دافغانستان تاریخي پېښلیک

لومړی ټوک

له تاریخ د مخه بیا د ۱۳۴۱ ش تر پایه

د کلونو په ترتیب

مؤلف

پوهاند عبدالحی حبیبي

خپرونکی

د بیهقي کتاب خپرولو مؤسسه

کابل - د افغانستان جمهوریت

۱۳۵۳ ش

Ketabton.com

© Kitabton.com, The Digital Library

پیل

دلوی ښبښتن‌په نا مه

د افغانستان د اوسنی جمهوریت تأسیس اود افغان اولس د مترقی ژوندانه پیلامه خود۱۳۵۲لمرنی‌کال دچونگاښ په‌شپږویشتمه دسه‌شنبی په ورځ (۱۷ جولای ۱۹۷۳م) ټینگه سوه چی راتلونکی وختونه به یی دافغانستان په نیکمرغی او لوړتیا ډیر روښانه اود ویاړ وړوی .

مگر دالوی ملت اودا هیواد خویو رون تاریخ هم لری، چی په دی‌کتاب کی‌یی ما دسیاسی او اجتماعی‌تاریخ پیښلیک یانیټه لیك ، لـه تاریخه دمخه بیاد ۱۳٤۱ ش کال ترپایـه پوری دکلونو په ترتیب سره راټول اولنډ کړی‌دی .

دا یـوازی سیاسی اود جـگړو پیښی لیك ندی، بلکه دلـوی افغان اولس د اجتماعی ژوندانه : یاندی پـوهنی ، ژواك (کلتور) اود هـنر (آرټ) پیښی هم‌لری، اود خلکو د ژوندا نـه اړخونه گـرده ښیی، او ترمیلاد دمخه له پنځوس زرم کاله موړ غسی کال په اکال، تر اوسنی زمانی را رسوی اودهرکال داوریدلو وړ پیښی، په‌لنډه‌توگه ښرگندوی .

ددی کتاب دوهم‌ټوك‌به‌هم‌پر خپل‌وخت ترتیب او خپور سی .

امید لرم چی‌دا افغـا نستان آینـده تاریخ به دجمهوریت په سیوری کی تر‌پخوا لا رون اوداجتماعی سرلوړی او هوسایی سره وی .

کابل، جمال‌مینه، دوری‌دریمه ۱۳۵۳

عبدالحی حبیبی

دافغانستان تاریخی پیښلیك

CHRONOLOGY

(۱)

ترتاریخ دمخه

پنځوس زره کاله ترمیلاد دمخه (قبل المیلاد = ق،م)تر٤۰زرو‌پوری

ـ پـه دره دادل ـهره چخـماخ ـ هزار سم‌ـدره‌کور کی‌دبکری‌ترغونی دوره (ماو ستیرین) .

دلس زره پنځه سوه اتیایم ق،م شاوخوا :

ـ په قره‌کمر (خلم) کی دډبری دمنځنی دوري آثار .

داته زره شپږ سـوم ق،م کـال شاوخوا :

ـ په آق کپروك کی داږدهزاراوآس دآثارو سره دډبری نوي دوره چی خاورین لوښی لانسته .

داوه زره دوه سوم ق، م کال‌شا و خوا :

ـ په آق کپروك کی دډبری نوې دوره دخاورینو لوښو سره .

داوه زرم ق ، م کال شا وخوا :

ـ په آق کپروك ـ دیمراسی ـ منډی گك ـ سیستان کی دصیقلی ډیری او خاورینو لوښو او [illegible] (کلکو لیتك)

پنځه‌زره‌تردری‌زره کاله ق ـ م :

(دمفرغ‌دوره په‌آق کپروك ـدیمراسی منـډی گـك ـ سیستا ن کی دانځور سوو کودرو دوره په‌منډی‌گك اوناد علی کی. دبلوچستان په‌سید‌کلا او قلعه گل محمد او دقندهار دمنډی گك په لاندی بر خه کی دلر غونیو کرونکو ځای .

د دری نیم زره کاله ق ـ م شا و خوا :

ـ په دره کور کی د ډبری نوی دوره او دوزې پرستی دوره .

دوه‌نیم زره کاله ق ـ م :

ـ آریایی خلك په آریانا ویجه کی ـ دآر یك ژبی دوره .

ددوو زرو کالو ق ـم‌شاو خوا :

ـ دآریائی لیږد (هجرت) لومړی ځپه ـدآس دسپر لو دوره ـ

تاریخی‌دوره

دیونیم زرو کالو ق ـم شاوخوا:

دویدی مدنیت دوره ـ په‌ریگو یدکی دپکهت (پښتون) او نو رو افغا نـی قبیلو ذکر ـ دافغانستان دځینو غرو او رودو نو مو نه په ریگو ید کی :

دیوزردوه‌سوم کال ق‌ـم‌شاوخوا:

داوستایی مدنیت دوره ـ دبخـدی زراعتی اوښاری ژوند ـ دپیشدادی شاهی رژیـم بنیاد ـ دفـر دوره ـ دبخدی واره اویما اولوړ بیرغو نه‌ـ دبیو راسپ سهاك یرغل.

دزرم کال ق‌ـم شاوخوا :

په‌آق کپروك‌ـدیمراسی‌ـمنډی گك ـنادعلی اونور سیستان کی دمفرغ او داوسپنی‌داستعمال لر غو نـی دوره ـ دآریایی لیږددو همه ځپه له شمالی افغا نستان د آمو له سیمو تر هند و کشه او جنوبی ځنډوته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ٦٠٠ ق‌ـم شاوخوا :

دزر دشت پاڅېدنه ــ د ښې مننې اوښې کړنې او ښې وه ینې دوره ــ شپاړس آریایی سیمی ــ په بخدی او آریا ناکی دکاوی (کیان) شاهی کهول ــ او ستائی پهلوا نان ــ د اوستا لر غونی کتاب گیتو نــه ــ داهوره مزده مننه ــ داهریمن غندنه.

٦٥٠ ق‌ـم شاوخوا :

له ٦٥٥ تر ٦٣٣ ق،م پوری فره اوتس ددیوکس زوی دوهــم مــادی پادشاه تر باختر اوآمو پوری سیمی ونیولی .

٥٦٦ ــ٤٨٦ ق، م :

دگوتمه بوده ژوندون .

٥٥٩ ــ٣٣٠ ق،م

دهخامنشی امپراتورۍ اقتدار .

٥٣٩ ــ٥٣٠ ق ــ م :

کو روش (سیر وس) دکمبوجیه زوی دهخا منشی کهول اوم پا چــا (٥٥٠ـ٥٢٩ ق،م) ټول افغانستان ونیوۍ .

٥٢٢ـ٤٢١ ق،م :

په اراکوزی (ارغنداو) او مرگیان (مرو) کی پرهخا منشیانو بانــدی ښورښت. دلومړی‌داریوش هخامنشی شهنشا هی (٢٢ـ٤٨٦ ق،م)

٥٢٠ـ٥١٨ ق،م

د لومړی داریوش ډبرلیك پــــه بیستون‌کی چی‌په هغه‌کی دافغانستان دسیمو نومونه یاد سوی دی .

٥١٧ـ٥١٢ ق،م :

دسند ترغاړ وپوری دهخامنشیانو رسیدنگ .

٤٦٥ـ٤٢٤ ق،م :

دلومړی اردشیر دخشیارشا دزوی شاهنشهی .

٤٨٦ـ٤٠٤ ق،م :

خشیارشا اودوهم‌داریوش هخامنشی پاچهانو مستقیما پرگندهارا حکومت لاره چــی شــرقــی پــایتخت ئــی کسپا تورس(پېښور)اوپ‌و کیلاوتس (چارسده) وه .

٣٣٤ ق،م :

د مقدونی اسکندر دیرغلونو پیل

پرآریانا باندی .

٣٣٠ ق،م :

اسکندر په آریاناکی آریه (هرات) درنگیانــه (سیستان) اراکــوز یــه (ارغنداو) ونیول (اکتوبر) .

٣٢٩ ق،م :

د اراکوزیه اسکندریــه (قندهار) ودا نول (جولائی)ممنن د ارغنداود سیمی والی سو.

اسکندر کابل هم‌نیوی (نومبرـ ٣٢٩ ق،م) اود پسرلی په‌ای کی‌ئی په هوپیان کــی (دقفقاز اسکندریه) ښار ودان کیء .

ساتی بارزانس دهرات ملی‌سردار اسکندر ته‌پورته‌سو ،مگرژرمړکړسو اواسکندر دقفقاز له‌اسکندر یی څخه رهی سو تر هندو کش و او ښــت باختر ئی ونیوۍ اوترآموهم واوښت سغدیانه‌ئی ونیوله (٣٢٨ ق،م) .

٣٢٧ ق،م :

دباختریانو مقاومت دااسکندر پــه مقابل کی‌ختم سواواسکندر روښانه دهو خیار لور باختری ملکه واده‌کړه (د ٣٢٧ ق،م مارچ)

اسکندر تر هندو کش او کابل تېر سو، دکنړ اوبا جوړ له‌لاری داباسین سیمو ته ورسېد د٣٢٦ ق ،م کال په فروری تراټك واوښت .

٣٢٦ ق،م :

اسکندر د تکسیلا ښارونیو اود جیلم څنډو ته ورسېدی (مــئی) د جولائی په میاشت پورو س(فور) دهند پاچا ورته ایل سو اسکندر د اباسین پرشرقی سیمو باند ی سی سی کوتوس والی کیء اوشر قـــی سیمی ئی‌نیکا تور ته ورکړ ی.

٣٢٥ ق،م :

پــه جولائی کــی اسکندر د یبل (اوسنی کراچی ته‌نژدی) ورسید اود گدروزیا (اوسنی بلوچستان) له‌خوا پارس ته ولاړ .

٣٢٤ ق،م :

تــر نیکا تور وروسته فیلپس د اباسین دغربی‌سیموحکمران سوی ؤ خو پــه دغــه کال یونانی سپایانــو وواژه .

٣١٧ ق،م :

ایودا موس یونانی حکمران دهند پاچا پوروس وواژه. د اباسین پــر څنډو یونانی حکمر انی ختمه سو ه.

٣١١ ق،م :

سیلیو کوس نیکاتور (د اسکندر یونانــی جنرال) اود بابــل حکمران (٣٦٤ـ٣٢١ ق،م) آریانا ونیوله .

٣٠٥ ق،م :

سیلیو کوس دکابل له خوا دابا سین سیمی ته ولاړ، اودهندی پاچاچندره گوپته سره ئی‌صلح وکړه .

گندهاره ــ اراکو زیه‌ــ گدرو زیه ــپاروپا میزاد ئی چندره گوپته تــه پرېښوول ، اودیــو دوتس‌ئی پــر باختر حکمران کی اودهندیانو نفوذ تر منځنی افغانستا نه راورسید.

٣٠٠ ق،م :

دچندره گوپته مرگ اودده دزوی بیندوساره دوستانه‌روابط دگندهاره اوپاروپامیزاد له‌خوا له‌سیلیو کوس ســره .

٢٩٢ ق،م :

انتوهید دلومړی سیلیوك زوی د مشرق حکمران سو .

٢٧٣ ق،م :

بیند وساره مــړ سو اودده زو ی اشوکا پاچا سو .

٢٦٠ ق،م :

اشوکا دبودا دین‌ومانه اوخپرولو ته‌ئی ملاوتړله، اوپه افغانستان کی ترقندهار خپور کیء .

٢٥٦ ق،م شاوخوا :

دیو دوتوس‌په‌باخترکی دیونانیانو مستقل سلطنت جوړ کیء ،دگریکو باختری مدنیت خپر یدنه .

٢٥٠ ق،م :

په قندهار کی داشوکا ډبرلیك‌په یونانی اوآرامی ژبو. داشوکادکهول (موریا) سیاسی نفوذ پری سو،خود بودا دین په افغا نستان کی تراسو پیړیو پوری‌پاته‌سو، دیونانی مدنیت اوخط نفوذ په‌اراکوزیه کی .

٢٥٠ـ ٢٣٠ ق،م :

په باخترکی ددوهم دیودوتوس د لومړی دیود وتوس دزو ی پاچهی.

د ٢٢٠ ق،م شاوخوا :

ایوتید یموس دسغد حــکمران د باختر مستقل پاچا سوتر ١٩٠ق، م پــوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۸ ق،م شاوخوا :

دریــم انتیو کوس پرپارت حمله وکړه‌او په‌هریرود کی ئی‌دایو تیدیموس سره هم‌جنگ وکی‌ءاودی‌ئی مات‌کیء درنگیانه اواراکوزیه‌ئی ونیول .

۲۰۷ـ۲۰٦ ق،م :

انتی اوهید باختر کلا بند کیء.

۱۹۰ ق،م :

دیمتر یوس دایوتید یمـوس زو ی دباختر پاچاسو،دده‌سپه سالارمناندر تکسیلا اوهند دگجرات ترخنډوپوری ونیول، اوتر ۱۰۰ ق،م پــوری دده کهول په‌هندکــی حــکمرانــان وو ، دیمتریوس تراراکوزیا پوری‌ونیول.

۱۸۱ ق،م :

ایوکراتید یس د (بــاز یلو ز میکــا لیوس)په لقب دباختر پاچا ســواود باختر دیونانی پاچهانو دریم کهو ل ئی جوړ کیء تر۱۵۵ ق،م پور ی.

د ۱۷۵ ق،م شاوخوا :

دیمتر یوس له‌هند وستانه باخترته راستون سواو دده زوی دو هم‌دیمتر یوس دباختر پاچاومگر ددوی کهول ایو کراتیدیس ورك کی ء.

د ۱۳۵ ق،م شاوخوا :

لومړی مهرداد پارتی پاچا دباختر سلطنت وڅابه، اومرکزئی له‌باختره کاپیسا د کــابل شمال تــه رانــقل سو .

۱۳۰ ق، م:

یویه‌ـ چی قبیلی دآمو پــه شمال کی‌وی ، چانگ‌ـچی‌ـین دچین له‌خوا دهون دامپراتور دربارته استا ځــی راغی ء.

۱۲٤ ق،م :

پراشکانی دوهم ارتبان بانــدی د تخار یــانو بری‌ـ سکاقبیلو پرهند یرغل وکی‌ءاو دانډوسیتهین **حکومت** ئی‌هلته جوړکیء .دو هم مهــر داد دارتبان‌زوی‌اشکانی‌لوی‌په‌چاپرسکایانو باندی بری وموند، باختر اوسیستان اوشمالی هندئی ونیول .

د ۱۲۰ ق،م شاوخوا :

په سیستان او اراکوزیــه کــی د پهلوالــه قبیــلی څخه د ونــونیس سلطنت :

۷۸ ـ۷۵ ق،م

مایوس‌سکایی داراکوزیه(ارغنداو) اوسند سیمی ونیولی ، او سکه‌ئــی ووهله ، اوتــر تکسیلا پــوری لاس وغځا وه .

د ۷۰ ق،م شاوخوا :

یو یه‌ـ چی‌یعنی کوشانیان ترآموړرا واوښتل اود تخاریانو پــه کومك‌ئی باختر ونیو .

د ۵۰ ق،م شاوخوا :

دباختری‌یونانیانو مستقل‌سلطنت تردوی نیمی پیړی وروسته دسکا ـ سیتی‌ـ تخاری قبیلو پــه یرغلونــو ختم سو. دسکایی پاچهانواز یسس‌ـ ازیلیسس دوره ـ

۳۰ـ۲۰ ق،م :

دسکا اوتخاریانو جګړی دپارفیان له اشکا نیانو سره .

۲۹ ـ۲۸ ق،م :

د پــارفیان پاچا دوهــم فرهــاد دسکایانو په‌جنگ کی وواژه سو او دوی درنگیانه ونیوله، چی‌هم ددوی په‌نامه سکستان سو .

(۳)

ترمیلا دوروسته

(م)

۴۰ـ۷۸م

لوی کوشا نشاه کوجو له کره‌کد فیزیس دکوشانیانو شهنشاهی پــه آریانا کی جوړه‌کړه .

۱۹ـ٤۸ م :

دپهلوا قبیلی گــند وفاریس لــه سیستانه ترسند او پنجابه ونیول ، اودده دربارته دحضرت مسیح‌شاگرد سنت تــوماس راغیء اوده مسیحی دین ومانه‌اوپه افغانستان‌کی لومړی پــلاد مسیحی دین‌اغیزه ښــکاره سوه.

۵۰ م:

دگندو فاریس لــوی سلطنت دده د زامنو ترمنځ وویشل سو .

۷۸ـ۱۱۰ م:

ویمه کد فیزیس‌دلومړی‌کد فیزیس زوی دکوشانی کهول دوهــم لــوی پادشاه خپل سلطنت دگنگا ترخنډو پوری ورساوه .

۱۲۵ یا ۱٤٤ م:

کنیشکه لوی کوشا نشاه ددنیا څلورمه لویه امپراتوری جوړه‌کړه، د دوبی مرکزئی دکاپیسا بگرام‌اودژمی دایپښوروؤ. دگریکو بودیك گډ هنر خپریدنه .

۱۵۰م شا خوا:

دبودایی دین اوم وا سو میشره گندهاری پــه مشری د بودایی ۵۰۰ پوهانو لو جرگه دکنیشکه په‌فر **مان** په‌کشمیرکی جوړه سوه، **دهینه یانه** کوچنی مذهب پرځای مهایا نه لوی مذهب‌غوره‌سو. اود کنیشکه په روزنه بودایی دیــن دارغنداو تــرخنډو او شمالا ترسیر دریا پوری خپور سو. د بغلان مهاد ژاومندر د کنیشکه‌په فرمان جوړ سو، دپیښور دبــودا د کچکول مندر پــه شا جی ډیری کی جوړسو. دبگرام دشترك پرغو نډی دشاـ لوـکیا معبد جوړ سو .

د ۱۵۱ م شاوخوا :

د دنــیا لویــه څلورمه کوشانــی امپراتوری دگنگا له‌څنډو د خراسان ترپایه اوله بحیره عرب څخه تر سیر دریا اوختنه‌دکنیشکه ترفرمان لاندی جوړه سوه اوپه همدغه وخت کــی کنشکه مړ سو .

۱۵٤ـ۱٦۰ م:

دواسیشکه دکنیشکه‌زوی اودوهم کنیشکه دوره ـدبغلان‌دمهادژد مندر په‌یونانی خطدتخاری ژبی‌ډبرلیك.

د۱٦۹م شاو خوا :

مهاراجه دیوه پتره هــو ویشکه د کنیشکه زوی .

۱۸۰ م :

دخوات په خروشتهی لرغون لیك کی دهوویشکه لوی پاچا یادونه. د افغانی کوشانی مــد نیت او کلتــور جوړ یدنه.

۱۸۲ـ ۲۲٦م

دهوو یشکه مړینه اودواسو شکه (واسو د یوه) پاچهی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲٦ ـ۲۵۱ م
دساسا نیانو شهنشهی
۲٤۱م
دلومړی شاپور ساسا نی پا چا یرغلونه تراباسینه،له۲٤۱م تر۳٦۵م پوری دساسانی اقتدار اوږ دیدنـه ـپه بامیان کیپه ساسـانـی دو ل دیوالی انځور .دهډی دستو پو هنر دمانی دین جوړ ښت .
۲٦۰ـ۲۷۳ م
دلومړی ساسانی شاپور د نقش رستم په ډبرلیك کی دابگان (افغان) او پسکی باوره (پیښور) یا دونه.
دکوشا نیانو دا مپرا توری سقوط.
د۳۵۰م شاو خوا :
کیداره (قیدار)کوشانی شهزادگان له‌کابله ترکشمیره‌ـ دهفتلیانو ظهور او راوتل.
۳۸۵م:
شاپور ساسانی د گـرو مبـاتس هفتلی پاچا سره روغه وکړه.هفتلیان دجنوب خواته راو خو ځید ل.
۳٦۷ م
کیداره په‌گندهاره کیسکه وو هله.
د۳۷۵ مشاوخوا :
پیرو شاه د کیداره زوی .
۳۸۰م شاو خوا :
ورهران کیداری پاچا.
٤۲۵م
پرباختر دهفتلیانو بری .شیر مه په‌با میان کی .
٤۵۹ـ ٤۸٤م
بیرو ز د بهرام ساسانی زو ید کیدار یانو سره په شخړو بوخت ؤ او کنگخاس کیداری ته‌یی خپله خور ورکوله خو هغه ونه منله.دکیداریانو پایتخت کاپیسا اوبیا پیښور و .
٤٦۰ م
د هفتلیا نو بشپړ ا قتدار پـر ټول افغانستان اوشمالی هند.
٤۸٤م
دافغانستان د هفتلی دو لت‌مقابله له ساسانی شا هانو سره ـ خشو نور هفتالی لوی پاچا ساسانی‌پیروز مات کیء اوپه جنگ کیوواژه سو .د پیروز لورخشو نور وکړه شیـر ی با میکان په بامیان او خودویه کـه کابلشاه په کابل کی .
٤۸۸م:
ساسانی کواذ دا یرا ن پر تخت کښینو ست اوهفتلیانو ته‌یی ججـه ورکوله .
٤۹۹م
کواذ چیهفتلیانو ته‌یی پناه‌راوړی وه ددوی په مرسته بیا دپارس‌تخت ونیو یء.
۵۰۰م
توره من‌هفتالی زاو لی‌پاچا ټـول افغانستان او شمالی هند ونیـول هندی پایتخت یی سکله (د پنجاب اوسنی سیا لکو ټ)و. سپاله پتـی کابلشاه .
۵٤۰م:
مهیره‌کوله د توره من زو ی پر ټول ا فغانستان اوشمالی‌هند پاچهی کوله په هندکی دده سخت جنگو نه او به ۵٤۲م کی دده مړینه .
۵۵۰م شاوخوا :
په هندی کتاب بهر یته سمهـ یته (۱۱ر٦۱) او (۱٦ر۳۸) دوه ره هه میهیره تالیف کی او ه‌گه نه(افغان) یا دسوی دی . پد مه‌کابلشاه.

۵٦۸م
د هفتلیانو دلوی دو لت سقو ط. دنیز کانو اوپیغوانو اور تبیلانو او کابلشاهانو اقتدار . و که د یـــوه کابلشاه .
۵۸۸ـ ۵۸۹ م:
د بهرام چوبین جنگ له‌ترکانـو سره .
٦۰۰م
په افغانستان کی ملوك طوایف:د روزگان ،جغتو ،گومل، کوشانی او هفتلی شاهزادگان. دغزنی لویکان‌ـ کابلشاهان‌ـدزابل‌رتبهیلان‌ـنیزکان‌ـ پیغوان‌ـ سوریان‌ـدبامیان شیران ـ دغرستان شاران ـتگینان ـپه‌شمالی افغانستان کی دری ژبه ـپه غربی افغانستان کیپهلوی ژبه ـ په‌شرقی افغانستان کی دد ری شر قی‌لهجه (تخاری) ـ د پهلوی ـیونانی ـسره داناگری لیك دودو نـو روا ج‌ـ د بو دایی‌او زر د شتی عقاید و گډون. په‌غور اوکسی غره‌کی دپښتوځرك .

٦۳۰م:
هیون ـتسنگ چینی گر زندوی له سمر قنده په (۲۰) مارچ‌خلم او په (۲۰) اپریل بلخ او په(۳۰)اپریل با میان ته راغی او تر د سمبرپوری له اباسین خخه‌تیرسو . دی د هندله خوا بیرته پر ا فغانستان راغی ا وپه ۲۰جون ٦٤٤ مداو‌ـپو‌ـکین (افغان) سیمه د بنو او غزنی ترمنځ یادوی او دا د نقش رستم ترډبرلیك ا و بهریته‌سمهیته وروسته د (ا فغان) دریم ذکر دی .

هیون‌ـ تسنگ په هم د غه کال (۸ستمبر٦٤٤م)بد خشان‌ته ورسید اوپه ۱۲ ستمبر ترپا میر تیـر او یارکند او ختن ته ولاړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامی دوره

خلافت

۶۳۹ ــ ۶۴۲ م ۱۸ ــ ۲۲ ق
احنف د قیس زوی پهخپله تمیمی دیز گرد په تعاقب دطبسین له لاری خراسان ته راغی او هرات ئی ونیو. د رتبیلانو کهول په زابلستان کی تر ۲۵۸ ق پوری . دلو یکانو کهول په غزنی او گردیز کی تر ۴۰۰ ق .

۶۴۲ م ۲۲ ق :
عبد الله بن عامر دکرمان له خوا د حضرت عمر فاروق په امر پــر سیستان راغیء او دده اسلامی لښکر تر قندهار او سنده ورسیده.

۶۴۴ م ۲۴ ق :
د اسلامی لښکرو او رتبیلا نــو مقابله په سیستان او هلمند اوزابل کی .

۶۴۵م ۲۵ق شاو خوا :
د عبد الله بن عامر عربی لښکرو کابل کلا بند کیء دلته کابلشا هانو اقتدار لاره .

۶۴۸ م ۲۸ ق :
عمیر بــن عثمــان د خرا سان حکمران .

۶۴۹ م ۲۹ ق :
عربی سپه سالار مجاشع بن مسعود جنوبی افغا نستان اوگرمسیر ونیوی او ربیع بن زیاد سیستان لاس ته راوړ .

۶۵۰م ۳۰ق:
عبد الله بن قیس دخــرا ســان حکمران سو ،عبدالرحمن بن‌سمر ه دهلمند سیمی ونیوی اوپه زمینداور کی د زون (زور) معبد ونړا وه .

۶۵۱ م ۳۱ ق :
یزد گرد په مرو کی ما هوی سوری ته پناه راوړه او دیوه ژرنده گری په لاس مړ سو .له دمسره دساسانی کهول پا چهی سوه .او اسلا مــی حکمران احنف بن قیس پرمرو باندی بری وموند .

۶۵۲ م ۳۲ ق
باذان دهــرات او فــو شنج او بادغیس پاچا دعربی حکمران عبدالله بن عامر سره دروغی معاهده وکړه او یو ملیون درهمه ئی ورکړه .
احنف بن‌قیس بلخ او طخارستان او سمنگان او گوز گانان او تالقان ونیول ــ دغسی هم خالد بن عبدالله هرات او باد غیس اوغور او سرخس او ټول خراسان ونیو ، که څه هم هراتی قارن ولاړ سو خوعبدالله بن خازم دی وځابه .

۶۵۳ م ۳۳ ق :
اېرو یز دسیستان د زرنج پــاچا عربوته تسلیم سو اودوی دا سلا م خپر ولو ته دلته ملاوتړ له .
عبد الرحمن بن سمره د حضرت عثمان په فرمان دسیستان والی سو، او داســلام دتبلیغ له پاره ئی حسن بصری او نور فقیهان له ځانه سره راوستل ، د زرنج دمسجد آد ینــه محراب ده جوړ کیء .

د ۶۵۵م۳۵ق شا وخوا
په غور او مرو کی دماهوی‌سوری پاچهی .

۶۵۶م۳۶ق :
ثاغر بن دعور عربی سالار تــر قیقان (دبلو څو قلات) پوری و لاړ. او عبدالرحمن بن سمره کابل ونیو، او کابلشاه ایل سو .

په غور کی دشنسپ ابــن خرنك امارت .
خلید بن کاس دحضرت علی لـــه خوا دخراسان حکمران سو .

د ۶۶۰م۴۰ق شا وخوا :
سرود کر کوی د دری ژبی‌پخوانی شعر .

۶۶۱ــ۷۴۹ م ۴۱ــ ۱۳۲ق :
دعربی اموی خلافت دوره ــ قیس بن هیثم سلمی دبادغیس له لاری بلخ ته ورسید او دنوبهار معبد ئی وران کی ء . عطاء خشك دبلخ‌پررود دری پلان جوړ کړه .

۶۶۴م ۴۴ق :
عبدالرحمن بن سمره بیا کا بل ونیو ابو رفاعه تمیم بــن اسیــد (صحا بــی) په کابل کــی شهــید سو (؟)
مهلب بن ابی صفره د کا بل او پیښور له خــوا تر بنــه او لا هور (دابا سین تر غاړی) پوری ولاړ، او دملتان له خوائی دبلو څو قندا بیل او قیقان (قلات) ونیول .

له ۶۶۷ څخه تر ۷۲۷ م ۴۷ تــر ۱۰۶ق پوری :
په سیستان اوزابلسـتان‌اوجنوبی افغانستان کی دعر بو اور تبیلا نــو آخری جنگونه او دټول افغانستان پرسمو سیمو تر ابا سین پو ری د اسلام خپریدنگ .

۶۶۷ م ۴۷ ق:
خلید بن قره یر بو عی د حضرت علی له خوا او بیا خلید بن عبدالله حنفی دخراسان حکمران سو .

۶۷۱ م ۵۱ق :
ربیع بن زیاد حارثی دخراسا ن حکمران سو .

۶۷۳ م ۵۳ ق:
دعبید الله بن زیاد او دعباد بــن زیاد یر غلونه پر هلمند او قند هارــ دقندهار دجگو تیش خو لیو تقلیــد او هغه (عبادیه) بلل .

۶۷۴ م ۵۵ ق:
عرب لوموړی پلاتر در یای آ موتیر سول .

۶۷۶ م ۵۶ ق:
سعید بن عثمان‌بن عفان دخراسان حکمران .

۶۷۷ م ۵۸ ق:
عبدالرحمن بن زیاد بن ابی سفیان دخراسان حکمران .

۶۸۰م۶۸ق:
سلم بن زیاد دخراسان حکمران ؤ او دکابل خلکو ســر واخیست او یزید بن زیاد ئی مړ کیء نو طلحة الطلحات ورته را و لیږل سو .

۶۸۱ــ ۶۸۳ م ۶۲ ــ ۶۴ ق:
سلم بن زیاد دخراسان حکمران ؤ او عر بو پرما وراء النهر لوموړی‌حمله وکړه .

۶۸۳ــ ۶۸۸م۶۴ــ شصت‌نو ق:
عبدالله بن خازم پر خرا سان او عبدالعزیز بن عبدالله پر سیستــان

(c) ketabton.com: The Digital Library

وگمارل سوه ــ رستم بن مهرهر مزد مجوسی متکلم په سیستان کی و .

٦٩٠ــ٦٩١م ٧١ــ٧٢ ق :

بگیر بن وشاح پر خرا سا ن حکمران سو .

٦٨٩ــ٧٠٤ م ٧٠ــ٨٥ ق :

موسی بن عبدالله بن خازم په ترمذکی حکمران و .

عبید الله بن ابی بکره د سیستان والی سو او هلته در تبیل او سیستانیانو سره دده لښکرتباه‌سول چه (جیش الفنا) ئی وبلل .

٦٩١م ٧٢ ق :

وکیع بن عمیره دعبدالملك اموی خلیفه له خوا پر خراسان و گمارل سو ، دنه عبدالله بن خازم پخوانی حکمران ووژه ، او داموبانو اقتدار په خراسان کی ټینگ سو .

٦٩٧ م٧٨ ق:

مهلب بن ابی صفره د حجا ج‌له خوا بلخ ته راغیء .

٦٩٩م ٨٠ق :

جیش الطوا ویس (آراسته‌لښکر) دعبدالرحمن بن محمد سره پر سیستان راغلل او ټول زابل اوکابل ئی ونیول ــ شادیبغو په تخار کی. دامام ابو حنیفه نعمان بن ثابت تولد

٧٠١ م٨٣ ق :

دمهلب بن ابی صفره وفات دمرو په زاغول کی .

٧٠٣م٨٥ ق:

مفضل بن‌ابی صفره دخراسا ن امیر بادغیس ونیویء . رتبیل‌دزابل پاچا عبدالرحمن عربی یاغی حکمران ونیو او حجاج ته ئی وسپاره .

٧٥٠م٨٦ق تر٧١٥م ٩٦ ق :

قتیبه بن مسلم دخراسان وا لی سو او ټول خراسا ن او ماوراء النهر ئی فتح کړه . په ٨٦ ق کا ل کی صالح بن عبدالرحمن سیستانی‌کاتب دیوان او دفتر له پهلوی ژبې څخه عربی ته را واړاوه .

٧٠٨م ٩٠ ق:

قتیبه عربی حکمران داشکمشت‌په در شیا ن کلی کی لومړی مسجد جوړ کیء .

٧٠٩م ٩١ ق :

قتیبه پر تخارستان حمله وکړه او دنیزك لښکر ئی په تالقان کی مات کړه .

٧١١م ٩٣ق :

محمد بن قاسم سند فتح کیء .

٧١٢م ٩٤ ق :

عربو خوارزم او چغانیان و نیول او شرقی تر کانو سمر قندواخیست.

٧١٣م ٩٥ق :

دقتیبه لښکر بیو نگك شاش او فرغانی ته . په بخا را کی لومړ ی مسجد جوړ سو . محمد بن قاسم ملتان ونیو .

٧١٥م ٩٦ق :

په خراسان او ماوراء النهر کی دقتیبه بن مسلم با هلی تر قیادت لاندی ٥٤زره‌تنه عر بی لښکر وو چی د (٧) زرو عجمی موا لیو قو ما ندا ن ئی حیا ن خراسانی ؤاو ده خلك پر عربو پاړول .

قتیبه له اموی خلافته یا غی سو او په فرغانه کی دوکیع په وسیله ووژه سو .

٧١٧ــ٧٢٠م٩٩ــ١٠٢ق :

په خراسان کی د آل علی (رض) دشیعیانو غور ځنگونه او دحضر ت یحیی بن زید راتگ . جراح بن عبدالله حکمی دخراسان حکمران سو .

٧١٨م ١٠٠ ق :

ابو مسلم عبدالرحمن دمرودماخان دبنداد هر مز زوی و زیږید ی‌دعلی بن مجاهد کابلی لوی محدث او فقیه ژوند ــ و جویرلویك په غزنه کی ــ هو په بامیان کی .

دآل عباس لومړنی دعوت خراسان ته را ورسیدیء .

٧٢٠ــ٧٢١م ١٠٢ــ ١٠٣ ق:

پر خراسان دسعید بن عبدالله حکمرانی او ددهقا نا نو غورځنگ.

٧٣٤م ١٠٦ق :

دبلخ په برو قان کی داعرا بو خانه جنگی ــ دخالد بن عبدالله قسری حکمرانی له ١٠٥ تر ١٢٠ ق پوری . دضحاك بن مزاحم‌بلخی‌مفسر او محدث وفات . دشیخ سعیدمقبری وفات او ښخیدل په بلخ کی .

٧٢٥م ١٠٧ ق :

اسد بن‌عبدالله د خراسان‌حکمران په غور او غر جستان کی دهغه ځای پاچا نمرون مسلمان کیء .اله‌بروقانه بیرته مرکز بلخ‌ته رانقل سو، ا و دا ښار بیا ودان سو . یزید بن‌عریف دا ښار بیا ودان سو . یزید بن‌عریف پر سیستان حکمران او معمربن عبدالله دسیستان قا ضی سو .

٧٢٦م١٠٨ق :

دبلخ دعر بی حکمران اسد بن عبدالله په غندنه لی دبلخیا نو یو دری شعر .

٧٢٧ــ ٧٢٩م ١٠٩ــ ١١١ ق :

اشرس‌بن‌عبدالله سلمی دخراسان حکمران ؤ، اوراباطو نه جو ړ سول ــ بو حریر بن عبدالله لوی محدث او عابد دزرنج قاضی سو .

٧٢٩م ١١١ق :

عبدالله بن ابی برده د زرنج لویه مصلا په در پارس کی جوړه کړه .

٧٣٣م ١١٥ق :

په خراسان کی کاختی .

٧٣٥ــ٧٣٨م ١١٧ــ١٢١ق :

پر خراسان داسد بن عبدالله حکمرانی ، دی په بلخ کی مړ سو.

٧٣٥م ١١٧ق :

دابو عبدالله نافع کابلی محدث او فقیه وفات .

٧٣٦ــ٧٩٧م ١١٨ــ ١٨١ ق :

دلوی محدث او عالم عبدالله بن مبارك مروی دژوند دوره .

٧٣٦م ١١٨ ق :

دمر جئه فرقی دمشر حارث بن سریج قیام .

په بلخ کی داسد آباد جوړ و نه دمکحول بن مهراب کابلی فقیه او محدث وفات .

٧٣٨ــ ٧٤٨م ١٢١ــ ١٣١ق:

پر خراسان دنصر بن سیار حکمرانی .

٧٤١ م ١٢٤ ق :

ابو مسلم کوفی ته ولاړ او په مکه کی دامام ابراهیم عباسی مرید سو، او دال عباس دعوت شروع سو .

٧٤٣ م ١٢٥ ق :

په بلخ کی دلوی مسجد جوړول

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام یحیی دزید زوی دجو ز جا ن د
ار غوی په کلی کی دشعبان پــــه
میاشت په جنگ کی دنصر بن سیار
لښکر ووژه .

۷۴۵ ـ ۷۴۶ م ۱۲۸ ـ ۱۲۹ ق :

په مرو کی د حارث بـن سر یج
بل بغاوت او دده مرگ . جهم بـن
صفوان خراسانی دجهمیه مذهبــی
ډلی مشر چی په دغه غور ځنگ کی
شریک ؤووژه سو .

۷۴۶ م ۱۲۹ ق :

عبدالله بن معاویه دابو طالب له
کهوله چی په مد این او اصفهــا ن
کی را ولا ړ سوی ؤ ، تــرما تــی
وروسته خراسا ن ته راغی ، او پــه
هرات کی ووژل سو همدلی ښخ دی.

۷۴۷ ـ ۷۵۵ م ۱۳۰ ـ ۱۳۷ ق :

پر خراسان دابو مسلم داقتــدار
دوره .

دبلخ دهند وان کلا جوړ و ل د
ابو مسلم له خوا .

دمرو په ما جان کی دارا لا مــاره
جوړول.

دنشا پور دلوی مسجد بنا ـ

په غورکی دامیر پو لاد بن‌شنسب
امارت .

۷۴۸ م ۱۳۷ ق :

ابو اسحاق ابراهیم بن میــمو ن
مروزی خراسانی محدث ووژه سو.

۷۴۹ م ۰٦۸ م ۱۳۲ ـ ۲۰۵ ق :

دعبا سیانو دخـلا فـت دوره او
پر افغانستان باندی ددوی نیغ حکم ـ
ابو مسلم په کوفه کی دعباسی‌کهول
خلافت اعلان کړ ۱۳۲ق .

دابو مسلم سره دغور دامیرپولاد
ملگری ۱۳۰ق .

۷۵۰ م ۱۳۳ ق :

~~عبدالرحمن بن مسلم) په نامه سکه~~
ابو مسلم په مروکی د (ابو مسلـــم
~~وهله~~. عبدالرحمن بن مسلم په نامه سکه ووهله

دعطا بن ابی‌مسلم خراسانی‌محدث
او مفسر وفات په بیت المقدس کی
(ولادت ۵۰ ق) .

۷۵۱م ۱۳۴ق :

مسلمانانو چینی اسیران راوستل
او له دوی څخه ئی د کا غـذ جوړول
زده کـړ ه . تگین شاه خـراسا ن
شاه .

۷۵۲م ۱۳۵ق :

مقاتل بن حیان بلخی محـدث او
مفسر په گردیز کی وفات او ښـخ
سو .

دعطا بن میسره بلـخی محـد ث
وفات په بیت المقدس کی .

۷۵۲م ۱۳۶ ق :

ابو مسلم دحج په سفر ولاړ .

۷۵۵ م ۱۳۷ق :

خلیفه منصور دوانیقی ابومسلم
ووژه او په خـراسان کی فـیروز
سنباد زرد شتی دده په کسات کـی
دهرات له اهروانه کلی څخه راولاړ
سو ، خو جهور بن مرارعجلی‌دبغداد
دخلافت له خوا دده شپیته زره اتباع
او دی ووژل .

۷۵۶ـ۷۷۰ م۱۳۹تر ۱۵۴ ق:

جهان پهلوا ن امیر کروړ دامیر
پولاد غوری زو ی دشنسب سـوری
له کهوله خپله پښتو حماسه (قدیم
ترین شعر) ووایه .

۷۵۷م ۱۴۰ق :

په مرو کی دسپین کا لیو خلکـو

بلوا دسعید جولاه په مشری او دابو
دا ؤد خالد مرینه .

۷۵۸م۱۴۱ق :

په خراسان کی دراوند یـــا نو
بلوا دابو مسلم دوژلنگ په کسا ت
کی .

۷۵۸ـ۷۵۹م ۱۴۱ـ ۱۴۲ ق:

براز بنده دسپین بیرغ سـره د
عباسی کهول څخه سر واخیست ،
خو دجنگ پرډگرپه ٦ ربیع الاول ـ
۱۴۱ق ووژه سو .

په سیستان کی دحضین بــــن
رقاد ولاړیدنگ .

دبلخ دقاضی متوکل بن حمـران
شهادت په بلخ کی .

۷۶۰ـ۱۴۳ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی
مشهور فقیه او عالم او دری قا ضی
او دابو حنیفه دشیخ دژوند وخت .

۷۶۱م ۱۴۴ق :

له متصور خلیفه څخه دبست او
قندهار خلك یاغی سول او دزهیـر
بن محمد ازدی سره ئی‌سخت‌جنگو نه
وکړه .

ابو عثمان عمر و بن عبید کا بلی
محدث او مفتی او شیخ معتزلـه او
مفسر وفات سو .

۷۶۷ م۱۵۰ق:

مقاتل بن سلیمان مروزی چـه د
قرآن تفسیر ئی په بلخ کی لیکلی ؤ
تر دنیای تیر سو ـ

ابو حاتم بلخی او کنکه له هندی
څخه کتاب السموم په پهلـو ی را
واړاوه .

استاد سیس هروی له باد غیسه
دحریش سیستانی په ملگری راولاړ
سو ، عربی لښکرو او یازده تنه د
سیس ملگری ووژل ، دی په بغداد
کی ووژل سو ، مرجیله ښکلی لور
ئی هارون خلیفه و کړه چه دمأمون
مورو ه .

۶۹۹ـ ۷۶۷م
۸۰ـ۱۵۰ ق:

**دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی
مشهور فقیه او عالم او دری قاضی
او دابو حنیفه دشیخ دژوند وخت .**

~~۶۹۹ـ۷۶۷م ۸۰ـ۱۵۰ ق:~~

عباسی والیانو په نشا پور کـــی
په‌خپل نامه سکه ووهله .

روسی سودا گرانو دبیز نتین او
بغداد او پارس او کرمان او جنوبی
افغانستان له لاری دسند او هنداو
چین تجارت کاوه .

۷۶۷م ۱۵۰ ق :

ابوالجارو دزیاد بن منذرخراسانی
شیعی فقیه او دحضرت امام محمـد
باقر دتفسیر راوی وفات سو .

په سیستان کی دمحمد بن شداد
لغیری او آذرویه بن مرزبان‌زردشتی
ولاړیدنگ ـ

دمعن بن زایده راتگ او تر رخج
(ارغنداو) پوری پر مختگ
سیستانیانو په ۱۵۱ق دده نس
ور خیری کړ .

۷۶۹م ۱۵۲ق :

په ویهند کی دبده دمعبـد پـر
ځای مسجد جوړ سو .

۷۷۴م ۱۵۸ق :

دمقاتل بن سلیمان بلخی محدث
وفات په آبادان کی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۷۵م ۱۵۹ق :

په سیستان کی دخارجی نـو ح ولاړیدنه او دحمزه بن مالك په لاس محو کیدل .

امام حسین بن واقد دمرو قا ضی او ابو غانم یونس مروزی قا ضـی مړه سول .

۷۷۶م۱۶۰ق:

یوسف البرم خارجی په میمنـه مرغاب او پو شنج کی راولا ړ سـو عربی حکمران یزید بن مزیـد د ی ونیوی ، او په بغـداد کـی ووا ژه سو .

خاقان لویك په گردیز کی ـ

امیر ناصر بن امیر کرور سوری په غور کی .

۷۷۷م ۱۶۱ ق :

دهاشم بن حکیم (مقنع) ولاړیدنه (دمرود کازه له کلی څخه) په هرات او بادغیس او مرو کی دده د سپین کالیو انقلا بیانو ښورښتونه ، چـی دیرش زره تنه ئی په ماوراء النهر کی ووژل سوه (۱۶۳ق ۷۷۹م) .

۷۷۸م ۱۶۲ق :

ابراهیم بن ادهم بلخی مشهـور صوفی او زاهد دروم په سوفنن کی مړ سو .

۷۷۹م ۱۶۳ ق :

دامام ابراهیم بن تهمان با شانی لوی هروی محدث په مکه کی وفات.

دابو معاذ بکیر نشاپوری قا ضی او مفسر وفات .

دشیخ ابوبکر یعقوب قاری وفات او ښخیدل په بلخ کی .

۷۸۰م ۱۶۴ق :

دغزنی په درب با میان کیدلویکانو دبت خانی پر ځای مسـجد افلـح جوړ سو .

۷۸۰ـ۷۸۳م۱۶۴ـ۱۶۷ق :

دمسیب بن زهیر حکمـرانی او د مسیبی سکی رواج ـ

بشار بن برد تخاری‌مشهورشعربی شاعر (تولد ئی ۹۵ق) دالمهدی خلیفه په حکم تروهلو لاندی مړسو ۱۶۷ق .

دآمو په بیابان کی دفضل آبـاد جوړول ۱۶۷ق .

المهدی خلیفه خپل استا ځی کابل شاه خنجـل (خنگل) ته واستـاوه (۱۶٤ق) .

۷۸۲م ۱۶۶ق :

دفضل بن سلیمان په حکم دهرات مځکی مساحت سوی .

دهرات دحله فروشانو بازار یزید بن جریر بجلی جوړ کیٔ .

۷۸۳م ۱۶۷ ق :

دمحمد بن میمون مروزی محد ث او عالم وفات .

۷۸۵م ۱۶۹ق :

تمیم بن سعید دسیستان حکمران بر بست او رخج تر ار غنداوه حمله وکړه اودرتبیل وروړ ئی ونیو .

دنصر صیقل بن عبدالکریم بلخی لوی فقیه وفات .

۷۸۶م۱۷۰ق شا وخوا :

امیـر بنجـی نهـا ران قسیـم امیر المؤ منین په غور کـی امیـر او شیش بن بهرام د غورسپه سالار سو .

۷۸۷م ۱۷۱ق :

جعفر بن محمـد پـر خـرا سان حکمران سو او دده زوی عباس‌کابل ونیو او دشاه بهار معبد ئی ورا ن کیٔ .

دبلخ دقاضی عمر بن میمون رماح وفات په بلخ کی .

۷۸۹م۱۷۳ق :

عباس بن جعفر دخراسان حکمران سو ، او دسیستان او هلمند خلك‌د حضین په مشری و ښوریدل .

دابو عصمه نوح بن یزید مرو ی قاضی دحنفی فقه دجامع وفات .

۷۹۰م۱۷٤ق :

خالد غطریف دخراسان حکمران د (غطریفی) در هم سکه ووهله .

دشقیق بن ابراهیم بلخی زا هد شهادت په واشگر دکی .

۷۹۲م ۱۷۶ق :

داؤد بن بشر سیستانی‌دسیستان والی سو . ده دحضین سیستانـی ښورښت پـــه سیستان کـی آرام کیٔ ـ

حسن شیر بامیان ـ

۷۹۳ـ۷۹۵م۱۷۷ـ۱۷۹ ق :

برمکی فضل دبلخی یحیی زوی د خراسان حکمران سو او نیم ملیو ن د (خراسان لښکر) ئی ودراوه .

دبخارانوی مسجد ئی جوړ کیٔ بامیان ئی ونیوی او دسرخ بت او شابهار معبدونه ئی وران کړل .

حسن ئی دخپلو نیکو نو په لقب (شیر بامیان) هلته مقرر کیٔ .

۷۹٤م ۱۷۸ ق :

فضل دیحیی برمکی زوی‌دنوبهار یوه څنډه ونړوله او پرځای ئی‌دبلخ مسجد جوړ کیٔ .

۷۹۶م ۱۸۰ق :

علی بن عیسی ماهان د خراسان والی ؤ ـ

دابو عا صم محمد بن فضل فقیه او محدث وفات .

۷۹۷م ۱۸۱ق :

دعبدالله بن مبارك مروزی امـام او محدث وفات .

۷۹۸ـ۸۲۸م ۱۸۲ـ۲۱۳ ق :

امیر حمزه بن عبدالله سیستانی په خراسان کی د خار جیا نو پـــه مرسته پور ته سو . هارون الرشید دده مقابلی ته خراسان ته راغـــی حمزه له نشاپوره تر سند پـو ری سیمی ونیولـی او په ۲۱۳ق ووژل سو .

۷۹۸م۱۸۲ ق :

دو سیم بن جمیل بلخی شیخ او محدث وفات او ښخیدل په بلخ کی.

۸۰۲م۱۸۷ق :

دفضیل بن عیاض‌مروی دخراسان دلوی صوفی په کوفه کی وفات .

دجعفر بن یحیی بر مکی لوی‌وزیر وژل په بغداد کی (تولدئی ۱۵۰ق).

۸۵۰م ۱۹۰ق :

عاید بن حبیب هروی محدث او د امام احمد شیخ وفات سو .

دیحیی بن خالد بر مکی بلخی د بغداد دوزیر و فات (ولادت ۱۲۰ق)

۸۰۶م۱۹۱ق :

هر ثمه بن اعین دخراسان والی سو . فضل بن موسی مروی محدث وفات سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۱۸م۱۹۳ق :

عباس بن جعفر دخراسان وا لی سو ، هارون الرشید در بیع الاول په میاشت په طوس کی مړ او ښخ سو .

په همدغه کال دمامون په ستا ینه کیعباس‌مروزی دری قصیده‌وویله(؟) او ابوسهل نصیر مروزی عالم وفات سو .

علی بن عیسی بن ما ها ن د بلخ علیا باد جوړ کیء .

فضل بن یحیی بر مکی په حبس کی مړ سو .

۸۰۹ـ۸۱۸م ۱۹۴ـ۲۰۳ ق :

مامون خلیفه په خراسان کی و ـ دابو حفص عمر بن هارو ن بلخی عا لم او شقیق بن ابراهیم بلخی زاهد او فقیه دوفات کال۱۹۴ق .

۸۱۱م۱۹۶ق :

دما مون او امین په جنگ کی د طاهر پو شنگی لښکر کشی او د بغداد نیول .

دامام بخاری محمد بن اسما عیل زیږیدنه .

دعمر بن هارون بلخی محدث او مفتی وفات او ښخیدل په بلخ کی .

۸۱۲م۱۹۷ق :

سامان خداة بلخی چه زر دشتی و ، دمامون الرشید پر لا س مسلمان سو . اسد دده زوی دمامون په دربار کی و .

۸۱٤م۱۹۹ق:

په بست کی دخاش حر ب بن عبیده ولاړ سو .

دخراسان دلوی قاضی ابو مطیع حکم بن عبدالله بلخی دفقه الاکبر دراوی او دحفص بن عبدالرحمن‌بلخی دنشاپور دقاضی وفات .

کابلشاه دخپل دربار یو عا لم او منجم ذوبان حکیم دمامون الر شید دربار خراسان ته واستاوه .

دابو معاذ خالد بن سلیمان امام وفات او ښخیدل په بلخ کی .

(٥)

خپلواك خراسان

۲۰۰ ق

له ۷۱۸ ـ۸۱٥ م۱۰۰ تر ۲۰۰ ق پورې :

په خرا سان کی د عربی اشرافیت پر خلاف د شعو بیه وو پیدا کېدل .

دعربی ژبی رواج .

په سیستان اوخراسان کی داموی او عباسی خلافت پر خلاف دخوارجو خپریدنه ـ

په دری ژبه د عربی لغاتو ننوتل. دخراسان په ښارو کی دمعتز له وو خپر یدنه .

دلته ابو مسلمیه فرقه پیدا سوه، چی ابو مسلم ئی دالو هیت درجې ته رساوه .

۸۱٥ ـ ۹۰۰ م ۲۰۰ ـ ۲۸۷ ق :

دحدیث دصحاحو تألیف‌دخراسان دپو هانو له خوا او ددی علم تشکیل او په خراسان کی دعلم حدیث او حنفی فقه رواج .

۸۱٥ م ۲۰۰ ق حدود .

چغان خدات د آمو پر شمالی غاړو حکمران و .

دموسی بن سلیمان جوز جانی حنفی فقیه دالسیرالصغیر دمؤ لف وفات .

محمد بن خاقان دگر دیز کوشانی شهزاده .

لکتور مان کابلشاه .

امیر بنجی نهاران په غور کی .

حمزه شاری امیر المومنین د سیستان خارجی قائد دگردیز کلا جوړه کړه ـ

دکرا میانو دمذهبی فرقې پیدا کېدنه ـ

دخرا سانی اوعربی فرهنگ سره گډ یدنه‌اودیوه (خراسانی اسلا می) کلتور پیدا کیدنه ـ

دحنظله باد غیسی ددری شاعری دوره ـ دابوسلیمان موسی جوزجانی عالم وفات .

۸۱٦ م ۲ ـ ۲۰۱ ق :

په خراسان کیوچ کالی او کاختی . دقاسم بن زریق بلخی فقیه وفا ت اوښخیدل په‌بلخ کی.

په ټول افغا نستان کی دبرید (پست)لاری او پړاوونه جوړید ل

په خرا سان کی دعیا رانو دډلو جوړښت چی جوانمردان اوفتیان‌ئی هم بلل .

۸۱۷ م ۲۰۲ ق :

فضل بن سهل خرا سانی وزیر دمرو په یوه حمام کی وواژه سو (ولادت ئي په سر خس کی ۱٥٤ق).

خواجه قطب الدین محمد رخبند د هرات په ښار کی وفات او ښخ‌سو.

۸۱۸ م ۲۰۳ ق :

د نضر بن شمیل مروی دنحود امام او محدث وفات .

دامام علی رضا (رض) وفات ا و ښخېدنه په‌طوس کی (دوشنبه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوال ۷)ولادت ئې په مدينه کې
١٥٣ ق :
امام علي رضا په هرات کې سکه
ووهله (دمشهد موزيم) .

٨١٩ ـ ٨٢١ م ٢٠٤ ـ ٢٠٦ ق :
دغسان بن عباس حکمرانی دآمو
پر سيمو او دنوح بن اسد سا مانی
روزنه په سمر قند کې اوپه خراسان
کې دايله جاری لښکرو بلوا پـه
٢٠٦ ق .

٨٢٠ م ٢٠٥ ق :
دخلف بن ايوب عـامري بلخـي
محدث اوفقيـه وفـات اوښخېد نـه
په بلخ کې .

٨٢١ م ٢٠٦ ق :
داؤد بن بانيجور تخاري **دبصرى**
عامل و .

٨٢١ ـ ٨٢٢ م ٢٠٥ ـ ٢٠٧ ق :
طاهر د حسين پو شنگي زوی په
خراسان کې مستقل دولت جوړ کړ
او په جمعـه ٢٤ دجـما دی الا خری
٢٠٧ ق ئې خپل استقلال اعلان کړ
او مړ سو .

٨٢١ م ٢٠٦ ق :
داسحاق بن بشر بن محمد بلخي
بخاري مورخ دکتاب الفتوح **دمؤ لف**
وفات په بخارا کې ٠ ولادت ئې په
بلخ کې .

٨٢٢ ـ ٨٢٨ م ٢٠٧ ـ ٢١٣ ق :
طلحه د طاهر زوی په خرا سان
کې پاچا و .

٨٢٦ م ٢١١ ق :
دابو بکـر ابرا هيم بـن رستـم
مروزي حنفي فقيه وفات .
دابو معاذ فضل بن خالد مروزي
نحوي وفات .

٨٢٧ م ٢١٢ ق
د محمد بن يوسف فريابی محدث
او عالم وفات .
(تولد ئې ٧٢٧ م ١٢٠ ق) :

٨٢٨ ـ ٨٤٤ م ٢١٣ ـ ٢٣٠ ق :
له طا هريانو څخه د دريم پاچا
عبد الله بن طاهر پاچهی .
ده په ٢١٣ **قزرد شتي کتا بـو نه**
وسو ځل .

٨٢٩ م ٢١٤ ق :
دشداد بن حکيم بلخي قاضي او
حنفي فقيه وفات اوښخېدل په بلخ
کې .

٨٣٠ م ٢١٥ ق
د مکي بن ابراهيم بلخي محدث
او عصام بن يوسف بلخي فقيه ا و
محدث ، او يحيى بن نصر مروی
محدث وفات .

٨٣٥ م ٢٢١ ق حدود :
داحمد بن عبد الله حبش مروزي
لوی منجم د ژوندانه عصر او پر زيج
شهر يار باندی دده څېړنی .
د محمود وراق د دری قديم شاعر
او سعيد اخفش اوسطبلخي دسيبويه
د شا گرد وفات .

٨٣٧ م ٢٢٢ ق :
د ابو عبد الله حسين بن محمد بن
خسرو بلخي فقيه د مسند ابو حنيفه
دراوی وفات .

٨٣٧ م ٢٢٣ ق :
دابو عبيد قاسم بن سلام هروی
لوی محدث او **فقيه او مؤلف وفات**
په مکه کې (ولادت ئې په هرات کې
١٥٧ ق) .

٨٣٩ م ٢٢٥ ق :
دفر غاني سخته زيږ دله (زلزله) .

٨٤٠ م ٢٢٦ ق حدود :
عمران بن موسى بن يحيى بر مکی
دسند امير ؤ، دده پلار **موسى هـم**
دسند اميرؤ چې‌پـه ٢٢١ ق مړ سو
او دی ئې پر ځای کښينو ست .
دليث بن مساور د بلخ دقاضي او
فقيه وفات او په بلخ کې ښخيدنگ

٨٤١ م ٢٢٧ ق :
د سعيد بن‌منصور جوزجاني بلخي
محدث او مفسر وفات په مکه کې
(رمضان)
د بشر حافي بن حارث مـروی
صوفي او محدث وفات په بغداد کې.
افشين د شمالي شرقي خراسان
يو مشر ، دعباسي د ربـار سپـه
سالار ووژل **سو** .

٨٤٤ م ٢٣٠ ق :
دابو الينبغي عباس بن طر خان
دری بيتونه دسمر قند په مرثيه کې.
دزکريا بن يحيى بلخي دالا يمان
دمؤ لف‌او محدث وفات .

٨٤٤ـ٨٦٢م ٢٣٠ـ ٢٤٨ ق :
دو هـم طاهر د عبـد الله زوی
طاهري څلرم پاچا و.

٨٤٦ م ٢٣٢ ق :
داؤد بن **الياس دبا نيجور کهول**
د شمالي **هندو کش‌پاچا سکه‌ووهله.**
ابوالو ليد احمد بن ابي رجا **عبدالله**
هروی لوی محدث په هرات کې وفات
او ښخ سو .

٨٤٧ م ٢٣٣ ق :
ديحيى بن معين سرخسي مشهور
محدث او رجالي پوهاند وفات (دده
تولد ٧٧٤ م ١٥٨ ق) .
دابو علي‌حسين بن‌وليد نشاپوری
(کميل) **لوی محدث وفات ٢٣٣ ق** .

٨٤٧ ـ ٨٧٢ م ٢٣٣ ـ ٢٥٩ ق :
داؤدبن الياس دآل بـا نيـجو ر
څخه د بلخ او تخار او هندو کش د
سيمو پاچا .

٨٤٩ م ٢٣٥ ق :
دسريج بن يونس مروزي محدث
او مفسر او فقيه وفات .

٨٥١ م ٢٣٧ ق :
دحاتم اصم بن عنوان بلخي مشهور
صوفي وفات په واشگرد کې .

٨٥٢ م ٢٣٨ ق :
داسحاق‌بن ابراهيم (ابن راهويه)
لوی مروی محدث او فقيه وفات .

٨٥٥ م ٢٤٠ ق :
د محمد بن عمر وراق تر مذ ی
بلخي صوفي د ژوند وخت .
د امام قتيبه بن سعيد بغلاني لوی
محدث وفات او ښخېدل په بغلا ن
کې (ولادت ١٤٨ ق په بلخ کې) .
د ابو حامد احمد بن خضرو يـه
بلخي صوفي وفات په بلخ کې .

٨٥٥ م ٢٤١ ق :
دلوی مروی عالم او **دمـذ هـب**
خاوند امام احمد بن حنبل وفات .
(تولد ٧٨٠ م١٦٤ ق)
د ابو قدامه عبيد الله بن سعيد
سر خسي محدث وفات .

٨٥٦ م ٢٤٢ ق :
الياس د ساماني اسد زوی پـه
هرات کې مړ سو .
دمحمد بن اسلم طوسي **مفسر** او
محدث **دالا يمان والا عمال دمؤلـف**
وفات .

٨٥٧ م ٢٤٣ ق :
د هاشم بـن بـانيجور تخاري د
وخش د حکمران وفات .

۷۷۷ ـ ۸۵۹ م ۱٦۰ ـ ۲٤٤ ق :
داحمد بن منیع بن عبد الر حمن بغوی مرو رو دی محدث د ژ وند دوره .
د محمد بن ابان بلخی محدث وفات په بلخ کی ۲٤٤ ق .
د قاضی ابو مطیع بلخی وفات په بلخ کی .
د محمد بن مالك بلخی فقیه وفات او ښخېدل په بلخ کی .

۸٦۱ ـ ۸۷۸ م ۲٤۷ ـ ۲٦۵ ق:
د یعقوب لیث صفاری پاچهی پر افغا نستان او ایران باندی .
د احمد بن یعقوب‌بلخی عالم وفات او ښخېدل په بلخ کی ۲٤۷ ق .

۸٦۱ م ۲٤۷ ق :
په ۲۵ محرم یعقوب لیث صفاری په زرنج کی پاچا سو .

۸٦۲ ـ ۸۷۲ م ۲٤۸ ـ ۲۵۹ ق :
محمد ددوهم طاهر زوی دخراسان پادشاهٔ ـ
هوی ـ چا وکور یائی راهب بامیان ته راغیٔ ۸۷۲ م .

۸٦٤ـ ۹۹۰ م ۲۵۰ ـ ۳۸۰ ق:
په چغا نیان او تخار او د آمو په سیمو کی دآل محتاج د اقتداردوره.

۸٦٤ ـ ۱۰۱۹ م۲۵۰ـ ٤۱۰ق:
په جوز جان کی دفریغون کهول پاچهی ،د دوی اقتدار تر غـور او هلمنده پوری و .

۸٦٤ م ۲۵۰ ق حدود :
دبسام کـورد خارجی او د محمد بن مخلد قدیم دری شعرو نه پـه سیستان کی .
احمد دچغان خدات لـه کهو لـه په چغا نیان کی حکمران و .
دبیټ نیکه (شیخ بیټنی) دپښتو مناجات دوره (یو قدیم شعر) .
دکلر کا بلشاه ژوند .
له خرا سانه تر اباسین پوری له آمو څخه بیا تر بحیرهٔ عرب پوری دبغداد د خلافت ټول مالی عایدات ٤۵ ملیو نه درهمه‌وو ، چی‌ټول‌نزدې و ۲۲۵ ملیونو افغا نیو ته کیږی .
دابو حاتم سهل بن‌محمد سیستانی دعربی ژبی دعالم وفات (۲٤۸ ق؟)
دآل شاکر خرا سانی منجمانو او مهند سانو د ژوند دوره .
د آل اما جور مشهور وهراتـی منجمانو او دزیج د مصنفانو د ژوند دوره .
دخالد مروزی دکهول دمهند سانو او منجمانو اورصدیانو دژوند دوره.

۸٦۵م ۲۵۱ ق:
یعقوب لیث صفاری په سیستان کی عمار خارجی وځا به .
ایوب بن حسن نشاپوری فقیـه وفات سو .
د محمد بن از هر خراسانی فقیه د الا ختیارات دمولف وفات .
محمد بن طاهر پوشنگی د کابل پیلان او خوشبو یه شیان دمستعین خلیفه دربار بغداد ته واستول .

۸٦٤ ـ ۹۱۲ م ۲۵۰ ـ ۳۰۰ ق : حدود
په کوه سلیمان (کسې غره) کی د کیس عبدالرشیددرېزامن (غرغښت ـ بیټنی ـ سړه بن)

۸٦۵ م ۲۵۱ حدود
کوشان گومل بغپور شاه بوسر (دخاقان له کهوله) په پختیا کی .

۸٦٦ م ۲۵۲ ق :
یعقوب لیث صفاری پاچا ته صا لح بن‌حجر درتبیل تربور دار غـندا و په کوهژ (کوهك)کی یاغی سـو ، یعقوب دی په ۲۵۳ ق وواژه. .
د زیاد بن ایوب طوسی محدث او گرزند وی وفات (ولادت ۱٦٦ ق)

۹٦۷ م ۲۵۳ ق حدود :
امیر سوری په غور کی .
یعقـوب لیث صفـا ری رخج ـ والشتان ـ بست ـ هرات ونیول .

۸٦۹ م ۲۵۵ ق :
د شمر بن حمدو یه هروی دعربی ژبی عالم او د کتاب الجیم دخاوند وفات .
د محمد بـن کـرام سیستانی د کـرامیانو دمـذهب مؤسس پـه بیت المقدس کی او دمحمد بن علی حکیم تر مذی په ترمذ کی وفات .
دابـو حـاتـم سهل بن محمـد سجستانی عالم وفات (ولادت ئـی ۱۷۲ ق)

۳۱ آگست ـ ۸۷۰ م ۳۰ رمضان ـ ۲۵٦ ق :
امام محمد بن اسما عیل بخاری دصحیح بخاری خاوند دسمر قند په خرتنگ کی وفات او هم ئـی هورې ښخ کیٔ .

۸٦۹ م ۲۵٦ ق :
یعقوب لیث پر فیروز بـن کنك کابلشاه باندی بری وموند .

۸۷۰ م ۲۵۷ ق :
یعقوب لیث صفاری کـا بـل ونیو او دکابل بتان ئی دبغداد د المعتمد خلیفه در بار ته واستول .
د ابو داؤد سلیمان بـن اسحاق سجستانی صاحب السنن وفات په بصره کی .

۸۷۱ م۲۵۸ ق :
ابو منصور افلح دمحمد بن خاقان لویکی زوی په‌گردیز کی‌یعقوب لیث ته غاړه کښیښو ه،لس زره درهمه ججه ئی دکاله ومنله .
یعقوب لیث له داؤد بـن الیا س بانیجوری څخه بلخ ونیو .

۸۷۲ ـ ۸۹۵ م ۲۵۹ ـ ۲۸۲ ق :
دریم‌طاهر دمحمدزوی دطاهریانو آخرنی پاچا په نشا پور کی .

۸۷۳ م ۲۵۹ ق :
یعقوب لیث صفاری پر محمد بن طاهر پوشنگی بری وموند او هغه‌ئی زندانی کیٔ .
د ابراهیم بن یعقوب جوز جانی لوی محدث وفات .

۸۷۳ ـ ۸۷۸ م ۲٦۰ ـ ۲٦۵ ق :
ابو داؤد محمد بن‌ا حمد بن بانیجور د بلخ او تخار او جوز جان او ترمذ پاچا و ، په ۲٦۰ ق ئی سکه وهلی ده .

۸۷۳ م ۲٦۰ ق شا وخوا :
یعقوب لیث صفاری په پنجهیر کی سکه ووهله .

۸۷۳ م ۲٦۰ ق شاوخوا :
محمد بن وصیف سگزی د یعقوب لیث د دربار سر منشی په دری ژبه یوه قصیده د پاچا په ستاینه کی وویله .

۸۷۳ م۲٦۰ ق:
دابو محمد فضل بـن شـا ذان نشا پوری شیعی عالم کلام او دامام رضا دشاگرد اولوی مؤلف وفا ت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۸٤ ـ۸۹۲م ۲۶۱ ـ ۲۷۹ ق:

نصر داحمد سامانی بلـخی زوی د شمالی افغا نستان او ماوراء النهر سامانی اول پاچا و .

۸۷۵ م ۲۶۱ ق :

دامام مسلم بـن حجاج قشیری نشاپوری دصحیح مسلم خاوند وفات دنشا پور په‌نـصر آبـاد کـی (۲۵ رجب)

دبایزید طیفور بن عیسی بسطامی مشهور خرا سانی صوفی وفات پـه بسطام کی .

په نشا پـور کی د احمد بـن عبدالله خجستانی رڼولاړېدل.

د محمد بن فضیل بلخی عابـد وفات او تدفین په بلخ کی (ولادت ۱۷۱ ق)

۸۷۸ ـ۹۰۰ م ۲۶۵ ـ۲۸۷ ق :

د عمر ولیث صفاری دپاچهی دوره

۸۷۸ م ۲۶۵ ق :

یعقوب لیث صفاری په دو شنبه ۱٤ شوال په جند یسا بور کی په قولنج مړ سو .

خواجه علی بن موفق لوی شیخ او صوفی په هرات کی وفات او ښخ سو .

۸۷۹ م ۲۶۶ ق :

احمد بن عبد الله خجستانی په خرا سان کی ښورښت وکیٔ خـو عمرو لیث دی په ۲۶۷ ق مات کیٔ.

احمد بن عبد الله خجستانی د خرا سان امیر ، دبیهق دسبزوار مسجد او منبر جوړ کی .

۸۸۰ م ۲۶۷ ق :

د ابو بکر نصر بن یحیی شاذان بلخی محدث او فقیه وفات .

۸۸۱ م ۲۶۸ ق :

د امام ابو الحسن احمد بن سیار مروزی محدث او شافعی فقیه وفات.

د احمد بن عبد الله خجستا نی وژل .

دنصیر بن یحیی بلخی فقیه او عالم زاهد وفات او ښخېدل د بلـخ په نو بهار کی .

۸۸۲ م ۲۶۹ ق:

په نشاپور کی د رافع دهر ثمه دزوی اقتدار .

۸۸۳ ـ ۲۷۰ ق حدود :

محتاج د احمد زوی دچغان لـه پښته په چغا نیان کی دآل محتاج موسسس سو .

د محمد بن فروخ بلخی زا هـد وفات او ښخېدل په بلخ کی .

۸۸٤ م ۲۷۱ ق :

د حمدون قصار نشا پوری دملا متیانو دشیخ وفات په نشاپور کی .

۸۸۵ ـ ۹۰۵ م ۲۷۲ ـ ۲۹۳ ق :

بیگ بن عباس بن بانیجور تخاری دختل حکمران ؤ .

حارث بانیجوری‌تخاری په‌ختل‌کی سکه ووهله .

۸۸۶ م ۲۷۲ ق :

دابو معشر جعفر بن محمد بلخی منجم وفات په‌واسط کی.

د بغداد د خلیفه فرمان دعمرولیث پر خلاف .

۲۲ فروری ۸۸۹ م ۱۶ شوال ۲۷۵ ق :

دامام ابو داؤد سلیمان بن جارود سجستانی د صحیح سنن دخاوند وفات په بصره کی .

۸۹۰ م ۲۷۸ ق :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سید ابو عبد الله محمد مختار بن احمد هروی وفات او ښخېدل په هرات کی .

۸۹۲ ـ ۹٤۸ م ۲۷۹ ـ ۳۳۷ ق :

د امیر احمد بن فریغون امارت په جوز جان او بلخ کی .

۸۹۲ ـ ۹۰۷ م ۲۷۹ ـ ۲۹۵ ق :

اسمعیل بن احمد سامانی دوهم پادشاه .

۸۹۲ م ۲۷۹ ق :

دعمرو لیث سلطنت پر خرا سان ومنل سو .

د محمد بن سلمه بلخی عابدوفات

۸۹۲ ـ ۹۰۰ م ۲۷۹ ـ ۲۸۸ ق :

دابو جعفر احمد بن محمد بن‌احمد بن بانیجور دحکمرانی دوره ، ده په ۲۸۸ ق په اندراب کی سکه ووهله .

۸۹۳م ۲۷۹ـ ۲۸۰ ق :

د ابوبکر احمد نسایی خراسانی محدث دالتا ریخ‌الکبیر خاوند وفات.

داحمد بـن طاهـر ابن طیفـور خراسانی مرو رودی مورخ دتاریـخ بغداد دمؤلف وفات .(تولد ئـــی ـ ۲۰٤ ق)

۱ نومبر ۸۹۲م‌دوشنبه ۱۲درجب ۲۷۹ ق

د امام ابو عیسی محمد بن عیسی تر مذی دجامع صحیح خاوند وفات په ترمذ کی .

۸۹۳ م ۲۸۰ ق :

دافلح بن محمد دگریز دلو یـــك او سامند کابلشاه د ژوند وخت .

دعلی بن عبد الله‌بن هیصم هروی عالم او ادیب وفات .

دعثمان بن سعید دارمی سیستانی او هروی لوی محدث وفات په هرات کـی (ولادت ئی ۲۰۰ ق)

دمحمد بن اسماعیل سلمی ترمذی محدث وفات.

د محمد بن عمر بلخی شافعی د العالم والمتعلم دمؤلف وفات(مشهور په وراق) .

اسماعیل سامانی د خلافت لـه در باره دما وراء النهر او بلخ په امارت ومنل سو .

۸۹۵ م ۲۸۲ ق :

دطاهر یانو سلطنت چی‌له ۲۰۵ق څخه شروع سوی و ، پر دریم طاهر باندی په نشا پور کی ختم سو .

۸۹۶ م ۲۸۳ ق :

عمرو لیث دبست ـ داورد سیمی یوبت دبغداد خلیفه المعتضد تـــه وا ستاوه .

۸۹۸ م ۲۸۵ ق :

د محمد بن اسحاق بـن سعیـد سعدی هروی شافعی محدث او فقیه دکتاب الضیاع دمؤلف وفات .

۸۹۹ م ۲۸۶ ق :

ابو العباس‌احمد بن‌محمد سرخسی لوی خراسانی فیلسوف او ریاضی پوهاند دیعقوب کندی شاگرد وواژه سو .

(په ابن الطیب مشهور و)

دعلی بن عبد العزیز بن مرزبان بغوی محدث دالمسند الکبیر دمولف وفات .

۹۰۰ م ۲۸۷ ق :

عمر ولیث صفاری د۷۰ زروسپرو سره په‌بلخ‌کی داسماعیل سامانی‌سره وجنگیدیٔ خو ونیول سو او بغداد ته واستول سو ، چی هلته ئی مړ کیٔ .

دابو سعید یحیی بن منصور زاهد دهرات دجامع امام وفات (شعبان) .

ابو عمران سیمجور دواتی (دسامانیانو سر منشی) دخراسانی سیمجوریانو دکهول موسس او د ری حکمران و په ۳۱٤ ق .

ابو الفضل بلعمی دامیر اسماعیل سامانی وزیر سو .

۹۰۱ م ۲۸۹ ق :

عمرو لیث صفاری پاچا په بغداد کی وواژه سو .

اسماعیل سامانی پاچا دخراسان په امارت هم ومانه سو .

دحسین بن‌محمدبن زیاد نشاپوری محدث وفات .

۹۰۱ ـ ۹۰۸ م ۲۸۹ ـ ۲۹٦ ق :

طاهر بـــن محمد بن عمر ولیث د سیستان پاچا و .

۹۰۱ ـ ۱۱۱۱ م ۲۸۹ ـ ۵۵۰ ق:

دغرستان (غرجستان) دشارانو کهول د حکمرانی دوره .

۹۰۲ م ۲۹۰ ق :

د هرات دامام زاهـــد او محـــدث ابو سعید مهین وفات او ښخېدل په هرات کی .

مسعودی مروزی د دری لرغونی شاعر د شاهنامې نظـم کوونکی د ژوند وخت .

دمنصور بن اسحاق سجستانـــی فقیه او اصو لی وفات .

۹۰۳ م ۲۹۱ ق :

کملو کابلشاه و .

د محمد بن ابراهیم پوشنگی فقیه او محدث وفات پـــه نشا پـــور کی (ولادت ۲۰٤ ق):

۹۰۵ م ۲۹۲ق

داحمدبن علی بن‌سعید مروزی ددمـــشق دقـــاضی وفـــا ت (ولادت ۲۰۲ق) دمحمد بن احمد هروی فقیه اومحدث وفات .

۹۰٦م ـ ۲۹٤ ق

دمحمدبن نصر مروزی فقـــیه ا و محدث‌وفات په‌سمر قندکی .

(ولادت‌ئی ۲۰۲ ق)

دعبدالله بن‌محمد بن علی ... بـــن زبیر بلخی محدث اومؤرخ و ژ ل‌په بغداد کی.

۹۰٦م ۲۹۳ ق

دعبدالله بن‌محمد عیسی مروزی محدث اودشافعی مذهب خپروونکی اولوی مفتی وفات په‌مـــروکـــی ،ـ (ولادت ئی ۲۲۰ ق).

۹۰۷ـ ۹۱۳ م ۲۹۵ـ ۳۰۱ ق :

د احمد د اسمعیل زوی سا مانی دریم پاچا سلطنت ـ

دامام ابو بکر محمد بن اسماعیل مهران نشا پوری لوی محدث وفات.

۹۰۸ ـ۹۱۰ م۲۹٦ـ ۲۹۸ ق :

لیث بن علی‌بن عمر ولیث (شیر لباده) دسیستان پاد شاه و .

۹۰۹ م ۲۹۷ ق :

ابو محمد هاشم سروانی د پښتو قدیم شاعر په بست کی مـــړ سو (ولادت ئې په سروان کی ۲۲۳ ق) .

لیث بن علی د سیستان امیر د سامانی قائد حسین بن‌علی‌مر ورودی په امر ووژل سو او پر ځای‌ئی معدل بن علی کښېنوست خو دی هم په ۲۹۸ ق هرات ته نفی سو .

فضل دسهل‌زوی (ذوالر یاستین) دکابل شاه ، تخت او تاج په مروکی مأمون خلیفه ته را وړل او هغه تاج په کعبه کی وځړول سو .

مهراب د دومی کوشانی کهو له کابلشاه و .

۹۱۰ ـ ۹۹۸ م ۲۹۸ ـ ۳۸۸ ق :

پـــه خـــرا ســـان کی د دواتـــی سیمجوری کهول اقتدار .

د احمد بن مسروق طوسی صوفی وفات په بغداد کی (ولادت ۲۱٤ ق)

د زکریا بن یحیی نشا پـــو ری (بزاز) فقیه او محدث وفات .

دمحمد بن علی بـــن طرخان بـــلخـــی محدث وفات (ولادت ۲۲۱ ق) .

۹۱۱ م ۲۹۹ ق :

ابو علی معدل بن علی بن لیث د سیستان صفاری پنځم پاچا په‌هرات کی نفی البلد و .

۹۱۲ م ۳۰۰ ق :

د ابو علی حسین بن احمد سلامی بیهقی دکتاب ولاة خراسان اونورو کتابو دمؤلف وفات .

د ابو العباس حنوذ مروزی ددری قدیم شاعر د ژوند عصر .

ابو سعد مظفر د محتاج زوی او ابوبکر محمد بن مظفر په ساما نـــی در بار کی چغانی امیران وو .

ابو حفص حکیم بن احوص سغدی ددری قدیم شاعر شهرود دموسیقی آله اختراع کړه .

ابوحفص عمر وبن یعقوب بن‌محمد بن عمروليث د سیستان صفـــاری شپږم پاچا په سیستان کی .

۹۱۳ ـ ۹۴۲ م ۳۰۱ ـ ۳۳۱ ق :

دوهم نصر د احمد زوی سا مانی خلرم پاچا په‌خراسان او ماوراءالنهر کی .

دجعفر بن محمد فریابی مشهور قاضی او محدث وفات (ولادت ئې ۲۰۷ ق) .

اگست ۹۱۵ م ۱۳ صفر ۳۰۳ ق:

د احمد بن علی نسایی د ســـنن نسایی خاوند وفات په رمله کی .

۹۱۷ م ۳۰۵ ق :

دمحمد بن محمد بن سلام حنفی‌بلخی فقیه وفات .

۹۱۹ م ۳۰۷ ق

په خرا سان کی د احمد بن سهل دبغاوت کښېنول .

دعبد الرحمن بن حسن نشا پوری محدث او دمسند دخاوند وفات .

۹۲۲ م ۳۱۰ ق :

جعفر بن احمد بن محمد بانیجوری په ۳۱۰ ق په ختل کی حکمران و ده په ۳۱۰ ـ۳۱۲ ـ ۳۱۳ ق سکه وهلې ده .

ابو عبد الله محمد بن احمد بن نصر جیهانی سامانی وزیـــر خپـــل جغرافی کتاب (المسالك والممالك) تألیف کیء چی اوس نسته .

دلوی خرا سانی محدث عبد الله بن محمد بغوی د معجم الصحا به د خاوند وفات ـ (دده تولد ۲۱۰ ق ۸۲۵ م)

۹۲۳ ـ ۹٦۳ م ۳۱۱ ـ ۳۵۲ ق :

دعبدالله بن عروه هر و ی محد ث وفات او ښخیدل په هرات کی .

د امیر ابو جعفر احمد بن محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن خلف بن لیث صفاری اوم پاچا
سلطنت .

۹۲۴ م ۳۱۲ ق :

دابراهیم بن سری هر وی محد ث د جزاء آلا عمال د مؤلف وفات .

دحسن بن‌علی طوسی محدث وفات په طوس کی (ولادت ۲۲۲ ق)

۹۲۵ م ۳۱۳ ق :

د محمد بن اسحاق خرا سا نـــی نشا پوری محدث او مؤرخ وفــات (ولادت ۲۱۶ ق) .

۹۲۸ م ۳۱۶ ق :

د محمد بن عقیل بن از هر بلخی دتاریخ بلخ د مؤلف وفات .

دامام عبد الله بن داؤد سجستانی حنبلی پوهاند وفات .

د عبد الله بن سلیمان سجستانی محدث اومفسر وفات په بغداد کی (ولادت ۲۳۰ ق)

۹۳۰ م ۳۱۸ ق :

د نصر سامانی دورونو یاغی‌توب.

۹۳۱ م ۳۱۹ ق :

د ابو القاسم عبد الله بن احمـــد کعبی بلخی لوی معتزلی عالم او د کعبیه ډلی پیشوا وفات .

دمحمد بن‌فضل بلخی لوی صوفی وفات په سمر قند کی .

۹۳۲ م ۳۲۰ ق حدود :

بهیم دیو کابلشاه په کندهار اکـــی

د ابراهیم بن‌محمدبیهقی دالمحاسن والمساوی دمؤلف د ژوند وخت .

۹۳۳ م ۳۲۱ ق :

ابوبکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د ټول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

په ۳۲۹ ق وفات سو .

۹۳۴ م ۳۲۲ ق :

د ابو زید احمد بن سهل لــوی متکلم او فیلسوف او دصور الاقالیم د مؤلف وفات (ولادت ئې ۲۳۵ ق)

۹۳۵ م ۳۲۳ ق :

د موسی بن عبــا س بن محمـــد جوینی نشا پوری لوی محدث وفات په جوین کی .

۹۳۶ م ۳۲۵ ق :

د ابــو الحسن شهید بــن حسین جهودانکی‌بلخی شاعر اومتکلم‌وفات.

۹۳۷ م ۳۲۶ ق :

د احمد بن عصمة صفار بلخـــی فقیه وفات او ښخیدل په بلخ کی .

۹۳۸ ــ ۹۵۵ م ۳۲۷ ــ ۳۴۴ ق :

د ابو علی احمد بن محمد بـــن مظفر بن محتاج چغانی د اقتدار وخت (متوفی ۳۴۴ ق)

۹۳۸ م ۳۲۷ ق :

د ابو علی جیهانی وزارت پـــــه سامانی در بار کی .

۹۳۹ م ۳۲۸ ق :

د ابو بکر محمد بن سعید بلخی فقیه وفات او ښخیدل په بلخ کی .

۹۴۰ م ۳۲۹ ق :

د ابو عبد الله جعفر بن محمـــد رودکی د دری د مشهور شاعر وفات (مولد ئــی دسمرقند پــه بنج کی په ۲۵۰) **دمحمد بن احمد مــــروزی** (ابن الوراق) فقیه دبیان السنه د مؤلف وفات .

۹۴۰ م ۳۳۰ ق :

د ابو الفضل محمد بن عبد الله بلعمی مروی د سامانیا نو دوزیـــر

وفات (د دری تاریخ طبری مترجم)

۹۴۱ م ۳۳۰ ق حدود .

د ابوشعیب صالح بن‌محمد هروی دری لرغونی شاعر وفات .

د ابو علی جیهانی وزیر مړینه .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق :

په ماوراء النهر کی دشیعه ووبلوا او دنصر سامانی عزل .

ابو یعقوب **اسحق بن‌احمد سکزی** اسما عیلی‌داعی **دکشف المحجـو ب** لیکوال په بخا راکی ووژل سو .

۹۴۲ ــ ۹۵۴ م ۳۳۱ ــ ۳۴۳ ق :

دلومړی نوح دنصر زوی سامانی پنځم پاچا دامارت دوره .

۹۴۴ ــ ۹۴۶ م ۳۳۳ ــ ۳۳۵ ق :

ابو علی ابرا هیم بن سیمجور د هرات او نشاپور والی و (متوفی ــ ۳۳۶ ق.)

۹۴۴ ــ ۹۴۷ م ۳۳۳ ــ ۳۳۶ ق :

ابو العباس فضل بن محمد بـــن مظفر چغانی د سامانی لښکر سپه سالارو چی په ۳۳۶ ق په بخا را کی بندی سو .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق :

د بو شکور بلخی لوی دری شاعر د ژوند وخت . دعبد الله بن محمـــد ترخان بلخی محدث او رجالی عا لم وفات . د محمد بن احمد اسکاف بلخی عالم وفات او ښخیدنګ پـــه بلخ کی .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمدبن یاسین حداد هروی محدث او مورخ او **(دتاریخ هرا ت)** دمؤلف وفات .

د وزیر الحاکم الشهید ابوالفضل محمد بن حکم سر خسی بلخی وژنه. دی دمختصر کافی مؤلف دی .

۹۴۸ ــ ۹۹۸ م ۳۳۷ ــ ۳۸۹ ق :

د ابو حارث محمد بن احمد امارت په جوز جان کی . دی دفریغو نیانو دو هم پا چا دی چــه **دحدود العا لم** کتاب دده په نامه لیکل سوی دی .

۹۴۸ م ۳۳۸ ق :

ابراهیم بن سیمجور مړ سو او پر ځای ئی منصور دقراتګین زوی د خرا سان سپه سالار سو (د سامانی پاچا له خوا) .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق :

دخرا سان حکمران منصور بـــن قراتګین مړسو، اوپرځای‌ئی ابوعلی چغانی له سامانی درباره مقرر سو.

ابو المظفر عبد الله بن احمد بن محمد بن مظفر چغانی امیر له آسه ولوید او مړ سو .

ابو منصور بن احمد بن محمد بن مظفر د چغانیان امیر و .

۹۵۱م ۳۴۰ق حدود :

د ابو عبد الله محمد بـــن حسن معروفی بلخی شاعر د ژوند حدود .

۹۵۲ م ۳۴۱ ق :

د ابو الحسن حکیم کسایی مروزی ددری قدیم شاعر دژوند وخت .

د شرح المزنی د مؤ لف شافعی فقیه ابراهیم بن احمد مروزی وفات.

۹۵۳ م ۳۴۲ ق :

دابوبکر محمد بـــن داؤد نشاپوری صوفی داخبار الصوفیه دمؤلف‌وفات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحمد بـــن داؤد صوفی نشاپوری دکتاب الشیوخ د مولف وفات .

۹۵٤ ـ ۹٦۱ م ۳٤۳ ـ ۳۵۰ ق :

دلومړی عبد الملك دنوح زوی ، سامانی شپږم پاچا دامارت دوره .

۹۵٤ م ۳٤۳ ق :

له سامانی درباره څخه بکر بـــن مالك فر غانی دخرا سان حکمران او ابو منصور محمد بن عزیر وزیر و .

۹۵۵ م ۳٤٤ ق :

ابو احمد خلف بن احمد (ابن بانو) دسیستان صفاری اتم پاچا سلطنت (وفات ئی ۳۹۹ ق)

دابـــو علی چغـــانـــی او ستـــوق بغرا خان مړینه .

د محمد بن محمد بن یوسف طوسی شافعی فقیه او محدث او دخراسان دمفتی و فات (ولادت ۲۵۰ق)

۹۵٦ م ۳٤۵ ق :

دخرا سان حکمران بکر بن مالك فرغانی وواژه سو .

۹۵۷ م ۳٤٦ ق :

ابو الحسن سیمجوری په خراسان کی دنوح سامانی په فرمان سپه سالار او حکمران سو .

د ابو العباس احمد بـــن محمـــد سرخسی لوی منجم او طبیب ا و د کتاب المدخل د مؤلف دوفات کال.

د ابو منصور محمد بن عبد الرزاق خرا سانی سپه سالار په نـــامـــه د منثوری ابو منصوری **شاهنا مـــــی** تالیف ، چی د محمد بن عبـــد الله معمری په ښوونه ولیکله سوه .

۹۵۹ م ۳٤۸ ق :

د ابو منصور یوسف بن اسحاق وزارت په سامانی در بار کی .

۹٦۰ م ۳٤۹ ق :

دشیخ محمد بن عبد الله الحاکم نشا پوری لوی محدث وفات پـــه نشاپور کی . (تولد ئې ۲۷۷ ق) .

ابو منصور بختگین دخرا سا ن قائد وفات سو .

ابو منصور محمد بن عبد الرزاق دخرا سان سپه سالار او حکمران و. چه وروسته امیر حاجب الپ تگین د اول عبد الملك سامانی پاچا له خوا دخرا سان سپه سالار او حکمران سو .

۹٦۱ م ۳۵۰ ق :

الپ تگین ،منصور بن نوح سامانی پاچا ته یاغی سو ، او غزنی ته راغی، او هغه ئـــی لـــه لویك څخه ونیـــو ۳۵۱ ق.

۹٦۱ ـ ۹۷٦ م ۳۵۰ ـ ۳٦٦ ق :

دلومړی منصوردنوح زوی سامانی اوم پاچا دامارت دوره چی وزیر ئی ابو علی محمد بلعمی سو .

۹٦۱ م ۳۵۰ ق حدود .

دابو المؤید بلخی شهنامه او دده عجایب البلدان په دری نثـــر تا لیف سول .

رابعه دکعب قز داری یا بلخی لور د دری قدیمه شاعره په دغو وختو کی وه .

دسیستان دپاچا خلف بن احمد صفاری په امر یو د قرآن لوی تفسیر سل ټوکه په ۲۰ زره دیناره مصرف تالیف سو .

دابو عبدالله محمد بـــــن صالـــح ولوالجی (تخار ستانی) د دری قدیم شاعر د ژوند وخت .

د ابو سلیمان محمد بن معشر بستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند چی داخوان الصفا له مؤلفینو څخه دی .

منصور بن افلح لویکی په غزنه او گردیز کی **حکمران و .**

جیه پاله کابلشاه په گندهارا کی.

۹٦۲ م ۳۵۱ ق :

الپ تگین غزنی ونیو .

ابو منصور عبد الرزاق په خراسان کی **یاغی سو .**

ابو الحسن سیمجور ی دخراسان حکمران **سو .**

دعلج بن احمد سجزی محدث او فقیه دمسند الکبیر مؤلف وفات سو (ولادت ۲٦۰ ق .

۹٦۳ ـ ۹٦۹ م ۳۵۲ ـ ۳۵۹ ق :

امیر طاهر بن محمد بن طا هر (دمور له خوا صفاری) د سیستان امیرو .

۹٦۳ م ۳۵۲ ق :

دالپ تگین دغزنی دحکمران وفات چی اسحاق زوی ئی پـــر ځـــا ی **کښینوست .**

۹٦٤ م ۳۵۳ ق :

اسحاق دالپ تگین زوی له غز نی څخه بخارا ته وتښتید او لویك دده مات کیء .

۹٦٤ـ ۳۵۳ق

خلف بن احمد دسیستان پادشاه حج ته ولاړ .

۹٦۵ م ۲۲ شوال ۳۵٤ ق :

د ابو حاتم محمد بن حبان بستی دسمر قند د قاضی او لوی عالم او مؤلف وفات په بست کی (ولادت په بست کی ۲۷۰ ق) قبر ئې هم پـــه بست کی و .

۹٦۵ م ۳۵۵ ق :

اسحاق دالپ تگین زوی د غز نی حکمران مړ سو ، او بلکاتگین ئی پر ځای کښېنوست او په ۳۵۸ ق ئی په غزنی کی سکه ووهله او پـــه ۳٦۵ ق مړ سو .

دخواجه ابو احمد ابدال چشتی وفات (دده تولد ۲٦۰ ق ۸۷۳ م دی) او په چشت کی ښخ دی.

۹٦۵ م ۳۵۵ ق حدود:

دابو جعفر خازن خرا سانی لوی منجم او ریاضی پوهاند د ژوندوخت

۹٦٦ م ۳۵٦ ق :

د امام فقیه ابو علی حامد بـــــن محمد رقاع هروی وفات او **ښخید ل** په هرات کی .

۹٦۸ م ۳۵۸ ق :

دشیخ ابو حامد بن احمد شار کی هروی محدث او مفســـر وفـــات او ښخیدل **په هرات کی .**

۹٦۹ م ۳۵۹ ق :

مکتوم بن حرب په اندراب کـــی سکه **ووهله .**

۹٦۹ ـ ۹۸۳ م ۳۵۹ ـ ۳۷۳ ق :

امیر حسین دطاهرزوی دسیستان امیر و .

۹۷۰ م ۳٦۰ ق حدود :

ابو علی محمد بن عبد الله بلعمی وزیر (متوفی ۳٦۳ ق) تاریخ طبری په دری ژبه ترجمه او لنډ کیء .

دهمدغه کال په شا وخوا کی د منصور بن نوح سامانی په امریوې ډلی پوهانو تفسیر طبری په دری ترجمه کیء .

۹۷۱ م ۱۰ محرم ۳٦۱ ق :

دسلطان محمود زیږید نه .

۹۷۲ م ۳۶۲ ق :

دشیخ خراسان اسماعیل بن عبدالله بن محمد بن میکال‌سرمنشی او دنشاپور دمیکالی خاندان دمشر وفات په نشاپور کی (تولد ئی ۲۷۰ق).

داحمد بن عامر بن بشر مرورودی شافعی فقیه او دبصری دقاضی وفات .

دابو جعفر محمد بن عبدالله هند وانی بلخی فقیه وفات او په‌بلخ کی ښخیدنګ .

۹۷۴م ۳۶۴ق:

دابوعلی بلعمی وزیر او دیوسف بن اسحاق وزیر مړینه .

دبلکاتګین اقتدار په غزنی کی .

۹۷۵م ۳۶۵ق:

پیری تګین په غزنی کی .

۹۷۵ـ۹۸۴م ۳۶۵ـ۳۷۴ ق :

په اندراب کی دسهلان بن مکتوم د امارت دوره چی سکه ئی هم وهلی ده .

ابو منصور محمد بن احمد دقیقی بلخی لوی شاعر مقتول سو ۳۶۵ق (؟) .

ابوعلی یا ابوبکر لویك په غزنه‌او ګردیز کی .

۹۷۳ - ۹۷۶ م ۳۶۵ - ۳۶۶ ق :

دامیر پیری تګین حکمرانی پر غزنی باندی .د(غزنویانوخلرم پاچا).

۹۷۶ـ ۹۹۷م ۳۶۶ـ ۳۸۷ :

په غزنی کی دامیر سبکتګین ناصر الدوله حکمرانی (دغزنو یانو پنځم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دو هم نوح دمنصور زوی سامانی اتم پادشاه .

۹۷۶م ۳۶۶ق حدود:

دلوګر په چرخ کی دغزنی دآخری لویك او کابلشاه په ګوه دسبکتګین سره جنګ او ددوی ماته .

۹۷۶م ۲۷ شعبان ۳۶۶ق:

دناصر الدین امیر سبکتګین بن جوق قرا بجکم بن قرا ارسلان‌جلوس په غزنی کی او دآل ناصر دسلطنت پیل .

۹۷۷ م ۳۶۷ق :

دابوا لجیش مظفر بن محمد خرا سانی بلخی متکلم مو لف‌وفات.

۹۸۰ م ۳۶۹ ق:

دمحمدبن سلیمان بن محمدصعلو کی‌نشا پوری شا فعی فقیه او مفسر او ادیب و فا ت په نشا پور کی . (ولا دت‌ئی ۲۹۶ق).

۹۸۰ م ۳۷۰ ق :

قراتګین په غزنی کی .

دعبیدالله ابو بکر بن ابوسعید بلخی عالم وفات .

دابو منصور محمد بن احمدازهری هروی دکتاب التهذیب خاوند اولوی لغوی وفات .

۹۸۰م ۳۷۰ق حدود :

شیخ حمید لودی پښتون پاچا په ملتان کی او دده روغه له سبکتګین سره (۳۸۲ق) .

اسحاق بن محمد بن اسماعیل مشهور په حکیم سمرقندی عر بی السواد الاعظم په ۲۹۰ق ولیکیء او د ۳۷۰ق په شا وخواکی په دری‌ژبه ترجمه سو . (دتهران طبع ۱۳۴۸ دعبدالحی حبیبی په اهتمام).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹۸۱م ۳۷۱ق:

فردوسی دشاهنامی نظم شروع کیء .

شیخ ابوزید محمدبن احمدمرغزی په هرات کی وفات اوښخ سو (۱۳ رجب) .

۹۸۲ م ۳۷۲ ق :

دابو الحسن سیمجوری پر ځای تاش دخراسان سپه سالار سو .

عبدالله بن‌احمد عتبی دنوح بن منصور سامانی وزیر قتل سو .

احمد بن جعفر بن احمد د آل بانیجور حکمران اوابو علی احمد بن محتاج مرستیال ئی په چغانیان‌کی .

یوه جوزجانی عالم دحدود العالم جغرافی کتاب په دری دجوز جانان دامیر محمد بن احمد فریغونی په‌نامه وکیښ او لومړی پلائی په اسلامی دوره کی‌د(افغان)ذ کر وکیء .

۹۸۳م۳۷۳ق:

دفقیه ابو اللیث نصر بن محمد سمرقندی وفات او ښخیدل په بلخ کی .

۹۸۴م ۳۷۴ ق :

دابو عمر و احمد بن محمدزوزنی (دهرات او نشاپور ترمنځ) دعر بی ژبی لوی عالم وفات .دعبدالله بن موسی سلامی مورخ او ادیب وفات په مرو کی .

۹۸۵م ۳۷۵ق:

دسلجوقیانو ظهور د بخارا په شا و خواکی .

۹۸۶م ۳۷۶ق:

دعبدالله بن محمد بن‌عزیر وزارت په سامانی دربار کی .

دمعجم الشیوخ دمؤلف ابراهیم بن احمد مستملی بلخی وفات .

۹۸۷ م ۳۷۷ ق :

په خراسان کی ابو الحسن سیمجوری اوفایق پرتاش باندی‌بری ومووند .

ابو الظفر طاهر بن فضل بن محمد بن مظفر د چغانیان امیر دمنجیك شاعر ممدوح مړ سو .

۹۸۸ م۳۷۸ق:

دناصر الدوله ابو الحسن محمد بن ابراهیم بن سیمجور دواتی‌مړینه. دده په نامه سکه هم وهلی سوی‌ده.

دابونصر سراج طوسی عبدالله بن علی دکتاب اللمع دخاوند اولوی صوفی وفات په طوس کی (رجب).

دمحمد بن‌محمد کرابیسی‌نشاپوری محدث او قاضی‌وفات‌په‌بصره‌کی(ولادت ئی ۲۸۵ق) دخلیل بن احمدسجزی دسمر قند دقاضی وفات .

دخواجه قر بنج وفات په هرات کی او په ګازرګاه کی ښخیدنه .

۹۸۹م ۳۷۹ق:

دابو الحسن سیمجوری مړینه .

۹۹۰م ۳۸۰ق:

ابو بکر بن محمد بن ابراهیم بخاری کلا باذی دخراسان صوفی او دالتعرف المذهب التصوف دمؤلف وفات ، او ابوعلی‌سیمجوری‌دخراسان حکمران سو .

ابو بکر ربیع بن احمد بخاری په طب کی دهدایة المتعلمین کتاب په دری تالیف کیء .

۹۹۰م ۳۸۰ق حدود:

دفخر الدوله ابو المظفر احمدبن محمد دچغانیان امیر دفرخی دممدوح دژوند دوره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیخ‌رضی لودی دشیخ حمید ورا ره
دپښتو قدیم شاعر په کسی غوره کی
داسلام تبلیغ کاوه :

دمحمد بن علی خسروی سرخسی
او ابومحمد بدیع بن محمد بلخی او
دابوالحسن علی بن محمد منجیک
ترمذی ددری قدیمو شاعرانو دژوند
دوره .

دابو سلیمان محمد بن طاهر
منطقی سیستانی و فات .

دابوالفضل احمد هروی ریاضی
دان او منجم وفات .

۹۹۱م ۳۸۱ ق:

په لغمان کی دکابل رود پرغاړه
دجیپاله کابلشاه ماته د سبکتگین
له خوا . په دی سیمه کی داسلام
خپرونه – افغانان‌اوخلجیان(غلجیان)
دسبکتگین په لښکروکی داخل سوه

داحمد بن حسین بن مهران
نشاپوری محدث وفات . دمحمد بن
عبدالله هروی فقیه او مفسروفات.

دطاهر بن فضل بن محمد بن
محتاج چغانی امیر او ددری ژبی
شاعر دژوند وخت .

دابو الحسن محمد بن یوسف
عامری نشاپوری (ابن ابی ذر)دکتاب
السعادة والاسعاد دمؤلف وفات .

۹۹۲م۳۸۲ق:

دمحمد بن‌احمدبن‌سلیمان نوقانی
سیستانی ادیب او مؤلف وفات .

۹۹٤ م ۳۸٤ ق :

دهرات په جنگ کی دسبکتگین
او محمود بری پرباغی ابوعلی
سیمجوری باندی چی دوهم نوح
سامانی امیر، پلارته «ناصر الدین»
او محمود ته دسیف الدوله لقب
ورکی .

اوسبکتگین دخراسان په‌حکمداری
ترکابله مقرر سو .

۹۹٤ م ۱۵ رمضان ۳۸٤ ق :

سبکتگین او امیر محمود په طوس
کی ابو علی محمد مظفر دواتی ما ت
کړیء هغه په۳۸٦ق په خوارزم کی
ونیول سو ، په گردیز کی بندی او
په ۳۸۸ق مړ سو .

دمحمد بن‌عمران مرزبانی‌خراسانی
ادیب وفات په بغداد کی (ولادت
۲۹٦ق) .

۹۹۵ م ۳۸۵ ق :

ابو الحسن بن ابو علی دواتی
سیمجوری دسلطان محمود په لاس
کښېبووت اوپه گردیز کی‌بندی او
مړ سو .

دابو القاسم اسماعیل بن عباد
طالقانی وزیر او لیکوال مړینه .

۹۹٦ م ۳۸٦ ق :

دقره خانانو او سبکتگین په
ما وراء النهر کی مقابله .

دوزیر عبدالله بن عزیر معزولی
او دوزیر ابو نصر احمد بن محمد
مقرری .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

امیر سبکتگین ۵٦کلن پس له
۲۱کاله سلطنته دبلخ او بامیان‌ترمنځ
دمدر موی په کلی کی وفات سو او
په غزنی کی خاورو ته وسپارل
سو .

دمحمد بن احمد بلخی خوارزمی
مورخ دمفاتیح العلوم دمؤلف وفات.

امیر اسماعیل دسبکتگین زوی په
غزنی کی سکه ووهله (دغزنو یانو
شپږم پاچا) خو په دغه کال دغزنی

په جنگ کی سلطان محمود پرغالب
سو .

دسهل بن محمدصعلوکی‌نشاپوری
مفتی نشاپور وفات .

۹۹۷ – ۱۰۳۰ م ۳۸۷ – ٤۲۱ق :

دغزنو یانو داوم پاچا یمین‌الدوله
سلطان محمود بن سبکتگین دپاچهی
دوره .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

دوزیر ابو نصر مړینه .

دوزیر ابو المظفر محمد بن‌ابراهیم
بر غشی مقرری .

دخوارزمشاه مامون مړینه او دعلی
بن مامون جلوس .

۹۹۷ – ۹۹۸ م ۳۸۷ – ۳۸۹ ق ،

ددوهم منصور ددوهم نوح زوی
دسامانی نهم پادشاه امارت .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

دابو الوفا محمد بن یحیی‌بوزجانی
نشاپوری لوی خراسانی ریاضی
پوهاند وفات (تولد ئی ۳۲۸ق) .

۹۹۸ م ۳۸۸ ق :

دابو سلیمان احمد بن‌محمدخطابی
بستی دمعالم السنن دمؤلف وفات
په بست کی (ولادت ۳۱۹ق) .

دعماد الدوله ابوعلی محمد مظفر
بن محمد بن‌ابراهیم‌دواتی دخراسانو
لوی حکمران مړینه .دی سکه هم
لری .

دابو الوفاء محمد بن‌محمدبوزجانی
مشهور ریاضی پوهاند وفات په
بغداد کی . (ولادت ئی ۳۲۸ق) .

سلطان محمود تول شمالی
افغانستان ونیو او سامانی دربار هم
دده پاچهی ومنله.

۹۹۸م ذیقعده ۳۸۹ق:

دالقادر بالله خلیفه له خوا دبغداد
داستا څو را تگ بلخ ته او سلطان
محمو دته د«یمین‌الدوله‌اوامین الملة
ولی امیر المؤمنین» لقبو نه‌ورکول .

۹۹۸م ۳۸۹ق:

پر ابو القاسم سیمجوری باندی
په خراسان کی دبگتو زون بری – د
برغشی وزیر تیښته .

دارسلان خان علی مړینه .

سلطان محمود دسامانی منصور او
عبدالملك پر سالا رانو بگتو زون او
فائق خاصه باندی بری ومومند .

دو هم عبدالملك ددوهم نوح‌زوی
سامانی لسم پاچاپرتخت‌کښېنوست.

شار رشید دغرستان پاچا سلطان
محمود ته‌غاړه کښېښوده او **خطبه‌یی**
دده په نامه وویله .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق حدود :

امام ابو الحسن محمد بن شعیب
بیهقی شافعی فقیه دنشاپور دسیار
په‌کوڅه کی **«مدرسهٔ بیهقیه» جوړه**
کړه .

مدرسهٔ صاعدیه په نشاپور کی
(یا سعدیه) دشهزاده نصر بن
سبکتگین په همت جوړه سوه .

۹۹۹ – ۱۰۰۱ م ۳۹۰ – ۳۹۲ق :

په‌لغمان او پیښور او ویهند کی
دسلطان‌محمود بری‌پر جیپاله‌کابلشاه
باندی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق :

په خشباجی (اوسنی دمقر
زرکشان) کی د طلا کان ښکاره سو.

۹۹۹ – ۱۰۱۹ م ۳۹۰ – ٤۱۰ق :

او گره بوت منجم دکابلشاه انند

پاله په دربار کی د «شکهت پرت» کتاب تالیف کیء .

ابو نصر احمد بن محمددفریغونی کهول پنځم پاچا په جوزجان کی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق حدود :

ابو یعقوب اسحاق بن احمد سگزی خپل کتاب کشف المحجوب په دری ژبه داسماعیلی فرقی پر عقایدو وکیښ .

۱۰۰۰م ۳۹۱ق :

ابو القاسم علی بن محمد بن ابراهیم سیمجوری دو اتی دهرات والی دنصر بن سبکتگین سره په سرخس کیو جنگید او **ونیول** سو .

دطاهر بن خلف‌صفاری‌دسیستان دامیر وفات .

دابو سلیمان محمد بن طاهر سجستانی منطقی لوی فیلسوف وفات .

۱۰۰۱ م ۳۹۲ ق :

سلطان محمود خپل سفیر داوزگند ایلك خان ته واستاوه.

۱۰۰۲م ۳۹۳ق:

سلطان محمود په حصار طاق کی دسیستان پاچا خلف ابن بانو کلا بند کیء او هغه یی جوزجان ته واستاوه . په سیستان کی قبجی حاجب حکمران کیء .

ابو القاسم منصور بن محمد هروِی دسلطان محمود وزیریو قرآن‌په‌کوفی نسخی خط دمشهد رضوی کتابخانی ته وقف کیء چی تر اوسه هلته سته .

۱۰۰۳م ۳۹٤ق :

دفریغو نیانو دکهول خلرم پاچا فریغون دمحمد زوی په جوز جان کی .

۱۰۰٤ـ ۱۰۱۰ م ۳۹۵ـ٤۰۱ق

په ملتان کی دابو الفتوح داؤد د بن نصر لودی خلرم پاچا سلطنت .

۱۰۰٤ م ۳۹۵ ق حدود :

دابو منصور عماره بن‌محمدمروزی دری قدیم شاعر دژوند وخت .

۹۹۹ ـ ۱۰۰٤ م ۳۹۰ ـ ۳۹۵ق :

ابو ابراهیم منتصرد دو هم نوح زوی سامانی آخر نی پاد شاه وچی په ۳۹۵ق سامانی پاچهی ختمه‌سوه.

۱۰۰۵ م ۳۹٦ ق :

سلطان محمود په ملتان کی پر ابو الفتوح داؤد بن نصر بن حمید لودی دو هم پاچا باندی حمله وکړه هغه ججه ومنله .

دمحمد بن احمدبن محمدنشاپوری محدث وفات (وِلادت ۳۳۳ق) .

دابو العباس احمد بن محمد زاهد نسوی او خراسانی صوفی د طبقات الصوفیه د مؤلف وفات .

۱۰۰٦ م ۳۹۷ ق :

دترکستان ایلك خان چی بلخ او هرات نیولی ؤ، سلطان محمود بیرته ځنی ونیول ، او په شرخیان کی ماته وکړه .

۱۰۰۷ م ۳۹۸ ق :

داسماعیل بن حماد جوهری‌فارابی دالصحاح فی اللغه دخاوند وفات .

۱۰۰۸ م ۳۹۹ ق :

سلطان محمود کابلشاه اننده پاله په ویهند کی داباسین پر غاړه مات کیء .

خلف بن احمد دسیستان صفاری پادشاه‌په‌جلاوطنی‌که‌وفات‌سو (رجب)

۱۰۰۹م ٤۰۰ق :

دابو الفتح علی بن محمد بستی لوی منشی او شاعر وفات په‌اوزگند کی .

۱۰۰۹م ٤۰۰ ق حدود :

عنصری دسلطان محمود دملتان دفتو حا تو په شرح کی «تاج‌الفتوح» نظم کیء .

فرخی دسلطان‌محمود ددربارشاعر «دولت نامه » دسلطان دفتو حا توپه بیان کی زر بیته نظم کړه .

په‌دری ادب‌کی دداستان سرا یی رواج او دقصیده ویلو عروج .

شار ابو محمد بن محمد دغرستان شاه دسلطان محمودسره وجنگید او مړ سو .

دمرسل بن منصور لویکی د ژوند وخت .

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی دسلطان محمود وزیر په بلخ کی یوه مدرسه جوړه کړه .

دحسین ابن سینا او دابو عبید عبدالواحد بن محمد جوزجانی دابن سینا دشاگرد د ژوند وِخت .

ابو الحسن محمد بن سلیمان بیهقی مزید التاریخ دغز نو یانو پر احوال تا لیف‌کیء .

دسلجوق ددرو زا منو میکا ئیل‌ـ اسرائیل ـموسی یرغلونه‌او اقتدار دآمو پرسیمو او دخراسان پر شمال باندی .

دمحمد بن‌حسین خراسانی‌مشهور په ابو جعفر خازن دریاضی اوفلکیاتو پوهاند د ژوند وخت .

دمحمد بن احمد بن محمد نوقانی سجستانی دالعلم والعلماء دمؤلف او محدث وفات .

۱۰۱۰ م ٤۰۱ ق:

سلطان محمود ملتان ونیو او ابو الفتوح داؤد پښتون‌لودی پاچائی په غورك کی بندی کیء .

شمس الکفاة احمد بن حسن میمندی دغزنو ی سلطنت په وزارت وټاکل سو .

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی دسلطان محمود له وِزارته معزول سو .

دامام ابو عبید احمد بن‌محمدهروی دغریب القر آن دمؤلف وفات .

ابو العباس احمد اسفرا ینی د سلطان محمود وزیر په شکنجه کی.

په خراسا ن کی و چ کا لی او کاختی .

۱۰۱۰ ـ۱۰۲۵م ٤۰۱ـ٤۱٦ ق:

شمس الکفاة احمد بن حسن میوندی دسلطان محمود وزیر و چی په ٤۱٦ق معزول او په هند کی بندی سو . (متوفا ٤۲٤ق) .

۲ د ۱۰۱۱م ٤۰۲ ق :

دایلك خان نصر او **تغان خان** استاځی **سلطان محمو** دته **راغی.**

تا هر تی دمصر ایلچی دالحاکم با مرالله اسماعیلی له خوا غز نی ته را ولیږل سو ، خو په لار کی مړ کړ سو .

دجوزجان دپاچاابو نصرابوالحارث فریغونی وفات .

دیحیی بن عمار سیستانی لوی عالم او دخواجه عبدالله انصاری د مرشد وِ فات او دهرات په خیابان‌کی دده ښخونه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

فردو سي د شاهنامې نظم تمام کیء .

دحنفي لوی فقیه او زاهداسماعیل بن حسین بیهقي وفات .

١٠١١–١٠١٢ م٤٠٢–٤٠٣ق

سلطان محمود پنجاب او کشمیر ونیول .

١٠١٢ م ٤٠٣ ق :

سلطان محمود غرجستان ونیوء او دشا رانو مستقله شاهي ئې ختمه کړه .

١٣ ر ١٠١٢ م ٤٠٣ ق :

دایلك خان نصر مړینه او دایلك احمد بن علي جلوس په ما وراء النهر کی .

١٤ر١٠١٣م ٤٠٤ق:

دوزیر ابو العباس **فضل اسفرایني** مړینه .

په یار کند کی د قدر خان یوسف دغزني سره دو ستانه روابط .

دامام سهل محمد صعلوکی لوی مفتي او عالم وفات په نشاپور کی .

١٠١٤ م ٤٠٥ ق :

وزیر احمد میوندی خوارزم شاه ته وویل چې خطبه دسلطان محمو د په نامه ووایي .

سلطان محمود دبست له لاری پر غور یر غل وکیء او دهغه ځای امیر محمد سوری ئې د آهنگران په کلاکی محصور او بندی کیء امیر محمد سوری په زهرو ځان وواژه .

امیر بو علي دمحمد سوری زوی دغور په مندیش کی دسلطان محمود تابع امیرسو . او مسجدونه، مدرسې اوماني جوړی کړی .

دابو عبدالله محمد بن عبدالله حاکم نشاپوری محدث او د« تاریخ نشاپور » دموظف وفات (ولادت ئی ٣٢١ق) .

١٦ ر ١٠١٥ م ٤٠٦ ق :

خوارزم شاه مأ مون د سلطان محمود خور واده کړه .

دابو علي حسن بن علي د قاق نشاپوری عالم او صوفي او وا عظ وفات .

شارابو نصر محمد بن اسدغرستان پا چا په ٤٠٥ ق د سلطان محمود په لاس بندی سو او په٤٠٦ق په هرات کی مړ سو .

١٠١٦م ٤٠٧ ق:

دعبدالله بن محمد بن ابراهیم نشاپوری واعظ او مفسر وفات .

دسلطان محمود یر غلونه پر پنجاب او کشمیر باندی .

١٠١٧م ٤٠٧ ق شوال :

دخوارزم خلکو مامون خوارزمشاه دسلطان محمود اخښی مړ کیء سلطان محمود خوارزم ونیو .

دعبدالملك بن محمد خر گو شي نشاپوری شافعي فقیه او واعظ وفات په نشاپور کی.ده په خرگو شی کوخه کی یوه مدرسه اوکتابخانه او روغتون جوړ کړی وو .

١٠١٧م ٤٠٨ ق

سلطان محمود ابو الحارث محمد بن علي بن ما مون خوارزمشاه هیسته کیء او پر ځای یې لوی حاجب **التونتا ش هلته دخوارزمشاه په‌ټول** وگماره .

دجوزجان مقامي امیران فریغونیان ختم سول او ددوی سیمې دغز نوی سلطنت ضمیمه **سو ی .**

دایلك خان لور دغزني ولیعهد مسعود ته واده سوه .

شهزاده مسعود رسما دسلطان محمود ولیعهد سو .

نظام الملك حسن بن علي طوسي وزیر وز یږ یده.

دابو الخیر خمار حسین بن سوار مشهور خراساني فیلسوف او عالم وفات . (تولد ئی ٣٣١ق) .

١٠١٨م ٤٠٩ق

سلطان محمود په غزني کی یو مسجد جا مع او په هغه پوری نښتی یوه لویه مدرسه جوړه کړه .

دامام ابو منصور از هری هروی لغوی عالم و فات .

امام هیصم بن محمد بن‌عبدالعزیز ناوی هروی دقصص نابی مؤلف وفات سو .

١٠١٨–١٩م ٤٠٩–٤١٠ق

سلطان محمود دهند قنو ج تر گنګا پوری و نیول ، او دری ملیو نه در همه غنیمت یې واخیست .

١٠١٩م٤١٠ق

له هندوستانه دراستون کیدو پر وخت سلطان محمود له افغانانو سره ونښت .

١٠١٩م٤١٠ق

حسن دابو نصر احمد زوی د فریغو نی کورنی آخر شهزاده .

١٠١٩م٤١٠ق حدود

دترو جنپاله‌کابلشاه د ژوندوخت.

دغرستان دپاچا شارارد شیر ژوند .

دامام ابو الطیب سهل بن سلیمان صعلو کی مشهور محدث او فقیه او دسلطان محمود د دربار ملا دژوند وخت .

امام قفال صغیر عبدالله بن احمد مروی شافعي (متوفا ٤١٧ق) د«مآثر محمودی»کتاب وکیښی .

حاکم امام ابو سلیمان فندق بن ایوب بن حسن له والشتانه دسلطان محمود په حکم دنشاپور قاضي‌سو.

ابو بکر عبدالله بن یوسف سیستاني حصیری دسلطان محمود ندیم ؤ .

دابو القاسم منصور بن حسن فردوسي‌طوسي وفات. دی‌دشاهنامې شاعراودنیا لەلویو شا عرانو څخه دی . (تولد ئی ٣٣٠ق)

ابو سهل احمد بن حسن حمدوی دسلطان محمود او مسعود وزیر او دری حکمران و تر ٤٣٠ق پوری .

١٠٢٠م ٤١١ق

دخر ښبون بن سره‌بن بن‌کیس‌وفات دکسي غره په جنوبی‌لمن کی.داسړی دپښتنو مشرو او پښتو شعر یی ستره .

سلطان محمود **غور** فتح کیء .

دشیخ الاسلام یو نس بن طاهر نصیری بلخي **عالم دکتاب بهجه د** مؤلف وفات او ښخیدل په بلخ کی.

١٠٢١م٤١٢ق

دابو عبدالرحمن محمد بن حسین سلمي نشاپوری مشهور صوفي او دطبقات الصوفیه دمؤلف وفات په نشاپور کی .(ولادت یی ٣٢٥ق) .

دحافظ احمد بن محمد مالیني

(هروی) محدث وفات په مصریا په هرات کی .

دامیر نصر بن امیر سبکتگین د سلطان محمود کشر ورور وفات .

سلطان محمود دکشمیر لوهرکوټ کلا بند او فتح کیٔ .

١٠٢٢م٤١٣ق

سلطان محمود دهند گوالیار او کالنجر ونیول .

دقاضی محمد بن فضل رواس (میرك بلخی) مفسر او عالم وفات او ښخیدل په بلخ کی .

دمحمد بن احمد جارو دی هروی لوی محدث وفات .

١٠٢٣م ٤١٣ق

دامام ابو محمد اسماعیل بن ابراهیم سرخسی لوی عالم وفات او دهرات دعیدگاه غر بی خواته‌یی ښخیدل . دی د مناقب الشافعی مؤلف دی. (ولادت یی تر ٣٣٠ ق وروسته) .

دابو سعید احمد بن محمدسجزی لوی منجم او ریاضی پو هاند وفات.

محمد بن عثمان وراق او غزنوی مذهب یو خو شخطه قر آن وکیښ چی په ٤١٤ق ئی وقف کیٔ .
(دمشهد رضو ی کتابـخا نـه)

دمحمد بن‌آدم هروی متکلم‌اولغوی ددیوان متنبی دشارح وفات .

سلطان محمود تر کسی غره (کوه سلیمان) پوری دافغانانوسیمی ټولی ونیولی .

١٠٢٤ـ٢٥م ٤١٥ـ١٦ق

سلطان محمود ماوراء النهر ونیو او دکاشغر دقدر خان سره یی معاهده وکړه .

١٠٢٤م ٤١٥ق

اسماعیل دبیټنی زوی په کوه سلیمان ـ وازه خواکی دپښتنومشر ودده پښتو شعر ستنه .

سلطان محمود خپل وزیر احمد بن حسن میوندی عزل‌او مصادره او په هند کی بندی کیٔ .

ملا محمدغزنوی‌چی دسلطان‌محمود سره هندته تللی ویو تار یخ یی وکیښ چی تر ١٠٣٢ق پوری لا په هند کی ؤ.

دعلی بن محمد هروی ادیب‌او نحوی دوفات وخت .

امام ابو اسحق ابراهیم بن محمد اسفراینی په نشاپور کی یوه‌مدرسه جوړه کړه .

١٠٢٥م٤١٦ق

سلطان محمود څلور زره‌کهوله سلجوقیان خراسان ته راوستل .

په دغه کال ده دجنو بی هند پر کاتیا وار حمله وکړه اودسو منات مندریی وران کیٔ گجرات‌یی هم ونیو .

سلطان محمود په ماوراء النهرکی دقدر خان سره ولیدل .

دخواجه ابو عبدالله محمد طاقی سجزی وفات او ښخیدل په هرات کی .

دلوی محدث امام ابو عبدالله محمد بن یمان وفات او ښخیدل په هرات کی .

دفردوسی طوسی وفات په طو س کی .

سلطان محمود دسلجو قاسرائیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی دسلجوقیانو مشرؤ دهندو ستان په کالنجر کی بندی کیٔ .

١٠٢٦م٤١٧ق

دعبدالله بن احمد قفال صغیر مروزی مشهور شافعی فقیه دمآثر محمودی دمولف وفات په سیستان کی (تولد یی ٣٢٧ق) .

دخلیفه القادر بالله سفیر له بغداده سلطان محمود ته راغی .

بهیم پاله آخرنی‌کابلشاه دگندهارا په شرق کی .

١٠٢٧م٤١٨ق

دوه تنه سفیران قلتنکا او قاشی دقتاخان او یغر خان له خوا له خطا او ختن څخه دسلطان محموددربارته راغله .

دامام ابو اسحق ابراهیم بن‌محمد بن ابراهیم اسفراینی مشهور عالم وفات په نشاپور کی .

دسلطان محمود آخره حمله‌پرهند اود ملتان دجتا نو ایلو ل .

عیسی بن عبدالله بلخی کاتب یوه نسخه خوشخطه قرآن وکیښ (دمیلان کتابخانه) .

١٠٢٨م٤١٩ق

ابوعلی حسن بن محمد نشاپوری (حسنك) دسلطان محمود وزیر سو.

١٠٢٩م ٤٢٠ق

سلطان محمود ټول ایران و نیو او شهزاده مسعود یی په اصفهان کی خپل نائب وټاکه .

بوریحان بیرونی خپل کتاب التفهیم لاوایل صناعةالتنجم دریحانه بنت الحسن په نامه تالیف‌کیٔ .

دابو العباس فضل بن عباس صاغانی محدث دژوند وخت‌په بغداد کی .

دمحمدبن عبدالله مسعودی‌مروزی شافعی فقیه دشرح مختصرالمزنی دمؤلف وفات په مرو کی.

١٠٢٩ـ١١٠٦م٤٢٠ـ ٥٠٠ق .

دصاعد دکهول دمشهورو پوهانو او قاضیانو دژوند وخت په‌نشاپور او هرات کی .

١٠٣٠م پنجشنبه ٢٣ ربیع‌الاخر ٤٢١ق

دسلطان محمود وفات او دغز نی په باغ فیروزی کی ښخول . دده عمر (٦١) او پاچهی ٣٣ کاله وه.

مملکت یی دهند له گنگا څخه تر دجلی پوری او دشمالی خواله سیر دریا څخه جنوبا دعربو تربحیری پوری پروت ؤ .

امیر محمد دسلطان محمود زوی په غزنی کی سکه ووهله (دغزنو یانو اتم پاچا) .

١٠٣٠ـ١٠٤٠م٤٢١ـ٤٣٢ق

دناصر الدین الله سلطان مسعود بن محمود دسلطنت دور ه په غزنی کی .

(دغزنویانو نهم پاچا)

١٠٣٠م رمضان ٤٢١ق

القادر بالله خلیفه له بغداده‌خپل عهد اولوا دمرسل بن‌منصورگردیزی په لاس سلطان مسعود بن محمودته په نشاپور کی راولیږل او ده ته‌یی ناصر الدین الله لقب ورکی ٔ.

١٠٣٠م٤٢١ق شوال .

امیر محمد دسلطان محمود زوی

په تگین آباد کی ونیول سو او ړوند کړ سو .

سلطان مسعود خواجه احمد بن حسن میوندی دهـند لـه زنـدانه راوغوښت او وزیر یی کی .

حسن میکالـی (امیـر حسنك) دسلطان محمود وزیر په بلخ کـی دسلطان مسعود په حکم په دارسو.

دابو بکر محمد بن اسحاق بـن ممشاد واعظ دکـرامیانـو دړ ئیس وفات په نشاپور کی .

دعلی بن احمد نسوی خراسانی ریاضی پوهاند او مهندس او منطقی دژوند وخت .

۱۰۳۱م۴۲۲ق

سلطان مسعود کرمان او مکران ونیول . او استاځی یی کاشغر تـه واستول .

امام یحیی بن عمار سجستانـــی هروی وفات او دهرات په خیابان کی ښخ سو .

۱۰۳۱م۴۲۳ق

سلطان مسعود هرات ته ولاړ او سپه سالار عبدوس یی دسلجوقیانو ترکمانانو مقابلی ته وتاکه.

امیرابویعقوب یوسف بن‌سبکتگین دسلطان مسعود په حکم دسگاونـد دکلا په حبس کی مړ سو .

۱۰۳۲م۴۲۴ق

دقدر خان مړینه ـ دارسلان خان سلیمان مړینه .

التو نتاش خوارزم شاه بخاراته لښکر بوت او مړ سو .

۱۰۳۲ـ۱۰۳۵م۴۲۴ـ۴۲۷ق

هارون دالتو نتاشـ زوی پـــه خوارزم کی دغزنی ترحمایت لاندی پرتخت کښینوست .

۱۰۳۳م ۴۲۴ ق

دخواجه احمد بن حسن میو ندی دغزنی دلوی وزیر په هرات کی‌وفات (۲۰محرم) احمد بن‌علی‌بن‌عبدالصمد وزیر سو.

۱۰۳۳م۴۲۵ق

دمسعود لښکر کشی پر آمل ـ ساری ـ طبرستان .

عباس بن شیش دبو علی وراره دغور امیر دمندیش دو لایت په‌سنگه کلاکی یور صد گاه جوړ کی ء .

دشیخ ابو الحسن علی بن جعفر خرقانی لوی صوفی وفات (سه‌شنبه ۱۰ محرم په عمر ۷۳کاله) .

شیخ اسعد بـن محمـد سوری د پښتو شاعر دزمینداورپه بغنی کی مړ سو .

ابو القاسم علی بن حاتم بیهقـی چی دسلطان محمود پـه وخـت کی مشرف و ، دسلطان مسعود په‌فرمان «صاحب برید» **سو** .

۱۰۳۴م۴۲۶ق

احمد ینالتگین په هندوستان کـی یاغی سو ، سلطان مسعود دده مقابلی ته هندو سپه سالار تلك بن جهلـن واستاوه .

هارون سلطان مسعود ته یاغـــی سو ـ دسلطان مسعود استاځی لـه کاشغره راغلل ـ دبغرا خان استاځی سلطان مسعود ته را ورسیدل .

دشافعی فقه دامام ابوعلی حسین بن شعیب مروزی سنجی وفات .

۱۰۳۵م۴۲۷ق

احمد ینالتگین مات او په در یـای سند کی ډوب سو .

سلجوقیان په خراسان کی ـ دعلی تگین زامنو استاځی‌مسعود ته راغی .

دابو نصر محمد بن عبدالجبـار عتبی دتاریخ یمینی دلیکوال وفات .

۱۰۳۵و۳۶ م۴۲۷و۲۸ق

سلطـان مسعود پـه هند کـــی پرهانسی حمله وکړه او خپـل زوی امیر مجدود یی د لاهـور حکمـران وټاکه .

۱۰۳۵ـ۱۰۴۱م۴۲۷ـ۴۳۳ ق

اسماعیل خندان دالتو نتا **شـــــس** زوی په‌خوارزم کی‌اقتدار **و مو ند.**

دمحمد بن علی هروی لغوی او د مصر د مؤذن وفـات (ولاد تـیـــی ۳۷۲ق)۰

۱۰۳۷م۴۲۸ق

دشیخ الرئیس بوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا بلخی لوی‌فیلسوف طبیب او ددری او عربی مؤلف‌وفات په همدان کی . (تولد یی صفر۳۷۰ق په بخاراکی .)

دامام اسحاق بن ابراهیم بن‌محمد هروی عالم وفات او دهرات پـــــه نماز گاه کی ښخیدل .

دسلطان مسعود استاځی‌ترکستان ته ولاړل او دهغه ځای استاځـــی مسعود ته راغلل .

سلطان مسعود په جوزجان کـــی علی قندوزی مات کی .

۱۰۳۷و۳۹م۱۰۳۱و۴۲۹ق

سلطان مسعود دسلجوقیانو سره په شمالی ولایاتو کی پـه شخړو بوخت و،دوی‌ته یی اورشوگا **نـــی** ور کړی او دغور له خوا غزنی تـه راغی .

سلطان طغرل سلجو قی‌په‌نشاپور کی پاچا سو او خپل ورورپیغو یی دسیستان او پوشـنگ او هـرات حکمران کی .

دابو منصور عبدالملك بن محمد ثعالبی نشاپوری دیتیـمة الدهـــر دلیکوال وفات .(**تولد یی ۳۵۰ق**).

دابو الحسن بن جولوغ فر خـــی سیستانی ددری لوی ستایوال بولله ویونکی شاعر وفات .

داسحاق بن ابراهیم بـــن محمـــد قراب سرخسی هروی‌مورخ اومحدث وفات (**ولادت ۳۵۲ ق**).

۱۰۳۸و۳۹م۴۳۰ق

پر صغانیان دمسعود ژمنی لښکر کشی .

ابویعلی بیهقی حنیفـی ددیـوان انشا مـشر خپل کـتاب السیرة المسعودیه دسلطان مسعود غزنو ی لپاره تالیف کی .

دابوعلی حسین بن شعیب‌سنجی مروزی شافعی فقیه او دفرو عـــو دمؤلف وفات .

دمقامات بونصر مشکان تالیف .

۱۰۳۹م۴۳۱ق

دابو نصر مشکان دسلطان‌محمود او مسعود ددربار لوی منشی وفات.

ابو سهل زوزنـــی صا حبدیـوانـ رسالت سو۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابو القاسم حسن بن احمد عنصری
بلخی دسلطان محمود ددربار لوی
شاعر وفات .

١٠٤٠م٤٣٢ق

سلجوقیانو شمالی ولایات او
خراسان ونیول او په دندانقان کی
سلطان مسعود مات کی .

١٠٤٠–١١٧٥م٤٣٢–٥٥٢ق

دسلجوقیانو دسلطنت دوره پر
افغانستان باندی .

دحسن بن محمد بن شعیب مروزی
شافعی فقیه وفات په ربیع الاول
٤٣٢ .

١٠٤٠ م ربیع الاخر ٤٣٢ق

سلطان مسعود خپل زوی مودود
په غزنی کی پرینښو ، پخپله دخزانو
سره هندوستان ته رهی سو .

١٠٤٠م ١١ جمادی الاولی ٤٣٢ق

لنبکرو په ماریګله کی سلطان
مسعود ونیو او دده پر ځای یی دده
ړوند ورور محمد بیا پاچا کی .

وروسته سلطان مسعود دخپل
وزاره طاهر بن محمد په لاس مړ کړ
سو .

١٠٤٠م جمادی الاخری ٤٣٢ ق

سلطان مودود له غزنی څخه
راووت او دخپل ړانده اکا محمد
سره یی په دنپورکی جنګ وکی .
محمد اووده زوی طاهر یی ووژل اوددی
بری په نسبت یی فتح آباد هلته
جوړ کی .

١٠٤٠م ٤٣٢

امیر محمد دسلطان محمود زوی
دو همه پلا پاچا سو .

١٠٤٠–١٠٤٩م٤٣٢–٤٤١ ق

دغزنو یانو دیو ولسم سلطان
مودود بن مسعود سلطنت په غزنی
کی .

١٠٤٠–١٠٦٣م٤٣٢–٤٥٥ ق

دطغرل بیګ بن میکائیل دسلجوقی
کهول لومړی پاچا سلطنت .

١٠٤٠م٤٣٢ق

دقاضی صاعد بن محمد ابو العلا
نشاپوری حنفی فقیه او دحنفیانو
درئیس وفات .

دابو نظر عبدالعزیز بن منصور
عسجدی دسلطان محمود ددربار
شاعر وفات .

په دغه کال دابو النجم احمد بن
قوص منوچهری دسلطان محمود
ددربار دشاعر وفات .

١٠٤١م٤٣٣ق

دسالم بن عبدالله هروی فقیه او
متکلم داللمعد مؤلف وفات .

دابو سهل محمد بن علی هروی
لغوی وفات ٣ محرم په مصر کی
(ولادت رمضان ٣٧٢ق).

طغرل سلجوقی په نشاپور کی
سکه ووهله .

سند پاله دجیه پاله لمسی آخرین
کابلشاه دګندهارا په پای کی .

١٠٤٢م٤٣٤ق

ابو ابراهیم اسماعیل بن محمد
مستملی په دری ژبه دتعرف شرح
ولیکله .

دابوذر عبد الله بن احمد انصاری
هروی مالکی فقیه او محدث وفات په
مکه کی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠٤٣ م ٤٣٥ ق حدود

عبدالرزاق د احمد بن حسن
میوندی زوی د سلطان مودود وزیرو.

د احمد بن حسین باخرزی د
دمیة القصر د مولف وژل .

١٠٤٤ م ٤٣٦ ق

په ماوراالنهر کی شیعی
غور ځنګونه ، دابوالفضل عبیدالله بن
احمد میکالی خراسانی منشی اومولف
امیروفات (نوم یی عبدالرحمن هم
راغلی دی) دغزنی دوزیر احمد بن
علی بن عبدالصمد وفات . او د طاهر
مستوفی وزیر کول .

١٠٤٥ م ٤٣٧ ق

امام عبدالکریم بن هوازن قشیری
الرسالة القشیریه په تصوف کی په
عربی وکښله . چی ابوالفتوح
عبدالرحمن بن محمد نشاپوری په
کرمان کی په ٥٥٠ ق په دری ترجمه
کړه .

امام ابوالقاسم قشیری په نیشاپور کی
یوه مدرسه جوړه کړه .

ناصر خسرو بلخی خپل سفرله
جوزجانه دحجاز خواته شروع کی
(٦ جمادی الاخری) دی په جمادی الاخری
کی د ٤٤٤ ق بیرته بلخ ته راغی .

١٠٤٦م ٤٣٨ ق

دامام ابو محمد عبدالله بن یوسف
جوینی شافعی فقیه او مفسر او ادیب
وفات په نشاپور کی .

دعبیدالله بن عبدالله هروی محدث
او مورخ دژوند وخت .

١٠٤٨ م ٤٣٩ ق

د عبدالرحمن بن محمد سرخسی
حنفی فقیه د بصری د قاضی
وفات د تکملة التجرید خاوند .

دملک ابدال (اودل) بن ترین
د ابدالی افغانانو دیوه نیکه دژوند
وخت په کسی غره کی .

١٠٤٨م– ٤٤٠ ق

دابو ریحان محمد بن احمد بیرونی
لوی عالم او منجم د کتاب الهند او
نورو ډیرو تالیفاتو د مولف وفات،
او په غزنی کی ښخیدل . دده تر
٤٧٢ق پوری ٦٥ کتابونه تالیف
کړی وو. تولد یی ٣٦٢ ق .

د ابو سعید فضل الله بن
ابی الخیر میهنی خراسانی مشهور
صوفی وفات .

د مشهور ادیب علی بن حسن عمید
قهستانی وفات .

١٠٤٨ –١٠٥٢ م ٤٤٠– ٤٤٤ق

پر غزنی باندی د طغریل تغلب او
د سلطان عبدالرشید وژنه .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق حدود

ابو منصور موفق بن علی الهروی
په درمل پیژندنه کی کتاب الابنیه
عن حقایق الادویه په دری ژبه تالیف
کی چی یوه خطی نسخه یی په ٤٤٧ق
کال اسدی طوسی وکښله (دویانا
کتابخانه) د منصور بن محمد هروی
فقیه او شاعر او دهرات د قاضی او
د منیة الراضی د مولف وفات .

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د غزنو یانو د وولسم پاچا دوهم
مسعود د مودود زوی په غزنی کی
سکه ووهله .

علی بن مسعود بن محمود په
همدغه کال پاچا شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠٤٩ ـ١٠٥٢ م٤٤١ـ٤٤٤ ق

د غزنویانو د څورلسم پاچـــا عبدالرشید دسلطان محمود د زو ی سلطنت پهغزنی کی.

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د شیخ عمو مشهور صوفی احمد بن محمد بن حمزه وفات په هرات‌کی او په گازر گاه کی ښخیدل .

ابو معین ناصر بن خسروقبادیانی بلخی (حجت خراسان) لهخپله سفره راستون سواود اسما عیلی مذ هب تبلیغ یی په بنخ او بدخشان کـــی شروع کی د ده ډله(ناصریه) بللــه کیده .

١٠٥٠ م٤٤٢ ق

د سلجوقیانو او طغریل دغزنوی لښکر د مشر جنگو نه او په دره خمار اوبست کی د سلجو قیانو ماتی .

د عبدالسلام بن محمد بن هیصم کرا می وفات پههرات کی .

د حسن بن مظفر نشاپوری ادیب اوشاعر وفات.

١٠٥٠م٤٤٢ ـ٤٤٣ ق

ابو سعید عبدالحی بن ضحاك‌بن محمود گردیزی زین الاخبار پهدری ژبه پهغزنی کی‌د سلطان عبدالرشید په نامه وکیښی (د عبدالحی حبیبـــی طبع ، تهران ١٣٤٧)

١٠٥٢ م ٤٤٤ق

عبدالر زاق بن احمد بـــن حسن میوندی د سلطان فرخزاد لهوزارته معزول او پر ځای یی خواجه حسن مهران وزیر سو .

د خرخیز حاجب‌د غزنی سپه‌سالار په خراسان کی د سلجو قیانو سره جنگو نه .

دعبید الله بن سعید بن حاتـــم سجزی محدث وفات‌په مکه کی .

طغریل د سلطان محمود مریی د غزنی ترنیولو وروسته ډیر غزنـــوی شهزاد گان مړه کړل اوخلکـــو دی وواژه .

١٠٥٢ ـ ١٠٦٠ م٤٤٤ ـ٤٥١ ق

د غزنویانو شپاړسم پاچا فرخزاد د لومړی مسعود د زوی سلطنت .

١٠٥٣ م ٤٤٥ حدود

یوه نامعلوم‌مولف تاریخ سیستان ولیکلی .

١٠٥٤ م ٤٤٦ ق

دابوبکر احمد بن اسحاق صبغی نشاپوری شافعی عالم او فقیه‌وفات.

١٠٥٥ م ٤٤٧ق

حکیم علی بن‌احمد اسدی طوسی دگرشاسپ نامی شاعر د کتاب‌الابنیه عن حقایق الادویه خطی نسخه‌وکښله (دویانا کتابخانه) مولف یی موفـــق الدین ابومنصور علی الهروی پهدغه کال ژوندی و .

١٠٥٦ م٤٤٨ ق

د حجةالا سلام ابو حامد محمدبن محمد غزالی طوسی زیږیدنه .

١٠٥٧ م ربیع الاول ٤٤٩ق

د ابو النجم ایاز اویماق وفات او ښخیدل په لاهور کی (؟)

داسماعیل بن عبدالرحمن‌بن احمد صابونی نشاپوری فقیه ا ومفسر او واعظ وفات پهنشاپور کی(ولادت‌یی ٣٧٣ ق)

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق :

په خراسان کی د عربی نسخی‌او

کوفی خطپه هنری ډول سره گټیږی وامق عذرای عنصری دپروفـیسور محمد شفیع کتابخانه ـلاهور)

محمود وراق یو تاریخ د ٤٠٩ ق تر واقعو پوری په غزنی کی وکیښی.

امیر محمد دعباس زوی په غورکی حکمران وو .

د شار ابراهیم بـــن ارد شیر د ژوند وخت .

د سهل بن مرسل لویکی د ژوند عصر .

١٠٥٨م ٤٥٠ق حدو د

اسحاق بن ابراهیم بن منصورـ نیشاپوری خپل قصص‌الانبیاء پهدری ژبه وکیښی .

محمد بن عمر رادویانی ترجمان البلاغه وکیښی .

د ابوحنیفه اسکافی مروزی دری شاعر د ژوند وخت .

د شیخ امام ابوبکر محمد بن‌امام احمد بن محمد حدادی شالنگـــی غزنوی وفات ٤٥٠ ق .

(قبراو شنخته یی‌په غزنی کی‌ستله)

د محمود بن عمر جوهری‌صایغ هروی دری شاعر د ژوند وخت .

١٠٥٩ م ٤٥١ ق

د غزنویانو او سلجو قیانوترمنځ معاهده .

سلطان ابر اهیم د مسعود زوی غزنوی پاچا د سلجوقـــی داود او الپ ارسلان سره روغه وکـــړه او فقط شرقی افغا نستان تر لاهوره غزنوی سلطنت ته پاته شو .

لومړی پلاد سلطان‌لقب دسلطان ابراهیم غزنوی پرسکه ضرب سو .

١٠٥٩ ر ١٠٩٨م ٤٥١ ر٤٩٢ ق

د غزنویانو د اولسم سلطـــان ابراهیم د لومـــړی مسعود د زوری سلطنت .

١٠٦٠ م ٤٥٢ ق

د علی بن حسین مروزی حنفـــی فقیه وفات .

١٠٦٢ م٤٥٤ ق

د زهیر بن‌حسن بن‌علی سرخسی فقیه اومورخ او مفتی خرسا ن‌وفات.

د عبد الرحیم بن‌عبدا لله صیرفی بلخی قاضی القضاة او شیخ‌الاسلام وفات اوښخیدل پهبلخ کی .

١٠٦٣ ر ١٠٧٢ م٤٥٥ر٤٦٥ ق

الپ ارسلان د چغری بیگ داود زوی دمیکائیل لمسی سلجوقی‌دوهم پاچا .

١٠٦٤ م ٤٥٧ق

پرختل دالپ ارسلان یر غل.

١٠٦٥ م ٤٥٨ ق

د ابوبکر احمد بن حسین‌بیهقی شافعی فقیه او محـــدث او مولـــف وفات .

د قاضی ابو عاصم مـــحمد بـــن احمد عبادی هروی عالم د طبقات الفقها او مبسوط مولف وفات .

حکیم ابونصر علی بن احمداسدی طوسی گرشا سپ نامه نظم کړه .

١٠٦٦ م٤٥٩ق

شرف الملك ابو سعد مستوفی په بغداد کی دامام ابو حنیفه پرمزار گنبده جوړه کړه .

د ابراهیم بن محمد تونی هروی محدث وفات په هرات کی .

د شیخ یوسف بن محمد سمعان

وفات او ښخیدل په چشت کی .

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق

دشیخ الطایفه ابو جعفر محمدبن حسن طوسی د شیعه مشهور عالم او مولف وفات په بغداد کی . (تولدئی په طوس کی ٣٨٥ ق)

١٠٦٧ م٤٦٠ق حدود

منصور بن‌سعیدبن حسن میوندی دسلطان ابراهیم دسپاه عارض سو.

د ابوبکر عتیق بن محمد هروی سور آبادی د دری تفسیر لیکوال د ژوند وخت .

قطب الدین حسن بن محمد د غور امیرو .

نظام الملك حسن بن علی‌طوسی د سلجوقیانو لوی وزیر په نشاپور بلخ،هرات ،مروکی (نظامیه مدرسی) جوړی کړی .

د قاروت بن جغری بیگ داود سلجوقی د ژوند وخت چی د کرمان سلجوقیان د ده له پښته دی .

١٠٦٩ م٤٦١ ق

د ابوالقاسم بن ابراهیم مروزی فورانی فقیه وفات .

١٠٦٩م ٤٦٢ ق

دشافعی فقیه حسین بن محمد مرورودی وفات په مرورود کی (٢٣ محرم)

ناصر خسرو بلخی خپل کتاب جامع الحکمتین د بد خشان د امیر علی بن اسد بن حارث په خواهش تالیف کی .

١٠٧٠ م٤٦٣ ق

د ابو علی حسان بن سعیدمنیعی نشاپوری فقیه او بنای د مسجداو رباطو جوړوونکی وفات په مرورود کی .

١٠٧٢ م٤٦٥ ق

د الپ ارسلان پرماورا النهر باندی یرغلونه اودده مړینه ،شمس الملك بلخ او ترمذ ونیول .

د شیخ ابو القاسم عبدالکریم بن هوازن قشیری دخراسان د مشهور صوفی وفات په نشاپور کی .

د ابوبکر زین الدین اسماعیل وراق ازرقی هروی د دری مشهور شاعر وفات .

طاهر بن نصر بن احمد د سیستان پادشاه سو .

١٠٧٢ر ١٠٩٢م ٤٦٥ر ٤٨٥ ق

دملکشاه د الپ ارسلان زوی سلجوقی دریم پاچا سلطنت .

١٠٧٣ م٤٦٦ ق

د عثمان بن حسین وراق غزنوی په خط یو ډیر ښکلی منقش قرآن وکیښی سوچی د مشهد رضوی په کتابخانه کی‌سته.

موید الملك د نظام الملك زوی‌د هرات والی سو .

١٠٧٤ م٤٦٧ ق

د عبدالرحمن بن محمد داودی پوشنگی فقیه‌اومحدث وفات‌په‌پوشنگ کی .(ولادت یی ربیع الاول ٣٧٤ق)

ملکشاه ترمذ ونیو او دشمس الملك سره ئی روغه وکړه .

د ابوالقاسم علی‌بن حسن‌باخرزی عربی شاعر او دمیة القصر د مولف وژل .

١٠٧٥ م٤٦٨ق

دابوبکر محمد بن القاسم‌جوینی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صفارنشاپوری) شافعی فقیه‌وفات.

١٠٧٦ م ٤٦٩ ق

سیف الدوله د سلطان ابراهیم غزنوی له‌خوا د هندوستان‌حکمران او له بغداده د صنیع امیر المومنین لقب ورکړ سو .

ابو بکر محمد بن‌احمد بن هیثم رود باری بلخی دقرائت عالم خپل کتاب (جامع القراآت) په٤٦٩ ق د سلطان ابراهیم بن مسعود په نامه په‌غزنی کی‌تالیف کی.(١٧ محرم)

د عبدالله بن سعید بن حاتم سجزی محدث او دالا بانه د مولف وفات.

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق

د ابوا لفضل محمد بن حسین بیهقی‌دغزنی ددربار منشی‌اودتا ریخ بیهقی‌دمو لف‌وفات‌په‌غزنی کی.(تولد یی دبیهق په حارث آباد کی٣٨٥ق»

انوشتگین چی د بلکا تگین مریی وپه خوارزم کی د غر شاه په لقب د خوارزم مشاهی دوهم کهول جوړ کی چی تر ٦١٧ ق‌پوری دغه‌کورنی حکمرانه وه .

د احمد بن عبدالملك نشاپوری دخراسان دمحدث وفات .

د الشیخ العمید الجلیل سید ابوالفضل محمد بن‌علی طوسی‌وفات پنجشنبه ٩ رمضان ٤٧٠ ق(قبر او شنخته یی په غزنی کی سته»

١٠٧٧ م٤٧٠ ق حدود

د هیصم بن محمد ناوی (هروی) د دری قصص الانبیا د مولف دژوند وخت .

١٠٧٨ م٤٧١ ق

د حسن بن علی بن محمد بلخی وخشی محدث اوقاضی‌وفات (ولادت یی ٣٨٥ ق)

١٠٨٠ م ٤٧٣ ق

د ابو علی فضل بن محمد فارمدی طوسی مشهور عارف وفات .

١٠٨٢ م ٤٧٤ ق

دقاضی القضات ابوبکر محمد بن عبدالملك اسکا فی بلخی وفات ا و ښخیده نگک په بلخ کی .

١٠٨٤ م٤٧٧ ق

ابو علی فضل بن محمد فارمدی د خراسان مرشد وفات سو .

تکش په‌بلخ کی والی سو ملکشاه دی په ترمذ کی ونیوی اوړوند یی کی .

د احمد بن محمد بن عبدالجلیل سجزی ریاضی پوهاند او منجم وفات .

بیبی د عبدالصمد هروی لور محد ثه وفات سوه (ولادت یی ٣٨٧ ق) عبدا لاول هروی له دی شخه روایت کوی .

١٠٨٥ م٤٧٨ ق

د امام الحرمین ابوالمعا لی عبدالملك بن عبدا لله جوینی وفات چی د نشاپور نظامیه مدرسی مشر استادو.

ولادت یی په جوین کی ٤١٩ ق

١٠٨٧ م ٤٨٠ ق حدود :

دساطان ابراهيم‌غزنوی‌دسلطنت اوږده دآرامی دوره اودخير آباد ، ايمن آباد دکلا وجوړول ،مسجدونه اومدرسی او قصرونه آباد ول.

دابو حاتم مظفر بن اسماعيـــل اسفزاری مهندس اومنجم‌وفات.

فاطمه دابوعلی دقـــاق لو ر د خراسان زاهده وفات سوه .

قتلمش دارسلان پيغـــوز وی د اسرائيل لمسی چی داناطـــو ل سلجوقيان دده له پښته دی .

تتش دالپ ارسلان زوی چـــی دشام سلجوقيان ځـــنی پيـــد ا سول.

دعبدالله بن سعيد خوافی‌شا عر اومنشی او حاسب دخلق‌الا نسا ن دمولف وفات په‌بغداد کی .

١٠٨٨ م ٤٨١ ق

دناصر خسرو بلخی شاعر ا و سماعيلی مولف وفات دبدخشا ن په‌يمګان کی (تولد ٣٩٤ ق‌قباديان)

دقاضی القضات خليل بن احمـــد شجری بلخی وفات.

داحمدبن عبدالصمد هروی‌محدث وفات.

دشيخ ا لاسلام ابو اسماعيـــل عبدالله بن محمد انصاری هـــرو ی رفات او ښخيدل دهرات په ګازرګاه کی.

(تولد ٢ شعـــبان ٣٩٦ق) د طبقات الصوفيه او منازل السايرين ارنورو ډيرو عربی اودری تاليفا تو خاوند .

په‌سيستان کی‌کاختی .

١٠٨٩ م٤٨٢ق

فقيه ابو جعفر محـــمد بـــن عبدالجبار بن محمد جوزجا نی په ويهندکی يوځا جوړ کی (دېر ليـــك ئی دپيښور په‌موزيم کی)

دفخر ا لاسلام علی بن محمـــد بزدوی حنفی مشهور فقيه دا صو ل الفقه دمؤلف وفات.

١٠٩٠ م ٤٨٣ ق

محمد بن ابو جعفر محدث ا و صوفی دبستان العارفين مؤ لـــف وفات سو.

دشمس الائمه محمد بن ا حمـــد سرخسی مشهور فقيه او دمبسوط دمؤلف وفات.

تاج الدين ابو الفتح صفا ر ی دسيستان پاچاسو.

١٠٩٢ م ٤٨٥

نظام الملك طوسی وزير خپـــل کتاب سياست نامه ياسيرالملو ك په فصيحه دری ٥٠ فصله تا ليـــف کـــی .

١٠٩٢ ــ ١٠٩٤م ٤٨٥ـ٤٨٧ ق

دسلطان محمود دملکشاه ز وی سلجو قی‌ځلرم پاچاسلطنت .

١٠٩٢ م ٤٨٥ ق

نظام الملك ابو علی حسن ابـــن ابو الحسن علی بن اسحاق طو سی‌د سلجوقيانو مشهور وزير اوليکوا ل (تولد ٤٨٠ يا٤١٠ په طوس کښېـــی وزارت‌له ٤٥١ق تر ٤٨٥ق پوری» په ١٠ ارمضان ٤٨٥ ق دبغدادپرلار دبوطاهر ارانی پـــه‌لاس وو ژ ل سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠٩٣ م ٤٨٦ق

دابو عبدالله حسين بن احمـــد زوزنی خراسا نی قاضی او لغـــو ی دکتاب المصادر د مؤلف‌وفات.

١٠٩٤ـ١١٠٤م ٤٨٧ـ ٤٩٨

برکيارق دملکشاه‌زوی‌دسلجو قی پنځم باچا سلطنت .

١٠٩٦ م ٤٩٠ ق‌حدود

دابو الحسن علی بن عثمـــا ن هجويری غزنوی لوی صو فـــی د کشف المحجوب دمولف و فـــا ت پدلاهور کی .

محمد بن منصور مستو فـــی (متوفا ٤٩٤ ق) په‌مرو کی‌يوه‌مدرسه جوړ ه کړه .

دعبدالرحمن بن علی بن ابـــی الصادق نشاپوری طبيب (بقر ا ط ثانی) وفات .

دعبيدالله بن عبدالله حـــد اد نشاپوری حنفی فقيه او محدث او قاضی وفات تر ٤٩٠ ق‌وروسته.

دمحمد بن احمد بن ابی سهـــل سرخسی‌حنفی‌فقيه‌او‌متکلم‌او‌دالمبسوط دمولف وفات (٤٨١ ق ؟)

١٠٩٧ـ١١٢٧ م ٤٩١ـ٥٢١ق

دقطب الد ين محمد خوارزمشاه سلطنت .

١٠٩٧ م ٤٩١ ق

دعلی بن سهل‌بن عباس‌نشاپوری مفسروفات .

دعطاء بن يعقوب دغزنوی‌دربار کاتب او دعربی اودری د شا عـــر وفات .

دابو الفتح عبدالرزاق منيعی بن حسان دخراسان دمحد ث او فقيه وفات.

سلطان سنجر سلجو قی‌دملکشاه زوی هرات ته‌راغی.

١٠٩٨ـ١١١٥ م ٤٩٢ـ٥٠٩ ق

دغزنو يانو داتسلم‌پاچاعلاء الدين دريم مسعود سلطنت .

١٠٩٩ م ٤٩٣ ق‌حدود

قطب الد ين حسن بن محمـــد دغور دشاهنشاهانونيکه‌دوجيرستان په‌جنګ کی وواژه سو.

شيخ عبدالهادی دخواجه عبدالله انصاری زوی په‌هرات کی مقـــتو ل اوپه ګازرګاه کی ښخ‌سو .

١١٠٠م ٤٩٤ ق

دامام ابولفرج عبدالرحمن ا حمد سرخسی شافعی فقيه و فـــا ت (زيږيدنه ٤٣٢ ق)

١١٠١م ٤٩٥ حدود .

امام غز الی په‌دری کيميای‌سعادت وکيښ .

سر هنګ عميد محمد خطيبـــی هروی دغزنی سپه سالار اووروسته دقزدار حکمران و .

١١٠٢م ٤٩٦ ق

دابوا لفضل محمد بن محمـــد سهلکی بسطامی فخر الا ســـلا م وفات .

١١٠٤ م ٤٩٨ ق

درهم ملکشـــاه دبرکـــيارق زو ی دسلجوقی شپږم پاچاسلطنت .

١١٠٦م ٥٠٠ ق

دابونصر محمدبن احمدبن ا بـــو جعفر هروی پير ا يـــروه وفـــا ت او دهرات په خمچه آبـــاد کـــی ښخيدل .

په‌غزني کی دسلطان علاء الدین مسعود دمایني مهد عراق دسلطان سنجر دخور په توجه آرامـی او د سلجوقیانو سره دوستي.

دطغاتگین غز نوی سالارفتوحات دهند ترگنگاپوری .

ابو حاتم مـظفر بن اسما عیـل اسفزاری اسمان اوزیاضی پوها ند (کائنات الجو) کتاب‌وکیښی .

دشیخ علی قسوره بن محـمـد گردیزی دژوند وخت .

امام ابوعلي حسن بن علي‌قطـان مروزی مشهور طبیب او عا لم‌خپل کتاب (کیهان شناخت)وکیښی.

(تولد ئی مرو ٤٦٥ق)

دملك کرت دژوند وخت په‌غور اوهرات کی ، دکرت دپاچهانو لوی نیکه.

محمد بن حسین بن عمر هروی تاریخ برامکه په‌دری ترجمه‌کی.

١١٠٦ م ٥٠٠ق حدود

عمدة الملك رشید بن محتا ج دسلطان ابراهیم غزنوی سپهبد او دمسعود سعدممدوح و.

خواجه محمد بن بهروز احمـد وزیرو .

خواجه طاهر بن علی ثقت الملك دبو نصر مشکان وزاره دغز نـی وزیرخاص و.

قوام الملك نظام الدین ابو نصر فارسی دشهزاده شیرزاد سره دهند سپهسالارسو .

عمید الملك عمادالدوله‌ابوالقاسم خاص دسلطان ابراهیم غز نوی د دربار مشرو.

منصور بن سعید بن احمد بـن حسن میوندی دسلطان ابرا هیـم غزنوی صاحب دیوان عـر ض و عبدالحمید بن‌احمدبن عبد الصمد د سلطان ابراهیم غزنوی وزیرسو.

دقاضی امین المله عبدالودود د عبدالصمد غزنوی زوی د ژ و نـد وخت .

ابونصر محمد بن عبدالحمیـد مستوفی دبهرا مشاه غـز نـو ی وزیرو.

ابومحمد بن حسن قـایـنی د بهرامشاه غزنوی وزیرو .

خواجه اسماعیل شنیزی د حکیم سنایی مرشد او استاد دژو نـد وخت .(قبرئی تراوسه په شنیـز کی‌ستته)

علاء الدین ابو یعقوب یـوسف اونجم الدین ابو المعا لـی‌احمـد دقاضی القضات یوسف‌بن احمـد حداد شالنگی غزنوی زا من پـه غزني کی‌علماوه.

دشیخ الاسلام جمال الدین ابو نصر احمد بن محمد بن سلیمـان صغانی دژوند وخت. (قبرئی پـه غزني کی‌ستته)

دابو سعد احمد بن ابویوسف هروی‌دکتاب (الاشراف‌علی‌غوا مض الحکومات) دمؤلف ژوند.

دملك الجبال عزالدین حسین بن قطب الدین حسن‌غوری‌پاچاسلطنت په‌غور کی .

دعبدالرب بن منصور غـز نو ی فقیه اودملتمس الاخوان دمؤ لف د ژوند و خت .

دابو العباس فضل محمدلو کری مروزودی مشهور فیلسوف د ژوند وخت. .دډیرو ترکی لغاتو گډیدنه‌په دری اوپښتو ژبو کی.

١١٠٨ م ٥٠٢ ق حدود

ثقة الملك طاهربن علی دسلطان مسعود بن‌ابراهیم وزیر و .

١١٠٩ م ٥٠٣ ق حدود

جمال المعاشرین دغزني دقـوال ژوند .

دزاهدبن محمد بن احمد سرخسی شافعی محدث وفات .

١١١٠ م ٥٠٤ ق حدود

دابوالفرج بن مسعودرونی ددری مشهور شاعـر اود غـزنویانـو د ستایونکی وفات، (تولدئی‌د ٤٣٥ ق حدود)

١١١١ م ٥٠٥ ق حدود

دحجة الاسلام ابوحامد محمد بن محمد غزالی طوسی و فات (تولدئی ٤١٥ق) دی د«حیاء علوم الدین» او نورو ډیرو تالیفاتو خاوندی .

عثمان مختاری غزنوی شاعرخپله «شهر یار نامه» په دری ژبـه نظم کـړه .

دجمال الحکماء ابوالحسن علی‌بن محمد دغزني دطبیب دژوند وخت .

١١١٢ م ٥٠٦ ق

دامام زاهدسلیمان‌بن احمدصغانی قاضی وفات (قبرئی په غزني کـی ستته)

نظامی عروضی سمرقندی دبلخ د برده فروشانو پـه کوخه دامیرابو سعید جره په‌کور کی‌دعمر خیام‌سره لیدنه وکړه .

قاضی حسن محمودی او قاضی حسین محمودی د احمد زامن دبلخ قاضیان مـړه اوپـه‌بلخ کـی ښـخ سول .

١٠٩٨-١١١٤ م ٤٩٢-٥٠٨ ق

دغزني دیوه منار بناد (السطان الاعظم‌ملك الاسلام‌علاء الدولة‌والدین ابوسعد مسعودبن ظهیرالدوله امیر المؤ منین ابراهیم خلد الله ملکه) په نـامـه

١١١٥-١١١٧ م ٥٠٩-٥١١ ق

دغزنویانو دشلم پاچا ارسلان‌شاه ددریم مسعود زوی سلطنت .

١١١٦ م ٥١٠ ق

دعبدالرحمن بن‌احمد خزاعی‌شیعی نشاپوری عالم وفات .

دمحمد بن‌منصور سمعانی مروزی محدث او فقیه وفات پـه مرو کی (ولادت ٤٦٦ق)

١١١٧-١١٥٧ م ٥١١-٥٥٢ ق

د غزنویانو د یوویشتم پاچا بهرا مشاه ددریم مسعود زوی سلطنت .

١١١٥ م ٥٠٩ یا ٥١٧ ق

د حکیم ابوالفتح عمربن ابراهیم خیام نشاپوری لوی منجم اوریاضی پوهاند اوشاعر وفات پـه نشاپور کـی .

١١١٥ م ٥٠٩ ق

دغزنو یانو دنونسم پاچا شیرز اد ددریم مسعود زوی جلوس پـه‌غزني کـی .

د اسماعیل بـن عبدالسلام بـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی فقیه ژوند په بغداد کی .

علاءالدین مسعودغزنوی خیل‌ورور شیرزاد مړکیء، اوبل وروړ بهرا مشاه ئی سلطان سنجر ته پناه وروړه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

سلطان ارسلانشاه غزنوی یوه دانی په‌غزنی کی جوړه کړه .

ملك الجبال عزالدین حسین دقطب الدین حسن زوی دغور امیرۆ چی‌دده او زامن پر غوری دولت قابض سوه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق حدود

دابوعبدالله احمدبن عمر خراسانی د الایضاح فی‌القراآت العشر دمؤلف دژوند و خت .

خواجه صدر شمس الوزراء قطب الدین یوسف بن یعقوب دغزنی‌سپه سالار او وزیر و.

قاضی القضات یو سف بن احمد حدادی شالنگی غزنوی د سلطان مسعود دعهد دغزنی قاضی القضات او وزیر و.

موفق الدوله ابو طاهر خاتونی‌د سلجو قیانووزیرخپل «مناقب‌الشعراء» وکیښی .

د نصرین ابراهیم هروی حنفی محدث دالمسند دمؤلف وفات .

دعثمان‌بن عمرمختاری‌غزنوی ددری دمشهور شاعر دژوند وخت .

۱۱۱۷–۱۱۵۷ م ۵۱۱–۵۵۲ ق

سلطان سنجرد ملکشاه زوی د سلجوقی اتم لوی پاچا سلطنت .

بهرا مشاه غزنوی پرخپله سده باندی دسلطان سنجر سلجوقی نوم هم‌وکیښی .

۱۱۱۷–۱۱۵۷ م ۵۱۱–۵۵۲ ق

دغزنی دیوه منار بناد(السلطان الاعظم ملك الاسلام یمین الدولت وامین الملة ابو المظفر بهرامشاه خلدالله تعالی ملکه) په نامه .

۱۱۰۴–۱۱۱۷ م ۴۹۸–۵۱۱ ق

دسلطان محمد دملکشاه زوی سلجوقی ارم پاچا سلطنت چی د عراق‌سلجوقیان دده له‌پښتنه‌دی .

دمحمد بن عمر ضریر بلخی‌مفسر اوواعظ ، ددعوةالهند دمؤلف وفات

اوبنخیدل په‌بلخ‌کی ۵۱۱ ق .

دقاضی‌القضات شیخ الاسلام بلخ محمد ابو القصیر بلخی وفات

۱۱۱۸ م ۵۱۲ ق

دبهرامشاه غزنوی‌لښکرو په‌ملتان کی محمد باهلیم دده دزامنو سره مات‌کی اوپه سوالك‌کی دناکوړ کلا جوړه کړه .

دسلمان بن‌ناصرنشاپوری شافعی متکلم ، صوفی فقیه وفات .

دشمس الائمه ابوالقاسم‌اسماعیل بن‌حسن‌بیهقی دمرود مدرسی‌داستاد وفات .

۱۰۴۲–۱۱۱۹ م ۴۳۳–۵۱۳ ق

د شیخ الافاضل علی‌بن احمد بنجکردی نشاپوری‌ادیب دژوندوره (وفات په‌نشاپور کی رمضان)

۱۱۲۰ م ۵۱۴ ق حدود

طبیب شرف الزمان طاهر مروزی (طبایع الحیوان) تالیف کی .

دعبدالرحیم‌بن عبدالکریم‌بن‌هوازن قشیری نشاپوری صوفی اوواعظ وفات په نشاپور کی.

دناصربن محمد عیاضی سرخسی فقیه اومحدث وفات په سر خس کی (ولادت ۴۳۹ ق)

۱۱۲۱م ۵۱۵ ق

د غزنوی دوری دمشهور شاعر مسعود سعد سلمان وفات په غزنی کی (تولدئی لاهورد ۴۴۰ ق حدود)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق حدود

دابو حاتم مظفر بن اسماعیل اسفزاری ریاضی‌پوهاند اوهیئت‌دان وفات .

دابو المفاخر محمد بن منصور قاضی سرخس په نامه حکیم سنایی (سیرالعباد الی المعاد) نظم‌کی .

۱۱۲۲ م ۵۱۶ ق

دعلی بن احمد غزال نشاپوری نحوی اوقاری وفات.

دابو محمد حسین بن مسعودفراء بغوی شافعی‌فقیه‌اود (مصابیح‌السنه) دمولف وفات په‌مرورود کی(شوال)

برهان‌الدین ابوالحسن علی‌بن ناصر بریانگر غزنوی واعظ بغداد ته ولاړ .

۱۱۲۳ م ۵۱۷ ق

دحکیم عمر خیام نشاپوری وفات په‌نشاپور کی .

بلخی وفات اوبنخیدنگ په بلخ‌کی

۱۱۲۴ م ۵۱۸ ق

داحمد بن محمد میدانی نشاپوری ادیب اولغوی دکتاب (السامی‌فی‌الا-سامی) دمؤلف وفات .

حکیم سنایی له سفره غزنی ته راستون سو .

محمد بن‌نصر هروی بشکانی د بغداد قاضی اوفقیه په همدان کی وراژه سو (ولادت‌یی ۴۵۸ ق) .

شرف الدوله رضی الملك احمد دغزنی سپه سالار و .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق

ابو الفتح اسعد بن محمدمیهنی دبغداد د نظامیه مدرسی داستاد وفات .

دمجدالدین احمد بن محمد غزالی طوسی وفات.دی دامام غزالی‌ورو ر دی .

رشیدالدین ابو الفضل احمد بن محمدمیبذی دخواجه عبدالله‌انصاری تفسیر کشف الاسرار ولیکلی .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق حدود .

ابو نصرمحمدبن عبدالحمیدمستوفی دبهرامشاه غزنوی وزیرو .

دامیر الشعراء محمدبن عبدالملك معزی نشاپوری دسلجوقیانو ددربار دری شاعر وفات .

۱۱۲۷–۱۱۵۶ م ۵۲۱–۵۵۱ ق .

داتسز بن محمد خوارز مشاه سلطنت .

دعلاء الدین حسین غوری اوبهرامشاه غزنوی جنگ پرتگین آبادباندی چی

دشیخ الاسلام محمدبن محمدزالی غوری پاچا هغه ونیو ی.

۱۱۲۸ م ۵۲۲ ق

دحسن بن محمدبن خسرو بلخی حنفی عالم وفات

۱۱۲۹ــ۳۰ م ۵۲۴ــ۵۲۵ ق

حکیم‌سنایی‌غزنوی (حدیقة‌الحقیقه) په‌دری ژبه نظم کړه اومحمد بن‌علی الرفاسره راټوله کړه لس زره بیته دبهرامشاه غزنوی په‌نامه

۱۱۳۰یا ۱۱۴۰ م ۵۲۵یا۵۳۵ ق

دحکیم ابوالمجد مجدود بـن آدم سنایی دغزنی دمشهور عارف‌اودری شاعر وفات . (یکشنبه ۱۱ شعبان ۵۲۵ ق) .

۱۱۳۰ م ۵۲۵ ق حدود

امام برهان‌الدین ابوالحسن علی بن‌ناصر بریانګر غزنوی عالم‌په‌بغداد ـــی .

خواجه عمید احمد بن مسعودتیشه ـــن دسلطان بهرامشاه غزنـوی د دربار مشرو .

۱۱۳۱ م ۵۲۶ ق

دخراسان دقاضی‌القضات احمدبن بن محمدبن صاعد وفات .

۱۰۶۹ــ۱۱۳۳ م ۴۶۱ــ۵۲۷ ق

د مجدالدین اسعدبن ابـی نصر میهنی طوسی شافعی فقیـه دژوند دوره .

د خواجه قطب الدین مودودبـن یوسف چشتی زاهد اوصوفی وفات په‌چشت کی .

۱۱۳۳ م ۵۲۸ ق

حکیم سنایی‌غزنوی (طریق‌التحقیق) تالیف کی (؟) .

۱۱۳۵ م ۵۲۹ ق

دعبدالغافربن اسماعیل‌نشا پوری شافعی محدث اوفقیه دالسیاق‌فی‌ذیل تاریخ نیسابور دمؤلف‌وفات په نشاپور کی (ولادت ئی ۸ربیع الاخر ۴۵۱هـ‌ملی)

۱۱۳۵ م ۵۳۰ق ۲۴ جمادی‌الاولی

محمد بن اسماعیل غوری عالم‌په هرات‌کی وفات‌اوښخ‌سو (شنخته‌ئی سته) .

۱۱۳۵ م ۵۳۰ ق

ابو محمد بن‌قاینی دبهر امشـــاه رزیر وپه‌غزنی کی

دمحمد بن‌حمویه جوینی مفسر او صوفی اوفقیه‌دلطایف الاذهان‌دمؤلف وفات (ولادت ۴۴۹ ق) .

۱۱۳۷ م ۵۳۲ ق

دابو العلا صاعد بـــن حسین بن اسماعیل بن‌صاعد دخراسان‌دقاضی وفات په نشاپور کی .

دشرف الدین ابو محمد بن علی بـن ابوطالب حسینی بلخی وفات اوښخیدل په بلخ‌کی .

۱۱۳۸ م ۵۳۳ ق

دابوبکر محمد بن احمد خرقـی مروزی لوی‌منجم‌اوجغرافیا اوریاضی پوهاند مؤلف وفات .

دزاهر بن‌طاهر نشاپوری محـــد ث وفات .

۱۱۴۰ م ۵۳۵ ق

دشیخ الاسلام محمد بن حسین فلانسی دبلخ دجامع دامام وفات‌اوپه بلخ‌کی ښخیدنه .

۱۱۴۱ م‌شنبه ۷ شعبان ۵۳۶ ق

د ابـو یوسف اسما عیل بـــن عبدالرحمن بن عبدالسلام بن حسن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن عبدالرحمن بن ابراهیم‌بن بشیر بن منکولغمانی حنفی‌فقیه اوپه بغداد کی دامام ابوحنیفه دمدرسی داستاد وفات اوهلته‌ئی ښخیده .

۱۱۴۱ م ۵۳۶ ق

ابو المعالی نصرالله بن محمد د بهرامشاه غزنـوی منشی او وزیـر (کلیله اود منه) کتاب په‌دری‌وکیښ

دادم‌بن اسعد هروی دبلخ د نظامیه مدرسی دستاد وفات .

دعثمان بن عمرغزنوی مقری عالم وفات اوپه بلخ کښی ښخیدنګ .

دشیخ ابونصر احمد بن‌ابوالحسن نامقی جامی مشهور پـه ژنده پیل وفات (ولادت‌ئی ۴۴۱ ق) .

دابو سعد آدم بـن احمد هروی نحوی عالم وفات .

دابو الفتح مختار بن عبدالحمید وشمنجی مؤرخ وفات .

دامام ابـو سعد اسماعیل بـن عبدالواحد فوشنجی هروی وفات .

قاضی بهاء الدین عمر بن احمد محمودی دبلخ قاضی وو .

۱۱۴۲ م ۵۳۷ ق

اتسز خوار زمشاه نشاپور ونیو دسلطان‌سنجر‌سلطنت‌بیا پرخراسان ناندی .

دشیخ ابو حامد فریدالدین محمد بن‌ابراهیم عطارنشاپوری‌اوی صوفی تولد .

دنجم الدین ابوحفص عمربن‌محمد نسفی حنفی عالم وفات په‌سمر قند کی (تولدیی ۴۶۱ ق)ده‌داعتقا داهل سنت رساله په ۵۳۵ ق وکښه .

د عبدالمجید بن اسماعیل قیسی هروی حنفی‌فقیه‌اوپه‌روم قاضی‌وفات په‌قیسار یه‌کی .

دزئیس بلخ سیدمحمدبن حسین حسینی وفات په بلخ‌کی .

۱۱۴۳ م ۵۳۸ ق

خواجه فرید الدین محمد بـــن ابراهیم عطار خپل منطق الطیرنظم کی .

۱۱۴۵ م ۵۴۰ ق حدود

دابو الفضل محمد بن سلیمان‌بن احمد صفانی دغزنی د قاضی وفات (قبرئی په غزنی کی‌سته) .

دعبدالرشید بن‌ابی‌حنیفه‌ولوالجی بدخشی دفتاوی ولوالجیه د مؤلف وفات . په ولوا لج‌کی (ولاد ت یی ۴۶۷ ق) .

ملك فخرالدین بن‌عزالدین غوری نونسم پاچا سکه ووهله اوشغنان، تخار، درواز ،وخش ،بدخشان‌ئی هم ونیول .

د عمید محمد بـن عثمان یمینی غزنوی کاتب دبهرامشاه غزنوی د دربار شاعر دژوند وخت .

شرف الدین محمد بن ناصرعلوی غزنوی د بهرامشاه غزنوی ددربـار شاعرو .

عبدالله محمد بن طیفورسجاوندی غزنوی تفسیر سجاوندی‌مؤلف‌وفات سو .

د ادیب صابر اسماعیل ترمذی دری شاعر وفات .

حوز ملك دشارشاه بن ابراهیم غرستانی لور سلطان‌حسین‌جهانسوز غوری وکړه .

١١٤٦ م ٥٤١ ق

قطب الدین محمدبن عز الد ین دغور امیرپه غزنی کی بهرامشاه‌وواژه، اود غوریانو او غزنویانو دعداوت سبب سو .

١١٤٧ م ٥٤٣ ق

ظهیر الدیـن محمد بـن مسعود غزنوی ریاضی‌پوهاند «کفایةالتعلیم» په دری ژبه تالیف کی .

١١٤٨ـ ١١٤٩ م ٥٤٣ـ٥٤٤ ق

دسلطان سیف الدین بن عزالدین غوری اتلسم پاچا داقتدار وخت .

داسعد بن محمدبن موسی‌فوشنجی محدث وفـات پـــه فـوشنج کـی ذیقعده ٥٤٣ ق)

١١٤٩ م ٥٤٤ ق

بهاء الدین سام بن‌محمد چـــی د مندیش په‌سنگه کی امیرو، دفیروز کوه پرتخت کښېنو ست .

١١٤٩ـ١١٥٩ م ٥٤٤ـ٥٥٤ ق

دغوری خوارلسم پاچا بهاء الدین سام بن عزالدین حسین سلطنت .

١١٤٩ـ١١٥٦ م ٥٤٤ـ٥٥١ ق

دسلطان علاءالدین حسین جهانسوز بن عزالدین دغوریانو داولسم پاچا سلطنت .

١١٤٩ م ٥٤٤ ق

سلطان سیف الدین‌سوری غوری په‌غزنی کی دخپل‌وزیر سیدمجدالدین دوسوی سره دبهرامشاه په‌حکم د پل طا ق‌پرسر وځړول سو.

د احمد بن علی بوجعفرك مقری بیهقی لغوی عـالم و فـات (تولـد ٤٧٠ ق)

١١٥٠ م ٥٤٤ ق حدود

دحکیم ابوعمر عثمان بـــن عمـر مختاری غزنوی ددری لـوی شاعـر وفات.

دمحمد بن محمد رضی الد یـن سرخسی حنفی فقیه او مؤلف وفات په‌دمشق کی .

دامام فخرالدین رازی محمد بن عمر مشهور امام اومفسرزیږیدنه .

١٠٨٥ـ١١٥١ م ٤٧٧ـ٥٤٥ ق

دعتیتو بن‌علی‌بن منصورمروی‌فقیه او دیب اوحاسب دژوند دوره‌په مرو کی پ ١٥ ذیقعده زیږیدلی او پـه ٢٧ شوال وفات سوی دی .

١١٥٠ م ٥٤٥ ق

غوری سلطان علاء الدین حسین غزنی وسواځه ولـــه دی جهته په (جهانسوز) مشهور سو .

١١٥١ م ٥٤٦ ق

غوری‌سلطان علاء الدین‌جهانسوز دبست ښاروڼړاوه .

دبلخ دقاضی ابوسعد عـمر بـن علی بـن حسین محمودی وفات او ښخیدل په‌بلخ کی (ولادت ٤٥٧ ق)

دابو الفتح محمد بـن ابوالقاسم عبد الکریـم شـار ستانی متکلم د «دالملل والنـحل» دمؤلف و فـات (شار ستان په‌خراسان کی نسا ته نږدی‌ؤ) .

١١٥٣ م ٥٤٨ ق

دعین‌الزمان حسن قطان مروزی‌بن علی طبیب‌اوریاضی‌پوهاند دلوکر ی دشاگر وفات په مروکی (تولدئی په مروکی ٤٦٥ ق) .

دعبدالرحمن بن محمد خرکردی

پوشنگی محدث وفات .

١١٥٥ م ٥٥٠ ق حدود .

د سلطان سنجـر سلجوقـی او سلطان علاء الدین حسین جهانسوز جنگ د‌اوبی په‌سه گوشه ناب کی، چی جهانسوز ونیول سو اومعاف سو .

دغوری ملك شهاب الدین محمد حرنك بن عزالدین حسین داقتدار وخت .

ملك شجاع‌الدین علی‌بن عزالدین هم پ‌ دغه وخت‌کی دغور په جرماس کی حکمران‌ؤ .

امیر فخرالدین خالد بن ربیع‌مکی دعلاء الدین جهانسوز غوری ددیا ر شاعر اوعالم دژوند وخت .

شیخ تیمن په‌غورکی د پښتـــو شاعرو .

دمحمود بن‌ابی الحسن بن حسین نشاپوری غزنـوی مفسر او لغـوی وفات .

دعبدالرحمن خازن‌مروزی‌حکیم او مهندس دزیج‌سنجری‌اومیزان‌الحکمه دمؤلف وفات .

١١٥٦م ٥٥١ ق :

قره خطائیان او غزان‌را غلل‌اودولت سنجری ئی ونړاوه سلطان سنجرئی ونیوی .

داتسز لنبکر کښی پر خراسان اود سلطان سنجرایله کیدل .

د برهان الدین علی بـن نـاصر بریانگرغزنوی عالم‌وفات‌په‌بغدادکی.

١١٥٦ـ١١٧٢ م١٥٥ ـ٥٦٨ ق:

دایل ارسلان‌بن‌اتسز خوارزمشاه سلطنت .

ملك سیف الدین بن علاء الد یـن جهانسوز غوری شلم پاچا سکـــه وو هله .

نظام الدین احمد بن عمربن علی مشهور په‌نظامی عروضی‌سمر قندی دغور یانو د دربار لیکوال چهـــار مقاله یا مجمع النوادر تالیف کړه .

١١٥٧ م ٥٥٢ ق

دابو تمام محمد بن عبدالملك بن عبدالسلام بن حسین لغمانی‌فقیـه وفات (١١ رمضان) او د بغداد په باب الطاق کی ښخیدل.

دناصر بن‌سلمان‌انصاری نشاپوری شافعی فقیه‌او محدث‌وفات په‌مروکی.

د سلطان سنجر سلجوقی وفات.

د قاضی بر هان الدین منصوربن ابو سعد محمد بن ابو نصر صاعدی د نشاپور دقاضی او حنفی‌اموفات.

١١٥٧ ـ١١٦١ م ٥٥٢ ـ ٥٥٧ق

په غزنی کی دمحمودی کهـول دوه ویشتم پاچا خسرو شاه بـــن بهرامشاه سلطنت .

١١٥٨ م٥٥٣ ق

د عبدالاول بن عیسی بن شعیب صوفی سجزی هروی محدث وفات.

داحمد بن‌علی ظهیر بلخی حنفی فقیه او اصولی وفات .

د عبدالجبار بن عبدالجبار خرقی شافعی فقیه او محدث او مـورخ وفات په‌مروکی (ولادت یی دمـر و په‌خرق‌کی ٤٧٧ق)

١١٥٩م ٩ شعبان ٥٥٤ق

د ابو عبدالله الضریر محمد بن عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقیه وفات او ښخیدل دبغداد دا بی حنیفه په محله کی .

١١٦٠ م ٥٥٥ ق

د عبدالو اسع بن عبد لجا مـع غرستانی جبلی شاعر وفات .

١١٦١ م ٥٥٦ ق

داشرف الدین ابو محمد حسن‌بن محمد حسینی غزنوی(اشرف) دغزنی دمشهور شاعر وفات .

د امام سیدناصر الدین سمرقندی دتاریخ بلخ‌دمؤلف‌وفات‌او ښخیدل‌په سمرقندکی .

١١٦١ ـ١١٨٧ م٥٥٧ـ٥٨٣ ق

دغزیانو دکهو ل داخرنی پـا چـا خسرو ملك‌بن‌خسرو شاه پا چهی .

١١٦٢ م ٥٥٨ ق

محمدبن سام غور ی دسلـطا ن غیاث الدین ورور د غور داستیه او کجوران حکمران سو .

١١٦٢ـ ١١٧٤م ٥٥٨ـ ٥٧٠ ق

مؤید الدین آی‌ابه په خراسا ن‌کی.

١١٦٢ م ٥٥٨ ق

د سلطان شمس الدین محمد بـن فخرالدین مسعودغوری‌د اقتداررخت.

١١٦٢ ـ ١٢٠٢ م ٥٥٨ـ ٥٩٩ق

د غور د یوویشتم لوی سلطـان غیاث الدین محمدبن بهاءالدین سام د سلطنت دوره .

١١٦٣ م ٥٥٩ ق

د مولاناشهاب الدین عبدالله فامی هروی د تاریخ هراة د لیکوال دژوند وخت .

د قاضی حمید الدین محمود بـن عمربن احمد بلخی دمقامات حمید ی د مولف وفات .

محمد دعبدالواحد زوی په هرات کی یو ښکلی برنجی لوښی جوړکی (دارمتیاژ موزیم)

١١٦٤ م ٥٦٠ ق

د ابو الفضل محمد بن طیفـور سجاوندی غزنوی (د کتاب وقوف) مولف وفات .

د احمد بن‌محمد سجاوندی مورخ د ذخایر نثارفی اخبار السیدالمختار دمولف وفات .

١١٦٤ ـ ١٢٠٢ م ٥٦٠ تر٥٩٩ ق

ملك سیف الدین مسعود تمران د غوری د ربار لوی امیر و .

١١٦٤م ٥٦٠ ق‌حدود

فخر الملك شر ف‌الدین فرداری د غور د سلطان غیاث الدین محمد سام وزیر و .

ملك الکلام فخر الدین مبارکشاه‌د غوری دربار شاعر د غوریانومنظومه نسب نامه وکښله .

١١٦٥ م٥٦٢ ق

قره ختائیانو بلخ او اند خـود ونیول .

د ضیاء الدین عمر بن محمـد بسطامی بلخی محدث او مـفسراو صوفی وفات (ولادت ٤٧٥ق) .

د ابو سعید عبدالکریم بن محمد منصور مروزی سمعانی محدث او د (کتاب الانساب) دمؤلف وفا ت پـه مروکی (ولادت ٥٠٦ق)

١١٦٥م ٥٦٢ ق‌شاو خوا :

تاج‌الدین حرب‌بن‌محمد دسیستان پادشاه و (متوفا ٦١٢ ق)

١١٦٨ م٥٦٢ ق:

امام یوسف بن‌عبیدا لمه اندخودی دتفسیر ینابیع العلوم به‌فارسی شرو کی (د کابل خطی نسخه)

١١٦٩ م ٥٦٥ ق

د ابو الحسن علی ب ن‌زیدبیهقی (ابن فندق) مورخ او حکیم اوریاضی پوهاند وفات چی د (تاریخ بیهق) مولف دی .

١١٦٩ م ٥٦٥ ق حدود

مجد الملك دیو شـاری د سلطـا ن غیاث الدین محمد سام غوری وزیرو.

١١٧١ م ٥٦٦ ق

ابو بکر بن احمد بن عبید الله غزنوی خطاط په ښکلی خط یو قرآن وکیښی (دمصر موزیم)

دمحمد بن محمد بن محمد هروی مفسر او متکلم او واعظ وفات .

١٠٩٤ ـ١١٧٢ م٤٨٧ـ٥٦٨ ق

د ابو الفضل عبدالله بن احمـد طوسی شافعی عالم (خطیب موصل) دژوند دوره .

١١٧٣ ـ ١٢٠٧ م ٥٦٩ ـ٦٠٢ق

دغور د دوه‌ویشتم لوی سلطـان معز الدین (شهاب الدین) محمد بن بهاوالدین سام‌د هندد فاتح دسلطنت دوره .

١١٧٣ م٥٦٩ ق

ملك معز الدین محمد غوری دخپل وروز سلطان غیاث‌الدین په‌حکم تول سیستان او زاول اوکابل ونیول او غزان یی له غزنی څخه وایستل .

٤ر ١١٧٣ م ٥٧٠ ق

غوریانو غـزنی ونیوی . عبدالله بن محمد بلخی مورخ په‌اندلس‌کی و.

دعمر بن محـمد ابـو شجـا ع بسطا می بلخی محدث او شاعر وفات .

سلطان معز الدین محمد غـوری گردیز او ملتان فتح کړل .

قاضی القضاة معز الدین هروی د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری د عصر لوی قاضی و .

عین الملك سوریانی د سلطـا ن غیاث الدین محمد سام غوری‌وزیرو.

شمس الملك عبدالجبار گیلانی د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری وزیر و .

١١٧٤ ـ١٢٠٣ م ٥٧٠ ـ٦٠٠ ق

قاضی صدر شهید نظام الدیـن ابو بکریه غزنی کی‌دسلطان معزالدین له خوا قاضی ممالك و.

او تر ده وروسته د ده زوی : سید شرف الدین ابو بکر .

سلطان ناصرالدین قباچه په‌ملتان اچه کی دسلطان معز الدین محـمد غوری له خوا حکمران و .

١١٧٥م ٥٧١ ق

ملك معز الدین محمد غوری له بهاء الدین طغرل څخه‌هرات ونیواو د غور په سلطنت پوری ونښلاوه.

او پو شنگ یی په ٥٧٣ق ونیو.

ملك یار غرشین د هند په‌فتوحاتو کی خپل حماسی پښتو شعر ووایه. دی په ډهلی کی وفا ت‌او ښخ دی .

د محمد بن محمد سرخسی حنفی فقیه او دالمحیط الکبیرد مولف‌وفات.

١١٧٦ م٥٧٢ ق

د محمد بن معتصم مرجانی بلخی زاهد وفات په بلخ کی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمس الدین بلخی د سلطـــان معز الدین قاضی لشکر او ملکشاه وخشی دغوری دربار لوی امیرو .

۱۱۷۷ م ۵۷۳ ق

د رشید الدین محمد بن محمدبن عبدالجلیل (رشید وطواط) بلخـــی مشهور منشی او شاعر او مولف د «حدایق السحر» د لیکوال وفات .

۱۱۷۸ م ۵۷٤ق

امام فخرالدین محمد بن‌عمر رازی (متوفا ٦۰٦ ق) خپل دری کتـــاب (جامع العلوم)دعلاءا لــدین تکش خوار زمشاه په‌نامه تالیف کی .

سلطان معز الدین محمد غوری‌په نهرو اله کی د بهیم د یوله جنگــه راستون سو .

۱۱۷۹ م ۵۷۵ ق

سلطان معز الدین غوری پېښور ونیو .

قاضی شهاب الدین خرما بادی‌د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری دعصر لوی قاضی و .

۱۱۸۰ م ۵۷٦ ق

دمحمد بن حسین‌بن‌حسن‌بیهقی‌عالم‌د انوارالعقول د مولف د ژوند وخت.

د شیخ سیف الدین سعید بـــن مطهر باخر زی مشهور صوفی‌وفات.

ښکار ندوی بن احمد چی پلارئی دفیروز کوه کو تهوال و خپله پښتو قصیده یی د سلطان معزالدین محمد غوری د هند د فتوحاتو په ستاینه کی وویله (د ۵۷٦ ق حدود)

۱۱۸۱ م ۵۷۷ ق

سلطان معزالدین‌محمدغوری لاهور ونیو او ملك قطب الدین ایبك ته یی وسپاره .

د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری استا ځی خوارزم ته ولاړل .

دخواجهٔ احمد بن مو دود چشتی زاهد وفات اوښخیدل په چشت‌کی.

د امام شمس الدین محمود بـــن مسعود اندخو دی عالم او شاعـــر وفات .

۱۱۸۲ م ۵۷۸ ق

تکش په خراسان کی سر خس کلا بندکی.

۱۱۸۳ م ۵۷۹ ق

د خوار زم‌سلطان شاه پرسلطان غیاث الدین غوری بری ومومند .

تایمنی دغور پښتو شاعرد سلطان غیاث الدین د باغ ارم په ستا ینه کی پښتو شعر ووایه .

۱۱۸٤ م ۵۸۰ قحدود

فرید الدین عمر بن غیلان بلخی‌د ابو العباس‌لوکری شاگرداو دفلسفی دکتابو د مولف د ژوند وخت .

۱۱۸۵ – ۱۱۸۷ م ۵۸۰ – ۵۸۳ق

د خوارزم سنجر شاه په نیشاپور کی‌پاچا و.

۱۱۸۵ م ۵۸۰ق حدود

ملك قطب الدین یوسف تمرانی دغوری دربار لوی امیر و.

سلطان غیاث الدین عوض خلجی د هند په لکهنو تـــی کی دسلطان معزالدین له‌خوا حکمرا ن و.

ظهیر الملك عبدالله سجـــزی د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری وزیر و.

۱۱۸٦ م ۵۸۲ ق

سلطان تکش نشاپور ونیو اوخپل

زوی ملکشاه ته یی وسپاره .

سلطان خسرو ملك آخرنی غزنوی پاچا غزانو مات‌کی اودوی غز نـــی ونیو .

مولانا سراج‌الدین منهاج دسلطان معز الدین محمد غوری په فرمان د هندو ستان قاضی لشکر سو .

سپه سالار حسام‌الدین علی‌کرماج د سلطان معزالدین محمد غوری له خواد ملتان والی دلاهور حکمران‌سو

دعالی بن ابراهیم بن اسما عیل غزنوی حنفـــی فقـــیه او مـــفسر د مشارع الشرایع د مولف وفات .

۱۱۸۷ م ۵۸۳ ق حدود

دا وحد الدین محمد بن محمـــد انوری ایبور دی خراسانی مشهور دری‌شاعر وفات .

۱۱۸۸ م ۵۸٤ ق

د شیخ فرید الدین گنج شکر بن جمال الدین تولد (د کابل دپنجشیر د فرخ شاه له پښته ، دده وفات په اجودهن کی د ٦۸۷ ق حدود)

د شیخ الاسلام‌خطیب‌امام الحرمین محمد بن احمد بلخی زاهد او امام وفات او ښخیدل په بلخ کی .

محمد بن عیسی بن‌علی نشا پوری یو قرآن په ښکلی نسخی خط د سلطان غیاث الدین محمد بن سام غوری لیاره وکیښی (دایران باستان موزیم)

شریف محمد بن منصورمبارکشاه فخر مدبرغزنوی خپل رحیق‌التحقیق نظم کی (محرم) محمد د عبدالرحمن زوی خراسانی صوفی دمقاماتوشارح وفات سو .

۱۱۸۹ م۵۸۵ ق حدود

جلال الدین د یو شاری دسلطان غیاث الدین محمد سام‌غوری وزیرو.

د قاضی وحید الدین مرو رودی‌د شافعی مذهب مقتدا او د سلطـــان غیاث الدین محمدسام غوری داستاد د ژوند وخت .

دکاکړ نیکه شهادت او ښخیدل پـــه هرات کی .

۱۱۹۰ م ۵۸٦ق حدود

امام‌صدرالدین‌علی هیصم‌نشاپوری کرامی دغرستان دافشین دښار د مدرسی لوی مدرس و.

۱۱۹۱– ۱۲۰۵ م۵۸۷ –٦۰۲ ق

د غور نه ویشتم پـــاچـــا سلطان بهاء الدین سام‌بن شمس الد یـــن محمد په بامیان کی .

۱۱۹۱ م ۵۸۷ ق

سلطان خسروملك د غزنی آخرنی پاچا په ۵۸۳ ق د سلطان معزالدین محمد سام غوری په لاس د بلروان په‌کلاکی بندی سوی وپـــه ۵۸۷ ق ووژل‌سو او د غزنی د سبکتگین‌کهول ورسره ختم سو،دده زوی بهرامشاه هم وواژه سو .

۱۱۹۲ م ۵۸۸ ق

د مرغاب په جنگ کی د غوریانو بری پر جلال الدین محمود بـــن ایل ارسلان خوارز مشاه باندی .اود غوریانو له خوا مرو اونشاپور او سرخس نیول .

سلطان معز الدین محمد غوری په هند کی رای پتهورامات کی اواجمیر او تهول سوالك‌یی ونیول، قطب‌الدین ایبك یی د کهرام حکمران کی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

١١٩٣ م ٥٨٩ ق

منكشاه مړينه . قطب الدين محمد په نشاپور کې مړ سو .

سلطا ن معزالدين محمد غـور ی دهلي اوکول ونيو ل.

١١٩٣ م٥٩٠ق حدود

دبهاء الدين سام غوری دباميا ن په دربار کې امام فخر الدين راز ی او شيخ الاسلام جلال الدين ورسل اومولانا سراج الدين جوز جا نـی غوندی پوهان سره راټول و.

دابو شجاع محمدبن مسعـــود کرمانی محدث وفات او ښخيـــد ل په هرات کې .

سلطان معز الدين محمد غـور ی لەغزنی څخه هند ته ولاړ ، بنارس، قنوج يي ونيول ، راې چې چند يي پەچندوال کیمات کې.

ملك ناصر الدين سوری مادينی دغوری دربار لوی اميرو .

شيـخ الا سـلام ملك العلمـا جلال الدين ورسـل دبلـخ شيـخ الاسلام و، دسلطان بهاء الد يـــن سام غوری له خوا .

ملك الكلام تاج الدين زوز نـــی قاضی د سلطان بهاء الدين ســـام غوری پاچا پەدربار کې .

١١٩٤م٥٩١ق .

دسلطان طغرل سلجوقی مړينـــه.

ملك تاج الدين مكران د غـــور ی دربار لوی اميرو .

١١٩٥م٥٩٢ق .

منصور شيخ الاسلام مشهور پـــــ

قاضی خان دفتاوی دخاوند وفات

١١٩٧م٥٩٣ق .

داحمد بن محمدبن سعيد غزنو ی فقيه وفات پەحلب کـی داختـلا ف العلماء او روضة المتكلمين مولف .

دعبدالله بن حمو يه سر خســی ګرزندوی د ژوند وخت ، دی سفر نامه هم لری په دمشق کی مړېدی.

١١٩٧ م٥٩٤ ق .

ملكشاه دتكش زوی مړ سو .

١١٩٧م١٥رمضان ٥٩٤ ق .

سلطان معزالدنيا والدين محمد بن سام غوری پەغزنی کی یومسجد جوړ کی چیډير ليك ئي تراوســـه ستته .

١١٩٨م ٥٩٥ق.

ملك تاج الدين يلدوزيه غز نـی اوکړه مان اوکورم کې دسلطـا ن معزالدين غوری له خوا حکمران و .

محمدبن منور دابو الخير ميهنی له پښتنه خپل کتاب (اسرارالتو حيدفي مقامات الشيخ ابی سعيد) په در ی زبه دسلطان غيا ثالدين بن محمد سام غوری پەنامه تاليف کی .

اقضی القضاه ابوالفقير محمد بن ابوا لمعالی بن محمد الحسن دبست قاضی وفات اوپەنسبت کیښخ سو (جمعه اربيع الاول)

١١٩٩ م٥٩٦ق .

دبغداد خليفه الناصر الدين الله خپل سفيران ابن ربيع اوقا ضـــی

فخرالدين حسين بن بدر الد ين مجد الدين قدوه دسلطان غياثالدين

محمدسام غوری سلطان دربار تـه راواستول ، او د غور له خـــــوا سراج الدين محمد جوز جانی پـــه سفارت بغداد تەولاړ .

احمد بن محمد مستوفی هـرو ی دفتوح اعثم کوفی کتاب لەعربیڅخه پەدري را واړاوه .

١٢٠٠ م رمضان ٥٩٧ ق

عماد الدين محمود بن ا حـــمد فاريابی عالم (متوفا ٦٠٧ ق)خالصة الحقايق تاليف کی .

سلطان غياث الدين محمد بـــن سام غوری د هرات جامع مسجـــد جوړ کی (کتيبه ئی تر اوسه ستته)

درکن الدين محمود شاه سنجـــان وفات او ښخيدل په چشت کی .

دشيخ محمد سررزی وفـات او ښخيدل ئی په غزنی کی .

١٢٠١ م٥٩٨ ق

مولانا سراج منهاج جوزجانی د باميان قاضی الممالكاود دوومدرسو مشرو.

د حکيم شهاب الدين شاه علی ابورجا غزنوی شاعر وفات .

دابو الفضل طاهر بن محمـــــد (ظهير فاريابی) مشهور دری شاعر وفات په تبريز کی .

د محمد بن عمر بن عبداللهسنجی نشاپوری فقيه د فتاوی رشيد يەد مولف وفات .

١٢٠٢ م ٥٩٩ ق

سلطان غياث الدين بن محمـــد سام د غور لوی شهنشاه ٦٣ کلن په هرات کی وفات او ښخ سو

لەهندوستان ترعرا ق اود جيحو ن څخه تربحيره عرب پوری خپور و.

١٢٠٢ - ١٢١٠ م ٥٩٩ -٦٠٧ق

د غور د درو يشتم سلطـــان غياث الدين محمود بن غياث الدين محمد سلطنت په غور کی .

١٢٠٢ -١٢١٥ م٥٩٩- ٦١٢ ق

دغوری پاچا علاء الدين درغو رد اقتدار وخت په خر اسان کی .

١٢٠٢ م ٥٩٩ ق حدود

مولانا افصحالعجم اعجو بةالزمان سراج الدين منهاج جوزجانـــی د سلطان بهاء الدين سام غور ی به دربار پەباميان کی و.

١٢٠٢ م ٥٩٩ ق

د وحيد الدين محمد بنمحمـــود مرو رودی شافعی فقيه په هـرات کی وفات .

د ظهير الدين محمد بن محمـود مرو رودی نشاپوری شافعی فقيه او مفسر د تفسير البصائر د مولـف وفات .

شمس الدين ابوالفتح احمدبننصربن طاهر دسيستان صفار ی شهـز ا ده اقتدارو موند .

٦٠٠ ق

١٢٠٣ م ٦٠٠ ق

د با ميان سلطنت د سلطـــان بهاء الدين سام غوری تر پا چهـی لاندی له کشمير او کاشغره تــر ترمذ او غرجستانه ورسيدی .

د هرات دقاضی عمدة الديـــن فضل بنمحمودبنصاعد سياریوفات (رمضان) چی زوی يی صاعدبرځای

(٢٧ جمادی الاولی) د دەمملكت کښينو ست .

دقاضی حمید بن‌قاضی ابو سعد عمرمحمودی دبلخ دقاضی وفات او بنخیدل په بلخ‌کی.

ملك تاج الدین عثمان مرغنی او عزالدین عـمر مـرغنـی د سلطان غیاث الدین محمد سام غوری تـــر برونه د غوری دربار امیران او د امیر محمد غرستانی له کهو لـــه څخه وو .

مغولی امپراتوری د تموچن بـن یسمو کای بهادر په مشری د منگولیا په قرا قروم کی جوړه سوه. تموچن دقیات له قبیلی څخه په چنگیز خان مشهور دی‌ولادت یی۵۴۹ ق۱۱۵۴م کال دی .

۱۲۰۳ م ۶۰۰ ق حدود

سید ظهیر الدین تاج الکتـــاب سر خسی دسلطان معزالدین غوری‌د در بار منشی و .

دمحمد بن‌محمد بن عبدا لر شید سجاوندی حنفی فقیه او مفسر او حاسب وفات .

د ده مولفات : سراجیه ، رساله فی الجبر والمقابله ، عین المعانی.

امام فخر الدین رازی (رسالـــه بهائیه دسلطان بهاء الدین ســا م غوری په نامه تالیف کړه .

د عبدالرافع بن ابو الفتح هروی شاعر د ژوند وخت .

۱۲۰۴ م۶۰۱ ق

غوریانو خوارزمونیو شهاب‌الدین محمد غوری داند خود سره ماتـــه وکړه .

د هرات دخانقاه سلطان د شیـــخ صدر الدین سجزی وفات .

ملك شجاع الدین علی بن حسین غوری گناباد لهمـلا حـد ووځخـــه ونیو .

۱۲۰۵ م ۶۰۲ ق

سلطان معزالدین غوری دجیلم د دهمیك په کلی کی یوه ګهکر فدایی وواژه او جنازه یی د غزنی په دهك کی ښخه سوه .

بلخ ، غور ، هرات د خوارزم‌شاه په لاس ورغلل .

د فخر الدین مبارکشاه حسین مرو رودی دغور د سلاطینو دنسب نامی د ناظم وفات .

دعلی بن ابوبکر هروی وفات چی د التذ کرةالهرویه فی حیل‌الحربیـــه مولف دی .

۱۲۰۵ ـ ۱۲۱۵ م ۶۰۲ ـ۶۱۲ ق

دغورد دیر شم پا چـا سلـطان جلال الدین ابوعلی‌بن بهاءالدین‌سام سلطنت .

علاء الدین مسعود بن بهاء الدین سام دده ورور هم اقتدار‌درلود .

۱۲۰۵ ـ ۱۲۱۰ م ۶۰۲ ـ۶۰۷ق

د قطب الدین ایبك سلطنت پـه دهلی‌کی .دی دسلطان معز ا لدیـن غوری سپه سالاروو .

حسن نظامی نشاپوری خپل کتا ب (تاج الماثر) د سلطان قطب الدین ایبك په‌نامه شروع کی ، او تـــر ۶۱۲ ق پوری پیښی یی ولیکلی .

شریف محمد بن منصور بـــن ابو الفرج سعید غزنوی (مبارکشاه فخر مدبر)خپل کتاب بحرالانساب سلطان قطب الدین ایبك ته وړاندی کی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده نور تالیفات : آداب الحرب والشجاعه .

۱۲۰۶ م ۶۰۳ ق

د چنگیز خان ترحکم لاندی د مغولو اتحاد .

د امام عصام الدین ابی‌حفـص عمر بن‌احمد صفار نشاپوری‌شافعی فقیه وفات .

۱۲۰۷ م ۶۰۴ ق

مولانا جلال الدین بلخی (رومی) دشرق‌مشهور شاعر او صوفی او مفـکر په‌بلـخ کی وز و کیـــــد (۸ربیع الاول)

۱۲۰۸ م ۶۰۵ ق

په‌خراسان بیاد خوارزم شاهیانو حکومت .

په نشاپور کی سخته زلزلـه او د سلطان محمد خوارزم شاه پـــه امریی بیا ودانوله .

د سلطان غیاث الدین محمـود غوری پاچا له حضوره دهندوستان دسلطنت فرمان د قطب الدین‌ایبك په نامه صادر سو .

۱۲۰۸ م ۱ رجب ۶۰۵ ق

د ابومحمد عبدالسلام‌بن اسماعیل بن عبدالسلام بن عبدالرحمن بـــن حسن لغمانی فقیه‌او دبغداد دقاضی وفات . دی د بغداد دسوق العمیدد مدرسی مدرس هم وو (تولدیی‌بغداد ۵۲۰ق) په خیز رانیه کی د امـــام ابوحنیفه سره ښخ دی .

۱۲۰۸ م ۶۰۵ ق حدود

قاضی امام حمید الدین علی بن عمر محمود ی (بلخی) د سلطان‌قطب الدین ایبك دهندی دربار شا عـــر او منشی و.

۱۲۰۹ م ۱۰ محرم ۶۰۶ ق

د شیخ کمال الدین محمود بـن محمد سرخسی(خواجه سرمه)وفات او د هرات د هندوان په کلی کی ښخیدل .

د شرف الدین مظفر بن محمدبن مظفر طوسی ریاضی پوهاند دالجبر والمقابله ، لهندسه دمو لف دژوند وخت .

۱۲۱۰ م ۶۰۶ ق

دامام فخر الدین محمد بن عمربن حسن رازی شافعی مشهور عالم او مفسر وفات اوپه هرات‌کی ښخیدنه (اشوال دوشنبه)دده ولادت په ری کی۲۵ رمضان ۵۴۴ ق و.

شیخ کمال الدین محمود بن‌محمد سرمقی زاهد او جوانمرد د هرات په خوا جه سرمه کی وفات او ښخ سو .

۱۲۱۰ مجمعه۱۹جمادی الاولی۶۰۶ق

د ابو یعقوب یوسف بن اسماعیل بن عبدالسلام لغمانی حنفی فقیـــه وفات او د بغداد په خیز رانیه کی ښخیدل . (تولدیی ۵۱۸ق)

۱۲۱۰ م ۶۰۷ ق

دغور سلطان بهاء الدین سام بن محمود سکه‌ووهله .

دمحمود بن احمد بن ابی الحسن فاریابی صوفی‌اوواعظد سلك‌الجواهر مصباح الجنان،خالصة الحقایق‌دمولف وفات .

۱۲۱۰ ـ ۱۲۲۸ م ۶۰۷ـ ۶۲۵ق

د سلطان ناصر الدین قباچـــه

معز ي د سلطان معز الدین غوری د
مملوك سلطنت پر شرقی افغانستان
او سند باندی .

عین الملك ملك الوزرا فخرالدین
حسین بن شرف الملك رضی الدین
ابو بکراشعری دسلطان ناصر الدین
قباچه ددربار لوی وزیر و .

١٢١٠ـ ١٢١٤ م ٦٠٧ـ ٦١١ ق

دغور دپنځه ویشتم پاچا علاء الدین
اتسز بن علاءالدین جهانسوز سلطنت

١٢١٢ م ٦٠٩ ق

دشرف الدین مظفر بن محمد المظفر
طوسی منجم او ریاضی پوهاند دکتاب
المسطح دمو لف وفات

١٢١٣ م ٦١٠ ق

سلطان العلماء بهاء الدین محمد
بن حسین خطیبی بلخی (سلطان ولد)
دمولانا جلال الدین بلخی پلار له بلخه
هجرت وکړی او په قو نیه کی ساکن
سو .

شیخ الاسلا م صفی الدین ابو بکر
عبدالله بن عمر واعظ بلخی خپل کتاب
« فضایل بلخ » په عر بی و کیښی
(غره ر مضان)

١٢١٣ م ٦١١ ق

علاء الدین مسعود بن شمس الدین
محمد په غور کی .

دفرید الدین محمد بن ابو بکر
ابراهیم عطار نشا پوری د تذکرة الاولیا
دتالیف و خت

١٢١٤ م ٦١١ ق

علاء الدین محمد خوارزم شاه غور
او فیروز کوه او هرات تر غـز نی
پوری و نیول .

تاج الدین یلدوز دسلطان ایلتتمش
په لاس گرفتار او په بداون کی ووژل
سو .

اما م عزالدین ابی شعبه مسعود
بن امیر جلال الدین اسماعیل بن محمد
په بست کی مړاوبنخ سو (٢٧ شعبان)

١٢١٤ـ١٢٩٨ م ٦١١ـ٦٩٨ ق .

عبدالله بن محمد سلیمان بن حسن بن
حسین بلخی قدسی حنفی مفسر ژوند
و وفات په قدس کی .

١٢١٥ م ٦١٢ ق

دابو الحسن علی بن ابی بکر بن
علی هروی گرزندوی وفات په حلب
کی. دالاشارات الی معرفة الزیارات
اوخطب الهرویه والتذکرة الهرویه فی
الحیل الحربیه مولف .

١٢١٥ م ٦١٢ ق .

دغور یـا نو سلطنت خـتم سواو
خوارزمشا هیان بر یمن سول .

ددوی له خوا ملك کر بر په غزنی
کی او امین ملك په هرات کـی او
اختیار الدین محمد خر پوست پـه
پیښور کی حکمرا نان وو .

علاء الدین محمد بن تکش خوارزم
شاه با میان او غـزنی ونیـو ل او
جلال الدین مینکبرتی یی دافغانستان
حکمران وگوماره .

حسام الدین علی عمر مرغنـی د
غرستان اوتاج الدین عثمان مر غنی
دخیسار حکمرانان وو دوی د ملك
ابوبکر کرت لمسیا نوو .

تاج الدین حرب بن محمد دسیستان
صفاری پاچا مړ شو .

شمس الدین یمین الدو له بهرام
شاه بن عثمان دسیستان پادشاسو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلیمان ماکود بارك خان سابزی
دقندهار دارغسان او سید و نـکی
خپل کتاب پښتو تذکرة اولیا وکیښی
تراوسه دپښتو منثور مکشوف قد یم
کتاب دغه دی .

١٦ ار٢١٥ م ٦١٣ ق

دخوارزم شاه سلطان محمد استاځی
چنگیز خان ته ولاړ ل

١٢١٧ م ٦١٤ ق

داسما عیل بن حسین بن محمد
حسینی مرور دی جـامـع عالم او د
حظیرة القدس دمولف وفات (و لادت
٥٧٢ ق)

١٢١٨ م ٦١٤ ق

دچنگیز خان استاځـی دخوارزم
دربار ته راغله او شرقی ترکستان
چنگیز ونیو .

١٢١٩ م ٦١٦ ق

علاء الدین محمد خـوارزم شا ه
دتاتار تجارتی قافله تاراج کړه اود
چنگیزخان استاځی یی ووژه

دچنگیز خان تاتار ی لښکر پـر
ماوراءالنهر راتوی سول .

دعبدالمطلب بن فضل بلخی حنفی
دجامع الکبیر دشارح و فات په حلب
کی جمادی الاخری (ولادت ٥٣٩ ق)

١٢١٩ـ١٢٢١ م ٦١٦ـ٦١٨ ق

چنگیز خان په افغانستان کـی
(مغولی لو مړی پاچا)

١٢٢٠ م شوال ٦١٧ ق

علاء الدین محمد خوارزم شاه له
مغولو څخه وتښتید او دآبسکو ن په
جزیره کی لڅ لغړ مړ سو.

سلطان جلال الدین مینکبر تـی
دخپل پلار پرځای پاچا سو اوشهاب
الدین سرخسی یی وزیرو.

چنگیز ماوراء النهر ونیو او پـر
خراسان یی یرغلونه شرو سول.

١٢٢٠ دربیع الاول ٦١٧ ق

جبه، سبتای، تغاجار دچنگیزخان
دلښکر ومشران تر آمو راتیر سول
بلخ، هرات، طوس یی ونیول اووران
یی کړل.

دچنگیز خان، دلښکرو مقا بـل
مشران په تر مذکی امیر زنگـی
ابو حفص دسیستان لښکر مشر ،
دتخارستان دولخ په کلاکی ا میـر
سرهنگ سام، په بامیان کی ا میـر
عمر کر باوردی ، په غزنی کی ملـك
اختیار الدین خرپوست ، دغور پـه
سنگه کی ملك حسام الدین سرزراد
اوپه غور کی ملك قطب الدین حسن
او دهرات په کالیون کی اختیارالملك
دولت یار ، اوپه هرات کی شمس الدین
جوزجانی ، دتالقان په نصرت کوه کی
ملك شمس الدین اتسز په گرزیوان
کی الغ خان ، په غرستان کی پهلوان
شروان، په فیروزکوه کی مبارزالدین
سبزواری ، او په تولك کی ا میرحبشی
نیزه وروو.

دشیخ الشیوخ محمدبن عمر بن
علی جوینی شافعی فقیه او د مصر
مفتی دسلوت الطالبین دمو لـف
وفات.

١٢٢٠ م ٦١٧ ق

دعبد الرحیم بن عبد الکریـم
سمعانی مروزی شافعی فقـیه ا و
محدث وفات په مرو کی ، دی دمعجم
الشیوخ مولف دی. (ولادت ٥٣٧ ق)

ابو نصر فراهي جامع الصغيـــر منظوم کی.

۱۲۲۰ – ۱۲۲۷ م ٦١٧–٦٢٥ ق

نورالدين محمد بن‌محمد عو فـی بخاری جوامع الحکايات و لوا مـع الروايات تاليف کی.

۱۲۲۱ م صفر ٦١٨ ق

چنگيز خان اور گنج، تر مذ،بلخ پوپنا کړل اوزوی يی تولی خان مرو نساء ،هرات ،فيروز کوه استيه ، تولك وران کړل ،په مرو کی دوه مليونه تنه ووژل.

په‌هرات کی څو لکه تنه مـــړه او يولك نجونی اسيری سوی . په باميان کی‌چی دچنگيز لمسی موتوجن دچغتای زوی ووژل سو، هغه ښا ر چنگيز له‌بيخه وکيښی.

۱۲۲۱ م شوال ٦١٨ ق

سلطان جلال الدين مينکبر تـی آخرين خوارزم شاه په پروان کی د افغانی ملکانو امين‌ملك ،سيف‌الدين اغرق ، اعظم ملك ، مظفر ملك بــه ملگری د چنگيز لښکر دقوتو قويه قيادت مات کی ، خوچنگيز د باميان له لاری غزنی ته راغی ، او پـــه مينکبرتی پسی گرديز اودا باسيـــن غاړو ته ولاړ ، کله چـه مينکبر تی ترا باسين و اوښت نو چنگيز تر چتراله چور کړه او د کـا بـل او باميان له لاری د آموغاړو ته ولاړ.

۱۲۲۱ م ٦١٨ ق

او گدای د چنگيز زوی پـــه افغا نستان کی. (مغولی دوهم‌پاچا

۱۲۲۱ – ۱۲۴۱ م ٦١٨– ٦٣٩ق

دريم مغولی پاچا چغتای دچنگيز زوی په افغانستان کی .

۱۲۲۱ م٦١٨ حدود

ملك ناصر الدين‌بن شهاب الدين خرنك دغوری‌په گزيو کی. (په ٦٢٠ق په هند کی مړ سو.)

ملك تاج الدين نصربن بهرامشاه په سيستان کی پاچا سو په دغه کال رکن الدين ابو منصور بـــن بهرامشاه هم سکه ووهله .

نور الدين محمد عوفی خپلـــه تذکره شعرا لباب الالباب دوه‌ټوکه تاليف کړه .

۱۲۲۱ م ٦١٨ ق

احمد بن عمر بن محمد خيو قی (شيخ نجم لدين کبری) لوی‌صوفی‌او محدث او مفسر په ربيع الاول کی مغولو شهيد کی .

(ولادت يی ٥٤٠ق)

ملك شمس الدين بهرا مشاه د سيستان پاچا ملحدانو مړ کی .

۱۲۲۲ م جمادی الاولی ٦١٩ ق

ايکچيلدای نويان دچنگيزی لښکر مشر هرات وران او قتل عام کی .

او گدای غزنی وران او قتل‌عام کی . فيروز کوه هم گـرده وران کړ سو .

شهاب الدين محمود په سيستان کی‌اميرو .

۱۲۲۳ م ٦٢٠ ق حدود

تولی خان د چنگيز زوی مغولی څلرم پاچا په افغا نستان .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج الفضلا محمد کاتب بلخی د سلطان ناصر الدين قبا چه د دربار شاعر .

ضيا الدين فخر الشعرا سجزی‌د قباچه ددربار شاعر‌په‌شرقی افغانستان او سند کی .

۱۲۲۳ –۱۲۵۲ م٦٢٠ –٦٥٠ ق

د افغا نستان په اسلامی ثقافت کی علاوه پر افغانی ،عربی عناصرو يو بل عنصر مغولی هم ننوتو سو . او مغولی اصطلا حات په‌دری او پښتو گډ سول .

۱۲۲۴ م٦٢١ق

چنگيزله‌افغانستانه ماوراء النهرته ولاړ هغه‌ځای‌ته خپل اصلی اردو گا ه دتنگت صحرا ته ولاړ .

جلال الدين مينگبر تی له هند ه کرمان ته ولاړ .

۱۲۲۵ –۱۲۳۵ م٦٢٢ –٦٣٣ ق

پرغزنی ،باميان ،غور بانـــد ی د سيف‌الدين حسن قرلغ حکمرانی د چنگيز خان له خوا .

او په ٦٢٢ ق د الظاهر خليفه په نامه سکه وهلی ده .

۱۲۲۵ م ٦٢٢ ق حدود

شمس الدين محمد بلخی دسلطان ناصر الدين قباچه د دربار شاعر او خطاط په‌شرقی افغانستان اوسندکی.

ملك علی بن عثمان په سيستان کی .

۱۲۲٦ م٦٢٤ ق

چنگيز خان دتنگت په صحرا کی (۷۲)کلن مړ سو .«رمضان »

جوجی دچنگيز زوی هم دقبچاق په دښت کی مړ سو .

۱۲۲۷ م٦٢٥ ق

سديد الدين محمد عوفی خپــل کتاب جوامع‌الحکايات‌ولوامع‌الروايات (څلور مجلده هر مجلد ۲٥ بابــه) تمام کی .

۱۲۲۸ م ٦٢٦ ق .

قرچه او يغان سنقور د مغولو په مقابل کی بيا ولاړ سول ، د اوگتای له‌خوا طاير بهادر د دوی سرکوټلو ته راغی او د غور او خراسان ياتـــه ښارونه او کلا وی يی ورانی کړی.

ملك شمس الدين علی‌بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طـاهـر د سيستان صفاری پاچا و .

۱۲۲۹ م۱۰ جمادی الاخری٦٢٧ق

دفريد الدين ابوحامد محمد بـــن ابوبکر بن ابراهيم عطار نشاپوری مشهور شاعراوصوفی‌د تذکرةالاوليا د مولف وفات په نشاپور کی .

۱۲۳۰ م ٦٢٨ ق

جلال الدين مينکبرتی په ايران کی گرجستان ،ارمينستان ترتفليس پوری ونيول ، او په ميا فارقين کی کردانو مړ کی او د خوارزمشا هيانو کهول ختم سو .

۱۲۳۰ م ربيع الاخر ٦٢٨ ق

دسلطان العلما بهاء الدين محمـــد بن حسين خطيبی بلخی (بهاء ولد) د مولانا جلال الدين بلخی د پــلار وفات په قونيه کی . دی د‌المعارف مولف دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق حدود

فخر مدبر مبار کشاه شریــــف
محمد بن منصور غزنوی خپل کتاب
آداب الحرب والشجاعه په هند کی
سلطان شمس الدین ایلتتمش تــه
اهدا کی .

۱۲۳۲ م ۶۳۰ ق

د مغولو د پاچا له خوا جنتمورد
خراسان په حکمداری وکومارل سو
اوده دخراسان امیری ملك بهاء الدین
ته ور کړه .

۱۲۳۴ م ۶۳۲ ق

خوجه معین الدین حسن بــــن
غیاث الدین حسینی سجزی چی په
سیستان کی زیږیدلی او په اجمیر
کی د چشتی طریقی مرشد و وفات
سو اوپه اجمیر کی ښخ دی(دوشنبه
۶رجب) د نور الدین شیخ الاسلام
دهی سید مبارك غزنوی وفات او
ښخیدل په دهلی کی .

۱۲۳۵ م ۶۳۳ ق

ملك شمس الدین علی بن مسعود
د سیستان پاچا سو (رمضان)

۱۲۳۷ م ۶۳۵ ق

نوسال نوین مغولی حکمران پــه
خراسان کی.

۱۲۳۹ م ۶۳۷ ق

د عتیق بن علی بن محمد هروی
محدث وفات .

دهرات بیا ودانی او دانجیــــل
او النجان ولی بیا جوړ ول .

۱۲۴۰ م ۶۳۸ ق

گرگوز مغولی حکمران پهخر اسا ن
کی .

یوسف بن احمد سجستانی حنفی
فقیه دمنیة المفتی او غنیة الفقهـاء
مولف په سیواس کی مړ سو .

دسید بر هان الدین محقق ترمذی
وفات . دی دمو لانا جلال الدین بلخی
مرشد و .

۱۲۴۱ـ۱۲۵۱ م ۶۳۹ـ۶۴۹ق

مغولی پنځم پاچا قرا هولا گوبن
تولی بن چنگیز په افغا نستان کی.

۱۲۴۲ م جمعه ۱۳ رجب ۶۴۰ ق

دعبدالرحمن بن عبد السلام بــن
اسماعیل لغمانی اقضی القضات اود
بغداد د مستنصریه مدرسی دمدرس
وفات او دابو حنیفه په هدیره کـــی
ښخیدل . (تولد یی ۵۶۴ق)

۱۲۴۲ م ۶۴۰ ق

دابو نصر مسعود بن ابی بکربن
حسین بن جعفر فراهی حنفی فقیه
دنصاب الصبیان او اللمعه فی نظـم
مسایل الجامع الصغیر اوذات العقدین
دمو لف وفات .

امیر مجدالدین کالیو نی فــرا ه
ونیوی اود اسپهبدکلایی ورانه کړه،
اوپه سیستان کی سیل راغی .

۱۲۴۳ ـ ۱۲۵۶ م ۶۴۱ـ ۶۵۴ق

امیر ار غون بن ابا قابن هولاگو
بن تو لی بن چنگیزمغولی شپږم پاچا
په افغا نستان کی .

۱۲۴۴ م ۶۴۲ ق

محمد بن اسما عیل خطیب شفور
قانی (شبرغانی) حنفی فقیه په دهلی
کی صنوان القضافی الفتاوی تالیف
کیء .

۱۲۴۵ـ ۱۲۷۷ م ۶۴۳ـ ۶۷۶ ق

ملك شمس الدین محمد مهیــن
دابوبکر کرت زوی دمورله خوا دتاج الدین

عثمان مرغنی لمسی دهرات پا چا.

۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق

ملك رکن الدین دعا یشی ز وی
دعزا لدین عمر مر غنی لمسی دکرت
دکهول حکمران په خیسار کی .

۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق

هولا گو دچنگیز لمسی خرا سان
ته راغی او ملك شمس الدین کر ت
دهرات پاچا دامیر ار غون سره دده
هر کلی وکی .

۱۲۴۶ م ۶۴۴ ق

شمس الدین محمد مهین دابوبکر
کرت زوی د هرات پاچا دسا لیـن
نوین مغول سره ملتان او لا هــور
ونیول او دی دلا هور حکمران سو
مگر په ۶۴۵ ق دمنکو خان در بارته
وغو ښتل سو .

۱۲۴۷ م ۶۴۵ ق

منکو خان دهرات شمس الدیـــن
محمد مهین کرت ترابا سین پوری
دټول افغانستان مستقل پاچاومانه.

۱۲۴۸ م ۶۴۶ حدود

شیخ عماد الدین شفور قانی دهند
قاضی القضات معزول اوپه بدایون
کی عماد الدین ریحان دی مړکی.

۱۲۴۹ م ۶۴۷ ق

شمس الدین محمد مهین کـــرت
دهرات لو ی پاچا،ټول افغا نستان
دخرا سان له آخره ترابا سین پوری
دهرات په مر کزی حکو مت پــوری
ونښلول .

۱۲۵۰ م ذیحجه ۶۴۸ ق

دعبدا لملك بن عبدا لسلام بــن
حسین لغما نی حنفی فقیه دبغــداد
دمشهد ابی حنیفه مدر س و فات او
دامام ابو حنیفه په هدیره کی ښخیدل.

۱۲۵۰ م ۶۴۸ حدود

فخر الدو لة والدین ملك شاهنشاه
افغان حکمران چی مستنگ یـــی
پایتخت و .

دده زوم میرا نشاه اوزوی ملــك
بهرا مشاه هم ددی وخت افغا نـــی
امیران وو .

۱۲۵۱ م ۶۴۹ ق حدود

ملك تاج الدین هر موز په تیر ی
کی دقند هار شمالی خواته افغانـــی
حکمران و .

۱۲۵۲ رمضان ۶۵۰ ق

دامام رضی الدین حسن بن محمد بن
حسن صغانی غز نوی مشهور لغوی
اوعالم و فات په بغداد کی.
(ولادت : لاهور ۵۷۷ ق پرورښت
غزنی) دمشارق الا نوار او العباب
لیکوال .

۱۲۵۲ م ۶۵۰ ق

محمد بن علی بستی (تاریخ سوری)
وکیښ چی څنی قدیم پښتو اشعاری
پکښی و لیکل .

۱۲۵۳ م ۶۵۱ ق

ملك شمس الدین مهین کرت پاچا
مستنگ او خاسك ونیول او ملــك
شهنشاه اوبهرامشاه افغانی امیران ئی
روزل اومیرانشاه سیستان ته ولاړ.

دامیر خسرو بن‌امیر سیف ا لدین بلخی دهلوی مشهور شاعر دژو ند دوره .

۱۲۵۳ م ٦٥٢ ق

دنجم‌الدین حسن بن علاء سجزی دهلوی دری شاعر اوصوفی ولادت‌ده خپل فوائد الفواد په ٧٢٠ ق تالیف کړی دی .

۱۲۵٤ م ٦٥٢ ق حدود

ملك حسام‌لدین جاړل په زابل‌کی افغانی حکمران و .

ملك نصرالدین‌ابوالفتح بن‌مسعود صفاری په‌نیمروز کی سکه وو هله.

۱۲۵۵ م صفر ٦٥٣ ق

الماز افغان دقندهار دشمالی خوا تیری حکمران دملك شمس الد یــن مهین کرت سره په جنګ‌کی وواژه سواوتیری ئی‌ملك‌حسام‌الدین حاول ته وسپاره .

۱۲۵۵ م شعبان ٦٥٣ ق

په تګین آبادکی دشعیب سورانی افغان سره دملك شمس الد یــن مهین کرت جنګــك او دشعیب وژل دکهیرا په کلاکی .

۱۲۵٦ م رجب ٦٥٤ ق

ددوکی په کلاکی د ملك سنــدان افغان سو رانی (دشعیب تربور) اودملك شمس‌الدین مهین کرت‌جنګ اودسندان وژل .

۱۲۵۷ م ٦٥٥ ق

دملك شمس الدین مهین کــرت لښکر ترکوه سلیمان پوری پر مــخ ولاړل او دافغانی امیــرانو بله کــلا (ساجی)ئی هم ونیوله.

۱۲۵۷ م ٦٥٥ ق حدود

دقندهار په جنــوب اودپښین او کاکړستان په سیموکی ملك پهلوان جلم ــ احمــدتوری ــ مهتر کیــورا ــ مهتر سیوړ ــ راناکنجر ــ جمال‌لدین نهروز کهیرایی افغانی امیران وو.

۱۲۵۸م ٦٥٦ ق

دملك شمس الدین مهین کر ت غلبه پر سیستان باندی . دملك‌علی بن مسعود وژل او دملك نصیرالدین اوعلاؤالدین شړل مستنګ‌تــه .

دشیخ ابو المعالی سیف الدیــن سعید بن مظفر با خرزی صوفـــی وفات په بخارا کی .

۱۲۵۹م٦٥٧ق

ملك شمس لدین مهین کرت تر دره بولان ور تیر سو او په سند کی بهکر کلابند کیء .

۱۲۵۹م ٦٥٨ق

قاضی القضات صدر جهان ابــو عمر منهاج الدین عثمان بن سراج ــ الدین محمد بن منهاج الدین عثمان جوز جانی خپل کتاب طبقات‌ناصری دسلطان ناصر الدین محمود بـــن ایلتتمش په نامه وکیښ .(دده ولادت ٥٨٩ ق دغور په فیروز کوه‌کی) .

ملك میر انشاه افغانی‌امیردشمس الدین مهین کرت لښکرو په جنګ کی وواژه

په دهلی کی دشیخ بدر الدیــن غزنوی وفات او هلته یی ښخیدل .

علاء ا لد ین عطا ملك جــو ینـــی (جهانکشای جوینی‌ؤدمغولو پراحوال باندی وکیښ د لیدن طبع١٩٠٦) ته .

۱۲٦۰م٦٥٩ق

دملك تاج الدین کرد اوامیرهوبو ــ امیر هرموز افغانی امیرانو جنګ په مستنګ کی د کرت پاچا دجنګی امیرانو سره .

۱۲٦۲ــ ۱۳۳۹م ٦٦١ ــ ٧٤٠ق

باباهوتك دتولرزوی دزابل‌دترنك پښتو شاعر او دهو تکو دلوی پلار دژوند دوره دمغولو په جنګ کی دده پښتو حماسی شعر ستته .

۱۲٦٤م٦٦٣ق

دسیستان په‌بر زر کی ولی کښښل او کښښت ډیرول .

۱۲٦٧م٦٦٦ق

ملك شمس الدین مهین کرت تر تیراه پوری تولی افغانی سیمـــی ونیولی .

مولانا جلال الدین غزنوی مفتـــی چی دیوه چا ما ینه یی بل ته ورکړی وه په‌هرات کی وواژه سو.

په‌سختی زلزلی سره دنشا پو ر بیا ورانی چی په ٦٦٩ق داباقا پــه امر بیا ودان سو .

۱۲٦۹م ٦٦٧ق

دمحمد بن ابوبکر عثمان امامـــی هروی شاعر وفات .

ملك نصیرالدین محمد دسیستان پایتخت ودان کی .

۱۲٦۹م٦٦٨ق حدود

په هرات کی دمغولی شهزادګانو براق او ابا قا ج نګونه او دملــك شمس الدین مهین کرت تګ‌خیسار ته .

خسرو نیمروز نصیر الدین محمد بن مبارز الدین دنیمروز ارګ بیــا جوړ کی .

۱۲۷۰م ٦٦٩ق

دشیخ ابو نصریحیی بن‌تاج الدین محمود بوزجانی‌جامی وفات(٤صفر).

۱۲۰۷ــ۱۲۷۳م ٦٠٤ــ٦٧٢ق

دمحمدبن‌محمدبن‌حسین‌بن‌احمد(مولانا جلال الدین) بلخی رومی دمشهور مثنوی دشاعر او لوی صوفی دژوند دوره .

ولادت یی په بلخ او مرګ یی په قونیه (ترکیه) کی و ، دمولو یــه صوفیانو ډله ده ته منسوبه ده .

۱۲۰۱ــ۱۲۷٤ م٥٩٧ ــ٦٧٢ ق

دخواجه نصیر الدین محمد بــن محمد بن حسـن طوسـی مـعروف فیلسوف او ریاضی پو هاند دمراغی درصد خانی بنا کوونکی د ژوندوره (وفات یی په بغدادکی ذیحجه ،ولادت یی په طوس کی ۱۱ جمادی الاولی).

۱۲۷٥م٦٧٤ق

له خیساره دملك شمس الدیــن مهین بیرته راتګ هرات ته .

۱۲۷٦م٦٧٥ق

دسیستان په لاش کی دسفیـــد دزکلاجوړول اوله‌هلمنده خشکرودته او به رسول .

۱۲۷۸م٦٧٦ق

ملك شمس الدین مهین کرت د مغولو دربار اصفهان ته و غو ښت اوپه تبریز کی یی په زهرومړ کیء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۸۷ـ۱۳۰۵م۶۷۷ـ۷۰۵ق

دمحمد شمس الدین کهین دشمس الدین مهین زوی په هرات کی‌دکرت کهول دپاچا سلطنت .

۱۲۸۱م۶۸۰ق

دقند هار ښار ملك رکن الدیـن کرت (شمس الدین کهین) ونیوی.

۱۲۸۲م۶۸۱ق

دعلاء الدین عطا ملك جوینی‌وزیر او لوی مؤرخ دتاریخ‌جهانکشادمؤلف وفات (ولادت یی ۶۲۳ق)

۱۲۸۳ م ۶۸۲ ق

ابو جعفر محمد مرو رودی‌محدث خپل کتا ب مختصر جامع الاصول وکیښس .

۱۲۸۴ م ۶۸۳ ق

دسلطان احمد نکو دربن هلاکوله خوا پر سیستان او فــراه ، بست ، تگین آباد باندی د نیمروز د ملك نصیر الدین د پاچهی منته .

۱۲۸۵ م ۶۸٤ ق

په زرنج کی د حصار طاق ودانول.

۱۲۸۷م۶۸۶ق

احمد بن سعید لودی خپل کتاب اعلام اللو ذعی فی اخبار اللودی د دلود یانو پرتاریخ باندی وکیښس .

په بلخ کی دحضرت علی بن‌ابی طالب پر مزار باندی دخواجه‌خیران په کلی کــی ودانــی جوړه سوه .

درضی الدین عبدالله بن محمد امامی هروی شاعر و فات په اصفهان‌کی (۱۷ محرم)

۱۲۸۹ م ۶۸۷ ق

دمحمد بن محمد ابو الفضل بر هان الدین نسفی حنفی مفسر او اصولی او کلامی مؤلف وفات په بغداد کی (ولادت‌ئی ۶۰۰ ق) دی دابن سینا د اشارا تــو شارح اود مطلع السعاده مؤلف دی .

د مولانا برهان الدین محمود بن ابوالخیر سعد بلخی مشهور عالم‌په دهلی کی وفات .

۱۲۲۶ـ ۱۲۸۹ م ۶۲۳ـ ۶۸۸ ق

دشیخ متی دعباس زوی په‌قوم خلیل غوریاخیل دژوند وخت. ده په پښتو خپل‌اشعار په‌یوه‌کتاب (دخدای مینه) کی‌سره راټول‌کړه اود (ښکلاشاعر) بلل کیږی .

۱۲۹۰ م ۶۸۹ ق

سلطان فیروز شاه جلال الدین خلجی (افغان) د هند پــاچا ســو، (۳ جمادی الاخری) قتل ۶۹٤ ق .

۱۲۹۳ م ۶۹۳ ق

دملك شمس الدین کرت استاځی مولانا شمس الدین دغور قاضی او مولانا زین الدین داسفزار قاضی د نیمروز دملك نصیر الدین دربار ته راغلل اوروغه‌ئی وکړه .

۱۲۹٤ م ۶۹٤ ق

شاه شمس الدین علی دقهستان اوقاین حکمرا ن دنیمر و ز د ملك نصیر الدین اطاعت و مانه او ملك ینا لتگین په فراه کی اود کــرمان حکمرانانو هم دنیمروز پاچا ته غاړه کښیښوه، سلطان رکن الدین‌ابراهیم شاه خلجی په هند کی سکه ووهله

(رمضان) .

۱۲۹۶ م ۶۹۵ ق

دمحمد بن ابراهیم بن محمدبستی مالکی فقیه دشرح الایضاح دمؤلف وفات. پــه سیستان کی‌د (دیورك) سیمه بیاودانه کړه سوه .

علاء الدین محمدشاه خلجی پــه هندکی پاچا سو (وفات ۶ شوال ۷۱۵ ق) .

۱۲۹۷ م ۶۹۷ ق

ملك فخرالدین کرت دشمس‌الدین کهین زوی پــه هرات کی پرتخت کښیناوست اوغازان‌خان‌دده حکمرانی له‌هراته تردریای سند او آموپوری ومنله .

۱۳۰۰ م ۶۹۹ ق

د محمد بن محمود زوزنی حنفی فقیه دنصاب الذرایع او ملتقی‌البحار دمولف وفات . دپــور بهاء جامــی خراسانی شاعر دوفات حدود .

۷۰۰ق

۱۳۰۰ م ۷۰۰ ق حدود

ربیعی فوشنجی شاعر خپله کرت نامه دملك فخرالدین کرت په نامه‌په هرات‌کی نظم کړه .

په خراسان کی دنستعلیق هنری خط آغاز .

۱۳۰۱ م ۷۰۱ ق

د ظهیر الدین اسحاق بن ابــی بکر ولوا لجی حنــفی فقیه او مفتی وفات .

۱۳۰۲ م ۷۰۲ ق

د قاضی محمد بن حمید الدیــن محمود بن عمر محمودی دبلخ‌دقاضی اود الملل والنحل دمؤلف وفات‌او ښخیدل په بلخ کی .

صدرالدین ربیعی‌فوشنجی خطیب اودملك فخر الدین کرت ندیم‌دکرت نامی ناظم په‌هرات کی ووژل سو.

۱۳۰۳ م ۷۰۳ ق

شاه علی د سیستان شهزاده په قائن‌کی وواژه سو .

۱۳۰۵ م ۷۰۵ ق

د مولانا حکیم الدین غوری عــالم وفات .

۱۳۰۵ ـ ۱۳۰۶ م ۷۰۵ـ ۷۰۶ ق

ملك فخرالدین دشمس الدین‌کهین زوی په هرات کــی دکــرت کهول پاچاو.

۱۳۰۶ م ۷۰۶ ق

دعبدالعزیز بن محمد علی طوسی شافعی فقیه او عالم وفات په دمشق کی ۹ جمادی الاولی .

دشیخ صلاح الدین طوسی وفات چی د شیخ ابــو نصر سرا ج لــه پښته‌ؤ (رجب) .

۱۳۰۷ م ۷۰۶ ق

ملك فخر الدین امانکوه ته ولاړ امیریساول اوبو جای دمغولی لښکر مشرانو په‌هرات کی‌جمال الد ین‌سام محاصره او مړ کی ء .

۱۳۰۷ـ ۱۳۲۸ م ۷۰۶ـ ۷۲۹ ق

ملك غیاث‌الدین‌محمددشمس‌الدین کهین کرت زوی دهرات پاچاو .

۱۳۰۹ م ۷۰۹ ق

دسید نظام الدین مرتضی‌عربشاه بن سید محمودشاه سبز واری‌عالم وفات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۰۹ م ۱۰ محرم ۷۱۰ ق

دمولانا اقضی القضاء علاء الدیـــن ابی بکر ابیوردی وفات په ابیورد کی .

۱۳۱۱ م ۷۱۱ ق

میرحسینی غوری نز هة الا روا ح تالیف کیء .

۱۳۱۳م ۷۱۳ ق

ملك علاء الدین دشمس الدین کهین زوی دهرات امیرسو.

۱۳۱۳– ۱۳۱٦ م ۷۱۳– ۷۱٦ ق

د ابوسعید بن اولجایتو حکمرانی په خراسان کی .

۱۳۱۵ م ۷۱۵ ق

دحسن بن نصیر الدین محمدبن محمدبن حسن طوسی عالم وفات په بغداد کی .

۱۳۱٦ ــ ۱۳۳۵ م ۷۱٦ ۷۳٦ ق

دسلطان ابو سعید بهادر خان‌بن اولجایتو دسلطنت دوره پر خراسان او ایران‌باندی.

۱۳۱٦ م ۷۱٦ ق

دشیخ عبدالرحمن‌خراسانی زاهد وفات په بغدادکی .

سلطان مبارك شاه قطب الدیـــن خلجی په هندکی پاچاسو (تر ۷۲۰ق پوری) .

ملك غیاث الدین کرت پــر اکثر افغانستان قبضه وکړه .

۱۳۱۸ م ۱٦ شوال ۷۱۸ ق

د امیر حسینی حسین بن عالـــم غوری هـــروی دروز گان دگـــزیو د اوسیدو نکی دری شاعر او عارف وفات اوبنخیدل دهرات‌په مصرخ‌کی دنزهة‌الا ر وا ح او کنز الر مو ز مؤلف .

۱۳۱۸– ۱۳٤۱ م ۷۱۸ ــ ۷٤۲ ق

شمس الدین احمد افلا کی خپل مناقب العارفین دمولانا جلال الدین بلخی دکورنی او دوستانو پراحوال وکیبنں .

۱۳۱۹ م ۷۲۰ ق

عبدالله صیرفی هروی خطا ط یو قرآن په ثلث خط و کیبنں (گنجینه مشهد رضوی) .

ملك غیاث‌الدین محمدکرت‌اسفزار له ملك قطب الدین اسفزاری ښخه ونیو .دغسی هم ده باخر ز،خوا ف، نیاز آباد ونیول .

د هرات لـــوی مسجد د ملـــك غیاث الدین محمد کرت په امرترمیم سو.ددغه ملك‌په‌حکم دشیخ الاسلا م احمدجام ژنده پیل دهدیری بناجوړه سوه.

سلطان خسرو شاه ناصرالدین خلجی دهند پاچا سو .

۱۳۲۰ م ۷۲۰ ق حدود

دمولانا عماد الدین غوری وژل‌په هند کی .

۱۳۲۱ م ۷۲۱ ق

غیاث الدین محمد کرت حج ته‌په سفر ولاړ اوخپل زوی شمس الدین محمدیی په‌هرات‌کی جانشین‌پریښود. دهرات ددر بار منشی خواجه شهاب عزیز او مولانا نظام الـــدین قاضی القضات او مو لانا بدرالدین ازابی‌د هرات قاضی و .

۱۳۲۲م ۷۲۲ق

دمولاناضیاالدین محمدبن‌سراج‌الدین هاشم ابیوردی وفات اوپه میهنه کی ښخیده .

دابراهیم بن محمد بن ابی‌بکربن محمد حمویه جوینی شافعی فقیه او محدث وفات (ولادت‌ئی ٦٤٤ ق) .

۱۳۲٤ م ۷۲۵ ق

دامیر خسرو بلخی‌دهلوی مشهور شاعر وفات او ښخیدنگ په دهلی کی .

۱۳۲٦ م ۷۲۷ ق

غیاث‌الدین محمدکرت امیرچوپان وواژه اوپخپله د سلطان ابو سعید دربار ته ولاړ (۷۲۸ ق) .

دامیر نجم‌الدین‌حسن‌بن علاسجزی دهلوی شاعر او صوفی وفـــات او ښخیدنگ په دهلی‌کی .

۱۳۲۷ م ۷۲۸ ق

امیر چوپان نویان په هرات کی دسلطان ابو سعید بهادرایلخان په امر ووژل سو.

ملك نصیر الدین په سیستان‌کی مړ سو .

شاه نصرت بن نصیر الدین بن مسعود دسیستان صفاری پاچا په نیمروز کی کښېنوست .

اخی محمود خیاط (عیار) په نشا پور کی مړ سو .

۱۳۲۸ م ۷۲۹ ق

ناری طغای دخراسان حکمران د سلطان ابو سعید ښخه یاغی سومگر په همدغه کال ووژل سواوپه ۷۳۰ ق امیر شیخ علی دخراسان حکمران سو .

۱۳۲۸– ۱۳۲۹ م ۷۲۹– ۷۳۰ ق

ملك شمس‌الدین دملك‌غیاث‌الدین محمد کرت زوی دهرات پاچاؤ .

ضیامحمد مسعود غز نوی طبیب په هند کی مجمو عــه ضیایی دطب تالیف کړه .

۱۳۲۹– ۱۳۳۱ م ۷۳۰– ۷۳۲ ق

ملك حافـــظ د ملك غیاث الدین محمدکرت زوی دهرات پاچاؤ .

۱۳۳۰ م ۷۳۱ ق

ملك قطب‌الدین‌محمدبن رکن‌الدین محمودبن‌بهرامشاه دسیستان‌صفاری پاچا په نیمروزکی‌سکه‌ووهله، اوشاه نصرت الدین مړ سو .

د جلال الـــدین شاه بـــن قاضی فخر الدین د هرات دقاضی وفـــات (۱۷ رمضان) .

۱۳۳۱– ۱۳٦۹ م ۷۳۲– ۷۷۱ ق

ملـــك مـــعز الدین دغیاث الدین کرت زوی د هرات لوی پاچاؤ .

۱۳۳۲ م ۷۳۳ ق

ملك عزالدین‌بن رکن‌الدین محمود په نیمروزکی سکه ووهله .

دمولانا ظهیرالدین محمد بن‌احمد غوری شیخ الاسلام وفات اوبنخیدل په هرات کی .

مجد الدین محمد خوافی (مجـــد خوافی) خپل کتاب (روضه خلد) د سعد ی‌د گلستان په تقلید وکیبنں (شوال) .

۱۳۳۳م محرم ۷۳٤ ق

ابو عبدالله محمد بن موسی بن محمد طنجی (ا ین بطـــو طـــه) دالمغرب مشهور گرزندوی دنشاپور ښخه هرات، سر خس، ترمذ،بلخ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغی اود هندوکش له لاری کابل، غزنی‌ته‌ولاړ، دکرماش (کورم)پرخوا دریای سند او هندوستان ته تیــر سو .

۱۳۳٤ م ۷۳۵ ق

شیخ معین الدین آوه یی جوینی خپل نگارستان دسعدی دگلستان‌په تقلید وکیښ .

شمس‌الدین طاهرشاه میرسواتی په کشمیرکی سکه ووهله .

۱۳۳۵ م ۷۳٦ ق

په‌هرات کی دسید عبدا لله بن معاویه علوی دمزار عمارت اوگنبده په مصرخ کی داؤد تاج الدین احمد جوړه کړه .

۱۱ اپریل ۱۳۳٦ م ۲۷ شعبان ۷۳٦ ق

تیمور بن تراغای برلاس دماوراء النهر دکش په ښارکی وزیږیده .

۱۳۳۷م۷۳۷ق

مولانا نظام الدین عبدالرحیم بن فصیح الدین محمدمایز نابادی‌خوافی په هرات‌کی شهید اوپه خیابان کی ښخ سو (ذیقعده).

مولا نا جمال الدین محمدبن‌حسام دهرات عالم او شاعر وفات سو .

په خراسان‌کی دخواجه‌عبدالرزاق بن خواجه شهاب الدین با شیقینی‌د سر بداری پاچهانو د نیکه خــروج (قتل ئی په ۷۳۹ ق) پایتخت ئــی سبز وارو

۱۳۳۸ م ۷۳۸ ق

دجمشید بن طاهرشامیر سواتی حکومت پر کشمیر .

۱۳۳۹ م ۷٤۰ ق

دبابا هوتك دتولر زوی دپښتنوقائد اوشاعر وفات .

د ابو الفضل خواجه قطب الدین یحیی جامی صوفی او عالم وفات‌په هرات‌کی اود فیروز آباد په دروازه کی ښخیده (یکشنبه ۲۱ جمــادی الاخری) .

دعلاء الدین علی شیر بن طاهر سواتی پاچهی پرکشمیر تر ۷۵۳ ق پوری .

۱۳٤۰ م ۷٤۱ ق

دشیخ الاسلام ابو نصریحیی بن ابو الفضل محمود بوزجانی جامــی وفات په هرات‌کی اوپه دروازه‌فیروز آبادکی‌ښخیدنه (پنجشنبه ۲۱جمادی الاخره) ملك مــعز الدین کرت دده پرهدیره یوه‌ودانی جوړه کړه .

۱۳٤۱ م ۷٤۲ ق حدود

دعلی بن محمد بن ایدمرجلد کی کیمیاوئی عالم مؤلف دژوند وخت . جلدك دخراسان یوکلی‌ودوه فرسخه له‌مشهده لیری)

۱۳٤۱ م ۱۳ صفر ۷٤۳ ق

سلطان معزالدین حسین کرت په زاوه کی امیر مسعود سربداری‌مات کی .

۱۳٤۱ م ۷٤۳ ق

دشیخ قوام الدین محمد بسطامی وفات اود هرات په خیابان‌کی دامام فخر رازی په هد یره کی ښخ سو (رجب) .

دمحمد بن عثمان خراسانی مفسر اومحدث د لطایف التفسیر دمؤلف

وفات .

۱۳٤۳ م ۷٤٤ ق

دخراسان دعیار خواجه قوام‌الدین حسن وفات (جمعه ۷جمادی‌الثانیه).

۱۳٤٦ م ۷٤۷ ق

ملك تاج الدین بن محمد بن‌رکن الدین محمود دسیستان مقامی پاچا په نیمروز کی کښیښوست او ملك قطب الدین مړسو .

۱۳٤۷ م ۷٤۸ ق

مولانا سعدالدین تفتا زانی‌هروی خپل‌کتاب (مطول) دسلطان معزالدین حسین کرت په نامه پــه هرات کی وکیښ .

۱۳٤۸ م ۷٤۹ ق حدود

شیخ ملکیار د بــابا هوتك زوی پښتو شاعــر خپله د تــرنك عشقی سندره وویله (ولادت‌ئی ۷۱۵ ق) .

۱۳٤۹ م ۷۵۰ ق حدود

شیخ گته بن شیخ یوسف بــن شیخ‌متی‌خپل کتاب (لرغونی‌پښتانه) وکیښ، چی ځینی پښتو قدیم اشعار ئی پکښی ولیکل .

ملك سلیمان ځیرك بــن عیسی ابدالی قبایل دکسی غــره څخه د قندهار سیموته راوستل.

درکن الدین صاین هروی شاعر دژوند وخت .

فخر الا سلام قطب الدین نسابه زغندی خراسانی مختصر شا فی په طب کی تالیف کیء .

مولا نا عصامی د هند د افغانــی شاهانو تاریخ فتوح الــسلا طیــن نظم کیء (طبع بنگلور۱۹٤۸م)

۱۳۵۰ م ۷۵۱ ق

په هرات کی دملك معزالدین‌کرت له‌خوا دبرامان دمدرسه سبز جوړول تمام سوه .

سلطان محمود بــن شاه علی د سیستان دصفاری کهول څخه پــه نیمروز کی اقتدار وموند .

۱۳۵۲ م ۷۵۳ ق

ملك باقر دغیاث الدین محمدکرت زوی دهرات حکمدارو .

دشهاب الدین‌بن علی شیرسواتی پاچهی پر کشمیر .

امیر قزاغن له هراته ماورا النهر ته ولاړ .

په سیستان‌کی ملك شهاب الدین پرتخت کښینو ست .

۱۳۵۸ م ۷٦۰ ق

دمولانا امام فصیح الدین محمدبن محمدبن علاء مروی حنفی زیږ یدنه په مروکی (یکشنبه ۱۷ محرم) .

شیخ ابو سعید بن محمد طوسی دامام محمد غزالی له‌پښته دهرات‌په مصرخ‌کی دامیر حسینی له‌قبره‌سره ښخ سو .

ملك بارك دځیرك زوی دقندهار دابدالی قبیلو مشرو .

۱۳۵۹ م ۷٦۱ ق

امیر تیمور په ماوراء النهر کی حکمران وپیژاند سو .

۱۳٦۳ م ۷٦۵ ق

امیر حسین گور کان دهندوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلاشمالي خوا جوړه کړه .
په هرات کې زلزله وسوه اود مسجد جامع پيش طاق ونړيدی .

١٣٦٥م ٧٦٧ق

دکروخ دغار دمسجد ودانۍ د ابو الحسين محمد بن محمد بن‌محمد بن محمد ابی بکر کرت له خوا.

١٣٦٨م ٧٦٩ق

دامير محمود بن امير يمين‌الدين طغرائی (ابن يمين)دخراسان‌داخلاقی شاعر وفات . (٨ جمادی الاخری ٣٠ جنوری) .

١٣٦٩ م ٧٧١ ق

امير تيمور لنګ په‌ماوراء النهر کی امير حسين مات کړ اوپه (صا حبقران) مشهور سو ، دده سلطنت تر ٨٠٧ ق پوري‌و .
امير تيمور بلخ‌ونيوی اوددغه‌ځای امير حسين ګور ګان ئې وواژه اود بلخ زړه کلائی ونړوله. اوخلك ئې قلعه هندوان ته راوستل .
ملك بهرام په سيستان کی مړ سو .

١٣٦٩ - ١٣٨١ م ٧٧١- ٧٨٣ ق

دملك غياث الدين پير علی کرت دمعزالدين دزوی سلطنت په هرات کی .

١٣٨٢ م ٧٧٢ ق

د قطب الدين بن طاهر شاه مير سواتی سلطنت پرکشمير تر ٧٨٨ق پوری .

١٣١٤- ١٣٧٢ م ٧١٤- ٧٧٣ ق

دعمر بن اسحاق بن احمد غزنوی فقيه او حکيم او مؤلف اود مصر د قاضی دژوند دوره .

١٣١٦ -١٣٧٤م ٧٠٦ -٧٧٦ ق

دعبدالله بن محمدبن احمد حسينی نشنا پوری حنفی فقيه او اصولی (جمال الدين نقره کار) دشرح‌المنار دمؤلف دژوند دوره .

١٣٧٥ م ٧٧٧ ق

سلطان شاه خطاط په‌رقاع تعليق خط دسلطان غياث الدين محمدکرت په امر دهرات دمسجد جامع پرهفت جوش لوښی باندی تاريخ وليکه .
فصيح احمد بن جلال الدين محمد خوافی‌هروی‌د (مجمل فصيحی)ليکوال په هرات کی وزيږيد .

١٣٧٦ م ٧٧٨ ق

دمولانا جلال‌الدين‌محمود مرغابی‌زاهد وفات اود هرات دمرغاب په کلی‌کی ښخيدل .

١٣٧٧ م ٧٧٩ ق

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی وزيږيد (پنجشنبه ١٤ ربيع‌الثانی) .
په‌هرات کی دخواجه نظام الدين داؤد تاج الدين احمدپه سعی‌دخواجه ابوالوليد احمد مزار جوړ کړ سو .

١٣٧٨ م ٧٨٠ ق

ملك غياث الدين پير علی کرت د هرات کلابيا جوړه کړه .

١٣٨٠ م ٧٨٢ ق

امير تيمور لنګ دماوراء النهرتر نيولو وروسته تر دريای آمو راتير سو، اندخود، سرخس، فوشنج ئی ونيول .
امير تيمور خپل زوی ميرا نشاه

دخراسان په حکمرانی او فتح کولو وګوماره
په اندخود کی‌دباباسنکو درويش دژوند و خت چی قبرئی هم هوری دی .

دملك القضاه قاضی جلال الدين محمود امامی دهرات دقاضی وفات اوپه ګازرګاه کی ښخيدل .

١٣٨١ م ٧٨٣ ق

امير تيمور هرات ونيوی او دهغه ښار کلاوی‌ئی‌ونړولی، دکرت‌دکهول پاچهی پرپير علی ختم سوه .
ملك پرپل دخيرك زوی دقندهار دابداليانو مشرو .

١٣٨٢ م ٧٨٤ ق

دمحمدبن‌محمدبن‌علی نشاپوری‌خطيب اود مصر دمفتی وفات په مصر کی. دی د شرح التعجيز فی‌الفقه مؤلف دی .
ملك قطب الدين بن عزالدين بن رکن الدين محمود دنيمروز اميرو .
امير تيمور نشاپور ونيوی.

١٣٨٣ م ٧٨٥ ق

اميرتيمور اسفزار،فراه، سيستان ونيول، بست اوقندهارئی وران‌کړل اود شمالی او غربی افغانستان پاچا سو .
اميرتيمور دقندهار حکمرانی امير سيفل برلاس ته وسپارله .
دشيخ سيف الدين خلوتی هروی زاهد وفات اود ګازرګاه دپله سره ئی په هرات کی ښخيدل .

١٣٨٤ م ٧٨٦ ق

ملك غياث الدين پيرعلی اخرنی کرت پاچا اودده وړور ملك محمد سرخس او امير غوری بن ملك پير علی په سمرقند کی دامير تيمور په حکم ووژل سوه. (دپنجشنبی مابنام ١٠ ربيع الثانی)

١٣٨٥ م ٧٨٧ ق

بابا سنګوی ولی په اندخوی کی وفات او ښخ سو .

١٣٨٦ م ٧٨٨ ق

شاه شاهان تاج الدين بن قطب الدين دسيستان پادشاه‌و .
سکندر شاه بن هندال بن طاهر سواتی دکشمير پاچاو تر ٨١٣ ق پوری .

١٣٨٨م ٧٩٠ق

امير تيمور د فارس له فتو حاتو څخه راستون سو .
احمد هروی خطاط د عجايب المخلو قات يوه خطی نسخه په نستعليق خط دربيع الاول په لومړی ورځ وليکله. (دپاريس ملی‌کتابخانه)

١٣٨٨ م ٧٩١ ق

ملك پيرمحمدبن ملك غياث‌الدين پير علی دميرزا ميرانشاه بن امير تيمو ر په حکم په هرات کی وواژه سو .

١٣٢٧ -١٣٨٨م ٧٢٨- ٧٩١ ق

دبهاء الدين محمدبن احمدنقشبند فاروقی لوی صوفی اود نقشبند ی طريقی دمؤسس دژوند دوره .

١٣٨٨ م ٧٩١ ق

دشيخ زين الدين ابوبکر تايبادی وفات چی په تا يبا د کی ښخ دی (پنجشنبه ٣٠ محرم).

دمولانا علی بدر دهرات د شاعر دژوند وخت .

۱۳۸۹ م ۷۹۲ ق

دمحمد بن عثمان بن محمدزوزنی دشرح تلخیص المتاح دمؤلف‌وفات

۱۳۹۰ م ۷۹۳ ق

د سعد الدین مسعود بـن عـمر تفتازانی هروی لوی عالم او مولف وفات په سمر قند کی او په‌سرخس کی ښخیدنه. (ولادت ۷۱۲ ق) .

۱۳۹۳ م ۷۹۶ ق

د مولانا جـلال الدین محمد بـن نصیر الدین‌یحیی وفات اوښخیدنګ دهرات په خمچه آبادکی (پنجشنبه ۲۵ ذیحجه) دی دفصیحی خوافی‌پلار دی .

شهزاده ابراهیم سلطان دشاهرخ زوی وزیږیدی دی لوی خطاط هـم دی .

۱۳۹۶ م ۷۹۹ ق

شاهزاده با یسنقر دشاهرخ زوی وزیږیدی (جمعه ۱۱ ذیحجه) دی یو هنر مـند خطاط او عـلم پالونکی شهزاده و .

د امیر تیمور په فرمان دخراسان حکمرانی دده زو ی میرزا شا هرخ بهادرخان ته وسپارله سوه

۸۰۰ق

اپریل ۱۳۹۸ م رجب ۸۰۰ ق

امیر تیموردترمذ، خلم، سمنګان، بغلان‌له‌خوا اندراب ته راغی‌اوله دغه ځایه ئی پرکتور (کافرانو) باندی د خاواك له‌خوا حملی وکړی (رمضان)

۱۳۹۸ م ۸۰۰ ق

امیر تیمور دخاواك او پنجشیرله خوا کابل ته راورسیدی .

په‌سیاه پو شو کا فرو کی‌یی یوه ک... جوړه کړه اولښکرئی پکښی کښینو... (ذی قعده) .

امیر تیمور دپنجشیرله‌خوا پروا... ته‌راغی اویوه لویه‌واله (جوی ماه... گیر) پنځه فر سخه یی دغور بن... له‌روده وکښله (ذی‌قعده)

ملك محمد دلشکر شاه او غان... وروو امیر تیمور ته پناه ور وړه او... ایریوب دکلا ودانـول شرو سوه (ذی قعده) .

چهار شنبه دذیحجی لومړی ور... امیرتیمور له کابله دکورم دایر یاب... (ایریوب) خواته رهی سو. په ۱۸ ذیحجه دشنبی پـه ورځ د شنوزان... دری ته ورسیدی او په ۲۱ ذیحج... سه شنبه‌دنغر کلا ته و رسیـدی ا... هغه‌ئی ودانه کړه .

امیر تیمور خراسان تـر غـور... پوری خپل زوی شاهرح ته وسپاره.

امیر تیمور خپل لمسی پیر محمد دکابل او غزنی اوقندهارحکمران کی‌ع... اوهغه ترا باسین پوری‌دکوه سلیمان افغانان سره وکوټل، اواچه اوملتان ئی‌دلوړ سند په وادی کی ونیول .

په کورم کی دلشکر شاه اوغانی‌او موسی او غانی‌دبنگښو دمشرتر‌منځ دایر یوب پرکلا باندی جنګ اود لشکرشاه او غانی وژل او دایریوب کلا ورانول. دقندهار په سیمو کی دملك حبیب بن پوپل مشری په ابدالی قبیلو باندی. د شیخ‌الاسلام ظهیرالدین خلوتی هروی وفات اوپه هرات کی‌ښخیدل ،خواجه‌تاج‌سلمانی

هروی دتعلیق خط په خرا سان کی رواج کیء .

۱۳۹۷، ۱٤۹٤ م ۸۰۰، ۹۰۰ق

په خراسا ن کی شپږ دوله خط (اقلام ستته) رواجیدل. نسخ، ثلث مناشیر، محقق ، رقاع، ریحان. علاوه پردی دنسخ او تعلیق اوځخه نستعلیق‌هم وزیږید. دکنردسلطانانو داقتداروخت له ننګرهاره‌تر کشمیره پوری چی مرکز یی‌دکنړ دپیچ‌دره‌وه. ۸۰۰ ق ، په حدودکی له دوی‌ځخه سلطان پکهل بن کهجامن ین‌هندو حکمران و.

۱۳۹۸ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور داورکزو– ترکانو او برمل او غانانو ترایلولو ورروسته په جمعه لومړی محرم ۸۰۱ ق کال‌دنغر له‌کلا ځخه دبنوخواته رهی سو،اوپه ۱۲ محرم سه شنبی تر دریای سند واوښت .

(۲٤ سپتمبر ۱۳۹۸م)

امیر تیمور دهند په‌فتح‌کی ۱۲زره سپاره افغانان‌دملك بهاءالدین‌جلوانی اوملك یوسف سروانی اوملك‌حبیب نیازی په مشری بیولی وو .

۱۳۹۹ م ۸۰۱ ق

امیر تیموردهندترنیولو وروسته په ۲ رجب سه شنبی دریای سندته راورسیدی‌اودکښیتیو پرپله راووښت په چهار شنبی ۳ رجب بنو ته‌راغی اوپـه سه شنبی ۹ رجب د کـرماچ (کورم) له خوا پروان ته ولاړ،اوپه شنبی ۱۳ رجب تر کوتل شیبر تیر سو، په ۱۹ رجب سمنګان ته ولاړ، اوپه یکشنبی ۲۱ رجب ترمذ تـــه واوښت .

دامیر تیمور په حکم دشاهر خ لپاره په هرات کی دباغ شهر قصر جوړ سو .

دقاسم بن حسین غزنوی فقیه د فتاوی النتـف الـحسان د مـؤلف وفات .

دابو القاسم محمدبن محمدزوزنی فقیه دالنصاب فی‌الفقه د مو لـــف وفات .

۱٤۰۰ م ۸۰۲ ق

خواجه‌علاءالدین محمد عطارنقشبندی په دره چغیان کی درستاق شرق‌ته وفات اوښخ سـو (چهار شنبه ۲۰ رجب) .

دامیر تیموریه حکم مولانا محمد کاخکی او قطب الدین نایی اوحبیب عودی اوعبدالمومن ګوینده دموسیقی استادان په‌دار کړل سوه .

۱٤۰۱– ۱٤۰۵ م ۸۰٤– ۸۰۸ ق

ددلاور خان حسین‌غوری سلطنت دهند په مالوه کی .

۱٤۰۲ م ۸۰۵ ق

ملك قطب الدین بن تاج الدین‌بن قطب الدین پـه نیمروز کـی سـکه ووهله .

۱٤۰٤م ۸۰۷ق

امیر تیمور خواجه فخرالدین احمد طوسی او احمد بـن شیخ حسن د هرات دمالیاتو پردیوان مقرر کړل، اوعلی شاه ګربه پخوانی دیوان‌بیګی ئی په دارکیء او دوولس تنه‌مشران ئی له‌هراته وایستل .

مولانا سید حسام الدین هروی‌په (جمعه غره ر جب) او مولانا محمود

(c) Ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

حلاج هروی وا عظ په (۱۷ذیقعده) په‌هرات کی‌ؤ فات سو ل .

امیر تیمورلنګ‌دلوئی امپراتوری ‌رجوړولو وروسته ۷۱ کلن په اترار ی مړسو (۱۷ شعبان) اوپه‌سمرقند کی ښخ سو .

ده ګرده‌افغانستان نیولی‌ؤ اوددی خوا حکمران پیرمحمدبن جهانګیربن تیمورو .

شاهرخ میرزا دامیر تیمور زوی په هرات کی پرتخت کښینوست ، دی دشرق لـوی هنر پالونکی پاچا دی .

په‌دغه‌کال دسلطان علی سبزواری ښورښت هم آرام کړ سو .

۱۴۰۴ـ۱۴۴٦ م ۸۰۷ـ۸۵۰ ق

دسلطان شاهرخ بهادر بن امیر تیمور دسلطنت دوره (پایتخت ئـی هرات) .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

دشاهرخ په حکم امیر جلال‌الدین فیروز شاه دهرات کلا او امیر سید خواجه دطوس کلا بیا جوړه کړه .

په سبزوار کی دسلطان عـلی بـن مسعود سبزواری او پیرك بغاوت‌اود طوس دحاکم امیر سید خواجه‌له‌خوا ددوی ماتول

دمحمد بن احمد بن محمدبسطامی شافعی صوفی دتذکرة‌المرید دمؤلف وفات .

۱۴۰۵ م ۸۰۸ ق

شاهرخ خپل مخالفان لـه بیخه وکښنل اودده زوی میرزا الـغ بیګ اندخود اوشبرغان‌ونیول اودخراسان حکمران سو .

امیر سلیمان شاه چی په‌سرخس کی دشاهرخ پـه فرمان حکمران په خراسان کی یاغی سو، شاهر ددهمقابلی ته ولاړ، خوهغه سمرقـ ته وتښتید او شاهرخ په کلات کـ دده کلاورانه کړه، بیرته هرات راغی (۷ جمادی الاولی) .

میرزا سلطان حسین چی د مو له‌خوا دامیر تیمور کړوسی‌ؤ پـ خراسان کی یاغی اونیول سوی په‌هرات کی ووژل سو .

نشاپور په زلزله وران سو .

امیر سید خواجه بن‌شیخ علی بهاد دطو س حکمرا ن سو .دخوا ج شهاب الدین بن‌ناصر الدین لطف الله هروی وفات .

سید خواجه په طوس کی‌یاغی س اوشاهرخ ورغی اوهغه ئی وتښتاو (۸۰۹ق) او استرا بادئی ونیوی

۱۴۰۵ـ۱۴۳۴ م ۸۰۸ـ۸۳۸ ق

دهوشنګ الپ خان بن دلاورخا غوری سلطنت دهند په مالوه کی .

۱۴۰٦م ۸۰۹ق

ملك صالح دملك اسماعیل زوی په غور کی وښوریدی خود شاهر امیرانو لقمان برلاس او امیر حسیـ جاندار هغه وځابه .

دمحرم په لومړی ورځ شاهـر له‌هراته دطوس خواته رهی سو، ا ټول خراسان ئی میرزا الغ بیك ت وسپاره، مولانا جلال الدین صدرئ ساری ته‌په‌سفارت واستاوه اوبیرته هرات ته‌را غی (٤ جمادی‌الاو لی).

په بلخ کی پیرعلی تـاز دمیرزا پیر محمد بن جهانګیر بن‌امیرتیمور پیشکار راولاړ سو اومیرزا پیرمحمد ئی مړکی ء.

شیخ محمد طغرایی هروی خطاط په اعلی ثلث خط یوقرآن وکیښ .

دجام (بردویه‌کلی) په جنګ کـی شاهرخ پرمیرزا عـمر بهـادر بـن میرانشاه کـور ګـان بـریمن سو (دوشنبه ۹ ذیقعده ۸۰۹ ق)

میرزا عمر چی په بادغیس کـی نیول سوی‌ؤ مړسو، اوپه هرات کی دامام فخر رازی په هدیره‌کی ښخ سو لا(۲۵ ذیقعده) .

د هـــر ا ت عید ګا ه د خواجه غیاث الدین سالار په اهتمام جوړه سوه. دفتح آباد واله‌دادوان او تیزان پر بلوك په هرات کی جاری سوه. په هرات کی کاختی اوګرانی وه .

۱۴۰۷م ۸۱۰ ق

پیرعلی تا ز په بلخ کی‌یاغی‌سوخوچی شا هرخ ورغی نو پیر علی‌په‌هندو کش ننوت او شاهرخ ټول شمالی افغانستان تر تخار ستانه و نیو او

میرزا قیدو دپیر محمد زوی‌یی‌هلته حکمران کیء . یوسف امیری‌دهرات خطاط او شاعر او مذهب‌په هرات‌کی د۱۹ مینا تورو سره یوه کلیله دمنه وکښله (استا نبول) دشا هرخ‌په فر مان‌حصار هندوان بیا جوړه‌شوه ند خو داو شیرغان امیرزاده سیدی احمد بن عمر شیخ ته وسپارل سوه.

شاهرخ له‌هراته دماز ندران په دوهم سفررهی سو او دهغه‌ځای‌تر سمو لو وروسته په ۹ذیقعده هرات ته راستون سو.

په‌همدغه وخت پیر علی تاز چی دبد خشانه یی پر بلخ چپاوله کړی‌وه ووژل سو او سریی هرات ته‌راواستول سو . ~~هرات ته~~ دمرو ښار بیا ودا نو ل. ~~سمول سو.~~

دسلطان بهرام بن کهجامن کنړی حکمرانی پر ننګرهار تر کشمیره.

۱۴۰۸ م ۸۱۱ ق

خواجه شمس‌الدین محمد سمنانی له دیوان اعلی څخه معزول اوپرځای ئی خواجه محمد طاهر مقررسو.

سید فخر الدین محمد او امرعلی شغانی پـه ګـډه پـه وزارت مقرر سـول .

خواجه غیاث‌الدین سالار سمنانی دسید فخر الدین په لمسون ووژه سو .

دهرات په‌باغ‌شهر کی دشهزادګانو دختنه کولو لـوی جشن وسـو . (دربیع الثانی اواخر)

شاهرخ پـه جمادی الاولی کـی پر سیستان حمله وکړه اود هلمند دری بندونه یی وران کړه اودزره ولایت وچ‌اووران سو، شاهرخ‌شاه اسکندر د شاه علی زوی په فراه او پهلو ا ن جما ل پـــه او ك کی مقرر کړل او پخپله هرات تـه ولاړ (دشعبان سلخ) .

شاهرح په فراه کی ینـا لنګین

مطیع کی اوداوك اوجوین کلاوی‌یی تر سیستانه ونیولی .

دخطای دپاچا ایلچیان هرات ته راغله اود شاهرخ دربار ته‌ئی دامیر تیمور دمرگ تعزیت او تحفی‌وړاندی کړی (رمضان) .

شاهرخ دشــوال پــه میاشت د بادغیس له‌لاری ماوراء النهر تــه ولاړ، اود حصار تر سیمی پوری یی ټول‌هغه مملکت ونیوپه (۲۷) ذیحجه سمرقند ته‌ولاړ .

حسن‌بن محمد نشاپوری (نظـام اعرج) دریاضیاتو او هیئت پوهاند شرح التذکره للطوسی په علم هیئت کی تالیف کړ .

١٤٠٩ م ٨١٢ ق

شاهرخ ټــول ماوراء النهر تـــر مغلستان پوری خپل زوی الغ بیگ تــه وسپاره، او پخپله هــرات تــه ولاړ. په‌همدغه کال مقرر سول :

حصار شادمان تــه میرزا محمد جهانگیر بن میرزا محمد سلطان .
کابل او قندهار ته تر دریای سند پوری: میرزا قیدو د شاهرخ زوی.
بلخ او تخارستان تــر بدخشانــه : میــرزا ابراهیم د شاهــرخ زوی .
سیستان تــه: شیخ زیــن الـدیــن خوافی .

د شاهرخ په حکم دمرو ښاربیا ودان سو، اود اوبو بندئی له‌مرغابه وتاړه‌سو، او شاهرخ پخپله مروته ولاړ، او ترلوی اختر وروسته‌هرات ته راستون سو .

ته پناه راوړه او شیخ زین الدیــن خوافی سیستان ته دروغی اوسمون لپاره ولیږل سو، اوشــاه نــصرت سیستانی چی په طوس کی بندی ؤ بیرته خپل پــلار شاه محمود تـــه سیستان ته واستول سو .

د مولانا شهاب الدین عبدالحق طوسی وفات (شوال) .

١٤١٠ م ٨١٣ ق

په قندهار کی دامیر ترمان پیر محمد بن‌امیر کتلو(پیرك) او مو دود گرمسیری ترمنځ ونښت او دواړه هرات ته‌راوغوښتل سوه، اودقندهار مشری دشاهرخ له‌خوا پیر کتــــه وسپارله سوه مودود په دربار کی مقرر سو .

شاهرخ خپل‌زوی میرزا بایسنقر په هرات کی قایم مقام پرېښو اوپه ۱٤ محرم ماوراء النهر ته رهی‌سو، او امیر شیخ نورالدین ئی دسمرقند په سیمه کی مات‌کی اوپه ۱۱ ربیــع الاول ئی سمرقند ونیو ، اود ربیع الاخر په اوله‌کی هرات ته راغی .

په هرات کی دشاهرخ په حکم د یوی مدرسی او خانقاه ودانی پای تــه ورسیده . اود ښــار سرپوښ بازارونه اوچارسو جوړ ســول. د مدرسی مدرسان مقرر سول :

مولانا جلال الدین یوسف حلاج،
مولانا نظام‌الدین عبدالرحیم باراحمد
مولانا خواجه ناصر لطف الله.
شیخ‌الاسلام خواجه‌علاالدین‌علی‌چشتی

امیر نیك پی‌شاه بدخشانی هرات دشاهرخ په فرمان دهرات دخانقاه

شاهرخیه مشر سو .

په هرات کی دشرقی شمال‌خواته دباغ سفید سره دشاهرخ په فرمان یونوی کوشك او بــاغ جــوړ سو . (جمعه ٢٤ ذیقعده) .

مولانا شهاب الدین فضل‌الله د هرات د دار القضا کــاتب وفــات سو .

١٤١٠ـ ١٤١٧ـ م ٨١٣ ٨٢٠ ق

علی شاه امیرخان دسکندر زوی‌د هند‌ال لمسی دشــاه میر سواتـــی کړوسی دکشمیر پاچاو .

دمولانا حافظ جلال الدین محمدبن ناصر الدین لطف الله وفــا ت او د هرات په خیابان‌کی دامام رازی پــه هدیره‌کی ښخیدل (٤محرم)

١٤١١ م ٨١٤ ق

دهند دپاچا خضر خان له خوا د ملتان قاضی دشاهرخ دربار تــه د سفیر په‌توگه راغی او په بادغیس‌کی شاهرخ ولیدی .

امیر شیخ نورالدین دوهمه پلا پــه ماوراء النهرکی ونښورید او شاهرخ په ۲۱ جمادی الاولی ترآمو واوښت اوسمرقندته‌ورسید، خوامیرشاهملك دهرقداق په وسیله امیر نورالدین مړکی، اوشاهرخ بیرته هرات تــه راغــی اوبــیا مشــهد تـــه ولاړ . (۹ ذیقعده)

دمولانا شمس الد ین محمد ظهیــر وفات اود هرات پــه خیابان کـــی ښخیدل

دمولانا شیخ اسماعیل خوار زمی وفات په هرات‌کی (رمضان) .

١٤١٢ م ٨١٥ ق

شاه بهاء الدین دبدخشان حکمرا ن یاغی سو، خود شاهرخ لښکرو دی دپامیر خواته وتښتاوه اودده ورور شاه‌محمود ئی پرځای کېښناوه .

وروسته میر زا سیو غتمش د بدخشان حکمران وټاکل سو .

شاهرخ په ذیقعده کی مشهد ته‌ولاړ اومودودگر مسیری چی لــه هراته تښتیدلی ؤبلوڅانووواژه.دخطا دپاچا دای منك‌خان ایلچیان او مکتوب د شاهرخ دربار ته راغله اوله هراته شیخ محمد بخشی دسفیر په ډول د شاهرخ له فرمانه سره خــطا تــه واستول سو .

دروم ایلچی‌محمدقرامان دسوغاتو سره هرات ته راغی، دغسی همــلــه بدخشانه دشاه‌بهاء الدین بدخشانی ایلچی راغی .

خوارزم هم‌دشاهرخ په سلطنــت کی شامل سو. پیرك قندهاری مشر دشاهرخ حضورته راغی .

د مولانــا عبدللــه بــن قــاضی جلال الدین محمود د هرات دقاضی وفات اوپــه گازرگاه کــی ښخیدل (محرم)

شیخ صدرحیدری دهرات‌دخانقاء ملك مشر وفات اود فیروز آباد پــه دروازه کی‌ښخ سو .

ملك قطب‌الدین علی‌بن ملك‌محمود له‌سیستانه هرات ته راغی اوشاهرخ ته‌ایل‌سو .

دسلطان تومنا کنړی اقتدار لــه ننگرهار ه ترکشمیره .

١٤١٣ م ٨١٦ ق

دهرات حصار اختیارالدین چــی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملك فخرالدين كرت جوړ كړیؤ اود بايسنقر ته وركړل سوه .
تيمور په حملو كی وران سویؤ د شاهرخ په حكم بيرته ودان‌سو .
شاهرخ دمازندران په‌سفر ولاړ .
خواجه عبدالقادر گو ينده دهرات لوی موسيقی نواز خپل كتاب‌مقاصد الالحان دشا هرخ په نامه وكيښ.
عبدالرزاق بن‌اسحق‌سمرقندی عا لم او مورخ دمطلع سعدين مؤلف پــــه هرات كی وزيږيدی. (۱۲ شعبا ن).

۱٤۱٤ م ۸۱۷ ق

شاهرخ تو لا يرا نتر شيراز ه او اصفها نه او تبر يزپوری ونيوی او داصفهان په‌حكمرانی ميرزا ر ستم بن عمر شيخ، دهمدان اولرستان‌په حكمرانی ميرزا بايقرا، دشيراز پــه امارت ميرزا ابراهيم سلطان مقــرر سول .

ملك قطب الدين دشاه علی زوی له‌سيستانه هرات ته ولاړ (رجب) .
خواجه قوام الدين شيخ محمد بن مجدالدين خوافی دسيد فخر الدين وزير په لمسون ووژل سو .
شاهرخ دعراق له‌سفره هرات ته راغی (۱۲رجب) هشهد اود خراسان ښارونه تراستر آباده بــا يسنقــــر ميرزا ته وسپارل سوه .

مولانا عبدالرحمن جامی دجام په خرجرد كی دشعبان په ۲۳ شپــه وزيږيدی .

۱٤۱۵ م ۸۱۸ ق

دشاهرخ په فرمان ابيوردسملقان ترمازند ران اوجرجان پوری ميرزا

دهرات داختيارالدين كلادشاهرخ پــه فرمــان بيــا جــوړه ســوه . (ربيع الثانی)
شاهرخ دكرمان په سفر ولاړاود محرم ۸۱۹ ق پــه منځ كــی بيرته هرات ته راغی .
خواجه نظام‌الدين احمد بن داؤد دهرات‌په ديوان‌كی دسيد فخرالدين محمد وزير سره مقرر سو .

۱٤۱٦ م ۸۱۹ ق

ميرزا بايسنقر ته دشاهرخ‌فرمان صادر سو چی دهرات دديوان اعلی پرمسند كښيني اود خلكو شكايات واوری .

ځكه چی پــه قندهار كــی ميرزا قيدوته دده نوكران ياغيان‌سوه، نو امير نوشيروان دلسو زرو لښكرو سره له‌هراته دده كومك ته‌و لاړ.
شاه نيك پی له‌بدخشانه هرات‌ته راغی اودهغه ځای په حكمرانی‌ميرزا سيور غتمش د شاهرخ زوی مقرر سو. (جمادی الاخری) .
خواجه علاء الدين شغانی په‌وزا رت مقرر سو (۱۸ رجب)
ددايمنگ خان دخطا دپاچا ايلچيان بيا‌هرات ته راغلل اوډيری تحفی‌ئی شاهرخ ته راوړی. (ربيع‌الاول) .
شاهرخ قندهار ته دسيفل‌قندرهاری دزوی اوملك محمد دشخړی لــپاره ولاړ (۲۲ شعبان) اود برمل پښتانه او خرښوانی افغانان ده تــه راغلل (۳رمضان) .
شاهرخ دقندهار دلنگر په كلی كی بابا حسن ابدال (باباولی) وليد

اودغه كلی ئی ده‌ته‌وقف كیء.

۱٤۱۷م ۸۲۰ق

په قندهار كی دسيفل دزوی او ملك محمد تر منځ شخړه‌پيښه سوه او تو لو افغانانو له قندهاره‌تر دريای سنده ښو رښتوكی شاهرخ دصدر عالی ابراهيم په‌مشری دبدخشان او سيستان او هرات دلښكرو سره‌پر قندهار ورغــی او خلــك ئــی مطيع كــړه .
امير قوام‌الدين‌محمدبن عمادالدين سنجانی په‌خواف‌كی مړسو.(۱محرم)
شاهرخ قندهار ته‌ولاړ اوبايسنقر ميرزائی دهزاره‌وو ايلولوته‌واستاوه او ددوی مشران محمدفيروز ،خواجه آرام، قدم دشاهرخ دربارته راغلل .
امير حسام دقندهار كوتوال او امير عبدالصمد د گــرمسير حكمــرا ن سو .

ميرزا الغ بيگ له ماو راء النهره هرات‌ته‌راغیء (۱۹ربيع الاول) .
سيد مرتضی امير علی مروی دهرات په ديوانی مقرر سو.سيد فخرالدين محمد دمخنی وزير په هرات كی مړ سو. (۲۵ جمادی الاولی) .
امير كبير علاء الدين علی تر خان او امير غياث‌الدين ترخان په هرات كی‌مړه سول (۲۲ــ رجب).
خواجه غياث الدين پيراحمد بن جلال الدين اسحاق دهرات ديوان‌ته مقرر سو .
د برهان الدين حيدر بــن محمد خوافی هروی مفسر او متــكلم او اديب دوفات حدود .

دشيخ ابو سعيد خلوتی هــروی زاهد وفات اوپه هرات كی ښخيدل (اذی حجه).

۱٤۱۷ــ ۱٤٦۷ م ۸۲۰ــ ۸۷۲ ق

شاه خان زين العابدين بن‌سكندر بن هندال بــن شاه مير سواتی د كشمير پا چا و .

۱٤۱۸ م ۸۲۱ ق

ميرزاقيدو بغاوت‌وكیء اوداوبی‌په ناب كی ونيول سو، نو شاهرخ كابل اوغزنی او قندهار تر سند پوری خپل زوی ميرزا سيور غتمش تــه وركړه .

شاهرخ له‌گرمسيره هرات ته‌ولاړ او ميرزا قيدو چــی ياغی سوی‌و د پلار له حضوره معاف سو .
امير شيخ لقمان او نور اميران بدخشان ته دميرزا الغ بيگ سره واستول سوه ، خــود شيخ الاسلام علاء الدين‌عطار په‌شفاعت دبدخشا ن خلك معاف اومطيع سوه .
گوهر شاد ملكی دامام علی‌بن موسی رضا په مشهد كی‌يولوی‌مسجد جوړ كیء چی كتيبه ئی‌دميرزابايسنقرپه خط ده (اوائل رجب) معمارئی استاد قوام الدين شيرازیؤ، اودا تمام په مراسمو كی پخپله شاهرخ شركت وكیء، اوپه شعبان ۸۲۱ق له‌هراته مشهد ته ولاړ. ددی مسجد ودانی په (۱۲) كاله ختمه سوه چی‌ددنياله ۱۲بهترينو ودانيوڅخه‌شميرل‌كيږی.
شاهرخ دامام علی رضا دمر قد په گنبده كی ددروزرو مثقالو طلايــی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قندیل وځړاوه .

په مشهد کی یوباغ دشاهرخ په امرجوړسو. شمس‌الدین محمدطاهر اعلی دیوان ته مقرر او بیائی پرځای خواجه شمس‌الدین محمد سمنانی وگومارل سو .

دبدخشان دشاه بهاءالدین زامن وښوریدل اوبیادشیخ الاسلام **خواجه تاج‌الدین حسن عطار په شفاعت** وبخښل سوه او بد خشان دوی ته و سپارل سو .

۱۴۱۸– ۱۴۸۹– م ۸۲۱– ۸۹۴ق

دمحمد بن محمد بن عبدالله بن **خیضر دمشقی خیضری محدث‌اوفقیه** و مؤرخ دژوند و خت. دی دمو لانا جامی استادواوپه ۸۷۷ ق چی‌مولانا جامی دحج په سفر تللی‌و په دمشق کی داحادیثو اجازت نامه له دهٔخه واخیسته (عین اجازت‌نامه دخیضری په‌خط دمرحوم گویا پــه کتاب‌خانــه کی‌وه) .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق

دخطاد دا یمنك خان پاچا ا یلچیا ن دریمه پلا دهرات دربار ته راغله اود خپل پاچا مکتوبونه‌ئی په فارسی او اویغوری خط دتحفو سره شاهرخ ته راوړل .

شهزاده محمد جوکی د شاهرخ زوی‌دمهر نگار آغا سره واده وکیء چی‌دمغولستان دپاچا محمدخان‌لوروه پهدی ښنادی کی دهرات په باغ‌زاغان کی لوی جشن وسو (شوال) .

شاه شاهان‌شمس‌الدین بن‌قطب‌الدین بن‌تاج الدین په‌نیمروز کــی سکــه ووهله .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ق

د ملك قطب ا لــد یــــن علی و فات په نیمروز کی(۱۵محرم).

۱۴۲۰ م ۸۲۳ ق

یوه ډله ایلچیان له هرا ته خــطا (غربی چین) ته واستول سو ه:

دشاهرخ له خوا شادی خواجه .

دمیرزا با یسنقر له‌خوا سلطان **احــمــد او غیــا ث الدین نقــا ش**

دمیر زا ابراهیم له خوا امیر حســن او پهلوان جمال .

د میرزا سیور غتمش لــه خــوا ارقداق .

دامیر شاه ملك له خوا اردوان.

دشاه بدخشان لــه خوا خواجه تاج‌الدین .

له‌دوی سره ډیر سوداگران هم ولاړل .

ملکه گوهر شاده له هراته دخپل زوی الغ بیگ دلیدنی لپاره‌سمرقند ته و لاړه (ربیع الاول).

مو لا نا جلا ل ا لد یــن ا فتخا ر چی خپله کتا بخا نه ئی خلــکــو ته وقف کړی وه و فات اود هر ات‌په خیابان کی‌ښخ سو .

امیر سید احمدترخان دخراسان‌په حکومت مقرر سو او پخپله شاهرخ په ۱۵ شعبان دایران په سفر رهی سو اوتر تبریز اودعراق عرب تــر سرحداتوپوری‌یې تولی‌سیمی ونیولی اوپه۱۹شوال هرات ته راغی.دمطلع سعدین په قول دشاهرخ سلطنت له خطا (چین) څخه‌ترروم (عثمانی‌ترك) اودترکستان له آخره تر هندوستان پوری‌و .

میرزا الغ بیگ په سمرقند کــی

یوه مدرسه اوخانقاه دارگ سره او یوه رصدخانه دښارپه‌شمالی خواکی جوړه کــړه اود یــوی ډلی پوهانو (غیاث الدین جمشید، معین الد ین، صلاح الدین موسی قاضی‌زاده رومی علاء لدین قوشجی) په مرسته ئــی «زیج الغ بیگی» هم‌ترتیب اوتالیف کیء. چه ز یج کوړ گانی هم بلل کیدیء.

مولانا جمال الدین غوری اومولانا **ناصرالدین لطف الله (۲۶ شعبان)** اومولانا شمس الدین محمد پارسا بخاری په مدینه او مولانا یو سف حلاج بن قاسم (۲۲ جمادی الاولی) اومولانا صفی الله بن شهاب الدین خیابانی (۱۹ ربیع الثانی) و فا ت سول .

خواجه جلال‌الدین یوسف‌سمعانی وفات اود هرات په‌گازرگاه‌کی‌ښخ‌سو

۱۴۲۱م ۸۲۴ ق

امیر ابدال مجذوب (سید غیاث دیوانه)په‌باد غیس کی وفات سو . (دمحرم آخر) .

دهرات ایلچی مولانا امیر خواجه چی‌دهند دخضرخان دربار ته‌تللی‌و، بیرته هرات ته راغی او یوکرگدن‌ئی هم‌راویء. محمد طیب چی مصر تــه ایلچی تللی‌ودشوال‌په‌آخر کی‌هرات‌ته راغیء،دغسی هم‌سلطان قوشچی‌چی **دقبچاق دپاچامحمدخان دربار ته‌تللی** و بیرته‌هرات‌ته‌راورسیدیء(ذیقعده).

۱۴۲۱ م ۸۲۵ ق

هغه ایلچیان چی له‌هراته خطا (چین) ته‌په (۸۲۲ق) تللی وو بیرته راغلل (۱۱ رمضان) اوخواجه‌غیاث‌الدین نقاشی ددی سفر روز نا مچه وکښله چی عبد الرزاق پخپل مطلع سعدین‌کی رانقل کړیده .

میرزا ابراهیم سلطــان د فارس حمکران خو ز ستان هم ونیوی ء .

شاه‌سلطان محموداوشاه‌ارغون‌شاه دبدخشان پا چهان هرات‌ته دشاهرخ دربار ته‌راغلل(۳صفر). حافظ مولانا شمس الدین محمد رازی په هرات کی وفات او پــه یزدکــی ښخ سو (۱۲ جمادی الثانیه) .

میرزا ابوالقا ســم بابــر دمیرزا بایسنقر زوی په هرات‌کی وزیږیدی (۱۷ رجب) .

دسید محمد گیسو دراز بــــن یوسف حسینی هروی عارف‌وفات د جنو بــی هند پــه گلبرگه کــی (۱۶ ذی‌قعده) .

۱۴۲۴ م ۸۲۷ ق

دیحیی بن علی داؤد سجستانی‌د منازل السا ئــرین دشارح دژونــد وخت .

دمولانا شهاب الدین عبدالله بن معین الدین باخرزی وفات په مالین کی (سه شنبه ۱۴ ذی‌حجه) .

شهزاده ابراهیم سلطان دشاهرخ زوی په هرات کی یوقرآن په ښکلی جلی ریحان او رقاع خــط وکیښی. (گنجینه قرآن ،مشهد رضو ی) .

دسلطان ابو سعید مصورالبم چی اوس په‌استانبول‌کی‌دی‌نمبر۲۱۵۲ په هرات کی تر تیب سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر مضان دهرا ت با غ زا غا ن تــه راغی‌ء.

دهرات د مشهورو طبیبانو مولانا شمس‌الدین آدم اومولانا نظام‌الدین دژوند وخت .

دهرات دگازرگاه بیاودانی .

دحافظ ابرو هــر وی مــؤرخ د زبدةالتواریخ تالیف تــما م سو . (٤ ټوکه) .

محمود بن حسین خوا فی (متوفا ۸۷۵ق) خپل کتاب خاوران نا مــه (خاور نامه) وکیښ .

دمحمدبن عثمان‌بن‌عمر بلخی حنفی عالم دعین العلم دمؤلف وفا ت .

۱٤۲۷ م ۸۳۱ ق

دمولانا قطب الدین داردو دقاضی وفات په تون کــی (چهار شنبه ۳ ربیع‌الثانی) .

شاهرخ له سمرقنده هرات تــه راغی‌ء (۱۱محرم) .

۱٤۲۸ م ۸۳۲ ق

ځکه چی امیر سکندر دقرایوسف زوی په آذر بایجان کی یاغی سو ، نوشاهرخ دخپلو لښکرو سره لــه هراته ور رهی سو(یکشنبه ٥رجب) اود سلماس تربری وروسته هرات ته راورسیدی‌ء. (۸ ذیحجه ۸۳۳ق)

دمولانا سیف‌الدین هندوی هروی واعظ وفات‌په‌هرات‌کی (۱۷ شوال).

شاهرخ دهرات پاچا په گازرگاه کی‌دخواجه عبدالله انصاری پر مزار لوئی ودانی جوړی کړی.

په بلخ کی دملکت آغا دمــد رســی ودانی تمامه سوه .

۱٤۲۹ م ۸۳۳ ق

ددنیا بهترین او گرانبها تریــن کتاب شهنا مهٔ با یسنقری په‌هرات کی‌د جعفر خطاط په‌خط او دشهزاده بایسنقر میرزا پــه امر مصوره او طلاکاری و کښلی‌سوه. (موزهٔ‌گلستان دتهران).

دشیخ عبــدالله خــلو تی و فا ت په هرات کی .

مولانا شهاب‌الدین‌عبدالله خوافی هروی (حافظ ابرو) دجامع التواریخ سلطانی (زبدةالتواریخ)مؤلف وفات اوپه زنجان‌کی ښخ ســو، (یکشنبه ۳ شوال) .

دشیخ الاسلام خواجــه خلیل الله بن خواجه محمود وفات (داحمد جام زنده پیل له‌اولادی څخه) .

شمس بایسنقر ی هروی خطاط کلیله دمنه وکښله چی ۲٦مینا توره لری (استانبول نمبر ۱۰۲۷).

دمولانا جلال الدین یوسف بــن ناصرالدین او بهی هر و ی و فا ت (شنبه ٥ شعبان) په هرات کی .

دملك محمدبن خواجه جلال الدین یوسف سمعانی وفــات (چهارشنبه ۳۰ربیع الثانی)په هرات کی .

دشیخ‌الاسلام معز الدین خلیل الله جامی بن جلال الدین محمود جا می وفات (شوال) .

دشیخ الاسلام محمد جزری‌محدث وفات په‌هرات کی (٥ربیع الاول).

۱٤۳۰ م ۸۳٤ ق حدود

شهزاده بایسنقر بن شاهرخ پــه هرات کی په ښکلی او پاخه ثلث‌خط یو قر آن وکیښ (چی څو پاڼی ئی د ایران پــه ملــی کتاب خانــه کــی سته) .

دمرقعات با یسنقری مصور البمپه هرات کــی وکښل سو، چی ٦٥۰

۱٤۲٤ م ۸۲۸ ق

شیخ قوام الدین تبریزی هر وی په هرات‌کی وفات اود انجیل دولی پر غاړه ښخ سو (صفر) .

دمولانا نظام‌الدین عبدالرحیم بن یار احمد وفــات پــه هرات کــی . (۳۰ صفر) .

مولانا ناصرالدین کوسویی وفات اوپه خیابان کی ښخ شو .

مولانا صدر الدین داردو قاضی اود حضور املم په هرات‌کی وفات سو .

مولانا شرف‌الدین علی یزدی چی دظفر نامی تالیف‌ئی په ۸۲۲ ق کی شروع کړی و اوس ئی تمام کی‌ء. (دوه ټوکه) .

میرزا الغ بیگ لــه سمر قنــده مغولستان ته ولاړ، اوتر هغه ځایــه تولی سیمی ئی تصفیه کړی .او په ۱٥ذیحجه هرات ته راور سیدی‌ء .

خواجه غیاث‌الدین پیراحمدخوافی دهرات له دیوان اعلی څخه معزول سو .

شیخ جــمال الدین ابــو اسحاق محدث کازرو نی په هرات کی‌وفات اوپه گازر گاه‌کی ښخ‌سو (چهارشنبه ۱۳ ذیعقعده).

۱٤۲٥ م ۸۲۹ ق

دشاهرخ په حکم په گازرگاه کی دخواجــه عبدالله انصاری د مــزار عمارتونه جــوړ او ډیــری مخکی او اسباب دهغــه ځــای نیاره و قــف سوه .

امیر شاه ملك غیاث الدین دخوارزم حکمران اود شاهرخ ددربار لوی‌امیر وفات اوپه مشهد کی ښخ سو . (دوشنبه ۱۱ ربیع‌الاول) .

یــوی ډلــی عالما نــو د شهزاده بایسنقر په‌امرد فردوسی دشاهنا می یوه‌جامعه نسخه ترتیب کړه اویو ه مقدمه یی پر وکښله چی بایسنقری مقدمه‌ئی بولی.

حافظ قاری عثمان غزنوی دهرات پــه زیارتــگاه کــی وفــات ســو ، (۱۹ شوال) .

سید نظام الدین عبدالحی‌دمشهد دساداتو نقیب وفات سو .

۱۳٦٥- ۱٤۲٦ م ۷٦۷- ۸۲۹ ق

دمحمدبن عطاءالله بن‌محمدهروی‌د مصردقاضی او شافعی‌فقیه او مؤلف‌د ژوند دوره چی په قدس کی وفات ســو. دی دمشارق الانــوار شارح دی .

۱٤۲٦ م ۸۳۰ ق

میرزا سیورغتمش دشاهرخ زوی دافغانستان حکمران په کابل کــی مړسو (محرم) اودهغه ځای حکمرانی دده زوی میرزا سلطان مسعود تــه ورکړه سوه .

دشیخ الا سلام محی الدین محمد غزالی طوسی عالم او زاهد وفــات (۱٥ رمضان) .

احمد لرچی دفضل الله‌استرابادی دحروفی ډلی مریدو دهرات په‌جامع کی شاهرخ په نس کی پــه چاړه وواهه (جمعه ۲۳ ربیع‌الثانی) خوټپ ئی کاری نه وجوړ سو .

احمدلر اومولانا معروف بغداد ی هروی خطاط ووژل سوه‌اوسید قاسم انوار له‌هراته تبعید سو .

شاهرخ د شعبان په اوله، له هراتــه سمر قند ته رهــی سو او په (۲۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصويرونه اود شهزاده بايسنقر او ابراهيم امضاوي لري (د استانبول كتابخانه) .

جعفر بايسنقري په هرات كي د بايسنقر لپاره كليله دمنه وكښلــه چي ۱۹ تصويره لري (استا نبــول ۳۶۲) .

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

دمولانا ركن الدين محمد خوافي‌وفات اودهرات په گازر گاه كي ښخيدل. (يكشنبه ۲۷ شوال) .

۱۴۳۱ م ۸۳۵ ق

دخواجه صاين الدين علي تركه اصفهاني هروي وفات او ښخيدل په هرات كي(۱۴ذيحجه)چي دفصوص الحكم شارح اود كـتاب مفـاحص مؤلف دي .

د مولانا جمال الدين عبدالغفاربن مولانا جلال‌الدين اسحق قاضي‌وفات په هرات كي (۱۹ ذيحجه) .

دعروضي چهار مقاله په هــرات كي‌دبايسنقر دكتابخاني لپاره مزينه وكښله سوه (داستا نبول هنــر ي موزيم ۱۹۵۴) .

دامير اعظم ناصر الدين محراب ترخان وفات (۱۳ محرم) په هرات كي .

۱۴۳۲ م ۸۳۶ ق

دانجيل دپله پر سر په هرات كي دمهد عليا گوهر شاد آغامدرسه ا و لوړ عمارت جوړ سو . ددغه خــاى خطيب مولانا اعظم‌شمس الدين‌محمد بن‌اوحد مقرر سو .

دخواجه نظام الدين عبدالقا در د شاهرخ ددرباري‌او اميرمحمددرويش داروغه وفات په هرات كي.

د مولانا قاري هبة الله وفــات په هرات‌كي (پنجشنبه ۳ ربيع‌الثاني).

دمولانا نظام‌الدين يحيي‌بن خواجه كمال الدين خوافي وفات په هرات كي .

په هرات كي استاد فرج ريخته‌گر «كمان رعد» جوړه‌كړه چي ۴۰۰ منــه دبره‌ئي غور ځوله داآله دكوه باو لي په شمال كي‌دشاهرخ په مخـــكي تجربه سوه .

۱۴۳۳ م ۸۳۷ ق

مولانا شمس‌الدين هروي دمولانا معروف بغدادي خطاط شاگــرد پــه هرات كي ميرزا بايسنقر و روزلي دغسي هم مولانا جعفر تبريزي او مولانا ظهير الدين اظهر او مولا نا شهاب الديــن عــبدا لله او مــولانا جلال‌الدين شيخ محمود دمولاناجعفر شاگردان ټول په هرات كي هنرمند خطاطان وو .

شهزاده ميــرزا بايسنقر بهادر د شاهرخ زوي چي تــكړه خطاط اود هنرمندانو پالونكي هم‌ؤ دهرات په باغ سفيدكي‌وفات‌اودگوهرشاد آغاپه مدرسه كي ښخ سو (شنبه ۷جمادي الاولى) .

دمولاناى اعظم فصيح الدين محمد علاغوري مشهور فقيه او عالم وفات اوپه‌گازرگاه‌كي ښخيدل (۱۵ جمادي الاخرى) .

قاسم انوار د خراسان صوفــي شاعر دجام‌په خرگرد كــي وفــات سو .

۱۴۳۴ م ۸۳۸ ق

شيخ الاسلام محمد بن احمد د هرات په گازر گاه‌كي ښخ سو چي شنختې ئي په اعلى ثلث خط كښلي سوي‌ده .

د هــرات دلوي سلطنت وزارت خواجه غياث‌الدين سيدي احمد بن خواجه نظام‌الدين احمد اندخودي‌ته دشا هر خ په فر مان وسپا ر ل‌سو. شاهرخ دريمه‌پلاله‌هراته دآذربايجان په سفررهي‌سو (۲ ربيع الاول) او په هرات كي امير نظام الدين پــه حكومت پريښنو .

خواجه عبدالقادر گوينده دهرات لوي موسيقي نواز او حافظ اوخطاط اوشاعر په هرات كي وفات اوښــخ سو.دمقاصدالالحان اوجامع الا لحان ۸۱۶ق او فوائد عشره اوكنزالالحان اوزبدة الا دوار مؤلف .

ميرزا سلطان ابراهيم د شاهرخ زوي دفارس فرمانفرما په شيرازكي وفات سو (۴ شوال) .

د بدخشان لــه شاهــانــو شخه ارغونشاه مړسو .

په هرات كي وبا اوطاعون پيدا سو (جمادي‌الاخرى‌ترذيقعدى پوري)

په‌هرات كي و فيات :

شيخ‌زين‌الدين خوافي‌په (۲شوال) اقضى القضات قاضي صدرالد يــن محمد امامي په (۶ شوال) مولاناى اعظم ضياء الدين نورالله خوارزمي‌د هرات دجامع امام په (شوال) مولانا شمس الدين محمد بن سعد الدين تفتا زاني (په۸ ذيقعده) مو لا نانظام الدين احمدبن برهان‌الدين خوارزمي په (۵ ذيقعده) مولانا اصيل‌الدين‌تاج الائمه (په ذيقعده) شيخ ابو سعيد محمد كازروني هــروي او مولانــا جلال‌الدين قايني محتسب او مولانا شمس الدين او حدد مد رسهٔ مبز مدرس او قاضي زاده شيخ‌ابوسعيد امامي‌اوخواجه‌مجدالدين‌اوشيخ‌الاسلام ركن الدين محمد خياباني او مولانا كمال الدين حسين بن اسد اوخواجه عبدالقادر گوينده او مولانا نور الدين محمد خطيب غــزنــوي او مولانــا شمس الدين شيخ محمد گرنگي او حافظ علاءالدين محمد هرو ي‌اوصدر حفاظ عبدالرحيم فوشنجي ..

۱۴۳۵ م ۸۳۸ ق

دكاتبي‌تر شيزي‌شاعر وفات، دي دبهرام وگلندام، حسن‌وعشق‌د مثنوي ناظم دي .

ابراهيم سلطان دشاهرخ زوي په بلخ كي حكمران و. دمحمد غزنيــن خان بن هوشنگ غوري سلطنت د هندپه مالوه كي. يحيي بن احمد بن عبدالله سهرندي خپل تــا ريـــخ مباركشاهي دهند دافغاني شاهانوپر احوال وكيښ .

۱۴۳۵ م ۸۳۹ ق

مولانا محمد دشتي دشاهرخ لــه خواگر جستان ته‌په‌سفارت ولاړ اود گرجستان حكمران اطاعت وكي جچه ئي ومنله .

خواجه غياث الدين سيدي ا حمد اندخودي لوي وزير وفات اود هرات دخواجه احمدابو الو ليدپه مزار كي ښخ سو .

۱۴۳۶ م ۸۴۰ ق

شاهرخ دآذربایجان له دریم سفر څخه هرات‌ته راغیٔ (۲ربیع‌الثانی).

شاه‌سیف‌الدین‌دعمان دکځ‌دهرموز حکمران هرات ته‌راغیٔ (۲۶شوال).

سلطان محمود شاه خلجی پښتون دهند په مالوه‌کی سکه ووهله .

د مولانا معروف خطاط دشاهرخ دکتابخانی د خوش نویس دڅونـد وخت په هرات کی .

۱۴۳۷ م ۸۴۱ ق

د هرات پـه مصلاکی گوهر شاد ملکی ودانی وکړه، چی تاریخ ئی پر ډبره په جلی ثلث خـط جلال جعفر خطاط کښلی دی (دهرات مو زیم) .

عبدالرزاق سمرقندی‌دهرات مؤرخ رسالهٔ عضدیه د شاهرخ په نا مـه تالیف او هغه تهٔی وړاندی کړه او لکه خپل پلار پـه دربار کـی مقرر سو .

د شاهرخ له درباره دهر مـوزد والی شاه سیف الدین او توران‌شاه ترمنځ روغه وسوه اود طرزك‌کلاشاه سیف‌الدین ته ورکړه سوه .

دشیخ الاسلام ابوبکر بن شیخ محمد خوافی وفات (۹ صفر) .

د مولانا اخی تونی (شیخ محمد) وفات (۱۶ صفر) .

شهزاده سلطان مسعود د کابل والی دغه ښار ته ولاړ .

دمولانا سراج الدین‌ملتانی هروی عالم او زاهد وفات په هرات کـی (صفر).

ددیوان پـه امـارت مـقرر ســو . (۱۸ صفر) .

امیر الامرا شیخ لقمان برلاس وفات اودده ځای‌ئی زوی امیر پیرلقمان ته ورکړسو (۲۲ ربیع الاول) .

امیر ملك حسین با شلیغ‌یساولان مړسو اوپرځای یی زوی امیر فر خ حسین مقرر سو .

امیر بابا مسعود دهرات داختیار الدین دکلا کوتوال مړ سو (جمادی الاولی) .

۱۴۳۸ م ۸۴۲ ق

عارفی هروی خپل مثنوی گوی وچوگان نظم کیٔ. دی‌په ۸۵۳ق‌مـړ دی .

سلطان حسین بایقرا دهرات دپل تولگی سره وزیږ یدیٔ (محرم‌ــجون ۱۴۳۸).

دصدر مولانا جلال‌الدین لطف‌الله اومولانا شمس الدین محمد بن‌مولانا شیخ علی و فات په هرات‌کی.(جمعه ۲۱ ربیع الاول).

داستاد قوام‌الدین‌معماروفات (غره شعبان) ده په هرات کی دگوهرشاد اغامدرسه او په مشهد کی دگوهر شاد مسجد جوړ کړیۏ .

ملك نظام الدین یحیی بن شمس الدین بن قطب الدین په نیمروز کی پاچا سو .

۱۴۳۹ م ۸۴۳ ق

میرزا مسعود دمیر زا سیو ر غتمش زوی دشاهرخ لمسی چـی د شرقی افغانستان تر سنده پـوری حکمرانو هرات ته راوغوښت سو .

امیر مبارزالدین شیخ حاجی دهرات (۳شعبان) او قراجار په کابل کـــی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمرانۏ .

مولانا قطب الدین عبدالله امامی دهرات قاضی وفات سو. (دوشنبه ۱ ذی قعده) .

مولانا مفتی عمادالدین عبدالعزیز ابهری په هرات کـی وفات ســو . (۱۸ رجب) .

امیر کبیر فرمان شیخ دهرات د خیابان د مدرسی مؤسس په هرات کی وفات سو. (۸ صفر) .

سید شهاب‌الدین امیراسمعیل‌په بلوك‌گذاره کی‌وفات‌سو. (غره‌ذیحجة).

دمصر دملك الظاهر چقماق بیگ ایلچی جیجکبو قاد شاهرخ در بار هرات ته‌راغی (۷ جمادی الا خر ی) اود شاه ملك په باغ کی کښېنـــتـــه سو .

ملك الظاهر دخپل ایلچی پـــه واسطه د شاهرخ له کتابخانی څخه پنځه کتابونه غوښتی وو .

۱ــدابو منصور ماتریدی تاو یــلات اهل سنت.

۲ــدفخر رازی تفسیر کبیر .

۳ــشرح تلخیص.

۴ــجامع .

۵ــشرح کشاف .

شاهرخ خپل ایلچی مولانا حسا م الدین مبارك شاه پروانچی‌دسوغاتو اوپنځو کتابوسره دمصر ملك‌الظاهر ته‌و استاوه .

دمولانااعظم حاجی‌محمدفراهی‌په‌مشری یوه دعلماو جرگه دشاهرخ په حکم دعبدالرزاق سمرقندی دامتحان‌لپاره دشاهزادگانو او امیرانو په گډون جوړه‌سوه اود غه مؤرخ په‌امتحا ن‌کی کامیاب سو .

گوهر شاده ملکه پرفصیح‌خوا فی دمجمل فصیحی پر مؤلف پـه قهر سوه اودی ئی‌بندی کیٔ.

۱۴۴۰م ۸۴۴ق

دهرات دنظامیه مدرسی د فلـك الدین مناره دعراق په بازار کـــی ونړیده او ۱۲ تنه ترلاندی سوه . (آخر ذیحجه)دا فلك‌الدین دسلطان سنجر سلجوقی یو امیر و.

استاد کمال الدین بهزاد مشهور نقاش په‌هرات کی وزیږیدیٔ.

ملکت آغادمیرزاسیورغتمش مورد شاهرخ ماینه‌وفات‌اوپه‌هغه مدرسه‌کی ښخه‌سوه چی دی په بلخ‌کی جوړه کړی وه .

دهرات دکلا اوخندق په ودانولو شروع‌سوه. (۱۶ صفر) .

امیر نظام الدین علی شیر نوایی دهرات اوی وزیر او شاعر اومؤلف په‌هرات کی وزیږ ید یٔ . (۱۷رمضان ۸۴۴ق۹ فبر و ر ی ۱۴۴۱ م).

امیرکبیرعلاءالدین‌علیکه گوکلتاش دشاهرخ ددربار لوی امیر مړ او په خیابان کی پخپله جوړه کړی‌مدرسه کی‌ښخ سو (۱۷ جمادی الاولی) .

شیخ الاسلام بهاءالدین عمرجغاره یی هروی له هراته دحج پـه سفـر رهی سو .

سلطان شاهرخ له شراب چښلو څخه توبه وکړه اود محتسب مولانا عبدالجلیل قاینی پـه وینأی دتولو شاهزادگا نو خم خانی تر دړ وازهٔ خوش دباندی په سه پلك کی ما تی کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۴۱ م ۸۴۵ ق

عبدالله طباخ هروی د هرات مشهور خطاط یوقرآن په‌نسخ ،ثلث، رقاع و کیښی. (دمشهد رضوی خزانه) .

امیر محمد مبارزالدین په نیمروز کی حکمران‌ؤ .

مهد علیا ملکه‌گوهر شاده‌سمرقند ته‌ولاړه اوخپل‌لمسی میرزاعبداللطیف ئی هرات ته راوست (۱۴ شوال) .

ملك علی دسیستان داوك‌حکمران په ۲۰ شعبان او خواجه نصرالله‌تر شیزی (په رمضان‌کی) او خواجه ناصر الدین نصرالله‌خوافی دشاهرخ دمملکت مشاهیرمړه سول .

دمولانا جلال الدین یوسف‌عتیقی دهرات د دارالقضا د کاتب وفات (۱۳ محرم) .

د شمس الدین مولانا محمدآدم زاهد او طبیب وفات (۱۱صفر) .

دمولانا محمدبن نجیب الدین علی خوافی وفات، (۱۶ رجب) دسید فضل‌الله طوسی کمانگر وفات په هرات کی .

دشاه محمود علی سیستانی اوقی وفات .

دخواجه علی بن فخرالدین وفات او ښخیدل‌په‌گازرگاه‌کی(۱۱رمضان).

دمطلع سعدین مؤلف عبدا لرزاق سمرقندی دشاهرخ له‌خوا د هرموز اود لوی دریاب دغا پر له لاری هندوستان ته ولاړ په ۸۴۶ ق د کالیکوت بندر ته ورسیدی او په ذیحجه کی‌په بیجانگرکی‌و ،د۸۴۸ ق کال د روژی دمیاشتی په نیمائی‌کی هرات ته دهند دایلچیانو خواجه محمد او خواجه جمال الدین سره یوځای راو رسیدیء .

د شاهرخ په فرمان خواجه شمس الدین سمنانی وزیر سو . (چهار شنبه سلخ صفر) .

امیر سیدی دفارس حکمران مړ اود مشهد په هغه مدرسه کی ښخ سوچی ده جوړه کړی وه.پرځای ئی دفارس په حکمرانی خواجه معزالدین سمنانی‌له‌هراته مقرر سو .

د فصیح احمد بن جلال الدین محمد فصیحی هروی مؤرخ د مجمل فصیحی دلیکوال وفات .

۱۴۴۲ م ۸۴۶ ق

له هراته‌یوه نسخه‌چی ٤ تصویره لری، دسلطان محمد بن مراد د کتابخا نی لپاره و کښله سوه ، (استانبول نمبر ۸۶۲).

عبدالرحیم او عبدالکریم او جعفر بایسنقری دهرات هنر منانو دسعدی کلیات وکیښی چی د شا هر خ تصویرو نه اود خطا طی شهکارونه لری. (داستانبول‌پوهنتون ۱۴۱۲) .

۱۴۴۳ م ۸۴۷ ق

سید شمس الدین‌زمزمی دشاهرخ له‌درباره دمصر په‌سفارت ولاړ د مصر پاچا داومنله چی‌دبیت‌الله لپاره دی دشاهرخ له‌خوا له‌هراته یوپوښ ورولیږل سی .

خواجه معز الدین سمنانی دفارس حکمران په‌شیراز‌کی‌مړسو او ځای‌ئی شیخ محب‌الدین ابو الخیر ته وسپارل سو .

۱۴۴۴ م ۸۴۸ ق

شیخ نورالدین محمد مرشدی او مولانا شمس الدین محمد ابهری د شاهرخ له درباره مصرته‌استا خی واستول سوه اود بیت‌الله پوښ‌ئی هم‌له هراته ورسره یووی اود مصر دایلچی سره یوځای‌د حج ترو خته مکی ته‌ورسیدل اوتر حج وروسته بیرته هرات ته راغلل.

ابو بکر بن ا سما عیل الفاروقی‌د ۳۴ میناتورو مجموعه په هرات کی و کښله (استا نبو ل نمبر ۸۷۰) .

امیر جلال الدین فیروز شاه د هرات لوی وزیر چی دده کارونه تر تفتیش لاندی‌وولغمه مړاو دهرات په هغه مدرسه کی ښخ سو چی ده دخیابان پرلار دپل انجیل سره‌نژدی جوړه کړی وه پرځای یی زو ی امیرنظام الدین ددیوان اعلی ا میر سوچی دامیر مظفر الدین سلطا ن برلاس ترلاس لاندی کارو کی .

غیاث الدین پیراحمد خوافی د هرات وزیر دشاهرخ په نامه‌دمولانا زین‌الدین تایبا دی مقبره جوړه کړه، (متوفا ۷۹۱ ق) معمارئی غیاث الدین او خط لیکونکی‌ئی جلال الدین بن محمد جعفرو .

مولانا اعظم نصر الله گنا بادی دشاهرخ له‌درباره‌دهندوستان‌بیجانگر ته په سفارت ولاړ او دده سره دوه تنه دبیجا نگر دپاچا ایلچیان هم د سوغاتو سره ولیږل سوه .

دمولانا شیخ الاسلام محمد بن ابو بکر سنو گر دی هروی وفات .

شهزاده میرزا محمد جوکی د شاهرخ کشر زوی په بادغیس کی مړاوپه هرات کی دمیرزا بایسنقرد څنگه ښخ سو .

۱۴۴۵ م ۸۴۹ ق

د نظامی خمسه دخایر بنت امیر عثمان دکتابخانی لپاره په هرات‌کی دخواجه علی تبریزی‌په تصویر ا و تذهیب اود یوسف جامی په خط وکښله سوه . (استانبول نمبر ۷۸۱) .

۱۴۴٦ م ۸۵۰ ق

څکه‌چی په‌فارس کی میرزا سلطا ن محمد یاغی سوی‌ؤ، نوشاهرخ هرات میرزاعلاء الدوله او امیر شمس‌الدین محمد صوفی تر خان ته وسپاره او پخپله شیراز ته ولاړ، اود هغه ځای فتح نامه ئی دمصر ملك الظا هر چقماق بیگ ته واستوله .

مولانا شمس بایسنقری هر وی وفات سو .

شاهرخ دهرات لوی او هنرپرور پادشاه تر ۵۰ کاله سلطنت وروسته ۷۱ کلن په ری کی وفات سو . (۲۵ ذیحجه) . د سید محمد بن اشر ف هر وی و فا ت

ملك بامی دحبیب پوپلزی زوی‌د قندهار دابدالیانو مشرو .

۱۴۴٦- ۱۴۴۹ م ۸۵۰- ۸۵۳ ق

دمیرزاالغ بیگ بن شاهرخ‌امارت پرشمالی افغانستان اوماوراء النهر.

۱۴۴۷ م ۸۵۱ ق

میرزا علاءالدو له په‌هرات کی پاچا سو و په نیشا پو ر کی ئی میر ز ا عبد اللطیف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونیویء، او مهد علیاگو هر شاده‌ئی له‌بنده خلا صه‌کړه.(شنبه ۱۳صفر)

میرزا سلطان محمد فارس ته‌ولاړ اود هغه ځای پاچا سو (ربیع‌الاول)

میرزا ابوبکر د محمد جوکی زوی ختلان اوتخار او بدخشان ونیول .

میرزا الغ بیگ له‌سمر قنده اومیرزا ابوالقاسم بابر له‌جرجانه پر هرات راغلل .

شاهرخ د ۸۵۰ق‌کال دذیحجی تر آخره په ری‌کی و،خودمعدی دردورته پیښ و ترڅو چی پــه یکشنبی ۲۵ ذیحجه ۸۵۰(۱ فرو ردین ۱۳ما رچ) په‌ری‌کی وفات اوپه هرات‌کی دگوهر شادپه‌مدرسه کی دمیر زا بایسنقــر له‌قبره سره ښخ سو. (۱۵ صفــر ۸۵۱ق).

دشاهرخ ترمرگ وروسته دمیرزا عبداللطیف ملکه گوهر شاده دخوار اوری ترمنځ بندی کړله (سلخ‌ذیحجه ۸۵۰ق) .

میرزا علاء الدوله‌دهرات‌له‌محبس څخه میرزا عبداللطیف خپل پلار الغ بیگ ته واستاوه الغ‌بیگ دبلخ‌ولایت خپل زوی عبداللطیف ته‌پریښود او سمرقند ته ولا ړ.

میر زا علاء الدوله‌له‌هراته‌مشهد ته‌ولاړاود میرزا ابوالقاسم بابرسر ٔ ئی پرځبو شان باندی روغه‌وکړه .

دبابا حسن بن محمد ترکستانی هروی وفات او ښخیدل په هرات‌کی (۱۲ صفر) .

میرزا علاء الدوله دبایسنقرزوی‌د شاهرخ لمسی له هراتــه پربلخ او شبر غان راغی‌مگرناکام‌هرات‌ته‌ستون سو.

مولانا یعقوب چرخی دعثمان زوی مشهور نقشبندی مــرشد اوعالم او مفسر او مؤلف صوفی وفات او په حصار شادمان‌کی(دو شنبه ته‌نزدی) ښخ سو .

۱۴۴۷ــ ۱۴۵۶ م ۸۵۱ــ ۸۶۱ ق

دمیرزا ابوالقاسم بابر دبایسنقر زوی دشاهرخ دلمسی‌امارت په‌هرات اوټول خراسان کی .

۱۴۴۸م ۸۵۲ ق

میرزا الغ بیگ دماوراء النهر او له‌بد خشانه تر میمنی پوری لښکرو سره پرهرات راغیء اود ترناب په جنگ‌کی میرزا علاءالدوله مات‌کیء.

الغ بیگ سیدعمادالدین دهرات‌په وزارت او مولانا قطب الدین احمد امامی ئی لوی قاضی مقرر کړه، او خپل زوی میرزا عبدالمطیف‌ئی هم‌په هرات کــی پریښو پخپله تــر آمــو واوښت .

میرزا الغ بیگ له‌هراته تربسطام پوری ونیول، خوکله چی امیر زاده یارعلی په‌هرات‌کی‌یاغی‌سو، نو الــغ بیگ بیرته هرات ته‌راغی ء اوهرات ئی چورکیء ، دهرات‌باغونه اوچینی خانه‌ئی وران کړل (درمضان اواخر)

پسله‌دی‌ئی‌هرات میرزاعبداللطیف ته پریښو اود شاهرخ جنازه ئــی سمر قند ته یووړه‌چه‌دامیر تیــمــور سره ښخ سو .

میرزا ابو القاسم بابر دفوشنج له‌خوا را غی‌او هرات ئــی ونیویء میرزا عبد اللطیف بلخ ته وتښتید، او امیر زاده یارعلی چی‌یاغی‌سوی و دهرات پــه چارسو کی ووژل ســو

(دذیحجی اواخر) بابر سیستان هم له هراته سره ونښلاوه .

مولانا شیخ مفسرین احمد کاریز ی پـــه هــرات کــی وفــات او ښخ سو .

۱۴۴۹ م ۸۵۳ ق

میرزا الــغ بیگ له‌سمر قنده او میرزا عبد اللطیف لــه بلخه لښکر کشی وکړه اود سمرقند ددمشق په کلی‌کی الغ بیگ مات‌سو، او میرزا عبداللطیف‌خپل پلاراوورور عبدالعزیز ووژل، خومیرزا ابو سعید بن میرزا سلطان محمد بن میرانشاه بن‌تیمور له‌دی شخړی څخه بخارا ته‌ولاړ .

په‌هرات‌کی میرزا ابو القاسم با بر دبایسنــقر زوی سـکه وو هله ا و دخراسان پاچاسو.اومیرزا علاءالدوله او میرزا سلطان‌ابراهیم ئی‌بند یان کړه .

میرزا بابر له هراته سیستان ته ولاړ،او شاه حسین ئی هلته مطیــع کیء .امیر هندو چی په‌باد غیس کی یاغی سوی ؤپه خبوشان کی‌ئی مـــړ کیء.

میرزا سلطان محمد چی دعراق‌او فارس حکمدارو پرهرات راغــی او میرزا بابرئی‌دجام‌په‌جنگ کی‌مات‌کیء اود هرات‌پاچا سو .

۱۴۵۰ــ ۱۵۲۶ م ۸۵۴ــ ۹۳۲ ق

دافغانی لودیانو سلطنت په هند کی. ددوی پایتخت ډهلی‌ؤ .

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق

میرزا ابو القاسم له هراته بلخ ته ولاړ، اوله بدخشانه ترمرغابه پوری ئی‌امیر ناصرالدین اوامیرمبارزالدین هزار سپی ته‌وسپارل.

شاه نجم الدین‌محمود په‌سیستان کی‌مړ سو .

په خراسان کی دمیرزا بابــر او سلطان محمد او علاء الدوله تیموری شاهزاد گانو خانه جنگی .

پــه سمر قند کــی خلکو میر زا عبدالطیف مړکی ء(۲۶ربیع الاول) اوپر ځای‌ئی‌په بخاراکی میرزاسلطان ابوسعید دسلطنت مدعی سو. خــو سمرقند میرزا سلطان عبدالله‌ونیواو میزراعلاء الدوله بلخ واخیست‌هرات‌د میرزا ابو القاسم بابر سره و .

۱۴۵۰ م ۸۵۴ق حدود

په خراسان‌کی‌دتعلیق اونستعلیق خط له‌گډیدلو څخه شکسته خط پیدا سو .

سید عبدالجلیل د سلطــان خلیل زوی اود سلطان محمد سبز واری لمسی (شاه مقصود)دقند هار پــه خاکریز کی وفات اوښخ سو .

۱۴۵۱ م ۸۵۵ ق

میرزا سلطان ابــو سعیــد خپل رقیب میرزاسلطان‌عبدالله دسمرقند دشیراز سره‌مات کــیء (شنبــه ۲۲ جمادی الاولی) او سمرقنــد ئـــی ونیویء .

دخبو شان او اسفر این ترمنځ په چناران کی دمیرزا سلطان محمد بن بایسنقر او میرزا ابوالقاسم‌جنگ اود سلطان محمد وژل اود میــرزا علاء الدو له ړندول .

سلطان بهلول‌لودی‌دملك کالازوی اوپښتو شاعر په هند کــی دلودی سلطانانو سلطنت جوړ کیء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(وفات ئی ۸۹٤ق) .

۱٤۵۲ م ۸۵٦ ق

میر زا ابو القا سم بابر شیر از تـــر اصفهانه ونیول خوکله چی ړو نــد میرزا علاء الدوله په‌فار یاب‌او مر غاب کی‌یاغی سو نو بابر بیر ته هر ات **ته‌راغی، او علاء الدوله سیستان ته** وتښتید .

۱٤۵۳ م ۸۵۷ ق

دمولانا شهاب الدین احمد بــن محمد بیر جندی وفات او ښخیدل‌په هرات کی .

عبدالرحمن‌خوارزمی‌دهرات خطاط دنظامی خمسه وکښله چی‌دسلطا ن ابو سعید تصویر هم‌لری (استانبول ۷۷۹) .

دمولانا شهاب ترشیزی‌سبز واری شاعر وفات .

امیر شاهی د جمال الدیــن زوی سبزواری خطاط وفات سو .

دشیخ‌الاسلام بهاء الدین جغا ره یی‌هروی وفات اوښخیدل **دهرات‌په** عیدگاه کی (سلخ ربیع الاول).

عراق او فارس دهرات‌له سلطنته بیل سول، او میرزا سلطان سنجر دهغه ځای حکمران هرات ته راغیء نومیرزا ابوالقاسم بابر له هراته د عراق خواته په جنگ رهی ســو . (دوشنبه ۲۳ رجب) اوپه ۱۵ ذیقعده مازندران تــه ورسید خوڅکه چــی سلطان ابو سعید تر آمورا اوښتی **او بلخ ئی نیولی‌و، نو بابر بیرته‌له** عراقه دبادغیس له‌لاری‌بلخ ته‌و لاړ، او ابوسعید هم تر آمو واوښت بلخ بابرونیو (۸۵۸ق) .

۱٤۵۳ م ۸۵۸ ق

میرزا بابرترآمو تیرسو اودوخش سیمی ئی ونیوی، بیائی نو سمرقند کلابندکیء خوپه پای‌کی‌ئی‌دابو سعید **سره روغه وکړه اود لــوی اختر د** میاشتی په لومړیو ورځو کی دکرکی پربندر ترآمورا واوښت او هرات ته راغیء .

۱٤۵٤ م ۸۵۹ ق

په‌هرات کی پریوه قبر دنستعلیق خط خــورا اعلــی نــمو نــه کښلی سوی ده .

۱٤۵۵ م ۸٦۰ ق

مولانا سعد الدین‌کاشغر ی‌دهرات لوی صوفی اومرشد وفات اودهرات دعیدگاه دصحرا په جنوب کی ښخ سو. (چهارشنبه ٦ جمادی‌الاخر) .

میرزا سلطان‌ابوسعید له‌سمرقنده یوکتاب زیج‌جدیدسلطانی (الغ‌بیگی) اود لب‌الالباب رساله دهرات میرزا ابوالقاسم بابرته تحفه را واستوله، چی د خواجه ابــو الوفا خوارزمی تالیف و.

دحاجی محمد فراهی وفات پــــه هرات کی .

۱٤۵٦ م ۸٦۱ ق

میر زا ابــو القاسم بابر دهرات حکمدار مشهد ته ولاړ، اوهلته په چارباغ کــی مړسو (سه شنبه ۲۵ ربیع‌الثانی) دی‌ئی دمشهد دشاهرخ په مدرسه کی دحضرت امام په‌جوار کی ښخ‌کیء.

دده پرځای یوولس کلن شهزاده میرزا جلال‌الدین شاه محمود دمیرزا ابوالقاسم بابر زوی په پاچهی‌ومنل سو. اوپه ۲٦ جمادی الاولی دهرات

باغ مختارته راغیء .

په‌هرات کی فساد او خانه جنگی وسوه، اومیرزا سلطان ابراهیم‌راغی هرات‌ئی ونیو، خو میرزا شاه‌محمود **له‌مشهده راغی اوپه کوسو یه کــی** جنگ وسو، او میرزا شاه محمود بیرته مشهد ته ولاړ .

ورو سته سلطان ابو سعید لــه سمرقنده راغی او میرزا ابراهیم ئی دگرزیوان غروته وتښتاوه او هرات ئــی ونیو ، ددی ښار پاچــاسو . (۲۵ شعبان) او ملکه گوهر شاده‌ئی په هرات کی مړه‌کړه (۹ رمضان) بیانو دبلخ خواته ولاړ (۱۵شوال).

سلطا ن ابو سعید کــور کــان دسلطان محمد زوی دمیرانشاه‌لمسی تهول خراسان، زا بلستان ، تو ران ونیول . اوله هرا ته ئــی پــاچهی کوله .

۱٤۵٦- ۱٤٦۸ م ۸٦۱- ۸۷۳ ق

د سلطان ابوسعید کورکان بــن سلطان محمد میرانشاه بن تیمور د سلطنت دوره له‌هراته .

۱٤۵۷ م ۸٦۲ ق

میرزا سلطان‌ابراهیم‌چی مازندران ته‌تللی‌و دترکمانانو له‌لاسه مات‌سو. (سه شنبه ۲۵ محرم) اوبیرته‌راغی هرات‌ئی ونیو (یکشنبه ۷ صفر) او شیخ‌الاسلام نورالدین‌محمد اوخواجه شمس الدین کوسو یی ئی‌بلخ تــــه واستول چی دسلطان ابو سعیدسره روغه وکی .

دشیخ الاسلام مولانا جلال‌الدین ابو یزید پورانی وفات او ښخید **لهد** هرات دپو ران په کلی کی.

په تیموری هیواد کی مــلــــو ک طوایفی :

۱-میرزا جها ن شاه ترکمان په اسفراین کــی لــه استرابــاده تــر سبز واره .

۲ میرزا سلطان ابو سعید په بلخ کی پرتړل ماوراء النهر باندی .

۳- میرزا علاء الدوله‌په ابیوردکی له‌اوز بکه تردشت قبجاق پوری.

٤- میرزا سلطان ابــراهیم پــه هرات کی.

۵- میرزا سلطان سنجر په مرو کی .

٦- میرزا شاه‌محمود دبابر زوی په طوس‌کی (متوفا ۸٦۳ ق) .

۷- ملك قاسم تر کــمــان پـــه سیستان کی تر اسفزاره.

میرزا علاءالدوله‌دخپل‌زوی‌ابراهیم په‌مرسته دهرات په‌باغ زاغا ن کــی بیا پرتخت کښینو ست (۷جماد ی الاخری) خودترکمانانو پاچاجهانشاه راغی او هرات‌ئی ونیو (۱۵شعبان) اود خراسان پاچا سو .

۱٤۵۸ م ۸٦۳ ق

میرزا سلطان ابو سعید له بلخه راغی اوپه هراتر ودکی ئی‌دجها نشا لښکر مات‌کړه اود دوی ترمنځ‌روغه وسوه، جهانشاه آذربایجان ته ولاړ اوسلطان ابوسعید په هرات‌کی پاچا سو. اوسکه ئی‌ووهله (جمعه ۱۵- صفر) .

دمرو اوسرخس تر منځ تیمــوری شاهزادگان دابو سعید په جنگ‌کی مات‌سول او میرزا سنجر وواژه‌سو. (۱۵ جمادی الاولی) .

شیخ الاسلام شمس الدین محمد کوسویی جامی وفات اود هرات د

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع مسجد سره بښخ‌سو.

١٤٥٩م ٨٦٣ق

مولانا جامی هروی خپل نقدالنصوص دشیخ صدرالدین قونوی دفصوص‌په شرح کی وکیښ.

د هـــرا ت دنمـــا ز گـــاه عمارت دسلطان ابو سعید په حکم د کمال الدین میرك حسین په اهتمام جوړ سو.

خواجه شمس‌الدین محمد د هرات وزیر او صاحب دیوان‌و. ده دنیر تو کلاونیوله اود هغه ځای یاغی امیر پیرکه ئی‌مړ کی‌ء.

میرزا سلطان ابراهیم وفات اود **هرات دگوهرشاد دمدرسی په هدیره کی‌ښخ سو. (چهارشنبه ١٠رمضان).**

میرزاشاه‌محموددابوالقاسم‌بابرزوی په کابل کی دامیر بابا سره‌په جنگ کی وواژه سو.

دمولانا محمود امامی‌شیخ الاسلام وفات په هرات کی.

١٤٥٩م ٨٦٤ق

مولانا شمس الدین محمد اسد د هرات لوی روحانی مرشد و فـــات اوپه گازرگاه‌کی‌ښخ‌سو(٢٥ شعبان).

سلطان ابوسعید کابل او غزنی اود افغان سیمی ترهندوستانه پوری‌خپل زوی الغ‌بیگ ته وسپارلی چی ددغو سیمو مشران امیربابا اودده ورونه دریاخان او آفاق خان‌وو، اوددوی په ملگری دالغ بیگ لښکر تر ملتا نه ورسیدل.

له هراته‌دسلطان ابوسعیدمملکت ترماوراء النهر اوترکستان اوکاشغر او قبجاق او کابل او زاول پـــوری ورسیدیء اوغرباترمازندران اوعراق پوری.

په دغه‌کال چی ابوسعید له‌هراته مازندران ته ولاړ، امیر خـــلیل لـــه سیستانه راغی او هرات ئی کلابند کی‌ء مگر دهـــرات خلکو د ی‌وشا ړه (١٥ رمضان).

امیر خلیل ونیول سو اوسیستان **نظام الدین شاه یحیی تـــه وسپارل** سو، چی دسیستانی شاهانـــو لـــه کهوله و.

په هرات کی بابا کوکی مجذوب اومولانا شمس‌الدین محمد جاجرمی اومولانا زاهد طفلکانی وفات اوښخ سول.

١٤٥٩م ٨٦٤ق حدود

امیر سید عبدالله بن عبد الر حمن حسینی (اصیل الدین‌واعظ) هروی‌په هرات کی دمزارا ت هرا ت ر ساله مقصد الاقبـــال دسلطان ابـــو سعید کورکان په نامه وکښله.

داکتاب وروسته مولانا عبیدالله‌بن ابو سعید هروی تکمیل کی ء.

١٤٦٠م ٨٦٥ق

میرزا علاء الدو له په رستمدار کی وفات اودهرات دگوهرشاد دمدرسی په‌هدیره کی ښخ‌سو (٢١ صفر).

شیخ الاسلام خواجه ناصر الدین عبیدالله نقشبندی‌له‌بخاراڅخه هرات ته‌راغی(٢٣صفر). اوپه ١١ربیع‌الاول بیرته ماورا النهر ته ولاړ.

خواجه مظفر مختار سبزواری او مولانا نعمت‌الله قهستانی او خواجه امیر سمرقندی دهرات په دیوان‌کی مقرر سول.

دحافظ الدین ابونصر پارسا بن خواجه محمد پارسا وفات اوښخیدل

په بلخ کی.

د سلطان ابو سعید پـــه حکم د مملکت مالیه په دری قسطه سوه. لومړی قسط په‌سرطان اودوهم قسط په‌سنبله میزان‌اودریم قسطپه قو س کی.

کاله چی ابوسعید ماوراء النهر ته دمیرزا محمد جوکی مقابلی ته ولاړ، میرزا سلطان‌حسین‌له مازندرانه‌راغی اوهرات ئی کلابندکی‌ء. (دوشنبه٢٤ ذیقعده) خوبیرته‌له هراته‌مازندران‌ته ولاړ (٥ محرم ٨٦٦ ق).

١٤٦٠ـ ١٤٧٩ م ٨٦٥ـ ٨٨٤ ق

میرزا سلطان ابوبـــکر د سلطان ابوسعیدزوی دبدخشان اوتخارستان حکمران‌و.

١٤٦١ م ٨٦٦ ق

دسلطان ابو سعید په حکم امیر خلیل وواژه سو، او مازندران ئی هم له‌سلطان حسین څخه ونیو، چـــی بیرته هرات ته‌راغی‌ء شیخ احـــمـــد صراف ئی پوست‌کی‌ء او خوا جـــه معزالدین‌ئی په کړایی کی وایشاوه، چی‌بیا څوك‌له‌خلکوڅخه پیسی‌وانخلی قطب‌الدین طاووس سمنانی اوخواجه شهاب الدین خوجانی په دیوان کی مقررسول، اوپخپله سلطان ابوسعید بیـــرتـــه مـــاوراء النهـــر ته ولاړ. (٢٢ جمادی الاولی).

دروژی له میاشتی څخه بیادکال ترآخره په‌هرات کی طاعون گډ سو اوپه زرو خلك مړه سوه اوښارخالی اوخراب سو.

ملا معین مسکین هروی د معارج النبوه تالیف شرو کی‌ء، چی پـــه ٨٩١ق ئی ختم کی‌ء.

دفیض آباد پر رود یوپـــل دشاه سلطان محمد له‌خوا جوړسو چـــی دبرلیك ئی ستته.

١٤٦٢ م ٨٦٧ ق

سلطان ابـــو سعید سمرقنـــد او شاهرخیه او تاشکند ونیول(محرم) مولانـــا شهاب الـــدین فـــتح الـــله صدراعظم مړاود هرات په گازر گاه کی ښخ سو.

په هرات کی سخت یخ او واوره لویدل.

دمیر مزیـــد ارغون پـــه اهتمام د خواجه ابونصرپارساپرقبر په بلخ کی ودانی جوړه سوه.

١٤٦٣ م ٨٦٨ ق

سلطان ابوسعید ماوراء النهرآرام کی‌ء او میرزامحمد جو کی‌ونیول‌سو اوپخپله سلطان بیرته هرات ته‌راغی (٢٢ ربیع‌الثانی) دهرات‌دیوان‌تفتیش سو اود یوانیان دخواجه شمس‌الدین محمد سره معزول سول.

په ماوراء النهراو سمرقندطاعون گډسو. او میرزا محمدجوکی دهرات دحصار اختیار الدین په محبس کی وواژه سو، اود گوهر شاد په‌هدیره کی ښخ سو.

دهرات خطاط محمدبن محمد بقال مصور البم په هرات کـــی وکیښـــ. (استانبول نمبر ١٢٩٦).

١٤٦٤ م ٨٦٩ ق

د ارس دپاد شاه دریـــم ایـــوان (١٤١٢ ـ ١٥٠٥م) ایلچی دهرات د سلطان ابو سعید دربار ته راغی‌ء.

مولانا شر یف الدین عبد القهار دمعقول‌اومنقول جامع‌عالم‌په هرات‌کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وفات سو. (۲۰رجب)

۱٤٦٥ م ۸۷۰ ق

دهزاره اقا اولس چه یاغی سوی وو، سلطان ابوسعید پر دوی‌ورغی‌ء خوبیا دشیخ الاسلام نورالدین محمد په‌شفاعت وبخښل سوه، اودخو کالو م لیات څنی واخیستل‌سوه، اومولانا شمس الدین علی د نصیحت لپاره ورولیږل سو، او امیر نظام الدین احمد دمالیتو اخیستنی لپاره .

په همدغه کال سلطان ابو سعید ناروغه سو، اود دربار طبیبانومولانا قطب الدین محمد نفیسی او مولانـا اصیل الدین حسین تونی ئی علاج وکیء.

۱٤٦٥ م ۸۷۰ ق(حدود)

دیوسفزو اونوروپښتنو قومونو له‌قندهاره دکابل او ننگرهار له‌خوا دپیښور او سوات سیموته ، ددوی مشران مداد، مدو ، شیخ عثـمان ، سلطان شاه‌و چی‌په کابل کی میرزا الغ بیگ مړ ه کړه.

سلطان ابوسعید خپل زوی میرزا الغ بیگ دکابل او غزنی اود افغان د سیمو تر اباسین پوری حکمران‌مقرر کیء، اوامیر ویس اتکه دالـغ بیگ وزیر دکابل دویسل‌آباد واله‌وکنبله.

۱٤٦٦ م ۸۷۱ ق

شیخ صدر الدین محمد رواسی‌په هرات کی وفات سو. (۱۰ رمضان) او جنازه‌ئی جوین ته واستوله سوه.

د غسی هم مولانا جـلال الـدین لطف الله دبخارا قاضی په‌هرات کی مړسو (۲۰ ذیحجه) اوجنازه‌ئی‌بخارا ته یووړه سوه .

۱٤٦٧ م ۸۷۲ ق

څکه چی میرزا جهان شـاه دآذربایجان پاچا دامیر حسن بیگ پـه جنگ کی‌مړسو اوهلته فساد وسوء نو سلطان ابوسعید په‌مروکی دخواجه ناصرالدین عبیدالله سـره مشوره وکړه اود طوس‌له‌لاری‌پر آذربایجان اوعراق‌ورغیء،اومیرزا سلطان خلیل خپل زوی‌ئی په هرات‌کی اوبل زوی سلطان مرادئی په گرمسیر اوقندهار کی مقرر کړل .

۱٤٦٧– ۱٤٦٩ م ۸۷۲– ۸۷٤ ق

حیدرشاه حاجی خان‌بن‌زین العابدین سواتی دکشمیر پاچاو .

۱٤٦٨ م ۸۷۳ ق

سلطان ابو سعید دهرات لـوی پ چا داران دقراباغ په جنګ کی د اوزون حسن په لاس‌کی گرفتار سو (۱٦رجب) او وروسته په (۲۲) رجب داردبیل په شاوخوا‌کی وواژه‌سو .

که‌څه هم‌په هرات‌کی‌میرزا سلطان محمود دابو سعید زوی په ۳ شعبان پاچاسو، خو میرزا ابوالغازی سلطان حسین بایقرا هرات ونیوی، او پـه جمعه ۱۰ رمضان ۲۵ مارچ په باغ زاغان کی پرتخت کښیناست، او مولانا قطب الدین طاوس سمنانی ئی په صدارت مقرر کی ء .

سلطان حسین په هرات کی باغ جهان آرای جوړ کیء.

سلطان حسین بایقرا دخرا سان او سیستان ښارونه ونیول، او پر خپله‌سکه‌تنگه باندی‌ئی عدل‌اوبهبود وکښل (ذیحجه) .

امیر علی شیر نوایی د هـرات دسلطان حسین دربار تـه را غیء. (رمضان– اپریل ۱٤٦۹) .

د میرزا الغ بیگ لښکرو ټولی افغانی سیمی ونیولی ، اوتر ملتانه پرمخ ولاړل.

۱٤٦٨– ۱۵۰۵ م ۸۷۳– ۹۱۱ ق

دسلطان حسین بن غیاث الدین منصور بن بایقرا بن عمر شیخ بن تیمور سلطنت له هراته .

۱٤٦٨– ۱۵۰۰ م ۸۷۳– ۹۰٦ ق

سلطان غیاث شاه د محمود شاه خلجـی زوی دهند پـه مالوه کـی پـاچاو .

۱٤٦٨ م ۸۷۳ ق

دستور اعظم خواجه قطب الدین طاؤوس سمنانی‌په‌هرات کی « جوی سلطانی»وکښله‌اواوبه ئی‌له څلو رو فرسخو څخه کوه مختارته راوستی، اودهرات شمالی دښت‌ئی ترگازرگاه پوری زرغون کی ء .

۱٤٦٨ م ۸۷۳ ق حدود

د مهمندو او یوسفزو جنگ پـه ننگرهارکی اودیوسفزولیږد داشنغر سیموته‌اوددلازاکو او شلمانو شړل اوتر باجوړه مځکی نیول، دملک‌احمد بن سلطان شاه او شیخ ملی آدم‌بن یوسف په مشری .

۱٤٦۹ م ۸۷٤ ق

په ۱٤ محرم دسلطان حسین مور فیروزه بیگم دامیر تیمور دلورله‌خوا لمسی‌ په هرات کی مړه سوه ، او مولانا قطب الدین خوافی صدراعظم ۱۵۰ زره دیناره جریمه او بیر تـه صدر باته سو .

سلطان حسین میرزا خراسان ته دمیرزا یادگار مقابلی ته ولاړ، اوپه چنا ران‌کی‌ئی مات‌کی‌ءاوبیر ته‌هرات ته‌راغیء . (۳ جمادی الاخری).

دهرات دخانقاه شاهر خیه مشر عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندی‌و. (دمطلع سعدین لیکوال) .

دمولانا درویش احمد هروی وفات‌او ښخیدل دگازرگاه سره .

۱٤٦۹– ۱٤۸۱ م ۸۷٤– ۸۸٦ ق

حسن شاه د حیدر شاه سواتی زوی دکشمیر پاچاو .

۱٤۷۰ م ۸۷۵ ق

د شمس الدین محمد تباد کانی خراسانی محدث دژوند وخت .

دهرات خلکو دډیرو مالیاتو پـر خلاف‌قیام‌وکیء خو ا میر علی شیر نوائی دغه‌مالیات لغوکړل‌اوخلك ئی آرام‌کړل .

څکه چی سلطان حسین میرزا په مرغاب کی بوخت و، نو میرزایادگار محمدبن سلطان محمد هرات ونیو اوپه باغ زاغان کی پادشاه سـو ، (دوشنبه ۹محرم) مگر سلطان‌حسین له فاریابه راغی او یادگار میرزائی په باغ زاغان کی‌ونیو،او مړئی‌کی ء. (چهار شنبه ۱۷ صفر).

وروسته خواجه قوام الد یـــن نظام الملك بن اسماعیل خوا فی په وزارت مقرر سو.

مولانا حسین واعظ کاشفی هروی دمولانا جلال‌الدین بلخی دمثنـو ی «لب لباب »وکیښ.

عبد الرزاق سمر قندی د مطلع سعد ین دوهم ټوك تـمام کی ء . (پنجشنبه ۱۷ محرم) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱٤۷۰ م ۸۷۵ ق

دعلی بن محمدبن مسعود بسطامی هروی (مصنفك) دهرات د مشهور مؤلف او فقیه او عالم وفات پههرات کی. دی دامام فخررازی له پښته و (ولادت ۸۰۳ ق) .

۱٤۷۲ م ۸۷٦ ق

علی شیر نوایی دهرات د اعلی دیوان امیر سو .

۱٤۷۳ م ۸۷۸ ق

دشیخ نور الدین محمد جغاره ئی وفات اود هرات پـه خیابان کـی ښخیدل. (جمعه ۲۳ رمضان).

نوایی لهوزارته استعفاوکړهخوونه منل سوه .

دهرات قاضی قطب الدین احمـد امامی وفات سو. (۱ شوال) .

۱٤۷۵ م ۸۸۰ ق

دمولانا اظهر مشهور هرویخطاط وفات په هرات کی .

نوایی په هرات کی مـدرسه او خانقاه اخلاصیه دجوی انجیل پرغاړه جوړ کړل .

شیخمولی ادمبن یوسف دپښتنو دخرښبون سـره بنی شخه ، خپل کتاب دشیخ مو لی د فتر په پښتو وکیښ اود پیښور په سیموکی ئیتر سواته دمځکو دویش او اجتماعیګه ژوند لاری چاری پکښی وښووی . دغه دژوندانه ګه اصولد ۱۸٦۹ م تربند وبست پوری په پښتنو کـی جاری وو، خو انګریزانوهغهپهشخصی ملکیت واړول .

دسلطان ابوسعیدلهخوا پهقندهار او ګرمسیر کـی دده زوی سلطان مراد حکمرانو .

مولانا عبدالله طباخ هروی خطاط په هرات کی مړ سو .

۱٤۷۷ م ۸۸۲ ق

دامیر عیاث الدین منصور پرقبر په هرات کی د سلطان علی مشهدی بهنستعلیق خط یودبر لیك و کښل سو .

په هرات کی دخمسی یوه مصوره نسخه وکښله سوه چی دهر ات او سمرقند د حکمرانانو تصاویر لری (استانبول ۱۹۵) محمدبن محمدبقال هروی نقاش او خطاط د عجا ئـب المخلوقات ۱۸۹ تصویرونه پههرات کی وکښل (استانبول ٤۱۰) .

۱٤۷۸ م ۸۸۳ ق

مولانا جامی هروی نفحات الانس وکیښ .

امیر سید اصیل الدیـن عبدالله حسینی هروی مفسر او مـحدث او مؤلف دمزارات هرات لیکوال پـه هرات کی وفات سو. (۱۷ جـمادی الاخری) .

سیف الدین جا می خپل کتاب آثارالو زرا ء تا لیف کی ء چـی دوزیرانو تاریخ دیء .

۱٤۸۰ م ۸۸٤ ق

دمولاناجا می هر ویلو مړیدیوان فاتحة الشباب مرتب سو.

میرزا ابوبکر دسلطان ابو سعید زوی په بـد خشـان کـی اقـتدار

وموند .

۱٤۸۰ م ۸۸۵ ق

مولانا جامی هروی شواهد لنبوه تالیف کی ء اوه رکنـه او یـوه خاتمه .

درویش علی په بلخ کی یاغی سو او امیر علی شیر ئـی ایلولو تـه ولاړ.

ملك شمس الدین محمد بنیحیی پهنیمروزکی حکمراناوملك نظامالدین یحیی مړ سو .

دشمسالدینمحمد امینزیارتګاهی هرو ی وفات .

۱٤۸۱ م ۸۸٦ ق

دمولانا جامی تحفةالاحرار منظوم سو .

دسلطان حسین بایقرا لـخوا د سلطان بایزید کتابخانی ته دسلمان ساوجی مصورديوانچی ۱۱ تصویره لری دنعیم الدین کاتب پهخط پـه هرات کی ترتیب او اهداء ســوـ (استانبول نمبر ۳٥٦۳) .

مولانا عبدالرحمن جامی هرو ی اشعة اللمعاتوکیښ چیدفخر الدین ابراهیم عراقی دلمعات شرحده .

۱٤۸۱–۱٤۸۳ م ۸۸٦ – ۸۸۸ ق

محمد شاه بن حسن شاه سواتی دکشمیر پادشاهو .

میر علی شیر نوایی دهرات لوی وزیر خپل دیوان «خزاین المعانی» دسلطان حسین بایقرا په خواهشپه ازبکی ژبه تکمیل او ترتیب کی ء .

۱٤۸۲ م ۸۸۷ ق

د مطلع سعدین مؤلف عبدالرزاق سمر قندیچیمؤرخ ، عالم،سیاسی، دیوانی سړی و وفات سو. (جمادی الاخری) .

۱٤۸۳ م ۸۸۸ ق

مولانا جامی دیو سف او زلیخـا قصه نظم کړه .

خواجه عبدالقادر ګوینده د هرات دموسیقی استاد په طاعون کی وفات سو .

عطاءالله جمال الدیندهرات مشهور واعـظ دحضرت محمد (صلعم) پـر ژوندانه باندی روضةالاحبابوکیښ، چی په ۹۰۰ ق تمام سوی دیء.

دشیخ کمالالدین حسن وفات او ښخیدل په هراتکی .

امیر علـی شیر نـوایـی خـپل حیرةالابرار مثنو ی په ازبکی ژبـه منظوم کی ء .

دبا بر شاه بن عمرشیخ ولادتپه فرغانه کی دقتلق نګار خانم لهنسه (٦ محرم مساوی ۱٤ فروری).

۱٤۸٤ م ۸۸۹ ق

دخواجه رزقالله دهلوی مشتاقی دلودیانو د تاریخ دلیکوال د ژونـد وخت .

امیر علی شیر نوایی خپل لیلی ومجنون پـه از بـکی ژبـه منظوم کی ء .

دغسی هم دده فر هاد او شیرین او سبعهٔ سیاره پهدغـه کال منظوم سول .

۱٤۸۵ م ۸۹۰ ق

دمولانا جا می سلسلة الذ هب دسلطا ن حسین با یقرا په نامهپـه هرات کی منظوم سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیر علی شیر نوائی په ازبکی ژبه خپل «سداسکندری» منظوم کی ء .

زین الدین محمود واصفی هروی شاعراولیکوال دبدایع الوقایع مؤلف پههرات کی وزیږیدیء.

ـپښتو شاعر خلیل خان نیازی د ژوند وخت په هندکی .

اسماعیل بن عیسی بن دولت افغانی اختیار اعتماد المسا نید فی اختصار اسماء الرجال الاسانید به حجاز کی تألیف کیء(جماد ی الاخری) دده وفات پهمکه کی۸۹۲ق.

عجا ئب المخاو قات په فارسی ترجمه سو . داکتاب پهعربی دزکریا بن محمد قز وینی تأ لیف دی.

۱٤۸٦ م ۸۹۱ ق

مولانا حسین کاشفی هروی د حاتم طایی قصه وکښله .

امیر علی شیر نوایی په نشاپور کی دشیخ فریدالدین عطار پرهدیره گنبده جوړه کړه .

دقاضی نورالدین محمد ا ما می هروی وفات (۲۰ جمادی الاخری).

دمولانا شمس الدین محمدبن محمد تباد کانی دمنازل السائرین دشارح وفات او ښخیدل دهرات په خیابان کی .

۱٤۸۷ م ۸۹۲ ق

دولت شاه بن بختی شاه سمرقندی خپله تذکرة الشعراء دامیر علی شیر نوائی پهنامه تألیف کړه.

امیر علی شیر نوایی داستر آباد حکمران سو .

دمولانا علاء الدین محمد بن مو من ابیزی هروی وفات او ښخیدل په هرات کی .

مولانا عبدالرحمن جامی دخپل تفسیر لومړی ټـوك وکیښ (داکتاب ورك دی) .

دشرف الدین اسماعیل بن عیسی بن دولت او غانی فقیه او محدث اود اختیار اعتماد المسانید دمؤلف وفات په مکه کی .

مولانا جامی هروی خپل بهارستان وکیښ

۱٤۸۷ م ۸۹۳ ق

جمال الدین محمد بن حسام هروی دخاور نامی ناظم پـه خوسف کـی وفات سو .

مولانا محمد معین طبیب دهرات د دارالشفا اود دربار سرطبیب وفات سو .

۱٤۸۹ م ۸۹٤ ق

دمولانا عبدالرحمن جامی دوهم دیوان واسطة العقد مر تب سو.

دشاه طیب خوافی شیخ وفات او ښخیدل په هرات کی .

۱٤۸۸ـ ۱۵۰۹ م ۸۹٤ـ ۹۱۵ ق

دسلطان سکندر بن سلطان بهلول لودی پښتون سلطنت په هندکی .

۱٤۹۱ م ۸۹٦ ق

امیرعلی شیر نوائی دهرات مشهور وزیر دمجالس النفایس تذ کرۀ شعرا تالیف کړه اته دفتره

خواجه ناصرالدین عبیدالله احرار مشهور نقشبندی شیخ په سمرقندی کی وفات او ښخ سو.

محمد حسینی په هرات کی د استانبول نمبر (۸۵۷) نسخه وکښله چی ۲۱ میناتوره لری.

د مولانا محمد جامی (دعبدالرحمن جامی دورور) وفات او ښخیدل په هرات کی .

دحافظ غیاث محدث وفات.

دحافظ معین الدین خلیفه دهرات دصدر وفات

میرمحمود خوشمردان سبزوا ری خطاط دخوشنو یسی رساله وکښله.

مولانا عبدالرحمن جامی دابن حاجب پرکافیه خپله مشهوره شرحه (الفوائد الضیائیه) وکښله چی د عربی نحو مشهور درسی کتاب دیء (شرح ملا).

۱٤۹۱ـ ۱٤۹۳ م ۸۹۷ـ ۸۹۹ ق

معین الدین محمد زمچی اسفزاری مؤرخ خپل تاریخی کتاب«روضا ت الجنات فی اوصاف مدینة هرات» د سلطان حسین بایقرا پهنامه پههرات کی تالیف کی ء .

سلطان علی مشهدی د سلطان حسین بایقرا دیوان په ٤ میناتورو مزین وکیښ (استانبول ۱٦۳٦) .

۱٤۱٤ـ ۱٤۹۲ م ۸۱۷ـ ۸۹۸ ق

دمولانا عبدالرحمن بن احمد بن محمد جامی هروی مشهور عالم او شاعر او مؤلف دژوند دوره پههرات کی ښخ دی (ولادت : ۲۳ شعبان ۸۱۷ ق ۷ نومبر ۱٤۱٤ م په جام کی .

وفات: جمعه ۱۸ محرم ۸۹۸ ق ۹ نومبر ۱٤۹۲ م په هرات کی .)

سید شمس الدین اندجانی دهرات صدر او شاعر وفات سو (۸۹۸ق)

محمو د ر فیقی هر و ی خطا ط د ذ خیر ة ا لملو ك نسخه پههرات کی پهنستعلیق وکښله ۸۹۸ ق (دهرات موزیم) .

۱٤۹۳ م ۸۹۹ ق

ظهیر الدین محمد بابر دعمر شیخ میرزا زوی دابو سعید کور گان لمسی دفر غانی په اند جان کی ۱۲ کلن پر تخت کښینو ست (۵ رمضان ۱۰ جون) .

خواجه کمال الدین حسین ابیوردی دهر ا ت لوی امیر و فات سو. (رمضان) .

دهرات خطاط احمد شیرازی په هرات کی یوه مجمو عة خمستین او هفت او رنگ جامی وکښله ،چی میناتور او نقاشی ئی دبهزاددمکتب یاد سلطان محمدده (دکابل خطی کتابخانه) .

۹۰۰ ق

۱٤۹٤ م ۹۰۰ ق

سلطان محمود میرزا دسلطان ابو سعید زوی پهماوراءالنهر کی و، چی دده زوی خان میرزا دبابر لهخوا د بدخشان حکمران ؤ، اوبیائی زوی سلیمان میرزا او لمسی ابراهیم میرزا پر بد خشان حکمرا نی کوله .

سلطان علی مشهدی په هرات کی یوه نسخه وکښله چی ۳٤ میناتوره لری (استانبول ۷٦۷) .

یوه خمسۀ نظامی دعلی شیر نوایی لپاره دغه خطاط وکښله چی دخطاطی اوتزئین شهکارده.

دبلخ دننه مسجد دسلطان حسین بایقرا په حکم په ۸۰ زره دیناره جوړ سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضی نظام الدین‌محمد گازرگاهی دحاجی محمد فراهی زوی دهـرات لوی قا ضی او عالم په گازر گاه کی ښخ سو (محرم).

دهرات دسلطانی مدرسی دمدرس مولا نا شمس الدین محمد اسفزاری وفات (جمادی الاخری).

دابو الحسن علی بـن زکـر یـا نشاپوری مؤ رخ د تا ر یخ الر جال دمؤلف دژوند وخت.

خواجه قطب الدین‌طاوس سمنانی دهرات لوی امیر ۷۰ کلن وفات‌سو.

ملاحسین واعظ کاشفی په هرات کی اخلاق محسنی دسلطان حسین بایقرا په‌نا مه وکیښس .

بابو خان کاکړ په ژوب کـــی ند کرهٔ غر غښت په پښتو تأ لیف کـــړه .

۱٤۹٤ م ۹۰۰ ق حدود

دبایزید پورانی هروی عا لم او شاعر او خطاط دژوند وخت پـــه هرات او بخارا او سند کی .

دمولا نا حاجی محمد هـر و ی نقاش او کتا بدار دژوند وخت .

دقاسم علی چهره کشا ی هروی نقاش او دبهزاد د شاگرد د ژوند وخت .

استاد محمدی دسلطا ن محمـــد هروی زوی دهرات مشهور نقاش او دبهزاد شاگر د په‌هرات کی و .

مولانا محمو د هرو ی مذهب او نقاش دامیر علی شیر نوایی سره‌و.

مولانا نظام الدین احمد جیلانـــی مشهور منجم او رمال‌له گیلانه‌هرات ته‌راغیء او دلی مقیم سو .

خواجه عبدالله مروارید دهـرا ت لوی منشی او خطا ط یو قرآن پـــه اعلی ثلث خط‌په‌هرات کی وکیښس ـ (مشهد رضـوی.)

دقا سم علی هرو ی‌په خـــط او نقاشی یوه «خمسهٔ نظامی » (لند ن موزیم نمبر۶۸۱۰) په‌هرات کی‌دامیر علی شیر لپاره وکښله سو ه، چی تر بایسنقری شاهنامی ورو ستــه بهتر ینه نسخـــه ده .

دبلخ دشیخ الاسلام نظام الدین عبدلهادی بن خواجه ابو نصر ثانی دژوند وخت . دی د خوا جه محمد پارسا له پښته و، اوپه بلخ کـــی دخپل نیکه سره ښـــخ سو .

دابو حفص‌عمر بن‌محمد غزنوی‌عالم‌د ژوند وخت.

کجوخان رانی زی دیـــو سفـــزو حکمران په شیخ تپورکی غوریاخیل اوپه لنگر کو ټ کی دلا زا ك ما ت کړل او دشیخ ملی دفتر یی تکمیل او ترمیم کیء .

۱٤۹۵ م ۹۰۱ ق

میر ك جلال الد ین قاسم دهرات صدر ۵۹ کلن وفات او په‌بلخ کـــی ښخ سو .

خان جهان خان لودی دهندامیر دمرآة الا فاغنه دتاریخ مـؤ لـــف په‌هند کی وفات سو.

خان علی‌کاتب‌په‌هرات کی‌دگیلان‌د حمکران لپاره مصورالبم ترتیب کیء (استانبول ۱٤۹۱).

مو لانا شمس الدین محـــمـــد د شرف الدین عثمان زوی‌د هرات د مدرسهٔ اخلاصیه مدرس او عـــالـــم وفات سو (ربیع الاول).

۱٤۹٦ م ۹۰۲ ق

دفیض الله بن زین العابد یـــــن بنیانی ملك القضاة او صدر جهان لوی مؤلف دژوند وخت په هندکی.

دشاهرخ د مدرسی لوی مدرس مولانا بر هان الدین عطاء الله رازی په‌هرات کی‌مړسو (رمضا ن).

۱٤۹۷ م ۹۰۳ ق

بابر سمر قند ونیوىء. (دربیع الاول اواخر = نو مبر) او دده په غیاب کې‌ئی ورور جهانگیر میـــر زا اند جان ونیو .

صدر جهان ملـــك القضاة فیض الله بنیانی مجمع‌النوادر په هند کی وکیښس .

میر خواند محمد هروی مؤرخ د روضة الصفا مؤلف پـــه هرات کـــی ٦٦کلن وفـــات سو (۲ذیـــقعد ه)ا و دشیخ بهاءالدین جغاره یی په‌هدیره کی ښخ‌دی .

زر غونی دمـــلا د یـــن محمـــــــد کاکړ لور دقند هار په‌پنجوا ئی کی دسعد ی بوستان په پښتو منظو م کیء، دا خطاطه هم وه.

۱٤۹۷ــ۱٤۹۹م ۹۰۳ تر ۹۰۵ ق

امیر علی شیر نوا یی دهـــر ات لوجا مع تر میم کړه .

۱٤۹۸ م ۹۰٤ ق

بابر له خپله وروره جهانگیرمیرزا څخه بیااند جان ونیو (ذی قعـــــده = جون).

خواجه شمس الدین محمدمروارید دسلطان‌ابو سعید وزیر او دخواجه عبدالله انصاری د مو قو فاتو متولی په‌هرات کی وفات اوښخ‌سو .

مولانا محمد نقاش‌هروی دامیرعلی شیر کتا بدار دبد یع الزما ن‌میر زا کتابدار سو .

خواجهٔ کلان محمد اکبر دمولانا سعدالدین کاشغری زوی‌په هـــرا ت کی و فات سو (پنجشنبه ۱۲جمادی الا خری).

مو لانا قطب الدین محمد آد م د هرات طبیب وفات سو (محرم).

مولانا شمس الدین محمد زوجی دهرات زاهد اوعالم وفـــات ســــو (شنبه ۱٦ رمضان).

مو لانا میر حسین معما ئی‌وفات اودهرات په اخلا صیه مدرسه کـــی ښخ‌سو.

۱٤۹۹ م ۹۰۵ ق

خواند میر هروی مؤرخ خلا صـــــة الا خبار وکیښس .

امیر جلال الدین ویسل اتکه د امیرمحمد مغول‌زوی‌په‌کابل کې‌مړسو (جمعه ۵شعبان) دبالاحصار غر بـــی خواته ښخ دی .

۱٤۹۹ــ ۱۵۱۰ م ۹۰۵ــ ۹۱٦ ق

دشیبا نی خان دابرا هیم زو ی (دجوجی بن‌چنگیز خان له‌پښته) سلطنت پر ماوراءالنهر او شما لی او غربی افغانستان تر قند ها ره .

۱۵۰۰ م ۹۰۵ ق

بابر عایشه بیگم دسلطا ن‌احمد میرزا لور وکړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میر زا حیدر کور گا ن د تا ر یخ رشیدی مؤلف وزیږیدیء .

مو لانا شمس الدین محمد پا ی گنبد دهرات عالم وفات سو .

مولانا کمال الدین‌مسعود شروانی دهرات دگو هر شاد دمد رسی‌لوی مدرس او عالم وفات سو.

دهرات طبیب مو لانامسیح‌الدین حبیب الله اومولانا حسن شاه‌شاعر مړه سول.

۱۵۰۰ م ۹۰۶ ق

امیر شیر محمد گوکلتاش دامیر ویسل اتکه زوی په‌کابل کی‌مړ او ښخ سو (پنجشنبه ذی قعده).

سمر قند شیبانی خان ونیو اوبابرله اند جا نه پرده حمله‌وکړه‌اوبخاراته ئی وتښتا وه .

خواجهٔ خورد محمد اصغر دسعد الدین کاشغری زوی‌په زمینداور کی وفات اوپه هرات کی‌ښخ سو .

حکیم یوسفی هروی په‌هرات کی دمأکول او مشروب رساله وکښله .

۱۵۰۱ م ۹۰٦ ق

امیر علی شیر نوایی دهرا ت‌لوی اوعلم پرور او شاعر وزیر وفات‌اوپه هرات کی ښخ‌سو.۱۲ جمادی‌الاخری ۳جنوری .

۱۵۰۱م۹۰۷ ق

میرزا الغ بیگ دسلطان ابوسعید زوی چی له ۸٦٥ ق څخه دکا بل‌او غزنی حکمران ؤ په غزنی کی مړاو ښخ سو اودده کوچنی زوی میرزا عبدالرزاق ئی پر ځای کښېنوست.

مولانا حسین واعظ کاشفی په هرات کی مخزن الانشاء تالیف‌کیء

(دکابل خطی نسخه دده په خط).

غیض الله بن زین العا بدین ملك القضاة صدر جهان قا ضی حسا م صدر بنیانی دتاریخ محمود شا هی او مجمع النو ادر اوتفسیر معظم او دستور الحفاظاوخلا صة الحکایات مؤلف خپل کتاب تاریخ محمود شا هی وکیښس .

مولانا معین الدین واعظ دمعار ج النبوة مؤلف اوشاعر دحاجی محمد فراهی زوی په هرات کی‌وفات او په گازر گاه کی ښخ سو.

دمولانا سلطان‌محمود هروی‌خطاط

دژوند وخت ۱۵۰۲م۹۰۸ ق

مجالس العشا ق دسلطان‌حسین بایقراپه نا مه تأ لیف سو (؟)

بابر وایی چی ددی کتاب مؤ لف کمال الدین حسین گازر گاهی دی.

شیخ صوفی علی هروی زاهد او متقی دهرات‌په سر خیا بان کی ښخ سو .

۱۵۰۳ م ۹۰۸ ق

بابر په ماوراء النهر کی‌مات سو اوشیبانی خان دشا ه بداق سلطان زوی تاشکند ونیو (جون).

محمد مقیم دامیر ذوالنون ارغون زوی دقندهار حکمران کابل له‌میرزا عبدالرزاق څخه ونیو اودمیر زاالغ بیگ لورئی وکړه .

۱۵۰٤ م ۹۰۹ ق

دبابر آواره گی دماوراء النهر په دښتو اوکوچیانو کی .

بابر پرترمذ ترآمو راواوښت اود بدخشان او تخار ستان خسرو شاه

نه‌په قندوز کی راغیء اوانه زره د خسرو شاه لښکر ی ولمسول او خسروشاه میمنی ته وتښتید .

علی دحسین کاشفی‌زوی رشحت عین‌الحیات په هرات‌کی وکیښس .

دمولانا معین الدین فراهی دهرات قاضی او عالم دمعارج‌النبوه دمؤلف وفات اود هرات په گازرگاه کی ښخیدل .

دمولانا عبدالرحمن کارد گرهروی عالم و فات او په زیارتگاه کی ښخیدل .

مجنون ر فیقی دهرات خطاط خپله دخط رساله تألیف‌کړه.

۱۵۰٤ م ۹۱۰ ق

بابر د هندوکش شمالی خواوی ونیولی (محرم ،جون)او دلو مړی‌ خور په‌منځ کی دوشی ته‌راغیء.

دوستی بدخشی د فارسی دیوان خاوند شاعر په بد خشان کی وزیږیدیء .

بابر ترهندوکش راتیر سو اود هوپیان له‌لاری ئی محمدمقیم په کابل کی کلابند کیء (دربیع الاول اواخر) اؤ د ربیع‌ا لا خر په پای کی محمد مقیم قند هار ته‌ولاړ، اوبابر کابل ونیویء، دکابل اولغمان مالیات اته‌لکه شا هر خی وی .

۱۵۰٤– ۱۵۳۰ م ۹۱۰– ۹۳۷ ق

بر افغا نستان باندی دظهیرالدین محمد بابر داقتدار دوره .

۱۵۰٤ م ۹۱۰ ق

بابر پاچاپه کابل‌کی (خط بابری) اختراع کیء .

سلطان ویس سواتی او سلطان علاء الدین سوا تی دسوات مشران د بابر معاصر حکمرانان وو .

طاوس‌خان یوسفزی‌دسمی دیوسفزو مشرو، چی له بابر سره ئی دروعی روابط درلودل .

شاه منصور دملك سلیما نشاه زوی دسمی دیوسفزو مشرو، چی خپله لوربی‌بی مبارکه ئی بابر ته ورکړه .

مولانا حسین واعظ کاشفی‌دهرات مشهور مؤلف اوعالم او مفسروفات اود هرات په خیابان کی ښخ سو، دی دمواهب‌علیه اوتفسیر جواهر او انوار سهیلی او نورو ډیرو کتا بو مؤلف دی.

دقاضی اختیار الدین حسن هروی تعلیق‌نویس اوقاضی القضات دژوند وخت .

دساغر هروی‌شاعر دژوند وخت.

قاضی برهان الدین محمد هروی دهرات صدر وفات سو .

امیر صدر الدین سلطان ابراهیم امینی دمیرك جلال الدین قاسم زوی دهرات صدر مقرر سو .

خواجه امین الدین محمود دهرات وزیر وفات سو .

۱۵۰٦ م ۹۱۱ ق

بابر غزنی ونیوی، او خپل ورور جهانگیر میرزایی هلته حاکم‌کیء.

وروسته یی‌گردیز،کوهاټ،بنو، تهل –گومل ترکلاته‌اوشرقی خواترخیبره ونیوله .

شیبانی خان پربلخ راغیءاوسلطان حسین بایقرا دهرات پاچا سیدافضل بابر ته راواستاوه او کومك ئی ځینی وغوښت .

په کابل او اطرافو کی ئی سختی زلزلی وسوی او ډیرځایونه ئی وران کړل.

سلطان حسین بایقرا له هراته د شیبانی خان مقابلی ته وووت، خود بابا الهی په منزل کی ٧٠ کلن تر ٣٩ کاله سلطنت وروسته وفات اوپه هرات کی ښخ سو. (١١ذی حجه٤ می).

مولانا عبدالجمیل دهرات عالم وفات سو .

١٥٠٦ م ٩١٢ ق

بابر دهزاره جات لهلاری لهکابله هرات ته ولاړ، اود مرو چاق په گل باغان کی دهرات دتیموری شاهزادگانو سره یوځای سو (دوشنبه ٦ جمادی الاخری).

په کابل کی چی بابر نهو، نودده دکازوی خان میر زا دپاچهی دعوه وکړه اود کابل بالاحصار ئی کلابند کیء .

صفوی لښکروپههرات کیدمولانا جامی قبرو شانه وئی سوا ځه.

بابر دهزاره جات له لاری په ډیر زحمت په ژمی لههر اته کابل تهراغیء اودا ښارئی بیرته لهخان میرزا څخه ونیویء (شوال).

د علی بن حسین بن علی بیهقی طبیب دترویح الارواح دمؤلف دژوند وخت .

مولانا عبدالغفور لاری د مولانا جامی شاگرد په هرات کی وفات او دمولانا جامی په هدیره کی ښخ سو. (یکشنبه ٥ شعبان) .

١٥٠٧ م٩١٣ ق

شیبانی خان اوزبك هرات ونیویء اود تیموریانو پاچهی ختمه سوه . بدیع الزمان میرزا اودده وروړمظفر حسین له هراتــه ولاړل (٢١می) او خپل کتابونه ئی هم استانبول تــه یووړل .

بابر قندهار ونیو او هغهئی خپل وروړ ناصر میرزا ته وسپاره. مگر شیبانی راغیء او قندهار ئی و نیو اوبیرته هرات ته ولاړ، او قندهارئی محمد مقیم ارغون تهوسپاره .

بابر لهکابله ولاړ او ننگرهار ئی ترکنړه و نــیو، او هلتهئــی میرزا عبدالرزاق حکمران کیء.

بابر پر غلجو او مهمندو افغانانو باندی حمله وکړه اوسل زره پسونه ئی او لجه کړل، په کتهواز کی ډیر بندیان ووژل او کله منارئــی ځنی جوړ کیء .

مولانا نورالدین محمد زیارتگاهی هروی عــالم په قندهار کی وفــات سو .

حکیم یوسفی هروی په طب کی فوایدالاخیار منظوم کیء.

١٥٠٨ م ٩١٤ ق

بابر مړمند چور کړل خږدده پــه غیاب کی دکابل خلك یاغی سول او میر زا عبدالرزاقئی پاچا کیء.

بابر خپل تخت د کابــل دشیر دروازی غره پهلمن کی جوړکیء چی په ١٠١٦ ق جهانگــیر پسی بشپړ کیء.

دعماد الدین فضل اللهبن علاءالدین بن علی طوسی دشرح لوایح جامی د لیکوال وفات .

مولانا سلطان علی قاینی دامیرعلی شیر د کتابخانی خطاط اود سلطان بایقرا دزوی معلم پــه هرات کــی وفات سو

حکیم یوسفی هرویپه هرات کی جامع الفوائد دعلاج الامراض شرح تالیف کړه .

١٥٠٩م ٩١٥ق

بابر لهننگرهاره راغی اوپه کابل کی میرزا عبدالرزاق ونیوی او مړ ئی کیء چی پهغزنی کیدخپــل پــلار الغ بیگ دخنگه ښخ سو او کابل ، غزنی، ننگرهار دبابر لاس تهورغلل زبیر راعی پهبدخشان کی دخلــکو په کومك راولاړ سو او بــابر خپل داکا زوی خان میرزا هلته واستاوه چه زبیر را عی ئی مـــړ کی ء .

سید روح الله میرك نقاش اوخطاط اومذهب چی دهرات دودانیو نوشتی دده په خط وی په هرات کی وفات سو .

خواجه عبد الرحمن دخواجه کلان زوی دهرات قاضی اود گوهر شــاد په مدرسه کی مدرسو .

١٥٠٩ـ ١٥٢٥ م ٩١٥ـ ٩٣٢ ق

دسلطان ابراهیم بن سلطان سکندر لودی سلطنت په هند کی .

١٥١٠ م ٩١٦ ق

شیبانی خان اوزبك په مروکی د پارس دصفویانو سره جنگ وکیء چی لس زره اوزبك ووژل سول او شیبانی خان هم پهدغه جنگ کیوواژه سو . (جمعه ٢٦ شعبان ٢ دسمبر)

مولانا شمس الدین بردءی چی د شاهرخ پهعصر کی هرات ته راغلی اوپه گازرگاه کی په تدریس بختو، لههراته آذربایجان تهولاړ. لهدهسره مولانا اسمعیل تبر یز ی هم لههراته ولاړ.

شاه اسما عــیل صفوی هــرات ونیوی.

امیرغیاث الدین محمدبن امیریوسف دهرات دسلطانیه مدرسی مدرس او لوی قاضی دامیر خان په حکم ووژل سو اوپه هرات کی ښخ سو .

١٥١١ م ٩١٦ ق

بابر دقندوزلهخوا تر آمو واوښت اود حصار ښار ئی محاصره کیء .

١٥١١ م ٩١٧ ق

بابر دخپلو (٦٠) لښکرو په قوت دسمر قند ښارونیو اوناصر میــرزا خپل وروړ ئی دکابل په حکمرانی وټاکه . (رجب، اکتوبر) .

١٥١٢ م ٩١٨ ق

عبیدالله خان او ز بك په سمر قند کیبابر مات کیء اودی ئی لهماوراء النهره راویـــو ست (٣ ر مضان ١٢ نــو مـبـــر) او دی د هندو کش شمالی خواوو تهورغی.

خواجه عبد اللطیف صوفی هروی دهرات په قریه فراشان کی وفات او ښخ سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهرات مشهور امیر سیدغیاث‌الدین مشهدی وفات سو .

مولانا بنا یی هر وی نستعلیق کښونکی دنجم‌ثانی دماوراءالنهر په کشتار کی ووژل سو.

د مولانا جمشید کتابدار هروی خطاط وفات .

۱۵۱۳ م ۹۱۹ ق

مولانا سلطان‌علی‌مشهدی مشهور نستعلیق لیکونکی پــه مشهد کــی وفات سو .

مولانا فصیح الدین محمد نظامی دهرات د بدیعیه مدرسی مدرس او مؤلف وفات سو .

امیر برهان الدین عطاءالله‌دهرات عالم په مشهدکی مړسو (شوال) .

مولانا غیاث الدین جمشید قاینی دهرات صدر پــه قایــن کــی وفات سو .

۱۵۱۴م۹۲۰ق

بابر تر هندو کش راتیر سو او کابل ته راغی .

قاضی حسن اختیار الدین دقاضی غیاث الدین تــربتی زوی د هــرات مشهور قاضی مړ اوپه تربت کی‌ښښخ سو .

قاضی بدیع دقاضی اختیار الدین هروی‌زوی‌په‌هرات اوبخارا کی‌ژوندی ؤ، دی دمعقول او منــقول عالـم او شاعر او طبیب اود مختار الابــرار مؤلف و

خواجه جلال الدین ابــو القاسم جامی دهرات معتبر سړی او خواجه ناصر الدین عبدالعزیز جامی دهرات عالم اومتقی وفات سول .

مو لانا میرکمال الدین‌حسین‌ابیوردی دهرات ددربار امیر او عالــم وفات سو .

مولانا نظام الدین عبدالقادرطبسی دهرات قاضی و .

ددرویش عبدالله سلطانی بلخــی خطاط وفات .

میر فاضل گوکلتاش دقندهار د باباولی (سید حسن ابدال) پــرقبر یوه شنخته‌وکښله(ربیع الثا نــی)

۱۵۱۵ م ۹۲۱ ق

شیخ جلال‌الدین ابو سعید پورانی هروی په قندهار کی له بامه ولوید اومړ سو

سید نظام الدیــن سلطان علــی موسوی هروی او خواجه نعمت الله آصفی هروی امیر او شاعر وفــات سول .

قاسم بن‌یوسف ابونصری هروی ارشاد الزراعه تالیف کیء .

۱۵۱۶ م ۹۲۲ ق

محمد بدخشی دمنطق عالــم اود شرح الیاس رومی دحاشیی دمؤلف وفات .

مولانا شهاب‌الدین عبدالله بیانی بــن خواجــه محمد مروارید دهرات خطاط او شاعر او صدر اود موسیقی پوهاند په هرات کــی وفــات سو . (رجب) .

۱۵۱۶ م ۹۲۳ ق

بابر له کابله ولاړ او قندهار ئــی له شاه بیگ ارغونی څخه ونیوی او شاه بیگ د شال اوسند خــوا تــه ولاړ .

یار محمد هروی خطاط په هرات کی دمخزن اسرار نسخه وکښله . (استانبول ۱۳۰۹) .

شیخ فصیح الدین محمد بن زین العابدین خوافی صوفی اوزاهد وفات سو .

بدیع الزمان میرزا دسلطان‌حسین بایقرا زوی مړ سو .

۱۵۱۸ م ۹۲۴ ق

محمد بن‌یوسف هروی طبیب او لغوی جواهر اللغه تالیف کیء .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق

بابر دجندول او باجوړ له خوا پر هند خپله لو مړۍ لښکر کښی‌وکړه په ۵ محرم ۸ جنوری‌ئی دباجوړ کلا ونیوله او خواجه کلان ئی هلته مقرر کیء .

دیو سفزو مشران شاه منصور د ملك سلیما ن شاه زوی او سلطان علاءالدین سواتی اوطاووس‌خان‌بابر ته ایل سول .

بابر دشاه منصور یوسفزی لور بی‌بی مبارکه‌وکړه. (جمعه ۲۶محرم) اود نیلاب له‌خوا پرپنجاب ورغی او بهیره‌ئی ونیوله .(۵ربیــع الاول ۷ مارچ) اوبیرته کا بل ته را غـــی (دربیع الاخر غره ، ۱ــ اپر یــل) .

دیو سفزو شپږ تنه مشران کـــابل تــه راغلل او بابر ته‌ئی دهغی خــوا مالیات ومنل (۱ جمادی الاخری ــ۲۰ می).

بابر دتیره کوتل له‌خوا د گردیز او کرماش (کورم) پر افغانانو باندی حمله وکړه (۲۹ رجبــ ۲۷ جولائی) اود شعبان په دریمه (۳۱ جولائی) بیرته کابل ته راغی.

بابر دخیبر لــه خوا پرپیښور او اشنغر حمله وکړه. (۱۳ رمضان ۸ سپتمبر) لښکرئی‌ترپنجابه‌دوهمه پلا پرمخ ولاړل اود ی بیرته کابل تــه راغی (دشوال اواخرــ ۲۰ اکتوبر)

سید امیر نظام‌الدین عبدالقادر د هرات سلطانیه مدرسی مد رس او دخراسان قاضی وفات سو .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ق حدود

دهرات د نستعلیق لیکو نکی او معمایی میر علی‌هروی دژوند وخت.

۱۵۲۰ م ۹۲۶ ق

بابر قندهارکلابندکیء خوپه‌لښکر کی ناجوړی ولویده اوبیرته کابل‌ته راغی (رجبـجون) اوددغه کال په پای کی‌یی پرهند په‌خپل‌دریم یرغل لاس پوری کیء اود پنجاب ترسیند پوره ئی‌ونیول او سیا لکوټ ئی هم فتح کیء.

سلــطان الخطاطین سلطان علــی مشهد ی پـــه هـــرات کـــی‌وفات اوپـــه مشهـــد کـــی ښـــخ‌سو. (۱۰ ربیع الاول) .

۱۵۲۰ م ۹۲۷ ق

خــان میــرزا دبابــر داکـــازوی دبدخشان حکمران مړ سواوپر ځای ئی‌دبابر له‌خوا شهزاده هما یــو ن دبد خشان حکمران سو .

مولانا هاتفی دمولانا جامی خوریی دهرات شاعر اود ظفر نامه تیموری ناظم پـه هرات، کـی وفـات سو . (محرم) .

امیر رضی الله عبـــدا لاول- دهرات دغیاثیه‌اوبد یعیه مدرسولوی مدرس اوعالم وفات‌سو (ربیع الاخر) دهرات قاضی ضیاء الدین نورا لله دقاضی درویش محمد زوی وفا ت اوپه گا زرگاه کی ښخ سو .

دهرات دواعظ مولانا حسامی‌واعظ دژوند وخت .

خواجه جمال‌الدین‌عطاءالله دهرات وزیر او عالم وفات سو (یکشنبه ۲ ربیع الاول) .

مولانا شمس الدین محمد الحنفی دهرات دسلطانیه مدرسی مدرس‌و .

۱۵۲۲ م ۹۲۸ ق

بابر قندهار دشاه بیگ ار غـون څخه ونیواوخپل‌زوی شهزاده کامران ئی‌هلته‌وگوماره(۱۳شوال ۱سپتمبر)

استاد کمال الدین بهزاد دشا ه اسماعیل صفوی‌په فرمان دکتابخانی مشر مقرر سو (۲۷جمادی الاولی) .

شیخ زین‌الدین علی‌هرات ته‌راغی اوددی ځای شیخ الاسلام او قاضی القضات مقرر سو .

شیخ نـورالـدین محمـدشیخ زین الدین خـوا فـی لـه ښتـه د هرات مشهور مدرس چی پــــه ۹۲٦ ق کا ل له هر اتــــــه کابل‌ته تللی اودبابر پادشاه په‌حضور کی و ، په کا بل کـی وفـــات سو (جمادی الا خری).

دملك علاء الدین علی‌بن ملك‌نظام الدین‌یحیی نیمروزی وفات .

۱۵۲۳ م ۹۲۹ ق

خواند میرهروی‌مؤرخ‌خپل مشهور کتاب حبیب‌السیر وکیښی .

دوست محمد کاکړ د بابرخــان زوی خپله غرغښت‌نامه‌په‌پښتو منظومه‌کړه.

۱۵۲٤ م ۹۳۰ ق

بابر خپل څلرم‌یرغل پرهندشروع کیء تر اباسین ورتیرسو اوتر سر هنده پوری ورسیدی .

عسکری میرزا دبابرزوی دقندهارد چهل‌زینی‌په جوړ ولوشرووکړه اوتر (۹۵۳ق) پوری یی‌کار ختم سو.

امیر نظام الدین عبدالحی‌منشی د هرات تعلیق نویس اودامیرعلی شیر دمدرسی مدرس له هراته ولاړ او په استراباد کی مدرس سو .

شیخ‌الحرم‌مولاناجلال‌الدین‌ابوسعید مکی هروی په‌هرات کی وفات او په خیابان کی‌ښخ سو.

۱۵۲٤ م ۹۳۰ ق حدود

دمولانا محمود د ابراهیم کالوانی زوی دتاریخ ابراهیم شاهی دمؤ لف دژوند وخت .

رابعه دقندهار پښتوشا عره‌په‌دغه وخت کی ژوندی وه .

دسلطان علی او بهی هروی‌خطاط دژوند وخت .

دقاضی نظام بدخشی اودده دزوی میرحسام الدین قاضی خان د ژوند وخت. دوی دبابر دو خت‌قا ضیـان وو .

۱۵۲۵ م ۹۳۱ ق

بابر تـول پنجاب ونیوی او میر

عبدالعزیز ئی دلاهور حکمران مقرر کیءاو دولت خان لودی ئی هم ما ت کیء.

۱۵۲۵ م ۹۳۲ ق

بابر پرهند پخپل پنځم یرغل‌لاس پوری کیء اوکامران میرزائی دکابل اوقندهار پرحکمرانی پریښو پخپله د (۱۲) زرولښکراو سره پرهندورغی (۱ صفر ۱۷ نومبر) .

۱۵۲٦ م ۹۳۲ ق

بابر دپانی پت‌په جنګ‌کی سلطان ابراهیم لودی وواژه‌اودهند سلطنت یی‌ونیو (جمعه ۸ رجب ۲۱ اپریل).

بایزید روښان دشیخ عبدالله‌زوی چی په (روښان‌پیر) مشهور سو ، د پنجاب په‌جالند هر کی دبیبن بنت محمد امین له نسه وزیږیدی .

ملك شاه محمود دملك نظام‌الدین یحیی زوی دنیمروز حـکمران مـړ سو .

سلطان محمد خندان هروی‌خطاط وفات سو، ده دحافظ ددیـوان یــوه نسخه په‌نستعلیق‌کښلی ده‌ربیع‌الاول ۹۲٦ ق (د کابـل دخـطی نـسخو کتابخانه) .

شیخ زین‌الدین اسفر غابادی‌هروی صوفی دهرات په گازرگاه کی ښخ سو .

علی حسینی هروی خطاط دسعدی دبوستان نسخه په هرات کی وکښله (استانبول ۱٤۱۰) .

دمولانا آگهی هروی شاعر وفات.

۱۵۲٦ م ۹۳۳ ق

دسید شیر (سیدمحمد) بن سید حسین زنجیر پا وفات‌او ښخیدل د قندهار د سپیروان په سکیلچه کی . (۱۰ محرم) .

۱۵۲۸ م ۹۳۵ ق

مولانا زین الـدین محمود داماد هروی خطاط د سلطان علی مشهدی شاګرد مړسو .

مولانا سلطان محمد بن مولا نـا نور الله (سلطان محمد نور) هروی خطاط په بخاراکی وفات سو .

۱۵۲۹ م ۹۳٦ ق

دمولانا بدر الدین هلالی هروی شاعر وفات او ښخیدل په هرات‌کی (صفـر) د شـاه او در و یشــں ، صفات العاشقین ،لیلی مجنون ناظم.

ظهیرالدین محمد بابر شاه خپلـــه بابر نامه (توزك بابری) تـا لیـف کړه .

علی‌کاشفی هروی‌لطایف الطوایف وکیښی .

همایون دبلخ امیر کمال الدیـن ونیو اود همایون اوګستن‌قراسلطان ترمنځ جنګ وسو .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

ظهیر الدین محمد بابر په‌اګر ه کی وفات اود جمنا پر غاړه په چهار باغ کی ښخ سو (٦ جمادی الا ولی ۲٦ دسمبر) .

دده زوی نصیر الدین همایون دهند پادشاه سو (۹جما دی الاولـی ۲۹ دسمبر) .

حکیم یوسفی هروی خپله قصیده حفظ الصحه دبابر پادشاه پـه نامه وکښله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۳۰– ۱۵۵۵ م ۹۳۷– ۹۶۳ ق

دنصیر الدین محمد همایون دبابر شاه دزوی پاچهی .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

شاه نظام الدین ابو اسحق بن شاه نظام الدین یحیی دنیمروز ملك وفات سو .

دبلخ دحما م سلطانی بناد کستن قرا سلطان په امر تمامه سوه اود مسجد جامع لپاره وقف سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق

شاه حسین کامی او بهی شاعر پهاوبه کی ۷۷ کلن وفا ت سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق حدود .

فیروزه کابلی حنفی تخلص شاعر اود موسیقی پوهاند په کابل کی ژوندی و.

عیسی مشوانی دپښتو شاعر دهند په دامله‌کی اوسیدی .

شیخ زین الدین خوا فی (وفایی) دبابر سرمنشی اود بابر نامی‌فارسی مترجم په اگره کی مړ سو .

دصادقی قندهاری شاعر ژوند په هندکی .

۱۵۳۴ م ۹۴۱ ق

ابراهیم بن قاسم بن محمد امین هروی دسلطان حسین بایقرا وزیر د تاریخ فتو حات شاهیه مؤلف وفات سو .

خواند میر هراتی مؤرخ او دجیب السیر او خلاصة‌الاخبار مؤلف په‌هند کی وفات سو .

امیر شمس الدین محمد بن شیر محمد بن امیر ویسل په کابل کی‌مړ اوبنبخ سو .

میر علی هروی خطاط دمیر باقر ذوالکمالین زوی‌دمدار الخطوط مولف په بخاراکی مړسو .

۱۵۳۵ م ۹۴۲ ق

په‌قندهار کی‌چی دشهزاده‌کامران له‌خوا خواجه کلان بیگ حکمران ؤ دصفوی لښکرو کلابندکی‌ء خو میرزا کامران له لاهوره راغی او صفویان ئی له قندهاره وشړل. (شعبان) .

استاد کمال الدین بهزاد دهرات لوی نقاش په‌هرات‌کی وفات‌اوهوری ښخ سو .

مولانا رستم علی هروی نقاش او مذهب او خطاط دبهزاد خوریی په هرات کی وفات سو .

حکیم یوسفی هروی دلایل‌النبض اودلائل البول په‌هندکی تا لیف کړه .

۱۵۳۶ م ۹۴۳ ق

شاه طهما سپ صفو ی قندهار ونیوی‌اومیرزا بداغ‌خان‌ته‌ئی وسپاره خومیرزا کامران له لاهوره بیا راغی اوقندهارئی ونیوی .

دنوایی داشعارو منتخبات میرعلی بخاری دعبدالعزیز خان لپاره ولیکل چی د هراتی مذهب محمود په قلم ۸ میناتوره لری. (دترك دهنرموزیم ۱۹۴٦) .

۱۵۳۷ م ۹۴۴ ق

میرمعصوم نامی قند هاری ئم‌بکهر ی په‌بکهرکی وزیریدی(دوشنبه ۷ رمضان) دی دسید صفایی قندهاری زوی اود باباولی لمسی دی .

۱۵۳۹ م ۹۴۶ ق

کستن قرا سلطان دبلخ حکمران

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهندوان نوی کلاجوړه کړه ، دغه وخت دبلخ ودانی شرقا و غر با له‌خواجه پلاس پوش څخه ترچهار باغ‌گلشن پوری یوفرسنگ، اوشمالا جنوبا له‌خواجه‌سنگ‌لیس‌څخه‌دستی ترکلی پوری هم یوفرسنگ‌وه .

مولانا سید په‌بلخ کی ژوندی‌و .

محمد زمان میرزا د بدیع الزمان میرزا زوی مړسو .

حکیم یوسفی هروی دمحمد زوی مشهور طبیب اوادیب‌او مؤلف‌ریاض الانشاء په هندکی وکیښ .

دده نور تالیفونه :جامع الفواید، بدایع الانشاء ،طب‌یوسفی ،ستته ضروریه وغیره .

برهان هروی کاتب‌اوخطاط دلوایح جامی یوه نسخه وکښله (دکابل د خطی نسخو کتابخانه).

جهانگیر هاشمی هراتی شاعر د مظهر الاثار او تحفة الحبیب مؤلف دحجاز په لارکی مړ سو .

۱۵۳۹– ۱۵۵۵ م ۹۴٦– ۹۶۳ ق

دسوری پښتنو پاچهی په هند کی .

۱۵۴۰ م ۹۴۷ ق

همایون پاچا په هند کی دشیرشاه سوری لښکرو مات کی‌ءاود سندله لاری ایران ته وتښتیدی (۱رجب) .

په دی وخت‌کی دکابل او قندهار پادشاه میرزا کامران دبابر زوی‌و.

دبابر پاچا تابوت بی‌بی مبار کی یوسفزی دده مابنی له اگری څخه کابل ته راوی اودلته‌ئی دبابر په‌باغ کی ښخ کیء .

حسین بن علی بن‌حسین‌کاشفی هروی اخلاق محسنی په تر کی دانیس العارفین په‌نامه ترجمه‌کی‌ء.

محمود مذهب د نظام هروی زوی دهاتفی تیمور نامه په بخارا کی وکښله (ذی‌قعده) (استانبول۱۵٤).

۱۵۴۱ م ۹۴۸ ق

په اندراب کی دمیرزا کامران او سلیمان میرزا جنگ‌وسو اودکامران میرزا لښکرو د بدخشان مرکز قلعه ظفرونیو (۱۷ جمادی الاخری) .

محمد حیدر گورکان د تار یخ رشیدی مؤ لف کشمیر و نیوی (۸ رجب) .

۱۵۴۲ م ۹۴۹ ق

شهزاده جلال الدین محمد اکبر د همایون زوی دسند په امرکوټ کی دحمیده بانو بیگم له‌نسه وزیږیدی. (یکشنبه ۵ رجب) .

بایزید پیر روښان مشهور او غښتلی سو .

۱۵۴۲– ۱۵۸۰ م ۹۴۹– ۹۸۸ ق

دبایزید پیر روښان ولد عبدالله د ملی نهضت دوره په افغا نستان کی .

۱۵۴۳ م ۹۵۰ ق

همایون پاچا له سنده دگرمسیر پرلار سیستان ته‌وتښتیدی (شوال) اود هرات له لاری ایران ته ولاړ (ذی قعده) .

دبلخ حکمران کستن قرا سلطان لیونی سو، اود بلخ علماء مو لانا حسین اومولاناعبدالرحمن ئی‌پوست کړه .

دخواجه زاده رحیمی کابلی شاعر وفات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبیخودی بلخی شاعر دژوند وخت.
قدری سبزواری شاعر په هرات، کی ژوندیو .

۱۵٤٤ م ۹۵۱ ق

همایون دبابر زوی دهرات او مشهد له لاری په قزوین کی دشاه طهماسپ صفوی دربار ته ورسیدی. (جمادی الاولی) .

محمد قاسم بن شاد یشاه هروی خطاط دعارفی هروی گوی وچو گان په ښکلی نستعلیق وکیښ (دکابل خطی کتابخانه).

میر علی هروی خطاط په فتح آباد کی وفات سو .

۱۵٤۵ م ۹۵۲ ق

دهند لوی پښتون شهنشاه شیر شاه سوری دکالنجر په‌کلابندی کی وسوځیدی او وفات سو. (۱۰ربیع الاول) .

میرزا حیدر کورگان‌تاریخ رشیدی په‌کشمیر کی بشپړ کیء (ذوالحجه).

همایون له ایرانه دهرات پرخوا د(۳۰) زرو صفو ی امدادی لښکرو سره راغی او فندهارئی له‌خپل ورور میرزا عسکری څخه‌تر٦ میاشتو کلا بندی وروسته ونیوی (پنجشنبه ۲۵ جمادی الاخری) .

دبلوڅو مشر لونک اود پښتنو مشر میرعلی کابل ته راغلل، اود همایون له خوا لونک شال او مستونگ او علی دوکی ته مقرر سول .

۱۵٤٦ م ۹۵۳ ق

همایون له قندهاره راغی کابل‌ئی له‌خپل‌ورور میرزاکامران څخه‌ونیوی (۱۰ رمضان) او کامران سند ته ولاړ .

همایون کابل محمدعلی طغا ئی ته‌وسپاره اوپخپله‌یی‌تالقان‌تر بدخشانه ونیول .

دده په غیاب کی میرزا کامران له‌سنده راغی غزنی او کابل ئی ونیول .

۱۵٤۷ م ۹۵٤ ق

همایون دهندوکش شمالی ولایات میرزا سلیمان او میرزا هندال ته وسپارل او پخپله دغور بند له‌لاری راغی او میرزا کامران ئی په کابل کی کلابند کیء هغه بدخشان ته‌وتښتید اوکابل بیرته دهمایون لاس ته‌ورغی (پنجشنبه ۷ ربیع الاول) خوکامران غوری ،بغلان، تالقان او بد خشا ن ونیول. همایون له کابله پرده ورغی او کامران ئی وبیوی اود کال ترپایه بیرته کابل ته راغی .

شاه حسین بن شاه محمود د نیمروز ملك وفات سو .

دمعین‌الدین محمدفراهی ملامسکین مفسر او واعظ وفات .

۱۵٤۸م ۹۵۵ ق

څکه چی‌میرزا کامران بیابدخشان نیولی‌ؤ نو همایون له کابله ورغی تالقان اوبدخشان‌ئی ونیول اوکامران ئی‌وباخښه (۱۷رجب) همایون بیرته کابل ته راغی (جمعه ۲ رمضان) .

همایون دپروان کلا ودانه کړه (اوسنی جبل السراج) .

۱۵٤۹ م ۹۵٦ ق

همایون د خلم په بابا شاهو کی دبلخ دحکمران پیر محمد خان سره

جنگ وکیء مگر ناکام کابل ته راغی .

په‌قند وز کی دمیر زا کامران او هندال جنگ وسو چی‌میرزا کامران بامیان ته ځینی وتښتیدی .

شیخ قاسم متی زی دتذ کره اولیا افغان لیکو ال دپیښور دبدنی رودپر غاړه وزیږ یدی .

۱۵٤۹ م ۹۵۷ ق

میر زا کامران په‌بامیان کی یاغی سو او همایون له‌کبله دده مقابلی‌ته ولاړ، دغوربند په جنگ کی همایون مات سو او بدخشان ته ولاړ، او میرزا کامران راغی کابل‌ئی ونیوی. خوتر درو میاشتو وروسته همایون بیرته له بدخشانه راغی او کبل ئی ونیوی او میرزا کامران پیښور ته وتښتیدی .

میرزا عسکری‌چی په‌دی‌جنگ کی ونیول سو، عربستان ته واستول سو .

شاه نصرت د شاه محمود زوی دنیمروز پاچا مړسو .

مولانا کمال الدین عاشق دبلخ شاعر او عالم هلته وفات سو .

۱۵۵۱ م ۹۵۸ ق

همایون اوکامران د ننگرهار په سرخاب کی جنگ سره‌وکیء چی‌په دی جنگ‌کی میرزا هندال ووژل‌سو (یکشنبه ۲۱ ذی‌قعده) او کامران‌هند ته وتښتیدی .

(دهندال ولادت۹۲٤ق‌وچی دکابل دبابر په‌هدیره کی ښخ دی) .

میرزا حیدر کور گان دتاریخ رشیدی مؤلف ووژل سو .

مجنون رفیقی هروی خطاط وفات سو .

۱۵۵۲ ۹۵۹ ق

دهمایون له خوا شهزاده جلال الدین محمد اکبر د غزنی حکمران سو .

دهمایون په‌امر خواجه‌سلطان علی وزیر په‌کابل کی‌یومسجد جوړ کیء. (دېرلیك یی‌دکابل په‌موزیم کی) .

۱۵۵۲ م ۹٦۰ ق

همایون دغزنی اوکابل اوننگرهار پاچاسو اودخپل‌ورور کامران دماتولو لپاره تراټك تیرسو، کامران سلطان آدم ککړ ته پنا ورووړه خو هغه همایون ته‌په لاس‌ورکیء‌اود همایون په امر ړوند سو .

۱۵۵۳م ۹٦۱ق

همایون کابل علی‌قلی‌خان اندرابی ته پرینښو او پخپله قندهار ته ولاړ بهادر خان سیستانی یی دزمینداور او قندهار حکمران کیء او پخپله د بیرم خان سره کابل ته‌راغی ا و میرزا سلیمان‌ئی دبدخشان حکمران کیء (ذی‌حجه) .

میرزا محمد حکیم دهمایون زوی په کابل کی دماه چوچك بیگم له‌نسه وزیږیدی (چهار شنبه ۱۵ جمادی الاولی) .

شاه زین العابدین دشاه‌ابواسحق زوی دنیمروزحکمدار مړ سو .

۱۵۵۵ م ۹٦۲ ق

همایون خپل زوی محمد حکیم او منعم خان په کابل کی پرینښول اود صفری په میاشت کی د (۱۵) زرو لښکرو سره پیښور ته ولاړ اولاهور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی‌ونیوی وروسته ئی ډهلی بیافتح
کیء اوبیا دهندپاچاسو (غره‌رمضان)
شاه محمد کلاتی توخی دهمایون
له خوا دقندهار حکمران و.
سیدعلی دقنبرعلی زوی (پیربابا)
چی دامیر تیمور دخور له‌نسله‌و له
هنده تراتك راوښت او دافغانانو په
سیمه کی میشته سو .
دشمس‌الدین محمد خراسانی‌فقیه
اودبخارا دمفتی دجامع الرموز مؤلف
دوفات حدود .

١٥٥٥م ٩٦٣ق

همایون په ډهلی کی‌د کتابخانی
له‌بامه راولوید او ٤٩کلن‌تر ٢٥کلو
پاچهی وروسته وفات اوپه ډهلی‌کی
ښخ سو .
عبدالطیف بن عبدالمؤمن احمد ی
دانهار الاسرار مؤ لف مړ سو .
شهزاده جلال الدین محمد اکبر
١٣کلن دلاهور په‌کلانورکی دهمایون
ترمرگ وروسته دهند پر تخت
کښینوست. (جمعه ٢ ربیع الثانی).
میرزا سهلیمان له بد خشانه راغی
اوشهزاده محمدحکیم‌ئی ځلورمیاشتی
په‌کابل کی کلابند کیء خو نا کام
بیرته ولاړ.

١٥٥٥ـ١٦٠٥م ٩٦٣ـ ١٠١٤ ق

دجلال الدین محمد اکبر پاتشاهد
پاچاهی دوره .

١٥٥٦م ٩٦٤ق

بهادرخان سیستانی له زمینداوره پر
قندهار حمله‌وکړه خوشاه‌محمدکلاتی
قندهار وساتیءاووروسته بیاسلطان
میرزا صفوی قندهار ونیو یء .
شهزاده کامران دبابر ږوند زوی
په‌مدینه کی وفات اوپه معلمی هدیره
کی ښخ‌سو (١١ ذی‌حجه) .
درونقی بدخشانی شاعر وفات .

١٥٥٧ م ٩٦٥ ق

ملك سدود معروف زوی
وزیږیدیء (١٧ذی‌حجه)دی دسدوزو
پلار دی .
میرزا عسکری‌دبا بر زوی چی
همایون شړلی وپه حجاز کی مړ ا
ښخ سو .
نظام الدین حیدر دنیمروز ملك
وفات سو .
شاه محمدکلاتی دقندهار حکمران
په هند کی داکبرپاچا دربارته ولاړ
درکن الدین بن بایسنقر میرزا
دژوند وخت، چی سلطان ابرا هیم
ئی زوی و .

١٥٥٨ م ٩٦٦ ق

میرعلی هروی خطاط او شاعر
دسلطان علی شاگرد په هرات کی
وفات سو .

١٥٥٩ م ٩٦٧ ق

میرزا سلیمان دخان میرزا زوی
دبدخشان حکمران دپیر محمد خان
اوزبك سره دبلخ په چشمهٔ گا زران
کی وجنگیدیء او مات سو.دده زوی
میرزا ابراهیم دپیر محمد خان پـ
امر وواژه سو .
اکبر شاه له‌کابله‌منعم‌خان‌وغو ښت
او پخپل وکالت یی دخان خانان په
لقب مقررکړیء اود منعم خان زو ی
غنی خان د کابل حکمران سو
(دوشنبه ١٨ ذی حجه) .
آخو ند قا سم پا پن
خیـل شینـو ا ر خیـل
پښتو کتاب فوائد الشر یعه‌وکیښی.

١٥٦٠ م ٩٦٨ ق

دکابل حکمرانی د شهزاده محمد
حکیم مور او شاه ولی اتکه کوله او
غنی‌خان هندته وتښتیدی ء .
دو اصلی کابلی شاعر وفات .

١٥٦١ م ٩٦٩ ق

شمس الدین اتکه دمیر یار محمد
غزنوی زوی داکبر پاچا ددرباراوی
وزیر په هند کی دا د هم خان پـه
لاس وواژه سو .(رمضان).
نیکبخته دشیخ الله داد ممـوزی
لور داشنغر او سیدونکی وه چـی
خپل کتاب ارشاد الفقراء ئی پـه
پښتو نظم کی ء .

١٥٦٢ م ٩٧٠ ق

داکبر پاچا له در باره منعم خان
دکابل د نیو لو لپاره راغی او د
جلال‌آباد دچارباغ‌سره ئی د کابـل
دامیرانو سره جنگ وکیء، خومات
سو او هند ته ولاړ. (ذی حجه) .
بایزید پیر روښان پـه پښتنو
قبیلو کی قوت وموند او داشنغرپه
کله ډیر کی مرکز ونیو . خو محسن
خان د کابل حکمران دی ونیـو او
بندی‌ئی کیء .

١٥٦٢م ٩٧٠ق حلو د

سلطان محمد بن درویش محمد
مفتی خپل کتاب مجمع‌الغرائب دبلخ
دپاچا پیر محمد خان په نامه‌وکیښی.

١٥٦٣ م ٩٧١ ق

شاه ابوالمعالی د همایون دلـور
فخر نساء بیگم میړه دمیرزا محمد
حکیم مور مړه کړه او دکابل‌اختیار
دار سو . ده‌دغوربند دپلـه سره
دبـدخشا ن د میرزا سلیمان سره
جنگ وکـیء او ووژل سو (١٧
رمضان)او میرزا سلیمان کابـل
میرزا محمد حکیم ته پریښو .
خواجه باقی بالله د قاضـی
عبدالسلام کا بلی زوی مشهـور
نقشبندی صوفی په کابل کـی
وزیږیدیء. (دده‌وفات په ډهلی کی
٢٥ جمـادی الاخری ١٠١٢ ق)
دسلسلة الا حرار مؤلف دیء .
شیخ احمد سر هندی دمو لانـا
عبدالاحد فاروقی کابلی‌زوی‌په‌سرهند
کی‌وزیږیدیء (١٤ شوال) .

١٥٦٤ م ٩٧٢ ق

میرزا سلیمان له‌بدخشانه راغی‌او
کابل ئی کلابند کیء ،میر زا محمد
حکیم داکبر پاچا په مرسته لـه
پیښبوزه راغی او سلیمان ئی بیرته
بدخشان ته وشاړه‌اود کابل مستقل
حکمران سو .

١٥٦٥ م ٩٧٣ ق

سلیمان میرزا ځلرمه پلاړ کابل
حمله وکړه او دمیرزا محمد حکیـم
گومارلی حکمران معصوم خان ئـی
کلابندکیء ، خو بیر ته‌بد خشا نته
ولاړ .
مولانا محب علی هروی خطاط او
نقاش او موسیقی پوهاند درستـم
علی هروی زوی پـه هرات کـی
وفات سو.
بیکسی غزنوی شاعر په پیښبور
کی‌وفات سو .
مولانا ماتمی هر وی شاعر پـه
هرات کی وفات سو .
صبوحی بدخشانی شاعر په هند
کی مړ سو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

آتشی قند هاری شاعر په لاهور
کی مړ سو .

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

میرزا محمد حکیم دکابل حکمران
دخپل ماما فریدون په لمسون لــه
پېښوره ولاړ اولاهورئی کلا بندکیء،
څواکبر پاچا پخپله لاهور څنـــی
ونیوی او محمد حکیم پېښور تــه
راو تښتیدیء (جمادی الا ولی) او
وروسته کابل ته راغیء .

مولانا ویسی هروی خطاط دمولانا
جامی دنفحات الانس یوه نسخه په
ښکلی نستعلیق وکښله .(د هرات
موزیم).

حافظ کمال الدین حسین هروی
خطاط په مشهد کی وفات سو .

سیدحسین خواجه نقـیب ا لله
شریف نثاری بخاری خپله تذکرة
شعراء مذکرا حبا ب وکښلــه
(متوفا ۱۰۰۵ ق) چه د افغانستان
بوالعجب دکابل ظریف شاعر په
دېرو شاعرانو احوال لری .

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

کابل کی وفات سو .

خردبیگی کابلی شاعر وفات سو.

۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

قاسم کاهی کابلی شاعر او عالم
خپل کتاب په ادبی علومو کی دهند
په ټونک کی تالیف کړیء .

مولانا مسیحی بلخی شاعر۸۰کلن
په بلخ کی وفات سو .

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

شهزاده سلیم (جهانگیر) دجلال
الدین اکبر زوی دآگری په فتح پور
کیدجوده بائی لهٔنسه وزیږید یء.
(چهار شنبه ۱۷ ربیع الاول).

دمولانا والهی بلخی شاعر وفات
په بلخ کی .

۱۵۷۰ م ۹۷۸ ق

پیر رو ښان بایزید خپل کتاب
صراط التو حید په فارسی ژبــه
تالیف کړیء .

دنیمروز ملک شاه حسین غیاث ـ
الدین محمد وزیږیدیء .

۱۵۷۱ م ۹۷۹ ق

د خواجه حسن هروی شاعـــر
وفات په کابل کی .

قاسم خان موجی بدخشی شاعر
دلیلامجنون اویوسف زلیخا نا ظم
په آګره کی وفات سو.

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق

بایزید پیر روښان له بنده ایله
سو اوبیائی په‌تیراه کی دآزادیخواهی
تبلیغ شروع کړیء .

د مولانا عیشی هروی خطـــاط
دژوند وخــــت .

دمولانـــا یاری هروی نقاش او
مذهب اونستعلیق لیکونکی اوشاعر
وفــــات .

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق حدود

بایزیدپیرروښان خپل خیرالبیان
په څلور ژبی : پښتو ، فارسی ،
عربی ، پنجابی وکیښ .

دعلی محمد مخلص پښتو شاعـر
دژوند وخت . دی دپیر روښـــان
مخلص و .

د پښتو شاعر ارزانی خویشکـی
روښانی دژوند و خت.

محمد یو سف کابلی شاعر دشاه
بیگ کا بلی زوی دهند په سورت

تی ووژل سو .

۱۵۷۳ م ۹۸۱ ق

دسید امانی کابلی شاعر وفـات
دهند په جونپور کی .

۱۵۷۴ م ۹۸۲ ق

محمدبن علاء الدین زره هروی
دامیر خسروخمسه‌په خفی نستعلیق
په خاف کی وکښله چی تصاویر ئی
دمحمدی مصور په قلم دی (رجب)
(دکابل دخطی نسخو کتا بخا نه).

خواجه امین الدین محمود هرا تـی
خطاط په هند کی وفات سو.

معزی هروی شاعر په هند کـی
وفــات سو .

۱۵۷۵ م ۹۸۳ ق

په بدخشان کی‌دمیرزا سلیـــمان
اوده دلمسی شاهرخ تر منـــخ
جنګونه وسوه ، څو چی‌شاهرخ‌قندوز
ونیویء مــیـرزا سـلیما ن هــم
بدخشان او تالقـان وررپرېښودل او
پخپله هند اوبیا حجازته ولاړ .

مجنون هروی خطاط دکمال الدین
محمود رفیقی زوی د«توامان» خـط
مخترع اود آداب المشق مؤلف په
هرات کی وفات سو .

ویسی هروی شاعر او خطاط په
مکه کی اوسیدیء او دمذکر احباب
یوه نسخه‌ئی‌وکښله (دبرلین‌موزیم).

خلقی قلندر بلخی شاعر دبلــخ
په مزار شریف کی‌وفات سو .

سید میرک وصالی بلخی شاعراو
خطاط دبلخ په سمانه‌کی‌او سیدیء.

میرزاقلی میلی هروی شاعردهند
په مالوه کی مسموم اومړ سو.

میر کلان هروی عالم سل کلــن
دهند په اکبر آباد کی وفات سو.

۱۵۷۶ م ۹۸۴ ق

د شاه طـهـما سپ صفـو ی
دهرات بدیع الزمان میرزا مړ کیء
(محرم)،شاه طهما سپ صفــــو ی
د هرات د تصاویر والبم سلطان
مراد ته اهداء کیء ،چی د عبدالله
هروی خط او دشاه غریب میرزا او
بهزاد تصاویر هم لری (داستانبول
پو هنتون۱۴۲۲).

**عبـدا لـخا لـق بـن حبیب ـ
الله هروی خطاط یو قرآن شریـف
په‌ښکلی نسخ و کیښی (د ایرا ن**
باستان موزیم) .

۱۵۷۷ م ۹۸۵ ق

دنیمروز دملکانو شخړه د افشار
او قزلباش سره .

دخان محمد خانی کابلی شاعـــر
دژوند وخت .

۱۵۷۸ م ۹۸۶ ق

دنیمروز ملک اسحاق بن ملـــک
محمد وفات سو .

استاد محمدی هروی نقـــاش د
سلطان محمد نقاش زوی ژوندی و.

دملا محمد حسین تبریزی خطاط
وفات چی دمیرعماد قزوینی‌استادو.

حاجی عارف قندهاری مورخ پــه
هند کی خپل کتاب (مقطع) وکیښی
چی دهند تاریخ ئی‌د سلطان محمود
له‌وخته تراکبر پاچا پوری راوړی ع
دیء . دده بل کتاب مطلع یاتاریخ
اکبری دیء.

حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی داکبر پاچا په حکم‌دپنجاب
په دیوانی مقرر سو .

۱۵۷۹م ۹۸۷ق

میرزا سلیمان دایران او هرات او قندهار له خوا کابـــل ته راغی او دمیرزا محمد حکیم په مرسته ئی بیا په تالقان کی دخپل لمسی شاهرح سره جنگ وکی ء، اوله تالقانـــه ترهندو کښه مخکی ئی ونیولی ،او بدخشان شاهرخ ته پاته سو .

عباس خان سروانی (تاریخ شیر شاهی) په هند کی تالیف کیء .

۱۵۸۰ م ۹۸۸ ق

میرزا محمد حکیم له کابله ولاړ او لاهور ئی کلابند کیء، خو داکبرپاچا حکمران سعید خان دغه ښار پـــه کلابندی کی وساتی او تسلیم نسو (ذیحجه) .

پیر روښان دشنوارو په تور راغه کی د کابـــل د حکـمران محســـن خان سره جنگ وکـــیء او په دغه جنگ کی (٥٦) کلن ووژل سو .

ابوالقاسم نجم الدین قاسم کاهی کابلی شاعر اومؤلف په اکره کـــی وفات سو (۲ ربیع الثانی) .

حاجی عارف قندهاری مورخ دهند په حصار تانده کی د مظفر خـــان سره وواژه سو .

۱۵۸۰ ــ ۱٦۰۰م ۹۸۸ــ۱۰۰۹ ق

جلال الدین دبایزید پیر روښان زوی دپښتنو دآزاد یخواهی دحرکت رهنما و .

۱۵۸۱ م ۹۸۹ ق

پخپله اکبر پاچا د میرزا محمـــد حکیم مقابلی ته پرلاهور راغیء او میرزا محمد حکیم ئی بیرته کابل ته راوشاړه . خو اکبر کابل ته پسی راغی ء ، او میرزا محمد حکیم ئی وباخښه ، اد کابل او زابل حکمرانی ئی ورکړه (۱٤ صفر) .

جلال الدین دبایزید پیر روښان ۱٤ کلن زوی په تیراه کی د خپـــل پلار پر ځـــــای کښینو ست او د افغانانو آزاد یخواهان پر راټـــول ســـول .

د نیمروز ملك حیدر بن ملـــك محمود وفات سو (۲ رمضان).

د نیمروز ملك غیاث الد یـــن محمد مړ سو (۹ذی حجه) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق

جلال الدین روښانی شل زره پلی او پنځه زره سپاره لښکر له تیراهه راوستل او دپیښور حکمران سید حامد بخاری ئی په جنگ کی وواژه.

قاضی محمدسالم لغمانی ددرویش محمد خان غازی جنگنامه تالیف کړه چی نوم ئی (صفت نامـــه)دی او دکافرستان ددرو دخلکو ســـــره جنگونه بیانوی (دروما طبع ۱۹٦۵).

محمد صالح فارغی کابلی شاعر په هند کی ژوندی و .

عشقی کابلی شاعر دشیخ اسماعیل له پښتنه په هند کی وفات سو .

شیخ قـــاسم دشیخ قدم زوی «ذکرهٔ الاولیاء افغان »و کښلـــــه (دا کتاب ورك دیء) .

ملا محمد هروی عالم په هند کی وفـــــات سو .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق حدود

دمیر کـــــلان غزنوی شاعر او حکمران د ژوند وخت .

دغیوری کابلی شاعر دو فـــات وخت په هند کی .

دفاضل منشی کابلی دژوند وخت په کابل اوهند کی .

امیر دپښتو تجوید نظم کیء.

میرزا محمد حکیم د همایون زوی په کابل کی سکه ووهله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۸۳ م ۹۹۱ ق

سید صفایی دقندهار دبابا ولی لمسی دبکهر شیخ الاسلام هلتــــه وفات سو (ذیقعده) محمد هاشــــم کشمی بدخشی د محمد قاسم زوی دحضرت مجدددمکتو باتو ددریم جلد جامع او مولف صوفی وزیر یـــدیء «ارجب» پیر بابا سید علی قندوزی په باجوړ کی وفات اوښخ سو .

۱۵۸٤ م ۹۹۲ ق

پر بدخشان او تالقان بانـــــدی عبدالله خان اوزبك حمله وکړه او میرزا سلیمان اوشا هرخ کابل ته راغلل او شمالی ولایات عبداللـــــه خان ونیول .

قاضی نظام غازی خان بـــدخشی عالم او دشرح عقاید محشی ۷۰کلن دهند په او د هکی وفات سو .

ملا عالم گلبهاری دفواتح الولایه او صلصلة الجرس مؤلف په هنـــد کی وفات سو .

۱۵۸۵ م ۹۹۳ ق

شهزاده محمد حکیم دهمایون زوی چی له کوچینوا لی څخه د کا بل حکمران و، وفات سو او په کـــابل کی دبابر په هدیره کـــی ښخ سو. (جمعه ۱۲شعبان)او کابل مستقیما دکنورمان سنگه تر اداری لانـــدی سو ، چی اکبر له هنده رالیږلی و. (دمحمد حکیم ولادت ۱۵ جمــــادی الاولی ۹٦۰ ق) د خواجه محمود بن اسحاق شهابی هروی خطاط دژونـــد وخـــــت .

په جارو نك کی دنیمروزدلښکر مقابله له صفوی مظفر حسین میرزا ســــره .

۱۵۸٦ م ۹۹٤ ق

میرزا پاینده حسن غزنوی دبابر نامی دشپږ وکاو برخه په فارسی ترجمه کړه او وروسته بیا محمـــد قلی حصاری هغه د ۹۳۵ ق کال تر تر واقعو پوری ترجمه کړه .

داکبر پاچا له خوا کنور مـــان سنگه دکابل سرلښکر او میـــــر شریف ئی صدرو .

داکبر پادشاه او دجلال الدیـــن روښانی جنگونه په خیبر ، تیراه، ننگرهار کی .

میر شمس الدین داعی کشمـــی شاعر دمیر جلال الدین زوی پـــه کابل کی مړ سو .

خواجو ملیزی مؤرخ ، تواریـــخ افاغنه یاتو اریخ خا ن کجو په یو سفزوکی تالیف کیء . داکتاب پیر معظم شاه په هندکی دتواریخ رحمت خانی په نامه لنډ کړی دیء (دپیښور چاپ ۱۹۷۰)

۱۵۸٦ م ۹۹۵ ق

میرزا سلیمان له لغمانه پر تالقان ورغی ، خو عبدالمؤ من خان د بلخ حکمران دی مات کیء اوهندوستان ته ئی وشاړه .

دکتور مان سنگه پر ځای د اکبر پاچا له خوا زین خان کوکه د کابل حکمران مقرر سو اوهغه له کابله تراتکه خپل حاکمان دلارو دساتنی لپاره مقرر کړل .

عبدالله خان دتوران پاچا پر خراسان حمله وکړه (۲۸ جمادی الاخری).

۱۵۸۶ م ۹۹۶ ق

عبدالله خان اوزبك سیستان ونیوی ء .

سلطان حسین میرزا دبدیع الزمان میرزا زوی سیستان ته راغیء .

په سوات ،باجوړ ،وزیر ستان ، تیراه کی داکبر پادشاه دلښکرو جنگونه دجلال الدین روښانی سره.

۱۵۸۸ م ۹۹۷ ق

داکبر پاچا لښکر په باجوړ او سوات کې پر پښتنو ور غلل ، او پخپله اکبر دوهمه پلا کابل ته راغیء، اوقاسم علی خان کابلی ئی ددی ځای حکمران مقرر کیء.

میرزا سلیمان دخان میرزا زوی دبدخشان پخوانی حکمران (۷۷) کلن په لاهور کی مړ سو، دی دفارسی او اوزبکی ژبی شاعرهم و.

شیخ بوستان بړیڅ «بستان الاولیاء» وکیښ (پښتو) .

دنیمروزملك محمد بن غیاث الدین محمد مړسو.اوسیستان اویویووی ء.

۱۵۹۰ م ۹۹۸ ق

عبدالرحیم خان د بیرم خان زوی داکبر پاچا په امر بابر نامه له ترکی ژبخه په فارسی ترجمه کړه .

ملك جلال الدین محمود د نیمروز پاچاسو . (ذی قعده) رستم میر زا صفوی پر نیمروز راغیء او دملك نصرالدین نیمروزی ئی له خپلو زامنو " ره وواژه (رجب) .

سید معصوم قندهاری د تاریخ سند مؤلف داکبر پاچاپه **عسکر ی** ماموریت کی داخل سو .

دشیخ ابن یمین کو سوی هر وی وفات او په سیناں کلی کی ښخیدل.

د اکبر پاچا په امر د شهباز کلا د هندوکش په لمنو کی جوړه سوه .

۱۵۹۰ م ۹۹۹ ق

په سیستان کی وچ کالی او کاختی راغله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵۹۱م ۱۰۰۰ ق

دجلال الدین روښانی نـــوی جنگو نه داکبر **پاد شاه له لښکرو** سره په سر کاوی ،مینی ،تـــوره بیله کی چی د جلال الدین وروڼه شیخ عمر ،خیر الدین ،نور الدین پکښی و وژل سول .

سلطان محمود گدون د مهابن په لمنوکی د آزادی غور ځنگ وکیء.

اخوند پنجو مولانا عبد الو هاب اکبر پوری د ده ملگری و .دوی د غرو د کاپرانو سره غزاری کولی، او اخوند **خالاك ختك ئی تاریخ د** (سلوك الغزات) په نامه په پښتـو وکیښ .

د شهباز خان ختك د خوشحال خان دپلار ولادت د ختکو په اکوړه کی .

ملك علی د مـلك اسحق زوی د نیمروز امیر وفات سو (رمضان) .

عبدالله نیازی عارف او صوفی **۹۰ کلن په سر هند کی وفات سو.**

۱۵۹۱م ۱۰۰۰ ق حدود

الله یار د شیخ صالـح الکوزی قند هاری زوی خپل کتاب (تحفـــة صالح) وکیښ .

سلطان قند هاری شاعر په هند کی ژوندی و .

د ابتری بد خشی د ژوند وخت.

۱۵۹۲م ۱۰۰۱ ق

جلال الدین رو ښانی له تیراهه تر سواته پښتنا نه سره را غونــډ کړل او د اکبر پاچا ۵۰زره لښکرئی تباه کړل .د هند وزیر راجه بیربل ئی مړ کیء اوزین خان کو که **بـل** لوی امیر اټك ته ځنی وتښتیدیء .

۱۵۹۳ م ۱۰۰۱ ق حدود

ملا عمر خو یشکی رو ښانی عالم او مؤلف په اکوزوکی هستیدیء او پر تصوف ئی رسالی کښلی دی .

مولانا سلیمان هروی انصاری پـه هند کی مقامات العـارفین و مـرآة السا لکین و کیښ .

عبدا لر حمن مانکر وی د هزاره ضلع عا لم او قا ئـــد او مؤلـف ژو ندی و .

۱۵۹۳م ۱۰۰۲ق

د اکبر پاد شاه له خوا شاه بیگ خان کابلی د قند هار نیو لوتـه را واستول سو ،او هغه ښار ئـی له مظفر حسین صفوی څخه ونیوىء (۱۰۰۳ ق) او د اکبر پاد شاه پـه مملکت کی داخل سو .

راجه تو در مل او قاسم خـان کابلی د خیبر او کابل دلاری پـه ساتنه مقرر وو .

شیخ بستان بړیڅ پښتون شاعر او زاهد د گجرات په احمد آباد کی وفات سو (۱۱ ربیع الثانی) دی د اولیای افغان مؤلف دیء .

مقصود هروی خطاط او هنر من او د اسطرلاب او کرو پوهاند په هند کی ژوندی و .

عبد الر حیم ما نگـراوی عالـم در دالبدع مولف ژوندی و .

۱۵۹٤ م ۱۰۰۳ ق

د اکبر پاچا لښکرو قند هار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونیوی‌ء .

میر معصوم نامي دسید صفا ئي قند هاري زوی د قند هار کومکي مقرر سو .

خواجه نظام الدین احمد هروی د محمد مقیم زوی د طبقات اکبری لیکوال مؤرخ په هندکی وفات سو .

ملك جلال الدین محمود دنیمروز ملك قلعهٔ سبز ته نقل مکان وکړیء .

عیسی د اخوند پنجو شا گرد او عالم د اهل بیت پر فضیلت‌یو کتاب و کښنی .

۱۵۹۵م۱۰۰٤ق

جلال الدین رو ښاني د اکبرپاچا عسکری مشر قلیچ خان کابل ته وتښتا وه ،او له تیراهه تر کابل او غزني پوری ئی د پښتو نخوا سیمې و نیو لی .

شاه بیگ خان کابلي چې داکبر پادشاه له خوا دقندهار حکمران‌و، د کاکړانو ښو ربښته ئی کښیناوه، او قند هار د اکبر په پاچا هی پوری اړه در لوده .

ملك جلال‌الدین محمود د نیمروز ملك د ملك شاه حسین سره د قند هار نیو لوته ولاړل .

شاه محترم شاه کټور چې ځان ئی د هرات د سلطان حسین له پښته باله په چترال کی د حکمرانی کورنۍ تاسیس کړه .

مولانا آګه ابن یمین شبر غاني شاعر او عالم په شبر غان کي وفات سو ،د شعر د یوان لری.

سید معصوم نامي د قندهار په سپیر وان کی د خپل نیکه سید شیر قلندر سبز واری بن سید میر انصا ری تر مذی پر مزار یو. ډبر لیك و کیښې (۱۹ شوال) .

عماد هروی خطاط د محیی هروی خطاط زوی په‌بلخ کی دعبدالمؤ من خان لپاره د مولانا بلخي د مثنوی یوه مزینه نسخه وکښله.(د کابل دخطي نسخو کتابخانه) .

صادق محمد خان د محمد باقر هر وی زوی د هند عسکری مشر په دهو لپور کی وفات سو .

عیاني کابلي شاعر د هند په یوه جنگ کې و وژل سو .

شیخ هاشم کشمی د خواجه قاسم زوی مشهور نقشبندی‌صوفی دزبدةالمقامات مؤلف په هند کی ژو ندی و .

۱۵۹۷ م ۱۰۰٦ ق

ملك شاه حسین د نیمروز له تر قون څخه قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۸ م ۱۰۰۷ ق

جلال‌الدین روښاني‌غزني ونیوی‌ء او د پښتنو منلیء مشر سو .

د سیستان ملکان او خلك له هراته قلعهٔ فتح‌ته راغلل ، او ملك حسین د شاه عبس لید و ته قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۹م ۱۰۰۸ ق

د نیمروز ملك شاه حسین په هرات کی د شاه عباس لیدو ته ولاړ

عبد الله د ملا رکن الدین زوی دپښتو شاعر ژوندی و

۱٦۰۰م۱۰۰۹ ق

د اکبر پاچا لښکر و په غزنی‌کی پر جلال‌الدین رو ښاني حمله‌وکړه، او د جنگ پر میدان د شاد مان نومی په لاس تپی سو او شریف خان اتکه د اکبر پاچا سپه سالار، مراد بیگ مقرر کړیء چې‌جلال الدین مړکی ،او سرئی د ډهلي دربار ته واستوی .

تر جلال الدین رو ښاني وروسته د ده ورا ره احداد دعمر شیخ زوی د بایزید لمسی ئی پر ځای کښینو ست .

۱٦۰۰-۱٦۲٥م۱۰۰۹ - ۱۰۳٥ ق

احداد د عمر شیخ زوی دپښتنو دآزادیخوا هی دنهضت مشر و .

میر معصوم نامي قند هاری‌شاعر اوعالم او دډیرو آثارومؤلف،تا ریخ سنه یا تا ر یخ معصو مي وکیښ (۱۰۰۹ ق)

دو لت خان لودی د هندپښتون قائد په احمد نګرکی مړسو .

۱٦۰۱م۱۰۱۰ق

شیخ متی کاسی افغاني زاهد او صوفي په هند کی وفات سو.

مولا نا نیازی شاعر د مولا نا وصالی بد خشي زوی له دکنه‌حجاز ته ولاړ او هوری مړسو .

سدو خان د معروف زوی د قندهار په مشر توب دشاه عبا س صفوی له خوا پیژندل سوی و او مرکزیی ارغسان و .

زین خان کوکه د خواجه مقصود هروی زوی د لاهور صوبدار او شاعر مو سیقي دان وفات سو .

د نیمروز ملك شاه حسین په مروکې دشاه عباس ملګری و.

میر درست کابلي خطاط او عیار شناس‌په هند کی ژوندی و .

۱٦۰۲م۱۰۱۱ق

میرزا حسن د شا هرخ‌بدخشاني زوی پر قند هار حمله وکړه ،خو شاه بیگ کابلي د قند هارحکمران دی مات کړیء او چخچراڼ ته وتښتیدیء (ذی حجه) .

محمد صالح ندایی چې په کا بل کی دخسرو شیرین مثنوی دخواجه حسن خالدار په‌نامه او صرف‌بهائی هم‌نظم کړی‌و، په دغه کال هند او حجاز ته ولاړ .

۱٦۰۳ م ۱۰۱۲ق

میر معصوم نامي قند هاری د تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا له خوادایران صفوی در بار ته سفیر واستول سو او د ده زوی میر بزرگ چې ور سره و، د فراه او قند هار ترمنځ ئی د ښوراو پرغره یو ډبرلیك و کیښی .

خواجه محمد باقی‌کابلي نقشبندی صو في او عالم په هند کی وفات سو .

۱٦۰٤م ۱۰۱۳ ق

د احمد بن ابی القاسم بن محمد بن سالم بن عبد العزیز بن شعیب هروی صو في د ژوند وخت (ولادت ۹۲۰ ق) .

۱٦۰٥ م ۱۰۱٤ ق

جلال الدین محمد اکبر د همایون زوی ٦٤ کلن پسلسه (٥۲) کالو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچهی دهند په اکبر آباد کی وفات سو (١٣ جمادی الا خری) او د ده زوی شاهزاده سلیم د نور الدین محمد جها نگیر په لقب په آگره کی ٣٨ کلن پر تخت کښیننو ست (١٨ جمادی الاخری) .

١٦٠٥– ١٦٢٧ م١٠١٤–١٠٣٧ ق

د نور الدین محمد جها نگیر بن اکبر پادشاه د پاچهی دوره .

د صفویانو لښکر له هراته‌راغلل او قندهار یی کلابند کیء خو د جهانگیر له در باره میرزا غا زی ترخان راغیء اوقند هاریی وساتی، صفوی لښکر ئی و شړل (١٢شوال ١٤ ق) ورو سته د قند هارحکمران میرزا غازی و .

شیخ محمد صالح الکو زی په قندهار کی ژوندی و دی د پښتو شاعراو عالم‌او زاهد سړی و چی ملاالله یار د ده پر احوال باندی تحفهٔ صالح وکیښ .

ملا یحیی (محیی) با غد شتی هروی خطاط او شاعر د محمدحسین زوی د هرات په گاز رگاه کی یوه نو شته په عالی ثلث و کښله چی د(عمل امام قلی خاتم بر)لیك هم لری . یحیی د فتوح الحرمین ناظم او ددیوان خاوند دیء .

عبدالکریم د اخوند در ویزه‌زوی د خپل پلار پښتو مخزن اسلام تکمیل کیء .

١٦٠٦م١٠١٤ق

د علی بن محمد سلطان هروی مشهور په ملاعلی قاری مشهور فقیه اومؤلف وفات په مکه‌کی. دی دخورا ډیرو کتابو مؤلف دی .

١٦٠٦م١٠١٥ق

جهانگیر پاچا د پیښور له خواکابل ته راغیء (١٨ صفر) دشیر خان افغان دپیښور او عرب خان جلال‌آبادحکمرانان‌او عارف‌دملاصادق حلویی زوی ئی د کابل په قضا صدارت مقرر کړل او د کابل حکمران کفالت ئی تاش بیگ خان نه‌وسپاره .

د جها نگیر په امر د کابل په بالا حصار کی ودانی جوړی سوی

د نیمروز ملك غیاث‌الدین محمود وفات سو .

١٦٠٧م١٠١٦ق

خان دوران شاه بیگ خان کابلی د جها نگیر له خوا د کابل او تیرا او بنگښ او بنیر صو بدار مقرر سو (جمادی الاولی) دی تر ١٠٢٦ق پوری د کابل صو بدار و .

د جها نگیر په امر د بابر پاچا د قبر شنخته د ده پر قبر په کابل کی و درول سوه .

محمد صد یق هدایت کشمی د «مبداء و معاد» رساله دشیخ احمد مجدد سر هندی له افاد اتو څخه و لیکله د شیخ قاسم متی زی د تذکره اولیای افغان د مؤلف وفات د هند په چنار گړ کی .

١٦٠٨ م ١٠١٧ ق

دنیمروزملك شاه حسین دهرات له لاری حجاز او حج ته ولاړ .

١٦٠٩ م ١٠١٨ ق

د نیمروز ملك شاه حسین له مکرانه را ستون سو (١٥ شعبان).

١٦١٠م١٠١٩ق

میر معصوم نامی قند هاری په بهکر کی امین الملك و ، اوپه دغه ښار کی وفات او ښخ سو (جمعه ٦ ذی حجه) .

د نیمروز شاه ابو القاسم او شاه حبیب الله او امیر سید علی ازامیر حسن مړه سول .اوملك شاه‌حسین له فراه څخه اصفهان ته ولاړ .

قند هاری ملا الف هوتك خپل پښتو بحر الایمان منظوم کیء.

حسن بن محمد الخاکی شیرا زی احسن التوا ریخ و کیښ ،چی د افغانی شا هانو احوال هم پکښی سته .

١٦١١ م ١٠٢٠ ق

احداد د عمر شیخ رو ښانی‌زوی دپښتنو قائد ، پر کابل حمله وکړه اوپه بالاحصار کی یی د معزالملك سره جنگ‌وکیء،چی‌داحداد ملگر ی بارکی په دی جنگ کی مړ سو ، نو احدادبیر ته‌لوگرته ولاړ (دوشنبه ٢ صفر .

د جها نگیر له د رباره د پنجاب حکمران قلیچ خان کابل ته داحداد مقابلی ته مقرر سو .

احمدخان کلنبودبهیگ خان زوی معدن اخبار احمدی (مجمع التواریخ) په هندکی دپښتنو پا چها نو پر احوال و کیښ .

امام الدین متی زی د شیخ کبیر زوی دتاریخ افغانی‌مؤلف په پیښور کی وزیږیدیء.

١٦١٣م١٠٢١

خواجه نعمت الله بن خوا جه حبیب الله هروی نور زی خپل د پښتنو تاریخ(مخزن افغانی) د هند په‌بر هان پور کی تمام کیء(جمعه ١٠ ذی حجه – ٢٢ جنوری) په فارسی ژبه .

اخوند درو یزه ننگر هاری خپل فارسی کتاب تذ کرة الا برار والا شرار و کیښ .

خوشحال خان خټك د شهباز خان زوی د خټکو دا کوړی په‌سرای کی‌وزیږیدیء. دی د پښتو لو ی شاعر او قومی زعیم و (ربیع‌الثانی –مئی).

احمدیادگار په هند کی تاریخ شاهی ، یاتاریخ سلاطین افا غنه) وکیښ (دکلکتی چاپ ١٩٣٩م).

١٦١٤م١٠٢٣ق

ملك شاه حسین له نیمروز څخه کیچ او مکران‌ته‌ولاړ(١٧ شعبان) .

١٦١٥م ١٠٢٤ق

احداد رو ښانی په چرخ کی د جها نگیر پاچاله لښکرو سره‌جنگ وکیء چی دری زره تنه ملگری یی مړه سول .او احداد د قند هار خواته ولاړ .

عبداللطیف د عبد الله عبا سی زوی د بنیر او سیدونکی په تیراه کی د مولوی معنوی د مثنوی اتیا خطی نسخی سره مقابله کړی ،او یوه صحیحه نسخه یی څنی جوړه کړه (د کابل او پیښور خطی کتابخانه).

میر عماد حسنی مشهور خطاط اونستعلیق لیکونکی چی ډیر وخت په هرات کی و، دشاه عباس په

(c) ketabton.com: The Digital Library

امر د مسعود بك مسگر پــه لاس وواژه سو، مولانا ابوالبقا .و .ـ وی خرا سانی خطاط د ده معاصر و.

۱۶۱۶ م ۱۰۲۵ ق

میرزا ارشد برنا بادی هـــروی شاعر او مولف او خطاط په برنا باد کی وزیر یدیء .

د نیمروز ملك غیاث محمو دی او میر محمد وفات سول .

ـــ ۱۶۱۷ م ۱۰۲۶ ق

مهابت خان دبنگښ د صو بـــی حکمران مقرر سو او رشید خان یی کۀمکی و . (ربیع الاول) .

خان دۀ ران شاه بیگ‌خان کابلی دټهټی صو بدار سو ، او په عوض کی قلیچ خان د کابل صو بـــدار سو .

۱۶۱۷ م ۱۰۲۷ ق

د لاور خان کـاکـړ د کشمیر صوبدار مقرر سو .

شاه حسین بن ملك غیاث الدین محمد **دسیستان دملکانو تاریخ‌احیاء** الملوك تالیف کیء .

۱۶۱۸ م ۱۰۲۸ ق

د احداد روښانی او امان الله د مهابت خان زوی دجهانگیری لښکر مشر جنگ او د احداد ماته .

د نیمروز ملك جلال الدین محمود اصفهان ته ولاړ .

ملایحیی محیی دهرات خطاط او شاعر وفات سو .

۱۶۱۹ م ۱۰۲۹ ق

د جهانگیر له خوا خواجـــــه **عبد العزیز نقشبندی د بهادر خان اوزبك پر ځای د قندهار صوبدار** **اوبا با خواجه ئی کومکی مقرر سو.**

۱۶۲۰ م ۱۰۳۰ق حدود

پیر محمد حنیف پلوسی پر ان‌مجموعهٔ تاریخ افغانان وکیښن . له‌مخـــزن افغا نی او اسرار الا فغان‌اوتذکرهٔ ابرارو اشرار څخه اقتباس(دپیښور موزیم خطی نسخه) .

ابراهیم بیټنی دنعمت‌الله هروی پرمخزن افغانی‌باندی الحاقات زیات کړل .

۱۶۲۱م۱۰۳۱ق

د شاه‌عباس صفوی لښکر وقندهار ونیوی‌ء او خواجـــه عبـد العـزیز دجهانگیر حکمران تسلیم سو(جمادی الاولی).

شیر خان ترین د پښین ملـــی **مشرو .**

۱۶۲۲ م ۱۰۳۲ ق

د شاه عباس صفوی له خوا گنج **علی‌خان دقندهار حکمران سو .**

حسین خان په پښتو او فارسی تواریخ افغان وکیښې .

۱۶۲۳ م ۱۰۳۳ ق

مدار المها م خواجه ابوالحسن د کابل حکمران اودده زوی احسن‌الله ظفر خان یی په وکالت دجهانگیرله خوا مقرر سول .

د پیر سباك د کلی پیر معظم شاه په هند کی تواریخ حافظ رحمـــت خانی د خواجو ملیزی د توار یـــخ افاغنه څخه اقتباس او لنډ کیء .

۱۶۲۴م۱۰۳۴ق

شیخ احمد مجد د الف ثانـی د مولانا عبدالاحد کابلی نقشبند ی زوی ٦٣ کلن په سر هند کی وفات

او ښخ سو (سه شنبه ۲۸ صفر) .

میر محمد صلاح او بهی خطـاط د شرازی عرفی کلیات پــه هرات کی وکیښن (د هرات د **ملا محمد علی خطاط نسخه)**

مولانا شیرعلی هروی‌خطاط ژوندیو

۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق

جهانگیر د پیښور له خوا کابل ته راغی (یکشنبه۲۱ شعبا ن) دی له‌کابله ددی کال پــه آخـر کښی هند ته ولاړ .

د احداد روښانی پــه مشری د تیراه د پښتنو او د جهانگیر دکابل دحکمران ظفر خان ترمنځ جنگ‌اود احداد وژل او دده پری کړی سر ډهلی ته استول .

تر ده وروسته ئی زوی عبدالقادر روښانی پر ځای کښینوست .

۱۶۲۵ ـ ۱۶۳۴ م۱۰۳۵ ـ ۱۰۴۴ق

عبدالقادر د احداد روښانی زوی د پښتنو مشرو .

۱۶۲۶ م ۱۰۳۵ ق

د بهاکـو خـان یـوسف زی او د کی .

شهباز خان ختك جنگ‌په‌جهانگیره کی امیر خلیل قلندر هـراتی خطاط په حیدر آباد د کن کی وفات سو.

د کابل په جلگه کی دراجپوتانو او کابلیانوجنگ‌او د۹۰۰ راجپوتو **وژل او ۵۰۰ را جیـوت نیـول او خرڅول .**

یحیا سبز واری هروی منشی او شاعر په مکه کی وفات سو .

۱۶۲۷ م ۱۰۳۶ ق

د نـظام الدین بن عبدالشکـو ر بلخی حنفی‌مفسر دریاض القدس

او شرح لمعات عراقی د مولف وفات .

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

جهانگیر د جلال الدین اکبر زوی په لاهور کی ٦۰ کلن پسلسه ۲۲ کاله پاچهی وفـات سو او د ده ز وی شاهزاده خرم د شهاب الدین محمد شاه جهان په نامه په آگره کی پاچا سهو (دوشنبه ۷ جمادی الثا نیه

۱۶۲۸ ـ ۱۶۶۵ م ۱۰۳۷ـ۱۰۷٦ ق

د شاه جهان ین جهانگیر پاد شاه د پاچهی دوره .

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

ندر محمد خان د ماورا النهر پاچا او د **دمزوی عبدالعزیز بامیان ونیوی او په قلعه ضحاك کی خنجر خا ن** محاصره کیء (۱۵رمضان) وروسته ئی دری میاشتی کابل هم کلابندکیء **خوچی شاه جهان خواجه ابوالحسن** مهمند او مها بت خـــان د ۳۵ روز **لښکرو سره کابل ته راواستول (۱۵ ذیقعده)**

۱۶۲۹ م ۱۰۳۸ ق

د شاه جهان لښکر راورسید ل او کابل ئی د ندر محمد خان لـــه محاصری څخه خـــلاص کیء(جمعه **۱٦ محرم) ندر محمد خان دغوری له لاری بلخ ته ولاړ .**

د مهابت خان له خوا عوض بیگ د ضحاك د کلا په قلعه داری مقرر سو .

شیر خان ترین د حسن خان زوی د قندهار او هند تر منځ دپښین‌لار **ونیوله او د قندهار د صفوی‌حکمران** علی مردان خان سره ونښت .

کامران خان سدوزی په قندهار کی خپل کتاب (کلید کامرانـــی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکیښس .

پیر علی‌هروی خطاط د عبدالرحیم عنبرین قلم زوی د سعدی گلستا ن په ښکلی نستعلیق د شاه جهان د کتابخانی لپاره وکیښس (۲٤ صفر غره آبان دکا بل د خطی نسخـــو کتابخانه) مخلص الدوله افتخارخان کابلی د احمد بیگ اتکه زوی دجمون فوجدار شو .

۱٦۲۹ م ۱۰۳۹ ق

د کمال الدین پښتون غور ځنگ او په یو لم گذر کی د عبدالقادر او کریمداد او محمد زمان روښانیا نو په ملگری د دهلی له لښکرو سره جنگ او د پیښور کلابند کول او د سعید خان صوبدار مقاومت .

۱٦۳۰ م ۱۰٤۰ ق

پیرا خان د دولت خان زوی چی په (خان جهان لودی) مشهور او د هند لوی امیرو دشاه‌جهان دلښکرو سره په جنگ کی و واژه ســـو (دوشنبه غره رجب)

میرزا خان د نورالدین روښانی زوی د پښتو شاعر په دکن کــــی وواژه سو .

احمد بیگ‌اتکه کابلی دشاه‌جهان له خوا د ملتان فوجدار شو .

دریا خان رو هیله دا و دزی په هند کی ووژل سو .

محمد عالم بن شیخ محمد صالح ندایی سمر قندی د غزنی خان لپاره دغزنی دمشایخو تاریخ (مرآه‌الاولیا) وکیښس . (د تاشکند خطی نسخــه ۱۰۹٦ ق)

سید عبدالوهاب د سید غــاز ی زوی مشهور مجاهد او عالم اومولف (اخوند پنجو) د پیښور په اکبر پوره کی ۹٦ کلن وفات او ښخ ســو (دوشنبه ۲۷ رمضان) دی په ۹۹۰ ق اکبر پوری ته راغلی و او دپښتو کنزالد قایق ئی‌منظوم کیء.

۱٦۳۱ م ۱۰٤۱ ق

خواجه خضر خان د سدو خان زوی د قند هار مشر شو د ده نور وروڼه مغدود خان ـ زعفران خا ن کامران خان ـ بهــادر خان ورسره ملگری وو .

شیر خان ترین له پښینه پرسیوی لشکر کښی‌وکړه او د صفوی‌لښکرو مشر علی مردان خان له قند هاره پرپښین حمله وکړه او شیر خان‌د ملتان له لاری د شاه جهان در بار ته پناه ورووړه (رمضان)

۱٦۳۲ م ۱۰٤۲ ق

رحمان بابا د پښتو صوفی شاعر د پیښور په بهادر کلی کی وزیږیدی دی دعبدالستار مومند زوی‌و (وفات ئی ۱۱۱۸ ق)

اسد خان د معصوم کابلی زوی د غزنی تهانه دار شو .

۱٦۳٤ م ۱۰٤٤ ق

سعید خان دکابل حکمـــرا ن عبدالقادر روښانی او الله داد د جلال الدین روښانی زوی ونیول او په هند کی بند یان شول .

۱٦۳٦ م ۱۰٤٦ ق

عبدالقادر د روښانی احداد زوی په پیښور کی محبوس وفات سو.

۱٦۳۷ م ۱۰٤۷ ق

کریمداد د جلال الدین روښانی زوی په پیښور کی د شاه جهــا ن په حکم واژه سو . (رمضان)

شاه جهان د کابل حکمران سعید خان وگو ماره چی د قندهار دنیولو هڅه و کی ، د قندهار حکمران علی مردان خان د ملك مغدود او ملـــك کامران د سدو خان د زامنو پـــه ملگری د صفو یانو اقتدار په‌قندهار کی‌ختم کیء اودشاه جهان لښکرو قندهار ونیو (۲۳ شوال) او سعید خان‌دشاه جهان‌له خوا دلته‌حکمران سو (۱۷ ذیقعده)

سیاوش د صفوی لښکرو مشر پرقندهار راغــی او د سعید خـــان سره ئی په سنزری کی جنگ وکی. خو مات سو نو اولاړ او د قندهار د غربی خوا کلا وی د شاه جها ن لښکرو ونیولی (دوشنبه ۲٦ذیقعده)

۱٦۳۸ م ۱۰٤۸ ق

سعید خان د شاه جهان لښکر مشر د قند هار مشران ملك‌مغدود سدوزی او ملك علاول ترین اوحیات ترین د ځان ملگر ی کړه او ساروان کلائی ونیوله وروسته ئی د زمیــن داور ښار کلابند کی ء او په ۱٦ صفر ئــی له رو ښن سلطان څخه ونیوی .

سعید خان په ۲۳ دربیع الثا نی کلابست له محراب خانه څخه ونیو اود ربیع الثانی په ۲۱ ورځ ئـــی له صفی قلی څخه گریشس هم ونیو او په‌دی‌ډول‌دقندهار تولـه سیمه د شاه جهان لښکرو لاس ته کـــړه (۸ جمادی الاولی)

اخوند درویزه ننگرهاری‌د گدای زوی په پیښور کی مړ او ښخ سو (د پښتو مخزن اسلام او فار سی تذکره الابرارو والاشرار او ارشاد الطالبین مولف)

۱٦۳۹ م ۱۰٤۹ ق

شاه جهان له پیښوره کابل‌ته راغی (۲٥ محرم) داراشکوه ئـــی غزنی ته واستاوه اوسعید خان ئی دهزاره‌جات دپلنگتوش د غورځنگ مقابلی‌ته واستاوه اوهغه دهـــزاره مشر میراسماعیل‌د ۲۷ تنو مشرانو سره کابل ته راوستل (۲۱ صفر)

دقندهار مشران ملك مغـــدوداود کامران سدوزی په کابل کی شاه جهان ته راغلل او پخپله پاچا له کابله لاهور ته‌ولاړ (۲٥ ربیع‌الثانی) قلیچ خان د قند هار اوسعید خان د کابل حکمران سول .

ملك او دل د قندهار قومی مشر او ملك حمزه د سیستا ن د ملـــك جلال‌الدین زوی سره ملگری سو ل اردهلمند په خانشین کی په ملـــی غور ځنگ لاس پوری کیء خوملك او دل په جنگ کـــی ووژل سو او حمزه د سیستان قلعهٔ فتح ته ولاړ (شعبان)

اشرف خان هجری د خوشحال خان زوی د پښتو دیوان خاونـــد شاعر په اکوړه کی وزیږیدی .

قاضی تولك د بلخ قاضی القضاة په بلخ کی وفات شو .

د ښیر عبـــداللطیف عـــباسی د مولینـــا بلخـــی د مثنوی او حدیقه سنایی د نسخو مرتب او د لطایف اللغات مولف وفات شو .

۱٦٤۰ م ۱۰٥۰ ق

محمود ابن‌ولی‌خیل دائرة‌المعارف د بحرالا سرارفی مناقب الاخیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نامه د ندر محمد خان لپاره په بلخ کی په فارسی وکیښس دا کتاب په ۱۰٤٤ ق شرو سوی و (خطی د شوروی کتابخانی) علی مردان خان د کشمیر حکمران د کابل او صفدر خان د قند هار او سردار خان د بنګښس په صوبداری مقرر شول (شوال)

ملك مغدود خان او کا مـــران د سدو خان زامن د قندهار مشر ان دهلی ته ولاړل .

دمولانا نورالدین هروی‌خطاط وفات.

خواجه محمد صدیق هدا یـــت بدخشانی نقش‌بندی صوفی اوشاعر په‌دهلی کښی وفا ت شو (شوا ل) حسین شهابی هروی‌خطاط په هرات کی ژوندی و.

۱٦٤۰ م ۱۰۵۰ ق حدود

داخوند قاسم شنواری پاپین خپل د پښتو فواید الشریعه د مولف د ژوند وخت .

په همدغه وخت کی با بوخا ن د پښتو بل مولف ژوندی و .

خدا داد سلطان (خود کـــی) سدوزی دخضر خان زوی دقندهار مشرو ده د خپلی سیمی تك له غلجو سره د جلدك پل سنګی وتاکه ، ژوب او بوری ئی هم ونیول .

۱٦٤۱ م ۱۰۵۱ ق

داخوشالخان ختك حکمرانی په ختکو کی

– ۱٦٤۲ م ۱۰۵۲ ق

دشاه صفی صفـوی سپه سا لا ر رستم خان ګر جی دقند هار نیو لوته وکو مارل سو، خوشاه جهان‌شهزاده دارا شکوه اومرادبخش دډیرولښکرو سره قندهار ته را واستول.

څکه‌چی شاه صفی په۱۲ صفر مړسو، نو پر قند هار لښکر کشی‌هم وځنډیده او دواړه شهزادګان بیر ته هند ته لاړل (۱۵جمادی‌الاخری)

حسن خان شاملو دهرات حا کم‌او تکړه نستعلیق لیکول په هرات کی وفات او ښخ سو.

دسعادت‌خان دخوشحالخان دزوی ولادت (٦محرم–۱۷ اپریل)

۱٦٤۳ م ۱۰۵۳ ق

مللك مغدود سدوزی د قنـــد هار مشر دکابل دیوان میر یحیی سره په جنګ کی وواژه سو.

نودی معزول سو او پر ځای ئی میر صمصام الدو له کابل ته مـــقرر سو.

خلیل بیګ دغوربند اوقلعهٔ‌ضحاك تهانه دار سو .

بهرام خان دخو شحال خان ز وی وزیږیدیء (ربیع‌الاول – جون) .

۱٦٤٤ م ۱۰۵٤ ق

صفدر خان دقند هار صو بدارمړ سو او پر ځای ئی سعید خان ظفــر جنګ مقرر سو .

را جه جګت دکلات قلعه دار کابل ته مقرر او پر ځای ئی خا نه زادخان دسعید خان زوی مقرر سو .

پر دل خان بړیځ دبست او ګریش قلعه دار سو وروسته نو خان زاد خان دزمینداور قلعه دار سو او دده وررور عبدالله کلات ته مقرر سو.

ندر محمد خان خپل زوی سبحان قلی دپلنګتو ش پــــر ځای بلخ ا و بدخشان ته را واستاوه او پر قندهار هم دصفو یانو دحملی خطرو، نوراجه

جګت اوقلیچ‌خان قندهارته واستول سوه (ربیع‌الاول)

۱٦٤۵ م ۱۰۵۵

محمد طا هر بن قاسم (ابولقا سم) خپل کتاب عجائب الطبات په بلخ کی دندر محمد خان لپاره تا لیف کی ء (دکابل خطی کتا بخانه اوداز‌بکستان اکادیمی علوم) .

اصالت خان او علی مــردان خان دندر محمد خان مقا بلی ته له کا بله غوربندته ولاړل (۲٦ جمادی‌الاولی) او په هندو کش او اندراب کی‌جنګونه وکړه. نو شا هزاده مراد بخش د٦۰ زرو لښکرو سره د شمالی‌افغانستان دنیو لو لپاره له لاهوره کابل ته را رهی سو.

خو شحال خان ختك دشاه جها ن په لښکرو کی تر اندراب‌اوبد خشانه ولاړ .

۱٦٤٦ م ۱۰۵٦ ق

شاهزاده مراد بخش له پیښو ره کابل ته راورسیدیء (۹ربیع‌الثانی) اوپه ۲۱چاریکارته ولاړ اودربیـــع الثانی بغه ۲۲پخپله شاه جهان هم دوهمه پلا کابل ته راغیء .

شاهزاده مراد بـــخش مراد بخش شمالی افغا نستان تر بلخه پو ر ی ونیوی (۳جمادی الثانیه) ندر محـــمد خان دشبر غان په جنګ کی ما تاو مرو ته و تښتیدیء.

شهزاده مراد بخش دبلخ تر نیولو ورو سته کابل راغیء اود شاه جهان له خوا مـــدا‌المهام ســـعـــد الله خان دشمالی‌و لایاتوحکمران‌او نورحاکمان هم داسی مقرر سول:

دبـــلخ صو بـــدار بـــهـــا در خا ن داؤود زی.

دبد خشان حا کم قلیچ خان اونظر سهادر خو یشکی .

داند خود حا کم رستم خـــان او راجه پهار.

دغوری حاکم شاه بیګ خان.

دمیمنی حاکم شاد خان.

اند خود قلعه دا ر دو لت خان.

دخان آباد حا کم حیات ترین.

درستاق حاکم خنجر خان.

د شبر غان حاکم جبار قلی .

دسر پل او سان چار یك حاکـــم خوشحال بیګ.

دآقچی حاکم شاد مان پکلی وال.

دخلم حاکم خوا جه عبدالعزیز.

ددرله ګز حاکم پهار لوا نی.

دبابا شا هو حاکـــم محـــمـــد شاه قدیم.

دنارین حاکم شاه محمد.

دمو من آباد حاکم شیخ فتح الله .

دایبك حاکم افلا طون بیګ.

درباط ریز ګان حاکـــم سلـــطـــان بایزید.

دخنجان حاکم میرك‌بیګ.

ددو شاخ حا کم عبد ا لغفو ر بیګ .

دفتتح آباد حاکم فرخ حسین .

دقر یشك حاکم محمد زمان.

داندراب حاکم قاسم بیګ.

دکو لاب حا کم جلال‌الدین‌درواز‌ی.

شپږو زرو الما نانو پر قندوزحمله وکړه، خو را جروپ دقند وزلښکری مشر دوی و شړل او ښارئی وسا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

(رجب) دوی اندخوی چوړ کیء او تر آمو واو ښتل .

دشاه جهان په امـــر دبا بر شاه دمر مرو سپین مسجد په څلو ینښت زره روپی جوړ کړه سو.

دشاه جهان په امر دنملی باغودان سو .

محمد صالح کمبود (محاربهٔ بلخ) کتاب ددی ښار دکلا بندۍ په شرحه کې و کیښی (دبر تا نیا دمو زیم‌خطی نسخه)

محمد یوسف دشیـــخ رحمت الله اتکی زوی‌منتخب التواریخ وکیښی (دکیمبرج خطی کتابخانه) دشاه‌جهان له‌خوا خواص خان دقنـــد هار پـــه صوبداری او خواجه عبدالـــر حمـــن دبد خشان بخشی او سعا دت خا ن دتر مذ په قلعه داری او سید اسدالله دزمینداور په‌حکمرا نی‌اوذوا لقدرخان خان دکابل په قلعه داری‌مقرر سول او پخپله پیښور ته لاړ (۲۶ شعبان)

۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ق حدود

الهام داد دالله داد رو ښنا نی زوی دهند په نا ند یر کې و فات سو .

۱۶۴۸ م ۱۰۵۸ق

شاه عباس صفـــوی د (۵۰) زرو لښکرو سره قند هار تر دوو نیمـــو میا شتو کلابندۍ ورو سته و نیـــو (۹صفر) او محراب خان ئی‌دکلابست او زمینداور په نیولو و گو ماره ا و پخپله بیر ته دهرات له لاری ایر ا ن ته ولاړ.

څکه چی دا فغا نستان پر شما لی ولایاتو حملی کیدی او عبدالعز یز خان دندر محمد خان زوی پر بلـــخ راتیء اوپخپله ندر محمد خان‌هم له ایرانه‌راغیء نو شاه جهان کابل تـــه راغی او شهزاده او رنگ زیـــب ئی دهندو کش شمـــال ته واستاو ه (سلخ ربیع‌الاول) ده‌د عبدا لعز یـــز خان له لښکر و سره سخت‌جنگونه وکړه اوهغه ناچاره سو چی‌ور آمو آمو واړوی (۱۸ جمادی‌الاولی) .

شاه جهان د رجب په میاشت کـــې له کابله پیښور ته رهـــــی سو ا و شهزاده او رنگ زیب هـــم پـــه ۱۴ شعبان له بلخه کابل ته ولاړ.

له بلخه تر میمنی پوری سیمـــی ندر محمد خان او ده‌د زوی‌عبدالعزیز خان ته پا ته سوی.

الله‌داد دجلال الدین رو ښنا نی‌زوی (رشید خان) په دکن کې و فات‌سو.

۱۶۴۹ م ۱۰۵۹ ق

دو لت خان سدوزی دقنـــد ها ر کوتوال ته دو هم صفوی شاه عبا س یو ددوستی فر مان صادر کیء اود قندهـــار مشر سو ، ده د صفـو ی حکمران زمان خان سره جنگـــو نه وکړل، او آزاد حکمران و، ده‌د پـــه وخت کی حیات سلطان او لښکر خان دسلطان خدا داد زامن دشپږ و زرو ابدالی کورنیو سره‌ملتان ته ولا ړل شهزاده او رنگ زیب دملك‌حسن افغان په‌ملگری راغیء اود قند هارپه ښارکې صفوی حکمران محراب خان کلابند کیء (۱۴جمادی الاولی) شاه عباس د محراب کو مك ته ۳۰ ز ر ه سپاره واستول او دقندهار په‌سیمه کی سخت جنگو نه و سوه. په د غه

وخت کی شاه جهان څلر مه پلاکابل ته راغی، خو قند هار ئی صفویانو ته پر ینښواد اود روژی په میا شت‌بیر ته لاهور ته ولاړ، او رنگ‌ز یب هـــم دقندهار محاصره پـــــر ینښوه او لاهور ته ولاړ (ذیقعده).

مولانا نور محمد (محمد یـــو نس) داباسین د کـــوهستان مجـــاهد او مدرس وفات سو .

۱۶۵۰ م ۱۰۶۰ ق

شاهزاده شیر خان دخضر خا ن سدوزی زوی دقندهار مرز بان‌ووده خپل ر قیب حسین دمغدود خان‌زوی ملتان ته و شاړه او ټولو ابـــدالـــیو تر فراه پوری دی په مشری و مانه، بدال خان با میزی اومیر الکو ز ی هم دده تا بعان وو .

حاجی عبدالعلی تالقانی منشی او دانشاء دکتاب مؤلف په هند کی مړ سو .

شیخ امام الدین محمد عنا یت الله دشیخ کبیر بالا پیر متی زی ز و ی دتاریخ انساب‌افغانی‌مولف په‌پیښور کی مړ او ښخ سو (ولادت ۱ محرم ۱۰۲۰ق).

۱۶۴۳ م ۱۰۶۱ ق

شاه جهان خپل زوی او رنگ‌زیب د۶۰ زرو لښکرو ۴۰ تو پو او لسو جنگی فیلانو سره دملتان له لا ر ی پر قند هار را واستول (۱جمادی ـ الاولی) او شاه جهان هم پنځمه پـــلا کابل تـــه راغـــیء (۱۶ ربیع الاول) قند هار دوی میا شتی کلا بند سو، خو او رنگ زیب نا کامه کا بل ته ولاړ، او شاه جهان هم له کا بله پـــه ناکامي هند ته ستون سو (رمضان) اودارا شکوه‌ئی دکابل په حکمرا نی پرینښو.

میر من نازو تو خی دسلطان ملخی لور دمیرویس خان مـــــور دپښتو شاعره دقلات په‌توخو کی و زیږیده.

قاضی محمد اسلم هروی مشهور عالم اود کابل قاضی و فات او پـــه لاهور کې ښخ سو .

میرك بلخی شا عر (فکـــــری) پـــه اصفهان کې و فا ت سو.

۱۶۵۱ م ۱۰۶۲ق

شاه جهان خپل زوی دارا شکـــوه دیو لکو لښکرو او ۵۴ تو پو او ۱۷۰ جنگی فیلانو سره دکابل له خوا پر قندهار را وا ستاوه او ودریمه پلائی محراب خان صفوی په قند هار کـــی کلابند کیء خـــو تـــر (۵) میا شتو کلا بندی ورو سته نا کامه هند ته ستون سو (ذیقـعـــده) او قند هار صفو یانو ته پا ته سو.

خواجه فاضل بیگ دکابل ا میر وفات سو، قبر او شنخته ئی د کابل په عاشقان او عارفان کی ده.

۱۶۵۲ م ۱۰۶۳ق

دشیخ رحمکارکستیر کاکا صاحب بن‌ابك صاحب مشهور صو فـــی او مر شدوفات ۸۰ کلن جمعه ۲۴ رجب مساوی ۲۱جون. دی دپیښور د نـــو ښاره سره ښخ اردکاکا خیلو نیکه دی. (ولادت جـــــمـــعه ۱ ر مـضان ۹۸۳ق).

رشید خان بدیع تو نـــــی لطایف الاخبار یا تاریخ قند هـــار و کیښی، دتیر کال دکلابندی‌حال .

(دبر تانیا دموزیم او اندیا آفیس خطی نسخی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۵۳ م ۱۰۶۳ق

عبدالقادر خان دخوشحال خانزوی دپښتو شاعر او مؤلف و زیږیدیء (۲۵ ذی حجه = نومبر) .

موبد شاه په دبستان مذا هب کې دروښانیانو ښه معلومات وکښل.

توکل بیگ بن لو یـــك (تولك) بیگ حسینی وا قعه نو یس په غزنی کی دشا هنا می منتخب او منشــور کتاب (تاریخ دلکشای شمشیر خانی) دغزنی د حکمران شمشیــر خـا ن لپاره و کیښ.

(دکابل خطی کتابخانه اودبر تش موزیم خطی نسخه).

۱۶۵۴ م ۱۰۶۴ق

بنګښو سره د خوشحال خان او ختکو جنګ.

مبارك خان نیازی دمحمد خان زوی دبنګښ د صو بې تها نه دارسو.

۱۶۵۵ م ۱۰۶۶ ق

هادیداد دجلال الدین رو ښا نی زوی دهند په نا ندیر کی وفاتسو.

۱۶۵۶ م ۱۰۶۷ ق

بها در خان افغان دکابل مستقــل صو بدار معزول او پـــر ځای ئـــی دشاه جهان له درباره رستم خان مقرر سو. ددغه کال دلوی اختردمیاشتی په اومه شاه جهان نا روغه سو ا و او رنگ ز یب پر و لیعهد داراشکوه غالب سو او دهلی ئی و نیویء.

دصا لح محمد زایر بد خشی شاعر وفات.

۱۶۵۷م۱۰۶۸ق

شاهزاده او رنګ زیب عا لمګیر محی الدین خپل پــلار شاه جــهان ونیویء اود هند پاد شاه سو(غره ذیعقده) دی دشاه جهان دریم زو یؤ چی په ۱۵ ذیقعده ۱۰۲۷ق زوکړیو ۴۰ کلن پر تخت کښیښو ست اوخپل ورور دارا شکوه ئی وواژه.

حیات تر ین دعلی خان تر ین زوی دکابل حکمران سو.

۱۶۵۸ م ۱۰۶۹ ق

شاه حسین دمغدود خان سدوزی زوی دهند په رنگپور کې مړ سو . دی دملتان دسدوزو ناظمانو شجا ع خان او شریف خان اومظفر خان رکن الدو له نیکه کیږی.

داو رنګ زیب له خوا په افغانستان کې دغه مأ مورین وو.

مهابت خان دکابل صو بدار.

مغزل خان او سعادت خان دکابل کومکیان

رعایت خان او اسحاق خان دکابل بخشیان..

میر یعقوب دکابل دیوان.

شمشیر خان دغزنی حاکم.

سعــــید خان دبنیراو نو ښا ر فوجدار.

۱۶۵۹ م ۱۰۷۰ ق حدود

ښالم خان دکرم خان هو تك زوی دکلات دسیمی مشر و ، چی نا ز و دسلطان ملخی تو خی لورئی وکړه.

ملا شاه بد خشی عالم او صو فی وفات سو .

۱۶۶۰ م ۱۰۷۱ق

میرك هروی عالم دداراشکوه معلم او دیوان حرم په هند کې مړ سو .

۱۶۶۱ م ۱۰۷۲ ق

عبدالکریم (کریمداد) دداخــو ند در ویزه زوی دپښتو مؤلف و فات سو.

۱۶۶۲ م ۱۰۷۳ ق

محمد حسین بن حسین سبز واری محدث اواخباری زبدة الاخبار تألیف کړیء ۱۷ ربیع الاول.

۱۶۶۴ م ۱۰۷۴ ق

سید امیر خان دپیښور صو بدار خوشحال خان بندی کړیء (جمادی ــ الثانیه = جنوری) او دهلی ته ئی بندی واستاوه (رمضان = اپریل)

ضیاء الـــد ین حسین اسلام خــــان (والا) تخلص قطغنی خوستی شاعر اود کشمیر صو بدار په اکبر آباد کی مړ سو .

۱۶۶۵ــ م ۱۰۷۵ ق

خوشحا ل خان له دهلــی څخــه رنتبو رته بندی واستول سو.

خر می بد خشی شا عر اولیکوال رو ضة العشاق دسعــدی دګلستان په تقلید و کیښ (خطی) .

۱۶۶۵ م ۱۰۷۶ ق

خو شحال خان دستار نا مه پــه پښتو نثر و کښله . (۱۷ربیع الاول = ستمبر) داکتاب دده دجهانداری سیاسی نظریه څرګندوی .

شاه جهان چی ۳۱ کاله د هند او افغانستان پاچا ؤ ، تر اته کاله حبس ورو ستته ۷۶ کلن په آگره کی مړ سو (دو شنبه ۲۴ رجب).

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق

امیر خان دکابل صو بدار معزول سو او پر ځای ئی محمد امین بخشی مقرر سو (ذیقعده)

په پکهلی او مهابن کی دباکواوملا خالاك او سلطان محمود ګهړن پــه مشری دپښتنو یوسفزو غور ځنګ اوداتك د فوجدار کــامل خان سره دوی جنګونه، چی دهزاره په جنګ کی دوه زره تــنــه مــړه سوه (شوال)

خو شحال خان ددهلی په بازار کی له آسه ولو یدی او پښه ئی ما ته سوه (غره رجب = دسمبر) .

توماس هیکس دجان هیکس زوی انګر یز ی ګ ر ز ند و ی په کا بل کې مړ او ښخ سو. (۱۱ اکتــو بر)

۱۶۶۷ م ۱۰۷۸ ق

ددهلی له خوا حکمران شمشیــر خان اودیوسفزو جنګ په شاه منصور کې، او د شمشیر ما ته (دمحــرم منځ = دجولائی اوایل)

مهابت خان دسیدامیرخان پرځای دکابل صو بدار مقــرر سو او هغــه د یوسفزو دایلولو لپاره خــوشحال خان هم له دهلی څـــخه ور ســره را وست .

۱۶۶۹ م ۱۰۷۹ ق

مهابت خان دمغو لیه در بار له خوا دکابل او پیښور صو بدار دیوسفزو په سیمه کې دلنګر کوټ جنګــی کلا جوړه کړه.

علی مکی بن طیفور بسطـــا می د شاهنامی دلغاتو شرح او کښلـــه

۱۶۶۸ م ۱۰۷۹ ق حدود

ایمل خان مهمند په خیبر کـــی دایمل شاه په نامه سکه وو هله ا و محمدامین دکابل صوبدار ئی مــات کیء اودخوشحال خان ختك په ګډه او رنګزیب ته ولاړ مو ل.

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق

داور نګزیب دلښکر مشر اغر خان دکابل دصو بدار فدایی خان پـــه مرسته په علی مسجد کی دپښتنــو سره و جنګیدی، خو تر خیبر ر اتیر

نسو .

خوشحال خان کابل ته راغیء .

میا محمد معصوم مجددی نقشبندی د حضرت شیخ احمد مجدد زوی په سرهند کی وفات سو .

محمد صالح هروی خطاط دهرات دسعد یه مسجد نوشته و کښلیه .

۱٦٦۹ م ۱۰۸۰ ق حدود

سر مست خان دشیر خان سدوزی زوی دقندهار مشرؤ .

عبدالحلیم دعبدالله زوی دا خوند درویزه لمسی دپښتو مولف ژوندی ؤ.

حاجی یاد گاربلخی استادنستعلیق لیکونکی ژوندی ؤ .

۱٦۷۰ م ۱۰۸۱ ق

مهابت خان دکابل صوبدار پیښور ته ولاړ (۱۰ ربیع الاخر = اگست) .

شهزاده محمد اعظم له کابله لاهور ته ولاړ او امیر خان دخلیل خان زوی دکابل صوبدار اواغر خان ئی کومکی سو .

اورنگ زیب دری کاله پهحسن ابدال کی پښتنو په مقابله کی تیر کړه او ډهلی ته ولاړ .

میر محمد شفیع هروی (شفیعا) مشهور خطاط ، ادیب، نقاش اومذهب وفات سو.

۱٦۷۲ م ۱۰۸۳ ق

دایمل خان او خوشحال خان په مشری دپښتنو غور ځنګ دهند دمغولی حکومت پر خلاف .

دخیبر په لنډی خانه او تاتره کی دمحمد امین خان صوبدار د ٤۰زرو لښکرو سره دشنوارو او مومند و او اپریدو جنګ د ایمل خان په مشری اود مغولو دلښکر تباهی (۳محرم = امئی)

امیر خان دکابل صوبدار اواغر خان فوجی کومکی دایمل خان سره په لغمان کی سخت جنګ و کیء .

ندا یی خان داورنګزیب نوی صوبدار پیښور ته راغیء او مستحاب مومندنی مړ کیء . تردی وروسته دده پر ځای بیا مهابتخان مقرر سو .

۱٦۷۳ م ۱۰۸٤ ق

دخوشحال خان جنګونه له خپل زوی بهرام خان سره چیدمهابت خان صوبدار په لمسون جنګیدیء .

خوشحال خان له دریا خان اپریدی اوتاتارخان او شاه بیک کړهاتی اوملك خواص خان اونورو پښتنو مشرانو سره دتیراه پهراجګل کی لویه جرګه وکړه او پر نوښار باندی دحملی کو لو فیصله ئیوکړه.

ددی کال په منځ کی خوشحال اوتاتار اپریدی د اپریدو او ختکو په کومك پرنوښارحمله وکړه او عالمګیر دپښتنو مقابلی ته شجاعت خان اومهاراجه جسونت سنګه را ولیږل (۱۷ شعبان) .

ایمل خان مومند او پښتنو کړپهکی دعالمګیر صوبدار شجاعت خان اودده په زرو لښکرو وو ژل (۱۸ ذی قعده = فبروری) .

ددغه کال په آخره میاشت ذیحجه کی دریا خان او اپریدو دکوهاټ

پرکلا حمله وکړه، خوشیر محمد خان دکلا ساتندوی دوی و شړل اوتاتار خان ددریا خان اپریدی ورور پهدی جنګ کی ووژل سو .

۱٦۷٤ م ۱۰۸۵ ق

اورنګ زیب عالمګیر دهند پاچا دپښتنو دمقابلی اود خوشحال خان دماتولو لپاره حسن ابدال ته راغیء. (۱۱محرم = اپریل) او خوشحال خان تیراه تهولاړ(غره ربیع الا ول= جون) وروسته نو دیوسفزو سیمو ته راغیء او عالمګیر پیر محمد اغر خان دپښتنو مقابلی ته مقرر کیء .

شهزاده محمد اکبر اوفدایی خان صوبدار دعالمګیر له خوا کابل ته واستول سوه (رجب= اکتوبر) دوی دپښتنو سره ډیر جنګونه وکړل اوددی کال په آخر کی فدایی خان له کابله پیښور ته راغیء.

۱٦۷۵ م ۱۰۸٦ ق

دپښتنو قبایلو دایمل خان او دریا خان په مشری دعالمګیر لښکر چی مکرمخان او شمشیر خان ئیمشرانؤ په خاپخ کی ټوله تباه کړل،شمشیر خان ددریا خان په لاس ووژل سو اومکرم خان زخمی وتښتیدیء .

دخاپخ دپښتنو فتحپه ربیع الاول= جون کی وه.

د خاپخ ترمانی وروسته عالمګیر بخشی الملك سر بلند خان دنوزرو سپرو سره دپښتنو مقابلی ته مقرر کیء اغر خان ئی دجلال آباد تهانه دار او هر بزخان ئی جګدلك او الله داد خان یی لنډی کوتل او خنجر خان ئی بنګښوته ولیږل (۳۰ ربیع الاول) ددغه کال په جمادی ا لاخر کی (ستمبر) پښتنو هزبرخان په جګد لك او عبدالله خان دعالمګیر منصب دار ئی په باجوړ کی وواژه .

پهدغه کال کی خوشحال خان داورنګزیب مقابلی ته د پښتنو قبایلو په تیارهولو بخت و، خو اورنګزیب نا کام له حسن ابداله لاهور ته رهی سو (۱۵ شوال ، دسمبر)تردی وروسته دګنبت په جنګ کښی شیر محمد خان بنګښ پر خوشحال خان غالب سو او دی په جنګ کی زخمیسو (۹ذی حجه) نظام خاندخوشحال خان زوی وفات سو دجمادی الاولی = اګست) دده ولادت ٤ محرم ۱۰٦۰ ق

۱٦۷٦ م ۱۰۸۷ ق

عالمګیر پاچا خپل زوی محمد معظم دشاه عالم بهادر په لقب دپښتنو د مقابلی لپاره کابل ته راواستاوه او آمیر خان ئی دده په ملګری مقرر کیء .دوی په ۲۵ جمادی الاخری (۲۵ اګست) کابل ته ورسیدل .

۱٦۷۷ م ۱۰۸۸ ق

اعظم خان کوکه (فدایی خان مظفر حسین)دکابل صوبدار مقرر سو .

په دغه کال سخته وچ کالی وه.

۱٦۷۹ م ۱۰۸۹ ق

خوشحال خان خپله فضل نامه په پښتو مثنوی منظومه کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶۷۹ م ۱۰۹۰ ق

سلطان ملخی توخی د زابـــل حکمران او دډهلی لهخوا پهرسمیت پیژندل سوی و .

قاسم خان دپښتو دیوا نخا وند شاعر ژوندی و.

سید حسین دپیر بابا لمســی دپښتو دیوان خاوند او دجنگنامه حسنین او خلاصة الا سلام لیکونکی ژوندی و .

۱۶۸۰ م ۱۰۹۱ ق

دکوهاټ په دوره کی د خوشحال او بنگښو جنگ اود بنگښو ماتــه (رجـب = اگست) دا جـنـگـ د عالمگیر دماموریـنو پـه لمسون د پښتنو په منځ کی اچول ســوی و خوشحال وایی :

چه پـه نـــام پښتون غـو
ځیـری پـری خوښیږ ی
اور نـگـ ز یـب هسـی
پـــا چـــا دی د اسـلام

اخوند ملاسید ابلخی شاعر، خپل فارسی دیوان پهبخاراکی تکمیل کیء.

۱۶۸۱ م ۱۰۹۲ ق

میر محـمد عیسی همتخان امیر الامراء اود اجمیر صوبدا ر قطغنی شاعر په اجمیر کی وفات سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۳ ق

اشرف خانهجری دخوشحالخان زوی دهند په بیجاپو رکی بنـــدی سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۴ ق

جلال خان (دلیرخان روهیله)داؤد زی دهند لوی پښتون صـــو بـــدار مسموم او مړکړ سو .

ملاشر ف الدین سمر قندی تاریخ راقم یا تاریخ کثیره وکیښ ، چیدافغانستان دشمالی خواو احوال هم لری .

عبدالرحمن چشتی دمراة مسعو دی مؤلف پـه هند کـی وفات سو. دا کتاب دسالار مسعود غزنوی دژوند احوال دی .

۱۶۸۳م۱۰۹۵ق

ددی کال په محرمه میاشت کـی دخوشحال ماتیشروسوی (دسمبر) او امیر خان دعالمگیر صوبدار په پښتنو کی نفاقواچاوه. اود ریاخان چیپه جنگکی زخمی سویؤ خپلو ملگرو خوست ته یووی او هلته مړ سو .

فقیر الـله سیف خـان خوستی (تخاری) دکشمیر صوبدار چی یـو کشف الایات اوبل کتابئیدهند پر راگ او موسیقی باندی کښلی وو وفات سو (۲۵ رمضان).

۱۶۸٤ م ۱۰۹۵ ق

د خوشحال خان د پښتو اشعارو دیوان ٤۰ زرو بیتو ته ورسیدیچی په آخرکی ٤٥ زره بیته سوه .

۱۶۸٥ م ۱۰۹۷ ق

په دغه کال دپیښور په سیموکی وچ کالی او کاختی آو وباوه .

۱۶۸٦ م ۱۰۹۸ ق

شیخ محمد امین بدخشی عالم او زاهد دقطراتدر‌ـ اورساله ضروریه مؤلف په کشمیرکی ۷۰ کلن وفات

سو (۱۱ رمضان) .

سکندر خان د خوشحالخان خټك زوی چی دپښتو شعر دیوان هملری دمهر او مشتری قصه په پښتونظم کړه (د۹۸ق حدود) .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق

خوشحال خان داپریدو په ډنبره کښی ۷۸ کلن وفات اوپه اکوړه‌کی ښخ سو (جمعه ۲۸ ربیع الثانی ۲۰ فروری – حوت) دی جنگی مشر او دپښتنو لوی شاعر او لیکوال دی.

حاجی عادل دسلطان ملخی تو خی زوی دکلات د شاوخوا حکمران و.

تاش محمد قندوزی حجة الاورنگ شاهیه تالیف کړ (دکابـــل ارگ کتابخانه) حافظ نظام مومند دلیلی مجنون قصه په پښتو نظم کړه .

د محمو د بن علی میمنــــــدی خراسانـــی امامی عالم د اشراف العقائد –

حدایقا لاحباب – حیاة القلـــو ب دموءلف وفات .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق حدود

الله یار بن حاجی محمد یـــــار بلخی ، خپل دوه کتابونه او صاف نامه عالمگیری او اعظمنامهپه هنـــد کښی وکښل .

قاضی عبدا لکر یم راجن غزنوی دملتان په امیر پـور کښـی انیس الشعراء دملتان دوالی احمد خـان بن پیر خان پـهنامـه دشعــر اوو پراصطلاحاتو باندی تالیف کی ء .

اخوند میاداد محمد زی داشنغر او سیدونکی دشیخ رحمکار مریـد او دپښتو شاعر دژوند وخت .

نازو د سلطان ملخی توخی لـور دحاجی میرویس خان مور د پښتو شاعره ژوندی وه .

۱۶۹۰ م ۱۱۰۲ ق

آغر خان د کابلفوجدار له کابله پیښور ته تیء په لار دی پښتنو مړکیء او خپل انتــقا م ئـی ځنی واخیست .

امیر الا مرا شیر علی خان لودی دمراةالخیال تذکره پههند کـــی وکښله .

۱۶۹۳ م ۱۱۰٥ ق

شیر خان سدوزی پهکـوږك کی دصفویانو لښکر پوپنا کـړل ، دی دقندهار د پښتنو مشرو .

۱۶۹٤ م ۱۱۰٦ ق

اشر ف خان خټك (هجـــری) دپښتو شاعر د خوشحال خانخټك زوی په بیجـا پوركی تر ١٤ کـالو قید وروسته پردیس وفات سو .

۱۶۹٥ م ۱۱۰۷ ق

مصطفی خان خښی د محمدسعید زوی افغانی عالم او لښکری مشــر دامارات الکلم په نامه یو کشـــف الایات په هند کی تالیف کیء.

۱۶۹۷ م ۱۱۰۷ ق

شیخ محمد ضیا او شیخ نیازخرقه شریفه له بخارا او بلخه دجوزجان فیض آباد ته راوړه (یـکشنبه ۲٤ محرم)چی اوسپه قندهار کی ده.

۱۶۹۸ م ۱۱۱۰ ق

خواجه محمد بنگښ دپښتو دیوا ن خاوند شاعر ژوندی و.

محمد بدیع بن میرزا بـد خشــی دروضة الانساب تاریخ وکیښ .

امیر خان هجری چی د پښتو شعر دوه دیوانه لری دپیښور په سیمو کی ژوندی و (دانه یا آفس خطی نسخی)

۱۶۹۹ م ۱۱۱۱ ق

قاضی میر محمد زاهد هروی دقاضی محمد اسلم زوی مشهور عالم او مولف دزواید ثلاثه مؤلف اوعسکری محتسب اود کابل‌وقایع نګار وفات آوپه کابل‌کی ښخ سو.

۱۷۰۰ م ۱۱۱۲ ق

مصطفی محمد د نور محمد زوی دکریمداد لمسی داخوند درویزه پرمخزن اسلام باندی په پښتو الحاقات زیات کړل .

عبدالقادر خان ختك‌پښتو یوسف وزلیخا نظم کړه (څلور زره بیته)

۱۷۰۲ م ۱۱۱٤ ق

دپښتنو مشر پردل خان له خوسته پرکابل راغی ،خودشهزاده محمد معظم لښکرو دی مړکی .

میرزا محمد ارشد د خواجه علی اکبر بر نابادی هروی زوی ،شاعر او منشی او خطاط او مورخ په برناباد کی وفات سو (ولادت ئی ۱۰۲۵ ق)

شاه حسین هوتك دمیرویس‌خان زوی دکلات په سوری کی وزیریدی .

۱۷۰۳ م ۱۱۱۵ ق

دولت خان سدوزی دسر مست خان زوی دقندهار مرزبان او دده زوی نظر محمد خان په ښار صفا کي دقندهار بیګلر بیګی ګر ګین خان ګرجی په‌یوه شبخون کښی ووژل .

بای خان دحاجی عادل توخی‌زوی دزابل حکمرانو .

دسید حسن بن عبدالله بن سید محمود پیښوری قادری مرشد وفات په پیښور کی .

غلام محمد د شیر خان موګاخیل زوی داشنغر ددواوی‌او سیدو نکی معراجنامه په پښتو نظم کړه دسیف الملوك دقصی ناظم هم‌دی.

۱۷۰٤ م ۱۱۱٦ ق حدود

رستم خان دخپل پلار دولت خان سدوزی پر ځای دسرور خان بامیزی او کته خان الکو زی په مرسته د قندهار مشر سو . دده کشر ورور زمان خان په کرمان کی دصفو یانو سره یرغمل و، او ده دبلوڅو په لاس صفوی لښکر دقندهار جنوب ته تباه کړل .

۱۷۰۵م ۱۱۱۷ ق

حاجی میرویس خان دقندهار په کوکران کی لو مړی لو جر ګه وکړه او دصفوی پاچا پر خلاف‌دآزادی غورځنګ شرو سو .

محمد صلاح سیاه ګردی بلخی، سبحان قلی نامه وکښله .

۱۷۰٦ م ۱۱۱۸ ق

اورنګ زیب عالمګیر تر ۵۰کلو پاچهی وروسته نیوی کلن دهندپه احمد نګر کی مړ سو (جمعه ۲۸ ذیقعده) دده زوی شهزاده محمد اعظم په احمد نګر کی پاچا سو (۱۰ ذی حجه) بابا سعید دپښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعر په پیښور کی ژوندی و.

صدر خان ختك د خوشحال خان زوی ددلی اوشهی قصه په پښتو مثنوی نظم کړه .

په همدغه کال ده دآدم خان اودر خانی قصه پښتو کړه .

عبدالرحمن مومند د پښتو صوفی شاعر وفات او دپیښور جنوبی خواته په هزار خانی کی ښخ‌سو.

خیر الله عارف لاهوری مسعود نامه د سلطان مسعود غزنوی پر احوال‌باندی په فارسی‌نظم کړه.

عبدالرسول د سید علی زوی دملك فتح خان په غوښت خپل‌کتاب مجمع اللغات والاسماء وکیښ (دکابل ارګ کتا بخانه)

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

حاجی میرویس خان دقندهار دمانجی په دوهمه لوجرګه کی داستقلال اعلان وکیء ، اودصفویانو بیګلر بیګی ګرګین خان ئی وواژه (۲۹ذی قعده) په قند هار کی ملی حکومت جوړ سو .

۱۷۰۷ــ ۱۷۱۵ م

۱۱۱۹ ــ۱۱۲۷ ق

د خاجی میرویس خان د ښالم خان زوی ملی ریاست په قندهارکی

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

شهزاده معظم بهادر شاه چی دپلار د مرګ پروخت په کابل کی و، له دی ښاره ولاړ ، اوپه لاهور کی پاچا سو (دمحرم‌سلخ) دده خپل ورور محمد اعظم ددهولپور په جنګ کی مړ کی ء.

۱۷۰۷ ــ ۱۷۱۲ م

۱۱۱۹ ــ ۱۱۲٤ ق

دمعظم شاه بن عالمګیر د پاچهی دوره .

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق

ګوهر خان د خوشحال خان زوی خپل کتاب قلب السیر په پښتو دافضل خان بن اشرف خان بن خوشحال خان په نامه تا لیف کیء داد سیر نبوی یوه مجموعه ده (دپیښور موزیم خطی نسخه)

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق حدود

ملا نور محمد غلجی دملایار‌محمد کندهاری زوی په پنجوایی کی خپل پښتو کتاب نافع المسلمین داخوند درویزه په ډول وکیښ (د پښتو ټولنی خطی نسخه)

مهری هروی شاعره په هند کی ژوندی وه .

ملا محمد علی هروی خطاط د سلطان حسین صفوی لپاره دمیر خواند دروضة الصفا یو ټوك وکیښ (دکابل خطی کتابخانه)

۱۷۰۹ م ۱۱۲۱ ق

محمد خان بلوڅ د هرات صفوی حکمران دقندهار میرویس خان ته په سفارت راغی ،

۱۷۱۰ م ۱۱۲۲ ق

دهرات له خوا صفوی لښکرو پرقندهار حمله وکړه او میرویس خان مات کړل اووئی شړل .

۱۷۱۱ م ۱۱۲۳ ق

(۲۵) زره تنو صفوی لښکرو دخسرو خان ګرجی په مشری

قندهار محاصره کدء، مگردمیرویس خان ۱٦ زرو لښکرو دوی تــــول ووژل اؤ خپله آزادی ئی وساتله .
(۲۸ رمضان)

حیات سلطان د حـــداد د سلطان سدوزی زوی د هرات مشر و .

معزالدین جهاندار شاه د بهادر شاه زوی په دهلی کی پاچا سو .

۱۷۱۲ م ۱۱۲٤ ق

معظم بهادر شاه تر (٥) کالـــو پاچهی وروسته په ډهلی کی مــړ سو (محرم) عبدالقادر خان ختهـك دسعدی گلستان په پښتو ترجمـــه کیء او نوم ئی گلدسته پر کښیښو (۲٤) رمضان

۱۷۱۳ م ۱۱۲٥ ق

حاجی میرویس خان خپل وزور حاجی امکو دډهلی در بار تـــــه واستاوه او دډهلی تیموری دولـــت دقندهار ملی حکومت د حـــا جی میرویس خان په مشری پـــــــه رسمیت وپیژانه .

۱۷۱۳ م ۱۱۲٥ ق حدود

میرمن مسری د قاضی احمدگل ختهك لور ژوندی وه چـــی دپښتـــو فالنامه ئی نظم کړه .

۱۷۱٤ م ۱۱۲٦ ق

رستم خان صفوی حکمران ډیـــر لښکر پر قندهار راوستل ، خـــو میرویس خان دوی بیا وشړل .

محمد مظفر د ملا اسماعیل زوی دافضل خان ختهك په غوښتنه داعثم کوفی تاریخ له فارسی ژبه پـــــه پښتو تر جمه کیء (دپیښور دفتح محمد ختهك قلمی نسخه)

۱۷۱٥ م ۱۱۲۷ ق

حاجی میرویس خان دقندهارملی مشر تر ۸ کالو مشر تابه وروسته وفات او په کو کران کی ښخ سو .
(۲۸ ذی حجه) دده ورور عبدالعزیز ئی پر ځای کښیښنو ست.

۱۷۱٥ـ۱۷۱٦ م
۱۱۲۷ـ ۱۱۲۹ ق

دعبدالعزیز د ښالم خـــــان زوی اقتدار په قند هار کی .

۱۷۱٥ م ۱۱۲۷ ق

مهین دپښتو شاعر خپل کتـــاب تذکره الابرار دعظمت داود زی په غو ښت منظوم کیء.دی‌پښتو غزل هم اری .

۱۷۱٦ م ۱۱۲۸ ق

صدر دوران امیر آلامرا بهادرخان دقندهار دشاه حسین هوتك ددربار سپه سالار او دپښتو شاعر دژوند وخـــــت .

۱۷۱٦م ۱۱۲۹ق

عبدالعزیز خان د میرو یس خان ورور دقندهار دنارنج‌له مانۍ ښخه راولوید او مړ سو،یا خلکو ووا ژه (مارچ) او پر ځای ئی شاه محمو د دمیرویسس ۱۸کلن زوی پاچا کیء.

۱۷۱٦ـ۱۷۲٤م ۱۱۲۹ ـ۱۱۳۷ق

شاه محمود دمیرو یس‌خان زوی له قندهاره تر اصفها نه پاچاو .

۱۷۱٦م ۱۱۲۹ ق

په‌هرات کی دسدوزواوابدالیو ملی حکومت جوړ سو .

عبدالله خان بن حیات سلطا ن سدوزی او دده زوی اسدالله خان‌په هرات کی پرعبا سقلی شاملو صفوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمران باندی ورغلل ، اوهرات‌ئی له‌جعفر خان ښخه ونـــــیویء (۲٦ رمضان)

بابو جان‌بابی‌داته غر اوسیدونکی دکرم خان زوی دشها او گلان قصه په‌قندهارکی په پښتو نظم کړه .

دمحمد حسن بن‌محمد خراسا نی کیمیاوی پوهاند دشرح المفتا ح فی الصناعه او شرح شذ و ر الـــذ هب مؤلف وفات.

۱۷۱۷م ۱۱۳۰ق

ټول هرات او غوریان او کوسان اومرغاب او بادغیس او غور دهرا ت دسدوزو ترملی حکو مت لانـــد ی راغلل.

په‌قند هارکی دهو تکوشا هی‌وه.

محمد شاه دخجسته ا ختر زو ی په‌ډهلی کی پاچا سو (ذیقعده)

محمدحسن دملایحیی‌زوی هرو ی خطاط وفات سو .

دمحمد یونس خیبر ی د پښتو دیوان خاوند شاعر دژوند وخت .

۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق حدود

ملا پیر محمد هوتك دملا سرور اخوند کند هاری زوی (پیر افغان) خپل کتاب افضل‌الطرایق په‌پښتو مثنوی نظم کی اوبل کتاب‌القرا یض فی ردالروافض ئی وکیښی .

۱۷۱۸ م ۱۱۳۱ ق

فرخ سیردعظیم‌الشان زوی‌دډهلی پاچا ووژل سو او رفیع الدرجـــات درفیع الشان زوی مړ سو او رفیع الدوله وروړنی پرځای ودرید یء .

۱۷۱۹م ۱۱۳۲ ق

ددلا رام په جنگ کی‌اســـدا لله خان سدوزی دشاه محمود هوتك‌په مقابل کی ووژل سو. او دهـــرا ت حکومت زمان خان ددولت خـــــان سدوزی زوی ته وسپارل سو .

۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ق حدود

محمد فاضل بړیخ دقندهار پـــه ښور اوك کی درو ضهٔ ربا نی کتاب وکیښی .

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق

زمان خان سدوز ی‌دهرات ملی‌مشر، صفوی حکمران صفی قلی خان پـــه کافر کلا کی مات کــــیء او جعفـــر خان صفوی بیگلر بیگی ئی وواژه.

میر زاعبدآ القادر بیدل(متولـــد ۱۰٥٤ق) په شاه جهان آباد کـــــی وفات او ښخ سو .

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق حدود

محمد حافظ د محمد اکبر بارکزی زوی په‌قندهار کی د تحفهٔ و ا عظ پښتو کتاب وکیښی .

۱۷۲۱ م ۱۱۳٤ ق

شاه محمود هوتك له قندهـــــاره پرکرمان ورغی او دهغه ځای‌دحاکم لطف علی خان سره ئی روغه‌وکړه. وروسته بیا پـــــراصفهان ورغی او دصفو یانو پا یتخت‌ئی‌محاصره‌کیء.

شاه حسین هوتك د میرویس‌خان زوی په قندهار کی پاچا و.

۱۷۲۲ م ۱۱۳٥ ق

دگناباد په جنگ‌کی د شاه‌محمود هوتك لښکرو صفویان مات کړل .
(۸مارچ).

شاه محمود هو تك اصفهان تـــر ۸ میاشتی کلابندی وروسته ونیوی‌او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دایران پاچا سو،دصفویانو سلطنت ئی ختم کیٔ (۱۵محرم) شاه حسین صفوی دایران تاج، شاه محمود تــه وړاندی کیٔ (اکتو بر) زمــان خان سدوزی دهرات ملی‌مشر وفات سو اوپرځای ئی محمد خان دعبداللهخان زوی کښښنو ست. احمد خان‌ابدالی دزمان‌خان سدوزی زوی دزر غونی‌له نسه په هرات‌یاملتان کی‌وزیږیدی .

۱۷۲۲ـ۱۷۳۷م ۱۱۳۵ـ۱۱۵۰ق

شاه حسین دمیر ویس خان زوی دکندهار پا چاو .

۱۷۲۳م ۱۱۳٦ ق

محمد خان سدوزی‌له هراته ولاړ: او مشهدئی خلور میاشتی کلا بنــد کیٔ مگر ذوالفقــار خان دزمانخا ن مشر زوی له ښو راوکه راغــی اود هرات ملی مشر سو (تــر ۱۱٤٤ ق پوری).

داؤد خان هوتك دقادرخان ز وی دپښتو شاعر دکندهار په‌کوکــرا ن کی وفات سو.

ریدی خان‌مومنددغیاث خان زوی له کندهاره دشاه‌محمودهو تك سره اصفهان ته ولاړ، چی بیرته‌راغی په پښتو ئی محمودنامه نظم کــړه . د پښتو شعر دیوان ئی هم در لود.

استا دإلعلماءملا یار محمدهوتك دشاه حسین هو تك ددر بار مــلا د مسایل ارکان‌خمسه کتاب وکیښی .

۱۷۲۵م۱۱۳۷ق

شاه محمود هو تك په اصفــهان کی ۲۷ کلن تر اتو کلو پاچــهــی وروسته ووژل سو. (۱۲ شعبان) او دده پرځای‌شاه اشرف‌دعبدالعزیز زوی دمیر ویس وراره په اصفــهان کی پاچاسو.

۱۷۲۵ ـ۱۷۲۹م ۱۱۳۷ـ۱۱٤۲ ق

شاه اشرف دعبدإلعزیز هو تــك زوی دایران شهنشاه و.

۱۷۲۵م ۱۱۳۷ ق

عبدإلحمیدماشو خیل دشاه‌گدای قصه په پښتو مثنوی منظو مه کړه (۱۲۰۰) بیته.

میر من زینبه دحاجی میر ویس خان لور په کندهار کی‌ژوندی وه، اوپه پښتو ئی دخپــل‌ورور شــاه محمود ویر نه وویله .

۱۷۲۵م۱۱۳۷ قحدود

دهو تکو دسلطنت په‌وخت کی‌د إیران اداری تشکیلات او مالیـــات یوه نامعلوم مو لف دتذکرةالملو ك په‌کتاب کی دشاه اشرف هوتك په نامه سره را ټول‌کړل (دمینار سکی طبع لندن ۱۹٤۳م)

۱۷۲۵م۱۱۳۸ق

دهرات ملی‌جرگی بــاخـــر ز او بادغیس ذوالفقار خان او فراه ئــی رحمان خان دعبدالــله خان زوی او هرات‌ئی الله یارخان دعبدالله خان زوی ته وسپارل(تر۱۱٤٤ ق‌پوری)

۱۷۲٦م۱۱۳۹ق

احمد پاشا دبغداد والی پرایران لښکر راوستل، خو شاه اشــر ف هوتك دوی مات کړل.

شاه اشرف هوتك‌په‌اصفهان کی جامع مسجدجوړ کیٔ چی دملازعفران اویعقوب خان افغان نو شته دمحمد علی مولوی په خط لری.

۱۷۲۷م۱۱٤۰ق

شاه اشرف هوتك عثمانی لښکر وشړل ، اوله عثمانی دولت سره‌ئی روغه وکړه.

شاه اشرف هوتك افــغان پــه اصفهان کی سکه ووهله.(داصفهان موزیم) شاه حسین‌هوتك دکند هار پاچا له هرات اوفراه څخه تر غزنی اوگومل اوډیره اسماعیــل خــان او ملتان اودره‌بولان‌پوری پاچهی‌کوله.

ناصر خان دکابل او پیښــور او باقرخان دغزنی حکمرانان و.

۱۷۲۷م۱۱٤۰ق حدود

میا عبدالحکیم کاکړ نقشبنــدی عارف په کند هارکی خپله (مقا له) وکښله ، چی په‌هند کی چاپ سوی هم ده.

نصر الدین خان اندړ دغــزنــی اوسیدونکی په کند هار کی دنصر په تخلص خپل پښتو دیــوان دشاه حسین هوتك په‌دربار کی تر تــیب کیٔ.

۱۷۲۸م۱۱٤۱ ق

الله یار خان سدوزی په تر بت جام او کافرکلاکی دنادر شاه‌افشار سره جنگونه وکــړل اونادر پښــه زخمی سوه اوبیرته مشهد ته‌ولاړ .

محمد هو تك دداود خــان زوی‌د شاه حسین هوتــك‌ددر بارمنشــی په‌کندهار کی (پټه خزانه) تالیــف کړه . دده بل‌تالیف خلاصةالفصاحة دی.

محمد عادل بړیځ دمحمد فاضــل زوی دکند هار په ښــوراوك کـــی محاسن الصلوة په پښتو نظم کیٔ

۱۷۲۸م۱۱٤۲ ق

دهرات دملیونو مشر تـــو ب ذوالفقار خان‌ته‌وسپارل ســو . (۳ شوال)

۱۷۲۹م ۱۱٤۲ ق

دخلیفه سلطان احمد خان ثا لث له خوا راشد پاشا اصفهان ته‌دشاه اشرف هوتك در بار ته دسفیر په توگه راغی اود شاه اشرف له خوا هم محمد علی خان بلوڅ استا نبول ته سفیر ولیږل سو، اود افــغان‌او ترك روابط قائم سول.

۱۷۲۹م۱۱٤۲ق

شاه اشرف هوتك تر ٥ کالـــو ۷میاشتو سلطنت وروستــه دنادر افشار له‌خوا مات سو اود ښوراوك په ژیړ غره کی دابراهیم بلوڅ پــه لاس ووژل‌سو.(ذی حجه ۲۹ نومبر) پر ایران د پښتو سلطنت هم ختــم سو.

۱۷۳۰م۱۱٤۳ق

ذوالفقار خان دهرات ملی مشــر داتو زرو لښکرو سره مشهدکلابند کیٔ (۱۳محرم)

۱۷۳۱م۱۱٤٤ق

الله یار خان له مرو چا ق څخه راغی او دهرات ددفاع کار ئی پــه لاس کی ونیو (۱۸ صفر) ذوالفقار خان دخپل کشر ورور احــمد خان سره کندهار ته ولاړل.

هرات تر یوه کال محا صـــری وروسته نادرافشار ونیو (۱رمضان) اود هرات دابد لیانو دمشری وخت ختم سو .

۱۷۳۲م۱۱٤٥ق

محمدفهیم دکاکا صاحب لمســی پښتو نور نامه په لنډ بحر منظومه کړه.

۱۷۳۳م۱۱٤٦ق

میا عبدالحکیم کاکړ عارف دشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسین هوتک په حکم له کندهاره ویوست سو.

۱۷۳۴م۱۱۴۷ق حدود

ملا زعفران تره کی دکندهار د شاه حسین ددربار طبیب‌اوریاضی دان اوشاعر دگلدسته‌زعفرانی کتاب په طب کی وکیښ.

۱۷۳۵م۱۱۴۸ق

نا در شاه دامام قلی افشار زوی دایران پاچا سو.

ملایونس توخی د قندهار د شاه حسین د دربار مدرس د جامع فرایض کتاب وکیښی .

عبدالحمید ماشو خیل درکن الدین محمد بخاری شرعةالاسلام په ۱۵۰۰۰ بیته په پښتو مثنوی نظم کیء (۲۶ شوال) .

۱۷۳۶ م ۱۱۴۹ ق

نادر افشار دسیستان او هلمند له خوا راغی او شاه حسین هوتک ئی په‌قندهار کی کلا بند کیء (دذی قعدی اوائل) .

۱۷۳۷ م ۱۱۵۰ ق

نادر افشار قندهار تر یوه کال کلابندی وروسته له شاه حسین هوتک نخه ونیوی(دذی حجی‌اوائل) اودهوتکو پاچهی تر (۳۰) کالو وروسته په قندهار کی ختمه سوه.

نادر شاه افشار دقندهار نادر آباد بناکیء اودلته ئی‌سکه ووهله.

سیدال خان دابدال خان ناصر زوی افغانی لوی سپه سالار او دایران دجگړو فاتح اودپښتو شاعر په کلات کی‌دنادر شاه افشار په‌لاس کښیووت اوړوند کړ سو .

شاه عالم دعلی‌خان زوی دسلطان ملخی توخی وراره د زابل او کلات حکمران و .

تاج خان افغان (ممنون شاعر)په هندکی مړ سو .

دمسری خان مردانی پښتو شاعر دژوند وخت . دی داشعارو دیوان لری .

عبدالحمید ماشو خیل دپښتولوی شاعر دپیښور په ماشو خیلو کی وفات اوښخ سو (ولادت ئی د ۱۱۰۰ (حدود) دپښتو دیوان خاوند او دنیرنگ عشق پښتو مترجم .

سعادت خان د پښتو مثنوی کیمیای سعادت‌منظوم کیء.

عبدالرحیم هوتک قندهاری شاعر له قندهاره فرار سو او د خراسان په ورامین او بخارا کی اوسیدی . دپښتو دیوان لری .

قلندر راپریدی د پښتو دیوان خاوند په خیبر کی اوسیدی .

۱۷۳۸ م ۱۱۵۱ ق

دنادر افشار له خوا عبدالغنی خان الکوزی د هرات مشر سو ، پیر محمد خان هروی دبلوچ حاکم او حاجی اسماعیل‌الکوزی داسفزار او اشرف خان غلجی دکلات‌حاکمان سول . نور محمد خان علی زی (میرافغان) د ۴۰ زرو پښتنو لښکرو مشر سو ، او ذوالفقار خان اواحمد خان ته‌په مازندران کی جا گیرا ورکړه سو .

شاه حسین هوتک مازندران ته نفی سو او هلته په زهرو ووژل سو (۱۰ شعبان) دده پاچهی په

قندهار کی ۱۵ کاله وه. نا در شاه دقندهار ښار وران کیء.

نا در افشار غزنی ونیو او د کابل دناصر خان او شرزه خان سره ئی جنگ ونښلاوه ، رحیمداد خان د کابل کوتوال ئی کلابند کی، څوچی دا ښار ئی ونیو بیر ته ئی ناصر خان ته‌وسپاره‌او ترهندوکش او بامیانه سیمی ئی فتح کړی .

۱۷۳۹م ۱۱۵۲ ق

نادر افشار دپیښور له لاری پر لاهور او ډهلی حمله وکړه او هندوستان ئی ونیوی ء، او د۷ ۸ ملیونو پونډو ثروته سره بیرته کابل ته راغی ، او ترپنګښ اوډیرو پوری ئی ونیول او ددرهٔ بولان له خوا قندهار او هرات ته‌ولاړ .

سید جعفر روهی تدقیق‌التحقیق وکیښی .

مجهربن عیسی داود (اشرف العنوان فی معرفة انساب افغان) وکیښ‌دبمبئی دملافیروز کتابخانه)

۱۷۴۰ م ۱۱۵۳ ق

نادر شاه افشار دخپلو فتوحاتو جشن په مشهد کی جوړ کیء،دده مملکت له سنده تر فراته اوله سیحونه تر بلوچو پوری رسیدیء.

میان عبدالحکیم بن سکندر شاه سنتپیا کاکړ دقندهار د سیمی نقشبندی مشهورپیر اودحسن‌الایمان مولف وفات اوپه تهل چوټیالی‌کی ښخ سو (ولادت ئی ۱۰۷۰ق)

۱۷۴۱م ۱۱۵۴ ق

نادر شاه افشار احمد خان ابدالی له مازندرانه برا وغورښت او دخپلو همرکابو ابدالیانو په مشرتوب ئی وګوماره.

۱۷۴۲ م۱۱۵۵ ق

خوشحال خان توخی د علی خان زوی دکلات حکمران و .

حافظ عبدالکبیر در درمجالس او مناجات او معجزاتو ناظم خپل در مجالس په پښتو نظم کی .

۱۷۴۵ م ۱۱۵۸ ق

محمد اکرم هروی خطاط د هرات دسعدیه مدرسی نوشته وکښله .

۱۷۴۷ م ۱۱۶۰ ق

نادر شاه افشار دخبوشان په فتح آباد کی دخپلو درباریانو له خوا ووژل سو (دیکشنبی شپه ۱۱ جمادی الاخری) احمد خان ابدالی او نور پښتانه د هرات له لاری له مشهده قندهار ته راغلل (رجب) د قندهار په شیر سرخ‌کی دپښتنو لو جرګه جوړه‌سوه او په نهمه ورځ ئی احمد خان سدوزی دزمان خان زوی ۲۵ کلن ځوان په افغانی‌سلطنت د احمد شاه درانی‌په نامه انتخاب کیء او دغنمو وږی‌ئی دده په پګړی کی وتومبه (شوال ۱۱۶۰ق اکتوبر).

تیمور شاه په مشهد کښی وزیږیدی ء.

۱۷۴۷-۱۷۷۲م۱۱۶۰-۱۱۸۶ ق

داحمد شاه بابا ابدالی دزمان خان سدوزی دسلطنت دوره چی‌پایتخت ئی قند هار و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقي خان اخته بيگي ٢٦ كروره روپۍ دپيښور او كابل ماليات نادر شاه افشار ته وړی ، چې قندهار ته راغلل نواحمد شاه دغه خزانه واخيستله .

احمد شاه غزني او كابل او پيښور له ناصر خان څخه ونيول .

اشرف خان او الله يار خان دخوشحال خان توخي زامن د كلات اوتوخو سرداران وو ، اواحمدشاه ابدالي منلي وو .

اخوند گدادپښتو نافع المسلمين ناظم اودديوان خاوندشاعرژوندیو.

معزالدين ختك خپل پښتو كتاب ربقة الاسلام په پښتو لنډ مثنوی منظوم کړی، دیدشعرديوان‌هم‌لری.

محمد نظام معجز كابلي شاعر په ډهلي كې وفات سو.

١٧٤٨ م ١١٦١ ق

احمد شاه ددېرش زرو لښكرو سره د كابل او پيښور له لاری تراټك او جيلم پوری ونيول . اود لاهور څخه تر١٣ربيع‌الاول ١١٦١ق سرهند ته‌ورسيدی، په سند ه كې ئې ميان نورمحمد كلهوړ پاچا كړی دده په امر محمد قاسم دعندليب‌په نامه يوتوپ په‌پيښور كې جوړكړی.

احمد شاه د محمد شاه گوركاني زوی په ډهلي كې پاچا سو .

شاه حسام الله‌پرهند داحمدشاه دلو مړ ی ير غل «فتح نا مه » په فارسي منظومه كړه (دپاريس ملي كتابخانه).

علم‌خان اپريدی خپل پښتوديوان ترتيب‌كړی (دهند دټونك كتابخانه)

سردار زاهد خان‌سدوزی‌له ١١٣٢ق تر ٦١ق پوری دملتان‌حكمران و.

١٧٤٨ م ١١٦٢ ق

لاهور ته داحمد شاه جنگي سفر او دپنجاب دمالياتوټولونه وميرمنو معين الملك ته سپارل .

دنور محمد خان‌علي زی ميرافغان او گدوخان او محبت خان‌دسيسه او ددوی وژل په قندهار كې .

١٧٤٩ م ١١٦٢ ق

ميافقير الله جلال آبادی ښكا پوری مرشد له ښكا پوره دحجازپه سفر ولاړ اوپه ١٢ دجمادی الاولی په‌مدينه كې و .

قاضي نصر الله بار كزی خوانچه زی دارغسان او سيدونكی د احمد شاه له خوا دقندهار قاضي سو ، دخان علوم كورنۍ‌دده له‌پښته دی.

دده زوی محمد اسماعيل ژلي بيكه او دهغه زوی قاضي محمد سعيدو.

ملامحمدی (املا) دعلاءالد ين‌زوی دسنگ چارك شاعر او صوفي په بخاراكي وفات سو، دوشنبه ١٨ ربيع الاول (ولادت ١١٠٠ ق).

لقمان خان د ذوالفقار خان سدوزی زوی د قندهار نائب الحكومه وفات سو .

١٧٤٩ م ١١٦٣ ق

احمدشاه هرات ونيو او مير زا شاهرخ دنادر شاه لمسی ته ئې مشهد وسپاره اوپه هرا ت كې دزويش علي خان هزاره‌مقرر كړ.

عابد خان سدوزی مغدود خيل

دشاه حسين كروسی د ملتان دپښتنو مشر مړ سو .

ميا محمدعمربن ابرا هيم دپيښور دڅوكنو اوسيدونكی خپل شمايل نبوی په پښتو منظوم كړه .

١٧٥٠ م ١١٦٤ ق

احمد شاه قلات ونيو اومير نصير خان بلوڅ ته ئې‌وسپاره . دهرات‌ته پرنشا پور حمله او نيول‌او عباسقلي خان ته سپارل .

وزير شاه ولي خان مرو ــ ميمنه اندخود ــ تربد خشانه ونيول .

شاهرخ د نادر شاه افشارلمسی په مشهد كې داحمد شاه په نامه سكه ووهله :

يافت از الطاف احمد پاد شاه
شاهرخ برتخت شاهی تكيه گاه

احمد شاه له زور آباده ملاميرزادملا محمد سلجوقي زوی راوست او د هرات د پای حصار په مدرسه كې مدرس كړ .

دوزير شاه وليخان باميزی په‌امر شاه نظير توپ ساز «توپ زمز مه» په لاهور كې داحمد شاه بابا په نامه جوړ كړ .

١٧٥١ م ١١٦٥ ق

احمد شاه دلاهور جنگي سفر وكړ او ښا غا سي عبدالله خا ن كشمير ونيو ه.

قلندر خان دهلي ته داحمد شا ه له خوا په سفارت ولاړ او پنجاب ــ سند ــ كشمير په احمد شاهي سلطنت كې داخل سوه .

حاجي ملاولي ساكزی قندهاری ملاباشي و .

محمد علي حزين ايراني شاعر «متولد ١١٠٣ ق متو فا ١١٨٠ ق» په‌تذكرة‌الاحوا ل كې د پښتنو په لاس دايران او اصفهان دنيولو احوال په هند كې و كيښې.

كامگارختك دپښتو شاعر وفا ت سو.

١٧٥٢م١١٦٦ق

سر دار خان جهان پو پلزی د احمد شاه په امر دكابل كلا ترميم كړه اولس در وازی‌ئې وركړی.

سيد فتح علي حسيني گرديز ی دسيد عوض خان زوی‌مورخ اوشاعر او مو لف په هند كې تذكره ريخته گويان وكښله (دده وفات ١٢٢٤ق)

١٧٥٣ م ١١٦٧ ق

احمد شاه سند ته ولاړ اوبيا ئې مشهد محاصره‌كړ او نورمحمدخان افغان ئې دشاهرخ‌مير زا نايب‌وټاكه اوټول خراسان‌ئې په هرات‌پو ر ی ونښلاوه.

ميرمنو دلاهور حاكم مړ سو او احمد شاه دده‌زوی‌مير مومن ته‌لاهور وسپاره.

په ٤ دمحرم ١١٦٧ ق احمد شاه سند ته ورسيدی او دښكار پور ولايت ئې په قندهار پوری وتاړه او محمد مراد ياب خان دنور محمدزوی يې دسر بلند خان په لقب دسند پرتخت كښيناوه.

ملامحمد غوث دا خوند تر كمان بن تاج خان زوی چې له كندهاره پيښور ته تللی و داحمد شاه له‌خوا دپيښور لوی قاضي سو دده‌منطقو پر مير زا باندی حاشيه كښلي اود احمد شاه بابا عر فاني خبری ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الشرح په کتاب کی بیان‌کړی.

میر زا هادی‌عشرت داحمد شاهی دربار منشی په پیښور کی یو قصر جوړ کیٔ چی تاریخ ئی «مسکن‌عشرت هادی آباد» دی.

دکندهار په دربار کی دسندسفیر گدومل هند وو، او د احمد شاه‌سفیر په سند کی اسماعیل خان پنی و.

دوهم عالمگیر دجهاندارشاه‌ز وی دډهلی پاچا سو.

١٧٥٤م١١٦٨ق

په کندهار کی لو مړی موزیم (بیت الاشراف) جوړ سو (ربیع الثانی)

١٧٥٥ م ١١٦٩ق

آزاد خان افغان په اصفهان کی سکه ووهله (داصفهان موزیم).

غلام محی الدین خان افغان په‌هند کی داحمد شاه ابدالی (ظفر نامه)د میرمنو قمر الدین‌خان‌په نامه وکښله (دلاهور یو هنتون خطی نسخه) ملا عبدالرشید دحسین زوی په لنگر کوټ کی پښتومثنوی اودرسی‌کتاب رشید البیان وکیښ (دفقه احکام)

١٧٥٦م ١١٧٠ق

دشا هزاده تیمور په امر خصم افگن توپ په لاهور کی جوړ سواوپه پنجاب کی ٢٠٠کښتی جوړی سوی.

احمد شاه دهلی په ٧ د جمادی الاولی ١١٧٠ق ونیوی دوهم عالمگیر ئی‌دهغه‌ځای‌پر تخت‌کښیناوه اودهغه وریره ئی شهزاده تیمور ته وغوښته ، نظام الدوله ئی ددهلی وزیر او نجیب الدوله ئی سپه‌سالار مقرر کیٔ.

په‌مکه‌کی دافغانی حاجیانو لپا ره سلیمانی کاروانسرای دا حمد شاه په‌امر حاجی عبدالکریم بارکزی او حاجی محراب‌خان نور زی جوړ کیٔ (ربیع الاول غره١١٧٠ق)

په‌هرات کی نوی‌کلاوی اوپل‌مالان جوړ سول.

بی‌بی صا حبه بنت کامران دشاه محمود هوتك ماینه په کابل کی‌مړه اوښخه سوه. (سه شنبه ٩ رجب شنخته ئی په کابل‌کی ده).

واقف بټالوی مشهور شاعر په لاهور کی دشهزاده تیمور حضورته راغی.

شاکر خان سدوزی له ١١٦٣ تر ١١٧٠ق دملتان حکمران و.

١٧٥٧م ١١٧١ق

محمود المنشی دابراهیم حسینی زوی داحمد شاه ددربار منشی(تاریخ احمد شاهی) له ١١٦٠ تر ١١٧١ ق پوری وکیښ. (دبرتش موزیم‌اولینن گراد خطی نسخی).

١٧٥٨م١١٧٢ق

یوه خراسانی شاعر چی‌دقاسمی تمسی ودحسین‌خان فراهی‌دخراسان دحاکم په خوا هښت نادرنامه‌په ١٧ زره بیته کی داحمد شاه بابا په نامه منظومه کړه (ربیع الاول) (دکراچی موزیم خطی نسخه) په کندهار کی‌د شاه واله(اشرف‌الانهار) جوړه‌سوه.

اختیار خان بامیزی دا حمد شا هی دربار مهر بر دار و.

١٧٥٩م١١٧٣ق

احمد شاه دهند و دتا (٨٠) زره لښکر په شمالی هندکی مات کړل جمادی الاخری).

١٧٦٠م١١٧٣ ق

شاه عالم ددوهم عالمگیر زوی د ډهلی پاچا سو.

محسن الملك معتمدالد وله یعقوب‌علی‌خان‌بامیزی په ډهلی کی داحمدشاه‌له‌خوا مقررسو چی‌دانبارله مرهټانو څخه وساتی .

یاقوت خان خواجه سرا دملتا ن صو بدار سو.

سر دار علی محمد خان‌سدوز ی په ملتان کی دپښتنو مشر و.

١٧٦٠م١١٧٤ق

احمد شاه د (٦٠) زرو لښکرو سره دپانی پت پر ډگر دلسو لکو مرهټانو اوهندوانو سره‌جنگ وکیٔ اوپه ٦دجمادی الاخری١١٧٤ ق ئی بری وموند دوه لکه تنه ووژل سوه ٥٠زره آسان او٢ لکه غوایی او٥٠٠ فیلان او ٢٢ زره بندیان ئی ونیول وروسته ئی‌شاه‌عالم دډهلی پرپاچهی بریښو.

په همدغه کال کی احمد شاه د کندهار اوسنی‌ښاربنا کیٔ‌اوشهزاده تیمورئی دهرات حکمران کیٔ.

سر دار شجاع‌خان سدوزی‌لومړی پلا تر١١٩٧ق‌پوری‌دملتان حکمران‌و.

١٧٦١م١١٧٥ق

په‌پنجاب کی‌دجیسا سنگه‌شورش اوپه ١١ درجب ١١٧٥ق له دوی‌سره داحمد شاه جنگ اوماتول اوپر دوی بری اوتر ١١٧٧ق پوری په پنجاب کی پاتیدل.

احمد شاه بابایو سفارت چین‌ته واستاوه .

دتاشقر غان (خلم) دښار بنا چی په ١١٦٥ ق نوی شروع سوی وه ، په ١١٧٥ق دشهزاده سلیمان او عبدالله خان په‌امر بهرام خان دهغه ځای حاکم تمامه کړه.

ملا شیر محمد هوتك کندهاری داسرارالعارفین پښتوناظم اودتجوید افغانی لیکوال په کندهار کی وفات سو (ولادت ئی١٠٩٢ق)

١٧٦١م١١٧٥ق حدود

شاه عزت الله مجد دی له کابله یارکند ته تللی وچی اولاده ئی هوری وه.

١٧٦٢م١١٧٦ق

حافظ مر غزی دمردان پښتوشاعر احمد شاهی‌شاهنامه په پښتومثنوی نظم کړه.

١٧٦٣م١١٧٧ق

احمد شاه سلطان مصطفی خا ن خلیفه عثمانی ته‌ولیکل چه دی په مدینه‌کی یو مسجد جوړول غوا ړی مگر خلیفه جواب‌ورکی‌اووئی نه‌منل. دالیك په دفتر همایون نمبر٣ کی ساتلی دی (استانبول).

داحمد شاه په‌امر زمان خان‌دلاش کلا په فراه کی‌جوړه کړه.

په‌هرات کی دحسین شاملو باغ جوړسو.معراج الدین‌ختك خپل طبی مثنوی دلیل‌العلیل منظوم کیٔ .

١٧٦٤م١١٧٨ق

شاه غلام محمد مجد دی‌نقشبندی صوفی په پیښورکی وفات‌او ښخ سو، دده اولاده په کندهار کی وه.

١٧٦٥م١١٧٩ق

واقف بټالوی مشهور شا عر کندهار ته راغی .

١٧٦٦م١١٨٠ق حدود

محمدی صا حبزاده دمیا عمر څوکنی زوی دپښتو دیوان خاوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعر خپل دیوان تر تیب کیء .

استاد احمد علی خان دتوره‌باس باروت ساز زوی له ملتانه کند هار ته راغی او دده زوی پاینده خان په کابل کی دآهنگری‌اوباروتوکارخانی جوړی کړی.

قاضی دل محمد افغان په طب‌کی بحرالفوائد تالیف‌کیء ۵۵۸ مخه .

سر دار محمدشجاع خان‌سدوزی دوهمه پلا تر ۱۱۸٦ پوری دملتـان حکمران و.

۱۷٦۷م ۱۱۸۱ق

شاه ولی خان وزیرله کند هاره د(٦) زرو سپرو سره بلخ ته ولاړ او وروسته پخپله احمد شاه هـمد هرات له لاری میمنی ته ورسیدی‌او دبخارا دپاد شاه مراد بی سره ئی دریای آمو سر حد وټاکه.

پیر معظم شاه دپیر محمد فاضل دپیښور دپیر سباك او سیدو نکـی دپښتنو تاریخ(تواریخ رحمت خانی) په پښتو وکیښ(یوه‌مقدمه په‌فارسی اره مقامات) دا کتا ب په هنـــد کی دحافظ رحمت خان بړیخ لپـاره کښل سوی دی ،چی دمو لف ماخذ یوبل پښتو کتاب (تواریخ‌افاغنه)و، چی په ۱۰۳۱ق کښل سـوی و، او مولف‌ئی خواجو ملیزی و. کاظم‌خان شیدا دافضل خان‌ختك زوی چی‌هند ته شړلی سوی و، خپل دپښتـــو دیوان ئی تر تیب کیء.

علی خان دپیښـــور دشاوخـوا اوسیدونکی خپل پښتو دیوان‌بشپړ کیء.

میر غیاث الدین غیاثی دمـــیرك بدخشی زوی‌چی‌دفارسی شعردیوان بیگ مفتی و. نری په بدخشان کی‌وفات او پـــه فیض آباد کـــی ښـــخ ســـو (ولادت ۱۱۱۷ق)

۱۷٦۸م۱۱۸۲ق

احمد شاه په سندکی دحیدرآباد ښار بناکیء .

خرقه شریفه له جوز جانه دکابل له‌لاری شاه ولی‌خان‌کندهار ته‌یووړه (یکشنبه ۹ربیع الاول)

وکیل الدوله عبدالله خان‌پوپلزی په‌میدان کی(قلعه‌درانی) ودانه کړه.

۱۷٦۹م ۱۱۸۳ق

احمد شاه مشهدته‌ولاړ او نصیر خان بلوڅ همد ۲۰ زرو بلو څانـــو سره دده ملگری و. هلته‌ئی نصرالله میرزا دشاهرخ زوی دنادر افشا ر لمسی پر تخت کښینا وه او گوهر شاد دشاهرخ لو رئی تیمورشهزاده ته وغوښتمه په ۸د صفر ۱۱۸٤ ق قندهار ته راور سیدی ء د مجمل التواریخ لیکوال‌وایی چی احمد شاه په دغه سفر کی دری لکه سپاه ا و اوه سوه تو په لرل.

میرز ا محمد هاد ی متخلص په عشرت هروی دهرات منشی با شی او شاعر ژوندی و.

ملا عبدالله زوری او ابا سهل ا و ملامسکین په هـــزاره گـــی لهجـــه شعرونه ویلی دی .

دکابل د شاه شهید «ا سحا ق ختلانی» پر هد یره‌گنبده جوړه‌سوه.

شهزاده داراب‌په‌کابل کی حکمران او ملا عبدالله قاضی او ملا شا ه

دافضل‌خان ختك داشـــر ف‌خان زوی د خو شحال خان لمسی و فات دی دپښتو تاریخ مر صع او پښتو کلیله د منه مو لف دی .

محمد مسعو د پیښو ر ی لو ی نقشبندی صوفی وفات سو(ذیحجه)

۱۷۷۰م ۱۱۸٤ق

حافظ رحمت خان بړیخ په‌بر یلی کی دپښتنو خلا صه‌الانساب وکیښ (رجب)

حافظ محمد صادق په هند کی‌په فارسی تواریخ رحمت‌خا نی‌و کیښ (اوه مجلسه دلندن موزیم).

۱۷۷۱م ۱۱۸۵ق

دشهزاده تیمور په امر په هرات کی یولوی توپ جوړ سو .

قاضی عبدالر سول‌درانی پوپلزی ته‌چی دعسکر قاضی و دخان با لا ستقلال مر تبه ور کړ ه‌سوه . ارشیخ‌الاسلام سو.

محمد اعظم د خیرالزما ن حسینی دومړ زوی چی مورخ‌او مفسر ووفات سو. د ه دقرا ن تفسیر او معیا ر العلو م لیکلی دی .

اخوندی ملا گندم علی د هرا ت دخلچان کلی د مشهو رعا رف ۸۵ کلن وفات سو . (ولادت ئی ۱۱۰۰)

۱۷۷۲ م ۱۱۸٦ق

احمد شاه پسله ۲٦کاله سلطنته په‌جمعه ۲۰ رجب۱۱۸۸ ق دقندهار دتوبی په غره کی مړاو په قندها ر کی‌ښخ سو په قند هار کی‌دده زوی شهزاده سلیمان دشاه‌ولی‌خان وزیر په‌سعی پادشاه سو ،خو شهزاد ه تیمور له‌هراته راغی ، او شا ه ولی خان ئی په‌بکوا کی مړکـــیء اوپـــه قندهار کی پادشاه سو .

دشاه ولی خان وزیر سره اعتماد الدوله دوست محمد خان‌او شکرالله خان دده زامن هم ووژل سو ه.

سردار محمد شر یف خان سدو زی تر ۱۱۸۷ ق‌پوری دملتان حکمران‌و.

۱۷۷۲-۱۹۷۲م ۱۱۸٦ - ۱۲۰۷ ق

تیمور شاه شیخ عبداللطیف د دلوی افغانستان پاد شاه و .

۱۷۷۲م ۱۱۸٦ ق

شجاع خان سد وز ی د ملتا ن حکمران په بهاولپور کی مړ سو .

تیمو ر شاه شیخ عبد الطیف د وکالت په‌منصب او التفات‌خا ن‌خواجه سرای خز انه‌دار‌او نور محمد خا ن بابړئی امین الملك او فتح الله خان سدوزی ئی خپل ندیم او میر هزار خان الکو ز ی ئی د خپل قوم په سرداری او قاضی فیض ا لله ئی مدار المهام او ملا عبدا لغفا ر جدید الاسلام ئی ددیوان‌په‌مستو فی گر ی وټاکل .شاهزاده هما یو ن دقندهار او شاهزاده سلطان محمود د هرا ت حکمرا نان سول .

نظام الدین عشرت سیا لکو تی «شهنامهٔ احمدی» په فا ر سی نظم کړه داحمد شاه بابا په نا مه .

پیرمحمد کاکړخپل‌کو چنی کتاب «معرفة الافغانی» دشهزاد ه سلیمان بن احمد شاه ابدا لی‌په‌نامه وکیښ.

۱۷۷۲م ۱۱۸٦ ق حدود

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسن علی یو سفـزاده داحمدشاه بابا «کرامت نامه» و کښله «دکابل خطی کتابخانه».محبت خان د حافظ رحمت‌خان بړیخ زوی (اخبار محبت) په هندکی وکیښ.

۱۷۷۳م ۱۱۸٦ق

تیمور شاه پایتخت له قند ها ره کابل ته تبدیل کیٔ اوپه‌کابل کـــی دسردار جهانخان‌اودیوانبیگی‌عبدالله خان‌اوقاضی فیض الله خان اومراد خان پو پلزائی او علی رضا خـــان موسوی مستوفی او اڅکزو په نامه کوڅی جوړی سو ی.

۱۷۷٤م ۱۱۸۸ ق

په‌قندهار کی عبدا لخا لق خا ن سدوزی یاغی سو ، خو تیمور شا ه دی ړونیو ی‌او ړوند ئی کیٔ اوسردار پاینده خان بار کزی ته ئی د سر فرازخان لقب ورکیٔ .

حافظ رحمت‌خان دشاه عا لم خان بړیخ ز و ی دهند پښتو ن جنګی سردار او مورخ او شاعر د خلاصة الانساب مو لف په‌جنګ کی ووژل سواو دهند په بریلی کی ښخ سو . کودیزی شاعر د جلات‌او محبوباقصه په‌پښتو مثنوی نظم کړه .

۱۷۷۵ م۱۱۸۹ ق

وکیل الدوله دیوان بیګی عبدالله خان پو پلزی په‌کابل کی یوه ما ڼی دبالا حصار سره جوړه کړ ه.

وکیل الدوله پر فراه رودپل جو ړ کیٔ.

سردار فتح‌الله خان سدوزی له ملتانه د تیمور شاه دربار کا بل ته راغیٔ او دشاهی دربار خاص ندیم سو .

۱۷۷٦ م۱۱۹۰ ق

تیمور شاه داحمد شاه بابا دقبر ګنبده اوباغ په قند هار کی جو ړ کړه.

میاعمر څو کنی د پښتنو مشهور پیشوااو مو لف وفات اود پیښو ر په څوکنو کی ښخ سو .

استا د محمد یا سین معما ر له قندهاره د تیمور شاه په‌امر کابل ته راغیٔ ،دکابل دمعما رانو کور ئی دده او لاده ده .

۱۷۷٦ م۱۱۹۰ ق حدود

محمد نو ر بن محمد حسن بن عبدالحبیب تو خی نور خیلی جا مع السلوك عربی په قندهار کی وکیښ دی دمیا فقیر الله شاګرد د ی .

مسعود ګل پا سنی په پښتو یو تاریخی مثنوی نظم کیٔ (د لـــندن موزیم خطی نسخه).

اخوند ملا خدابخش د قند هار او سند ملا باشی و، دی د ملاو لی ساکزی زوی دیٔ چی‌تر ۱۲۱٦ ق پوری لاژو ند ی‌و .

فیض الله دملا بابړ موسی خیل کاکړ زوی په قندهار کی دتحقیق التوبه رساله په‌عر بی و کښله .دده بله رساله د منطق مبادی د ی .

۱۷۷۷ م ۱۱۹۱ ق

سر دار جهان خان پو پلزی‌سپه سالار دقندهار په‌دل‌آرام‌کی مسموم

او په قندهار کی ښخ‌سو.

۱۷۷۹ م۱۱۹۳ق

په‌پیښور کی د فیض الله خا ن خلیل او ارسلا خان مو مند بغاو ت اودهغو وژل اود څمکنو کلی چورول اود یاقوت خان خواجه سرای وژل.

دپښتو شاعر بیدل دژوند و خـــت داشنغر په اتمانزو کی .

دکا بل با لاحصا ر نو ی‌کلاجوړه سوه .

کاشی راوپه هندکی دا حمدشاه او مرهتانو د جنګ تار یخ و کیښ (دبر تا نیا موزیم خـــطی نسخـــه)

کریمداد خان بامیزی داحمدشاهی دربار عرض‌بیګی‌دکشمیرحکمران و. مظفر خان دشجاع‌خان سدوزی زوی تر ۱۲۳۲ق پوری دملتان حکمران و.

نواز خان ختك د خوشحال خا ن کړوسی د پښتو شا عر او خطا ط په‌کابل کی و. دده ژوند تر۱۱۹۷ق پوری یقینی دی.

۱۷۸۰م ۱۱۹٤ ق

خواجه عبد الکریم‌کشمیر ی‌له‌نادر شاره تر تیمور شاه پوری وقا یع په «بیان واقع» کتا ب کی و کښل (دلندن دموزیـــم خطـــی نسخـــه)

۱۷۸۰م ۱۱۹۵ق

میرزا محمد رفیـــع سودا د میرزا محمد شفیع کابلی زوی داردو ژبی مشهور شاعر او ملك‌الشعراء پـــه هندکی وفات سو «ولادت ئی ۱۱۲۵ ق‌په ډهلی کی»

ملاعبداللطیف صدرالعلماء وفات سو .

شاه فقیر الله بن عبدالر حمـــن حصار کی جلال آبادی نقشبنـــدی مشهور عالم او روحانی مر شد پـــه ښکار پور کی وفات او ښخ ســـو (۳صفر) دی داحمدشاه‌ابدالی‌مرشدو. دقطب‌الارشاداومکتوباتواوفتح الجمیل او ډیرو نورو پښتو اوفا ر ســـی اوعربی تالیفاتو خاوند. په‌هند کی‌د عروج وخروج احمد شاه ابدا لـــی کتاب تالیف سو (دما نچستر خطی نسخه) دتیمورشاه په فر مان‌دکروخ دموقوفا تو متو لی تو ب خوا جـــه محمدسعیدته‌وسپارل‌سوچی‌د سلطان بابا لاش له اولادی څخه یو عارف‌او شاعر متخلص په (سیـــدا) و، اود شعر دیوان لری.

۱۷۸۱م ۱۱۹٦ ق

تیمور شاه‌ملتان له سکهانو څخه بیا ونیو او هغه ئـــی شـــجاع خان سدوزی ته وسپاره.

محمد علی انصاری دهدایت الله خان زوی په‌هندکی‌تاریخ احمدشاهی وکیښ . (دبر یتانیاموزیم) پیرمحمد کاکړخیل دپښتو دیوان ترتیب‌کیٔ.

۱۷۸۲م ۱۱۹۷ق

نائب امین الله خان دمیر زایـــی خان لو ګری زوی دلو ګر په برکی راجان کی وزیرېدی ، مور ئی‌دکمال خان وردګ لور وه.

میر عبدالله دپښتو سواتی‌شاعر دننګرهار او سیدونکی‌دپښتو دیوان (جام محبت) خاوند او صوفی‌وفات سو (۲۵ رجب) ولادت ئی ۱۱۳۰ ق

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال دی.

١٧٨٤م١١٩٩ق

دفارس میر زا محمد کلانتر چی دنادر افشار معا صر او ملگــری و، تر ١١٩٩ ق پوری ئی خپلی لید نی وکښلی چی دهو تکو آخرنی حال‌هم لری (دتهران چاپ ١٣٢٥ش)

قاضی محمد اکبر شاه دقاضـــی محمدغوث زوی‌دپیښور لوی قاضی‌و.

محمد شاه خان هزاره دهــــرات بیگلر بیگی (حکمران) و.

محمد خان هزاره دمحمد شاه‌خان زوی دتیمور شاه په‌فر مان‌دباخرز حاکم‌بالاستقلال‌مقرر سو (٨ذی‌حجه)

١٧٨٥م ١٢٠٠ق

امو خان داشرف‌خان تو خی زوی دکلات دسیمی مشر و.

میان محمد عمر دمحمد ابراهیـــم زوی دباجوړ دمیا کلی او سیدونکی (دخو کنو میا) مشهور عالم‌اومرشد او مولف وفات‌اودپیښوردخوکنو کلی کی ښخ سو (یکشنبه ١٦ شعبان) ولادت ئی ١١٠٠ق. تالیفو نه‌ئی:(١) معالی شرح‌امالی(٢) تو ضیح‌المعانی پښتو منظوم (٣) دافغا نانو شجره نسب (٤) شمایل نامه په ١١٦٣ ق پښتو (٥) مخمس درود شریف به پښتو.

حافظ الپوری خپل پښتو د یوان ترتیب کیء.

مسعود بن عبدالله دآدم خان او درخانی قصه تالیف کړه.

محمد نور بن محـــمد حســـن بن عبدالحبیب تو خی کندهاری خپـــل کتاب جامع السلوك وکیښ (عربی).

١٧٨٥م ١٢٠٠ ق حدود

بابه خان ریکا باشی او دده زوی سر فراز خان دکابل د ریکا نـــی مشران اود لښکر منصبداران وو، دریکا قبیله احمد شاه له کردستان راوستلی وو.

سر دار رحیمدادخان دحاجی‌جمال خان بارکزی زوی دافغانی دربار د سلطنتی اسنادومحافظ اومهر بردارو. دجلال آباد دبهسود اود ښکار پور د گړی یاسین محمد زی دده له پښته دی.

میرزامحمد هاشم بهشتی‌داحمد شاه بابا اوتیمورشاه دحضو ر منشـــی (نگارستان سلطانی) وکیښ چــی سیاسی او ادبی معلو مات لری.

یــوه نامعلــو م مــولــف پښتـــو تـــذ کـــر ة الـــمـلـــو ك د سدوزو په تا ریخ کی و کیښـــــ (درا ورتی خطی نسخه)

محمد جعفر شاملو خراسانی چی داحمد شاه سره دپانی پت په جنگ کی ملگری‌و، په‌هندکی منازل‌الفتوح ددی جنگ پراحوال‌وکیښ (دبر تانیا موزیم خطی نسخه)

١٧٨٦م ١٢٠١ ق

مدد خان دتیمور شاه له خواځخه په سندکی دتالپورانو سرو کو ټلی اوبیائی میر فتح خان دسندحکمران کیء . ملاحسن‌ساکزی‌دکندهاردتلکان پښتو اوفارسی شاعر او عارف‌خپل فارسی‌دیوان‌تکمیل‌کی (تحفة‌المدایح)

دکابل په بالا حصار کی دو کیـــل الدو له عبدالله خان پو پلزی په امر یوه خا نقاه جوړه سوه (پنجشنبـــه (١) جمادی الاخری).

وکیل الدو له عبدالله خان پوپلزی دعلی خان قند هاری زوی چی‌شاعر، اداره چی، او لښکری لوی وزیرو ، په غـــزنی کــی وفات او ښخ ســـو (دو شنبه ٢٢ذی قعده).

١٧٨٨ م ١٢٠٢ ق

دعلیم الله بن عتیق الله بن فضل‌الله بلخی حنفی صو فی او فقیـــــــه او دزبدة الروایات دمؤ لف وفات . (ولادت ئی ١١٠٩ق)

١٧٨٨م ١٢٠٣ق

په کشمیر کی دآزاد خان‌تیمورښت اودهغه آرامو لدغه وقایع په«جنگ نامه آزاد خان »کی‌په فارسی منظوم سوی دی .

دتیمور شاه په فر مان شهد اد خان پو پلزی دننگر هار مستأ جر و حا کم دجلال آباد کلا جو ړه‌کړه.

میر هو تك خان افغان پو پـــلز ی دخپلو فار سی اشـــعا رو کلـــیا ت تر تیب کیء (١٤) زره بیته.

١٧٨٩ م ١٢٠٤ ق

دبخـــارا شـــاه مــــراد معـــصو م مرو و نیو له، او تیمور شاه در یای آمو دده سره سر حد و ټا که.

تیمور شاه په‌کابل کی یولوی قصر جوړ کیء .

١٧٩٠ م ١٢٠٥ ق

مولوی محمد عمر ساکزی دپښتو تجوید مؤلف په قند هار کی و فات سو .

١٧٩١م ١٢٠٦ق

دشاهزاده محمود‌ـ د هـــــرات دحکمران په امر خان علوم ا قضی القضاة احمد خان دهرات جا مع بیا ودانه‌کړه .

سید ابو الحسن عنوان د جر م بـــد خشان شا عـــر ووژل ســـو (ولادت ئی ١١٢٣ق)

١٧٩٢م ١٢٠٦ق

اسدالله خان نـــورزی پـــه دهلی کی دتیمور شاه سفیر او غلام احمد خان‌ئی و قایع نگارو. دهند له‌خوا وجیه الدین سفیر کابل ته را غیء چی تیمور شاه وجیه الدو له لقب ور کی ء .

١٧٩٣م ١٢٠٧ ق

تیمورشاه تر (٢٢) کلـــو سلطنت ورو سته (٤٦) کلن په کابل کی په یکشنبه ٧ شوال و فات او ښخ‌سو ولادت ئی ١١٦٠ق پر ځای یی دده زوی شاه زمان پادشاه سواود کابل پر تخت کښینو ست .

١٧٩٢ ـ١٨٠٠م ١٢٠٧ـ١٢١٥ق

زمانشاه دتیمور شاه زو ی دلوی افغا نستان پاچا و.

١٧٩٢م ١٢٠٧ ق

رکن الدولـــه نـــواب مظفر خـــان سدوزی او امین الدو له ســـر دا ر محمد خان دیار محمد خان سدو زی زوی کابل ته راغلل ،او دواړه بیرته دملتان او کچړی حکمرا نان سو ل.

نواب مستجاب خان بړیځ په‌هند کی گلستان ر حمت و کیښ .

سید انور شاه دتیراه په کلایه‌کی دپښتو دیوان تر تیب کیء.

قنبرعلی خان اور کزی د پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیوان خا وند شا عر په پیښورکی مړ سو (پنجشنبه ۱۱ رجب).

میر زا محمد خلیل مر عشی پــه مجمع التوا ریخ کی دهو تکوفتوحات په ایران کی بیان کړه (د تــهــران چاپ ۱۳۲۸ ش)

شاه زمان حافظ شیر محمد خان

دشاه ولیخان و زیر زوی تــــه دمختار الدوله اشرف الو زراء لقب ورکیء او قاضی القضات مدارالمهام فیض‌الله دولت شاهی‌ئی بندی کیء (شوال)

۱۷۹۳م ۱۲۰۷ ق

دشوال په‌اومه تیمور شاه پسلــه ۲۲ کاله سلطنته په‌کابل‌کی‌مړاوښخ سو اوشهزاده زمان په کابل کــی پرتخت کښینوست .

شهزاده همایو ن چی دقــلا ت ، نصیر خان بلوځ‌ئی پناه وروړی وه، دغه خان‌ئی شفا عت نامه دشاه‌زمان حضور ته را و لیږ له .

۱۷۹٤ م ۱۲۰۸ ق

دکابل شاهی باغ اود لکشا قصر له‌بالا حصار سره جوړ سو ه.

شاه زمان دسکها نو ددفع لپاره پیښور ته و لاړ، خو بیرته قندهارته را و گر زید او خپل ورور هما یون ئی په‌لهیه‌کی ونیواو دحسن قزلباش بــه لاس ئی ړوند کیء ، بلخ یــی هم بیا ونیو. دانگریزانو دوه تنــه استاځی کابل ته راغله، چه‌یو ئــی سیدغلام محمد خان نومیدی ء .

۱۷۹۵ م ۱۲۱۰ ق

قاسم علی افر یدی خپل پښتو دیوان په هنــد کی تــر تیب کیء (۲۰ ربیع‌الاول ۱٦ اکتوبر)

۱۷۹۵ م ۱۲۰۹ ق

محمد علی خان انصاری په‌هندکی (بحر مواج) ددر نو د عصر پراحوال باندی تالیف کیء (دلندن موزیم).

ملا سعد الله خروټی قندهار یچی

پر جلالین او مو لوی عبدالغفور ئی حا شیی لیکلی دی و فات سو.

دزمان شاه له خوا خــخه شا ه غفران لله مجددی بخا را او خوقندته په سفارت ولاړ.

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ ق

دکابل دچهل ستو نقصر په هند کی دشاه زمان لپاره جوړ سو.

په‌حسن ابدال کی شاه زمــا ن دسکها نو سره و جنگید، او لاهور ئی بیا و نیو .

رحمت داوی قندهاری شــا عر ، دلیلی مجنون قصه په پښتودسردار عبدالله الکو زی دکشمیر دوا لی اود شاه زمان سدو زی په نامه نظم‌کړه، دی پښتو دیوان هم لری.

آقا محمد خان قا جار پر مشهد تعرض و کی ء او شا هرخ‌ئی بندی کیء دده زوی نادر میر زا دهرا ت له‌لاری شاه زمان ته پناه را و ړه.

قا جاری پاچامحمد حسین قراقوزلو کابل ته سفیر را وا ستاوه او شاه زمان هم خپل سفیر گدو خان درانی ایران ته و لیږ لی ء .

ړوند شهزاده هما یــو ن په کابل کی بندی ؤ.

۱۷۹۵ م ۱۲۱۰ ق

قا ضی مــحــمد حسین خان‌مــلا

پیښوری دمیرزاهددمنطق پر حاشیه بله حا شیه و لیکله.

گل محمد دهلمــند دما لگیـــر او سیدو نکی پښتو شا عر خپــل پښتو دیو ن بشپړ کیء.

حاجــی در و یش بهــا در خا ن صو فی او شا عر د حا جی جما ل خان بارکزی زوی په قند هار کی ژونــدیؤ (دمحــمد ر حیم خا ن امین الملك او محمــد اکر م خان امین الملك پلار) .

شیخ الا سلام میر خیر ا لد ین دشاه زمان ددربار ملا او قا ضی ـ القضات ؤ .

۱۷۹٦م ۱۲۱۱ ق

دړهلی سفیر سید محمود خا ن کابل ته راغیء اوشاه زمان دړهلی دمیر زا محمد اکــبر د ولیعهــدی تصدیق وکیء.

شاه زمان دجیلم اوسند دوابی ته احمد خان بار کزی او درا و ی ا و چناب ناوی ته حسن خان قز لبا ش حا کمان مقرر کړل. محمد خان‌توخی او بو ستان خان اونورالله خان ختک د۷زرو سپرو او سلو ز نــبور کو اوځاورو تو پوسره ددغو دووولایاتو دسر حداتو سا تنی ته و گو ما رل سوه.

شهزاده قیصر دهــرات نائب ـ الحکو مــه او ســــر دار احمد خان نورزی اوسردار زمان خان بامیز ی دهرات دلښکر مشران او مشکـــی خان خوجه سراد ضراب خانی ا و باروت سازی مشر او قلیچ خا ن تیموری دهرات قلعه بیگی سو.

شیر محمد خان با میزی نا درمیرزا افشار بوت اود افغا نستان پــــه حمایت‌ئی د مشهد پر تخت‌کښیناوه.

هارون خان دحاجی جــمال خا ن محمدزی زوی دفارسی‌ژبی خورابنه شاعر په‌گریشن او قندهار او کابل اوهندکی ژوندیو،دده دشعر دیوان هم سته .

۱۷۹۷م۱۲۱۲ق

شاه‌زمان سدوزی د جنوری پــه اوله لاهور ته ولاړ، اوپه ۱٦ ما رچ بیرته کابل‌ته راغی ء.

دهند درامپور نواب غلام محمــد خان دفیض لله خان رو هیله ز و ی کابل ته راغیء اود شاه زمان‌څخه‌ئی کومك و غوښت، چــی دده و لایت بیرته ور و نیسی . (رجب)

پــه دی کال شاهــزاده سلطا ن منصور دکابل حاکم، او جان نثا ر خان امیر الا مراء قوللر اقاسی ئی مختار کار ؤ. حسن خان تو پساز په کابل کی دشاه زمان په امــــر دزبر زنگ توپ جوړ کړی ء.

د کابل په بالا حصار کی بنگله طلا جوړه سوه.

۱۷۹۸م۱۲۱۲ق

په هرات کی شهزاده محمودیاغی ســـو. او شاه زما ن ور غــــی، هرات‌ئی و نیــویء، او شهـــزاده قیصرئـــی دهرات حــکمران کیء (۱٤ اکتوبر) محمود، کا مــران او فیروز الدین سد و زی شاهزادگا نو تهران ته فتح علی شاه ته پناه‌یووړه (۲۸ رمضان).

شاه زمان گدو خان سفیر تهران

دشاه زمان په امــــر سر دا ر ته واستاوه، چی قــاجــاری پا چا ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سدوزی شا هزادگان دشاه ز ما ن پرخلاف ونه لمسوی.

شاه زمان له هراته کابل ته ر ا ستون سو او لاهور ته رهی ســـو (دسمبر).

زمان شاه له خرا سانه ۱۲ ز ره کوره نا قلین دکا بل سیمو ته را وکو چول.

مظفر خان رکن الدو له د شجاع خان سدوزی زوی دتیمور شاه لـه خواد ملتان ناظم سو .

رنجیت سنګه د شاه زما ن‌په فرمان دپنجاب حکمران سو، او د مها را جه لقب ور کړ سو .

شاه زمان خپل ۱۵کلن زو ی شجاع الملك دپیښور حکمر ان‌کیء.

شاه صفی‌الله صفی‌مجددی شاعر او صوفی د یمن په حدیده کی وفات او ښخ‌سو، دی دشعر دیوان لری ا و څلور کتابونه ئـی په تصوف کی کښلی دی . (دلا دت ئـی ۱۱۵٦ ق)

میر عزت الله له اټکه خپل سفر د یار کند، پـر خوا ، بلـخ ، بامیان، کابل، پیښوراوبخاراله‌لاری شروکیء (۲۷ رجب) ده په ۱۲۲۷ ق د ولیم مور کرافت په‌حکم خپله سفر نامـه هم وکښه ، چی یوه برخه ئی پـه ۱۸۲۵ م له کلکتی څخه چاپ سوه .

شیخ رحم علـی هندی د ایسټ انډ یا کمپنی په امر راغی ، او (بیان حالات منازل کابل ازبلدهٔ شاه‌جهان آباد) یی وکیښې .

۱۷۹۸ م ۱۲۱۳ ق

شاه زمان د خپل ورور د مقابلی لپاره قند هار ته ولاړ (٦ جولایی)

د شاه زمان د وژلـو دسیسه چی د میان غلام محمد هندی په لمسون دده په‌کوټه‌کی په‌کندهار کی جوړ

سوی کشف‌سوه‌او۱۳ تنه‌سرداران‌چی‌پ دسیسه‌کی‌ئی‌لاس درلود،دشاه زما ن په مخ کی ووژل سوه ، چی سردا پاینده خان بار کزی هم و ، مگر دد زوی فتح خان ایران ته وتښتید ، ا هلته شهزاده محمود ته‌ورغیء .غلا محمد درویش هم‌هند ته وتښتیدی خو پرلاری ونیول سو او ووژل سو (۱۳رمضان).

علامه حبیب‌الله قند هاری محـق دمولوی فیض الله موسی خیل زو په قندهار کی وزیږید .

د افغانستان صادرات ایران د کاله څاور ملیونه روپی وی ، او ایرانه واردات تر ۳۰ ملیونو روپـ رسیدل .

شاه زمان د هند د بیانیولو لپار دیولك عسکر سره پیښور ته ورسید (۲۵) اکتوبر .

انګریزانو د هند د دفاع لپاره دایرا په‌دربار کی دافغانستان پر خـلا فـ فعالیت شروع کـیء چی قا جاری حکومت پر هرات حمله وکی ، او د شاه زمـان تـوجه د هنـد له خـوا راوګرزوی .

امام الدیـن حسینی چشتی پـه هندکی تاریخ حسین شاهی‌دسدو زو پراحوال اوشاه زمان باندی وکیښې. و کیښې

معتمد الد وله رحمت الله خـان سدوزی دشاه زمان په فرمان وزیر اعظم سو ، او توره باس خان پوپلزی تهران ته واستول سو ، چی د ایران صدر اعظم حاجی ابراهیم د شهزاده محمود له لمسولو لاس واخلی .

د شاه زمان د سلطنت رجال :

رحمت الله خان سدوزی صدراعظم معتمد الد وله .

مختار الد وله حافظ شیر محمدخان وزیر او د درانو سردار .

امین الملك نور محمد خان بابړ مهتمم دیوان مالیات .

میرزا علـی رضا خان قـزلباش مستوفی دیوان اعلی .

میرزا میر ابراهیم‌موسوی مشرف .

میر محمـد علـی خان مـوسوی کفـایت خان منشی .

میر احمد خـان موسوی منشی

میرزا شریف خان قزلباش منشی باشی.

میر هوتك خان پوپلزی دا روغه دفتر او هر کاره باشی .

التفات‌خان اویرسف‌خان خواجه‌سرا.

د شاه زمان کار داران :

۱ـعبدالله خان مخلص الد ولـه پوپلزی د کشمیر حکمران په ٤۰ لکه روپی اجاره چی‌فقط ۷لکه‌ئی خزانی ته رسیدی نقدی یا تحـفه .

۲ـ مظفرخان صفدرجنګ سدوزی د ملتان حکمران دری لکه روپی .

۳ ـ عبد الرحیم خان هـوتك د ډیرو اجاره دار په نه لکه روپی .

٤ ـ میر فتح علی خان تالپور د سند میر شپږ زره لښکر .

٥ـ دقلات‌بلوڅان‌خانان نصیرخان او محمودخان شپږزره سپا ره.

٦ ـزر داد خان پوپلزی د پیښور حکمران په اوه لکه روپی اجاره .

۷ ـ عبد الله جان نثار خان د کابل حکمران .

۸ ـ امین الـد ولـه محمد خـان سدوزی د لیهه حکمـران .

۹ ـ شهـزاده قیصر د هـرات حکمران .

۱۰ـ شهزاده حیدر دقندهار حکمران .

۱۱ ـ په شمالی ولایاتـو کـی محلی میران .

۱۲ـا حمـــدخا ن با رکـــز ی شا هنچی باشی دجیلم حکمرا ن .

۱۳ـ نـــواب جمال خان دقصور حکمران .

۱٤ـ ملك محمد عظیم خان دکا لا باغ حکمران .

۱۵ـ امیر گونه‌خان زعفران لږد خبوشان حکمران

۱٦ـ ابراهیم خان شادلو افشار داسفراین حکمران .

۱۷ـ ابراهیم خان کرد داسفزار حکمران .

۱۸ـ عباسقلی خان بیات اوجعفر خان بیات دنشاپور حکمران .

۱۹ـ جلال خان پوپلزی د کابل مستوفی .

په‌دی دول دشاه زمان مملکت له لاهوره او کشمیر ه‌او سنده تـــــر نشاپوره‌و، چی‌جنوبی‌خواته‌ئی‌بحیره عرب و.

دشاه زمان عسکر :

۱۲ زره غلامان مغول اوقزلباش.

۱۲ زره سپاره همرکـا بـه چی امین‌الملك ئی مشرو .

۳۰ زره قندهاری سپاره .

۳۰ زره پیاده .

۱۵ زره‌سپاره‌په سند اوملتان‌کی.

په جنگی سفرو کی گـرده سل زره سپاره .

۱۷۹۹ م ۱۲۱٤ ق

دشهزاده محمود اووزیر فتح‌خان خطر له‌ایرانه ډیر سو ، شاه زمان خپل ورور شجاع الملك په پیښور کی پرینښو ، کابل اوقندهارته‌راغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳۰ جنوری) .

هارون خان دحاجی جمال خان بارکزی زوی ددری تکړه شاعر د گرشك حکمرانؤ .

۱۸۰۰ م ۱۲۱۵ ق

د توره باس خان ابدالی افغانی سفیر ترمذاکراتو وروسته فتح‌علی شاه قاجار دشاه زمان په نامه یو خط وکیښ اوخراسان یی خپله‌پدری موروثه وبلله، مگر شاه‌زمان پخپل جوابی فرمان (۱۸ جمادی ا لاخری ۱۲۱۵ ق) کی ورته وکښل، چی‌که پرافغانی حدودو تجاوز وسی، جواب به‌یی په‌توره درکړه سی .

حضرت شاه دمردان اوسیدونکی پښتو شاعر خپل دیوان ترتیب‌کیء.

مدرس فیض الله اخوند زاده داشنغر او سیدو نکی دپښتو ذخیرة‌القراء کتاب وکیښ. (رمضان)

۱۸۰۱ م ۱۲۱۶ ق

جان ملکم دانگریز سفیر په‌تهران کی له‌فتح علی شاه سره معاهده وکړه، چی‌که‌د افغانستان پاچا پرهند حمله وکی، نوبه دقاجاریانو لښکرپر افغانستان باندی راځی .

شهزاده محمود او وزیرفتح‌خان له‌ایرانه راغلل اوقندهار یی ونیوی‌ء شاه‌زمان له کابله ورغی او سردار احمدخان نورزی دشاه‌زمان‌د ۳۰زرو لښکرو سره وزیر فتح‌خان ته اوروا‌ؤ ستل اوشاه‌زمان مات سو، له تازی رباطه. کابل‌ته راغی (صفر).

شاه محمود سدوزی ته‌په قندهار کی دایران دقاجاری پاچا د تبریك مکتوب ورسیدیء او انگریز انو د هندو ستان دنیولو رقیب شاه‌زمان په‌دی چم هیسته کی ء.

شاه زمان له‌بالا حصاره دننگرهار پرخوا رهی سو او شاه محمود په بالاحصارکی پاچا اوسردار فتح خان شاه‌دوست یی‌وزیر سو (دربیع‌الاول اوائل) .

شاه زمان ونیول سو او ړوند کړ سو، وزیراعظم سردار رحمت‌الله خان بامیزی او وروریی سردارخان اومحمد زمان بامیزی په‌بالاحصارکی ووژل سوه .

دوزیر فتح‌خان په فرمان‌ملامحمد علی قزلباش دکابل دمرادخانی ـ خیابان ـ وزیرآباد داماميانو په قضا مقررسو. (شعبان)

دشاه محمود سدوزی په فرمان نائب امین‌الله لوگری دلوگر او بتخاك خان سو، چی لقب یی (امین‌الدوله او نائب‌السلطنه) و .

شجاع الملك دشاه زمان سکه ورور دپیښور له خوا حمله وکړه، داشپان په‌جنگ کی مات‌سو او بیرته خیبر ته و لاړ .

دوزیر فتح‌خان‌فرمان دفتح‌الله‌خان امین الملك په‌نامه صادر سو، چی دامین الله خان بره‌کی‌لوگری لپاره دوه سوه تومانه مواجب مقرر د یء (۱۹ صفر ۱۶ق) .

۱۸۰۲ م ۱۲۱۷ ق

شهزاده کامران دخپل پلار شاه محمود له خوا دقندهار نائب الحکومه سو.

۱۸۰۳م ۱۲۱۸ق حدود

میرهوتك خان (افغان) دزمان خان پوپلزی زوی خپل دفارسی شعر دیوان ترتیب کیء .

غلجی قبایل شاه محمود ته ویسوریدل اووزیر فتح‌خان دلسوزرو لښکرو په مرسته له دوی سره ډیر جنگونه وکړه، او شپږزره‌تنه‌ئی مړه کړه.

غلجیان چی شاه محمود ته یاغی سوی‌ؤ په سجاوند کی مات سول، ورد دوی مشر عبدالرحیم خان او دوه زامن یی‌په توپ کی‌والوزول سوه، په کابل کی دمختار الدوله شیر محمد خان بنوربنت .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۹ ق

په کابل کی دشیعه اوسنی جنگ ونښت اوخلکو بلوا وکړه، شاه‌محمود ونیول سو، اوشاه شجاع‌پادشاه سو بالاحصارته‌راغی (۱۳جولایی) او وزیر فتح خان قندهار ته ولاړ. ړانده شاه‌زمان نه پرینښو چی دشاه‌محمود سترگی ړندی سی، دی یی په بالا حصار کی بندی کیء ، او د شاه شجاع د سلطنت لومړی دوره تر ۱۲۲۵ق پوری‌وه .

شاه شجاع تر جلوس وروسته دغه لوړ مامورین مقرر کړل .

مختار الدوله شیر محمد خان بامیزی وزیر .

شهزاده حیدر دشاه زمان زوی دقندهار نائب‌الحکومه .

گلستان خان اڅکزی مستو فی الممالك .

محمد اکرم‌خان‌پوپلزی‌امین‌الممالك

گل‌محمد خان پوپلزی‌نظام الملك

جلال‌خان پوپلزی د کابل مستوفی

فتح‌الله خان شاهی مهر بردار .

شیردل خان درانی دکابل‌حاکم.

میر هوتك خان پوپلزی د شاهی دفتر مهتمم اودا روغه .

میرزا علی عسکر منشی .

ابوالحسن خان خزانه دار .

شیخ الاسلام محمد یوسف دقندهار لوی قاضی.

حاجی رسول خان هوتك شاه‌عالم خیل غلجی (دمیرویس‌خان‌له کورنۍ څخه) په‌کابل‌کی اوسیدی .

۱۸۰۴ م ۱۲۱۹ ق

شاه‌شجاع‌د ۳۰ زرو لښکروسره کشمیر او پنجاب ته ولاړ اوسندیی بیاونیو، دکامران او قیصر مخالفت له‌شاه شجاع سره جاری ؤ.

۱۸۰۵ م ۱۲۲۰ ق حدود

قاضی محمد اکبر خان ملادقاضی محمدغوث زوی په پیښورکی دمحمد زاهد بن محمد اسلم پرتعلیقاتو یوه شرحه ولیکله، دغه تعلیقات دعلامه جلال‌دوانی پرشرح تهذیب باندی دی .

قاجار یانو بیا د انگریزانو په لمسون پرهرات حمله وکړه خوناکام ولاړل .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۰ ق

نواب‌محبت‌خان دحافظ رحمت‌خان بړیځ زوی ریاض المحبت د پښتنو تاریخ په هند کی وکیښ .

میان محمدی صاحبزاده د میان عمر څوکنی زوی دپښتو دیوان خاوند .شاعر وفات اود پیښور په څوکنو کی ښخ سو .

آثاریی ریاحین الصلوه ۱۱۹۰ق

مقاصد الفقه ۱۲۰۲ ق

د پښتو شعر دیوان .

۱۸۰۶م۱۲۲۱ ق

نواب محبت خان بریخ دریاض المحبه په‌نامه دپښتو گرامر په هندکی وکیښس .

دوهم اکبر د شاه عالم زوی په دهلی کی پر تخت ناست و تر ۱۲۵۳ ق پوری .

۱۸۰۷ م ۱۲۲۲ ق

عبدالله خان مخلص الدوله د جمعه خان الکوزی زوی د کشمیر حکمران هلته وفات سو ، او پرځای ئی د شاه شجاع له خوا عطا محمد خان بامیزی د شیر محمد خان مختار الدوله زوی مقرر سو .

دوهم الکسندر د روس پاچا او نا پلیون په تیلسیت کی د هند د گټه یرغل نقشه د ایران له خوا وتړله .

د هرات مشهور صوفی اسلام کروخی د قاجار یانو سره دشکیبان په جنگ کی شهید او په کروخ کی ښخ‌سو (ولادت بی دمیمنی به‌هبرك کی ۱۱۳۸ ق) .

میرزا سنگ محمد بدخشی

۱۸۰۹ م ۱۲۲۳ ق .

د بدخشان د امیرانو تاریخ دی .

مصطفی د محمد ابراهیم هروی زوی (مخلص) د خپل پیر شیخ سعدالدین انصاری شرح حال «نشأة القدس» په کا بل کی‌وکیښی.

سید محمود المو سوی د افغانی خلورو قبیلو احوال او شجری ترتیب کړی د (چهار قبیله افغان) په نامه (د برتانیا موزیم خطی نسخه).

عبدالرحمن عارض بدخشی شاعر وفات سو .

۱۸۰۹ م ۱۲۲٤ ق

شاه شجاع د کابل له بالاحصاره پیښور ته ولاړاوملاعاشق‌شنواری ئی چی شاه زمان ئی شاه محمود ته په لاس ورکړی‌و، په‌توپ کی‌والو زاوه اود کوه نور غمی‌ئی واخیست .

په پیښور کی د انگریز ایلچی ایلفنستو ن له شاه شجاع سره دفاعی معاهده د فرانس او ایران‌د حملی پر خلاف وکړه ، چی په ۱۷ جون ۱۸۰۹ م لارډ منتو د هند ویسرای تصدیق کړه .

میر مجتبی الفت د میر مر تضی کابلی زوی د دری شعر دیوان خاوند په کابل کی وزیږ یدیء.

امین الملك وزیر اکرم خان د حاجی درویش خان محمدزی زوی او عبد الغفور خان پوپلزی د نملی په جنگ کی ووژل سوه .

۱۷٤۹– ۱۸۰۹م ۱۱۶۳– ۱۲۲٤ ق

د پیښور د سیمو مالیات د افغانستان د سدوزو حکومت ته (۵۵۰ر ۷۵۹) روپی وی هره رو پی ۱۰ شاهی. ملاولیداد کاکړ په‌قندهار کی دعین‌العلم ترجمه په‌پښتو‌مثنوی وکړه .

۱۸۱۰ م ۱۲۲۵ ق

شیخ سعد الدین احمد انصاری د عبد الغفار زوی مشهور مجذوب صوفی او شاعر او مؤلف ۸۵ کلن وفات اوکابل‌په‌ده یحیی‌کی ښخ‌سو،

سو (ولادت ئی رمضان ۱۱٤۰ ق) دده منثور او منظوم آثار تر ٤۳ پوری رسیږی .

شاه شجاع پیښور ته ولاړ او وزیر فتح خان د شهزاده قیصر په ملگری له‌قندهاره راغی ، او شاه شجاع هم له پیښوره را وگرزید او په ده مزنگ کی ئی شهزاده او وزیر فتح خان مات کړل ، او دوی بیر ته قند هار ته ولاړل .

میر واعظ سید احمد د کابل د ښار پیش امام په کابل کی ووژل سو (داگست اوایل د جمادی الاولی اواخر) اشرف الوزراء مختار الدوله حافظ شیر محمد خان او حاجی میراحمد خان د شاه ولی خان بامیزی وزیر اعظم زا من په پیښور کی و وژل سوه.

۱۸۱۱ م ۱۲۲۵ ق

شاه محمود د بالا حصار له زندانه ووت او د وزیر فتح خا ن په مرسته ئی شاه شجاع د قندهار په جکان کی مات کی او هغه ملتان ته ولاړ ، خو شاه محمود کابل ته راغی بیا په بالا حصار کی پاچاسو.

شهزاده عباس د تیمور شامزوی له بند څخه وتښتید او په کوهدامن کی ئی دپاچهی اعلان وکیء.

ملا یوسف عطار متخلص په مقتول‌دغه واقعی‌په فارسی‌مثنوی‌نظم کړی .

۱۸۱۲ م ۱۲۲٦ ق

شاه محمود او وزیر فتح خان د کشمیر د نیولو لپاره پیښور ته ولاړل ، شهزاده عباس د سید اشرف او نظر محمد او شاخل په ملگری کابل ونیوی‌ء . خو سردار دوست محمد خان له پیښوره را غی او بالاحصار ئی ونیو ، او سید اشرف اوسید عطائی‌دپیل ترگوندو لاندی کړه .

په پیښور کی‌سخته وچ‌کالی وه.

مور کرافت انگریز د روس او شمال غربی هند پر تجارت خپل راپور ترتیب کیء (دهند آرشیف)

ابراهیم خان جمشیدی د کابل د عاشقان و عارفان (عبدالسلام او عبد الصمد د جابر زامن د خواجه عبدالله انصاری هروی لمسیانو) هدیره جوړه‌کړه چی ډیر لیك‌لری.

۱۸۱۲ م ۱۲۲۷ ق

وزیرفتح‌خان له‌عطامحمد خان‌بامیزی بن‌شیرمحمد خان مختارالدوله څخه کشمیر ونیوی‌ء اوسردار محمدعظیم خان ته ئی وسپاره.

امیر محمد انصاری د میرمحمد زوی په کلکته کی د سعدی گلستان په پښتو ترجمه کیء (د لندن‌موزیم خطی نسخه) .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۸ ق

انگریزانو چی میر عزت‌الله‌هندی یارکند او بخاراته لیږلی و ، له بلخ او کابله بیرته هند ته ولاړ (ذی حجه) دده سفر نامه په ۱۸۲۵ م په کلکته کی چاپ سوه ، چی اصل ئی په انډیا آفیس لندن کی دیء .

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضی عبدالکریم د قاضی دادالله زوی د قاضی محمد غوث لمسی په پیښور کی نصاب‌التوحید وکیښ .

مسعود گل د قاضی عبدالرحمن پیښوری محتسب زوی د سردار محمد عظیم خان په‌نامه خپل فارسی کتاب ((عجائب الاخبار)) وکیښ ٤٦٧ مخه (د پیښور موزیم خطی نسخه) .

نواب الله یار خان بړیڅ دحافظ رحمت خان زوی پښتو عجائب اللغات په هندکی تألیف کیء .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۹ ق

حاجی رحمت الله خان د حاجی دریا خان پوپلزی زوی د کوهدامن او سیدونکی وزیر او سردار وفات او هوری ښخ سو. (۱۷ شعبان).

۱۸۱٤ م ۱۲۳۰ ق

وزیر فتح خان بیا سند او کشمیر ونیول ، سکهان ئی په اټك کی مات کړل او کشمیر ئی سردار محمد عظیم خان ته‌وسپاره.

میا نعیم متی زی د قند هارپه ناکودک کی خپل پښتو دیوان بشپړ کیء (۱٦ ربیع الثانی)

قاسم علی اپریدی په هند کی دخپلوپښتواشعارو کلیات ترتیب‌کی. (د پیښور اسلامیه کالج خطی نسخه)

شهزاده فیروز الدین د تیمور شاه زوی په هرات کی مشر و .

۱۸۱۵ م ۱۲۳۱ ق

آغا اسمعیل شاه د سند د میرانو له خوا د سفیر په توگه پیښور ته د شاه محمود سدوزی در بار ته راغیء .

۱۸۱٦ م ۱۲۳۲ ق

قاجاریانو بیا هرات محاصره کیء خو هراتیانو له هغه ځایه وشړل‌او وزیر فتح خان هرات ته راغیء .

عایشهٔ درانی د یعقوب علی خان بار کزی لور خپل فارسی دیوان په کابل کی ترتیب کیء (۱٦ رجب ۳۲ ق) .

میر عبدالکریم ندیم بن‌اسماعیل بخاری افغانی (احوال خوانین‌افغان و کابل و بخارا و خو قند) په فارسی وکیښ چی تراحمد شاهی جلوس وروسته د افغانستان تاریخ لری .

۱۸۱۷ م ۱۲۳۳ ق

وزیر فتح خا ن تر کهسانه مخکی په هرات پوری بیاونښلولی (ذی حجه) .

ملا احمد بن اسماعیل الکوزی قند هاری لوی قاضی او محقق په قند هار کی وفات سو (٦ ربیع الثانی) .

دده تالیفونه :

(۱) بیان الوافیه لطوایف الصوفیه.
(۲) رسا له کا شفه د تو حید وجودی او شهودی تحقیق .
(۳) رساله فارقه.

ملا پیر محمد د اسماعیل الکوزی یعقوب زی زوی د ملا احمد قاضی ورور، خپل کتاب عقیدة المشا یخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

والعلماء په قند هار کی وکیښ ، دده بله رساله وافی نومیږی .

عبیدالله احمدی میاگل د څوکنو د میا عمر صاحب زوی د هفت‌پیکر لیکوال او د پښتو عبرت نامی او شمایل نبوی او د دیوان شعرناظم (غریب تخلص) وفات سو .

۱۸۱۷ م ۱۲۳٤ ق

آغا اسماعیل شاه د حیدر آباد سند د میرانو او حا جی شیر محمد خان د خیر پور د میرانو له خوا په افغانی دربار کی سفیران‌وو اود وزیر فتح خان سره هرات ته ولاړل .

شاهزاده کامران عبد المنصور خان بارکزی مشهد ته د سفیر په توگه فتح علی شاه قاجار ته واستاوه او هغه د قاجاری پاچا مکتوب کامران ته راوړی چی باید وزیر فتح خان ړوند کی .

شاهزاده کامران له قندهاره هرات ته راغی او وزیر فتح خان‌ئی ونیویء او ړوند ئی کیء چی په ټول افغانستان کی کورنی جنگ ونښت .

۱۸۱۸ م ۱۲۳٤ ق

دبارکزو سردا رانو او کامران او محمود جنگونه اود وزیر فتح خان وژنه دوردگو په سید آباد کی.

شاه زمان ړوند پاچا له مدینی منوری څخه دسلطان محمود ثانی په نامه یوخط وکیښ (محرم) .

دوزیر فتح‌خان ورونو دده دمرگ په انتقام دسدوزوسره جنگونه‌وکړه چی سردار دوست محمد خان کابل ونیوی، نویی‌پرشهزاده سلطان علی بن تیمور شاه دپاچا نوم کښیښو .

ملا عبد الحلیم کاکړ قند هاری په عربی ژبه خپل کتاب (ردحلیمیه‌علی مطاعن احمد یه) دملااحمد قاضی د بیان الوافیه په ردکی وکیښ .

عبد الکریم کاکړ قندهاری دعین العلم عربی پښتو منظومه ترجمه د زین العلم په نامه وکړه .

۱۸۱۹ م ۱۲۳۵ ق

ټول افغانستان د بارکزو ورونو (د سردار پاینده خان د زامنو) په لاس کی ولوید. فقط هرات شاه محمود ته پاته سو . رنجیت سنگه کشمیر ونیویء .

۱۸۲۰م ۱۲۳٦ ق

علامه حبیب الله قند هاری دامام غزالی منهاج العابدین په پښتو په قند هار کی منظوم کیء .

ملا زبردست کاکړپه قند هار کی روضة النعیم په پښتو نظم کیء .

۱۸۲۳ م ۱۲۳۸ ق

سردار محمد عظیم خان ۳۸ کلن په لته بند کی وفات او په عاشقان و عارفان کی ښخ سو (ذی حجه)

کابل دده د ناپوه زوی سردار حبیب‌الله په لاس کی ولوید .

(ولادت ئی ۱۲۰۰ ق) .

محمد فضل الله ولد غلام نبی مجددی په قند هار کی ٥٤ کلن

(c) ketabton.com: The Digital Library

وفات سو ، دی دعمدة المقامات مؤلف دی . (ولادت ١١٨٤ ق قند هار) .

شمس‌الدین کاکړ د قند هار د کلچا باد او سیدونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کیٔ .

لعل محمد عاجز د پیر محمدزوی چی د عبد الشافی په لقب د تیمور شاه د دربار طبیب او د دیوان خاوند شاعر و په کابل کی وفات سو .

١٨٢٤ م ١٢٣٩ ق

په کابل کی د سردار حبیب‌الله او شیردل خان او دوست محمد خان مقابله او د بارکزو ورونو په منځ کی د لوی افغانستان د خاورو سره ویشنه .

جنیدالله حاذق هروی د یوسف زلیخا قصه په فارسی نظم کړه (طبع لکهنو ١٣٣٣) دده وفات ١٢٥٩ ق .

١٨٢٤ م ١٢٤٠ ق

نور محمد بن‌میرزامحمد خراسانی خپل‌کتاب سراج‌التواریخ دهندپه‌کرنا تک کی بشپړ کیٔ (١٩ جمادی الا ولی) .

عبد المنصور خان بارکزی ابازی افغانی آخرنی حاکم له ښکار پوره نواب ولی محمد خان لغاری را ویوست .

١٨٢٤ م ١٢٤٠ ق حدود

علی اکبر اور کزی د قاسم خان زوی د تیراه اوسیدونکی خپل پښتو او فارسی دیوان گلشن افغان ترتیب کیٔ . (دایروان شوروی خطی نسخه ٥٣٨) .

امیر د مردان د سوابی پښتو شاعر دتمیم انصاری قصه نظم‌کړه.

دوستم د سوابی دزیدی شاعر خپل پښتو کتاب مدح الا برار نظم کیٔ .

١٨٢٥ م ١٢٤١ ق

هندی مها جرین سید احمد بریلوی او مولوی اسماعیل قندهار او کابل ته راغلل .

ویلیم مور کرافټ د لندن جراح اوآس پیژوندونکی د ایسټ انډیا کمپنی له خوا دا سانو د پلټنی‌لپاره له کشمیره کابل او بلخ او میمنی ته راغی ، او په اندخوی کی مړ سو ، دده سفر نامه په ١٨٤١ م له لندن نه ویلسن چاپ کړه.

شیخ فرح الدین د قند هار نقشبندی صوفی او مؤلف ٨٢ کلن وفات او په هرات بازار کی ښخ‌سو (١١ ذیقعده) .

١٨٢٦ م ١٢٤١ ق

شاه شجاع الملک سدوزی خپله روزنامه له ١٢١٦تر ١٢٤١ق پوری ولیکله چی په‌کابل کی په ١٣٣٣ش چاپ سوه .

انگریزی ترجمه ئی په ١٨٢٧ م په کلکته کی ختم او په ١٨٣٩ م خپره سوه . یوه نسخه ئی د برتانیا په موزیم کی سته چی له ١٨١٦ تر ١٨٤٥ م احوال لری .

١٨٢٦ م ١٢٤٢ ق

سردار دوست محمد خان دغزنی حکمران کابل ونیو .

دسردار پاینده خان زامنو د لوی افغا نستان د تقسیم میثاق سره لاس لیک کی ، ١٠ ربیع الثانی (د کابل موزیم) .

سردار شیردل خان د سردار پاینده خان زوی ٤١ کلن په قندهار کی وفات او ښخ سو . (جمعه ٢٥ محرم) .

محمد علم خان وکیل الدوله د عبد الله خان زوی ٨٥ کلن په میدان کی وفات او په غزنی کی ښخ سو (٢٧ جمادی الثانیه) .

گل احمد د کریم شاه بتی زی زوی د پښتو جواهر الانبیا او شهزاده رت ویپدمن او د توتی او میناد قصوناظم وزیریدی .ده هدایة المؤمنین په٥ذی‌حجه ١٢٩٥ق پښتو نظم کیٔ .

١٨٢٦ـ٣٨ م ١٢٤٢ ـ١٢٥٤ ق

چار لس میسون په افغانستان کی و ، او خپل یاد داشتونه ئی په دری ټوکه کی په لندن کی چاپ کړل ١٨٤٢ م .

١٨٢٨ م ١٢٤٤ ق

د پیښور د یو سفزو په سیمه کی سردار یار محمد خان محمدزی د سید احمد او هندی مهاجرانو په جنگک کی ٣٩ کلن و وا ژه سو (محرم) .

میان عبد الغفور د سوات آخوند ډیر شهرت ومووند ، او د هندی مهاجرینو سید احمد او مولوی اسماعیل سره په جهاد کی ملگری سو .

١٨٠٠ـ١٨٢٩ م ١٢١٥ـ١٢٤٥ ق

شاه محمود د تیمور شاه زوی د افغانستان پاچا و (په وقفو) .

١٨٢٩ م ١٢٤٥ ق

په هرات کی شاه محمود د کامران په امر ووژل سو .

سردار غلام محمد طرزی د سردار رحمدل خان محمدزی زوی‌په قند هار کی وزیریدیٔ .

ملا حسن ساکزی د قند هار د تلکان اوسیدو نکی شاعر او عارف چی پښتو او فارسی دیوان لری ٦٨ کلن په تلکان کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی ١١٧٧ ق) .

سردار پردل خان محمد زی په قند هار کی وفات او ښخ سو (شنبه ٣٠ ذی قعده) .

سردار دوست محمد خان په کابل کی د عبدالصمد خان تبریزی په مشری په نوی ډول زر تنه فوج نظام ترتیب کیٔ .

نوره دین د پښتو عامی شاعر د پیښور په سیمو کی اوسیدیٔ .

مستوره غوری شاعره د سید محمد عظیم لوردپرچمن اوسیدونکی چی دشعر دیوان لری ژوندی وه .

١٨٣١ م ١٢٤٦ ق

سید احمد بریلوی مجاهد او مولوی اسماعیل د هلوی د ١٣٥

مجاهدینو سره په بالا کوټ کی سکهانو شهیدان کړل (۲٤ ذی قعده ۱۰ مې ع) .

حاجی فیروز الدین د تیمورشاه زوی په سلطان آباد کی د کامران په ټونګ وواژه سو (رمضان) .

۱۸۳۱ م ۱۲٤۷ ق

قاضی محمد حسن د قاضی اکبر شاه پښو ری زوی (خان‌علما) د شاه شجاع مشاور او پیش نماز د رنجیت سنګه او میر مراد علی خان تالپور دربار وته د سفیر په توګه واستول سو او همده په ۱۲٥٤ق دلاهور مثلثه معا هده دشاه شجاع له خوا امضا کړه .

شاه شجاع دسند دوالی میر مراد علی خان تالپور په مرسته له لود هیانی ښخه ښکار پور ته راغیء خو مراد علی خان مړ سو ، او سندیان د سید کاظم شاه په مشری د شاه شجاع جنګ ته راغله ، مګر شاه شجاع غالب سو ، سید کاظم ووژل سو، او شاه شجاع ښکار پور ونیوی ء .

۱۸۳۲ م ۱۲٤۸ ق

الکسندر برنس د بخارایی سوداګر په‌بڼه په شمالی افغانستان او بخارا کی وګرزیدی .

عباس میرزا د قاجاری کورنی نائب السلطنه د هرات د نیولولپاره شهزاده محمد میرزا را واستاوه ، او شهزاده کامران سدوزی ئی په هرات کی محاصره کیء . خوبیرته ئی صلح وکړه او ایرانی لښکر مشهد ته ولاړل ، هرات شهزاده کامران او وزیر یار محمد خان ته پاته سو .

میر یزدان بخش د بهسود هزاره مشر د حاجی خان حکمران هزاره جات په لمسون ووژل سو .

اخوند زاده محمد اکرم دمیان احمد زوی د بڼون او سید ونکی (عمدة الاملا) وکیښ .

۱۸۳۳ م ۱۲٤۹ ق

د سند میران نور محمد خان‌او محمد نصیر خان او د خیر پور میر شاه شجاع ته یاغی سول . خو په آخر کی روغه وسوه او هغو ٤ لکه روپۍ شاه شجاع‌ته ورکړی ، څوچی شاه ددغه کال د میانی د میاشتی په سر کی له ښکار پوره قند هار ته رهی سو .

سعادت یار خان بړیځ د حافظ رحمت‌خان بړیځ‌لمسی (ګل رحمت) د هند د پښتنو تاریخ وکیښ .

د ملا عبدالغفور هروی خطاط د ژوند وخت .

۱۸۳٤ م ۱۲٥۰ ق

رئیس العلماء خا نملا قا ضی عبدالرحمن خان دخانملا قاضی محمد سعید خان ابدالی بارکزی قندهاری زوی نصیحة المؤمنین وفضیحة الشیاطین وکیښ، چی‌دروافضوردی (دقندهار دسلیمی کتابخانه) .

قاضی طلامحمد بن قاضی محمد حسن په پیښور کی لوی عالم او مؤلف او شاعر او خطاط ؤ. دی د فارسی او عربی شعر دیوان لری

(c) ketabton.com: The Digital Library

اود سلوة‌التحریر او نفحة المسلك او تسلیة العقول مؤلف دی .

عزیز خان رڼا خیل په پښتو جنګنامه هرات منظومه کړه .

دشاه شجاع او رنجیت سنګه معا هده ۱۲ مارچ ۱۸۳٤ اود شاه شجاع حمله پر قندهار (۱محرم ٥۰ق) او محاصره .

دوست محمدخان له‌کابله قندهار ته راغی، او شاه شجاع‌یی مات‌کی اودی بیرته هند ته وتښتید .

سردار امیر محمد خان ددوست محمد خان ورور ٤۱ کلن وفات اوپه کابل کی ښخ سو .

رنجیت سنګه پیښور ونیوی او سردار سلطان محمدخان باجوړ ته ولاړ، دپیښور حکمران هری سنګه سپه سالارو .

نایب عبدالصمد خان د سردار دوست محمد خان سره دقندهار په جنګ کی خیانت وکی او وشړل سو .

۱۸۱۰ـ۱۸۳٤ م ۱۲۲٥ـ۱۲٥۰ ق

دپیښور د سیمو مالیات بارکزو سردارانو ته (٦۹۲ر٥۰۹) روپۍ وی .

۱۸۳٤ م ۱۲٥۰ ق حدود

محمد حسین قندهاری د مداح الکوزی زوی په قندهار کی د میرزاهد هروی پر تصور اوتصدیق (شرح انکشافیه) په عربی وکښله (دقندهاری سلیمی خطی نسخه) .

ملا عبدالاحد هوتك قندهاری د قاضی غلام محمد زوی دایقاظ النیام رساله په عربی وکښله .

نیاز محمد هوش دحافظ رحمت خان بړیځ کړوسی دهند در وهیل کهنلو دپښتنو تاریخ په هند کی وکیښ .

ملا عبدالحق دملاعبدالغفورخروټی زوی په قندهار کی په پښتو یاقوت السیر منظوم کی او شرح اربعین‌یی وکیښ .

۱۸۳٥م ۱۲٥۱ق

سر دار دوست محمد خان د کابل او قندهار مستقل حکمران سو.

کلب علی خان شرر قندهاری شاعر او منشی ژوندی وچی دشعر دیوان هم لری.

خواجه ملا دکابل عارف او عالم داحمد زنده پیل له‌پښته ۷۹ کلن‌په خواجه ملاکی وفات سو (٥ رجب) کله چی سردار دوست محمد خان د سکهانو مقابلی ته دجهاد له پاره له کابله پیښور ته ولاړ، نو دشیخان‌په کلی کی دسوات اخوند میان عبدا لغفور دزرو مریدانو سره دامیر په‌جهادکی ملګری‌سو (تر۱۱می۳٥م)

۱۸۳٦م ۱۲٥۲ق

علامه حبیب الله قند هاری خپل کتاب ابجد التوا ریخ‌داسلام په‌تاریخ کی په عربی په‌قند هار کی وکیښ

۱۸۳۷م ۱۲٥۳ق

پوتنجر پرنګی داسانو دسوداګر په لباس کی کابل ته راغی، او بیا دملایانو په کالیو کی هرات ته ولاړ، او هلته‌ئی دهرات‌دمحاصری په‌وخت کی ملایی او خپل پټ سیاسی کار کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدا لعظیم سواتی شاعر دپښتو دیوان خاوند وفات سو (ولادت ئی ۱۱٦۷ق) .

سردار دوست محمد خان دهری سنگه د مقابلی لپاره پیښور تــه لښکر وا ستول.

سر الکسانــدر برنس دهنــد د ا نگریزی حکومت له خوا دمذاکری لپاره کابل ته راغیٔ. او په اپریل ۱۸۳۸ ولاړ.

دروس ایلچی ویتکویچ هم کابل ته راغی(دسمبر ۳۷ترجون۳۸پوری)

سردار سلطان محمد خان لهباجوړه کابل ته راغیٔ چی دسردار دوست محمد خان څخه دپیښور د نیو لـو کومك واخلی.

ددوهم بهادرشاه (ظفر)جلوس په دهلی کی.

۱۸۳۸ م ۱۲۵٤ ق

محمد شاه قاجار دهرات دنیولو لپاره پــه۷ شعبان غوریان ته راور سیــدیٔ اود هرات پــه ښار کــی شهزاده کامران او وزیر یار محمد خان کلابند کړه، خو هرا تیا نــو د جهاد اعلان وکیٔ اود ایرانیانو سره یی مقابلی کولی.

دامیر دوست محمد خان لو مړی جلوس دکابل په امارت ـسکهوهل او ځان امیر المؤ منین باله.

دامیر دوست محمــد خــان او د روسیه دنما ینده ویتکو یچ ترمنځ سیاسی مذا کری په کابل کی.

دشاه شجاع او انگر یزی ویسرا اورنجیت سنگه تر منځ د لا هــو ر دفاعی معاهده په ۲٦ جون ۱۸۳۸ م امضا سوهچیشاهشجاع دافغانستان پاد شاه کی.

مولوی عبدا لحق توخـی دهرات لوی عالم دهرات پــه محاصره کــی وفات سو.

لارډ اکلینډ دهند ویسرا داکتوبر په اوله دافغا نستان سره لومړی جنگ اعلان کیٔ چی د ۱۸٤۳م تر نومبر پوری جاری ؤ.

سید جمال الدین افغانی دشرق سیاسیویښوونکیدکنړپه اسعدآباد کی وزیږ یدیٔ.

عصمت الدین دمحمد اسما عیل زوی دمیر محمد لمسی د امیردوست محمد خــان دژوند حــال خــلا صة الاخبار په نامه وکیښ (دبنگال د آسیائی ټولنی خطی نسخه)

۱۸۳۹م ۱۲۵٤ق

انلهوس ارمی او شاه شجاع دسرجان کین په مشری دسند او بولان لــه لاری پر قندهار راغلل (فروری۳۹) او په ۲۰د اپریل ۱۸۳۹م ۱۲۵۵ ق ئی قند هار ونیو او شاه شجاع بیا پر تخت کښینو ست (دوشنبه ۱۳ صفر ۱۲۵۵ق)

برنس د انگریــز استا ځــی او میسن احوال لیکونکی لــه کابلــه د بتخاك پر خوا هند تــه رهــی سول (۲٦ــاپریل)مکناټن انگلیسینماینده دشاه شجاع سره په قند هار کــی نویمعاهده وکړهچی شاهشجاعتش پهنامه پادشاه وی، نور ټول اختیار به دپرنگی په لاس کی وی (۷مــی ۳۹م ۲۲ صفر ۵۵ق).

۱۸۳۹م ۲۳ جولای ۱۲۵۵ ق

د انگریــز لښکر او شاه شجاع غزنی ونیو او سردار غلام حیدر هم ونیول سو.

دهرات کلابندی لس میاشتی وه اوهرا تیانو د محمد شاه قاجارسره جنگونه کول، خو چــی محمد شــاه ناچار سو اوپه۱٦دځلورمی خپر۵۵ ق ئی هرات پریښو او بیرتــه ناکــام تهران ته ولاړ.

سردار کندل خان او دده زامنپه ایران کی پناهنده سول .

شاه شجاع دانگریز دنما ینــده مکناټن له خوا دکابل پر تخت بیــا کښینول سو او امیر دوست محمد خان بخارا ته ولاړ (۱۷اگست ۳۹م غره جمادی الاخری ۵۵ق) شاهشجاع ملا عبد الشکور دکابل نائبالحکومه او شهزاده تیمور ئی نایب السلطنه وټاکه.

دامیر دوست محمد خان دپاچهی مالی عایدات ټولــه ۲۳۹ر ۵۰۹ر ۲ کابلی روپی وی چهلــه ۹٤۳ر۲۲۲٦ کمپنی د روپو سره برابری وی .

رنجیت سنگه دسردار مهنسنگه زوی دپنجاب مها راجه په لاهورکی مړ او ښخ سو (۲۷ جون).

کاله چی دپرنگی لښکر دکرنــل ویډ په مشری دشا شجــاع د زوی تیمور سره کابل ته تلل ، اپریدی په خیبر کی له دوی سره ونښتل.

سپینه دنور محمد الکوزی لــو ر دپښتو شاعره په هرات کي ژوندی وه اود هرات دکلابندی حال ئی په یوه حماسه کی منظوم کیٔ.

اخوند مصطفی هروی په کابل کی دشاه شجاع پــه غوښت د شیــخ سعدا لدیــن انصاری شــرح حــال (نشاة القدس) وکیښ .

ملا عبدا لاحد سلجوقی دملامحمد میرزا زوی دهرات مشهور مدرس او صوفی وفات سو (۲۵ محر م)

۱۸٤۰ م ۱۲۵٦ ق

یوسفزی او خیبر یان پرانگریزانو باندی را ولاړ سول.

دکابل په شمال کی دمیرمسجدی خان په مشری خلك ولاړ سول، او امیر دو ست محمد خان لــه بخارا څخه بیرته راغیٔ.

په ایبك کی امیر دوست محمد خان دانگر یزانو څخه مات سو، او ځان ئی په کابل کی انگر یزانو تهتسلیم کیٔ (۲۸ ستمبر ٤۰م).

انگر یزانو امیر دوست محمدخان دخپل ټبره سره کلکتی ته واستا وه (نومبر ٤۰م)

شا هزاده کامران دشاه محمــود سدوزی زوی دهرات حکمران هڅه ووژل سواوهرات وزیریارمحمدخان الکوزی ته پاته سو، په هرات کی د ده اقتدار له ۱۸۱۸م ۱۲۳٤ق څخــه شرو سوی و.

حاجی خان کاکړ ته دشاه شجاع له خوا دنصیر الدوله لقب ور کــړ سو،خو وروستهدی بندیهندوستان ته ولیږل سو او هوری مړ سو.

ویګنی T.VIGNE دافغا نستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسفر احوال مصور له لندنه په۴۷۹ مخه کی ۱۲ فصله خپور کیء.

معین الدین پیښوری دوانـق او عذارقصه په پښتو نظم کړه.

میر واعظ میر معصوم دمیرواعظ سید احمد زوی ،دخپل عصر متنفذ روحانی او شاعر او سیاسی سړی په استالف کی ژوند کاوه.

میرزا محمد ابراهیم گـو هـری هراتی شاعر او مؤلـف او خطـاط مذهب چی په ۱۳۰۰ ق کابل تــه راغلی و په‌هرات کی وزیږ یدی ،دی تر ۱۳۲۱ق پوری لا ژوندی و.

میر محترم حافظجی دکابل د میر واعظ د کورنیږ ددری شعر خاونــد ژوندی و.

شاه‌شجاع‌خپل زوی صفدر جنگ دقندهار په حکمرانی مقرر کیء .

۱۸۴۱ م ۱۲۵۷ ق

په ټول افغا نستان کی پرانگریزانو باندی خلك‌راولاړسول، اوپه ۲نومبر ۴۱م ۱۷ رمضان ئی‌په کوهستان‌کی دانگر یزانو یوغنډ لښکر و وژل.

سردار اکبر خان اوعبدالله خان اڅکزی اونور مجاهدین په کابل‌کی پرانگر یزانو راولاړ سول او برنس پرنگی ئی په۲ نومبر ۴۱م مړ کیء، بیایی نودانگریزانو لوی سیاسی‌مشر مکنا ټن په ۲۳د دسمبر په کابل کی و واژه.

لوی مجاهد عبد الله خان اڅکزی په کابل کی دانگر یزانو په لسمون وواژه سو (۲۷ رمضان) عـلا مـه حبیب الله قند هاری محقـق خپـل ابتکاری کتاب مغتنم الحصول فــی علم الاصول په قندهار کی‌په عرب وکیښس.

میر مسجدی خان د کـو هستان مجاهد چی په غزا کی زخمی سوی و (یاد انگریزانو په لمسون زهرو کړه سوی و) شهید سو.

(۱۱ شوال ۲۶ نومبر)

محمد بدرالرحمن د (واقعات درانی کتاب له احمدشاهه تر شاه شجا پوری وکیښس(دکانپورچاپ) داکتا له اردو څخه سید حسین شیراز پــه فارسی ترجمه کیء (د برتان موزیم اود تهــران پوهنتون خط نسخی)

سر الکسندر برنس urnes خپل کتاب (کابل) وکیښس چی د سکونت له ۱۸۳۶ تر ۳۸ پوری کابل بیانوی او دده تر قتل وروس په ۱۸۴۲ له لندنه خپور سو .

پرتهنجر انگلیس په پــټ ډول دکابل په شمالی سیمو کی فعالیـ کاوه‌او ۱۹ لکه روپی‌یی خرڅی‌کړی

میر عصمت الله کشوری د بلـ دهدادی شاعر وفات ســو، دشعـ دیوان لری.

۱۸۴۲م ۱۲۵۸ق

په اوله‌دجنوری ۴۲م‌دملی مجاهدی اوانگریزانو تر منځ معاهده وسو چی له افغا نستانه و وزی.

له ٦ تــر ۱۳ جنوری د انگریزان قتل عام شرو سو.

په ٦مارچ غزنی هم ملی مجاهدی ونیو، او انــگریزان ئــی هلته تبا کړلء .

دده زوی فتح جنگ په بالا حصار دکابل خلکو شاه‌شجاع هم وواژه (۲ صفر ۵۸ ق ۳ اپــریــل ۴۲ م) کی پاچا سو.

وزیر اکبر خان دفتح جنگ‌شاه سره داطاعت عهد نامــه وکــړه او هغه دی پخپل وزارت وټاکه، مگــر فتح جنگ وروسته دلباس په تغییر جلال‌آباد ته و تښتیدی اود جنرال پالك سره ئی پر کابل حمله رکړه اوپه بالاحصارکی پرتخت کښیناست (۱۸ شعبان ٦ ستمبر) خــو وزیر اکبر خان بامیان او تاشقر غان تــه ولاړ.

جنــرال پالك اوناتهه دخیبــر له خوا جلال آباد ته‌راغلل اوپه‌لار کی اپریدو پردوی په‌خیبر کی اور بــل کی (۱۸ اپریل‌تر ۱۱ ستمبر۴۲م)

انگر یزان چی‌په جنگ کی‌وځبل سوه، نوله افغانستانه‌تر ۱۲ اکتوبر ۴۲ م پوری ووتل .

اود شاه شجاع ټبر هم‌دپرنگیانو سره هند ته ولاړل (لومړی جنگ ختم سو)

جیمس اټکین سون د انـډس د لښکر جــراح خــپل کتاب (لښکر کښی په‌افغانستان کی) ۸۲۴ مخــه له لندنه خپور کیء، چی‌د ۱۸۳۹ تر ۴۰ پوری دافغا نستان دلومړی‌جنگ احوال دیء.

۱۸۰۳ــ۱۸۴۲ م ۱۲۱۸ــ۱۲۵۸ ق

شاه شجاع دتیمور شاه زوی په وقفو دافغا نستان پاچا و.

۱۸۳۸ــ ۴۲م ۱۲۵۴ــ ۱۲۵۸ ق

جنرال‌ایبټ دافغان او انگلیس د لومړی جنگ روز نامچه په لندن‌کی چاپ کړه ۱۸۷۸ م.

۱۸۴۲م ۱۲۵۸ق

چــارلس میسون د افغانستان او بلو چستان دسفر احوال په ۳ ټوکه کی، له لندنه چاپ‌کیء چی‌له ۱۸۲٦ تر ۱۸۳۸م پوری دده مشاهدات‌دی.

سر الکسندر برنس چی خپــل کتاب (کابل) په ۱۸۴۱م لیکلی و، په ۱۸۴۲م له لندنه خپور سو.

جنگی عملیات په افغانستان کی دونسنت ایر تالیف له لندنه په‌دری ټوکوکی خپور سو .

احمد گل مومند شاعر او مدرس عالم دپښتو دیوان احمدی خاوند د ننگرهار په گلایی کی وزیږیدی .

۱۸۴۳م ۱۲۵۹ق

دافغا نستان دشبخون روز نامچه دلیډی سیل په قلم پــه لندن کــی خپره سوه (۴۵۱ مخه) دا وقایع د ۱۸۴۱م دی.

په خیبر کی داپریدو غــزاوی د پرنگی له هغو لښکرو سره چی له افغانستان ته‌په ناکامی راوتل.

امیر دوست محمد خان له هنده راوستل سو او بیاد کابل پر تخت کښینوست او نائب امین الله خان لوگری یی بالاحصار کی بندی کیء

Allen دافغا نستان دسفر یاد داشتونه (۱۱) فصله په لندن کی خپاره کــړه، دی دجنرال سرولیم ناتهه سره افغانستان تــه راغلی و .

ملا غلام محمد اخــند زاده دمــلا

محمد جی اخوند زاده گـدون د تیمورزوی متخلص په غلامی کوهستانی (متوفا ۲۰ رجب۱۳۰٦ ق) دافغان اوانگر یز دلوړی جگړی (جنگنامه) په دری نظم کړه .

ملاجمعه بارکزی قندهاری دپښتو دیوان خاوند شاعر په قندهار کـی وفات سو .

جنید الله حاذق بن صوفی اسلام هروی شاعردديوان‌خاوند اودیوسف زلیخا د مثنوی ناظم پــه قند هـار کی وفات‌سو .

۱۸٤٤ م ۱۲٦۰ ق

شاه زمان دتیمور شــاه زوی د افغانستان ړوند او مخلوع پاچا په سر هندکی وفات او ښخ سو .

حمید کشمیری مولوی حمید الله (متوفا ۱۲٦٤) فارسی مثنوی اکبر نامه دافغان او انگریز دلوړی جنگ پراحوال باندی منظومه کړه .

میرزا محمود سالك بالاحصاری دفارسی دیوان خاوند ژوندی‌و .

امیر عبدالرحمن خان په کابل کی وزیږیدی .

د افغانستان د جنگونو پرحـال (ظفر نـامه کابل) منظومه سوه. د شاعر نوم ندی معلوم (د بـرتـش موزیم خطی نسخه) .

قاسم علی خان دمحار بــه کابل کتاب په‌نامه نه‌زره بیته‌فارسی‌مثنوی په هند کی منظوم کیء (دآگری‌چاپ ۱۲۷۲ ق) .

۱۸٤٤ م ۱۲٦۰ ق حدود

محمدجی آخوندزاده‌گدون دپښتو شاعر اوفقیه دشرح الوقا یه شارح ژوندی ؤ .

محمد سلیمان خان دموسی بړیځزوی (متخلص په اسد) دپ تاریخ (نقش سلیمانی) په هند وکیښ .

قاضی عبدالرحمن‌خان علوم‌بار دقاضی محمد سعید قندهاری قاضی القضات و .

۱۸٤٥ م ۱۲٦۱-۱۲٦۲ ق

علامه حبیب الله قندهاری‌م خپل لــوی کتاب ریاض المهند تالیف کیء (خطی) چی دریاض تو لــو علو مو مجمو عه ده او روضی لری :

۱ــ دصوری اقلیدس د هـند ترجمه اود ثاوذو سیوس د اکر مانا لاوس داکـر شرح ۲۹ ذی

(۲) علم حساب له صحاح بیاتر جبرو مقابلی پوری .

(۳) عـلم هندسه : مساحـ تکسیردوائر استخراج مقادیر جی واظلال اود مثلثاتو مسایل او ن

(٤) علم الا بصار او مناظر او مر اوعلم الانعکاس او احـکام ابـ

(٥) علم هیئت: افلاك ، مـرا اورصدی آلات اود ابعاد اواجر معرفت.

(٦)دموا مرات زیج و تقویم

میر اشرف علی په‌بمبئی کی‌ار تاریخ افغا نستان چاپ کیء چی افـغا ن‌اوانگلیس دلــو ړی جـ وقایع لری (۳۳۱ مخه)

دلیل خــان محمد زی دنــو ښ دکندی او سیدو نکی دپښتو خا شاعر وزیږ یدی (وفات‌ئی ۱۹٤۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸٤٦ م ۱۲٦۲ ق

علامه حبیب الله قــند هــاری د قیدالحیثیة پــه انتقادی شرح کــی مرآةالحق په قندهار کی‌تالیف کی (خطی) موهن لال کشمیر ی دامیـر دوست‌محمدخان دژوند کتاب ۲ټوکه په‌انگریزی له‌لندنه خپور کیء . چی دافغانستان مهم معلومات لری .

مازوخان او صاحبزاده جانان په تگاب‌کی یاغی سول، خــو ســردار شیرعلی خان دلښکرو سره پر وړغی اوجانان‌یی وواژه اودوی یی ایل کړه.

۱۸٤٦ م ۱۲٦۳ ق

نواب محمد زمان خان پــه کابل کی مړ او په عاشقان وعارفان کی ښخ سو .

وزیر اکبرخان په‌جلال آبادکی ۳۱ کلن وفات او‌په مزار شریف کـی ښخ‌سو. پرځای‌یی سردار غلام‌حیدر خان ولیعهدسو (ولادت‌یی۱۲۳۲ق).

منشی عبدالکریم دمحاربه کابل و قندهار کتاب وکیښ (دلکهنو چاپ ۱۲٦٤ ق) .

له پرنگی سره دپنجتار دمخ‌دری دپښتنو غزا .

په کابل کی سخته وبا راغله .

ماما خیلو بغاوت وکی او وزیـر اکبرخان ددوی سرکوټلو ته ولاړ .

سردار شیر علی خان دغلام حیدر خان پرځای دغزنی حکمران سو .

دلغمان غلجی دمحمد شاه خـان بابکر خیل په‌مشری‌یاغی سول، خو امیر دوست محمد خان پخپله ورغی او دوی‌یی دنورستان غرو ته ترشا کړه .

محقق قندهاری علامه حبیب الله بن مولوی فیض الله موسی خیل‌په قندهار کی وفات‌اوښخ سو، عمریی ۵۲ کلن‌ؤ ، دی عربی ــفارسی‌ــ پښتو لوی‌مؤلف اودمعقولو اومنقولوعلومو استادو. دمغتنم الحصول فــی علم الاصول او ریــاض المهند سین او پښتو منهاج العــا بدیــن مؤلــف (رمضان) .

دوزیر ستان پر گمبتی انگریزی کیمپ باندی احمد زو حمله وکړه او ملك سوهان خان دپرنگی ملگری کوله .

نایب محمد حسن دبلوڅو دقلات سیاسی او ادبی سړی چی فارسی اوبلوڅی دیوان اشعار هم‌لری، خپل فارسی اول دیوان یی بشپړ کی . (متوفا ۱۲۷۰ ق) .

۱۸٤۷ م ۱۲٦٤ ق

محجوبه دسکندر خان هروی لور دفــار سی شاعره پــه هرات کــی ژوندی‌وه .

قاضی غلام محمدهوتك قندهاری عالم ارشاد الحق په قندهار کی په عربی وکیښ (۱٤ جمادی الثــانیه پنجشنبه) .

قاضی غلام‌محمد قندهاری‌دخپل کتاب تنزیــه الخلفاء عــن مطا عــن الاعداء په‌عربی په قندهارکی‌تالیف‌کی (یکشنبه ۷ ربیع الثانی) .

منشی عبدالکریم علوی خپل‌کتاب (تاریخ احمد یــا واقعات درانی) د امام الدین حسینی دتاریخ حسینی څخه اقتباس کــی (دهــند چــاپ ۱۲٦٦ ق) .

برن هارډ ډورن دپتر سبرگ د اکاډیمی غړی دپښتو منتخبا ت (کرستو ماتهی) په هغه ښار کی چاپ کړه .

۱۸٤۸ م ۱۲٦٥ ق

سردار محمد اکرم خان بیاد هندو کش شمالی ولایات په مرکز پوری ونښلول .

دا ملا عبدالقیوم دمحمد نبی زوی دخلم صوفی شاعر دمجمع الاشعار قیامت نامه او فارسی او ترکی دیوان خاوند شاعر وزیږیدی .

محمد کلان خان امین الوجو هات عضد الدوله دمحمد عالم خان پوپلزی زوی وفات اوپه غزنی کی دخپل نیکه وکیل الدوله عبدالله خان دقبرسره ښخ سو .

۱۸٤۹ م ۱۲٦٥ ق

امیر دوست محمدخان دپرنگیانو په مقابل کی اټك ته ولاړ، خو چتر سنگه اوشیر سنگه ماته وکړه، او امیر دوست محمد خان له سلطان محمد خان او پیر محمد خان اوسید محمدخان خپلو وروڼو سره کابل ته راغی او انگریزانو تر پیښوره ونیول .

۱۸٤۹ م ۱۲٦٦ ق

په شمالی ولایاتو کی د میرانو بغاوت اود سردار محمد اکرم خان مرگ ۳۳ کلن په مزار شریف کی، او پرځای ئی دسردار محمد افضل خان مقرری (ولادت یی ۱۲۳۳ ق) .

قاضی غلام قادر د قاضی حسن پیښوری زوی په پیښورکی دسردار سلطان محمد خان سره ؤ .

میر محمد امین دقلیچ علی بیگ زوی دتاشقرغان والی دفارسی شعری دیوان خاوند دآمو سره و فات سو .

۱۸۵۰ م ۱۲٦۷ ق

ظهیر الدوله وزیر یار محمدخان دهرات حکمران دلاش په رباط میر کی وفات اوپه هرات کی ښخ سو. (دشعبان سلخ) زوی ئی سعید محمد خان پرځای کښینوست .

مشهور عالم اود سراج الاخبار افغانستان مؤسس مولوی عبدالروف په قندهارکی وزیږید (صفر ٦۷ق).

دسوات اخوند عبدالغفور صاحب دپښتنو لویه جرگه جوړه کړه اود ستهانی سید اکبرشاه یی په شرعی امارت وټاکه، پخپله دی شیخ الاسلام سو .

دکوهاټ داپریدو او بنگښو غزاوی له پرنگیانو سره .

مولانا زین العابدین پیښوری چی په حساب، ریاضی، نجوم کی استاد اود استخراجات جبر یه مؤلف و ژوندی و .

دبهادر خیلو ختکو غزاله پرنگی سره .

منشی عبدالکریم د محاربه کابل وقندهار کتاب دکانپور په مصطفایی مطبع کی چاپ کیء .

۱۸۵۱ م ۱۲٦۸ ق

له لنه نه د (ځوان مصر) په نامه یوکتاب خپور سو، چی یو فصل یی دافغانستان او سنه پر احوال دی او دلومړی جنگ انگلیسی سیا ست غندی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میر عبدالرحمن د افغانستان مشهور خطاط په هرات کی وفات او د سید عبدالله په گنبده کی ښخ سو .

له پرنگیانو سره د مومندو غزا او دمیچنی لومړی جنگ .

سردار شیر علی خان دکلات غلجی ایل کړه .

۱۸۵۲ م ۱۲٦۹ ق

سردار محمد افضل خان دتخته پل ښار دبلخ په ولایت کی جوړ کیء .

د مومندو سره د پرنگی دوهمه د میچنی جگړه او هم د پړانگ غار غزا .

د امیر دوست محمد خان او سردار کهندل خان بوله بله مخالفت دکلات پر کلا او د نواب جبار خا ن په بو گانبن د دوی روغه .

په مله کنه کی د پرنگی سره درانی زو غزا .

د بهادر خیلو ختکو د و همه غزا له پرنگی سره او د سپری جنگ

میر محمد نبی اختر بدخشی د شعر ددیوان خاوند او دحدایق الحقایق اوهشت بهشت مؤلف په رستاق کی وفات سو .

فیض الله قریشی د تر بیلی او سیدونکی د پښتو لیکوال او شاعر خپل گنج سعادت نظم کیء چی ددغه عصر ښه تاریخی معلومات لری .

میر احمد اظهر مجددی د هفت مجلس او مناقب الطاهر ین مولف او ددیوان خاوند شا عر وفات سو (ولادت یی ۱۲۰٦ ق) .

۱۸۵۳ م ۱۲۷۰ ق

دغلجو شورش په کلات کی .

د بلخ د ولایت د دار الامان خلیفه میرزا امان معروف صوفی ۸٤ کلن وفات سو .

دپرنگی او مو مند و معاهده نمبر ۱۵،۷۸ نومبر ۵۳ م .

محمد رسول شهید مار ملی بلخی شاعر ددیوان خاوند ژوندی و .

سردار فتح محمدخان دوزیر اکبرخان زوی د کلات حکمران او جنرال فرامرز خان یی دلښکر مشر مقرر سول .

د کوهاټ د غانبی غزا وی له پرنگیانو سره . دبوری غزا له ۱۵ نومبر ۵۳ څخه تر ۱٤ جنوری ۵٤ م پوری .

نواب جبار خان د سردار پاینده خان زوی ۷۳ کلن وفات او دکابل په عاشقان وعارفان کی ښخ سو . (ولادت ۱۱۹۷ ق) .

دسلیمان بن خوا جه ابرا هیم قبلان حسینی نقشبندی قندوزی دینابیع المودة د مؤلف وفا ت په استا نبول کی . (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق)

استاد عبد العلی هروی د میرزا باقر کابلی زوی د هرات مصوّر ژوندی و .

۱۸۵٤ م ۱۲۷۰ ق

د مهدی بن اسماعیل موسوی هروی امامی فقیه او اصولی وفات او په مشهد کی ښخیدل .

۱۸۵٤ م ۱۲۷۱ ق

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرار کهندل خان د قند هار حکمران ٦٣ کلن پسله ٢٦ کالو حکومته په سه شنبه ٧ ذی حجه په قندهار کی مړ سو (ولادت یی ١٢٠٨ ق)

پرنگیانو پر مومندو حمله وکړه (اگسټ) او د پنډ یالی د مومندو سره تر ١٨٦٠ م پوری وجنگیدل.

میر محب بیگ هزاره دیکه او لنگ اوسیدونکی یاغی سو، خو سردار محمد اسلمخان دی بیرته کښینیاوه.

سردار مهردل خان مشرقی ٥٩ کلن په قند هار کی وفات او ښخ سو جمعه ٢٧ جمادی الاخری (ولادت ئی محرم ١٢١٢ ق)

حاجی دوست محمد قند هاری د ملا علی اخوند یوسفزی زوی د بنون د دامان مشهور نقشبندی عارف ژوندی و، او دده د مناقبو کتاب معزالدین د عبدالکریم زوی تألیف کیء (خطی).

میرزا حنان بارکزی شاعر په قند هار کی خپل پښتو دیوان ترکیب کیء.

١٨٥٥ م ١٢٧٢ م

سردار غلام حیدر خان دامیر دوست محمد خان له خوا په پیښور کی د مودت معاهده له سر جان لارنس د پنجاب له کمشنر سره په ٣٠ دمارچ ١٨٥٥ م امضا کړه او له انگریزی هنده سره روابط قائم سول.

په قندهار کی خانه جنگی وه خو امیر دوست محمد خان قندهار ونیوی او خپل زوی سردار غلام حیدر خان ته یی وسپاره.

شهزا ده محمد یوسف د ملك قاسم زوی د فیروز الدین لمسی د عیسی خان بر درانی په مرسته هرات ونیوی او سعید محمد خان الکوزی ئی مړ کیء، خو په آخر کی محمد یوسف هموزل سو او هرات پر دو ته پاته سو.

مولوی محمد حسن او محمد عثمان د هرات قاضیان او شیخ مرتضی د شهزاده محمد یوسف وکیل و.

امیر دوست محمدخان پهقند هار کی قاضی محمد سعید خان علوم بار کزی قاضی القضات وټاکه.

د کوهاټ د اکا خیلو سره د پرنگیانوجنگونه تر ١١ جنوری ٥٦م پوری جاری و.

١٨٥٦ م ١٢٧٣ ق

د ناصر الدین شاه قاجار لښکرو هرات ونیو، خو سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران سو، او د ایران لښکر ولاړل.

راورټی انگریز مستشرق او لښکر مشر د پښتو گرامر په انگریزی ژبه په کلکته کیچاپکیء.

د امیر دوست محمد خان عسکر ١٦ غنډه پیاده ٣ غنډه سپاره دتوپخانی سره گرده ٧٠٠ ر ١٣ منظم عسکر او ٨١ توپه وو.

امیر دوست محمد خان قند هار سردار غلام حیدر خان ولیعهد ته وسپاره او پخپله کابل ته ولاړ.

١٨٥٧ م ١٢٧٣ ق

علی قلی میرزا د فتح علی شاه

قاجار لمسی (اعتضادالدوله متوفی ١٢٦٨ ق) خپل کتاب (تاریخ وقایع وسوانح افغانستان) په تهران کی چاپ کیء. چی د احمد شاه بابا له وخته احوال لری.

په جمرود کی دامیردوست محمد خان او سر جان لارنس ترمنځ د دوستی او امداد معاهده ٢٦ جنوری ٥٧ م ٢٩ جمادی الاولی ٧٣ ق.

قاجاری لښکرو هرات تخلیهکیء ٢٧ جولائی ٥٧ م.

میجر لمسډون د انگریزانو له خوا په قند هار کی سیاسی مبصر مقرر سو.

د پاریس په معاهده کی انگریزانو ته وویل سوه چی د ایران او افغانستان په شخړ وکی منځگړی سی.

مولوی غلام جیلانی د پیښور محقق عالم کابل ته راغی.

د ستهانی سیداکبر شاه دسوات د پښتنو امیر وفات سو (١١ می ٥٧ م) پهسوات کی نفاق ولویدی.

سید مبارکشاه په نارنجی کی په ١٨ جولای ٥٧م له انگریزانوسره غزا وکړه.

کله چی امیر دوست محمد خان د هند دوایسرای تر ملاقات وروستهجمرودته راغی، کوکیخیلو د پرنگیانو پر لښکرو په خیبر کی حمله وکړه او د هغو مشر افسرئی مړکیء.

١٨٥٧ م ١٢٧٤ ق

د لمسډون سیاسی ډله په افغانستان کی وه، ددی ډلی رویداد دډکټر بیلیو په قلم په ١٨٦٢ م په لندنه چاپ سو.

١٨٥٨ م ١٢٧٤ ق

سردار سلطان احمد خان په هرات کی حکمران سو. سردار غلام حیدر خان ولیعهد په کابلکی په جمعه ٢١ ذیقعده ٧٤ ق نه دیرش کلن مړ سو (ولادت ١٢٣٥ ق).

روسی استاځی خانیکوف هرات ته راغی.

له پرنگی سره د پنجتار په جنگلی کی د پښتنو غزا (اپریل ٥٨ م)

نائب امین الله خان لوگری دامیر دوست محمد خان په محبس کیپه کابل کی مړسو.

١٨٥٩ م ١٢٧٥ ق

مراد خان اتالیق د قطغن میر، وښمړریدی، خو سردار محمد افضل خان دی مات کیء او کولاب ته وتښتیدی.

جرنیل شیر محمد خان (کلیول انگلیس چی په ١٢٤٩ ق کال د قندهار پهجنگکی زخمی اومسلمان سویو) په تخته پل کی عسکری قوماندان وهلته مړسو.

سردار رحمدل خان ٦٤ کلن وفات اوډ نجف په وادی السلام کی ښخ سو (رجب) دده ولادت ١٢١١ ق.

١٨٥٩ م ١٢٧٦ ق

دکورم دخلکو غزا لهپرنگی سره (٢٠ دسمبر).

سردار عبدالرحمن خان شمالی ولایات سرهسم کړل. او کله چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیر مظفر خان دبخارا پاچا تر آمو راتیر اوچارجوی ته راغی، نوسردار محمد افضل خان او افغانی مشرانو دی بیرته دآمو خواته وشاړه .

له پرنګی سره په میدانی غره کی دمسیدو او ختکو غزا .

پر وزیرستان باندی دسر نیول چمبر لین دلښکرو حملی‌تر ۱۸٦۰ م پوری .

۱۸٦۰ م ۱۲۷۷ ق

د تیرا دتورغره پښتنوله ۱۸۵۸م څخه بیاتردی کاله پوری دپرنګی له لښکرو سره جنګونه کړل .

سردار محمد شریف خان دفراه او پشت رود حکمران غور ته ولاړ، اود تایمنو سردار عبدالغفور خان‌یی ایل کی.

۱۸٦۱ م ۱۲۷۸ ق

سردار محمد اعظم خان د قطغن حکمران دهغه ځای اداره سردار عبدالغیاث خان دنواب جبار خان زوی ته‌وسپارله اوپخپله له‌خان‌آباده کابل ته راغی .

دسردار سلطان احمد خان زامن له‌هرات‌ه‌راغلل‌اوسردار میرافضل‌خان یی په فراه کی حکمران کی . مګرامیر دوست محمد خان دمیانی‌په میاشت ورغی او هغه ښاریی ونیوی .

سردار عبدالرحمن خان دقطغن حکمران سو .

په کابل وباګډه سوه او سردار پیر محمدخان ٦٤ کلن ۲۲ دربیع‌الاول وفات سو . دغسی هم سردار سلطان محمد خان ٦۸ کلن په پنجشنبه ۱۸ ربیع الثانی په کابل کی وفات سو .

د دوړو پښتنو غزا له پرنګی سره .

دپېښور مشهور عالم صاحبزاده غلام جیلانی وفات سو (چهار شنبه ۹ شوال) .

۱۸٦۲ م ۱۲۷۹ ق

دفراه تر نیولو وروسته امیر دوست محمد خان دهرات نیولو ته لښکر بوت، او سردار سلطان احمد خان اود هغه زامن‌یی په هرات کی محاصره کړل. (۱۰ صفر) .

دسردار سلطان احمد خان ماینه چی دامیر دوست محمد خان لور وه دهرات په کلابندی کی مړه سوه .

میرزا رضا هروی مصور اونقاش دامیر دوست محمد خان او سلطان احمد خان دجنګ تصویر په هرات کی وکیښ (دهرات موزیم) .

ملاصفی الله ختك د مسری بانډی اوسیدونکی په پښتو مخزن الاسرار اوبدرمنیر اوپه فارسی نظم الدررفی سلك‌السیر وکښل .

سیف الدین حسینی دانشا کتاب په کابل کی تالیف کی .

دکتر بلیو دهغی ډلی دسفر ورځ لیك له لندن نه په ۱۱ فصلود ۸ تصویرو سره خپور کیٔ ، چی په ۱۸۵٦ م د لومسډون په مشری افغانستان اوقندهار ته راغلل او تر ۱۸۵۸ م هلته‌و اود افغانستان ښه معلومات لری دکتاب نوم: (په افغانستان کی دیوه سیاسی وفد ورځ لیك) .

ډیویس دپنجاب‌دحکومت سکرتر دافغانستان پرتجارت‌باندی‌یومفصل راپورټ چاپ کیٔ (جولای) چی د لکهنود نولکشور په‌مطبعه‌کی‌په‌اردو هم چاپ سو ۱۸۷۱ م .

ډیویس انګریز دافغانستان اوهند دتجارت په‌راپورکی(۱ جولایی ٦۲) دافغانستان ټول واردات له‌هنده ۳۱۸،۳۸۳ پونډه او صادرات یی ۳۰۳،۵۳۵ پونډه او ګرده تجارت‌یی ٦۲۱،۹۱۸ پونډه ښوولی‌دی .

۱۸٦۳ م ۱۲۷۹ ق

سردار سلطان احمد خان دهرات حکمران په رمضان ۱۲۷۹ ق ٦ د اپریل ٦۳م دهرات په محاصره کی مړسو اوزوی‌یی شهنوازخان پرځای ودریدی .

امیر دوست محمد خان په ۸ ذیحجه ۷۹ق۲۷می٦۳م هرات ونیو، اوهلته په ۲۱ دذیحجی ۷۹ق۹ جون ٦۳م مړ او ښخ سو او امیرشیرعلی خان‌یی پر ځای امیر سو .

سلطان محمد خان دسعادت خان مومندزوی دانګریزانو سره‌وجنګیدی خود امیر شیرعلی خان لښکرو دی باجوړ ته وشاړه .

سیدجمال‌الدین‌افغانی په‌افغانی‌دربار کی‌داصلاح اوتجددحرکت شروع کیٔ

استاد ابراهیم په هرات کی د امیر شهنواز خان لپاره یو لوی‌توپ جوړ کیٔ .

دسوابی په‌تورپی کی‌دملك عیسی‌خان حدون او مولوی عبدالله په مشری له انګریزانو سره د پښتنو غزا. دقتل ګړلوی جنګونه تر سوات او باجوړ پوری .

له‌پرنګی‌سره دسورکاوی‌اوامبیلی دپښتنو غزاوی (د اکتوبر ٦۳م)

۱۸٦۳ م ۱۲۸۰ ق

د سوات د اخوند عبدالغفور او مولوی عبد لله مجاهد په مشری د امبیلی په کوتل کی دانګریزانو (۷) زرو لښکرو سره جهاد ، چی ۹۰۸ تنه پرنګیان مړه اودری زره تنه پښتانه شهیدان سول .

دنومبرپه ۱۸ ورځ دقتل ګړجهادد ۱۵ زرو تنوغازیانولخوادپرنګی سره شروسو اوتر ۱۵ دسمبرپوری‌جاری‌و. شرو سو

امیر شیرعلی خان خپل څورلس کلن زوی یعقوب‌خان دهرات‌حکمران اوجنرال فرا مرزخان‌یی لښکرمشر مقررکیٔ . قاضی عبدالسلام خان‌یی دهرات قاضی او ملاشاه محمدیی مفتی او میرزا غلام صدیق‌یی سر دفتری مقرر کیٔ اود قندهارله لاری کابل ته راغی .

حاجی عبدالرازق دمولانا عبدالخالق اندړ زوی دغزنی دپای لوچ په کلی کی وزیږیدی (١٦صفر) .

میرزا احمدخان کابلی مستوفی اود شعر ددیوان خاوند وفات سو .

په خان‌آبادکی‌دسردار محمداعظم خان دفوجونو یاغی توب پر سردار عبدالرحمن‌خان باندی‌اوددوی‌رامول. میراتالیق په قطغن‌کی ولاړسو، خو سردار عبدالرحمن بیر ته پرځای کښیناوه اومالیات یی څنی‌واخیستل.

دسوات د اخوند میان عبدالغفور او انګریزانو روغه اود اخوند تګ سیدو شریف ته (۲۷ دسمبر) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸٦٤ م ۱۲۸۱ ق

دامیر شیر علی خان سره د دهد وروڼو کوزنی جنګونه .

دباجګاه په جنګ کی محمد افضل خان مات او ګرفتار سو او سردار عبد لرحمن بخارانه وتښتید .

جلالی دیوسف مسکین زوی دقادس د ده ګزك او سیدونکی دسیاه موی او جلالی دقصی هیرو وزیر یدی .

پر مومندو دپرنګی حمله اودمیچنی خلورمه غزا .

۱۸٦٥ م ۱۲۸۲ ق

امیر شیرعلی خان په کابل کی دوه زره تنه لو یی جرګی ته راوغوښته چی ده ته دده دوروڼو د اختلاف په باب کی مشوره ورکړی تردی لویی جرګی وروسته امیر د خپلو وروڼو جنګ ته متوجه سو.

دامیر شیر علی خان او سر دار محمدامین خان دکجباز جنګ ، اود محمد امین او محمد علی یوله بله سره وژل ۱۰ محرم ۸۲ق .

امیر شیر علی خان دخپل ورور او زوی په مرګ غم جن سو او قندهارته ولاړ، اودښمارئی ونیوی ء .

میرزا محمد محسن دبیر دمیر زا علیخان زوی ددربار منشی اوشاعر په کابل کی وفات سو (ولادت ۱۲۲۷ق)

مراد علی کاموی د عبدالرحمن زوی پښتو تفسیر یسیر وکیښ .

۱۸٦٦ م ۱۲۸۲ ق

امیر شیر علی خان شمالی ولایات ونیول اوله تاشقرغانه تخته پل ته ولاړ، بیاو کابل ته راغی .

سردار عبدالرحمن خان چی بخارا ته تللیو، بیرته راغی اود بلخ ولایت یی ونیو او بیا پر کابل راغی، امیر شیر علی خان له قندهاره راووت او دوردکو په سید آباد کی د امیر شیر علی خان اوسردار عبدالرحمن جنګ وسو، خو امیر شیر علی خان مات سو او قندهار ته ولاړ.

۱۸٦٦م ۱۲۸۳ق

امیر محمد افضل خان دکابل امیر سو او امیر شیرعلی خان قندهار ته ولاړ .

مستوره غوری حورالنساء دمیر سید اعظم لور (بی بی سپیده پوش) دفارسی دیوان تحفة العاشقین خاونده دغور دپرچمن او سیدونکی شاعره وفات سوه (ولادت یی ۱۲٤۸ ق) .

میرزا عبدالواسع طبیب دلعل محمد عاجز زوی دشعر ددیوان خاوند وفات سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

امیر شیر علی خان له قندهاره راووت چی کابل ونیسی، مګر سردار عبدالرحمن خان دی په کلات کی مات کیء .

سردار فیض محمد خان دامیر دوست محمد خان زوی په بلخ کی ونښوریدی او امیر شیر علی خان دهرات او میمنی لهلاری بلخ ته ولاړ اوسره ملګری سوه .

د سردار احمد خان د امیر دوست محمد خان دزوی په امر دده دانشعارو دیوان په بلخ کی ترتیب او وکیښل سو (۲۷ شعبان) (دکابل خطی کتابخانه) .

سردار عبدالرحمن خان دخپل پلار امیر محمد افضل خان لخوا وګومارل سو چی دامیر شیر علی خان او سردار فیض محمد خان مقابلی ته ولاړ سی .

د دواړو خواو لښکر د پنجشیر په بازارك کی سره ونښتل، په دی جنګ کی سردار فیض محمد خان د توپ په ګولی ووژل سو او امیر شیرعلی خان بیرته بلخ ته ولاړ .

امیر محمد افضل خان ٥٤ کلن په جمادی الثانیه ۸٤ق په کابل کی مړ اوښخ سو او پرځای یی امیر محمداعظم خان پادشاه سو. (دافضل ولادت ۱۲۳۰ ق) .

میر سعدالدین د سعدالله زوی دتنګی سیدان دديوان خاوند شاعر وفات سو (ولادتئی ۱۱۹۸ ق) .

سید جعفر رستاقی د عبدالصمد زوی دګلشن عشق او چمن عشق ناظم وفات سو .

سردار عبدالرحمن خان بلخ ته ولاړ او امیر شیر علی خان لههغه خایه ووت اوهرات ته ولاړ .

سردار عبدالرحمن خان شبر غان میرحکیم خان ته وسپاره اود هغه لوزیی وکړه .

حیات خان دپښتنو تاریخ حیات افغانی په اردو په لاهور کی چاپ کیء .

ملامحمد یعقوب فراهی د فارسی او پښتو مقتدر شاعر او عالم په فراه کی وزیږیدی .

۱۸٦۸ م ۱۲۸۵ ق

د امیر محمداعظم خان سره دامیر شیرعلی خان جنګونه اوپه شش ګاو از زنه خان کی دامیر محمد اعظم خان ماته او دده او عبدالرحمن خان تښتنه ایران او روس ته .

د شوال په میاشت کی امیر شیرعلی خان بیا کابل ونیو او پادشاه سو اودهندویسراد ۲ نومبر ۱۸٦۸ م په مکتوب دده سلطنت ومانه .

ډګټر ډبلیو بیو انګریزی افغان پوهاند دپښتو ګرامر په انګریزی په لاهور کی چاپ کیء .

منصور غزنوی دمحمودخان مومند شالیجی زوی دفارسی لیکوال او شاعر په غزنی کښ وفات سو (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق) .

بهاول خان دبندی خان زوی د بنون دسیمو او سیدونکی جنګنامه زیتون په پښتو منظومه کړه .

۱۸٦۹ م ۱۲۸٥ ق

انګریزانو دوو لس لکه روپی او دوولس زره توپك امیرشیرعلی خان ته ورکړه .

امیر شیر علی خان دهند دویسرا په بلنه دانبالی سفر هندته وکیء اوپه رسمیت ومنل سو، مګر دده ولیعهد عبدالله جان یی ونه مانه .

د روس او انګریز مذاکره دافغانستان دشمالی سر حداتو د ټاکنی لپاره شرو سوه .

پر انمانخیلو او مومندو پښتنو د پرنګی حملی او دمیچنی شپږمه غزا .

امیر محمد اعظم خان دفرار په

حال کی پخوس کلی
وفات اود

(c) ketabton.com: The Digital Library

~~شاعر پښتو کتابونه وکښل:~~
بايزيد بسطامي په مزار کې ښخ سو (ولادت ئې ۱۲۳۶ق)

۱۸۶۹م ۱۲۸٦ق

له پرنګي سره د کابل خيلو وزيرو غزا.

سردار فتح محمد خان د هرات حکمران سو او سردار محمد اسماعيل خان دسردار محمد امين خان زوی په چند اول کې ياغی سو، خو دی ونيول سو او هند ته فرار سو.

دامير شير علی خان له خوا سردار شير علی خان قندهاري دقندهار حکمران سو .

امير شير علی خان دنوی کابل شير پور په جوړولو دناظر حسين علی‌خان تر کتنې لاندې پيل وکیٔ .

۱۸۷۰م ۱۲۸۷ق

سردار محمد يعقوب خان په قندهار کې ياغی سو او هرات يې ونيو، دهرات حاکم سردار فتح‌محمد خان او سردار محمد عزيز خان په جنګ کې مړه سول .

امير شيرعلی خان په افغانستان کې دنوی مدنيت په خپرولو پيل وکیٔ .

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې دجمعې په‌شپه ۲۷ ربيع الاول وواژه سو .

دافغانستان لومړی کابينه د سيد نور محمد شاه قندهاري صدراعظم په‌مشرۍ جوړه سوه‌چې دغه وزيران يې درلودل :

(۱) سيد نورمحمد شاه قندهاري دپښين دسيد سليمان شاه‌زوی لوی
~~حال کې پنځوس کلن وفات او د~~
نول مختار (صدراعظم) .

(۲) ميرزا حبيب الله خان وردګ لوی ملك (مستوفی الممالك = وزير ماليه) .

(۳) ارسلا خان جبار خيل لوی مينی دباندی (وزير خارجه) .

(٤) عصمت الله خان دعزيز خان غلجي زوی لوی مينی دغرو (حشمت الملك وزير کوهستانات) .

(٥) ميرزا محمد حسن خان لوی کښل (دبير الملك = سر منشی حضور).

(٦) حسين علی خان پنجشير ی تولمشر (سپه سالار)

(۷) احمد علی خان چغتائی لوی ټولو ل (معير الملك = وزير خزانه)

شيخ محمد اکرم افغانی چې د خيبر له اپريدو څخه و، او په شام اومصر کې علمی شهرت در لود او مشهور مدرس و، په قاهره کې وفات سو (ربيع الثانی).

شاه عبد الباقی مجد دی د شاه صفی الله مجد دی زوی د کابل د مجدد يانو نيکه په کابل کې ۹٤کلن وفات او ښخ سو (سه شنبه ۲۱ ربيع الاول) دشعر ديوان ئې درلود او متخلص په باقی و.

مير زا محمد اسما عيل د پيښور دحکومت سر محرر تسهيل القواعد افغانی– نصاب افغانی– قواعدافغانی وليکل.

مولوی احمد دنواز خان اخوند زاده زوی دپيښور دتنګی عيسی‌خيل

شاعر پښتو کتابونه وکښل:

آدم درخانی– توتی نامه– قصه‌جمجمه او نور.

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

د افغانستان لومړی اخبار شمس النهار په کابل کې دمرزا عبدالعلی په اهتمام خپور سو .

سيد نور محمد شاه صدراعظم دپالك انګريز سره د سيستان د سرحداتو او اوبو دويشلو لپاره هلته ولاړ، او بيا يې دمذاکراتو لپاره تهران ته هم سفر وکیٔ اود بمبئی له‌لاری کابل ته راغی .

امير شير علی خان يومنظم لښکر جوړ کیٔ چې شميرئی ٥٢ زرو ته رسيدیٔ .

شيخ الاسلام ملاخدا بخش دملا محمد قاسم زوی (عـط) شاعر اود شرح کلمه طيبه ليکونکی په هرات کې وفات سو .

صوفی محمد رسول ساکزی د قندهار مشهو ر عالم او نقشبند ی مقتدا ٥٥ کلن وفات سو (دوشنبه ۱۳ ذی‌حجه) .

سيد خان شبرغانی دقاضی سيد نعمان زوی نستعليق ليکونکی‌خطاط او شاعر اذنب تخلص ژوندیو .

ولی طواف دمحمد علی کابلی زوی ناخوانه شاعر په کابل کې ژوندی و .

سردار محمد يعقوب خان له‌هراته دامير شيرعلی خان حضور ته راغی او معافی يې وغوښته او بيرته‌هرات ته مقرر سو .

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

محمد زردار خان ناغر افغان په هندکی صولت افغانی دپښتنوتاريخ په اردو وکيښ. (دنو لکشور طبع ۱۲۸۹ ق) .

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق

سردار محمد يعقوب خان کابل ته راغیٔ او بندی سو او سردار محمد ايوب‌خان په هرات کې دپلار مخالف سو .

سردار حبيب الله خان دسردار عبدالرحمن خان زوی په سمرقند کې په دوشنبه ۲٥ د ربيع الثانی وزيږيد .

دانګريز دولت او روسانو ترمنځ دګرينويل او ګورچاکوف معاهده وسوه چې افغانستان د روسانو د نفوذ دسيمې څخه وتلی دی .

دکابل په بالاحصار کې دپلو لښکرو دمشق دقواعدو کتاب ۳۸۲ مخه مصور دقاضی عبدالقادر له‌خوا چاپ سو چې بولی يې پښتو دی .

دامير شيرعلی خان منظم عسکر ٥۱,۹۹۰ تنه او غير منظم ۲٤,۰۰۰ تنه‌وو چې ٤۰ زره ټوپك او ۳٦۹ توپونه‌يې درلوده .

برهان الدين لاغر دمير يو سف علی بدخشی زوی دجام‌جم او ديوان اشعار ناظم ژوندیو .

نعمت‌الله محوی دميمنې شاعر او احمد قلی بن سکندر هروی دآتش‌ښمان دتذکری مولف ژوندی وو .

پر شمالی وزيرستان دپرنګی‌حمله اود کجوری لوی جنګ اود بادی فقير شهادت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق حدود

قاضی عبدالرحمن خانملا دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی درفیصل التفرقه‌بین الضال‌والناجیه) رساله‌وکښېله (دکابل‌خطی کتابخانه)

۱۸۷۳ م ۱۲۹۰ ق

نائب محمد علم خان د ترکستان نائب الحکومه دامیر شیرعلی خان په امر میمنه ونیوله .

روسانو خیوا فتح کړه .

سید نـور محمد شاه صدراعظم دشملې په کنفرانس کې شامل‌سو.

د'میر شیر علی خان پـه فرمان (رمضان ۱۲۹۰ ق) عصمت‌الله خان جبارخیل حشمت الملك او (لـوی میڼی دغرو) وزیر داخله‌سو. امـیر عبدالرحمن خان دی په ۱۸۸۰ م په دار وځړاوه .

قاضی عبدالقادر پیښوری د امیر شیر علی خـان ددربار ښوونکی او مصاحب یا عسکری سکر تړو، چی دښتاوای امیری یاتشریح الجرایم‌اود عسکری تعلیماتنامو او وعظ نامـو مؤلف دی. دی دقاضی فضل قادر زوی او د خان علـما قـا ضی حسن لمسی دی. خـود انگریز جاسوس

قاضی عبدالسلام دقـاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی قاضی القضاتؤ .

دوست‌محمد ختك په‌قندهارکی‌په پښتو بدرمنیر اوبحرالعلوم اواخلاق احمدی منظوم کړه .

امیر محمد بـن عبد القادر بـن محمد اعظم سلیمان خیل کتوازی‌د امیر شیر علی خان په نامه الدافعه لشکوك الطایفة الوهـابیه پـه عربی تالیف کړه .

دمحمد عظیم ابکم نقاش ژوندپه کابل کی .

عبدالرسول قندهاری‌شاعر دسفر نامی اوازاد نامی مؤلف دخپل شعر دیوان جوړ کیء .

امیرشیرعلی خان دبالاحصارپه خاصـه سراچه کی دولیعهدی‌جلسه وکړه او سردار عبدالله‌جان ولیعهد سو. (۱ شوال ۱۲۹۰ق)

دشوال په دوهـمه شپه دسردار عبدالله‌جان دولیعهدی جشن وسو او په هرات کی سردار محمد یعقـوب خان مخالفت وکیء .

په دغه کال دشمالی ولایاتو(مزار شریف)مالیات پنځه لکه روپی وی اونائب محمد علم په‌مزارکی ترپونه جوړول.

دقندهار پلټنی دوه کاله کابل‌ته راغلـی، چی دلته عسکـری قواعـد زده‌کی.

سردار ولی محمدخان دکورم لوی ناب دهغه ځای دیاغی قبائلو تـوبـه نامه امیرته راواستوله اوصـدراعظم نورمحمد شاه ددوی‌مشرانوته‌خلعتونه ورکړه.

امیرشیرعلی خان خپل‌ولی عهـد دسوات آخوندته معرفی‌کیء اوآخوند همهغه ومانه اوتبریك‌ئی ورته‌ووایـه (دوشنبه ۱٤شوال ۹۰ق)

صـاحبزاده غلام جان دپنجشیر او نجراوکم ناب اوعلی محمد خان دکنر حاکم اوخدای نظرخان دغزنی‌حاکم‌و.

میر عنایت‌الله بـدخشی داصول

المي‌شمت ناظم‌اود دیوان‌خاوندوفات سو.

۱۸۷٤م۱۲۹۱ق

دنـاب محمد علـم‌خان مـرگ.

د شاغاسی شیردل خان لوی نـاب مقرری دشمالی ولایاتوپه حکمرانی.

امیرشیرعلی خان دکوچنی اخترپه ورځ دنولمشر حسین علی خان‌پـه سالاری اود قاضی عبدالقا در پـه ملګری دکابل‌دلښکرونمایش‌دمرنجان پغرنډی سره ولید، ۳۷ پلی کنډکه څلور رجمنټه سپاره لس‌توپخانی.

د کابل په سیمو کی سخته زلزله وسوه چی له پنجشیره تر کوهدامنه ۷۰۵۲ تنه مړه او ۳۹۰۰ تنه زخمی سوه . په پروان کی ۱۳۰۰ تنه اوپه کابل کی ۱٤ تنه مړه سوه (شمس النهار ٦ـ۷ رمضان ۹۱ ق) .

میر عبدالرحمن دواخان حاکم مړ سو (۱۵ صفر ۹۱ ق)

نظام الملك د چترال د میر زوی دامیر شیر علی‌خان دربارته‌راغیء .

شاغاسی شیر دل خان ته دلوی ناب او دده زوی خوشدل خان تـه د کمکی ناب او میرزا محمد حسن خان د بیر ته د کمناب لقبونه ورکړه سره او میرزا محمد نـبـی خان وا صل وفات سو.

سردار شیر علـی خان هـزاره وفات سو .

سردار نصـرالله خـان د امـیر عبدالرحمن خان زوی په سمر قنـــد کی وزیږیدی (چهار شنبه ۳۰ صفر ۹۱ ق).

د افغانستان د لـومـړی جنگ تاریخ د جان ولیم کـې تالیف دری ټوکه دریمه طبعه په لندن کی‌خپور سو .

هنری والتـر بلیوچـی په ۱۸۷۲ م افغانستان ته‌راغلی و، په‌خپل کتاب (له انډوس ترتا یگریس پوری) کی دافغانستان احوال‌ئه‌لندنه خپور کیء (۱۳ فصله) .

ملا شاه پسند پوپلزی د قندهار د نیش اوسیدونکی عارف او شاعـر د قادری طریقی خلیفه په نیش کـی ۷۵ کـلـن وفات سو (ولادت ئـی ۱۲۱٦ ق) ده زاد الرحلین په پښتو نظم کیء (دلاهور طبع ۱۳٤۷).

۱۸۷۵ م ۱۲۹۲ ق

میرزا نیازی دملابرات زوی‌دسمنگان شاعراوخطاط چی دوه‌دیوانه‌یی لرل وفات سو .

د امیـر شیر علـی خان نصیحت نامه ((تحفـة العلـماء)) د قاضی عبدالقـادر پیښوری په اهتـمام او د میرزا بیضا خان په خط ۸۰ مخه پـه کابل کی چاپ سوه .

د باجوړ د فیض طلب خان او د ناوه‌گی د غلام حیدر خان اختلاف د امیر شیر علی خان په توصیه فیصله سو (۲ شوال ۹۲ ق) .

مـلا سکندر اخند پـه کابل کی قاضی عسکر و .

۱۸۷٦ م ۱۲۹۳ ق

نواب عطا محمد خان د انگریـز سفیر له‌امیر شیرعلی‌خانه وغوښتل چی دروسانو دپیش قدمی، دنیولو لپاره د انگریزانو مامورین افغانستان ته پریږ دی خو امیر شیر علی خان

نه و منله .

انگریزانو کوټټه ونیوله .

سید نور محمد شاه صدر اعظم او میرا خور احمد خان او میرزا محمد باقر افغانی سیاسی ډله د مذاکراتو لپاره پیښور ته ولاړه .

اخوند زاده حضرت ملا یحیی دملا عبدالله زوی د هرات عالم او مدرس دهرات په دښت یلان کی وفات سو.

محمد عمر خان د محمد کلان پوپلزی زوی د خپل وخت پښتو او فارسی شاعر او خطاط او مؤلف په مزار شریف کې وفات سو .

محمد علم خان وکیل الدوله پوپلزی د عبدالله خان زوی په کابل کی وفات سو.

عبدالعلی مستغنی د فارسی او پښتو مشهور شاعر د ملا رمضان هوتک زوی د ملا قضا لمسی د ملا رسول داد کړوسی د کابل په بالا حصار کی وزیږیدی (۱۷ ذی حجه)

مستوفی حبیب الله خان له هراته کابل ته راوغوښتل سو، او پرځای یی سردار محمدعمرخان دسردار محمد عظیم خان زوی د هرات په حکومت مقرر سو .

د امیر شیر علی خان له در باره احمد خان ساکزی د جلال آباد حاکم سوات ته د اخوند عبدالغفور د لیدو لپاره استاځی ولاړ .

د لوگر دموسیی فیض محمداخوند زاده پښتو روضة‌المجاهدین د امیر شیر علی خان په نامه نظم کیء (د کابل خطی کتابخانه) .

پیر امان الله د مولانا رحمت‌الله قاندهاری زوی دخپل عصر مشهور صوفی او زاهد په غزر کی وفات‌سو.

۱۸۷۷ م ۱۲۹٤ ق

د پیښور په کنفرانس کی دسید نور محمد شاه صدر اعظم او سر لیویس بیلی مذا کرت ناکام سول (۳۰ جنوری) او سید نور محمد شاه په پیښور کی مړ سو ، او میرزا حبیب الله خان مستوفی د ملا شاه محمد او تاج محمد پوپلزی او میرزا محمد طاهر سره پیښور ته دمذاکری لپاره ولاړل ، مگر له جمروده بیر ته نگریزانو راواستول .

ارسلا خان وزیر خارجه مړ سواو پر ځای ئی ملا شاه محمد قطب‌خیل وزیر خارجه مقرر سو .

سردار محمدعلم خان دپشت‌رود حاکم معزول سو او پرځای ئی سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی مقرر سو .

د سلطان عبدا لحمید له خوا حاجی محمد حسن خان بگرامی وال د کابل در بار ته د خاص استاځی په ډول راغی ، او دعثمانی دولت سفیر فوزی افندی و ، چی مستشارئی هدایت الله او با شکاتب ئی حسین او د وه تنه غړی یی منیر او خیری بیك وو.

د اگریز سفیر په کابل کی نواب محمد حسن خان اونائب یی عطامحمد خان اومنشی یی بختیار خانو .

د قاضی عبدالقادر (بنوونکی صاحب بهادر) وعظ نامه د بالاحصار په چاپخانه کی چاپ سوه .

د پست ټکټ (محصول چاپارخانه دارالسلطنه کابل ۱۲۹٤) خپور سو چی د زمری سر ئی په منځ کی کښل سوی دی .

اخوند عبدالغفور بن عبدالواحد (اخوند سوات) لوی نقشبندی او قادری مرشد او مجاهد د سوات په سیدو شریف کی په ۱۲ جنوری وفات او ښخ سو . (ولادت ئی دلوړ سوات په شامیزی صافیو کی د ۱۷۹۰ م حدود) دی د سوات د ریاست او شرعی حکومت مؤسس دی .

د سلیمان بن ابراهیم قندوزی بلخی حسینی صوفی مؤلف وفات . داجمع الفراید ، مشرق الا کوان ، ینا بیع المو ده مؤ لف (ولا د ت ۱۲۲۰ ق)

۱۸۷۸ م ۱۲۹٥ ق

په ۲۲ جون ستهیلا ټوف د روس نماینده کابل ته راغیء . اوپه ۱۱ اگست دامیر شیر علی خان دربارته ورسیدی او د یوی معاهدی مذاکره ئی ور سره وکړه .

امیر شیر علی خان د انگریز رالیږلی نماینده سر نیول چمبرلین نه را پرینښو چی افغانستان ته راسی کلنل کرودیکوف لەسمر قنده هرات ته راغی (نومبر) په ۳۱ د اکتوبر لارډ لیټن د هند ویسرا افغانستان ته‌اولټیماتوم ورکیء په ۲۲ دنومبر د انگریز او افغان دوهم جنگ‌ونښت اوانگریزی لښکر پر افغانستان‌راغلل

سردار عبدالله جان ولیعهد ۱۷ کلن وفات او په حرم باغ کی ښخ‌سو (د نقیب باغ) د ۱۷ شعبان شپه ۱۲۹٥ ق .

پر راتی زو پښتنو د انگریزانو لښکر کشی دمله کنډ پرخوا .

میر محمود شاه بدخشی د میر احمد شاه زوی د دیوان اشعار خاوند وفات سو .

سردار محمد یعقوب خان چی بندی وله قیده ایله سو او د کابل حکمران مقرر سو او سردار محمد ایوب خان هم له مشهده هرات ته راغیء .

ددغه کال تقویم د ملا عبدالرحیم او عبدالرحمن استخراج د کابل د شمس‌النهار پەچاپخانەکی چاپ‌سو.

دغه د وه ورونه د عزیز الله اخند زاده قند هاری زامن وو .

د کابل د شمس النهار په مطبعه کی مجمع البحرین یعنی مقابله حکمت قدیم و جدید د حکیم او ډاکترچتین شاه تالیف چاپ سو . او داله‌لمړیو مطبوعاتو څخه دی .

قاضی طلا محمد د قاضی حسن خان زوی د پښتو – فارسی – عربی لیکوال او شاعر او تکړه مؤلف په پیښور کی اوسیدیء . د عربی او دیوان خاوند او د جواهر النغز – سلوة التقریر – نفحة المسك – تسلیته العقول سلوة الکئیب مؤلف.

د افغان وار په نامه د جنرال‌ایبټ ورځ لیک ۳٤٦ مخه له لندنه د افغانستان پر احوال له ۱۸۳۸ تر٤۲ م پوری خپور سو .

نور محمد نوری قند هاری د افغانستان تاریخ وکیښ چی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سدوزو او محمد زو احوال لري .
(د لندن د انډیا آفیس خطي نسخه)
ده د امیر شیر علي خان په نامه یو پند و گرامر هم کښلی دئ .

دی دگلشن امارت هم مؤلف دی د امیر شیر علي خان سوانح تر ۱۲۸۷ ق پورې (د کابل چاپ ۱۳۲۵ ش) پر کور مې د پرنگیانو حمله او له دوی سره د خلکو غزا .

ارباب عبدالرحمن خلیل دعبدالکریم زوی دپښتو او فارسي او عربي لیکوال اوشاعر دمردان اوسیدونکی ژوندیو .

۱۸۷۹ م ۱۲۹۶ ق

پر افغنستان دانگریزی لښکرو حمله اود انگریز او افغان ددوهم جنگ پیل .

امیر شیر علي خان له کابله بلخ ته ولاړاو ۵۸ کلن په پنجشنبه۲۹صفر ۱۲۹۶ په مزار شریف کې مړاوښخ سو (ولادت ۱۲۳۸) .

په کابل کې امیر محمد یعقوب خان پادشاه سو . (ربیع الثاني ۱۲۹۶) .

جنرال رابرټس کابل په ۱۲ د اکتوبر ۷۹م ونیوئ .

دگندمك معاهده په ۲۶ مې امضاء سوه (٤جمادی الثانیه ۱۲۹۶) .

په ۲٤ جولایي ۷۹ دانگریز سفیر کیوناری کابل ته راغئ خوپه ۱۶د رمضان ۹۶ ق ۳ دسمبر ۷۹ په بالاحصار کې و وژل سو او خلکو پر انگریزانو حملې شروع کړې . انگریزانو بالاحصار وران کئ اود ذیحجې په میاشت یې امیر یعقوب خان دیره دون ته واستاوه .

محمد جان خان وردگ، ملامشك عالم اندړ، محمد عثمان صافي په کابل کې جهاد شروع کئ اود تپه مرنجان از کوه اسمایي جنگونه وسوه، محمد عثمان خان شهید سو .

امیر شیر علي خان لهمزاره خپل آخري مکتوب جنرال کو فمان ته تاشکند ته دیوه سیاسي هیئت سره واستاوه: سردار شیر علي خان قندهاري ـ شاه محمد خان وزیر خارجه ـ قاضي عبدالقادر پیښوري

ملا دین محمد مشك عالم مشهور عالم اومجاهد اوملا عبدالغفورلنگری اومحمد جان خان وردگ په جهاد کابل ته راغلل .

پرنگیانو دگندمك دمعاهدې سره سم کورمه خیبله وبلله، خو پښتنو لهدوی سره دریمه غزا شروع کړه، اوغازی محمد سرور خان چکي دغزا مشرو .

دنیراه لام اوله پرنگیانو سره غزاوی. چې دپرنگي ۵۳ زره لښکر پر پښتنو باندې ورغلل .

دټالك پر بازار دپښتنو مجاهدینو حمله اود ٦۵۳ تنه انگریزي سپاهیانو وژل . (شنبه ۱۰ جنوری ـ ۲۶ محرم) .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۷ـ۹۸ ق

دمیوند جنگ اود انگریزانو ماته ۱۷ شعبان ۹۷ ق ۲۷ جولایي ۸۰م.

جنرال رابرټس له کابله قندهار ته ور سیدی او سردار محمدایوب

خان یې مات کئ ۳۱ اگست ۸۰م سردار عبدالرحمن خان له سمر قنده تر آمو را واوښت قندوز ته راغئ (٤ جمادی الثانیه ۹۷ ق) .

د سردار عبدالرحمن او گریفن مذاکره او موافقه په زمه کې .

امیر عبدالرحمنخان په ۵ درمضان ۹۶ق (جولایي ۸۰م) په کابل کې پادشاه سو او انگریزانو هم ومانه او کابل یې ورو سپاره .

۱۸۸۰ـ۱۹۰۱ م ۱۲۹۷ـ۱۳۱۹ق

دامیر عبدالرحمن خان د امارت دوره .

جنرال رابرټس د قندهار د پیر پایمال په جنگ کې په ۲٤ رمضان سردار محمد ایوب خان مات کئ . او ایران ته ولاړ. امیر عبدالرحمن دشوال په میاشت کې قندهار ته ورسیدئ .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۸ ق

امیر عبدالرحمن خان دقندهارله علماو څخه ملاعبدالرحیم اخوندزاده کاکړ اوملاعبدالاحد پوپلزی دقندهار په خرقه شریفه کې ووژل (شوال) سردار عبدالرسول خان د قندهار حاکم او سپه سالار غلام حیدر خان توخي عسکري مشر او ملا یوسف رستاقي کوتوال او ملا سعد الدین خان قاضي مقرر سول .

مولوی احمد جان تاجر الکوزی په قندهار کې دامیر عبدالرحمن خان د فتح مدحیه دالیه قصیده وویله .

سلطان محمد خالص قندهاری د موسی خان بارکزی زوی خپل (تاریخ سلطاني) دامیر محمد ایوب خان په نامه په بمبئی کې چاپ کئ داکتاب په ۱۲۸۱ق شروسوی او تر ۱۲۹۷ ق پورې وقایع لري .

په وزیرستان کې پرمکین باندې دپرنگي حمله اود خلکو جهادونه تر ۱۸۸۱م پورې جاري و او مولانا گلابدین شهید سو .

د پرنگي سره دوموندو جهاد اود میچني اومه غزا .

په ذیحجه کې سردار عبدالقدوس خان هرات ونیو .

د سردار شیر علي هزاره زوی تسلیم سو، سید محمود کنری او محمد اکبر خان دلال پورې بغاوت وکئ ، سید محمود راولپنډی ته وتښتیدی او اکبرخان په کابل کې نظر بند سو .

امیر عبدالرحمن خان دپنځه لکو روپو اخیستلو لپاره ملا ابوبکر او محمد اکبر تاجران دپیښور کمشنر وتړ فیلډ ته معرفي کړل، دغه خط دپیښور په موزیم کې دی (۲۷صفر ۱۲۹۸) .

امیر عبدالرحمن دهند دویسرا په خواهش جنرال میر احمدخان د افغانستان په وکالت په ډهلی کې مقرر کئ اود ویسرا په نامه یې په ۲۵ صفر اود پیښور دکمشنر په نامه یې په ۲۷ صفر مکتوبونه ولیکل (دپیښور موزیم) .

میرمحبتي الفت دمیر مرتضی زوی په کابل کې ۷٤ کلن وفات سو . (ولادت ۱۲۲٤) د فارسي ښه شاعرو .

دا ملا عبد الله بن مراد محمدبدخشي شاعر دخپل شعردیوان ترتیب کئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار غلام محمد طرزی د خپلی کورنۍ سره دهند کراچی ته فرار سو.

دبرگه یرنات په افغانستان کی د ۱۸۳۸ تر ۴۲م پوری احوال په ۱۱۳ مخه کی په بمبئی کی چاپ سو

قاضی عبد الرحمن دامازو گړهی (مردان) افسانهٔ دلپذیر په پښتو نظم کړه.

۱۸۸۱ م ۱۲۹۹ ق

انگریزانو په اپریل ۸۱م کی قندهار امیر عبد الرحمن ته وسپاره او دی بیرته په ۲۲ محرم ۹۹ق کابل ته را ور سید.

جنرال فرامرز خان هرات ته مقرر سو.

دشوال په میاشت کی ناظرمحمد سرور خان دسردار عبدالقدوس خان پر ځای دهرات حکمران مقرر سو او دغه سردار بندی سو.

سردار محمد صدیق خان د نظر محمد خان زوی دسردار امیر محمد خان لمسی په پیښورکی دمیوند جنگنامه په فارسی مثنوی نظم کړه (۱۷ شعبان ۹۹) ق

دامیر عبد الرحمن خان لښکرو لغمان ونیوی.

۱۸۰۲– ۱۸۸۲م ۱۲۱۷– ۱۲۹۹ ق

دمحمد تقی بن حسین هروی عالم، دنهایت الامال او توضیح الحساب او عیون الا حکام دمؤلف دژوند وخت.

سردار عبد الرسول خان دقندهار نائب الحکومه معزول سو او دخلکو اتیا زره روپی اود حکومت لسس زره

ځای یی سردارنورمحمدخان دسردار سلطان محمد خان زوی دقندهار نائب سو.

دهراوت دخلکو ښو ربنت آرام سو او صاحب خان علی‌زی د هغه ځای حاکم دښمور ښتیانو مشرنائب اکرم ونیوی‌ء وکابل ته یی راواستاوه.

سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی دفراه حاکم، سردار ابراهیم بلوڅ په چخانسور کی تاراج کی‌ء اوسردار تاج محمدخان بلوڅ هم افغانستان ته راغی‌ء.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کی دهغه ښار کلااودچار باغ عمارتونه ترمیم کړه اودغوریانو کلائـی هم جوړه کړه.

مخدوم قلی خان له‌مرو څخه امیر عبدالرحمن خان ته عرض وکی‌ء چی مرو په افغانستان پوری ونښلوی (لکه پخوا) ترکملجو تره کو باندی دامیر دلښکرو بری اوکنړ نیول اود میمنی دوالی راینول له‌شنوارو سره دامیردلښکرو جنگ.

۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ ق

دانگریزانو یو مسلمان نماینده عطاء الله خان په کابل کی مقررسو ،تر دی وخته گریفن او قاضی عبد القادر پیښوری په پټه په کابل کی وو.

امیر عبدا لرحمن خان ،محمدجان خان وردگ اودعصمت الله خان جبارخیل کورنۍ او نور دری زره تنه بندیان کړل.

د ربیع الاول په پنځلسمه امیر

په قندهار کی دمنزل باغ او د جلال آباد دشاهی باغ ودانونه.

دهرات دمصلا ورانونه.

شهزاده لوبا نوف او لارډ گرینویل دروسس او انگریز له خوا د۱۸۷۳م دگور چاکوف پر موافقه نامه باندی دافغانستان په باب کی خبری وکړی

مولوی عبد الرؤف قندهاری د سراج الاخبار مؤسس په کابل کی دمدرسهٔ شاهی مدرس او دحضور عربی ترجمان مقرر سو (وروستنی ملای حضور) .

په دغه کال دامیر عبد الرحمن گرده لښکر ۷۴۰ ر۵۸ تنه وو.

سردار محمد حسن خان سیاه او سعدو په منگلو کی ونښوریدل، خو جنرال غلام حیدر خان اورکزی دوی دتیراه خواته وشړل او زرمله ئی ونیوله.

مولوی احمد جان دپښتو تکره نثر لیکونکی دگنج پښتو او تاریخ افغانستان لیکوال په پیښور کی ژوندی و.

مولانا محمد عثمان بن محمد علی باد خانی لوگری دعجائب الاخبار او گلشن اسرار اونورو تألیفاتو خاوند عالم ژوندی و.

رحمت بدخشی دمیرزا اسماعیل زوی دپنځو دری دیوانو خاوندشاعر ژوندی و.

دپنجشیر دخلکو ولاړیدل او ددوی بیرته ارام مول.

دقندهار داخکزو ښورښت اوبیرته امر منل.

۱۸۸۳ م ۱۳۰۱ ر۲ق

روسانو دتجن رود مجاری دهرات شمال غربی سیمی ونیولی.

انگریزانو دکوټی تووله سیمه ونیوله.

امیر عبد الرحمن خان شغنان او روشان ونیول.

امیر عبد الرحمن خان ته‌دوولسس لکه روپی دکاله انگریزانو کومک منظور کی‌ء.

دانگریز او روسس گه کمیسیون دافغانستان دشمالی او غربی سرحداتو دټاکلو لپاره مقرر سو.

او امیر عبدالرحمن خان په‌پنجشنبه ٦ذیقعده ۱۳۰۱ق ددی کمیسیون د منلو فرمان صادر کی‌ء او خلکو ته ئی هدایت نامه صادره کړه.

سردار محمد نادر خان دهند په دیره دون کی وزیږیده(۲۱ حمل ۱۲٦۲ شس ۱۳۰۱ق) .

سردار محمد ایوب خان په تهران کی و، دمیمنی دوالی دلاورخان په غوښتنه له تهرانه پټ د دغو مشرانو سره مشهد ته راغی (۱۰ ربیع الاول) سپه‌سالار حسین علی خان –جنرال پرویز شاه خان– خوشدل خان لوی ناب– سردار محمد هاشم خان– قاضی عبدالسلام خان– عبد الله خان ناصر–احمدعلی خان – مگردغه ډله دایران حکومت د انگریزانو په غوښتنه ونیول او په قوچاق کی نظر بند کړه.

په دغه واقعه کی دلاور خان هم په میمنه کی یاغی سو، خو امیر عبد الرحمن خان میرمحمد حسین خان هلته والی وټاکه او میمنه آرامه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتار او کنبیر دکا فراتو حمله پر ځای شنګ اود لغمان دحاکم سردار ګل محمد خان په مشری د دوی شړنه.

محمد علی غریب دسید ځای زوی دپیښور دسیمې اوسیدو نکی عالم دپښتو او فارسی شاعر دډیرو عربی کتابو حاشیه لیکونکی ژوندی و.

۱۸۸٤ م ۱۳۰۱ ق

(۱۵ جمادی الاولی ـ۱۳ مارچ)
سید جمال الدین افغانی په پاریس کی دعروة الوثقی جریده په عربی خپره کړه.

دوهمه طبع ئی په قاهره کی ۱۳۲۸ق دتوفیق مطبع ۲۳۲مخه.

دامیر عبدالرحمن خان پخپل خط او انشا دهرات حکمران محمد سرور خان ته یوه مفصله هدایت نامه صادره سوه.

۱۸۸٤ م ۱۳۰۲ ق

سر پیتر لمسډن انګریز د سرحد ویشلو دلی‌مشر هرات ته‌ورسید او دافغانستان له خوا قاضی سعدالدین خان ورغی.

انګریزانو دکوټی دریل لارجوړه کړه او روسانو پل خاتول ونیوی.

امیر عبدالرحمن په پنجشنبه ۲٤ جمادی الاولی ۱۳۰۲ ق له‌کابله راولپنډی ته رهی سو اوپه‌پنجشنبه ۱٦ جمادی الثانیه ای دهند ویسرا لارډفرن سره ولیدل اوپه ٦ درجب جلال آباد ته را ور سید.

انګریزانو دروسانو دپیشر فت د مخ نیوی لپاره‌خپل ۵۰ زره مجهز لښکر کوټی ته راوستل.

درجب په میاشت لمسډن هند ته ولاړ اود سرحد ویشلو کاریې کرنل رجوی ته وسپاره.

نظام الدین انصاری دکمال‌الدین مزاری بلخی زوی دخپل عصر خطاط او شاعر او مولف د (اعتقا د لمتحققین) په نامه بر اسلا می فرقو باندی یوه رساله په‌کابل کی وکښله (یکشنبه ۲۲ ربیع الثانی ۲ ق)

سردار غلام‌محمدخان‌طرزی دسردار رحمدل خان قندهاری زوی ددری شاعر او لیکوال او خطاط هنر مند چی دامیر عبد الرحمن‌خان په امر هند ته فرار سوی‌و له ٤٥ تنو خپلوانو سره له کرا چی څخه بغداد ته ولاړ.

په‌راولپنډی کی دامیر عبدالرحمن خان او دهند دوایسرای دمذاکراتو راپور (سوال وجواب دو لتی) په پښتو او دری له کابله چاپ اوخپور سو دپښتو مترجم یی ملا غلام جان لغمانی دی.

امیر عبدالرحمن خان دهرات د ساتنی لپاره په شل لکه روپی دیرش‌زره لښکر تیارکړل، انګریزانو ۲۸ لوی، توپونه او ګولی ورکړی او ٤۰۰ تنه تو پچیا ن هم تیار سول.

دسوات او بنیر دخلکو نما ینده ګان امیر عبد الر حمن ته راغلل او امیر د دوی اطاعت ومانه او د افغانستان دساتلو اطمنانیی ورکی‌ء (۲۲ ذی حجه).

دروس او انګلیس د شمالی افغانستان د سر حد و یشنی

قرارداد عملی سوآو دهنه ذوالفقار او مروچاق افغانستان‌ته پریښوول سوه.

سردار محمد هاشم خان (وروستنی صدراعظم) په دیره دون کی وزیږیده ی.

۱۸۸۵ م ۱۳۰۳ ق

روسانو دذوالفقار خواته آق رباط ونیو او پنجده ته پرمخ راتله.

دمارچ په ۱۸ روسانو په‌تاښکیپر یون کی افغانان مات کړه او پنجده یی ونیو.

دانګریز او روس دسرحد ویشلو ډلی په نو مبر کی بیا سر ه‌ولیدل اود افغان ـ روس دسرحد لومړی ځلی یی رسماو درا و ه.

کرنل ستیوارت انګریز ی منصب دار دهرات استحکامات وکتل او خلور لکه کلداری یی داستحکام لپاره ور کړی.

ملا مشک عالم دین محمد اندړ ددوهم جنګ لوی‌مجاهدپه پنجشنبه ۱۰ـ ربیع‌الاول ۱۳۰۳ق‌وفات‌سو.

مستو فی حبیب الله خان وردګ (لوی ملك) د امیر شیر علی خان مشر وزیر په راولپنډ ی کی دفرار په حال‌کی وفات سو دده و لادت دوردګ په‌جغتو کی ۱۲٤۸ ق و.

قا ضی عبد الوا حد صریر د سمنګان شاعر او عالم او خطاط ۸۰ کلن په بخارا کی‌وفات سو (۲۲ شوال) سردار غلام محمد طر زی له‌بغداده شام او استانبول ته ولاړ او دعثمانی سلطان میلمه و.

دجلال‌آباد شاهی باغ دعبدالسبحان خان په مهندسی جوړ سو.

امیر عبدالرحمن خان خپله پند نامه دنیا ودین په‌کابل کی دروژی په میاشت کی وکښله (د کابل دخطی نسخو کتابخانه او هم د کابل چاپ) دامیر لښکروټول لغمان رایت‌کی‌ء.

رضوان الله رضو ان ماما خیل دهوتی مردان اوسیدو نکی فقیه او طبیب او دپښتو شاعر او لیکوال «طب اکسیر» په‌پښتو وکیښس.

۱۸۸٦ م ۱۳۰٤ ق

دانګریزانو قبضه پر ټول پښین اوسیوی، دروسانو د جلوګیری په بهانه انګر یزانو دبولان دریل لارجوړه کړه.

دسر حداتو دویشلو ډله په‌اکتوبر له کابله هند ته ولاړه اوسر حدی قرار داد په جو لایی ۱۸۸۷ م په پتر ز برګ کی امضا سو.

اندړ و او غلجو اقوامو دملا مشک عالم دزوی ملا عبدالکر یم په مشری سر واخیست.

قاضی سعد الدین خان دهرا ت حکمران مقرر سو.

سردار نورمحمد خان دو لی‌محمد خا ن ز و ی په خو ست کی اوتیمور شاه خان نایب سالار په هرات کی یاغی سول، او د سردار محمد ایوب خان راتګ هرات ته ناکام‌سو او خان یی په مشهد کی انګر یزا نو ته وسپا ر ه چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هندوستان ته ولاړ سی .

دهـوتکو اوتـره کو ولاړیدل او ددوی رایتول .دآخوند ملا نجم الدین ظهور دننگرهار په قبایلو کی .

۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ق

روسا نو کرکی ونیو .

دروسانو اوانگریزانو حکو متـو د افغانستان او روس د سرحداتو پرویشنه باندی آخرنی موافقه وکړه ملاولی الله تیراهی دقبایلو مشر مړ سو .

شاه ابو الفیض او شا ءمحمـود خان دروازی مشـران او ورو نـه سردار عبد الله خان دقطغن حکمران ته تسلیم سول او کا بل ته‌راغلل امیر عبد الر حمن جلال آباد ته ولاړ .

مفتی عیسی مخدوم دنیاز محمد بلخی زوی ، عالم او شا عر په‌بخارا کی مړ سو (دده ولادت ۱۲٤۲ ق) دعایشه درانی فارسی دیـوان پـه کابل کی دامیر عبدالرحمن په امـر چاپ سو .

سید فخر الدین مجنون شـاه د سید هاشم کابلی زوی دبوستا ن خیال شاعر (طبع لاهور ۱۳۲۸ ق) دکابل په ده افغانان کـی مړ سو سه شنبه ۸ ربیع الاول (ولادت یی ۱۲٤۲ ق).

دپرنگی حمله پر بونیر باندی.

پرنگیانو پر کور می بیایرغلونه وکړل اوخلکو ځلرمه غزا ور سره ونښلو له .

میر محسن قند هاری دسیدنعیم خان زوی دیورپ جغرا فیا له عربی ځخه تر جمه کړه (دکابل خـطـی نسخه)

احمد پیښبوری پـه پښتو انیس الواعظین او قصص الا نبیاء نـظم کړل .

میا حسیب گل کا کا خیل دپښتـو دافع‌الغم اوزاد الفر ح او گلدسته حکایات مولف ژوندی و .

سید محسن دمیر حسـن زو ی متخلص په (شا مل) بالا حصاری کابلی شاعر وفات سو دوه دشعر دیوا نه لری (ولادت یی ۱۲۳۸ ق)

۱۸۸۸ م ۱۳۰٦ ق

سر دار محمد اسحق خان پـه مزار شریف کی‌یاغی سو، په‌پنجشنبه ۲۰ محر م یی دنایب سالارغـلا م حیدر خان سره په‌غزنی گك کی‌جنگ وکیء ، او مغلوب سو بـخارا تـه وتـښتـید .

امیر عبدالر حمن په ۱۹ دصفـر له کابله د بلخ و لایت ته رهی‌سواو په‌مزار شریف کی دتو پك وار پر وسو خوخطا ولاړ او امیر زخـمی نسو .

په ۲۸ دجماد ی‌الاولی امیرفرمان صا در کیء چی چمن انگـــر یزی حکو مت ته وسپاری چی هلته دریل درید ځای جو ړ کی.

په باجوړ کی دجنډول دعمراخان او ددیر دخان جنگ .

سردار غـلام محمد طرزی په شام کی اخلاق حمید ه کتاب دسلطا ن عبدالحمید په‌نامه وکیښس .

له پرنگی سره دپښتنو جنگ په کوټکی کی .

سعد الله دغلام حضرت قند ـ هاری زوی خپل تفسیر کـشـف المحجو بین عن‌خدی تفسیرالجلالین تالیف کیء .

دغلجو ښور ښت آرام سو او په کونړ کی صافی وښور ید ل .

۱۸۸۹ م ۱۳۰۷ ق

قاضی میر جمال الد ین پښه ی پـه مزار شریف کی پـه ۹ محرم مړسو .

د انگریز حکومت پر ژوب باندی جاری سو .

جنرال میراحمدخان دافغا نستان سفیرپه‌کلکته کی مړ سو او پرځای یی دده زوی کر نیل ولی احمد خان هلته سفیر مقر ر سو .

په ۲۲ دذیقعد ی امیر عبدالرحمن خان له مزار شر یف ځخه کابل ته را ستون او شاغاسی محمد سرور خان دهغه ځای حکمران وټاکل سو (۲۱ شوا ل)

دهزارد قبا یلو یاغی توپ او د هغو د رایتو لو لپـاره ذ سر دار عبدالقدوس خان مقررول .

میرزا یعقوب‌علی‌داحمد علی‌خافی زوی دکابل دچند اول اوسیدونکی چی دسر دار محمد اسحاق سر ه سمرقندته فرار سوی‌و دافغانستان دمتاخر و پاچها نـو تاریخ لـیکل یی په سمر قند کی شروع کړ ه (رمضان) دده ولادت په کابل کـی ۱۲٦۷ ق‌و .

دارمستتر مشهـور فرا نسو ی مستشرق خـپل پـښتو کـتـا ب د پـښتو نخـوا هـا ر و بـهـا رد پښتو پر ملی سندرو باندی پـه پاریس‌کی چاپ‌کیء .

خان علو م سعد الدین خـا ن قاضی القضات دازالة الشین فی‌حق الو الدین رساله‌دحضرت محمد(ص) دوالدینو دایمان په باب کی وکښله (دکابل خطی کتابخانه) .

د مالیاتو او رسمی دفترو اصلاح او فرد په کتاب تبدیلول .

دانگریز د سفیر کرنیل عطاالله خان پرځای محمد افضل خان گنډه پور په کابل‌کی سفیر سو (شعبان)

دهزاره سیمی دتسخیر لـپاره د امیر عبدالرحمن فرمانو نـه صادر سول .

په باجوړ کـی چی ددیر خان او عمراخان جگړه ښتی‌وه ددیر خان ماتسو او عـمراخان دیـر ونیوی (جون) .

د بـد خشان دمـیر لـور امیر عبدالرحمن خان نکاح کړه او کابل ته راغله (جون) .

سردار محمد یوسف خان دامیر دوست محمد خان زوی پـه شمالی افغانستان (بلخ) کی حکمران سو.

(جولائی) جنرال غلام حیدر خان اورکزی عسکری مشرو .

روسانو دپنجده مرکز تخت بازار دافغانستان سره دتجارت مرکزکیء (جولایی) .

دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر فیروز کوهیانو باندی بری و موند (جولایی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیر عبدالرحمن خان خپل مشر زوی سردار حبیب الله دملکی کارو مشر او سردار نصرالله‌یی د کابل عسکری مشر وټاکه (جولایی) .

سردار محمد ایوب خان په مری او راولپنډۍ کی عمر تیراوه .

امیر عبد الرحمن خان انګلیسی انجنیران منع کړل چی‌دکابل پررود دافغانستان خواته راتیر نسی .

دهندوستان انګریزی اخبارو خپل حکومت‌ته انتباه‌ورکړه چی داحرکت دوستانه ندی (ستمبر = محرم) .

دپیښور دباړی ور جو او دبر غاله تنباکو تخمو نـه افغا نستان تـــه راوغوښتل سوه (ستمبر) .

میرمحمدعلی‌دافغانستان دپوستی‌مشر په پیښور کی مقرر سو (سپتمبر)

د تعمیرانجنیر مسترپائن انګریز کابل ته راغی .

دری تنه خارجیان یو روسی بل رومی بل سمرقندی له افغانستانه دخیبر پرلار وایستل سوه (دسمبر)

منګل و ښوریدل اولــه خوسته ددوی مــقا بــلی تــه لښکر راغلل (دسمبر).

ښاغاسی محمد سرور خان دبلخ نائب الحکومه سړی‌هوا ناجوړکیء او په‌کابل کی دډاکترغلام قادر خان‌تر علاج لاندی سو (دسمبر) .

جان‌محمد خان خزانه‌دار دخیانت په‌الزام موقوف سو . (ستمبر).

انګریزانــو ږوب او قــدرزی او شیرانی او وانــه ونیول اولاری‌یی جوړی کړی (نومبر– ربیع الاول) .

حاجی ملاعبدالخالق اندړ عالم د کابل دشاهی مدرسی مــدرس ۹۵ کلن وفات سو(۱٦ ربیع‌الثانی) .

مریم کنیزک دسید عبدالله لــوز د هرات د کرو خ فارسی ښا عره ددیوان خاونده وفات سوه(ولادت‌ئی

۱۲۵۷ ق

دافغا نستان سره دروسی تجارت انکشاف او په پنجده کی دبریکوف او لوګو ئینوف سودا ګرانوفعالیت (جولا یی)

سر ادرمحمد شریف خان‌دامیر دوست محمد خان زوی ٦٥کلن مړ او په بغداد کــی ښخ سو (ولا دت ۱۲٤۳ق)

سرور سلطان دلوېناب شیردل‌خان بارکزی لور چی په ۱۲۹٤ق زیږیدلی وه پنځلس کلنی دسردار حبیب‌الله سره‌واده سوه (۲۷ رمضان) داد اعلیحضرت امان الله خان مور وه.

ملارمضان هوتك‌دسردار نصرالله‌خان لپاره عقاید نسفی په فارسی ترجمه کیء (دکابل خطی کتابخا نه)

۱۸۹۰ م ۱۳۰۷ ق

داسمار نیول او ددغه ځای دخان راینول.

۱۸۹۱ م ۱۳۰۸ ق

دکوزك سوری کول ختم سوه او دمارچ په‌میاشت کی‌دهند سپه‌سالار فتتاح کیء.

دسر رابرټ سنډ یمن له خوا د ږوب دپښتنو او کاکړ انو دایلولږ لپاره انګریزی لښکرو استول سوه.

۱۸۹۱ م ۱۳۰۹ ق

دافغا نستان او انګلینډ دوالشر لوټ کمپانی ترمنځ لومړی تجا رتی قرار دادوسو (۱محرم) چی‌دبدخشان لاجورد او هم وړی، یاقوت، دارچی لرګی به له افغا نستان نه وړی.

علی محمد خان دلاجوردو اوسرپو دتان آمر مقرر شو .

په قند هار کی وبا ولویده او د هزاره جات شورشی جاری و.

انګر یزانو دکورمی سیمی ونیولی او توریان ئی ایل کړل.

دربیع الاول په (۱٦) امیر فرمان صادرکیء چی کافرستان دی ونیول سی او سپه سالار غلام حیدر خان څرخی په لښکر کشی پیل وکیء.

سردار محمد علی خان دقند هار حکمران مړسو (۱٦ ربیع الثا نـــی)

دناوګی مشر صفدر علی خان په اسمار کــی څرخی سپه سالار تــه تسلیم سو.

سردار عبد الله خان تیمــوری د قند هار حکمران سو.

جنرال مکلین انګریز په هشتادان کی دافغا نستان او ایران سرحدونه وټاکل.

محمد شریف خان د دیر رئیس ایل سو.

سردار محمد عزیز خان دبلخ‌والی مقرز سو.

څرخی سپه سالار اسمار ونیو.

دمولوی احمد جان قند هاری پــه قلم دحکومتی قاعدو کتابچه٦۳فقری خپره اود تعمیل فرمان ئـــی صادر سو، او دا لومړی حکومتی اداری هدایت نامه اود ستورالعمل و چی‌د حکا مو وظایف ئی ټاکل .

غــلام رسول خان دکرنیل ولی احمد پرځای په‌کلکته‌کی دافغانستان سفیر مقرر سو (۲۸ رمضان) .

سردار ګل‌محمد خان دشرقی او جنوبی سرحداتو په سرحد دا ری مقرر سو .

دتاشقران دباغ جهان نمادو دانی کار داستاد محمدشاه په مهندسی پای ته ورسید .

میر سلطان مشهور ظالم‌کاردار د امیر په امر په پغــمان کی په و نه وځړول سو .

اعلیحضرت امان الله خان دپغمان ددره زرګر د حاجی اسد خان پـــه کورکی وزیږیده (۵ذیقعده ۱۳۰۹ق دپنجشنبی شپه).

دکابل په ماشین خانه کی مهلتن او استورټ نومی انګلیسی‌انجنیران مقرر سول او په کارتوسو جوړولو پیل وسو. دکابل په دارالضرب‌کی په دقیقه کی ۵۰ رو پی جوړ یــدی (جنوری = جمادی الاخری) .

دکوهاټ خان چی انګریزا نــو تــه پورته سوی‌ؤ دده د ایلولــو لپاره دمیران زی سالار جنرال لوکهارټ هنګوته ولیږل سو (۱۷ جنو ری) .

ښاغاسی محمد سرور خان‌د شمالی افغا نستان (بــلــخ) حکمران سو (جنوری) .

شیخ علی هزاره و ښو ریــد ل (جنوری) .

دږوب کاکړو د انګریزانو ســره جهاد شروع کیء، اوسررابرټ سنډ یمن ددوی مقابلی ته وګومارل سو (جنوری) .

امیر عبدالرحمن خان دوه زره‌نور اپریدی په لښکر کـــی واخیستل (جنوری) .

میرزامحمد نبی واصل دمحمدهاشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی دامیر شیرعلی خان او امیر عبدالرحمن خان دبیرالملك اوددری تکړه شاعر په‌کابل کی وفات سو . (پنجشنبه ۱٤ شوال) دشعر دیوان لری .

سردار غلام محمد خان طرزی‌خپل کتاب وقوعات سته (تحفه شامی) په دمشق کی تالیف‌کیء (دکابل خطی کتاب‌خانه) .

۱۸۹۲ م ۱۳۱۰ ق

دقندهار حکمران اود مزارشریف سپه سا لار غلام حیدر خان او ډیر لښکر په هزاره جات کی د سردار عبدالقدوس خان کومك ته ورسیدل اود هغه ځای دهزاره گانو شورش په زور ختم کړسو .

دوزیرو او مسیدو اطاعت نامه امیر ته ورسیدله .

قاضی بابا مرادخان اندخویی‌عالم دکابل قاضی مقرر سو، چی د امیر حبیب‌الله په وخت کی قاضی عسکر هم‌و .

میر ابوالقاسم د دربار لوی دبیر مقرر سو.

په کابل کی دمهمان خانی باغ‌او ودانی ذاستان ولی محمد قندهاری په معماری جوړه سوه.

تاجو خان ساکزی دپښت رود د کوچیانو مشر مړ سو.

لوموړی پلار ددو لت لخوا د تجارت دانکشاف لپاره تاجرانو تـه تقاوی ور کول سوه.

سید عطا محمد شاه قند هاری خطاط دجـما دی الثانیـه پـه اومه ددربار خوش نویس مقرر سو .

ددولت کاتبانو ته امر وسو چی متشابه کلمات دی په حرکت (زور- زیر- پیښس) لیکی.

دچترال شیر افضل خان دکابل در بار ته پناه را وړه.

دامیمنی کلا اود تل عاشقان برج ترمیم سول.

ملا فیض محمد هزاره دسـراج التواریخ مولـف دملا محمد سر ور ساکزی په سپارښت په تاریخ لیکلو وگمارل سو.

دامریکائی پنبه تخم په جلال آباد اولغمان کی وکرل سو .

په کابل کی دمستر نارنتن پـه مشری دخرمنی کارخانه جوړه‌سوه.

سردار کاکو جان دفقیر محمدخان زوی چی دسردار ایوب خـان سره ایران او بغداد او هند ته فرارسوی و بیرته وطن ته را غیء.

کرنیل ییـټ انگریز دکشـك او چهـل دختران د افغا نـی روسـی سر حداتو دټاکلو لپاره دهرات‌شمال ته ولاړ.

انگر یزانو وانه- گومـل- دوړ ونیول.

محمد اکبر خان دلالپوری مومند خان تسلیم او په کابل کی میشته کړ سو .

ټولو محمد زوته دسن په لحاظ نروته‌له ۲۰۰تر ٤۰۰ روپواوښځو ته ۳۰۰ روپۍ‌نسبی کالنی تنخواه‌مقرره سوه په‌دی شرط چی دحاجی جمال نیکه له‌نسله وی .

سردار غلام محمد طـرزی خپل

کلیات په کرا چـی کی د خپل زو ی محمدزمان په خط چاپ کیء .

د امیر عبدالرحمان گرده مسلح عسکر ٤۰۰ ر ۱٤۸ ته رسیدلی چی ایله جاری هم ورسره شامل دی .

مهتر امان الملك دچترال حکمران‌چی دامیر شیر علی خان سره‌یی ښـه روابط لرل وفات سو .

دجنرال‌سر لاکهارټ پرنگی‌لښکری دتوچی پر سیمه ورغلی، ښښتنو د محی الدین ملاپونده په مشری پـه غـزا لاس پوری کـیء او غـازی گلستان خان دوړ شهید سو.

په‌هـمدغه کـال دشگنوی غـزا وسوه‌چی‌پښتنو ۱۳۳٥ پرنگی سپاهیان او ۹ تنه لوی افسران ووژل اوغازی شیرعلی خان له ۲٥۷ تنو پښتنـو سره شهید سو.

غلام محمد پوپل زی دچار سدی او سیدونکی دمولانا حالی مدو جزر اسلام په پښتو منظـوم او محمـدی قاعده یی ولیکله .

ملااحمد جان پیښو ری په پښتو ورقه گلشاه- قصه ممتاز- شهزا ده بهرام‌گل اندام او نوری قصی نظم کړی .

ملا نعمت‌الله نو ښاری زبردست قصصی پښتو شاعر دلیلی مجنون فتح‌خان ـ موسی، گل‌مکی او نورو کتابو ناظم ژوندی‌و .

۱۸۹۳ م۱۳۱۱ ق

دمالستان دورشو گانو تاکنه د کوچیانو او هزاره گانو تر منځ .

دډیورنډ دهند خارجی‌سکرتردهند او افغانستان دسرحداتو دټاکلولپاره مقرر او په ۲۱ ربیع الاول کابل ته راغی، چی له‌پامیره او بدخشانه بیا ترکاکړو اوچغیء پوری ډیورنډ لین وټاکل سو، اودکابل په دربار کی‌په دوشنبه ۳ جمادی الاولی اعلان سو.

اومعاهده یـی په ۱۲ دنومبر امضا سوه دامیرتنخواه ۱۸ کلداری‌مقرره سوه اود وسلو درانیولو اجازه یی وه‌و ندله.دا ویش ملت ندیء منلیء

ملا احمد جان توخی پـه مدرسه شاهی کی مدرس مقرر سو .

انگریزانو په نوی چمن کی دریل دریدځی جوکیء .

پادری هیوز خپل پښتو منتخبات کلید افغانی پـه لاهور کـی چاپ کیء .

دمریانو د خرخلاو ممانعت .

دډیورندلین دټاکلو اوځلوایښوولو له‌پـاره د افغانستان له خوا لومړی سپه سالار غلام‌حیدر خان اوسردار گل‌محمد خان اوسردار شیریندل‌خان وټاکل سـوه او پـه پښتو دولتی اعلاناتو د ویش ښو و لو خـپاره سوه .

شاطر باشی بابا ږرق دغلو پـه نیولو او په دار والو او په ا مـنیت جوړ ولو وگمارل سو .

له انگریز څخه دری ملیونـه او شپږ سوه زره کارتوس رانیول .

دهزاره جات ورشوگانی حکومتی سوی .

دکابل دعیدگاه مسجد د ودانولو کار په دو شنبه ۱٦ شـوال ۱۱ ق داستاد محمداکبربن استادمحمدعمر په معماری شروع سو، چی پـه ۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمادی الاولی ۱۳۱۵ ق ختم سو . مساحت ۴۳.۶۸۰ فت ۷۷ گنبد ۸ مناری په ۳۴ فټ لوړتیا. رواق ۴۴ فټ .

نوی ونی او نوی زراعتی تخمونه اود مرغانو نسلونه‌په افغانستان‌کی خپاره سوه .

دامیر عبد الرحمن فارسی رساله مرآت‌العقول په کابل کی چاپ سوه (۵ ذی حجه ۱۱) .

دمولوی احمد جان الکوزی‌اساس القضات گرده ۱۳۶ قاعدی دوهمه‌پلا په کابل‌کی ۱۲۳ مخه چاپ سو .

پیر احمدعلی‌شاه قندهاری‌چشتی صوفی شاعر د دیوان خاوند په امرتسرکی وفات‌سو (۲رجب۱۱ق).

۱۸۹۴ م ۱۳۱۲ ق

دقندهار تاجر دوست محمدخان دعبید الله توخی زوی په کراچی‌کی تجارتی نماینده مقرر سو او ۱۸فقری هدایت نامه ور کړه سوه.

میرزا عبد الله قند هاری کاکړ د میر زا محمد یوسف پرځای په‌مشهد کی وقایع نگار مقرر سو.

جنرال تاج محمد خان بدخشان‌ته ولاړ، چی هلته دشغنان پر سرحدو دروسیانو سره دتصادم دفاع وکی .

لارډ کرزن دواخان او بدخشان سرحدونه له روس سره وکتل اود چترال له‌لاری هند ته ولاړ (ربیع آلاخر) او بیاپه ۲۰ دجمادی الاولی دپینبور له لاری کابل ته راغی‌ءاوپه ۳ دجمادی الثانیه دقندهار له لاری هند ته ولاړ .

ملك امیر محمد خان لوگری د قندهار حکمران مقرر سو .

د غزنی بند چی ړك سوی‌و بیا تعمیر او ترمیم سو.

سید دلاور علی شاه لاهوری د دمیرزا محمد تقی پرځای د انگریز گماشته په قندهار کی مقرر سو .

دمسیدو په تنگی کی د ملاپونده او انگریزانو جنگ .

شیر افضل خان چترالی له‌کابله دباجوړ عمراخان ته وتښتید، او د امیر الملك او انگریزانو سره ئی جنگ وکیء.

دهند ویسرا امیر عبدالرحمن وبلله چی لنډن ته ولاړ سی، مگر امیر خپل دوهم زوی سردارنصرالله خان‌په ۱۱د شوال دهند له لاری لنډن ته واستاوه او هغه ته ئی یو مفصل پرو گرام ورکیء چی له وکتوریا ښخه دا وغواړی چی د افغا نستان سفیر په لنډن کی ومنی

انگر یزانو پر باجوړ حمله وکړه اوعمرا خان افغانستان ته پناه راوړه او کابل ته راغی ء.

شیر محمد خان گنده پوری پښتون دخور شید جهان په نامه د پښتنو تاریخ اود قبیلو ښانگی په لاهور کی چاپ کړی.

دوزیر ستان دوانه په غزا کی ۴۷۰ تنه وزیر اومسید شهیدان‌سوه اود پرنگی له لښکره (۱۷۶۳) تنه و وژل سوه.

دمولانا همز الله په مشری دمکین دریمه غزا (۲۱ دسمبر)

ملا قطب الدین توخی قند هاری (دمحمودنامی) شرح‌په‌فارسی وکښله

قاضی نقیب الله دقاضی میرجمال کنړی زوی دخانملا قاضی عبدالرحمن خان دنصیحة المو منین رساله شرح کړه (قند هار ۱۳ رمضان)

۱۸۹۵ م ۱۳۱۳ ق

سپه سالار غلام حیدر خان ته فرمان صادرسو، چی ټول‌کافرستان بیخی ونیسی، هغه دکال تر پایه ټول کافر ستان په نور ستان بدل کیء اوټول خلك‌ئی مسلمانان‌سول

دپامیر دسرحد اتو تاکنه د انگر یزانو او رو سانو په وسیله ۲۰ ربیع الاول.

میر مرتضی خان دهرات دگازرگاه میر په ۴د ربیع الاول په هرات کی مړ سو او زوی ئی میر محمد عثمان پر ځای کښینوست.

شهزاده حفیظ الله دامیر عبدالرحمن زوی مړ سو (دربیع الثانی لومړی ورځی)

سردار نصر الله خان دلنډن له سفره دکراچی ،قندهار له خوا په یکشنبه ۲۹ جمادی الاولی کابل ته راغیء.

عمرا خان بلجوړی دقندهار او هند له لاری حج ته ولاړ.

امیر محمد خان دقندهار حکمران مړسو، او محمد علم خان قا بو چی باشی په یکشنبه ۲۸شوال دقندهار حاکم مقرر سو.

په قند هار کی هراتی او نورزی سپاهیانو جنگ سره وکیء اوپر برگد محمد صادق خان‌یی بلواوکړه چی په ۲۵ دلوی اختر کابل ته را وغوښتل سوه.

چترال او دیر انگر یزانو ونیول اوغازی مهتر امیر الملك ئی په مدراس کی بندی کیء.

دمله کنډ په گنډوکی دانگریزانو او پښتنو جنگ اود رانی زو سره معاهده (۱۲ ستمبر ۹۵م)

امیر عبد الرحمن خان دخپل کتاب پندنامه دنیاودین لو مړی‌برخه‌پخپل خط ولیکه (کابل دروژی میا شت اصل نسخه دکابل دخطی نسخوپه کتابخانه کی سته) .

دسر رابرټ سنډ یمن ژوند او کارونو کتاب دهنری تهارن ټون په قلم له لند نه ۲۹ فصله ۷ ضمیمی خپور سو، چی دافغان او انگلیس د دوهم جنگ ښه تفصیلات لری.

سردار ولی محمد خان مشهور په لاټی دامیر دوست محمد خان زوی ۷۲ کلن په امر تسر کی مړسو . (ولادت ۱۲٤۱ق)

۱۸۹۶ م ۱۳۱۴ ق

دمحرم په میاشت امیر عبدالرحمن دضیاء الملة‌والدین لقب غوره کیء اوسکه یی هم پدغه نامه ووهله .

ملاپونده په وزیرستان کی د انگریزانو سره ونښت او بیا کابل ته‌راغیء اوافغانستان ته‌یی دمهاجرت درخواست وکیء .

په ۲۴ ربیع‌الاول چهارشنبه‌قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعبدالودود زوی یی دکابل په‌شرعی محکمه کی دده پرځای مقرر سو .

دورواز چې روسانو نیولی و، افغانستان ته وسپارل سو .

امیر عبد الرحمن خان په ټول افغانستان کې ۱٤۸ر۰۰ تنه‌مجهز لښکر درلود چې پیاده او سپاره او توپخانه او خاصه شاهي او پلیس او ایله جاري وو .

۱۸۹۷ م ۱۳۱۵ ق

دآزادو سرحدا تو پښتنو له انگریزانو سره جنگونه وکړه .

ملارجب بلخی خطاط وفات سو .

دسوات په لنډا کې کې دپښتنو او انگریز جنگ د غازي ملا مستان بونیري سر تور فقیر په مشرۍ (۲٦ جولایي ۹۷م) .

دپرنگي حمله پر بونیر باندی :

د ډیورنډ دویش پرخلاف دمومندو غزاله پرنگي سره، اود میچني اتمه غزا اود پړانګ غار دریمه غزا .

سید جمال الدین افغاني د سید صفدر کنړي زوی دشرقلوی فکري پیشوا په استانبول کې وفات او ښخ سو (ولادت یې دکنړ په اسعد آباد کې ۱۲۵٤ق = ۱۸۳۸م) دده هډوکي په ۱۰ جدی ۱۳۲۳ش کابل ته راوړل سوه اود پوهنتون په منځ کې ښخ سوه .

دکوهاټ لهخوا دپرنگیانو حمله پر اورکزو باندی اود خلکو دفاعي جهادونه :

دځمکنو غزاوی له پرنگیانو سره .

دسوات دپیر زامنو عبدالحنان او عبدالخالق په ملهکنډ کې دپرنگي سره غزا وکړه .

له پرنگي سره دمده خیلو وزیرو غزاچي ۵۳ تنه شهیدان سوه او ۹۵۷ تنه پرنگیان یې ووژل .

عباس خان دسردار سلطان محمد خان محمدزي زوی جواهر خمسه یا عناصر اربعه په بحر متقارب مثنوي منظوم کړه (دکابل خطي کتابخانه دی دګل عباسي اویوه تفسیرمؤلف هم دی .

سردار احمد خان د امیر دوست محمد خان‌زوی دفارسي‌شعر دیوان لرونکی ۷۰ کلن وفات او په پېښور کې ښخ سو (ولادت یې ۱۲٤۷ ق) .

۱۸۹۸ م ۱۳۱٦ ق

صاحبزاده حبیب الله فاروقي عشرت قندهاري په کابل کې فارسي شراره عشق نظم کیء (غره رجب) پر بونیر دپرنگیانو بله‌حمله.

دمیر بشیر خان ملك دین خیل په مشرۍ په تیراه کې یو حکومت غونډی جوړ سو او دخرمني نو ټونه یې جاري کړه، خو تر شپږ کالو وروسته بشیر خان افغانستان ته راغیء .

۱۸۹۹ م ۱۳۱۷

دشهر آرا برج او باغ په کابل کې د امیر عبدالرحمن په امر جوړ سوه .

حمیدالله د امیر الله زوی دسوابي د کالو خان او سیدونکی د پښتو احوال النساء ناظم ۹۲ کلن وفات سو (ولادت ئې ۱۲۲۵ ق) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۰۰ م ۱۳۱۸ ق

روسانو د ۲ فروري په یاد داشت کې انگریز ته وویل ، چې له شمالي سرحداتو څخه د افغانستانه سره مستقیم روابط قایمول غواړي .

سردار غلام محمد طرزي افغا ن شاعر او مؤلف او هنر من دشام په دمشق کې وفات او ښخ سو (د جمعې شپه ۱۵ شعبان ۱۸ ق)

دافغا نستان گوده تجار ت ٤۰۵ر۱۵٦ر ۱ رو پی وی

میرزا محمد عبدالقادر خان‌کابلي د(او یماق مغل) کتاب په هند کې وکیښ چې د افغا نستان‌اوهزاره او مغولو احوال او قبایل پکښې لیکل سوي دي . (د امر تسر چاپ ۱۹۰۲ م) .

د سید جمال الدین افغاني تتمة البیان في التاریخ الافغان‌کتاب په عربي په مصر کې چاپ سو (قاهره ، العلم العثماني) ۱۹۲مخه.

میر محمد عثمان بن قاضي میر حسین خان کابلي شاعر خپل دیوان انیس المخزونین ترتیب کیء ده جمع النصایح په ۱۳۱٦ ق لیکلي و.

د منشي سلطان‌محمد هندوستاني په قلم دوه ټوکه (لائف آف امیر عبدالرحمن) له لندن نه چاپ او خپور سو چې فارسي ترجمه ئې د (تاج التواریخ) په نامه دوه‌ټوکه د غلام مرتضی خان او حسین علي شیرازي په قلم له مشهده چاپ‌سوه (۱۹۰۱ م) او بیا په بمبئي کې په (۱۳۲۲ ق) دوهمه طبع لري .

۱۹۰۱ م ۱۳۱۹ ق

امیر عبدالرحمن خان دکابل‌په‌باغ‌بالا کې د نقرس په ناروغي پسله ۲۱ کالو امار ته مړ سو ۱۹ جمادي الثانیه ۱۳۱۹ ق = ۱– اکتوبر ۱۹۰۱

په ۳ داکتوبر بر دده مشر زوی حبیب‌الله خان په کابل کې پرتخت کښېنو ست دده امارت ۱۸ کاله و،له ۱۹۰۱ څخه‌تر ۱۹۱۹م = ۱۳۱۹ تر ۱۳۳۷ ق پوري .

په ۹ د نومبر دهند شمالي غربي صوبه د هندوستان په قانون کې داخله سوه .

دسر دار محمد نادر خان کو رنۍ له دیره دونه کابل ته راغلل .

ملا رمضان د ملا قضا هوتك زوی د عقلي او نقلي علومو استاد ۷۰ کلن په کابل کې وفات سو (۷ ذي حجه) مشهور مجاهد عالم او مرشد ملا نجم الدین کاکړ (دهډې صاحب) په هډه کې وفات او ښخ سو (۲۱ رمضان) الرضي الی‌الله امیر حبیب الله ټول مفرورین چې خارج ته تللي وو ، معاف کړه او د راتگ فرمان ئې صادر کیء (جمادی الثانیه) .

ملا عبدالباقي افغان خپل کتاب تبیین الواجبات لتخریب‌العا دات په قندهار کې په پښتو نظم کیء .

۱۹۰۲ م ۱۳۲۰ ق .

په افغانستان کې کاختي او وبا وه..

انگریزي استازی سر هنري دابس دافغان– روس د سر حدا تو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلي په ١٩٠٢ – ١٩٠٣ م کي بيا نوي کړل.

له شلمه کابل ته د محمود طرزي بيرته راتګ.

مولانا خال محمد خسته دفارسي شاعر او ليکوال او مولف دملارستم تاجيک زوي په مزار شريف کي وزيږيدئ.

سيد ضياء الدين د عربي اقوم المسالک في تدبير الممالک په فارسي ترجمه کړ.

سردار عبدالله خان توخي د عبدالرحيم زوي ملکي نائب سالار او د مزار شريف نائب الحکومه و.

١٩٠٣ م ١٣٢١ ق.

مکما هون دانګريزي دلي مشر په سيستان کي دافغاني سرحداتو خلي ودرول.

دارالعلوم حبيبيه (اوسني حبيبيه ليسه) لومړي عالي مکتب په کابل کي پرانست سو.

انګريزانو د کوټي او نو شکي په رياوي جوړ ولو پيل وکړ.

سردار محمد نادر خان په عسکري منصب زر مشري (کند کمشري) مقرر سو ١٣٢١ ق = ١٢٨٢ ش سردار محمدعزيزخان دسردار شمس الدين خان زوي دبلخ نائب الحکومه او دفارسي شعري ديوان خاوند وفات او په مزار شريف کي ښخ سو.

حميدالله اخوند زاده (حميد) د پښتو شاعر او عالم د سيد و شريف او سيدونکي وفات سو.

مولوي رحيم بخش خپل کتاب دولت درانيه (اردو) وکيښي چي له ١١٦٠ تر ١٢١٣ ق پوري د افغانستان واقعي لري (قومي پرس دهلي) دا کتاب د ډهلي په رفيق اخبار کي هم له اکتوبر تر نومبر ١٩٠٣ م پوري خپور سوي دي.

١٩٠٤ م ١٣٢٢ ق.

سردار عنايت الله خان د امير مشر زوي د هند ويسرا لارډ کرزن په بلنه هند ته ولاړ (١٢ د سمبر).

محمد يوسف اشنغري پښتو نثر ليکونکي د توبة النصوح قصه له اردو څخه ترجمه او چاپ کړه.

حاجي محمد محسن قند هاري متخلص په شباب چي په ١٣٠٠ ق له قند هاره فرار سوي و خپل د شعر ديوان ئي تکميل کړ (دهند پتياله طبع ١٣٢٨ ق).

شيخ عبدالوهاب د مانکي پير د سوات د اخوند خليفه د نوښار په مانکي کي وفات او ښخ سو.

ميرزا يعقوب علي خافي کابلي مورخ د (پادشا هان متاخر افغانستان) کتاب وکيښي.

دوه ټوکه د کابل طبع ١٣٣٤ ر ١٣٣٦ ش.

امير حبيب الله خان د ټولو هزاره ګانو فراريانو د معافي او وطن ته د بيرته راتګ فرمان صادر کړ (يکشنبه ١٢ رمضان ٢٢ ق) دغسي هم د لوي اختر په مياشت کي يو چاپي فرمان د اشتهار په ډول خپور سو، او د دولتي کارو دتنظيم لپاره داسي مقرري و سوي:

١ – سردار نصرالله خان د نائب السلطنه په لقب چي د پاچا

نائب و.

٢ – شهزاده عنايت الله خان د معين السلطنه په لقب د سردار نصرالله خان نائب.

٣ – شهزاده امان الله خان د عين الدوله په لقب.

٤ – سر دار عبدالقدوس خا ن ايشکګ آقا سي د اعتمادالدوله په لقب.

٥ – مير زا محمد حسين خا ن پر ګهير کوتوال د افغانستان مستوفي الممالک. ملکي او نظامي جرنيل.

٦ – خو شدل خان لو ی ناب دکابل نائب الحکومه.

٧ – سردار عبدالوهاب خان امين المکاتب سو، چي ټول د نائب الحکومګانو تر اختيار لو ړ ليکونه به ده ته راتلل او نائب السلطنه يا پاچاته به ئي وړا ندي کول.

٨ – سردار محمد يونس خان امين الوجوهات يعني د تجارو باشيانو او بندو يانو او قافله باشيانو مشر.

٩ – فتح محمد خان د کوتوالانو مشر.

١٠ – ناظر محمد صفر خان امين الاطلاعات چي د ميزانو او اخبارو چيانو مشر و.

١١ – سردار عبدالله خان قوم تيموري دامين الزکات په لقب د زکاتچيانو مشر.

١٢ – دشرعي او حقوقي مرافعه تو او دعوا وو لپاره د (٢٢٠) تنو علما وو يوه ټولنه د (ميزان الشرع) په نامه جوړه سوه چي مشر ئي مير علي جان خطيب او نائب ئي ملاعبدالرزاق خان دی او دوی به د « دستورالعمل ميزان الشرع » سره سم کار کوی (د امير حبيب الله مهر).

١٩٠٥ م ١٣٢٣ و ٢٤ ق.

لويس وليم ډين د هند خارجه سکرتر کابل ته راغی او د امير حبيب الله خان سره ئي په ٢١ مارچ = ١٤ محرم داسي معاهده لاس ليک کړه چي د مخه امير عبدالرحمن خان په ١٨٨٠ – ١٨٩٣م له انګريزانو سره منلي وه.

د سراج الاخبار د انجمن تاسيس او په کابل کي د مولوي عبدالروف خان قند هاري په مديري دسراج الاخبار افغانستا ن لو مړی شماره خپريدل، پنجشنبه ١٥ ذيقعده ٢٣ ق ١١ جنوری ١٩٠٦ م (فقط يوه شماره نشر سويده).

سردار محمد نادر خان غندمشر سو.

محمد شهاب الدين خان ثاقب خپل تاريخ (افاغنه) دوه ټوکه په اردو په لاهور کی چاپ کړ.

١٩٠٦ م ١٣٢٤ ق.

دايران پادشاه دمکما هون حکميت دهلمند داوبو په ويشنه کي رد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد یوسف ریاضی هـروی د محمد حسن سدوزی زوی (دحیات سلطان ابدالی له ښنته) چی مورخ اولیکوال په سیاست لګیا سړی و، خپـل کتاب بـحر الفوائد (کلیات ریاضی) یی په مشهد کی ۵۷۲مخه چاپ کیء چی دافغانستان او ضا ع ښه ښکاره کوی. (ولادت په هرات کی ۱۲۸۸ ق) .

افغا نستان د اوګسټ هـملټون تالیف په لندن کی چاپ اوخپورسو دا کتاب دافغانستان مفصل جغرافی اواجتماعی معلومات اری .

۳۱ مـی ۱۸۲۵ ـ ۲۰ اکتوبـر ۱۹۰٦ م ۱۳۲٤ ق

دهنری جارج را ورتـی مشهور ښنتو پوهاند او مورخ اوپر ښنتو دهیرو تالیفاتو خاوند دژوند دوره .

یوڅوتالیفاتیی: (۱) ښنتو ګرامرپه انګلیسی دریمه کامله طبعه ۱۸٦۷م (۲) ښنتولغت دوهمه طبعه ۱۸٦۷م (۳) ګلشن روه ۱۸٦۰م (٤) دافغانی شاعرانو منتخبات د ۱۸٦٤ م طبعه (۵) دطبقات ناصری انګریزی ترجمه ۱۸۸۱م .

۱۹۰۷ م ۱۳۲٤ر۲۵ ق

امیر حبیب الله خـان دهنـد د ویسرا لارډ منټو پـه بلنه هند تـه ولاړ (۲ جنوری) .

ده په ۱٦ جنوری غره ذوالحجه ۱۳۲٤ دعلی ګړ اسلامی کالج وکوت اوالطاف حسین حالی دهند شاعـر پـه فارسی دده استقبا لیه قصیده وویله، امیر دی کالج تـه ۲٦ زره کلداری اعانه ورکړه اود لاهورکالج تهیی ۲۰ زره روپی اعانه ورکړه او بنیادیی پخپل لاس کښیښنو پـه ۷ مارچ لههنده وطن ته راغی .

د عبدالباقی افغانی کابلی عالـم دژوند وخت، دی دمشق ته تلای و یوه رساله لری : رسا له ئی ا لا خذ بخبرالبرق لاثبات ر مضان و غیـره

لومړی طبی مکتب په کابل کی جوړ سو .

انګریز او روس په ۳۱ داګست په افغانستان او ایران او تبت کی دخپل نفوذ دسیمو د ټـاکلو لپاره معاهده سره وکړه .

دجبل السراج داوبو د بـریښنا کارخانه جوړه سوه .

امیر حبیب الله خـان دګـرد افغانستان پهدوره ولاړ (۱۳۲۵ق = ۱۲۸٦ ش) .

دقند هار نهر سراج دهلمندلهرود څخه افتتاحسو .

دزخهخیلو اپریدو غزاوی لهپرنګی سره پهوادی بازار کی .

شیخ محمد رضا هروی د امیر حبیب‌الله په نامه (خزاین السکوك فی مسکوکات الملوك) دافغانستان پر مسکوکاتو باندی وکیښ .

محمد عبد الحکیم خـان لودی د ښنتنو تاریخ (حیات لودی یا شوکت افغانی) دری ټوکه په آګره کی په اردو خپور کیء .

هتورام (تاریخ بلوچستان) پـه لکنهو کی چاپ کیء چی دبلو څو او ښنتنو تاریخ دی .

۱۹۰۸ م۱۳۲٦ ق

سردار محمد نادر خان دجنرالی (لوامشری) منصب ته ورسیدی .

ښنتنو پر پرنګی حملی شروکړی او ‌اتـمـان خیـلـو د پـهاڼګ غار خلرمه غزا وکـړه اود میچنی نهمه غزا وښتنه .

پهلندن کی دافـغان ا نـګلیسـ ددوهم جنګ تاریخ چاپ سو .

داملاعزت‌الله عزت‌انصاری‌بلخی‌عالم اوشاعر پـه صالح آبادکـی وفـات سو .

خیر الله خیری نعمت خیل دبر سوات اوسیدونکی ښنتو شاعروفات سو .

شایسند محمدز ی ښنتو شاعر دکندی نوښار او سیدونکی ۸۰کلن وفات‌سو (ولادت‌یی ۱۸۲۸م) .

ملتان زخه خیل اپریدی دخیبر د جنګونو پهلوان او پر پیښور ښنار حمله کوونکی دپر نګی دښمن‌ژوندی و.

دعبد الحکیم افغانی قند هـاری حنفی فقیه او زاهد او مؤلف وفات پـه دمشق کی، دکشف الحقاق او شرح شاطبیه اوحاشیه شرح‌بخاری او شرح هدایه او حـاشیه تفسیر نسفی او شرح المنار مؤلف.

(ولادت ئی ۱۲۵۱ ق)

شیخ محمد رضا هروی د غزنی دشنختو او تاریخی ډېر لیکنو پـه بیان کی په خورا ښه خط (ریاضـ الا لواح) داامیر حبیـب الله لپـاره تالیف کـیء (عکسی چـاپ کاړـل ۱۳٤٦ ش) .

۱۹۰۹ م ۱۳۲٦ ق

دلنډی کوتل غزاله پرنګی سره .

جی‌ـ پی ټیټ TATE دافغانستان او بلوچستان او ایران دسرحدونو دسفر کتاب ۹ بابـه مصور دنقشو سره له‌لندنه‌خپورکیء. پدی‌دافغانستان دسرحداتو دټاکنی دډلی یوغړی‌و .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۷ ق

دمارچ په میاشت کی د اخـوان افغـان دسیاسـی او مشرو طیـت غو ښنتو نکی ډلی غړی ونیول سوه او مولوی‌محمد سرور واصف‌قندهاری او دده ورور سعد الله قند هـاری دمولوی احمدجـان الکوزی زا مـن او لعل محمد کابلی او جوهر شاه غور بندی او محمد ایوب پوپلـزی قند هاری و وژل سوه او ۳۵ تنـه بند یان سول.

۱۹۱۰ م ۱۳۲۸ ق

دکابل او جلال‌آباد ترمنځ دټیلفون لو مړی لین جوړ سو.

لو مړی مکتب حربیه په کابل کی جوړ سو.

دافغا نستان ګز یټیر په هند کی مرتب او چاپ سو.

د سراج الا حکام فی معـا ملات الا سلام فارسی فتاوی لو مړی ټوك

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶۷۴ ـ مخـه میر علمی جان خطیب دار السلطنه او مولوی عبد الرازق مدرس تالیف اود میزان التحقیقات الشرعیه علما وو تصحیح کړه چی د امیر حبیب الله خان په نامه دکابل په شاهی مطبعه کی چاپ سوه (یوه مقدمه ۲۱ بابونه)

عمر دین عمرد زین العابدین اتمان خیل زوی د مردان او سیدونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کیء (۷ میء)

۱۹۱۱ م ۱۳۲۹ ق

سراج الاخبار افغانیه دمحمود طرزی په مدیری خپور سو (۱۵ شوال ۱۳۲۹ق ۱۶ میزان ۱۲۹۰ شس)

سردار عبد الله خان توخی دبلخ دولایت حکمران مړ سو او سردار عبد الوهاب خان دمخنی امین المکاتیب دهغه پر ځای حکمران سو.

عبد الرحیم خان دهرات دعسکرو په جرنیلی مقرر سو (رمضان)

دنیلاب پل په گل بهار کی د مستر هالیدی په انجنیری په ۱۷ شوال ۱۱ اکتوبر ۱۸ میزان ۱۲۹۰ ش افتتاح سو.

په کابل کی لومړی یتیم خانه جوړه سوه ذیحجه ۲۹ ق

په کابل کی دامیر حبیب الله خان په فرمان دطرابلس غرب دشهیدانو او یتیمانو لپاره بسپنه ټوله سوه (ذیحجه)

له انگریزانو سره دبابړی دملا صاحب (میر سید جان) دشبقدر غزا (دی په ۱۳۴۲ ق په چار منګ کی مړدی)

۱۹۱۲ م ۱۳۳۰ ق

دجلال آباد او لغمان پر لاره، د کابل پر سین دمستر هالیدی په انجنیری په درو نته کی یو ۳۰۶ فټ اوږد معلق د اوسپنی پل جوړ سو
(صفر ـ جدی)

دجلال اباد نهراج سراج جوړ سو (صفر ـ دلو)

دوست محمد خان ناظم بار کزی په ۱۲ محرم د دار العدالت سرکرده مقرر سو.

دلغمان دقلعة السراج و دانی جوړه سوه.

سردار عنایت الله خان په کابل کی مطبعهٔ عنایت جوړه کړه.

سردار محمد عزیز خان د سردار محمد یوسف خان زوی ایشیک اقاسی خارجه مقرر سو.

سید شاه خان نایب سالار د جلال آباد عسکری مشر مقرر سو.

دمنګاو ښورښت او ددوی دآرامولو لپاره دحضور دجرنیل سردار محمد نادر خان لیږل (۲۳ جمادی الاولی) دغه ښورښت د روژی په میاشت کی تمام سو او سردار محمد نادر خان دحضور نایب سالار مقرر سو.

په پغمان کی ځنی نوی ودانی لکه سهیل ـ ستاره ـ بیت الصیف.

سراج الاخبار په دوهم کال کی په حروفی چاپ او مصور خپور سو

(۵ ۱ شوال = ۲۷ ستمبر = ٤ میزان ۹۱ شس.)

دهند دسرحدی صوبی په پېښور او مردان کی معارف او مکتبونه جوړ سول چی د دوی بیداری اثرونه ئی پر پښتنو وکړه.

مولوی شاه عباس مجذوب د شاه عبد الرحیم دهلوی زوی د شاه عبد العزیز وراره چی په ۱۲٤۲ق ئی له دهلی څخه کابل ته هجرت کړی و ۱۱۵ کلن په کابل کی وفات سو (جمعه ۱۵ رمضان)

حاجی ملا عبد الله هروی خطاط دملا دلدار زوی په هرات کی ژوندی و.

۱۹۱۳ م ۱۳۳۱ ق

سراج الاخبار دپښتو پر قدامت او اصالت خاصه مقاله نشر کړه (۱۵ صفر ۲۳ جنوری ۳ دلو.)

برگد عبد الوکیل خان دقندهار عسکری قومندان مقرر سو (جوزا ۹۲ شس)

سردار عنایت الله خان دمعارفو په نظارت وګمارل سو.

په وزیرستان کی دمسیدو او تهدیو قبیلوی جنګ (۳ اګست)

دراهداری دتذکری نظامنامه په (۱۱۵) مادو کی دامیر حبیب الله خان په امضا خپره سوه (۲۵ سنبله)

سیا چاه او شکنجه کول منسوخ سول (شعبان)

انجمن معارف دسردار عنایت الله خان په نظارت جوړ سو او نظامنامه ئی نشر سوه (۹ عقرب)

قومی باغ په کابل کی جوړ سو (وزو تنتنی وزارت حربیه)

په قندهار کی په یکشنبه ۱۹ دشوال خلکو پر سردار محمد عثمان خان نائب الحکومه باندی بلوا وکړه او قاضی امر الله دقاضی میر جمال پشندی زوی اود هغه زوی حمید الله ئی مړه کړل. سردار محمد عثمان خان موقوف او پر ځای ئی سردار محمد یونس خان امین الوجوهات مقرر سو او د قندهار دسپاهیانو پر معاش دمیاشتی ۲ روپی زیاتی سوی (۲٤ ذیقعده)

مهدیخان دانگریزی هند سفیر له کابله ولاړ او پر ځای ئی سیف الله خان کابل ته راغیء.

دسراج التواریخ اول او دوهم ټوک دفیض محمد هزاره په قلم په کابل کی چاپ او خپور سو.

اخوند ملا محمد عمر سلجوقی دملا محمد ایوب زوی دهرات مشهور مدرس او مؤلف دالملهم فی الاصول او شرح کافیه ـ رسالهٔ امکان خاص وعام ـ حاشیهٔ ایسا غوجی او نورو کتابو مؤلف په هرات کی وفات سو.

محمد عمر خان بردرانی هروی خطاط او هنرمن ملاك په هرات کی ممیز سو په هغه وخت کی دهرات بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطاط محمد رحیم خان الکوزی هلته ژوندی و.

۱۹۱۳ م ۱۳۳۲ ق

دشرکت موتر کار افغانیه په نامه لومړی دحمل ونقل شرکت په کابل کی جوړ سو. (قوس)

دوزیرو روحانی او مجاهد مشر ملا پونده په وزیر ستان کی وفات سو (جدی)

دحکومت مالی مشاور برگد عبد الاحمد خان دسمت مغربی لوی خان په کابل کی‌وواژه‌سو (دیکشنبی شپه ۷ صفر)

لومړی دار المعلمین په کابل کی افتتاح سو (ربیع الاول) مدیر ئی مو لوی عبد الرب خان و.

لومړی دهند وانو ابتدائی مکتب په کابل کی جوړ سو (محرم)

حاجی شاه بیك خان په دهلی کی دافغانستان سفیر سو.

دوړینو کالو ماشین خانه په‌کابل کی افتتاح سوه (یکشنبه ۱ جمادی الثانیه)

دمعا ریفو دماموړینو نظامنامه (۸۵) مادی دسردار عنایت الله خان له خوا نشر سو (۱۵محرم)

محمد نعیم خان نائب سالار د هرات عسکری قوماندان سو (۲۷ جمادی الثانیه)

سردار محمد ایوب خان دمیوند مجاهد په سه شنبه ۱۷ د اپریل ۱۹۱٤م ۱۱ جمادی الاولی ۳۲ ق = ۱۷ حمل ۹۳ش په لاهور کی وفات او په پیښور کی ښخ سو. عمر ئی ۵۷ کاله و.

سردار محمد نادر خان نائب‌سالار دسپه سالار امیر محمد خان پرځای دافغا نستان سپه سالار سو.

(سه‌شنبه ۲۱ رجب ۳۲ق)

عمومی لومړی جنگ ونښت (رمضان = اگست ۱۹۱٤ = اسد) او امیر حبیب الله خان دشوال په لوله ورځ په یوه لوی دربار کی د افغا نستان بیطرفی اعلان کړه، او بیا ئی‌په شنبه ۱۲ذیقعده ۱۳اکتوبر ۱۹۱٤م په بل لوی دربار کی تایید کړه.

شهزاده امان الله خان دمحمودطرزی دلور ثریا سره واده وکړه (چهار شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۹ عقرب ۱۱ نومبر)

په شرقی سرحداتو کی دانگریزا نو پر خلاف دقبایلو نهضتونه.

محمد عبد السلام خان عمر خیل پښتون په هند کی دنسب نامهٔ افغا نان کتاب چاپ کړ (رامپور ۱۹۱٤)

ندیم بلخی دسردار نصر الله خان لپاره (ندیم المحافل فی نثر جمهٔ نزهت المجالس) په فارسی وکیښ (خطی) محمد رحیم اندړ په قند هار کی‌هزار مسایل په پښتو نظم کړ

میا فضل حق مجددی د میامحمدعمر شهید زوی په هرات کی وفات او ښخ سو.

نعمان الدین احمد کساکا خیل د

پښتو ظفرالنسا تالیف کړ او دده ماینی زینت النساو کیښ .

شیخ عبد الو هاب دمانکی ملاصاحب مشهور مرشد اود پښتو عقا ید المؤ منین مؤلف په مانکی شریف کی وفات او ښخ سو.

قاری رحمت الله واضح بخاری (تحفة الاحباب فی تذکرة الاصحاب) وکیښ چی دافغا نستان د شمالی خوا دشاعرانو حال هم لری.

(دتا شکند چاپ)

۱۹۱٤م ۱۳۳۳ ـ ۳٤ ق

دحبیب السراج دبر یښنا کا رخانه افتتاح سوه (صفر جدی جنوری)

غلام محی الدین خان دقطغن او بدخشان نائب الحکومه په ۱۱محرم مړسوه اوپرځای ئی‌امین‌الاطلاعا ت نا ظر محمدصفر خان مقرر سو

په کابل کی‌پنځه ابتدایی‌مکتبونه دمو لوی عبد الرب خان په مدیری افتتاح‌سوه (سه‌شنبه۱۲جمادی‌الثانیه)

د اکتوبر په میاشت دنـدر مایر او هنتینگ په مشری دالمان او ترکیی لو استریا یوه ړا لیږلی ډله دایران او هرات له خوا کابل ته راغله، چی دافغا نستان حکومت پر انگریزانو را ولیا روی د۱۹۱٦ ترمئی پوری په کابل کی وو، له دی ډلی سره راجه مهندر پرتاب او مولوی برکت الله هندی آزا دیخوا هان هم وو.

مولوی عبد الروف قند هاری مشهور عالم اود امیر حبیب الله‌خان ملای حضور په شنبه ۱٦ شوال په کابل کی وفات سو.

په کا بل اونورو ښارو کی دکولرا ناروغی خپریدل (رمضا ن ـ شوال)

مولوی عبد الرب خان د دار المعلمین مدیر اود ابتدائی مکتبو سر ښتنه دار دخپل پلار مولوی عبد الروف‌پر ځای ملای حضور هم سو.

دسندا کی ملا احمد جان داباسین دکو هستان او سید ونکی مجا هد سید عبد الجبار شاه له ستانی ځخه را وغوښت او هغه ئی امیر وټاکه، پخپله قاضی القضا ت سو، او له انگریزانو سره ئی‌دجهاداعلان‌وکړ او چکدری او مله کند غزاوی ئی شرو کړی.

ملا محمد حسین سلجوقی د ملا عبد الاحد هروی زوی چی خطاط او عالم او صوفی سړی و ۹۸ کلن په هرات کی وفات او ښخ سو.

شاه محمد سدوزی د شهزا ده ایوب لمسی دسند په تهلی ښارکی دخپل خاندان تاریخچه ولیکله دآغا بدردرانی کتابخانه‌په‌گړی یاسین‌کی)

عبد الله پوپلزی شاعر د پښتو عبرت نامی او دیوان خاوند په قند هار کی وفات سو.

سید میر مشوانی هروی زبردست شاعر ا و نقاش او خطاط اود دیوان خاوند په هرات کی وفات سو.

(ولا دت ئی ۱۲۸۰ ق)

۱۹۱۵م ۱۳۳٤ـ ۳۵ ق

پښتو ژبه د حبیبیه مدرسی په نصاب کی داخله سوه .

د وزیرستان دخلکو جنگونه له انگریزانو سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود طرزي دسراج الاخبار په
سرمقاله کی د (حی علی الفلاح) تر
عنوان لاندی دافغانستان داستقلال
تحریک علنی کیء اوداغه سر مقاله
شمشیر سوه. (غره ربیع الاول ۳٤ ق
۱٦ جدی ۹٤ ش) .

په جمادی الثانیه ـ حمل ۱۲۹۵
کی دافغانستان مشهور مشایخ کابل
ته دعوت سوه چی دامیر سره وگوری
لکه داسلام پور پاچا دوستی
آخوند زاده ـ دنگاب ملا د هـ ی
آخوند زاده ـ دبسرومیا صاحب ـ
میانصاحب حصارک شمس الحق ـ
استاد هیده ـ دشوربازار حضرات ـ
شینخان صاحبان ـ حافظ جی صاحب
صوفی صاحب ـ ملامحمد مرید ـ ملا
عبدالغفار آخوند زاده .

ددغو مشایخو اود خلکو دوکیلانو
په شمول یوه لویه جرگه دامیر په
حضور کی جوړه سوه اود ملت
داتفاق اودولت دسیاست (بیطرفی)
تا یید یی وکیء (جمادی الثانیه اپریل
ـ حمل) .

دهندوستان دآزادی غوښتونکو هانو
مهاجرین افغانستان ته دراجه مهندر
پرتاپ سره راغلل چی دبابر په باغ
کی واوسیدل .

سردار عنایت الله خان ناظر
حربیه سو .

فضل واحد د ترنگزو حاجی صاحب
دمومند ویه ملگری پر شبقدر حمله
وکړه .

عبد الغفور ندیم دکابل شاعر د
غلام حیدر زوی ۳۸ کلن په کابل
کی وفات سو. (سه شنبه ۱۳ رجب
ده ی دیوان په ۱۳۰۹ ش په تهران
کی چاپ سو. (ولادت یی ۱۲۹٦ ق)

سرمست اپریدی په تیرا کی له
پرنگی سره دغزا اعلان وکی .

محمد عثمان فرحت کابلی شاعر
خپل کلیات ترتیب کیء .

نیک محمد چاریکاری عمدة الفرایض
په فارسی وکیښ چی دکابل پیسه
سنگی چاپ په دغه کال دمعین السلطنه
عنایت الله په امر خپور سو .

۱۹۱٦ م ۱۳۳۵ ق

په وزیرو قبیلو کی بشور بنتونه

سید عظیم شاه مشهور په شاه آقا
دقلعه قاضی ، په جمعه ۲٤ د رمضان
۳۵ ق وفات سو .

د افغانستان داستقلال غوښتنی
دبلبل گرفتار په رمزی شعر کی د
بناغلی عبدالهادی پریشان لخوا په
فارسی اود مولوی صالح محمد
قندهاری له خوا په پښتو په
سراج الاخبار کی نشر سوی (ربیع
الثانی ۳۵ ق ۵ دلو) .

محمد حسن راقم اخکزی شاعر
او محاسب او مؤلف چی په ۱۳۲۷ ق
دمشروطیت په حرکت کی بندی
سوی و په محبس کی وفات سو

(ولادت ـ ۱۲۹۰ ق) .

ناصر الملک دچترال مصلح مهتر
دتحفة الابرار او مشرق الانوار او
صحیفة التکوین مؤلف دچترالی ژبی
دلیک او لوست بنیاد کښینښو او د
دی ژبی مخصوص حروف یی رواج
کړه (متوفا ۱۹٤۳ م) .

ندیم بلخی د رحمت الله زوی د
دیوان خاوند شاعر وفـات سو
(ولادت یی ۱۲۵٤ ق) .

۱۹۱۷ م ۱۳۳٦ ـ ۳۷ ق

میان گل عبدالودود دعبدالخالق
زوی دسوات داخوند لمسی په سوات
کی دامارت اعلان وکیء .

په نورستان کی (٦) ابتدایی
مکتبونه جوړ سوه .
(جمادی الاخری ۳٦ ق)

۱۹۱۸ ـ ۱۹۱۹ ـ ۱۹۲۰ م ۱۳۳۷ ـ ۳۸ ـ ۳۹ ق

دپښتنو غزاوی له پرنگی سره :ـ
دمغول کوټ غزا ـ دتانک غزا ـ د
اپوزی غزا ـ دتوچی غزا ـ دکسی غره
غزا ـ دکاوړ غزا ـ دمانجی گری غزا
دزژی غزا ـ ددراین غزا ـ د ترکی غزا
دقلعه دوه غزا ـ

۱۹۱۸ م ۱۳۳۷ ق

لومړی موزیم په کابل کی جوړ
سو .

په ۲٤ دلو ۹٦ ش ۱۳ فروری ۱۸ م
سراج الاخبار دافغانستان داستقلال
په باب کی یوه مفصله مقاله خپره
کړه چی دافغانستان داستقلال غوښتلو
فکرتی تقویه کیء (سراج الاخبار ۷ کال
۱۳ گنه) .

د افغانستان د ابتدایی او عالی
مکتبو او دارالمعلمین نصاب ترتیب
او خپور سو (۱۵ میزان ۹۷ ش
۱ محرم ۳۷ ق) .

میر غلام نبی دخپل پلار میر
محمدعثمان پرځای دهرات دگازرگاه
میر وتاکل سو .

محمود طرزی یود کوچنیانو اخبار
له کابله دسراج اطفال په نامه خپور
کیء (غره محرم ۳۷ ق ۱۵ میزان ۹۷

دسراج الاخبار آخرینه شماره په
۱۵ ربیع الاول ۳۷ ق ۱۹ دسمبر ۱۸ م
۲۷ قوس ۹۷ ش خپره سوه .

(اتم کال ٦ شماره) ترڅی وروسته
ندی خپور شوی .

آخوند ملا محمد حسن اوبښی دملا
شمس الدین توخی زوی نقشبندی
صوفی او عالم په اوبه کی ۸۰ کلن
وفات سو .

د شوروی ترکستان خارجه
کمیساریت امیرحبیب الله خان ته
پیغام وکیء چی دوستانه روابط سره
ولری .

عبدالله بن محمد سروستانی
هروی دحاجی عبدالرحمن اسحق زی
په غوښتنه دعربی ترتیب الدول کتاب
دقوانین الحکما په نامه په فارسی
ترجمه کیء (۱٦ ذی حجه ۳۷ ق) .

دافغانی آزادی غوا هانو له خوا
مولوی برکت الله او کاظم بیگ د
شوروی ترکستان جمهوریت ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مذاکری له پاره واستول سوه .

۱۹۱۹م۱۳۳۷و۳۸ق۱۲۹۷ــ۹۸ش

امیر حبیب‌الله خان تر ۱۸ کاله سلطنت وروسته دلغمان په‌کله‌گوش دره کی په تفنگچه و وژل سو (د پنجشنبی شپه دری بجی ۱۸ جمادی الاولی ۳۷ق ۱۹ دلو ۹۷ش ۲۰ فروری ۱۹ م) لوپه جلال‌آبادکی دسردار نصرالله خان سره په امارت بیعت وسو .

مولوی عبدالرب دامیر حبیب الله خان دحضور ملا اود ابتدایی مکاتبو او دارالمعلمین مدیر په جلال‌آبادکی دحوت ۹۷ ش په اولوورځو کی وفات اوموری ښخ سو، دغسی هم دچارباغ ضیا معصوم نقشبندی لوی روحانی پیر هلته وفات سو. امان افغان دامیر حبیب الله مرگ د سلطنت دمقام اود مولوی عبدالرب مرگ یی دشریعت دریاست اودضیا معصوم مرگ یی دطریقت دریاست خالیتوب وگانه، چی په یوه وارددری سره مقامه خالی سول (امان افغان لومړی‌گڼه ۲۲حمل ۱۲۹۸ ش) .

د فروری له ۲۱ تر ۲۸ پوری امان‌الله خان په کابل کی دځپل امارت لپاره اقدامات کول .

او په جمعه ۲۱ فروری ۱۹ م ۹حوت ۹۷ش ۱۹ جمادی الاولی ۳۷ق اعلیحضرت امان الله خان په کابل کی پر تخت کښېنوست .

په ۲۸فروری دافغانستان کامل استقلال دکابل په لوی دربار کی اعلیحضرت امان الله خان اعلان‌کړی او سردار نصردلله خان له‌جلال‌آباد په پنجشنبی ۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۷ق خپله بیعت نامه ور ته راواستوله دغسی هم سردار عنایت الله او حیات‌الله په جمعه۲۶ جمادی الاولی دبیعت مکتوب ورته راولیږلی. (امان افغان ۲ گڼه ۷ثور ۹۸ ش .)

په ۳ مارچ ۱۹ م = ۱۲۹۷ ش امان‌الله خان دهند ویسرا ته‌دافغان او انگریز د نوی معاهدی پیشنهاد دافغانستان دکامل استقلال اومتساوی حقوقو پر اساس باندی وکړی

محمود طرزی د سراج الاخبار مدیر ناظر خارجیه مقرر سو (حمل ۱۲۹۸ ش) .

دشورا خاص مجلس په کابل کی افتتاح سو (ثور ۹۸) .

په افغانستان کی دوهمه پلا کابینه جوړه او وزیران (ناظران) ئی په سر کی مقرر سول (ثور ۹۸ ــ می ۱۹) .

(۱) دائره نظارت عدلیه ــناظر عدلیه محمد ابراهیم خا ن.

ځای: عین العمارت .

عین العمارت .

(۲) دائره نظارت حربیه ــ ناظر حربیه صالح محمدخان سپه‌سالار ځای قومی باغ.

(۳) دائره‌نظارت خارجیه ــناظر خارجیه محمود بیگ طرزی . ځای بیت الشوری .

(٤) دائره نظارت معارف ــ ناظر معارف عبد الحبیب خا ن ځای: قصر شهر آرا .

(٥) دائره نظارت مالیه ــ ناظر مالیه میرزا محمود خان . ځای باغ مهمانخانه .

(٦) دایره‌نظارت تجارت :نا ظر تجارت غلا م محمد خان . ځا ی: باغ مهمانخانه .

(۷) دایره نظارت نقلیات : ناظر نقلیات میر زا عبدالقا در خا ن ځای: اصطبل عا مره .

(۸) دایره نظارت زراعت ــ ناظر علی جان خان . ځای : محکمه مراد خانی .

(۹) دایره صدارت عظمی اعتماد الدوله عبدالقدوس خا ن. ځا ی : قصر باغ مهمانخانه .

په ۲۷ مارچ ۱۹ م ۷ حمل ۱۲۹۸ ش د شوروی روسی ترکستان د خار جی امورو کمیسار بوکو یا ولینسکی د افغانستان حکومت ته ولیکل ،چی دشوروی حکومت تول زاړه قرار دادونه لغو کړل ، او دټو لو اسلامی دو لتو او افغانستا نه سره د دو ستی روا بط غواړی او استقلال ئی منی ، او له مسکوه ښاغلی براوین تا کلی سوی دی چی د افغانستانه سره سیاسی دوستانه روابط او تجارتی مناسبات ونښلوی .

په ۷داپریل ۱۹م ۱۸ حمل . ۱۲۹۸ ش رجب ۱۳۳۷ ق :

اعلیحضر ت امان الله خا ن لینن ته یولیک واستاوه چی‌د افغانستان استقلال او ددوستی خوا هشو نه ومنی .

په همدغه تاریخ د افغانستان خارجه وزیر محمود طرزی دشوروی دولت خارجه کمیسار چیچر ین ته یولیک واستاوه ، چی د افغانستان دوستانه خواهشو نه او استقلا ل ومنی او د اعلیحضرت امان الله خان مکتوب لینن ته وړاندی کی ددی لیک جواب د لینن له خوا په ۲۲ می ۱۹ م ثور۹۸ دمبارکی او خوښی سره راورسید .

په ۲۱ داپریل ۱۹ م ۳۱ حمل ۱۲۹۸ ش .

امان الله خان لینن ته ددو ستی لیک او د افغانستان د استقلال د اعلان د کامیابیدو لیک واستاوه او جنرال محمد ولی خان ئی د فوق العاده سفیر په ډول د مذاکری‌لپاره ورته معرفی کړی ، دی دمی په ۲۸ تاشکند ته ورسید . او په ١٤ اکتوبر ۱۹ م ئی دلینن سره په مسکو کی ملاقات وکړی

د امان افغان لومړی شماره د سراج الاخبار پر ځای د ښاغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنهادي په مديري خپره سوه (۲۲ حمل ۹۸ ش ۱۱ رجب ۳۷ ق ۱۲ داپريل ۱۹ م) په دی شماره کی د امیر حبیب‌الله خان د وژلو او د امیر امان الله خان د جلوس احوال چاپ سوی .

سردار عبدالقدوس خان صدر اعظم د قند هار د مجاهدینو مشر مقرر سو او هلته ولاړ (حمل ۹۸ ش) .

افغا نستان دروليټ بل پر خلاف خپل پرو تست د هند حکومت ته واستاوه (می ۱۹ م ثور ۹۸)

سپه سالار محمدنادر خان دعسکرو سره په ۲۱ رجب ۳۷ ق ۳ ثور ۹۸ش ۲۳ اپریل ۱۹م له کابله ولاړ ، او گردیز ته ورسید ، او ملی قوائی د استقلال جنگ ته تنظیم کړل . په جمعه ۱۵ شعبان ئی د گردیز په جامع کی د جهاد خطبه وویله سوه . او د قبایلو په منځ کی دجهاد اعلان وسنو ، او مسیدو د انگریز پر فوج حملی شروع کړی دافغان او انگر یز دریم جنگ ونښت (۳ مئی ۱۹ م) .

د سپین وام تانه مجاهدینو په ۲۵ شعبان و نیو ل ــ او دوانا او سروبکی چو نی مسید و ونیولي (۲۰ شعبان ۳۷ ق ۳۱ ثور ۹۸ش ۲۱ می ۱۹ م) .

دانگریزانو طیبا رو پر ډکه جلال آباد ــ کابل ــ سپین بولدک بمباری وکړه (ثور ۹۸ ش) .

په ٦ جوزا ــ ۲۷ شعبان ۲۸ می دټل ښار افغانی مجاهدینو دسردار محمد نادر خان سپه سالار په مشرتوب ونیو ، دجنگ استقلال متارکه ۳ رمضان ۲۲ جوزا ــ ۲جون (۱۳۹۸ ش) .

په هندوستان کی د خلکو ښورښت زیات اود هجرت تحریك تود سو. (جو زا ــ سر طا ن)

د هندوستان د آزادیخواهانو موقتی ملی حکومت (په کابل کی) جوړ سو او د وزیر داخله مولوی عبیدالله سند هی او عزیز هندی په امضا یو اعلان خپور سوه، چی دهند خلك پر انگریزانو راوالاړ سی (جوزا ۹۸ش) ددی موقتی حکومت مشر راجه مهندر پر تاب هندی آزادیخواه و .

د اتحاد شوروی له خوا پاکوف ژا خار و یچ سو ریتس په منځنی آسیا او افغانستان کی د فوق‌العاده مختار نماینده په ډول معین سو ، چی د افغانستان او د بلو چستان دآزاد و قبایلو اوخیوا او بخارا او د هندوستان او کشمیر او تبت له آزادي خواها نو سره رابطه ونیسلوی او انقلا بی د آزا دی غو ښتنی تحریکات و روزی (۲۳ جون ۱۹ م جوزا ۹۸ش) دغه سفیر په سپتمبر کی کابل ته راغی .

عبدالشکور خان د افغانستان سفیر دبخارا دامیر دربار ته ورسید (سرطان ۹۸ ــ جولائی ۱۹) .

حسین د اسحاق زوی د شوروی دو لت لوی سفیر کابل ته را غیء (سرطان ۹۸ــ۱۹ جولای) .

دافغان اوانگلیس روغ لیك چی په راولپنډی کی په (۸) اگست په ۵ مادو کی امضا سوی و په (۲۸) اسد ۹۸ ش ۲۰ ذی قعده ۳۷ ق (۱۸) اگست ۱۹ م د افغنستان پاچا اعلیحضرت امان‌الله خان تصدیق کیء اوداستقلال اعلان او لوړی جشن وسو .

دمعرف معارف مجله دوزارت معارف له‌خوا په‌کابل کی‌چاپ سوه (۱سنبله ۹۸)

د سردار محمد نادر خان غازی سپه سالار قوا فاتحانه کابل ته راغلل .

(۲۸ میزان ۹۸ ش ۲۱ اکتوبر ۱۹ م) او ده ته داعلی‌لمر نښان‌ورکړ سو اود استقلال ځلی دده په نامه په کابل کی جوړسو اودی (وزیرحربیه) سو اوهم په‌دغه کال ۱۲۹۸ ش د سمت مشرقی رئیس تنظیمه مقرر سو (ربیع‌الاول ــقوس ــدسمبر)

د حوت په اولولسو ورځو کی د مشرقی داقوامو جرگه په جلال‌آباد کی وسوه اود اتحاد مشرقی جریده هم خپره سوه ۱۲۹۸ ش (ربیع‌الاول ــحوت‌ــ دسمبر) .

د افغانستان د روغی د مذاکری یو هیئت دعلی احمد خان په مشری راولپنډی ته ولاړل (دلو ۱۲۹۸ش) د روغی لیك ئی امضا کیء (۸) اگست ۱۹م (۱۱ ذیقعده ۱۳۳۷ق) .

د افغانستان د استقلال د جنگ پروخت دترنگزو حاجی صاحب او مولانا سیف الرحمن‌الکوزی دومندو په ملگری دشبقدر دوهمه غزا له پرنگی سره وکړه .

قاضی القضات‌خان‌علوم سعدالدین خان بارکزی په کابل کی وفات سو (٤ میزان ۱۲۹۸ ش) .

او دده پسر ځای یی زوی قاضی عبدالشکور خان قاضی القضات‌سو.

محمد ابرا هیم حیر ت کابلی شاعر د تحفه شهنشاهی او دیوان اشعار خاوند و فات سو په پنجشنبی ۲۵ جمادی‌الاولی ۱۳۳۷ (ولادت ۱۲۵۰ ق) .

د اعلیحضرت امان الله خان په امضاء (کتابچه قانون گذاری حکام افغانستان) په کابل کی چاپ او خپره سوه ۱۲۹۸ ش .

سردار محمد سلیمان خان وزیر معارف سو (۹۸ ش) .

د ۱۲۹۸ ش کال مالی واردات خلوینښت ملیونه کابلی او مصارف ۳۱ ملیونه او ذخیره ۹ ملیونه‌وه .

۱۹۲۰ م ۱۳۳۸ و ۳۹ ق ۱۲۹۹ ش

دافغانستان لو مړی د ما لیی نظامنامه خپره سوه (۱حمل ۹۹ ش ۲۱ مارچ ۲۰ م) .

په کابل کی لو مړی ملی کتابخانه جوړه سوه (حمل ۹۹) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحمود طرزی په مشری دسیا سی مذاکری لپاره یوه افغانی ډله دهند مسوری ته ولاړل اود هنری ډابس انگریزی نمایندده سره یې خبری وکړی (۱٦ اپریل تر ۱۸ جولایی ۲۰ م) داډله په ۱۰ر اسد ۱۲۹۹م کابل ته راورسیده .

په نظارت معارف کی لومړی علمی انجمن افتتاح سو (۲۰ رمضان ۳۸ق ۱۸ جوزا ۹۹ ش) .

د افغا نستان لومړی سفیر سردار عبد العزیز خان تهران تـه ورسید (۷ شعبان ۳۸ق) په جمعه ۲۸ جوزا ۹۹ ش یې د افغانستان بیرغ پورته کیء.

په کابل کـی دافغان روزنامه د محمد جعفر په مدیری خپـره سوه (دوشنبه ۱٤ سرطان ۹۹) .

په کابل کی لومړی پلا داصول دفتری مکتب افتتاح سو (۱۲ ذیقعده ۳۸ق سرطان ۹۹ ش) سپه سالار محمد نادر خان له سمت مشرقی څخه کابل ته راغی (ذیقعده ۳۸ق اسد ۹۹ ش آگست ۲۰ م)

په جلال آبادکی ابتدایی مکتبونه جوړ سول (اسد ۹۹) .

سردار محمد هاشم خان دسمت مشرقی ملکی او نظامی نایب سالار مقرر سو (اسد ۹۹ ش) .

په ۱٤ اگست ۲۰م اسد ۹۹ یود بیسیم تلگرافی د ستگاه د شوروی دمیخانیکانو سره کابل ته راورسید او لومړی دتشکر تلگرام دامان الله خان لهخوا لینن ته ولیږل سو ۱۸ ستمبر ۲۰م سنبله ۹۹ ش .

د بخارا دشوروی جمهوریـت د رئیس فیض الله خو اجه لـهخوا د افغانستان پاچا ته تلگرام راورسیدی چی دهغه جمهوریت سره روابط قایم سی (۱۵ ستمبر ۲۰م) دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی په جواب کی دبخارا دمملکت استقلال وغوښت اودښاغلی عبدالـهادی خان مقر ری یی دبخارا په سفارت ورته ولیکله .

په هرات کی داتفاق اسلام هفتگی جریده دعبدلله قانع هروی په مدیری نشر سوه (۱ سنبله ۹۹) .

په مرکزی آسیا کـی د شوروی روس فوق العاده سفیر سورتس په یوه لیك کـی دافغانستان خارجه وزیر محمود طرز ی تـــه و کښل چـی عبدالشکور خان افغانی نماینده په بخارا کی پـرو پاگنـــد او عسکر ی فعالیتو نه کوی چی باید جلوگیری یی وسی ۲۱ ستمبر ۲۰ م) .

دهندی مهاجرانو ډلی افغانستان ته راغلی، دمهاجرینو انجمن په کابل کی تاسیس ســو (سنبله ۹۹ ش ستمبر ۲۰ م) یوه ډله مهاجرین د شوروی له لاری اناطول ته ولاړل .

غلام نبی خان څرخی د مزارشریف عسکری قوماندان مقرر سو (میزان ۹۹ ش) .

د افغانستان سفیر عبدالهادی خان بخارا ته واستول سو (جمعه ۸میزان ۹۹ ش) .

په پختیا (جنوبی خوا) ولایت کی ابتدایی مکتبونه جوړسول (عقرب۹۹)

جمال پاشا دترکیی دحرب وزیر کابل ته له تاشکنده راغیء (٦عقرب۹۹ش نومبر ۲۰ م)

اعلیحضرت امان الله خان او محمود طرزی دلینن او چیچرین په نـامـه مکتو بونه وا ستول چی دافغان او شوروی لو مړی معا هده ترتیب سوی او در ولیږل سوه چی تصدیق سی (اول دسمبر ۲۰م قوس ۹۹ شس)

دستارهٔ افغان هفتگی جریده د میر غلام محمد په مدیری له جبـل السراج څخه خپره سوه (۹ قوس ۱۲۹۹ شس)

سپه سالار محمد نادر خان دقطغن او بد خشان رئیس تنظیمیه مقرر سو (جمادی الاولی ۳۹ جدی ۹۹) د افغا نستان خارجه وزیر محمود طرزی د شوروی اتحاد خارجه وزیر چیچرین ته د دواړو دولتو دمعاهدی دتشکر مکتوب دبدری بیگ په لاس واستاوه او دشرق دآزادی دتحریك مننه ئی وکړه او د جمال پا شا پـــر راتگ یی خوښی وکړه (دسمبر ۲۰م)

۱۹۲۱م ۱۳۳۹ق ۱۲۹۹ر ۱۳۰۰ شس

سر هنری ډابس دانگر یزانو نماینده دمعا هدی لپاره دافغانستان سرحد ډکی ته را غیء دده سره یوه ډلـه نـور مامو رین هم ملگری وو (۱۵ جدی ۹۹شس ٥جنوری ۲۱ م)

دوی دجدی په ۲۰ = ۱۰ جنوری د دلکشا په مانی کـی د اعلیحضرت امان الله خان حضور ته په یوه لوی در بار کی ور غلل.

دسمت مشرقی داقوامو جرگه کابل ته را غله (۲۱ جدی ۹۹ شس)

موسیو برا وین دشوروی دولت سفیر چـی پـه ۱۲۹۸ شس ئـی د افغا نستان تابعیت قبول کړی و، او غوښتنه ئی چی دقند هـار له لاری هند تـــه ولاړ سی، دچهار شنبی دما ښام پر ۷بجو ۲۹جدی ۱۲۹۹ش په غزنی کی و واژه سو.

پاینده محمد فرحت دامان افغان دجریدی مدیر سو (۲دلو ۹۹ جنوری ۲۱ دانـا طــــو لـی د ملیو نـو هیئت د عبد ا لـر حـمـن بیـــگ پینبوری پـه مـشری بخا را تـــه را ورسیدیء (۲٤ جنوری ۱۹۲۱م)

دافغا نستان سفیر عبد الهادی خان د بخارا دربار تهور سیدیء (۲۱دلو ۹۹ شس)

په کابل کی دنجونو لومړی مکتب مستورات افتتاح سو (دلو۹۹جنوری۲۱)

عبد العزیز خان دحضور یاور په نظارت داخله مقرر اومحمود خان د ده پـر ځـای د حضور یـاور سو متوفا ۱۹ جدی ۱۳۵۰) .

محمد یعقوب خان دحضور شاغاسی سو (دلو ۹۹ شس)

دافغا نستان او شو رو ی تر منځ لو مړی معا هده په مسکـو کـــی د افغا نستان له خوا محمد ولی خان او مرزا محمد خان اوغلام صدیق خان اود شوروی دولت له خوا چیچرین

(c) ketabton.com: The Digital Library

او قره خان په ۱۲ مادوكي امضاكړه ۲۸ فبروری ـ۲۱ م ـ ۱۰ حوت۹۹ اودافغانستان فو ق الـعاده هيئتد محمد ولي خان په مشرى د مارچ په او له و رځ له مسكوه غربي ارو پاته رهي سو. دا معا هده داسد په ۲۲ ورځ ۱۳۰۰ ش پـه پغمـان كـي اعليحضرت امان الله خان امضا كړه.

دافغانستان او تر كيي لو مړى معا هـده پـه مسكو كـي امضاء سوه (۱۱ حوت ۹۹ ش ۲مارچ ۲۱م) دافغانستان له خوايې امضا كوونكي محمد ولي‌خان فوق‌العاده سفير اود تركيي له‌خوا يوسف كمال بيگ د اقتصاد ناظر او ډاكټر رضا نوربيگ دمعارفو ناظروو .

دامعاهده دجمعي په‌ورځ ۲۷ميزان ۱۳۰۱ ش ۱۹ اكـتـو بـر ۲۱م د دااعليحضرت امان الله خان له خوا دكابل په عيد گاه كي خلكو ته‌اعلان سوه .

سلطان احمد خان دافغانستان د وفدمشر دانا طولي دولت ته‌دباكو له خوا ولاړ (۲۱ حوت ۱۲۹۹ ش) .

د ۱۲۹۹ ش دولتـي واردات ٤٥ مليونـه او مصارف ۳٦ مليونه او ذخيره نه مليونه‌وه .

ددولت دنښانو لو مړى نظامنا مه خپره سوه (۹۹ ش) .

دااعليحضرت امان الله خان‌دوژلو يوه دسيسه كشف سوه، چي پـه هغه‌كي ميرزا محمد علي نائب دميرزا سيف‌الدين ترهكي زوى شاعـر او خطاط او منشي (متولد ۱۲۹۵ ق) او اختر جان د ناظر صفر زوى او دلوخان پنجشيري او محمد اميـن‌ـ عبدالله ـغلام حيدر ووژل سوه ـ

له پرنگي سره دجوړي د پښتنو غزا (۳۹ ق) .

قاضي عبد اللطيف سواتي پښتو تفسير تيسير تاليف كړ (۳۹ ق) .

محمد ابراهيم خان عدليه وزير د مزار شريف رئيس تنظيميه او بيا محمد سـرور خـان دهـغه خـاى نائب الحكومه سو (۹۹ ش) .

(۱۹۲۱ و ۲۲م ۱۳٤۰ و ٤۱ ق)

دافغا نستان‌دښځو لو مړى‌جريده ارشاد النسوان له كابله د محمود بيگ طرزى د مـاينى (اسما) پـه مديري او د روح افزاءدمحمدزمان خازن الكتب دلور په‌سر محـر رى خپـره ســوه (پنجشنبه ۱ حـمل ۱۳۰۰ ش)

دبخارا لومړى سفير يوسف‌زاده عبدالرحيم كابل تـه راغى (٦ حمل ۱۳۰۰ ش) دى دبـخـارا د رئـيس فيض‌الله خواجه‌د (٦ جنـورى ۲۱ ۲۵ربع الثانى ۳۹هـ) په مـكتوب د افغانستان خارجه وزير تـه معرفي سوى‌و .

دمصطفى كمال له‌خوا داناطولي لومړى فوق‌العاده سفير عبدالرحمن بيگ پيښنورى دبخارا او هرات له لارى كابل ته راورسيد (۱۵ حمل ۱۳۰۰ ش) .

په قند هار كي لو مړى ابتدايي مكتب تجار افتتاح ســو (۲۰ حمل ۱۳۰۰ ش) .

سيد عالم خان دبخارا امير كابل تـه دپناهنده پـه توگه را ورسيد (پنجشنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۰ ش) .

له ايتاليا سره‌دافغا نستان‌لو مړى معاهده امضا سوه (۳ جـون ۲۱م ۱۷ جوزا ۱۳۰۰ ش) .

دشوروى دو لت نوى‌سفير رسكول نيكوف ته دچيچرين وزير خار جه له‌خوا هدايت وركړ سوچي دروسيه شوروى اوانگليس دمعاهدى مراعات په افغانستان كي وكى ،او په دې مملكت كي دكمو نستي لمسو نـه خان وژغوري، دافغانستان پـه پيشرفت كي همـكار وى ،او د ار تجا عي محا فلو «داسلا مـي دولتو اتحاديه » چي دانگريزانو له خوا تلقين كيږي با يد جلو گيرى وشي، ځكه چـي زمونـږ دمنځنـي آسيا حا لـت ته خطـر نا كه ده(۳ جون ۲۱ م جوزا ۱۳۰۰ ش)

دوه سوه‌تنه افغاني محصلان هنـد او اروپاتـه واستـول ســو ه (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م)

په وزير ستان كي دحاجي عبد ـ الرازق په‌مشرى دانگر يزا نو سره دجهاد دوام (جوزا ۱۳۰۰ ش)

سپه سالار سردار محمدنادرخان وزير حرب ته د اعلي لمر نښا نور كړ سو (جوزا ۱۳۰۰ ش‌جون۲۱م)

دافغا نستان او ايران لو مړى د مؤدت معاهده (۲۲جون ۲۱م‌سرطان ۱۳۰۰ ش)

سپه سالار غازى محمد نا در خاند علي آباد په كلا كي امانيه طبي‌مكتب تاسيس كړ (سرطان ۱۳۰۰)

د طلوع افغان هفتگي جريـده د مولوى صالح محمد په مديرى پـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قند هار کی تاسیس سوه.
(۱۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ شوال ۳۹ ق ٦ جولائی ۲۱ م)

مکتب حکام په‌کا بل کـــی افتتاح سو (۷ سرطان ۱۳۰۰ شں) نظارت یی په وزیر داخله اړه درلوده.

دشوروی روسی دولت نوی لوی سفیر رسکول نیکـوف دهـرات او قند هار له لاری کابل تـه راغـی (شنبـه ۲۵ سرطـان ۱۳۰۰ شـں ۱۵ جولائی ۲۱ م)

د افغانستان داساسی تشکیلاتو اود ملکی تقسیماتو نظامنامی خپری سوی (سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ مـی ۲۱ م) .

مولوی غلام محی‌الدین افـغان د دارالمعلمین مدیر اود آخوان افغان رکن په چهار شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۰ وفات سو، دی قند هاری جمریانی‌و.

دبخارا ددولت بیـرق دکابـل د بخارا په سفارت کی ورپول سو ، دلته دشوروی سفیران سورتس ـ او رسکول نیکوف اود انا طولی د حکومت سفیر هم حاضرو (پنجشنبه ۲٦ اسد ۱۳۰۰ ش) .

د شوروی نـوی سفیر رسکول نیکوف دافغانستان وزیر خارجه ته اطمینان ورکیء چی دافغانستان په داخلی چارو کی به مداخله نه کوی اوپه افغانستان کـی دکوم انقلاب راوستوا راده نلری (۳۰ جولایـی ۲۱م اسد ۱۳۰۰) .

دارگ په‌شمالی‌برج کی دشورای دولت افتتاح وسـوه (چهار شنبه ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش) .

مولانا نوردل خان دشیردل خان قمبر خیـل اپریـد ی زوی مشهور مجاهد وفات اوپه تیراه کی ښخ‌سو (۲۰ اسد ۱۳۰۰) .

په ۲۱ اسد ۱۳۰۰ ش اعلان‌وسو چی دپست محصول به وروسته‌نیم اخیستل کیږی .

دشوروی دولت افغا نستان تـه دنظامی او فنی بی عوضو کومکونو وعده ورکړه .
(۲٤ جولائی ۲۱م اسد ۱۳۰۰ ش)

دبرتانیا دنماینده‌سر هنری‌ډابس نخه د افغانستان د خارجه‌وزیر‌رسمی خواهش چی دترك او یونان په جنګ کی دیـونان سره کومـك ونکړی (۲۰ سنبله ۱۳۰۰ ش) .

عبدالبا قی‌خان‌دافغا نستان‌لومړی جنرال قونسل په مشهد کی مـقرر سو (میزان ۱۳۰۰) .

دمکتب قضات افتتاح په کابل‌کی (عقرب ۱۳۰۰) .

مجموعه عسکریه مجله له حـربیـه وزارت ته‌څخه‌خپره‌سوه(۱عقرب۳۰۰)

دافغا نستان او بر تانیا لو مړی معاهده ١٤ مادی ۲ ضمیمی په کابل کی دمحمود طرزی وزیر خارجه او سرهنری ډابس له خوا لاس لیـك سـوه (۳۰عقـــرب ۱۳۰۰ ش ۲۲ نـــــو مبر ۲۱ م).

۱۹۲۲ م ۱۳٤۱ ق ۱۳۰۰ر۱ ش

له کندهاره محمـد عـلی خان د نائب الحکومه قایم مقام ولاړ اوپر

ځای یی عبدالعزیزخان دتنظیم‌رئیس مقررسو (سه‌شنبه۱۹جدی ۱۳۰۰ش جنوری ۲۲ م) .

د جـدی پـه ۲۰ ورځ ۱۳۰۰ ش ولایاتو ته دغه دتنظیم رئیسان مقرر سول :

قطغن او بدخشان تـه سپه سالار محمد نادر خان غازی وزیر حربیه پـه وزارت حربیه کی قایم مقام سردار محمد هاشم خان نائب‌سالار عبدالعزیز خان وزیر داخله قند هار نـــه . وزارت داخـله قایم مقـام محمدسرورخان .

محمد ابراهیم خان وزیـر عدلیه مزار شریف‌ته . دوزارت عدلیه قایم مقام میر زمان الدین عدلی مستشار جمعه‌خان دوزیر عدلیه‌معاون میمنی ته .

شجاع الدوله خان وزیـر امنیه هرات‌ته . دوزارت امنیه قایم مقام محمود خان یاور .

صدراعظم سـردار عبد القدوس خان لـه قندهاره کابـل ته راغـی (پنجشنبه ١٤ جدی ۱۳۰۰ ش) .

د ایـران لـومړی لـوی سفیر اعتلا الملك کابل ته دپینبور له خوا راغی (شنبه ۹ جـدی ۱۳۰۰ ش)

شیر احمد خان دایتالیا په روم‌کی دافغانستان لومړی لوی سفیر مقرر سو او سفارت خانه‌یی هلته افتتاح کړه (جدی ۱۳۰۰ ش) .

د افـغا نستان لومـړی جـنرال قونسل محمد حیدرخان ډهلی تـه ولاړ (۱ دلو ۱۳۰۰) .

د افـغا نستان لـو مړی سفیر عبدالهادی خان په ۱۵ دلو ۱۳۰۰ش دپیښور له لاری لندن تـه رهـــی ســو .

داصلاح هفتګی جریده په خان‌آباد کی دبشیر احمد پـه مدیـری خپره سوه (۲۹ دلو ۱۳۰۰ ش جمادی ـ الاولـــی ۱۳٤۰ ق ۱۸ فـــرو ری ۲۲م) .

داتحاداسلام‌جریده‌په مزار شریف کی دعبدالر زاق خان په‌مدیری نشر سوه (دوشنبه ۱ حـوت ۱۳۰۰شں ۱۹ فروری ۲۲م) دوی‌هفتی‌وروسته د (بیدار) په نامه تبدیل سوه.

دافغانستان وزیرمختار غلام‌نبی خان مسکـوته ورسیدی (جـمعه ٤ حوت ۱۳۰۰شں ۲۲ فـروری ۲۲م)

دبرتانیا دوزارت مختاری لومړی ډله دتورخم له لاری کابل ته راغلـه (۱۵حوت ۱۳۰۰شں مارچ۲۲م)

غلام جیلانی خان دهرات‌لوامشر سو (دوشنبه ۱۵حوت ۱۳۰۰)

فرا نسیس همفر یز دبر تانیا وزیر مختار او فو ق‌العاده سفیرخپله‌اعتماد نامه اعلیحـضرت امان اللّهخـان تـه وړاندی کړه (۲۲ حوت ۱۳۰۰شں ۱۳ مارچ ۲۲م)

په ۱۳۰۰ ش کال دغـه دولتـی نظامنامی خپری سوی :

۱ ـ د نکاح ، واده، ختنه سوری نظامنامه .

۲ ـ دګمرك دمحصول اخیستلو نظامنامه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

٣- دمالیاتو د کـار کـــذاری نظامنامه .

٤ -دعباراتو او القا بـو د لنـد ونی نظامنامه .

٥ – د ډاکخانـو نظامنامـه (٩ سنبله) .

٦ – د عسکری جزا نظامنامه .

٧ – د عسکری کالیو نظامنامه .

٨ – د افـغانستـان د ملـکـی تقسیماتو نظامنامه .

غازی تریـن خان تـوری خیل وزیر د توچی د محمد خیلو په غزا کی شهید سو .

مولوی عبدالمجید افغانی اتمان خیل په پیښور کی (جمال افغانی) تالیف کیء.

قاضی خیر الله پیښوری پښتو قاموس خیراللغات وکیښی .

عمر دین مر دانی پښتو تکـره شاعر ژوندی و .

د ١٣٠٠ ش کال مالـــیوار دات ٥١ ملیونه کابلـی ، مصارف ٤٠ ملیونه ذخیره (١١) ملیونه وه .

عجب خان اپریدی د غـلام حیدر خان ادم خیل زوی د پرنگـی سره غزا وکړه اودیوه پر نگی لورئیځنی بوتله افغانستان ته راغی اوتر آخره په مزار شریف کـی په احترام او سیدی شو چی٩٥کلن په ١٣٤٠ق وفات سو (ولادت ئی ١٢٤٥ ش) دده د بیرته ورکولو لپاره انگریزی حکـومت افغانستان ته التیما تـوم ورکی ، خو افغانستان ونه مانه .

مولـوی عبدالواسع قند هاری دوه ټوکه تمسک القضات الامانیه داعلیحضرت امان الله خان په فرمان تالیف او چاپ کیء (کابل ١٣٠٠ش) لومـړی ټوک حقوق . دوهم جـزا (١١١٣) مادی .

په کابل کـی د ابلاغ په نامـه دیواری روز نامه د میرزا محمداکبر په‌مدیری خپره سوه . – ١٣٠٠ش.

١٣٠١

١٩٢٢ م ١٣٠١ ش

د پاسپورټ قانون په کابل کی دوزارت داخله له خوا خپو ر سـو (حمل ١٣٠١ ش اپریـل ٢٢ م)

د مکتب اصول دفتـری افتتاح په کابل کی (چهار شنبه ٦ ثـور

د افغانستان بیرق د لندن پـر افغانی سفارت بانـدی پـورته سو (جمعه ٨ حمل ١٣٠١ ش ٧ اپریل ٢٢ م) .

دافغا نستان او فرانس لو مړی د سیاسی او اقتصـادی روابطـو معاهده لاس لیک سوه . (٢٨ اپریل ٢٢ م ٧ ثور (٣٠١) .

موسیو فوشه لرغون پوهاند له فرانسی څخه د هرات له لاری کابل ته راغی (چهـار شنبه ٢٠ ثـور ١٣٠١) .

محمد ولی خان دافغـا نسـتان فوق العاده نماینده داروپا او امریکا له سفره کابل ته راغی. دده‌دسفر مطـلب د آزاد افغانستان پیژنـــده گلوی په ټوله دنیا کی وه (پنجشنبه ١١ جوزا ١٣٠١ ش ٣١ می ٢٢م)

د ایتالیا لومړی وزیر مختار او سفیر مار کویس پیتر نو کابل ته راغی (پنجشنبه ١١ جوزا ١٣٠١

سلطان احمد خان په انقره کی د افغانستان سفیـر مقرر سـو (سرطان ١٣٠١ جولائی ٢٢) .

فخری پاشا دترکیی سفیر کابل ته‌راورسید (٥ سر طان ١٣٠١ ش ٢٥ جون م).

د شوروی دولت لومړی قونسل تایز نیک هرات تـه راغـی (١٣ سرطان ١٣٠١ ش ٣ جولائی ٢٢)

د چین سیاسی و فد د جنگ – لن – یو نك په مشری کابل‌ته‌راغی (١٥ سرطان ١٣٠١) .

دافغا نستان بیرق د بمبئـی پـه افغانی قونسل خانه کی د حاجـی محمد اکبر قونسل له خوا پورتـه سو (٢٠ـاسد ٣٠١).

د افغانستان لـومـړی جنـرل قونسل محمد شریف خان چینـی تـرکستان تـه ولاړ (٨ سنبلـه ٣٠١ ش ٣٠ اگست ٢٢ م) دده‌سره د چین نمایند گـان جنگ – لن – یونگ (او) تـوك – تانك هـم ولاړل .

غلام صدیـق خان د افغانستان وزیر مختار برلن (جرمنی) ته‌ولاړ (١١ سنبله ٣٠١ ش ستمبر) .

وزیر خارجه محمود طرزی تـه د اعلی لمر نښان ورکړ سو ، او په پاریس کـی د افغـانستان سفیـر مقرر سو .

دده پر ځای محمد ولیخان خارجه وزیر سو (پنجشنبه٢٥ جوزا١٣٠١) محمودطرزی‌پاریس‌ته‌ولاړ (١٧سنبله ١٣٠١ ش ٨ ستمبر ٢٢ م) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغا نستان لو مړی بو دجه ترتیب سوه (دوشنبه ۱۹ سنبله ۱۳۰۱) .

سردار حیات‌الله خان وزیر معارف او میر هاشم خان وزیرمالیه او محمد سلیمان خان د قطغن او بدخشان نائب الحکومه او محمد سرور خان د قندهار نائب الحکومه او امرالدین خان د سمت جنوبی اعلا حاکم مقرر سو (۱۹ سنبله ۳۰۱) .

انور پاشا دکو لاب په‌بلخوان کی شهید سو (سنبله ۱۳۰۲ش اگست ۲۲ م)

دالمجاهد پنځلس ورځنی اخبار له چمر کنده (مهمنده) دفضل‌الهی هندو ستانی په مدیری د جمعیت عالیهٔ مجاهدین هندی له خوا نشر سو (محرم ٤١ق سنبله ۱۳۰۱ شی)

قند هار ته دبر طانیا لو مړی قونسل نواب محمودخان سد وزی راغی‌ء (یکشنبه ۱میزان ۱۳۰۱ شی ۲۲ ستمبر ۲۲ م)

عبدالجبار خان داامان‌افغان ناشر او سرمحررسو (۱۵ میزان۱۳۰۱ش ۱۷ اکتوبر ۲۲ م)

سید عطا محمد شاه د سید تاج محمد قند هاری زوی مشهور خطاط او عالم په کابل کی وفات سو پنجشنبه ۱۹ میز ان ۱۳۰۱ ش ۲۰ صفر ٤١ق .(ولادت ئی په‌قندهار کی ۱۲٦۹ ق)

دافغا نستان‌سفیر سر دار جمعه‌خان له مزارشریف‌څخه بخارا ته‌ورسیدی (جمعه ۲۰ میزان ۱۳۰۱)

د افغانستان او فرانسی‌تر منځ دلر غونو آثارو دلټون معاهده‌وسوه (میزان ۱ ۳۰ شس ۹ستمبر ۲۲)

دافغا نستان او سینور دات‌ایتا لوی شرکت تر منځ دموټر د حمل‌ونقل قرار داد (۸عقرب ۱۳۰۱ شی)

نوی گمرکی اصول تر تیب او معمول سول (عقرب ۱۳۰۱ شی)

دکابل دارنگ په‌برج شمالی کی دمولوی عبد الوا سع قند هاری په ریاست دپښتو مرکه جوړه سوه، او خپل لومړی پښتو اعلان ئی خپور کی. (عقرب۱۳۰۱ش‌اکتوبر ۱۹۲۲م)

سپه سالار محمد نادر خان په پنجشنبه ۱قوس ۱۳۰۱ کابل ته راغی، او پرځای ئی قطغن‌اوبدخشان ته سردار محمد سلیمان خان نائب الحکومه مقرر سو.

په هرات کی ابتدائی مکتبونه تاسیس سوه (قوس ۱۳۰۱)

د افغا نستان پاچا اعلیحضرت امان الله خان دانگلستان پاچا ته تلگرام وا ستاوه چی دترکیی مسئله دټولو مسلمانانو شریکه ده، خپلو نما ینده‌گانو ته‌دلوزان‌په کنفرانس کی هدایت وکړی‌ء چی منصفانه فیصله سی (۳قوس ۱۳۰۱ شی) د دی تلگرام جواب دپنځم جارج له خوا دده له اطمینانه‌سر ه کا بل ته

راورسیدی (۲۸ قو س ۱۳۰۱ ش)

هاشم شایق دبخارا سفیر اود فوق العاده ډلی رئیس په کابل کی له خپله سفارته استعفا وکړه. (٦ جدی ۱۳۰۱ ش) اود افغا نستان تابعیت یی ومانه.

دافغا نستان دمصنو عاتو داستعمال فرمان اعلیحضرت امان الله‌خان‌صادر کړی‌ء (جدی ۱۳۰۱ دسمبر ۲۲)

سید قاسم خان دامان افغان مد یر سو (۸ جدی۱۳۰۱ش ۲۹دسمبر۲۲)

په وزیر ستان کی نا آرامی او د انگریزانو سره جنگو نه‌اود افغا نی اخبارو سخت احتجاج (جد ی ۱۳۰۱ ش دسمبر ۲۲)

په ۱۳۰۱ شس کال دغه نظامنامی د دولت له خوا خپری سوی.

۱ـ دللمی کرنی نظامنامه (۱قوس)

۲ـ د ښار ویو دمحصول نظا منامه (۱ قوس)

۳ـ د دولت دخزانو نظامنامه.

٤ـ دتجارتی تقاویو نظامنامه.

۵ـ دتجا رتی شخړو دشرعی محکمی نظامنامه.

٦ـ د حاضری نظا منامه (حمل).

۷ـ دنفوسو دتذکری نظا منامه .

۸ـ دتعزیه داری نظامنا مه.

۹ـ د دولتی تعمیر اتو نظامنامه (سر طان)

۱۰ـ دعمومی بودجی نظا منا مه (۱ قوس) .

۱۱ـ د خورد ضابطانو د مکتبو نظما منا مه .

له پرنگی سره دومندو دریمه غزا.

جمال باشا دتر کیی مشر او گرزنده وزیر په تفلس کی و وژل سو (۱۳۰۱) دی له کابله تللی و.

عظیم الله خان په ایتالیا کی د افغا نستان سفیر وټاکل سو (۱۳۰۱)

د۱۳۰۱ ش کال دولتی‌وار دا ت ۵۸ملیونه کابلی او مصا رف ٤۰ ملیونه او سپما ۱۵ ملیونه وه.

۱۹۲۳ م ۱۳۰۱ شی

امانیه مکتب (استقلال) په کابل کی افتتاح سو (جنوری ۲۳)

خوشدل خان‌لوی ناب او علی‌احمد خان دمخنی ناظر داخله اواسلم‌خان میر شکار اوعبدالاحد خان مصاحب چی په‌مجا زات بندیان سوی ومعاف سول(دلو ۱۳۰۱ فبر وری ۲۳)

دافغا نستان او بلژیك دمودت‌معاهده امضاء سو ه (۲٤ فبرو ری ۲۳م ۵حوت) . د ۱۳۰۱ ش لو یه جر گه په یکشنبه ۷دحوت په‌جلال‌آباد کی‌د۸۷۲ نماینده گانو په شمول‌د اعلیحضرت امان‌الله خان په حضور کی جوړه سوه ، او لومړی اساسی قانون ئی ومانه چی په جوزا ۱۳۰۲شس ۱۰ اپریل ۲۳م چاپ اوخپور سو .

له کابله دهٔکی ترشرقی سرحده پوری دتلگراف لین‌جوړاودهند سره ونښت (حوت ۱۳۰۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱۹۲۳ م ۱۳۴۱ر ۴۲ ق)

دنفوسو دعسکری اجباری جلب
نظا منا مه نشر سوه. (حمل ۲)

دافغا نستان او انگلستان تجارتی
معا هده امضا سوه (سرطان ۲ –
جو لائی ۲۳)

فیض محمد خان دوزارتمعارف‌په
وکالت مقرر سو (سر طان ۲ شس
جون ۲۳ م)

سید محسن قند هاری لیکوال او
عالم په قند هار کی وفات سو
(۱۳ سر طان ۲)

دافغا نستان او برتانیا لو مړی
تجارتی قرار داد (۵جون ۲۳)

داستقلال په جشن کی لومړی‌پلا
دتیاتر صحنه جوړه سوه (اسد۲)

سلطان محمد خان علی زی په
زمیندارو کی یاغی سو، وزیر داخله
عبدالعزیز خان ئی دسر کو بی‌لپاره
راغیء ،هغه ونیول سو اود ډیرو
ملگرو سره اعدام سو.
(سنبله ۲ ستمبر ۲۳)

عبد الکریم خان بار کزی‌دمزارشریف
نائب الحکومه سو (سنبله ۲ شس)

دافغا نستان او ایران لو مړی
معا هده دجمعی په ورخ ۱۵ سنبله
۱۳۰۲ شس دکابل په عید گاه کی
اعلیحضرت امان الله خان اود ایران
وزیرمختار اعتلاء الملك خلکو ته
اعلان کړه . دامعاهده په‌تهران کی
د سر طان په اوله ورخ ۱۳۰۰ شس
۱۵ شوال ۱۳۳۹ شس ۲۲ جون۲۱م
دایران خارجه وزیر محتشم‌السلطنه
او افغانی سفیر عبد العزیز خان
امضا کړی وه .

فوشه دفرانسی وزیر مختار د
هند له لاری کابل ته را ورسید او
په چهار شنبی ۳میزان ۲شس ئی
خپله‌اعتمادنامه‌تقدیم‌کړه (ستمبر۲۳)

د دار الامان دبنار په جوړ ولو
پیل وسو (چهار شنبه ۲۴میزان۲ش
۱۷ اکتوبر ۲۳ م)

هاشم شایق دبخارا پخوا نی
سفیر چی افغانی تابعیت منلی‌ود
دار التالیف معاون سو (عقرب ۲)

امیر محمد یعقوب خان د امیر
شیر علی خان زوی په هند کی مړ
سو (۲۲ عقرب ۲)

دآعلیضرت امان‌الله خان او
سپه سالار محمدنادر خان تر منځ
فکری اختلاف پیښس سو اود۱۳۰۲
په قوس کی مریض او مستعفی‌سو
(نادر افغان)

المانی سفارت په کابل کی‌افتتاح
سو (دسمبر ۲۳ جدی ۲)

د ۱۳۰۲ شس کال مالی عا یدات
۶۶ ملیونه مصارف ۵۱ ملیونه‌سپما
۱۵ ملیونه افغانی وه.

دسوات والی میاگل عبد الودود
بونیر او چکیسر هم په سوات ورگډ
کړل.

په ۱۳۰۲ شس کال دغه دو لتی
نظامنامی خپری سوی :

۱– د افغا نستان داساسی
تشکیلاتو لو مړی نظامنا مه
(۱۵ جوزا)

۲– دمستو فیانو او اعلی سر شته
دارانو وظایف (جدی)

۳– دسر کاری تحو یلخانو د
مالونو دخرځولو نظا منا مه
(۱۵ عقرب)

۴– دتیرو محاسبو د تصفیی
نظا منا مه (۲۰ حمل)

۵– دناقلینو نظامنامه (۴ میزان)

۶– د مهاجرینو نظامنامه ۱۸سرطان

۷– دسر کاری املاکو دفروشس
نظا منا مه (۱۷ ثور)

۸– دمعارفو دنبنسانو نظامنا مه

۹– دقو نسلگریو نظا منامه.

۱۰– دمامورینو درخصتی نظامنامه
(۱۲ حمل)

۱۱– دملکی ما مورینو د استعفا
نظا منا مه (۱۵ دلو)

۱۲– دتو قیفخانو او محبوسخانو
نظا منا مه .

۱۳– دتذ کرۀنفوس او پاسپورټ
او تابعیت نظا منامه (۵ جوزا)

۱۴– د دار الامان دودانیو نظامنامه
(۱۹ اسد)

۱۵– دخا نگی مکتبو نظا منا مه
(۱۶ سنبله)

۱۶– دحا کمانو او ما مو رینود
وظا یفو دتفریق نظامنامه (میزان)

۱۷– دقطعاتو اود لوازمو د دایرو
دکا تبانو دوظایفوتفریق (۳۱میزان)

۱۸– دما مورینو دمد یریتو
نظا منا مه (۱۰ عقرب)

۱۹– دخارجه وزارت دمحا سبی
دمد یریت نظا منامه (۱۴ عقرب)

۲۰– دحربیه وزارت نظا منا مه
(۲۵ عقرب)

۲۱– دمدیریت اودفتر اوراق او
مدیریت مکتوب‌نظامنا مه(۱۰عقرب)

۲۲– دزراعت دما ٫و رینو وظایف
(۲۵ قوس)

۲۳– دوکیل التجاره نظا منا مه
(۱۹ جدی)

۲۴– دلیلیه اداری اعلان نامه
(۲۱ جدی)

۲۵– دبلدیو نظامنامه (۲۵ دلو)

۲۶–دمامور ینو دجزایی محا کماتو
اصول (۲۰ حوت)

۲۷– دصنایعو دتشویق نظا منامه

۲۸– دیغمان دتعمیراتو نظا منامه

۲۹– دعمومی جزا نظا منا مه
(عقرب ۲ اکتوبر ۲۳)

۳۰– دنکاح نظا منامه (قوس۲)

۳۱– دزراعت دمد یرانو دوظایفو
نظا منامه (سه شنبه ۲۲ جوزا ۲)

سردار عبدالحمید خان دوزارت
عدلیه وکیل شو (۱۳۰۲)

دتنگی غارو اوسا لنگ دلاروپه
جوړولو پیل وسو.

میرزا محمد یعقو ب کابلی تکړه
خطاط وفات سو .

مولوی عبد الوا سع دپښتو مر کی
رئیس د محا کماتو رئیس سو ، او
عبد الرحمن خان لودین د پښتو
مرکی رئیس مقرر شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر احمد مخلص جلال آبا دی شاعر امان الغزات دجر نیل شا ه محمود خان لپاره په فیض آباد کی منظوم کیء (۱۸ محرم ۴۲ ق) پرنگیانو دوزیر ستان زر مـــك ونیوی‌ء.

۱۹۲٤ م ۱۳۰۲ شں

لوی لینن په ۲۱ جنوری ۲٤ = ۱ دلو ۱۳۰۲ په مسکوکی مړ سو،او په افغانستان کی دده پر فقـــدان د تأسف مجلس جـــوړ ســـو او د شوروی دولت دخلکو دهمـــدر دی تشکر وکیء (۳ دلو ۱۳۰۲)

لومړی مستو راتو شفا خا نـــه په کابل کی جوړه ســـوه (دلو۲ جنوری ۲٤)

سر دار محمد ها شم خان نائب سالار دغلام نبی‌خان پر ځای پـــه مسکو کی دافغا نستان وزیر مختار شو (دلو ۲)

دهرات داتفاق اسلام جریدی‌نوم په فریاد تبدیل او صلاح الـــد یـــن سلجوقی ئی مدیر سو (دلو ۲فروری ۲٤)

اعلیحضرت امان الله خان دلینن پر مرگ دتاء ســـف او همـــد ردی تلگرام کالینین ته‌وا ستاوه (۹فروری ۲٤ دلو ۲)

دسیا سی علوه‌و مدرسه په خارجه وزارت کی افتتاح سوه (حوت۲)

دبلژیك سره دافغا نستان سیاسی روابط ونښتل (حوت۲)

دمزار شریف داتحاد اسلام‌جریده په ۱۵حوت ۲وتړلـــه سوه اوپـــر ځای‌ئی دبیدار جر یده نشر سو ه (حوت۲)

محمـــد ولـــی خـــان دسپه سالار محمد نادر خان پر ځای وزیر حربیه سو (پنجشنبه ۲٤ حوت۲)

په کابینه او لوړو رتبو کی داسی نوی مقرری وسوی (حوت ۱۳۰۲ش)

محمد ولی خان وزیر خارجه ـ وزیر حربیه سو.

سر دار محمود بیگ خان طرزی دپاریس افغانی سفیر ـ بیا وزیـــر خارجه سو.

غلام محمد خان وزیر تجا رت ـ وزیر داخله سو.

سر دار حیات الله خان وزیـــر معارف ـ وزیر عدلیه سو.

سر دار فیض محمد خان دمعارفو وکیل ـ وزیر معارف سو.

عبد الهادی خان د لند ن افغانی سفیر ـ وزیر تجارت سو.

سر دار شیر احمد خان د رومـــا افغانی سفیر ـ رئیس شورا شو .

زمان الدین خان دکابل وا لـــی ـ دهرات نائب الحکومه سو.

محمد سرور خان د داخله وزارت وکیل ـ دفراه‌اعلی حاکم سو.

غند مشر حبیب‌الله خان دوزارت حربیه معین شو.

غلام نبی خان افغانی د مسکـــو

سفیر ـ دخارجه وزارت معین سو.

سردار عبد الحمید خان د عدلیه وکیل ـ دداخله وزارت معین سو.

میرزا محمد ایوب خان سرمنشی ـ دعالیی دوزارت معین سو.

علی محمد خان رئیس تدریسات دوزارت معارف معین سو.

میر زا محمد خان دخارجه مستشار ـ دتجارت دوزارت معین سو.

۱۹۲٤ م ۱۳۰۳ شں

په سمت جنوبی کی دملاعبد الله او مـــلا عبد الرشید له خوا بغاوت شروسو (حوت۲) اومحمد ولی خان وزیر حربیه هلته دبغاوت د مقابلی لپاره ولاړ (حمل ۳) .

په‌کابل کی لو مړی‌پلا ښار وا لی (بلدیه) جوړه‌سوه (۱٤ حمل ۱۳۰۳

المانی ډیر مستخدمین دهرات او قندهار لـــه لاری کابل تـــه راغلل. (ثور ۱۳۰۳) .

داعلیضرت امان الله خـــان امـــر صادرکیء چی دقندهار طلوع افغان دی په پښتو هم خپریږی (جوزا ۳ جون ۲٤) .

دآئینه عرفان مجله دمعرف معارف‌پر ځـــای د معارفو د وزارت لـــه خـــوا د دارالتالیف شخه خپـــره ســـوه (جوزا ۳) .

ستهارك داتحاد شوروی‌نوی سفیر کابل ته راغی (٤ سرطان ۳) .

دوهمه لویه جرگه په کابل کی دټول افغانستان له نماینده گانو شخه په پغمان کی داعلیحضرت امان‌الله‌خان په‌وینا افتتاح‌سوه (شنبه ۲۸سرطان ۱۳۰۳ ش) دا لویه جرگه داسد په اتمه ختم‌سوه او ۱۹ فقری تصویب سوی .

سردار محمد نادرخان سپه‌سالار اود مخنی وزیر حربیه پاریس تـــه پـــه افغانی سفارت مقرر سو اوپـــه پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳ لـــه کابله پاریس ته ولاړ .

دپغمان دطاق‌ظفر افتتاح(پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳) .

عبدالعزیز خان داخله وزیردحرب دوزارت پـــه و کـــالت مقـــرر ســـو (اسد ۳) .

په‌کابل‌کی دوزارت‌حربیه‌له‌خوادسمت جنوبی‌دخبرودخپرولو‌لپاره‌د(حقیقت) روزنامه دبرهان‌الدین کشککی پـــه مدیری تا سیس سوه (چهار شنبه ۲۲ اســـد ۱۳۰۳ ش ۱۹۲٤ م) دا روزنامه یوکال‌تر ۱۳۹ شماری‌پوری نشریده .

دسمت جنوبی دعلماوو نوی‌بیعت نامه پادشاه‌ته راورسیده (۲۸سنبله ۳ش اگست ۲٤ م) .

دعمومی جزا لو مړی نظا منامه بشپړه خپره سوه (۱ میزان ۳) .

افغا نستان لو مړی پلادوی‌طیاری رانیولی (اسد ۳) او بیایی‌له‌شوروی روس شخه ۵ طیاری رانیولی، چی‌په چهار شنبه ۹ میزان ۳ کابـــل تـــه راغلی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سمت جنوبی یاغیانو ته د اعلیحضرت امان‌الله خان وروستنی داخطار فرمان له طیارو څخه خپور سو ۱۳ میزان ۳ ستمبر ۲٤ م) .

محمودطرزی وزیرخارجه‌له پاریسه کابل ته راغی (۱۳ میزان ۳) .

دبند غازی دجوړولو کار تمام‌سو چی لس زره جریبه مځکه اوبوی . مصرف یی (۲٤۰ر۷۲۰) کابلی دی. افتتاح یی په ۲۳ عقرب ۳ وسوه .

دکابل موزیم افتتاح سو (دوشنبه۲٥ عقرب ۳)

افغانی قونسلخانه په‌مرو کی افتتاح سوه (دوشنبه ۹ قوس ۳) .

د هرات نائب الحکومه میر زمان الدین خان په هرات کی‌په مفاجات مړ سو (پنجشنبه ۱۹قوس ۳ش ۱۲دسمبر ۲٤م)

چیچرین دشوروی دولت خارجه وزیر دافغانستان سفیر سردارمحمد هاشم خان ته اطلاع‌ورکړه چی دکشك ــ هرات ــ قندهار ــ کابل دتلگرام دلین په جوړولو کی‌فنی او دسامان امداد کوی (۱۰ دسمبر ۲٤م قوس ۳)

دسپه‌سالار غازی محمدنادر خان د ۱۳۰۱ ش یادداشتونه ذ رهنمای قطغن وبدخشان) په‌نامه په کابل کی دمولوی برهان الدین کشککی په اهتمام چاپ سول ٤٥٦ مخه د نقشواو جدولو سره.

(کابل دوزارت حربیه سنگی مطبع اول جدی ۳)

ــ۱۹۲٥م ۱۳۰۳ش

دافغا نستان دمطبوعاتو لو مړی نظامنامه خپره سوه (۱۰ جدی ۳ ۱جنوری ۲٥م) دا قانون ۱۸مادی لری .

دکابل درو ښا نولو لپاره دتنویر شرکت جوړ سو (جدی ۳)

محمد ابراهیم‌خان دمخنی وزیر عدلیه دهرات نائب الحکومه او عبدالر حمن خا ن بار کز ی ئی فرقه مشر سو (جدی ۳)

عبدلکریم دامیریعقوب خان زوی چی دانگریزپه لمسون ئی دسمت جنوبی په بغاوت حصه اخیستی وه ، هندته‌و تښتید ،دسمت جنوبی نه میاشتی اغتشاش خلاص سو،

ملا عبدالله او ملاعبدالر شیدونیول سوه او کابل ته راوستل‌سوه (دلو ۳)

عبدالکریم رنگون ته ولاړ اوهلته د مولوی یارمحمد تره‌کی په لاس ووژل سو.

دبی وزلانو داداری لومړی‌لایحه‌د پاد شاه په امضاء نشر شوه (۸دلو ۳ ش ۲۹ جنو ری ۲٥ م)

شجاع الدوله دافغانستان وزیر مختار لندن ته ولاړ (۸ حوت ۳)

وزیرواو‌مسیدود پرنگی دانی‌تنگی پر کیمپ حمله وکړه او اته سوه سپاهیان او۱۳ منصب داران ئی ور ووژل.

دپښتوپښتویه (گرامر) په کابل کی دپښتومرکی‌چاپ‌کړه ۱۳۰۳ش.

پرنگیانو په تمن او تره کی‌دوزیرو او مسیدو پر لښکر حمله وکړه چی ۳٤۰۰ تنه سپا هیان او (۲۳) افسران یی پکی مړه سول او څلور سوه غازیان شهیدان سو ل.

د ۱۳۰۳ ش کال مالی‌عایدات ۷٥ ملیونه کابلی ، مصارف ٦۸ملیونه سپما ۷ میلیونه وه.

۱۳۰٤ ش

۱۹۲٥ م ۱۳۰٤ش ۱۳٤٤ ق

میرزا فقیر دهرات نقاش‌وفات سو

مولوی عبدالراز ق اندړ عالم ا و سیاسی مجا هد په‌کابل کی ۳ ٦ کلن وفات سو (جمعه ۱٦ رمضان ٤۳ ق ۲۲ حمل ۱۳۰٤)

میرزا عبدالطیف منشی او مستوفی په کندهار کی وفات سو یکشنبه ۲۹ حمل ٤ ش ۲٥ اپریل ۲٥م)

مکتب امانی (چی المانی ژبه پکښی زده کیږی)دډاکتر ایوان په‌ریاست په‌کابل کی جوړ شو (۲٥ ثو ر ۱۳۰۳ ش)

علی احمد خان بارکزی دکابل والی سو (جوزا ٤)

ملا عبدالله‌لنګ اوملاعبدالرشید او ٥٤ نور اشرار چی دسمت‌جنوبی په‌بغاوت کی گرفتار سوی وو په دوشنبه ٤جوزا ۱۳۰٤ ش ۲٦ می ۲٥ م دکابل په سیا سنگ کی ووژل سوه.

په‌پرنو ایتالوی مستخد م چی یو افغا نی پو لیس یی وژلی و په دار وځړ و ل‌سو (دو شنبه٦جوزا ٤ش ۲۸ میی۲٥ م) دایتالیاحکومت ددی واقعی په‌باب کی یوه نوټه افغانستان ته ورکړه او منا سبات یی‌خړ کړل .

دقند هار مشهور واعظ اومفسر علی محمد اخند زاده تو خی وفا ت شو (شنبه ۹ اسد ٤ش ۱۷ اگست ۲٥ م)

میر زا محمد یحیی دمحمد علی زوی کابلی شاعر ۷٦ کلن په‌کا بل کی وفات شو (۲۳ اسد ٤ش ٤ ۲ محرم ٤۳ ق) دی دفارسی شعر دیوان‌لری او ولادت یی ۱۲٦۷ق‌وو.

دشوروی اتحاد له سر حده تر هراته دشوروی دولت په امداد د تلگراف لین جوړ شو (سنبله ٤ ستمبر ۲٥ م) اما ن‌الله خا ن قند هار ته په تفتیش ولاړ(دوشنبه ۱۹ میزان ٤ تردوشنبی ۲٤عقربه پور ی) لوی ناب خوشدل خا ن‌په کابل‌کی وفات‌سو(شنبه ۱٥عقرب٤)

اعلیحضرت امان الله خان وزا رت معارف‌ته امر و کیء. چی د پښتو ژبو هلکا نو لپاره په پښتو تعلیم سی .(پنجشنبه ٤قوس ۱۳۰٤ ش)

شوروی روسی عسکرو پر در قد

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندی تجاوز کی (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش).

مگر دحکومت داقداماتو په اثر یی

بیر ته په ۱۵ ددلو تخلیه کیء ا و

افغانی عسکرو ته‌یی وسپاره .

په قند هار کی ښاروالی (بلدیه)

تاسیس سوه (قوس ۱۳۰۴ ش)

او لومړی ښاروال عبدالر حمن

لودین و .

ملا عبدالبا قی کا کړ قندهاری

متخلص په افغا ن دپښتو تبیین

الوا جبات لتخریب العا دات نا ظم

په قند هار کی وفا ت سو (٦دلو٤)

۱۹۲٦ م ۱۳۰٤ ش ۱۳٤٤ ق)

سردار محمد یوسف خان په هندکی وفات او په جمعه اول حوت ٤ د لغمان دمهتر لمک په هدیره کی ښخ سو.

د عشری نظام دمیا ساتو **(تول، سکی، ظول) سیستم جاری** سو او قانون یی نشر سو ا و پخپله پادشاه په شنبی ۲۹ حوت ٤ رسما اعلان کیء.

دافغانستان او آلمان د مودت معاهده (۳ مارچ ۲٦ م ۱۲ حوت ٤)

د ۱۳۰٤ ش کال گرده مالی عایدات ۸٤ میلونه کابلی، مصارف ٦۰ میلونه، سپما ۲٤ میلو نه وه.

۱۹۲٦ م ۱۳٤۵ ق

اعلیحضرت امان‌الله خان سمت مشرقی ته په رسمی سفر دتفتیش لپاره ولاړ (۵ثور).

اومړی ډله افغانی ضابطان دعسکری زده کړی لپاره ترکیی ته ولاړل (۱۸ ثور ۵)

سردار شاه‌محمود خان د سمت مشرقی اعلی حاکم شو (۱۸جوزا۵)

داتعطیل ورځ له جمعی څخه پنجشنبی سوه (٤سرطان ۵) .

اعلیحضرت امان‌الله خان د امیر د لقب پر ځای (شاه) وبلل شو (۷جون ۲٦ سرطان).

ددرقد دجزیری مشترك (افغان ــ شوروی) کمیسیون خپلی مذاکری خلاصی کړی ، او هغه جزیره بیرته افغانستان ته وسپارله سوه (سه‌شنبه ۲۵ اسد)

په پغمان کی دعلم وجهل دجنگ دپغمانی شهیدانو څلی جوړ سو ، (شنبه ۳۰ اسد ۵) .

دافغانستان او المان دمودت معاهده ٤مادی یو پروتوکول چی په ۱۲حوت ۱۳۰٤ ــ۳مارچ۲٦ م په برلین کی امضا سوی وه په پغمان کی تصدیق‌سوه (۲۲ سنبله ۱۳۰۵ ش).

دافغانستان او شوروی روس تر منځ دبیطرفی او عدم تجاوز **معاهده** (۷) مادی په پغمان کی دوزیرخارجه محمود طرزی او لیو نید ستارك شوروی سفیر له خوا امضاء سوه (۳۱ اگست ۲٦ م سنبله ۵)

په مجلس وزرا کی فیصله‌وشوه چی په‌حجاز کی دافغانی حاجیانو لپاره یوتاټوبی جوړ سی (۲۲ میزان)

سردار محمد نادر خان دافغانستان له سفارته په‌پاریس کی‌استعفاوکړه (۳۰ نوېبر ۲٦م)او پر ځای‌یی غلام نبی خان په سفارت مقررسو.

دبرتانیا دسفارت سره په کابل کی **موافقه وسوه چی و یزه** دی وړیا او بی قیمته وی (۲۲عقرب

اعلیحضرت امان‌الله خان قندهار ته په رسمی تفتیشی سفر ولاړ(۲شنبه ۱٦ــ۱۷ عقرب ۵ ش) .

دزاړه قندهار لوی ډبرین لوښی (دبودا کچکول) دپادشاه په امر د **کابل موزیم ته‌یو وړ سو (قوس** ۵ش) ددی زاړه شی فارسی نستعلیق نوشتی په ۹۱۹ ق‌لیکلی سوی او وقف نامی دی .

۱۹۲۷ م ۱۳۰۵ ش ۱۳٤٦ ق

اعلیحضرت امان‌الله خان د سمت مشرقی په رسمی سفر ولاړ . (چارشنبه ۲۸ جدی ۵) .

دفرانس نوی وزیر مختاراوسفیر **کوستاف مار سلفت خپله‌اعتمادنامه وړاندی کړه (کابل ۱٦جدی ۵) .**

په هرات کی ددیزلی برېښنا کارخانه افتتاح سو ه(۲۷دلوه۵)

علی محمد خان دافغانستان وزیر مختار روماته ولاړ (جمعه ۱۵دلو۵)

انگریزانو دمیان گل په وسیله سوات اشغال کیء چی پر پښتنو قبایلو او افغانستان یی‌بداثرو کیء

ملامحمد صافی لغمانی دپښتو شاعر اوعرض بیگی (افغانی‌نویس) په‌کابل کی وفات شو .

قاضی میر احمد شاه رضوانی په پېښور کی دپښتو گرامر (وافیه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۲ مخه تالیف‌اوچاپ کړه(اردو)
له پرنگیانو سره دمو مندو خلرمه
غزا د حاجی ترنگزی په مشر ی .
په افغا نستان کی دکا بلی روپی
پرځای افغا نی (۱۰۰ پوله) رواج
سو ه .

په ۱۳۰۵ ش کال دغه دو لتی
نظام‌نامی خپری سوی :
۱ ــ دعسکری رتبو نظا منامه.
۲ــ دعسکری‌داخلی خدماتو نظامنامه
۳ــ دتعلیقات دولت نظامنامه .
٤ــ دآمرانو او ضابطانو د تعلیم
گاه نظا منامه (۲۹ سر طان).
٥ــ لایحه‌مساکین (۱۱ عقر ب)
٦ــ آذوقه (۲۲ جدی) .
۷ــ دیتیمانو تر بیه (۲۳ جد ی)
۸ــ د سمت شمالی دنهر رزاق
نظا منا مه (۲٦ دلو)
۹ــدوزارت‌معارف‌اساسی‌نظامنامه
(٥ دلـو)

د۱۳۰٥ ش کال ټول دولـــتـــی
واردات ۷۲ ملیو نه افغانی، مصارف
٥۰ملیونه ، سپـــما ۲۲ ملیونه وه.

(۱۹۲۷ م ۱۳٤٦ ق)

دکابل په خواجه ملاکی دپیله کا ری
دعمار ت تـــهداب کښیښول ســو،
(۲۸ حمل ٦) .

دراډیو اداره دکابل په دلکشاکی
دوزارت داخله له‌خوا جـــوړه سوه
(حمل ٦) وروسته دجوزا په‌میاشت
کی کوټی لندنی ته نقل سوه .

علیحضرت امان‌اللهخان دسلطان
عبدالعزیز بن‌سعود په‌نامه یومکتوب
راستاوه چی په حجاز کی افغا نـــی
حاجیانو ته د دینی مناسکو آزادی
ورکی او اسلامی مقدس ځـــایو نـــه
محترم وساتی (حمل ٦) .

دکابل راډیو خبر ورکیء چی د
دریمی لویی جرگی دانعقاد فرمان د
رئیس شورای دولت په‌نامه صادر
سو چی په ۱۳۰٦ یا ۱۳۰۷ ش کی
او جر گه وسی(ثور٦).

دانیس دهفتگی جریدی تاسیس
دغلام محی‌الدین انیس‌له‌خوا په‌کابل
کی (۱٥ ثور ٦ ش ٥می ۲۷) .

عبدالعلی مستغنی دکابل مشهور
شاعر خپله منظومه بهار نامه گلزار
مستغنی دعبدالحی قنـــد هاری پـــه
غوښتنه وویله (۲۸ثور ٦) .

اعلیحضر ت امـــان الله خـــان د
مزار شریف دتفتیش لپاره‌په رسمی
سفرولاړ (سه‌شنبه ٦ثور تردوشنبی
۲۳ جوزا ٦ پوری) .

عبدالرحمن لودین دقندهارښاروال
دکابل دگمرك مدیرسو (جوزا ٦).

دطیاری الوزولو دزده کړی‌لپاره
(۱٥) تنه محصلان‌فرانس ته‌واستول
سوه (٤جوزا ٦) .

مهمندو قبیلو د شبقدر پرانگریزی
سرحد باندی حمـــلـــه و کړه او
انگریزی طیارو دوی بمباری کړه.
(۱۲ جوزا ٦ش ٤ ذیحجه ٤٥ ق) .

دجرایمو لپاره د شرعی محکمو
نظامنامه خپره سوه (۳۰ جوزا ٦).

اعلیحضرت امان‌الله خان سمت
جنوبی (پکتیا) ته ولاړ (اسد ٦) .

د ترکستان نوم دمزار په ولایت
تبدیل سو (۸ اسد ٦) .

دکابل په بوستان سرای‌کی اعدادی
مکتب دپادشاه په وینا افتتاح سو
(۱٥ سنبله ٦) .

دکابل او گردیز پرلار دتیره‌کوتل
سړك جوړ سو (سنبله ٦) .

د اعلیحضرت امان الله خـــان د
اروپا دسفر دعزمه سره دغه مقرری
وسوی :

محمد ولی خـــان وزیـــر حربیه د
پادشاه و کیـــل اود خارجه وزارت
وکیل .

عبدالعزیز خان داخله وزیـــر د
شورای دولت وکیل .

محمود خان یاور دکابل د والی
وکیل .

کالینن د شوروی دولت رئیس،
اعلیحضرت امان الله خان تـــه د
شوروی دسفر دعوت ورکړ (ټلگرام
۲٤ اکتوبر ۲۷م عقرب ۱۳۰٦ ش).

د افغانستان او پولینډ د مـــودت
معاهده په انقره کی تر تیب سوه
(۳ نومبر۲۷ م ۱۰ عقرب ۱۳۰٦ش)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعلیحضرت امان الله خان په ۷قوس ۱۳۰٦ دکابل له خلکو سره وداع وکړه اود قندهار- بمبئی له لاری اروپا ته رهی سو، دی په ۱۸ قوس له قندهاره چمن ته ولاړ، په ۲۲ قوس په بمبئی – په ۱۰جدی په‌قاهره – ۲۰جدی په‌روما – ۲۹دلو په‌برلین – تر ۲۲ حوت په پاریس کی‌و، په ۲۳ حوت ۱۳۰٦ ش ۱۳ مارچ ۲۸م لندن ته ورسید. دا سفر له دسمبر ۲۷م تر جولایی ۲۸م پوری و .

د افغانستان او ایران دبیطرفی اوتامینیه‌معاهده ۸ فصله‌په کابل‌کی امضا سوه (٦ قوس۱۳۰٦ ش ۲۷ نومبر ۲٦)

مجموعه صحیه دکابل د مدیریت مستقله‌طبیه‌لخوا نشرسوه.(٦قوس)

د افغانستان او شوروی دهوایی پست موافقه نامه (کابل- تاشکند) دغلام صدیق خان وزیر خارجه او لیونید ستهارك شوروی سفیرترمنځ په ۱۷ مادوکی امضا سوه (۲۸نومبر ۲۷م قوس ۱۳۰٦ ش) .

۱۹۲۸ م ۱۳۰٦ش ۱۳٤٦ ق

د نسیم سحر هفتګی ادبی او انتقادی جریده داحمد راتب له‌خواپه کابل کی تاسیس سوه (۷ دلو ٦ش ۲۷ جنوری ۲۸) .

د افغانستان او سویس دمودت معاهده دری‌مادی په‌برن کی غلام‌نبی خان دافغانستان سفیر او موتا د سیاسی دفتر مشر امضا کړه (۱۷ فروری ۲۸ م ۲٦ دلو ٦) .

دکاکا سید احمد خان قندهاری لودین وفات په کابل کی (۱٤حوت یکشنبه ٦) .

د افغانستان او شوروی جماهیر تخنیکی هوایی موافقه په کابل کی امضا سوه (۱۷ حوت ٦ ش ۷مارچ ۲۸م) .

اعتماد الدوله سردار عبدالقدوس دمخنی صدراعظم په کابل کی وفات سو (چهار شنبه ۲۳ حوت ٦ ش) له پرنګی سره دومندو پنځمه غزا (٦ ش) .

مولوی تاج الدین دملا محمد طیب **زوی دچار یکارقاضی دتحفة‌الامیرفی** بیان سلوك الملوك والتدبیر مؤلف دکوهدامن دقره‌باغ او سیدو نکی ۹۸ کلن وفات سو (ولادت ئی ۱۲۰۸ ش) .

تر ۱۳۰٦ ش پوری ددارالامان په ودانیو په څلورو کالو کی (٤۰) ملیونه افغانی مصرف سوی .

د ۱۳۰٦ ش کال مالی واردات ۸۲ملیونه‌افغانی، مصارف ٦٤ملیونه سیما ۱۸ ملیونه وه .

په دغوکلوکی دافغانستان‌مالیات:

په سراجیه دوره کی :

یوجریب آبی مځکه دکاله	٥روپی
یو اوبنس	رر ۳ رر
یو آس	رر ۲ رر
یو غویی	رر ۱ رر
یوخر	رر۱۲ پیسی
یوپسه	رر ۷ رر

په امانی دوره کی:

آبی ۱درجه مځکه۱٦ تر۲۰افغانی

رر ۲ رر رر ۹ رر ۱٥ رر

رر ۳ رر رر ٥ رر ۸رر

اوبنس	٤ رر
آس	۳ رر
غویی	۲ رر
پسه	٥۰ پوله

دمواشی نظامنامه ۱۳۰٦

اوبنس ۳ر۷۰ افغانی .

آس ۸۰ ر ۱ رر

غویی ۹۰ ر

خر ۹۰ ر

پسه ۲٥ ر

(ریسنر -افغانستان)

دافغانستان عواید او مصارف :

عواید :

مالیات	٥۰ ملیونه
ګمرك	٤۰ رر
متفرقه	۱۹ رر
مواشی او صکوك	۱۰
ګرده	۱۱۹ ملیونه

مصارف :

دحرب وزارت	٤۰ ملیونه
دربار	۲۰ رر
تعمیرات	۱۰ رر
داخله	۱۲ رر
تجارت	٤ رر
معارف	۱٥ رر
عدلیه	۲ رر
مالیه	۳ رر
ګرده	۱۱۳ رر
پس انداز	٦ ملیونه

(افغانستان – ریسنز)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۲۸ م ۱۳۴۷ ق

دگنو څخه دقندجوړولوکار خانه په ۱٤۲۲۷ پونډه دزانگر هوزن له تجارت خانی څخه دجلال آباد لپاره رانیول سوه چی دورځی ٥ ټن بوره جوړولای سی (۲۳ — اپریل ۲۸م).

دآلمان دلیندی‌مان دماشین‌سازی له‌شرکته سره دافغانستان لپاره د وړیو دانډی کولو کارخانه په ۳۰۰۰ پونډه قیمت‌پلابرلین‌کی قراردادسوه چی په‌قندهار کی‌ودرول‌سی‌اودورځی اس ټنه وړی انډی کوی (۲٤ اپریل ۲۸م ثور ۷) .

دوړینو کالو دکار خانو رانیولو اودرولو قرار داد په برلین کی د اونیون ماتکس له شر کته سره په ۳٤۰۸۰ پونډه قیمت امضا سوی چی دورځی ۵۰۰ متره پشمی ټوکـــر او دلاسی (۲۵اپریل ۲۸ م) .

دالمان دهوفمن له شر کته سره د کاغذ جوړولو دکارخانی قرار داد ، په ۳٦٦٥۰ پونډه قیمت امضاسو، دورځـی یـو لـك تـختی کـاغـذ جوړولای شی . (اپریل ۲۸ م)

د نخی کا لو د کار خا نی‌قرار داد په برلین کی‌په ۲۳۷۲۰ پو نډه قیمت امضا سو چی د ورځی ٤۰۰ کیلو سپینسی بـاسی او زر مـتره ټوکر وبی (۲۵ اپریل ۲۸)

دافغانستان او لهستان (پولینډ) د جمهور یت سره دمودت معاهــده غلام جیلانی خان په‌ترکیه کی افغانی سفیر او هلته دلهستان دسفیــر تر منځ ٥مادی تصدیق سوه (ثــور ۷ش ۳۰ اپریل ۲۸ م) .

دافغانستان او جنوبی امریــکا د لیبریا دمؤدت معاهده (۱۱) مادی په پاریس کی دغلام نبی خان افغانی سفیر اوبارون لیمن‌له‌خوا امضاسوه (ثور ۷ ش ۱٦ می).

اعلیحضرت امان الله خان‌په‌۱۳ثور ۷ش په ورسا (پولنډ) کی‌و .

دافغانستان له‌خوا شیراحمدخان دشورا رئیس دالمانی شرکت سره دلاجوردو انحصاری قرارداد نه‌مادی په بر لین کی امضا کی‌ء چی‌دکاله به ٦۰۰ کیلو اعلی لاجورد هرکیلو په ۲۰پونډه او زرکیلو متو سطلاجورد هرکیاو په ۱۲ پونډه او ۱۵۰۰کیلو دریمه درجه لاجورد هرکیلو په ٥ پونډه اخلی (۱۸ می ۲۸م۲٥ثور۷)

اعلیحضـــرت امـا ن الله خان پــه مسکو کی دکالینن له‌خوا استقبال سو (۳ می ۲۸م ۱٤ ثور ۷ش) پــه ۳ جوزا په ترکیه‌کی‌و، پــه ۹ جون ۱۹ جوزا ۷ ش ایران ته راغی، اود هرات له‌لاری‌په سه‌شنبی ٥ سرطان ۷ پسله شپږنیمو میاشتو مسافرته قندهار ته را ورسیدیء (د سفــر مصارف او خریداری گرده ۲۰تر۳۰ ملیونه افغانی) .

محمد سرور خان دسمت مشرقی اعلی حاکم مقرر سو (جوزا ۷) .

دافغان او ترکیی دمؤدت معاهده نه‌مادی دوه پروتو کوله په انقره‌کی غلام‌صدیق‌خان دوزارت خارجه‌وکیل **او توفیق رشدی بیگ دتر کیــی** خارجه وزیر لاسلیك کړه (٥ جوزا ۷ش ۲٥ می ۲۸ م) .

دافغان او ترکیی عرفانی قرارداد دافغانی محصلا نو په باب ٤ مادی امضاسو (۷ جوزا ۷ ش ۲۷ مـــی ۲۸ م) .

دافغان او مصر دمودت معاهــده څلور مـادی او پنـځه الحاقیــی د افغانستان له خواعـلی احمدخان د کابل والی اودمصـر له خوا واصــف بطرس غالی خارجه وزیر امضـاکړه (۱۰ جــوزا ۷شــ ۳۰مــی ۲۸ م)

دافغانستان ـــایران،دتامینیه‌تړون٦ قوس ٦ ش‌منضـــــم‌پرو تو کـــول څلور مادی په تهران کی دغلا م صدیق خان دخارجه وزارت دکفیل اوفتح الــــله‌پاکروان‌دایران دخارجه وزارت دکفیل له‌خوا امضآ شــو . (۲٥ جوزا ۷ ش ۲٥ جون ۲۸ م–

دمجرمینو دبیرته ورکولو پروتو کول دافغانستان اوایران ترمنځ په تهران کی دلسلو کالو لپاره‌امضاسو (۲٥ جوزا ۷ ش ۱٥ جون ۲۸م)

دافغانستان اوبلژیك عرفانی‌قرار داد دافغانی محصـلانو دمنلو لپاره څلور مادی امضا سو (جوزا۷)

افغانستان دالمانی شرکت‌ارنست هامبورگر سره دوړیوپریولو دکار خانی دراوړلو او چلو لو تړون پــه ۱۷۹۰۰ پو نډ ه قیمت امضا کــیء (جوزا ۷ ش)

دافغانستان او فرانس ترمنځ د امانیه مکتب دمحصـلانو دمنلوموافقه وسوه چی دفرانس په‌پوهنتونوکی به منل کیږی (جوزا۷)

په‌۱۷ سرطـان ۷ دوزارت دربار له خوادددریمی لویی جرگی اعـلان صـادرسواوپه ۲٤ سرطـان‌دقندهار نائب الحکــومه ته په تیلفون کــی وویل سوه چی ٦ تنی ښځی‌نمایند گانی هم کابل ته راولیږی‌چی‌دملکی سره جرگه سی.

دافغانستان او فنلنډ دمؤدت‌معا هده (۱۷ ژویه ۲۸م ۲٦ سرطــان ۷)

دنوروز هفتگی جریده په کابل کــی نشر سوه (اسد ۷)

د افغانستان د طیــاری جمعیت جوړ او مرامنامه ئی خپره سوه (۸ سنبله ۷) .

د فرانسوی دو و شرکتو سره د افغانستان د شمال تــر جنوبــه د ریل جوړ ولو قرار داد (سنبله۷)

د استقلال او تجدد د گــو نــد مرا منامه‌دپادشاه له خواخپره‌سوه (۲۰ سنبله ۷) .

شاغـاسی محــمد سرور خــان (بابا) په کابل کی وفات سو .

په کابــل کــی تور – سور ـ زرغون ـ کلــوب جــوړ سو (۲۲ سنبله ۷) .

دریمه لویه جرگه په پغمان کی په چارشنبه ٦سنبله ۱۳۰۷ش‌دپادشاه‌په وینا د زرو تنو وکیلانو په مخ کــی افتتاح سوه . او دغه مهم تصاویب یی وکړه: (۱) شو رای دولت پــه شورای ملی تبدیل سوه . (۲) د مجازاتو عفو یــوازی د پــاد شاه حق دی . (۳) د تفتیشس عمومی دیوان تأسیس سو (٤) هر **وزارت به دتفتیشس یوه‌دائره ولری** (٥) د بی وزلانو او لیونیانو لــپاره تاتوبی جو ړول.(٦)دعسکری‌مکلفیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوره دی کاله‌سوه . (۷) دعسکری
مکلفیت نقد بدل ممنوع سو (۸)
ټول نښانونه لغو سول .
(۹) ملکی رتبی لغو سوی .
(۱۰) ټول رسمی القاب لغو سول
فقط د عزیز کلمه په له نومو سره
لیکی .
(۱۱) په نظامنامو کی دی دهر
جرم جزا و ټاکله سی. (۱۲) نقدی
جریمه دی هم د یوی نظا منا مـی
سره ســمه اخیستله سی . (۱۳)
تجارتی اونوری عصری محکمی دی
جوړی سی .
(۱۴) تدریس او وعظ په شهادت
نامه پوری مربوط دی د د یو بنـد
ملایان افغا نستان ته نشی را تلای
(۱۵) دافغا نستان پنځلس کلنی
سالم خلك دی هر کال پنځه افغانی
او مامورین دی دیـوی میـا شتـی
تنخواه د عسکری وسلو د رانیولو
لپاره ورکوی ، ددی بسپنی لایحـه
دی شورای ملی جوړه کړی .
(۱۶) شورای ملی دی درشوت
د بندولو لپاره لایحی جوړی کړی.
(۱۷) که مـجرم محکمی ته حاضر
نشی دده په غیاب کی دی جزا ورته
وټاکله شی ، او قانون دی شورای
ملی جـوړ کـی . (۱۸) شهـزاده
رحمت الله خان ولیعهد سو. (۱۹)
د افغانستان د بیرغ رنګ تور ــ
سور ــ زرغون و ټاکل شو ، چـی
پر غرو د لمر ختو منظر ولری او
دورا دور ئـی دغنـمـو وږی وی ،
لوړ (الله ــ محمد) پرلیکلی وی .
(۲۰) پسله هرو پنځو کلو به لـــو
جرګه جوړیږی .
د ۱۳۰۷ ش کال مالی مصارف
۶۹ ملیونه وه د اغتشاش په سبب
مالی وار دات ونه ټاکل سوه .
د ۱۳۰۷ د سنبلی په میاشت
کــی د افغانستان د هــوا بــازی
محصلان په خارج کــی دونی وو :
۲۵ تنه په روسیه شوروی کی ،
۱۵ تنه په فرانسه کی ، ۲۵ تنـه
په ایتالیا کی .
له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش د سنبلی
تر میاشتی پوری افغانستان دخارجی
دولتو سره دغه معاهدی کړی وی:
(۱) د شوروی سره د بیطرفـی
او عدم تجاوز تړون (۲) د ایران
سره د بی طرفی او د تامین تړون
(۳) د ایران سره د سر حدی مناز
عاتو دمختلطو جرګو تـړون (٤) د
پیښور او کوټی د افغانی ویزی د
دفترونه (۵) د جنوبی امریکا دلیبر
یا سره معاهده (۶) د سویس سره
معاهده (۷) د پولنډ سره معاهــده
(۸) د جاپان سره معاهده (۹) لـه
ترکیه سره د مودت معاهده (۱۰)
د مصر سره معاهده (۱۱) د ایران
سره دتامینیه معا هدی پرو تو
کـول (۱۲) د حقوقی مجـر مینو د
استرداد تړون له ایرا نــه سره .
(۱۳) د فنلاند سره معاهده (۱٤)
د ترکیه سره قونسلی موافقه (۱۵)
په‌ترکیه ــ ایران ــ شوروی روسیه
کــی د افغانستان وزارت مختاری
په لوړو سفارتو وا وښتی . (۱۶)
دیمن سره دسیاسی روابطو مذاکره
(۱۷) دحجاز سره د سیاسی‌روابطو

مذاکره (۱۸) دچین سره د سیاسی
ارتباط مذاکره (۱۹) د برتانیا سره
دسر حدی اتباعو دمالـی او ځانـی
تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه ګـډ
کمسیون موافقه .
دامیر حبیب‌الله خان په وخت‌کی
دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپی و په
۱۳۰۷ ش کـی ۱۵۰ لـکـــو تـه
ورسیدیء .
له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲
مکتبونه نوی جوړ سوه او په دغـو
څلورو کالوکی ٤۸۲۳ تنه له‌ابتدایی
مکتبو څخه فارغ سوه ،له عالی‌مکتبو
څخه ۱۵۸ تنه راووتل، ۱۵۱ تـنه
شاګردان خارج ته واستول سول،
۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .
د ابتدائـی مکتبو شاګردان تـر
۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰
تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰
په ۱۳۰۷نوی داخل‌سوه ۱۵۰۰۰
ټوله‌په ۱۳۰۷ ش‌کال ۵۱۰۰۰
ابتدائی معلمان ۶۵۰
دعالی مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش
۳۰۰۰ .
په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته‌نوی
داخل شوی شا ګردان ۱۶۰۰
دعالی مکتبو دمعلمانو شمیر پـ
۱۳۰۷ ش ۱۰۰ .
دوزارت معارف‌تالیف‌کړی کتابونه
۱۳۳ جلده د وزارت معارف چـاپ
کړی کتابونه‌له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ش
۵۷۵ ر ۶۹۳ جلده.
لـه ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پـوری
ګمرکی واردات اضافـه سوی دی
(۶۵۱ ر ۳۲،۰۲۷) افغانی .
تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی
شر کتونه جوړ سوی وو.
شرکت المان ــ شرکت تنویرات
شرکت موتر رانـی ــ شرکت دوا
فروشی ــ شرکت رفقای افـغان‌ــ
شرکت تشویق افغان‌ــ شرکت‌اتحاد
افغان په کابل کی. شرکت قمر په
مزار شریف کی‌ــ شرکت ضیا په
قندهار کی .
په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانی وی‌ــ
(۱) د موټرو د ترمیم او پـرزو
کارخانه .
(۲) دصابون او عطرو اوواسلین
کارخانه .
(۳) دسمنټو کارخانه .
(٤) د اور لګیتو کار خا نه پـه
کابل کی .
(۵) دیخی جوړولو کار خانه پـه
قندهار کی .
(۶) دکالـکو او غوړو او صابون
کارخانه په مزار شریف کی .
(۷) دسپڼسو جوړولو فابریکه په
هرات کی .
(۸) داوړو ژرنده پـه انـد خوی
کی .
په ۱۳۰۷ ش دغه کار خانی پـه
پلان کی ټاکل سوی وی.
(۱) دقند کارخانه .
(۲) دکاغذ جوړ ولو کار خانه .
(۳) دنخی ټوکرانو کارخانه .
(٤) دپشمی ټوکرانو او کشمیری
کارخانه .
(۵) دغوټو کارخانه .
(۶) دمیوی ساتنی کارخانه .
(۷) د پـیو او کوچــو او پنیر
کارخانه .
(۸) داوبو کښلو اوتیل‌خاك‌ماشین

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۳۰۷ ش دالـمان ـ پولنډ ـ شوروی سره تجارتی او ترانزیتی تړونونه سوی‌وو .

په ۱۳۰۷ ش‌دکابل‌دبر یښناتنویر ۱۸۰۰۰ څراغوته ورسیدی .

تر سنبلې ۱۳۰۷ ش پوری ۲۶۶ کیلو متره لارپخه سوه .

دمملکت مالی عایدات که‌په ۱۳۰۳ کی پنځه وه په ۱۳۰۷ کی اته‌سوه دامیر حبیب الله تر وخت دوه چنده سوی دی .

له ۱۳۰۲تر۱۳۰۷ ش پوری ٤۹۱ کانونه کشف سول.

په سمت جنوبی کی دځنگلو ریاست جوړ سو.

دطبابت قانون خپور سو چی بی اجازی ئی څوك نسی کو لای.

دافغانستان دملی شورا دانتخاباتو نوی قانون (۵۱) مادی خـپور سـو (۷ سنبله ۷).

دافغانستان دولایاتو دجرگو قانون ٤ مادی خپور سو (۱۱ سنبله ۷).

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری د افغانستان په روغتـو نـو کـی :
٦۳۳۷ جوړ شوی نارو غان .
۵۳۳۰٦۳ تنه کتل سوی نارو غان.
۱۱۲۷۰کوچنیانو ته‌دکوی رگ وهل.
٦۱۰ مړه .

دپښتون ږغ ۵۱وږ ځنۍ مجله پـه کابل کی نشر سوه ۱۳۰۷ ش.

افـغـا نستان پـه ۱۳۰۷ کـال ۵۰۰ر ۳۵ توپکه (۱۰٦) توپه (۸) طیاری (۵) زره پوشه (٦)مترالیوز (٦) ټانکه را نیول.

په مزار شریف‌کی دبی سیم تلگراف مرکز جوړ سو . دخان آباد ـ میمنی ـ خوست لپاره‌دتلگراف دستگاهونه را نیول سوه اود کابل دتلگراف او بی سیم لوی دستگاه را نیول سو . (۱۳۰۷)

د۱۳۰۷ شس په سفر کی اعلیحضرت امان الله خان په پاریس او برلـن کی دغه فابریکی را نیوی :

(۱) دوړیو ور یشلو فابریکه.
(۲)د کشمیری‌اودلو فابریکه .
(۳) دخړسان اودلو فابریکه .
(٤) دکوره جیم اودلو فابریکه .
(۵)د غوټو جوړ ولو فابریکه .
(٦)د میوی ساتنی ماشین .
(۷)د کوچو ماشین .
(۸)د زراعت ماشین .
(۹)د فولادی کار ماشین .
(۱۰)د دور بینو ماشین .
(۱۱)د طیارو ماشینونه .
(۱۲) دجراحی آلات.

دافغا نستان نوی لـوی سفیـر غلام جیلانی خان خپله اعتماد نامـه دترکیی دجمهور رئیس ته وړاندی کړه (۲میزان ۷)

محمد سرور خان بارکزی دقند هار نایب الحکومه دکابل والی سو، او پر ځای یی عبد الکریم خان بارکزی دقندهار نایب‌الحکومه سو(۳میزان۷)

محمد ولی خان ته دعلاج لپاره د اروپادتگ رخصت‌ورکړسو(عقرب۷)

محمود طرزی داستراحت لپاره لـه کاره سبکد وشس سو، او پـر ځای یی غلام صدیق خان خارجه وزیـر سو (عقرب ۷)

احمد علی خان دمخنی افغانی د بر لن سفیر دکابل رئیس بلدیه‌سو (۱عقرب ۷)

د شنوارو سنگو خیلو لومړی‌پلا بغاوت شروع کیء (سـه شنبه ۲۱ عقرب ۷) محمد گل خـان دسمـت مشرقی عسکری قوما ندان دوی ته اخطار ورکیء چی لـه بغاوتـه لاس واخلی (نومبر ۲۸م)

یاغی قبایلو جلال آباد محا صره‌کیء (جمعه ۷قوس۷)

سید محمد عمر پیله کشس دمیر عبد الر حمن خطاط لمسی، چی یـو خطاط او هنری سړی و، په هرات کی سل کلن وفات سو.

دستوری په مانۍ کی اعلیحضرت امان الله خان خپل نوی پرو گرام اعـلان کیء اود ښځو نقـاب یی وا خیست، (۱۵ میزان ۱۳۰۷ م) پـه دغه مجلس کـی افغانی نجونـی د تعلیم لپاره ترکیی تـه وا ستولـی سوی، اوپه قبایلو کی خورا بد اثر خپور سو.

بچـه سقاو او سید حسین او د دوی ملگرو په سمت شمالـی کـی ارتجاعی بغاوت وکیء اواحـمدعلـی خـان هلتـه رئیس تنظیمیـه سو (۱۵ قوس ۷شس دسمبر ۲۸م)

اعلیحضرت امان الله خان په یـوه اعلان کی ۱۸ فقری دخلکو خواهشونه ومنل (۲۹ قوس ۱۳۰۷ شس ۸رجب ۱۳٤۷)

والی احمد علی خان دقوس پـه میاشت ۱۳۰۷ سمت مشر قـی تـه رئیس تنظیمیه سو، خود جدی په میاشت یی هلته پخپله د پادشاهی اعلان وکیء.

دقوس ۱۳۰۷ شس په آخر کـی دسمت مشرقی او سمت شما لـی بغا وتونه وخیم سول، اوداعلیحضرت امان الله خان مور او ملکه او نوره کورنی دغلا م‌صدیق‌خان وزیرخارجه او حسن جان سره په ٤ طیارو کی قند هار ته راغله (جمعه ۲۹ قوس ۱۳۰۷ شس)

علی احمد خان دسمت مشر قـی رئیس تنظیمه په اداره کـی نـاکا م سو، په کابل کی دمجلس اعیـان افتتاح اعلام سوه (جدی ۱۳۰۷ ش)

دبچه سقاو حملی پر قلعهٔ مرادبیگ اوباغ‌بالاجاری وی(۷ جدی۱۳۰۷ش)

پر پغمان هم بچه سقاو حمله وکړه (۸جدی) طیارو اشرار بمباری کړل، داجنگونه تر ۲٤ جدی پوری جاری وو او په همدغه ورځ امان الله خان کابل پریښو او قند هار ته ولاړ.

غلام نبی خان دافغا نستان نوی لوی سفیر ماسکو تـه ور سیدیء (۲جدی ۱۳۰۷ شس ۲۳ دسمبر۲۸)

سلطان احمد خان لوی سفیرخپله اعتماد نامه په تهران‌کی اعلیحضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضا شاه پهلوی ته وړاندی کړه (جدی ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳۰۷ ش ۱۳٤۸ ق

جنرال کاظم پاشا داتو نو رو

ترکو منصبدارانو سره دهند له لاری قند هار او بیا کابل‌ته‌را غلل (شنبه ۱۵ جدی ۷) .

دوولسو انگریزی طیاروانگلیسی اتباع له کابله پیښبور ته بو تلل ، (۳ جدی ۷) .

امان‌الله خان له سلطنته استعفا وکړه اوپه ۲٤ دجدی قندهار ته‌ولاړ پرځای‌یی مشر وروړ عنایت‌الله خان پادشاه سو، مگر بچه سقاو ارگ محا صره کیٔ او په جمعه ۲۸جدی ۷ دوی انگریزی طیاری راغلی او عنایت الله‌خان دخپلی کورنۍ سره په هغو کی پیښبور ته ولاړ، پخپله حبیب‌الله بچه سکقاو دخادم د ین رسول الله‌په نامه امیر ـ سیدحسین نایب السلطنه او وزیر جنگ ـ عطاالحق وزیر خارجه ـ عبدالغفور نگابی وزیر داخله ـ شیر جان وزیر دربار ـ ملك محسن دکابل والی ـ میرزا مجتبی خان د وزارت مالیه وکیل سو. (جمعه ۲۸ جدی ۷ ش ۱۸ جنوری ۲۹ م) .

علی احمدخان خپله پادشاهی په جلال‌آباد‌کی اعلان کړه (۲۵جدی۷) مگرپه ۱۲ دلو خلکو دی چور کیٔ نود لغمان او کنړ له‌لاری مهمندو او بیا پیښبور ته ولاړ .

دامان افغان پرځای هفتگی جریده حبیب الاسلام دغلام محی الد ین په سر دبیری له کابله خپره سوه (۹حوت ۱۳۰۷ ش ۱۷ رمضان ٤۸).

سپه‌سالار غازی محمد نادر خان اودده وروڼه دفرانسی‌دنیس له‌ښاره دافغا نستان دامنیت‌لپاره‌را یا خیدل (۵دلو ۷ش) اوپه ۲۱ ددلو بمبئی‌ته راورسیدل. سپه‌سالارغازی دپیښبور اوکوهاټ له لاری دپختیا سر حدته داخل سو (۱۹ حوت ۷) .

په پنجشنبه ٤ دلو ۱۳۰۷ ش ۱٤ جنوری ۲۹م امان‌الله خان په‌قندهار کی بیا په فعالیت شرو وکړه او خلکو بیعت ورسره وکیٔ .

په قند هار کی د اعلیحضرت امان‌الله خان په تایید خلك راټول سول، او خرقه شریفه یی راویستله (یکشنبه ٦ حوت ۱۳۰۷ ش) .

د قندهار علماوو د بچه سقاو امارت نه‌وه مانه، او دده سره یی دجنگ فتوا صادره کړه (جمعه ۲٦ شعبان ۱۳٤۷ ق) .

د برتانیا سفیر همفریز له کابله په طیاره کی پیښبو ر ته ولاړ (۱٤ رمضان ۱۳٤۷ ق ۲۵ فروری).

عبد الکریم خان د قند هار نایب‌الحکومه دهزاره‌جات حاکم‌مقرر سو (۱۲ حوت ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳٤۹ ق

دسمت جنوبی (پختیا) دقو مونو لویه جرگه دسپه سا لار غازی محمد نادر خان‌حضورته‌په جاجیو کی راغله (۱حمل ۲۱مارچ ۲۹ م)

په ۷ حمل۸ ش سپه سالارگردیز ته راغی اوپه ۱٦ حمل ارگون ته ورسید .

په ۳۰ حمل ۸ ش دسمت مشرقی (ننگرهار) داقوامو جرگه دمحمدگل خان مومند سره دسپه سالار حضور ته راغله .

د شوروی دولت رسماً دایران‌دولت ته اخطار ورکیٔ ،چی‌دافغا نستان‌په کورنیو کارو کی لاس ونه وهی، او دهرات خواته تر خپلو سرحدوتیری ونه‌کی ، که‌پر افغا نستان مسلح تجاوز وسی، شوروی دولت دغه نسی زغملای (۱۵ اپریل ۱۹۲۹م ۲٦ حمل ۱۳۰۸ ش) .

اعلیحضرت امان‌الله خان دقندهار دپنځو زرو تنو سره دبچه سقاو د مقابلی لپاره کابل ته حرکت وکیٔ .

(سه شنبه ٦ حمل ۱۳۰۸ ش) په سه شنبه ۲۰ حمل ۱۳۰۸ ش مقر ته ورسیدی اوپه ۳۰ حمل یی غزنی محاصره کیٔ خوپه ٦ ثور ۱۳۰۸ش امروسو، چی قندهاری لښکر دی بیرته مخ پر قندهار رهی سی، په ۱۱ ثور مقرته ور سیدل اود ثور تر آخره پرشا تلل ، اوپه ٤ جوزا ۱۳۰۸ ش جو لائی ۱۹۲۹ م اعلیحضرت امان الله خان دمهمندو له رباطه دسپین بولدك تر سر حد ووت، اودا دده آخره ورځ وه‌پخپل وطن کی !

د حبیب‌الله بچه سقاو په حکم والی علی احمد خان او مولو ی عبدالواسع قندهاری په کابل کی ووژل سول (دجوزا اواسط ۱۳۰۸)

اخوند صاحب آدینه محمد شاعر او عالم دفیض آباد دخرقی شریفی دمدرسی مدرس ۷۰ کلن وفات سو .

غلام نبی خان مزار شریف دبچه سقاو له لښکرو څخه ونیو (۱۸ثو ر ۱۳۰۸ش) مگردی دجوزا ترمیاشتی پوری هلته و، په ۹ جوزا تلگرام‌ورته راورسیدیٔ چی امان الله خان له وطنه وو ت .نو دی هم‌په ۱۰ جوزا تر دریای آمو دشورو ی خاوری ته دپټه کیسرله خواتیرسو.

وزیرو او مسیدو دپر نگی د ساړه راغه پر کمپ حمله وکړه خو طیارو بمباری پر وکړه اواته سوه کورنه ئی وروران کړل ۳۲ تنه شهیدان سول (۲۹م)

د اصلاح داخبار لومړی شماره د ربیع الاول په اوله ۱۳٤۸ق له‌جاجی څخه دسپه سالار غازی محمدنادر خان په نامه دده دملگرو له خوا چاپ او خپره سوه، چی دافغا نستان‌خلك ئی دبچه سقاو دنا مشروع حکومت مقابلی ته را بلل (سنبله ۸) مدیر ئی نصر الله و.

دسپه سالار ملی قوا په ٦ ثور دبچه سقاو دلښکرو سره په څرخ کی وجنگیدل ،دغه جنگونه‌په مختلفو ځایو کی د۱۳۰۸ شس دمیزان تر میاشتی پوری جاری‌وو،خوچی‌ملی‌قوا

ترچهار آسیا او چهل ستون پوری راورسیدل ،اوپه ۱۶ میزان ۸ ش (۱٤ اکتوبر ۲۹ م) ئی کابل ونیو، او بچه سقاوله ارگه کوهدامن ته وتښتید،او په ۲۳ میزان ۸ ش ۱۷ اکتوبر ۲۹م اعلیحضرت محمد نادرشاه‌په‌کابل‌کی دافغانستان په پادشاهی ومنل سو .

دشوروی دولت دخارجی امو رو معین قره‌خان دخپل دولت له‌خوا په افغانستان کی د اعلیحضرت محمد نادر شاه جلوس په خوښی ومانه (۱۹ اکتوبر ۲۹م ۲۱ میزا ن ۱۳۰۸ ش) .

د اتحاد جماهیر شوروی سفیرکبیر ستهارگ دکالینن په امضا خپله اعتمادنامه اعلیحضرت‌محمدنادرشاه ته تقدیم کړه.۱۹ دسمبر ۲۹م قوس ۱۳۰۸ ش .

د ۱۳۰۸ ش کال مالی مصارف تر سنبلی پوری ٤ملیونه‌وه، داغتشاش په سبب نورخه ندی معلوم .

بچه سقاو اودده ملگری په کابل کی ووژل سوه (۳ نو مبر ۲۹م ۱۱ عقرب ۱۳۰۸ ش) .

۱ــ پخپله حبیب الله بچه‌سقاو.
۲ــ حمیدالله ورور یی .
۳ــ سید حسین وزیر جنگ .
٤ــ ملك محسن دکابل والی .
٥ــ شیرجان ددربار وزیر .
٦ــ محمد صدیق فرقه مشر .
۷ــ محمد محفوظ امنیه قوماندان.
۸ــ قلعه بیگی .

سردار محمد هاشم خان‌صدراعظم سو (۲۲ عقرب ۱۳۰۸ ش) ده خپله کابینه داسی اعلان کړه ۲۳ عقرب:
سردار شاه محمودخان دحرب‌وزیر سردار فیض محمدخان خارجه وزیر محمدگل‌خان داخله وزیرــ الله‌نواز خان وزیردربارــ حضرت‌نورالمشایخ وزیر عدلیه‌ــوزیرمعارف‌احمدعلی‌خان محمد اکبرخان وزیر تجارتــ محمد ایوب‌خان وزیر مالیه ــ محمد نوروز خان سر منشی ــسر دار محمداکبر خان صحیه مستقل مدیر ــ

۱۹۳۰ م۱۳۰۸ ش ۱۳٤۹ ق

سردار محمدعزیزخان دافغانستان لوی سفیر په مسکو کی د غلام نبی خان پر ځای مقرر او خپله اعتماد نامه ئی کالینن ته وړاندی کړه (۲٤ فروری ۳۰ حوت ۸) .

سردار شاه‌ولی خان په لندن‌کی افغانی وزیر مختار و .

د افغانستان د کرنی وړ مځکی (۱۳۰۸ ش) .

د هندوکش جنوبی خوا آبی مځکی ۱۳۳ زره هکتاره .

د هندوکش جنوبی خوا للمی مځکی ۷٦ زره هکتاره .

د هندوکش شمال آبی مځکی ۲۷۰ زره هکتاره .

د هندوکش شمال للمی مځکی ٤٦۰ زره هکتاره .

ټولی آبی ٤۰۳ زره هکتاره ــ للمی ٥۳۷ زره هکتاره ــ گرده ۹۳۰ زره هکتاره (افغانستان ریسنر) .

میر هاشم دمخنی وزیر ما لیه ٦۳ کلن په کابل کی مړ سو (جمادی الاولی) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۰۹ ش .
(۱۹۳۰م ۱۳٤۹ ق)

محمد گل خان مومند د شمالی سمت رئیس تنظیمیه مقرر سو (حمل ۹) .

اپریدو او نورو پښتنو په ۱۳ اگست ۳۰ م‌دپیښبور پربنار حمله وکړه او دکجوری غزا وسوه

اعلیحضرت محمد نادر شاه د افغانستان او بریتانیا د ۱۹۲۱ ــ ۱۹۲۳ معاهدی تصدیق کړی (جوزا ــ می ۰)

د اعلیحضرت محمد نادر شاه‌په فرمان په کابل کی لو جرگه جوړه سوه (۱۳۰۹ ش)اونوی قانو ن اساسی ئی ومانه ،اوهم دشور ای ملی د انتخاباتو لایحه جوړه سوه (۲۸ سنبله ۹) .

ملا فیض محمد هزاره د محمد خواجه زوی د محمد سعید لمسی دسراج التواریخ اوتحفتة الحبیب‌او تاریخ حکماء او فیضی ازفیوضا ت لیکوال په کابل کی وفات سو (چهار شنبه ۱٦ رمضان ٤۹ ق ولادت ئی ۱۲۸۹ ق) .

سید احمد ادیب پشاوری د شهاب الدین زوی د فارسی مشهور شاعر او عالم په تهران کی وفات سو .

(ولادت ئی په خیبر کی ۱۲٦۰ ق) .

د افغانستان سفارت په قاهره (مصر) کی د افغانی وزیر مختار محمد صادق مجددی له‌خوا افتتاح او افغانی بیرغ پر و ر پیدی (پنجشنبه ۲۲ میزان ۹) .

د جاپان او افغانستان د مودت معاهده د سردار شاه ولیخان افغانی وزیر مختار او د جاپان د سفیر ترمینځ په لندن کی امضاء سو ه (۲۷ عقرب۹ ش ۱۹نومبر ۳۰م).

دافغانستان او اتحاد شورو ی ترمنځ د بیطرفی او عدم تجاوز معاهده تجدید سوه ، د افغانستان له خوا فیض محمد خان خارجه‌وزیر او د شوروی له خوا لوی سفیر ستارک امضا کړه (۹) مادی ۲٤ جون ۳۰ م عقرب ۱۳۰۹ ش .

د کابل والی محمد یعقوب خان دشمالی ولایاتو ر ئیس تنظیمیه مقرر سو (عقرب ۱۳۰۹ ش) خو په دغه کال مړ سو .

جمعیت العلماء په کابل کی افتتاح او اعضاء ئی د حکومت له خوا مقرر سول او د حی علی الفلاح مجله ئی نشر کړه .

دارالعلوم عربی په کابل کی‌جوړ سو ، چی رئیس یی سردار عبدالرسول خان و .

سید هاشم خان افغانی جنرال قونسل په تاشکند کی په یکشنبه ۲٤ عقرب ۱۳۰۹ ش دشورو ی ترکمنستان دعشق‌آباد په حدودوکی وواژه سو .

ابراهیم بیگ په قطغن کی بغاوت وکیء او سردار شاه محمو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خان وزیر حربیه دهغه مقا بلـی
نـه ولاړ .
مکتب حربیه په شهر آرا کـی د
اعلیحضرت محمد نادر شاه په وینا
بیا افتتاح سو (یکشنبه ۸ قـوس
۱۳۰۹ ش) .
عبدالرحمن تره‌کی دمقر په اوبنـد
کی‌یاغی ســـو ،خـــو په۲۰قوس
۱۳۰۹ عسکرو دی دسرحد خوا ته
وشاړه .
د شنوارو (۸۰) تنه نمایندگا ن
په کابل کی د جـرگـی په ډول د
اعلیحضرت محمد نادر شاه حضور
ته راغلل (د قوس اواخر ۹) .
شیر محمدخان ناشر (خـرو تـی)
د میمـنی اعـلی حاکـم مقرر سـو
(۲ جدی ۹) .
د مامورینو لپاره درسمی القابو د
استعمال امـر بیـا صـادر سـو ،
(جدی ۹) .
غلام فاروق خان دسمت مشرقی
حاکم اعلی مقرر سو (۵جدی ۹ش)
د هرات انجمن ادبـی جـوړ سو
(جدی ۹ ش) .
محمد گـل خان داخله وزیـر د
قندهار رئیس تنظیمه سو (سه‌شنبه
۶ حوت ۹ش) .
شیر احمد خان پخوا نی رئیس
شورا پـه تهران کی افغانی سفیر
کبیر سو (حوت ۹ ش) .
مجله اقتـصاد دوزارت تجـار ت
له‌خوا نشر سوه (۱۳۰۹) .
د ۱۳۰۹ ش کال مـالی واردات
۶۴ ملیونه ، مصارف ۱۲۶ ملیونه
اوکسر ۶۲ ملیونهو .
محمد شریف خسته دل دمحمد
کریم زوی دکابل شاعر دبیدل پیرو
اود دیوان خاوند ۴۲ کلن په کابل
کی مړ سو (۹ش).
اتمان خیلو پښتنو دپرانگ غار
پنځمه غزا له‌پرنگی سره وکړه اود
مله کنډ پولتکل ایجنټ تامس‌گلور
یی وواژه او پـر نگیا نـو اگـر ه
بمباری کړه . د مو مندو غزاوی هم
لـه پـرنگـی سـره جـاری وی .
(۹ ش) .

۱۳۱۰ ش
۱۹۳۱ م ۱۳۵۰ ق

غلام صدیق خان په بر لن کی‌افغانی
وزیر مختار مقرر سو (جوزا ۱۰) .
احمد علی خان افغانی مختار وزیر
له پا ریسه لنـد ن تـه‌تبدیل سو
(جوزا ۱۰ ش) اوسردار شاه‌ولیخان
په پاریس کی سفیر سو .
کاروان زرد دهرات لـه لاری
افغانستان تـــه ورسیـدی (دجوزا
اوائل ۱۰ ش) .
دعلی آباد روغتون د اعلیحضرت
محمد نادرشاه په شخصی مصرف
(جوزا ۱۰) شروسو، او پـه اسد
۱۳۱۲ ش ئی کارختم سو.
دکابل انجمن ادبی تاسیس سو
او دکابل ادبی مجله‌یی خپره کـړه
(۱۵ جوزا ۱۰ ش ۵جون ۳۱م ۱۸
محرم ۵۰ ق) .
ددی انجمن مهم غړی داو :ـ
۱ـ احمد علی خان درانی مدیر .
۲ـ میر غلام محمد غبار .
۳ـ محمد کریم نزیهی .
۴ـ سرور گویـا .
۵ـ سرور جویا .
۶ـ غلام‌جیلانی اعظمی .
۷ـ غلام جیلانی جلالی .
۸ـ قاری عبدالله .
۹ـ عبدالعلی مستغنی .
۱۰ـ امین الله زمریالی .
۱۱ـ محمدقدیر تره‌کی .
۱۲ـ احمد الله کریمی .
دافغا نستا ن او شوروی اتحاد
ترمنځ‌دبیطرفی اوعدم تجاوز معاهده
په (۹) مادوکی دفیض محمد خـان
خارجه وزیر او لوی سفیر ستارک
په امضا تجدید سوه (۲۴جون ۳۱ م
سرطان ۱۰ ش)
خواجه هـدایت الله دهزاره جـات
رئیس تنظیمیه کابل ته را ستون
سو (سرطان ۱۰)
اعلیحضرت محمد نادر شاه شورای
ملی پخپله وینا افتتاح کړه(دوشنبه
۱۴ سرطان ۱۰ شس جولائی ۳۱ م)
دقطغن نا آرامی خلاصه سوه اووزیر
حربیه کابل‌ته راستون سو (دوشنبه
۴ اسد ۱۰ ش) ده ته داعلی لمـر
نښان په مکافات کی ور کړ سو .
(جولائی ۳۱) په ستمبر کی ابراهیم
بیگ تر آمو وا وښت .
دافغا نستان نوی اصول اساسی
دشورای ملی له خـوا داعلیحضرت
محمد نادر شاه په امضا خپور سو
(۳۱ اکتوبر ۳۱م ۸عقرب ۱۳۱۰ش)
اعلیحضرت محمد نادر شاه مجلس
اعیان (دمشرانو جرگه) پخپله وینا
افتتاح کـره (دوشنبه ۲۴ عقرب
۱۳۱۰ ش)
عبد الجمیل خان دمزار شریف
نائب الحکومه سو (عقرب ۱۳۱۰)
عبد الرحیم خان دقطغن او بدخشان
دنائب الحکومه وکیـل مقـرر سو
(عقرب ۱۰)

دنادر افغان کتاب دبرهان الدین کشککی تالیف طبع سو (کابل عقرب ۱۰)

عبد الاحد خان دشورا رئیس دفراه او چخانسور رئیس تنظیمیه سو (۵ قوس ۱۰ شس)

بوردار دفرانسس نوی مختار وزیر خپله اعتماد نامه ددلکشا په ماڼی کی وړاندی کړه (۲۰ جدی ۱۰)

دافغا نستان حکومت چی دجنگ د تحریم معاهده امضاکړیده، دمنچوریا دشخړی په نسبت ئی دجاپان او چین حکومتو ته دجنګ ځنډ ولو نوټه ور کړه (دلو ۱۰)

کابل په ګذرګاه کی دارالمجانین جوړ سو (دلو ۱۰)

د۱۳۱۰ شس کال مالی وار دات ګرده ۸٤ ملیونه افغا نی مصارف ۱۱۸ ملیونه کسر ۳۳ ملیونه و.

په دته خیلو کی دپرنګی پرکیمپ دغاز یانو حمله ، چی دپرنګی په بمباری کی ۳۰ تنه شهیدا ن سو ل (۳۱ م)

۱۳۱۱ شس
(۱۹۳۲ م۱۳۵۱ق)

په کابل کی عمومی مکتبونه او د طب مکتب چی په اغتشاشس کی بند سوی وو بیرته جوړ سول (حمل ۱۱)

دافغانستان اوعربیه سعودیه لومړی معاهده وسوه (۵ می ۳۲م ۱۷ ثور ۱۱ شس)

افغا نستان د دوکالم سر حدی سیمه له چترال څخه وا خیسته ۱۱۱ جریبه مځکه (جوزا ۱۱)

دافغا نستان ددار الفنون (پوهنتون) لپاره داعلیحضرت محمد نادر شاه په حضور یومجلس وسو ،اوددارالا مان ماڼی ئی د دار الفنون لپاره وټاکله (جوزا ۱۱)

محمد تقی اسفند یاری دایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړاندی کړه (۱۳ سرطان ۱۱)

دعبدالوکیل خان نائب سالار منار په ده مزنګ کی جوړ سو .(جوزا ــ ۱۱)

دسر حدی پیښو د فیصله کولو موافقه دشوروی اتحاد له سفیرکبیر ستارك سره (۱۷) مادی په کابل کی امضا سوه (۲۲ سنبله ۱۱)

پنځه و لایته (کابل ــ قندهار هرات ــ مزار ــ قطغن اوبدخشان) او خلور اعلی حکومتونه (فراه ــ سمت جنوبی ــ سمت مشرقی ــ میمنه) اعلان سول (۲٤ اګست ۳۲) .

سردار شاه محمود خان د حرب وزیر اروپا ته دعلاج لپاره ولاړ، او شهزاده محمد ظاهر خان دحرب د وزارت کفیل سو (عقرب ۱۱) .

سردار شاه ولیخان سفیر له پاریسه کابل ته راغی اودده سره غلا م نبی خان هم راغی (عقرب ۱۱).

غلام نبی خان څرخی په کابل کی ووژل سو . (۸ نومبر ۳۲م ۱٦ عقرب ۱۱) .

په پختیا کی دری خیل ولاړ سول اوژر بیر ته ددوی اغتشاش کښینول سو (۲۱عقرب ۱۱ش اکتوبر ۳۲).

په قندهار کی پښتو ادبی انجمن افتتاح سو (پنجشنبه ۹ قوس ۱۱) دپښتو میاشتنی مجله یی هم نشر کړه (۲۰ دلو ۱۱) .

سردار محمد عزیز خان په مسکو کی افغانی سفیر په برلن کی لوی سفیر سو. (قوس ۱۱) .

عبدالحسین خان دروما سفیر په مسکو کی لوی سفیر سو. قوس ۱۱

سردار محمد نعیم خان په روما کی افغانی وزیر مختار سو (قوس ۱۱).

د عراق اوافغانستان لومړی د مؤدت معاهده (۲۰ ستمبر ۳۲م ۲۸ قوس ۱۱) .

۱۹۳۳ م ۱۳۱۱ ش ۱۳۵۱ ق

د ښکاری دری لار جوړونه ختمه سوه (جدی ۱۱) .

د دولتی خزانو اصولنامه خپره سوه (۱۷ میزان ۱۱) .

محمد ګل خان مومند دشمالی ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو او پرځای یی غلام فاروق خان دقندهار نایب الحکومه سو .(شنبه ۱۰ جدی ۱۱) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوکت بیک دترکیی لوی سفیر کابل ته راغی (جدی ۱۱) .

اعلیحضرت محمد نادر شاه وزارت معارف ته فرمان صادرکړ چی د ۱۳۱۲ ش کال له ابتداء څخه پــه معارفو کی دپښتو ښو ونــی اقدام وکی (٦ دلو ۱۱) .

په بالا حصار کـــی دمکتب حربیه لپاره دودانی فرمان صادر سو.

(حوت ۱۱) تهداب یی په۱۷ ثور ۱۲ کښیښو سو .

د افغانستان او برازیل دموذ ت معاهده په انقره کـــی امضا سوه . (۲حوت ۱۱ ۲۰ فروری ۳۳)

په ۱۳۱۱ کال دتلگراف خط په گرده افغانستان کـــی ۸۸۹۵ کیلــو متره و .

د ۱۳۱۱ ش کـــال مالی عایدات ۱۳۳ ملیو نه افغانی مصارف ۱٤۰ ملیونه او کسر اوه ملیونه‌و .

۱۳۱۲ ش
۱۹۳۳ م ۱۳۵۲ ق

د شیبر اودره ښکـــاری لارافتـــتاح سوه (حمل ۱۲) .

داستوانی او لیتوانی د حکومتو سره دافغا نستان دمؤدت معا هدی په‌مسکو کی‌امضا ســـوی(جوزا ـ ۱۲)

دخلع سلاح په کنفرا نس کـــی دافغا نستان نماینده سلطان احمد خان دانقری افغانی سفیر وټاکـــل سو (جوزا ـ ۱۲) .

سر دار محمد عزیز خان په برلن کی افغانی سفیر ، دسید کما ل پـــه تفنگچـــه وویشتل سو (۱٦ جـــوزا ۱۲ ش ٦ جون ۳۳) په پنجشنبـــی ۸ سرطان په کابل کی ښخ سو.

علی محمد خان دمعارفو وزیر د افغا نستان له خوا دلندن داقتصادیاتو په کنفرانس کی شامل سو (۲۵جوزا ۱۲)

په قند هار کی دحاجی میرویس‌خان دمزار گنبده داستاد نعیم جان پـــه معماری جوړه‌سوه (جوزا ـ ۱۲)

دفوائد عامه په نامه نوی وزارت تشکیل او الله نواز خان ئی وزیـــر سو (سرطان ۱۲)

دتجاوز دتعریف قرارداد دافغانستان ـ ایران ـ استوانی ـ ترکیه ـ رومانیه شوروی اتحاد ـ لیتوانیا تـــرمنـــځ په لندن کی امضا سو (جولائی۳۳ ـ سرطان ۱۲)

دعلی آباددروغتون (رفقی سناتوریم) دجوړولو کار چی په ۱۳۱۰ ش شروع سوی و، په اسد (۱۲ ش) ختم سو.

حبیب الله خان طرزی په جاپان کی دافغا نستان وزیـــر مختار سو (اسد ۱۲)

دښکاری دری لار افتتاح سوه (۱۹ اسد ۱۲)

علی محمد خان په لندن کی افغانـــی وزیر مختار سو، او پر ځـــای ئـــی احمد علی خان وزیـــر معـــارف سو (سنبله ۱۲)

محمد عظیم منشی زاده د کابـــل د برتا نیا په سفارت کی‌دری تنه‌مړه کړل(۱۵ سنبله۱۲)دی په ۲۱سنبله اعدام سو .

رفقی سنا توریم دکابل په علی آبادکی افتتاح سو.(۱٤سنبله ۱۲)

خواجه هدایت الله دهـــزاره‌جات د مخنی رئیس تنظیمه په‌کا بل کی اعدام سو (۲۲ سنبله ۱۲)

غـلام جیلانی خا ن ـ شیر مـــحمـــد محمد مهدی ـ فقیر احمـــد په‌کا بل کی اعدا م سول .
(۲٤ سنبله ۱۲)

شر کت سها می افغان په کابل‌کی جوړ سو، چی دطـــلا درانیو لـــو او پلـــو رنی امتیـــا ز ئـــی در لـــو د (۲۸ سنبلی ۱۲)

دانگریزانو اوه‌و مندو جنـــــگونـــه (میزان ۱۲)

دکابل دمکتب امانیه نوم‌استقلال او دامانی مکتب نوم نجات کیښول سو (میزان ـ ۱۲)

اعلیحضرت محمد نادر شاه د دلکشا دمانی پـــه چمن کی دعبد الخالق د

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفنگچی په گولی شهید سو ،او په
همدغه ورځ المتو کل علی الـلـه
محمد ظاهرشاه دده زوی دافغانستان
پاد شاه سو.
(۸ نومبر ۳۳م چهار شنبه ۱۶عقرب
۱۲ د ماپښین دری بجې)

دترکیې لوی سفیر ممدوح شوکت
بیگ په ۱۰ قوس اود المان نـوی
وزیر مختار تسمیکی په ۱۲ قوس
۱۲ خپلی اعتماد نامی تقدیم کړی .

عبدالخالق داعلیحضرت محمد نادرشاه
قاتل په کابل کی اعـدام سو (۲۶
قوس ۱۲)

سردار محمد هاشم خان ته د پاچا
فرمان صادر سو، چی دی صدراعظم
دی، او ده خپله کابینه داسی معرفی
کړه :سردار شاه محمود خان دحرب
وزیر- فیض محمد خان خارجه وزیر-
محمدگل خان داخله وزیر -فضل احمد
خان عدلیه وزیر- احمد علی خـان
دمعارفو وزیر- میرزا محمد خان د
تجارت وزیر اود مالیې دوزیر کفیل
الله نواز خان دعامو گټـو وز یـر
محمد اکبر خان دطب مستقل مدیر-
رحیم الله خان دپست او تلگراف او
تیلفون مستقل مدیر (قوس ۱۲)

دپټرولو دانحصار شرکت په کابل
کی تاسیس سو (قوس ۱۲)

محمود طرزی دافغا نستان دصحافت
او سیاست پلار په استانبول کـی
وفات او ښخ سو (۲۲ نومبر ۳۳ م
قوس ۱۲)

۱۹۳۴ م ۱۳۱۲ ش ۱۳۵۲ ق

**سر دار محمد قاسم خان په رو ما
کی افغانی وزیر مختارسو (حوت۱۲)**

دماموزینو د مدیر پتونو اصو لنامه
خپره سوه (۱۱ قوس ۱۲)

د شرکت سهامی افغان اودشوروی
اتحاد دسو افغان تورك ترمنځ ۱۵ د
زروتړنو بوری قرار داد لا سلیـك
سو (حوت ۱۲)

ښاغلی محمد داؤد دسمت مشرقی
عسکری قوماندان اوملکی آمر مقرر
سو (حوت ۱۲)

دافغان- ایران سر حدی موافقـه د
ترکیې دحکمیت مناو لپـاره امضا
سوه (چهار شنبه ۱۷ حوت ۱۲)

عبد العلی مستغنی دملا رمضان هوتك
زوی دافغا نستان مشهور شاعـر
(۶۰) کلن پـه کابل کی وفات سو
(۲۱ حوت ۱۲)

دپښتون شرکت پـه قند هار کـی
افتتاح سو (۲۹ حوت ۱۲)

د ملـی شـــورا د دو همـی
ور ی د انتخا بـا تو فرمان صادر
سو (حوت ۱۲ش ۱۶فرور ی ۳۴ م)

په ۱۳۱۲ ش کال په گرد افغانستان
کی (۳۷) مکتبونه وو چـی ۴۵۹۱
شاگردان او ۱۶۵ تنه معلمان ئی در
لودل .

د ۱۳۱۲ ش کال مالی عایـدات
۱۰۸ ملیونه افغانی مصارف ۱۲۰ ملیونه
کسر ۱۲ ملیونه و.

۱۳۱۳ ش
(۱۹۳٤ م ۱۳۵۳ ق)

د قره قلی انحصار ملی بانك ته
وسپارل سو (مارچ ۳٤م حمل۱۳ش)

دبلخ دنوی ښار دودانی کار شرو
سو (حمل ۱۳)

فریزر تتلر دانگلیس نوی وزیر
مختار خپله اعتماد نامه وړاندی کړه
(۲۰ حمل ۱۳ ش)

قاری عبدالله ته دملك الشعراء لقب
ور کړ سو (حمل ۱۳)

د سویس دتقلیل سلاح په جرگه
کی جنرال محمد عمر خان دحربـی
ارکانو رئیس دافغا نستان له خـوا
شامل سو (جوزا ۱۳ ش جون ۳٤)

دخاروپو (مواشی) دمحصول اصولنامه
خپره سوه (۱۵ ثور ۱۳۱۳)

دگمر کـــو نو دمحصـول اصـولنامه
خپره سوه (ثور ۱۳)

د امریکا داتازونی دولت ،افغانستان
په رسمیت ومانه (۱۱ اگست ۳٤م
۲۹ اسد ۱۳)

دافغا نستا ن او مجـار ستا ند
مودت معاهده (۲۵ اگست۳٤م۱سنبله
۱۳ ش)

شهزاده احمد شاه وزیر یـدیء
(۲۳ ستمبر ۳٤م ۳۱ سنبله ۱۳ش)

په کابل کی داو لمپیك ټولنه جوړه
سوه (سنبله ۱۳ ش اگست ۳٤ م)

افغا نستان په مجمع ملل کی داخل
سو (۲۵ ستمبر ۳٤م میزان ۱۳)

دافغا نستان خارجه وزیر فیض محمد
خان دافغان- ایران سر حداتو تـه
نژدی داعلیحضرت رضا شاه پهلوی
حضور ته ور غیء (۲۲ میزان ۱۳)

دکابل په پوهنتون کـی دسائنس
پوهنځی افتتاح سو (۲۹میزان ۱۳)

جنرال فخر الدین التای د ترکیه
دحکمیت مشردافغان-ایران سرحدی
شخړو دحل لپاره پهیکشنبه ۱۸عقرب
۱۳ کابل ته را غیء او په ۱قوس۱۳
هرات ته ولاړ .

دقند هار په سنگین کی دنهـر
سراج دکیندلو کار بیا شروع سو
(قوس ۱۳)

ریوټر له تهرانه په ۲۳ قوس ۱۳یو
خبر خپور کړیء چی دزور آباد پـه
سرحد کی دافغا نستان خلکو پـر
ایرانی خاوره حمله کړیده ،افغانی
اخبارو داخبر ترتردید کړیء (۲٤قوس
۱۳)

مو لوی محمد بشیر هندی مهاجر
او پهچمرکندکی دالمجاهد خپروونکی
ووژل سو(قوس ۱۳ش دسمبر۳٤م)

سید کمال دسردار محمد عزیز خان
قاتل پهبرلن کی اعدام سو(۲۲جدی
۱۳)

جنرال فخر الد ین التای خپـل
سر حدی حکمیت تمام کړیء او پـه
۲۸ جدی ۱۳ دشوروی له خوا انقری
ته ولاړ.

دهندو ستان دعسکری نما یش
دلیدلو لپاره عبد الاحد خان فرقـه
مشر او عبد الغفور خان فرقه مشر
دهلی ته ولاړ (۲۸ جدی ۱۳)

دزور آباد پر شخړو دافغا نستان او
ایران موافقه امضا سوه (٤دلو ۱۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلندن افغانی وزیر مختار علی‌محمد خان په سویس کی وزیر مختار او په بین المللی مجمع کی نماینده سو (حوت ۱۳)

الله نوازخان‌په المان کی‌وزیرمختار مقرر سو (حوت ۱۳)

محمد اکبر خان په روما کی افغانی وزیر مختار سو (حوت ۱۳)

غلام یحیی خان دخارجه وزارت لومړی معین دطب مستقل رئیس‌سو (حوت ۱۳) .

محمد صادق خان مجد دی په مصر کی افغانی وزیر په حجاز کی هم‌وزیر مختار سو (حوت ۱۳)

افغانستان دجامعه ملل دبنځو د خر ځولو دانسداد په مجاهده کی شامل سو (حوت ۱۳)

کابل او مزار شریف په تیلفون سره ونښلول سوه (حوت ۱۳) .

د ۱۳۱۳ ش کال مالی وارِدات ۱۲۰ ملیو نه مصارف ۱۶۱ ملیونه کسر ۴۱ ملیونه افغانی‌و .

دافغانستان ملکی تشکیلا ت په۱۳۱۳ ش کال داسی ؤ

ولا یا ت	حکومات کلان	محلی‌حکومتونه	علاقه داری
۱- کابل	۳	۲۵	۳
۲- قندهار	۳	۱۷	۲۱
۳- هرات	۲	۸	۱۹
۴- مزارشریف	۱	۱۲	۱۳
۵- قطغن‌و بدخشان	۱	۱۷	۱۷
۶- سمت‌مشرقی	۱	۱۱	۱۰
۷- سمت‌جنوبی	۰	۵	۲۵
۸- میمنه	۰	۵	۶
۹- فراه	۰	۲	۶

په ۱۳۱۳ ش کال په افغانستان کی گرده (۳۹) مکتبونه‌وو، چی ۶۱۵۷ تنه‌یی شاگر دان او ۲۰۶ تنه معلمان‌وو .

میر احمدشاه‌رضوانی دشکو ستا ن افغانی او بها رستان ا فغا نی او نورو کتابونو مؤلف په پیښو ر کی وفات سو (۳۴م – ۵۳ق. ولادت یی په اکبر پوره کی ۱۲۷۹ ق)

سردار عبدالرحمن خان دسردار عبدالو هاب خان زوی چه عالم ، فکور او شاعر سړی و، په‌فراه کی وفات سو ۳۴ م ۱۳ ش ۵۳ق (ولادت‌یی ۱۲۸۹ ق) .

۱۳۱٤ ق
۱۹۳۵ م ۱۳۵٤ ق

د افغا نستان او اتحاد جماهیر شوروی تر منځ دمچخو دمبار زی موافقه نامه ۱۲ مادی فیض‌محمدخان خارجه وزیر او ستارگ د شوروی سفیر امضا کړه . (۱٦ مئی ۳۵م ثور ۱٤) .

دامریکا لو مړی سفیر و هار نی بروگ کابل ته راغی (ثور ۱٤ مئی ۳۵) .

ملامحمد یعقوب فراهی دملامحمد خان نورزی زوی عالم او مؤلف او شاعر په‌فراه‌کی‌وفات‌سو. (۱۳۱٤ش ۵٤ق) (ولادت‌یی ۱۲۸٤ ق) .

آثاریی : تذکره آتش فشان – گنج شهیدان – دیده یعقوب – حواشی پر اقلید س .

هورنی بروك دامریکا لومړی وزیر مختار، خپله اعتماد نامه تقدیم‌کړه. (۱۳ ثور ۱٤– می ۳۵).

دایران نوی‌لومړی سفیر علی‌اکبر بهمن خپله اعتماد نامه تقدیم کړه (۱۸ثور ۱٤ –می ۳۵)

کرنل لارنس چی دافغانستان په اغتشاش ۱۳۰۷ ش کی لاس درلود په لندن کی مړسو (۲۸ ثور ۱٤ مئی ۳۵) .

دکوټی لو یه‌زلزله وسوه‌چی‌په‌جنوبی افغا نستان کی‌هم اثروکیء (جمعه۹ جوزا ۱٤ جون ۳۵) .

دملی شورا اجلاس وپرانست‌سو (۸جون ۳۵ جوزا ۱٤) .

صحیه اود پست او تلگراف او تیلفون وزارتونه تا سیس سول، غلام یحیی خان وزیر صحیه ، او رحیم الله خان دپست او تلگراف او تیلفون وزیر مقرر سو (جوزا ۱٤ جون ۳۵) .

دقندهار نهر سراج دهلمند له رواده بیاجوړ اوافتتاح‌سو (دوشنبه ۲٦ جوزا ۱٤– جون ۳۵) .

عبدالر حیم خان دهرات نا ئب سالار وزیر فواید عامه سو، اوپر ځای ئی غلام فاروق‌خان دهرات نایب‌الحکومه مقرر سو (۲۷ جو زا ۱٤–۳۵)

دقندهار په باباولی کی دبریښنا کارخانه افتتاح سوه (سه شنبه ۱۷ سرطان ۱٤– جولائی ۳۵) .

دحاضری اصولنامه نشر سوه . (۱۰ سرطان ۱٤) .

د تجارتی تقاوی او کوریری اصولنامی خپری‌سوی ۱۰سرطان۱٤

ښاغلی محمد داؤد دقندهار ملکی اوعسکری مشر قند هار ته راغی (جمعه ۲۷ سرطان ۱٤– جولایی ۳۵)

مفتی جزایری دمصر وزیر مختار په‌کابل‌کی خپله اعتمادنامه وړاندی کړه (۱٤ ش) .

سلطان احمد خان د افغانستان وزیر مختار په قاهره کی مقرر سو (اسد ۱٤– آگست ۳۵) .

محمد صادق‌خان مجد دی په جده کی وزیر مختار سو (اسد ۱٤– اگست ۳۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد انورخان نایب سالار دحرب دوزارت معاون سو . (اسد ١٤ — اګست ٣٥) .

دقندهار ادبی انجمن کابل ته نقل کړ سو، (اسد ١٤— اګست ٣٥)

دقندهار دنوی ښار ودانی جوړی سوی (سنبله ١٤ ستمبر ٣٥) .

انګریزانو ته دمو مندو قبیلو ولاړیدل. (ستمبر ٣٥ میزان ١٤) .

لـه ګمرک څخه د ډیپلو ماسی مالونو او بګاژونو دمعافی اصولنامه (١٢ میزان ١٤) .

دانګلیسی لښکرو پر مومندو باندی حملی وکړی، او د افغانستان اخبار وخپل تشویش وښو، که انګلیسی لښکر ځانونه د ډیورنډ برید ته را رسوی دا به دافغانستانلپاره خطروی او به سرحدی قبیلو کی به عام غلا پورته سی (میزان ١٤ ـ ستمبر ٣٥)

دایران خارجه وزیر کاظمی دهنا او قندهار لهخوا کابل ته دسیاسی مذاکراتو لپاره په دو ستانه سفر رډغلیء (١٦عقرب ١٤ ،نومبر ٣٥)

دبی وزلو دروزنی اصولنامه، اود عمومی ګټو لپاره داستملاک اصولنامه خپره سوه (١٨عقرب ١٤) .

کاغذی نوټونه د مالیی د وزارت لهخوا خپاره سوه او اصولنامه یی هم خپره سوه(قو س ١٤ دسمبر٣٥)

دجاپان سفارت په کابل کی جوړ سو (نومبر ٢٥قوس ١٤).

پرو فیسور غلام محمد خان مشهور نقاش پـه کابل کـی و فـات سو (قوس ١٤— دسمبر ٣٥) .

دلوګر دسرخاب دم جـوړ سو، چی دری لکه جریبه مځکه اوبـوی (١٩ قوس ١٤— دسمبر ٣٥) .

١٩٣٦ م ١٣١٤ ش ١٣٥٤ ق

جاپان ته داوړو تحصیلا تو لپاره یوه ډله محصلان وا ستول سـوه (جدی ١٤ جنوری ٣٦) .

دجو هری رنـګو نـو د راوړلو اصولنامه خپره سوه. (٢٥جدی١٤).

سردار علی شاه خان د قندهار عسکری او ملکی آمـر مقـر ر سو (٢٦ جدی ١٤ جنوری ٣٦) .

عبد الصمد خان پـه روما کی د افغانستان وزیر مختار مقرر سو . (٢٤ دلو ١٤) .

په قند هار کی دوړیو دسوداګری لپاره دوطن شرکت تا سیس سو. (حوت ١٤— مارچ) .

د خارجی اتـباعـو د ا ستخدام اصو لنامه خپره سوه(١١ حوت ١٤).

سپه سالار شاه محمود خان دحرب وزیر، دعلاج لپاره اروپا ته ولاړ، او سردار شاه ولیخان د حرب دوزارت کفیل سو (٨ حـو ت ١٤ مـا رچ)

د ١٣١٤ ش کال مالی واردا ت ١٢١ ملیونه مصارف ١٣٤ ملیونه کسر ١٣ ملیونه افغانیو .

په ١٣١٤ ش کال ٥٠ مکتبونه په افغا نستان کیو چـی ٦١٨٦ تنه شاګردان او ٢٠٩ تـنه معلما ن یی لرل.

١٣١٥ ش
١٩٣٦ م ١٣٥٥ ق

د امریکا سره د مؤدت معاهده (٢٦ مارچ ٥ حمل ١٥).

دشوروی اتحاد سره دعدم تعرض وتجارتی تړون (مارچ ـ ١٢حمل ١٥)

دشوروی نوی سفیر کویر ســکی اګریمان صادر سو (١٥حمل ١٥ ش اپریل ٣٦) .

دافغانی ١٦ ورزش کارانو شمول دبرلن په اولمپیك تو لنه کی(١٦حمل ١٥— اپریل) .

شرکت سهامی ملی په بانك ملی تبدیل سو (٢حمل مارچ).

دملکی او عسکری مامورینو پـه معاش کی زیاتوب (دوشنبه ١٧حمل ١٥ ـ مارچ).

د پل خمری د نساجی شرکت تاسیس سو (١٦ثور ١٥ می)

په کابل کی د ښځو سناتو ریم افتتاح سو (٢٥ جوزا ـ ١٥ـ جون ٣٦).

دډوا خانو اصو لنامه خپره سوه (١٥ ثور ١٥) .

په قندهار کی دوړیو او بـدلـو کارخانه افتتاح سوه (٢٨ جـوزا، ١٥ ـ جون ٣٦) .

په افغانستان کی لومړی قرآن شریف چـ پ سـو . (١٠ سنبلـه ١٥ ـ ستمبر ٣٦) .

دکابل پو هنتون دطب دپو هنځی تهداب په علی آباد کی کښېښول سو (٢٤ سنبله ١٥ ـ ستمبر ٣٦)

دهلمند د اوبو په باب کی دافغان ایران ګډ کمسیون په چخانسور کی ختم سو (٢٥ سنبله ١٥ ستمبر ٣٦) .

په غزنه کی دحکیم سنایی دمزار تعمیر (١٥ میزان ١٥ ر ٨ اکتوبر ٣٦).

سر دار شاه محمود خان دحرب وزیر په مسکو کی (٣ میزان ١٥ ـ ستمبر ٣٦)

سردار محمدهاشم خان صدراعظم دعلاج لپاره اروپاته ولاړ (١٩میزان ١٥ — ١٤ اکتوبر ٣٦) د صدراعظم وکیل سردار شاه ولیخان و .

د پست اصولنامه خپره سوه . (٧ میزان ١٥) .

د پښتو در سمیت او ملی ژبی والی فر مان صـا در ســو، چـی مامورین ئی تر درو کالو زده کـی (عقرب ١٥ نومبر ٣٦) .

د تابعیت اصولنامه خپره سوه. (١٦ عقرب ١٥) .

سید عبدالله د خارجـه وزارت عمرمی سیاسی مدیر په دریای آمو کی غرق سو (جمعه ١٩ قوس ١٥ د سمبر ٣٦) .

د شورای ملی د دریمی دوری لپاره د وکیلانو د انتخاب په شاهی اعلان سره امر وسو (١٥ جدی ١٥ د سمبر ٣٦) .

په ١٣١٥ ش کال په افغانستان کی ٩٢ مکتبو نهو، چی ٩٢٧٥ تنه شاګردان او ٣٠٩ تنه معلمان ئـی لرل .

د ١٣١٥ ش کال مالی واردات ١٦١ ملیـونـه مصارف هـم ١٦١ ملیونه افغانی و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکابل د ۱۳۱۵ ار تزا قی مواد: اوړه ۲٤٦۲ خرواره ـ غــو ړی ۳۳۰ ـ نری وریجی ۱٤٥۲ ـ پنډی وریجی ٥۹٥ ـ مالگه ۸۸٤ ـ ماش ۱٥۲ کورت ۱۰۹ خرواره ـ پسونه ۱٦٥۱٥۹ ، وزی ۲۱۰۲۸ غــویــی ۱٥٦۷ .

میرزا سکندر نقاش د میرزارضا هروی نقاش شاگرد په هرات کــی وفات سو . (۱۳۱٥ ش) .

دمصر د وزیر مختار عبدالرحمن عزام اگریمان صاذر سو (حــــوت ۱٥ مارچ ۳۷) .

۱۳۱٦ شں .

(۱۹۳۷ م ۱۳٥٦ ق) .

یو ولس ترکــی منصبداران د عسکری چارو لپاره استخدام سول (٦ حمل ۱٦ ش ۲۷ مارچ ۳۷) .

سردار احمد علی خان په تهران کی افغانی لــوی سفیر او سردار محمد نعیم خان وزیر معار ف سو (۱۷ حمل ۱٦ ش اپریل ۳۷) .

د نفتــو د استخــراج لپــاره د افغانستان او انلانټو اکسپلو ریشن شرکت تړون ۲۳ مادی (ثور ۱٦ش اپریل ۳۷) .

سردار محمد نعیم وزیر معارف د انجمــن ادبــی رئیس سو (۲٥ جوزا ۱٦ ش مئی ۳۷) .

د انگستــان د پاد شاه د تاج اغو ستلو په جشن کی پهپار یس کی د افغانستان مختار وزیر سردار شاه ولیخــان او عبدالصمد خان د رومــا وزیــر مختــار او سردار سد الله خانذشاهی فر قــــــی قــومنــدان د افغانستان لــه خــوا اشتراك وکــی (۱۲ مئــی ۳۷ م جوزا ۱٦)..

د افغانستان ـ ایران ـ عــراق ترکیی تر منځ د سعد آباد تــړون امضا سو (۱۷ سرطان ۱٦ ش ۷ جولائی ۳۷) .

پښتو ټــولنــه په کابــل کــی افتتاح سوه او انجمن ادبی ورسره گډه سو (سرطان ۱٦ جــون ۳۷)

په زرغون ښار او کټه وازکی ځنی قبایل ولاړ سول ، مگــر ژر مطیع سول (سنبله ۱٦ شں اگست ۳۷) .

دالمان دنور نبــرگ په جــرگه کی عبدالمجید خان د ملــی بانك رئیس او محمــد احسان هــوایــی قومندان شرکت وکــی (۸ میزان ۱٦ ش ۱ اکتوبر ۳۷ م) .

پر پښتو ژبه بانــدی د وینا و ټولنــه د فیض محــمد خان وزیــر خارجه په وینا د کابل په سینماکی افتتاح سوه (۱۰میزان ۱۳ـاکتو بر)

شمیر احمد خان د دولت وزیر مقرر سو (۱۷ میزان ۲۰ اکتوبر)

د شرقی اتفاق شورا په جینوا کی د سعد آباد د تړون د مملکتو په گــډون وسوه (۲۱ ستمبر ۳۷)

د چکوسلواکیا سره د مــؤدت معاهده لاس لیک سوه ۲۰ میزان

۱٦ ش ١٤ ستمبر ۳۷ م) .

د افغانستان او برازیل د مؤدت معاهده په پاریس کی امضا سوه . (۱۸ عقرب ۱٦) .

د هند د تجارتی وکالت اداره په کابل کی جوړه سوه (۱٥ عقرب ۱٦ ش ۸ نو مبر ۳۷ م).

عبدالشکور خان پخوانی قاضی القضات په قند هار کی وفات سو (۲۰ عقــرب ۱٦ ش ۱۳ نــومبــر ۳۷ م) .

د ابن سینا د ۹۰۰ کال تلینه په کابل کی وسوه (۲۰ عقرب ۱٦ش ۱۳ نومبر ۳۷ م) .

د ترنگزو حاجی صاحب په آزاد سرحد کی وفات سو (قوس ۱٦ش نومبر ۳۷ م) .

د بی سیم تلگراف دستگاه پــه میمنه کی و درول سوه (۱ قوس ۱٦ ش ۲۳ نومبر ۳۷) .

په کابل کی شرکت ارزاق افتتاح سو (جدی ۱٦ د سمبر ۳۷).

پــه کابل کــی د میوی شرکت افتتاح سو (جدی ۱٦ ش د سمبر ۳۷) .

د کونستنتین الکزند رویــچ د شوروی لوی سفیر اگریمان صادر سو (٥ جدی ۱٦ د سمبر ۳۷) .

د افغانستان او ترکیی د مؤدت او اقتصا دی تړون تر لسو نورو کلو پوری په انقره کــی تجــدیــد سو (۱۰ جدی ۱٦) .

۱۹۳۸ م ۱۳۱۷ ش ۱۳٥۷ ق

د کــابــل پــوهنتــون د طب د پوهنځی لومړی ډلهمحصلان راووتل (۱٥ جدی ۱٦ش ٥ جنوری۳۸).

دمعارفو وزارت دپښتو درســی کتابونو په تالیف شرو وکړه (۲۰ جدی ۱٦ ش ۱۰ جنوری ۳۸ م) .

د کابل په ارگ کی کتابخانه تاسیــس سوه (۲دلو ۱٦ شں ۲۱ جنوری ۳۸ م) .

د چك وردگ د بریښنا کــار خانــه جــوړه سوه (۱۹ دلــو ۱٦ فروری ۳۸) .

محمد گل خان مومند د پښتو قاموس په کــابل کــی چاپ کیء (۱۳۱٦ ش).

د ۱۳۱٦ ش کال دولتی عایدات ۲۲۰ ملیونه اومصارف هم دغونیو.

د لوفت هــنزا طیارو هفتگــی الوتنی د کابل او برلن تــر منــځ شرو سوی (۱۳۱٦) .

په ۱۳۱٦ کال په افغانستان کی ۱٥۰ مکتبونه و ، چی شاگردانئی ۱۷٥۲٦ تنه او معلمــان یــی ٥۸٤ تنه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۱۷ ش .
(۱۹۳۸ م ۱۳۵۷ ق) .

د قره قلي انحصاري شرکت په کابل کي جوړ سو (۱۰ حمل ۱۷).

د بدخشان او پامیر لار جوړول شروع سوه (۱۰ حمل ۱۷) .

دودانیو شرکت (۱ باګک) د افغانستان او چکو سلواکیا په ګډه په کابل کي جوړ سو (۱۱ حمل ۱۷ ش ۲ اپریل ۳۸) .

دشوروی دولت دمزار اومیمني او هرات قونسل خاني او د افغانستان دتاشکند او مرو قونسلګري لغوسوی(۱۲ حمل ۱۷ ش ۱۳ اپریل ۳۸) .

د جاپان سره د افغانستان تجارتي تړون وسو (۱۸ حمل ۱۷ ش ۹ اپریل ۳۸) .

د شوروي اخبار داتور چي د افغاني سفارت یو غړی د روس او جاپان اختلاف تودوی رد سو، او افغانستان پردی خبره دشوروی دولت ته پرو تست وکی (۲۸ حمل ۱۷ ش ۲۸ اپریل ۳۸) .

د قند جوړولو او پتهر ولو انحصاری شر کت په کابل کيجوړ سو ،(۳۱ حمل ۱۷ش اپریل ۳۸).

علامه اقبالدلاهور مشهور شاعر اوپوهاند وفات اوپه لاهور کيښخ سو، دده پروفات په ټولافغانستان کي تاسف وسو. (۳ ثور ۱۷ش ۲۲ــاپریل ۳۸).

دلته بند لار دجلال آباد پر خوا جوړه سوه (۸ثور ۱۷ش اپریل۳۸).

دخوشحال خان مکمل کلیات په قندهار کي عبدالحی حبیبی چاپ او خپور کیء ۱۱۲۸ مخه (جوزا ۱۷ش مئی ۳۸ م) .

داکار دقندهار دملکی او عسکری مشر بناغلی محمد داؤد په حمایت وسو .

د افغانستان او شوروی تر منځ دمضرو خزندو ددفاع موافقت نا مه په کابل کي امضا سوه (۲٦ مئی ۳۸م جوزا ۱۳۱۷ش) .

دافغانستانهوایيقوا پهخریداری سوو طیارو له ایتالیا- برتانیا شخه تقویه سول اود هوا بازی دزده کړی لپاره محصلان برتانیا- شو روی اتحاد ـ ایتا لیا ته واستول سوه اووسلی هم رانیولی سویدمی ۳۸ـ جوزا ۱۷).

محمد عليخان قندهاری دافغانستان دشطرنځ قهر مان سو (جوزا ۱۷ـ جون ۳۸) .

په شنوارو کي د محمد افضل عبدل خیل سرکوبی (۵ سرطان۱۷ جولایی ۳۸) .

سعدی شا می او محمد علي چي له هنده د اغتشاش لپاره سلیمانخیلو ته راغلی و هند ته وتښتیدل ۱۰ سر طان ۱۷جولایی۳۸

دپښتو مستعجل دارالمعلمین په کابل کي جوړ سو . (۱۲ سرطان ۱۷ جولایی ۳۸) .

دکوچی یاغیانوسرکوبی (سرطان ۱۷ جولایی ۳۸) .

دافغانستان اوترکیی دمؤدت معاهده تجدید سوه (۲٤ جون سرطان۱۷).

دتیلو داستخراج شر کت انلا نده اکسپلور یشن دخپله قرار داده‌خخه دخینو سیاسی چارو له سببه انکار وکیء او خپله عذر نامه یي وړاندی کړه (۱٤ اسد ۱۷ش ٦ اګست ۳۸)

د افغانستان او ایران د پست موافقه نامه په کابل کي امضا سوه (۱۰ــاسد ۱۷ ش ۲ـاګست ۳۸).

عبدالرحیم خان دوزیر په رتبه د صدارت معاون او عبدالحسین خان دفوایدعامه وزیر او عبدالمجید خان دتجارت وزیر او میرزا محمد خاند مالیی وزیر سو (۲۳ سنبله ۱۷ش ۱٤ ستمبر ۳۸) .

باقر کاظمی د ایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړا ندی کړه، (۲۵ سنبله ۱۷ش ۱٦ستمبر ۳۸) .

د سیاسی علو مو یوه اکاډمی په کابل کي دوزارت معارف له خوا جوړه سوه (۱۱ میزان ۱۷) .

دافغانستان خارجه‌وزیر دانګلیس خارجه وزیر ته دفلسطین په باب دزیړمی تلګرا ف ولیږه (میزان ۱۷ اکتوبر ۳۸) .

دهند خارجی سکرتر سراو بری متکاف کابل ته‌راغیء ، پراقتصادی او سرحدی اقوامو اود فلسطین پر شخړو ئی دافغانستاندخارجه‌وزیر سره خبری و کړی (میزان ۱۷ش اکتوبر ۳۸ ش).

غازی مصطفی کمال اتاترك په پنجشنبه ۱۸ عقرب ۱۷ ش ۱۰ نومبر ۳۸م په استانبول کي وفات سو او دده پاتا په افغانستان کي په ډیر افسوس وا خیستله سوه او په جنازه کی ئی سردار شاه‌ولیخان اشتراك وکیء.

سر دارفیض‌محمد خان په تر کیه کی افغانی لوی سفیر مقرر سو (۲٤عقرب ۱۷ش ۱٤ نو مبر ۳۸)

علی محمد خان وزیر خارجه سو (۵ قوس ۱۷ ش)

سلطان احمدخان په‌مسکو کيافغانی لوی سفیر سو (۸ قو س ۱۷ ش)

محمد قاسمخاندهراتنائب الحکومه سو .(۲۵ قوس ۱۷ ش)

۱۹۳۹ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۸ ق

ښاغلی محمد داؤد دسمت مشرقی دتنظیم رئیس سو (۱۰جدی ۱۷ش ۱۷ جنوری ۳۹)

په قند هار کی دعبد القادر خانختك پښتو دیوان لومړی پلاد ښاغلي محمد داؤد په حمایت دعبد الحی حبیبی په تصحیح او اهتمام دمقدمی سره خپور سو.

دانه ملیونه افغانی دصنعتی پلان لپاره منظوری سوی،چی دپنبی کرلو اود اودلو کارپرمخ‌بوزی (دلو۱۷ش ۱۱ فروری ۳۹)

دهامند داوبو دویشنی تړون دایران له سفیره سره په خارجه وزارت کي ترتیب سو(٦دلو ۱۷فروری۳۹)

چی وروسته ملی شورا هغه رد کیء دسیاسی علومو اکا ډیمی دحقوقو پـه فاکولته تبدیل سوه (۸ حـوت ۱۷ ش ۲٤ فروری ۳۹) .

د۱۳۱۷ ش کال دولتی وار دات ۱۷۳ملیونه مصارف ۱٦۳ ملیو نـــه سپمالس ملیونه وه.

په ۱۳۱۷ ش کال په افغا نستان کی ۲۲۸ مکتبونه‌و ، چی ۱۸۸۷۷ شاگردان او ۸۳۳ معلمان یی‌لرل .

۱۳۱۸ ش
(۱۹۳۹ م ۱۳۵۹ ق)

د افغا نستان **لوی سفیر سردار** شاولیخان له‌پاریسه کابل‌ته راغیء (٥ حمل ۱۸ش ۲٦ مارچ ۳۹) .

په زمینداور کی **محمد افضـل خان** علی زی یاغی او **ونیول سو (۱حمل** ۱۸ ش ۲۱ مارچ ۳۹)

محمد نوروز خان په‌ایران کی‌افغا نی لوی **سفیر** او احمد **علی خان په‌لندن** کی وزیر مختار او **ذوالفقار خان په** جاپان کی وزیر **مختار مقـرر سول (۱۰ حمل ۱۸ ش ۱ اپریل ۳۹)**

دتجارت دوزارت نوم په **ملی اقتصاد** بدل سو (۱٥ **حمل** ۱۸ش ۱٥**اپریل** ۳۹)

دعراق دپاچا امیر **غـازی دمړینـی** تعزیت په‌کابل‌کی (۲۰ حمل ۱۸ش ۲۰ **اپریل ۳۹)**

سر دار **احمد شاه خان وزیر دربار** دایران دولیعهد دواده **په مراسمو** کی گډون وکیء **(۲۰ حمل ۱۸)**

وزیرخارجه علی‌محمدخان دسعدآباد دتړو ن په مجلس کی د شمـــو ل لپاره تهران ته ولاړ **(۱۳ حمل ۱۸)**

شیر محمد خـان ناشر **دقطغن او** بد خشان نائب الحکومه **په کابل‌کی** وفات سو(۲۸حمل ۱۸ش **۱۸اپریل** ۳۹) .

دقندوز دتیلو کنبلو **فابریکه‌افتتاح** سوه چی هره ورځ **پنځلس زره‌کیلو** کالکی کاروی (۱۰ **ثور ۱۸ش ۱می** ۳۹)

په **کابل** کی دعمران **شرکت جـوړ** سو (۱۸ سرطان ۱۸شس ۱۱جولائی ۳۹ م)

دافغا نستان **او هالینډ دمودت‌معاهده (۲٦ جولائی ۳۹م ۲اسد ۱۸)**

دافغا نستان او المان **دتجا رتی** **مبا دلاتو او تادیاتو تړون (۱۰ اسد** ۱۸ ش ۳ اگست ۳۹) .

ملا پاینده **محمدچی دهډی داستاد په** نامه **مشهور اود مـلا نجم الـدین** مرحوم **خلیفه** و په **کابل کی وفات** سو (۲۰ اسد ۱۸ ش اگست ۳۹) .

سر دار **علی شاه خان دقنـدهـار** ملکی او **عسکری** مشر **مقـرر سو** (۹ سنبله ۱۸ش ۲ ستمبر ۳۹)

په شاهی‌فرمان‌په **دوهم‌عمومی جنگ** **کی** دافغا **نستان کامله بیطرفی‌اعلان** سوه (۱۳ سنبله ۱۸ ش ٦ ستمبر ۳۹)

سر دار **محمد** نعیم خان **وزیر معارف** د صدارت **عظمی معاون مقـرر سو** (۱۳ سنبله ۱۸) .

غلام فاروق خان دداخله **وزارت‌وکیل** سو (۱میزان۱۸ ش۲۳ **ستمبر۳۹)**

محمد اسماعیل خان دکابل **والـی** سو (۱ میزان ۱۸ ش)

په ۱۳۱۸ کال دغه اصو **لنامی خپری سوی** :

(۱) تړهمونو او ولو لاندی **کیدونکو** مځکو دخرڅولو اصو لنامه **۲۲میزان**

(۲) دبنمارواليو دمحصو **لاتواصولنامه** ۱۰ قوس

(۳) دپاسپورټ اصو لنا مه.

عسکری قــوا ښه تجهیز سول (۳ ۱اکتوبر ۱۹ میزان ۱۸)

دپښتو **لومړی** مفصل **گرامر په کابل** کی دمحمد **اعظم ایازی له قلمه‌پښتو** ټولنی چاپ کیء (عقـرب ۱۸ شس نومبر ۳۹ م)

آقای **سهیلی** دایران **لوی سفیر** په کابل کـی مقرر سو، **(٤عقرب** ۱۸ش ۱۸ اکتوبر ۳۹) .

په کابل کی د سید **جمال‌الدین** افغان‌دسلمی تلینی‌مراسم **اجراسول** (قوس ۱۸ش۹ دسمبر ۳۹) .

په کابل‌کی‌وزارت **معادن تاسیس** **او** رحیم **الله**خان یی وزیرمقرر سو (۱٦ قوس ۱۸ش **دسمبر ۳۹)** .

د مطبوعاتو **مستقل ریاست پـه** کابل کـی جوړ او **صلاح الدیـن** سلجوقی‌یی په **کابینه کـی مستقل** رئیس سـو، (٤ **جـدی** ۱۸ش ۲٦ دسمبر ۳۹).

دعسکری مکلفیت **قانون نافذسو** (۱۲ جنوری ٤۰ جدی ۱۸) .

دکابل راډیو ۲۰ کیلوواته‌منځنی څپه افتتاح سوه (۱۲ جـنوری ٤۰ جدی ۱۸) .

۱۹٤۰ م ۱۳۱۸ ش ۱۳۵۹ ق

د ملـی شورا د خلورمـی دوری دوکیلانو د ټاکنی لــه پاره **اعـلان** خپور سو (۱ دلو ۱۸) .

دپښتو **لومړی جیبی قاموس پـه** قندهار کـی **دلعل محمد کاکـړ او** **عبدالحی حبیبی‌له‌خوا چاپ او خپور** سو (دلو ۱۸م).

د۱۳۱۸ ش کال دولتـی **وار دات** ۱٦۷ ملیونه مصار ف ۲۰۰ **ملیونه** کسر ۳۳ ملیونه **افغانی و** .

په **۱۳۱۸ ش کال په افغانستان** کی ۳۱۲ **مکتبونه‌او ٥۰ زره‌شاگردان** او ۱٥۰۷ تنه **معلمان‌وو** .

په دغه **کال** دافغانستان **دقره‌قل** تجارت له‌امریکا سره **شروسو، چی** گـــرده صـــاد **رات** ٦۰۸، ۱۷۱۱ ډالره‌وه .

محمد عبیدالله خان افغا ن دهند د پښتنو تاریخ (یادگار **سلف) پـه** ډهلی کی چاپ کیء (۱۸ش).

میرزا محمدجان **دمیرزااسعیداحمد** زوی **دکابل** شاعـر او **محاسب او** **خطاط** په عاشقان وعارفان کی ښخ سو (۱۸ ش) **ده دامیر شیرعلی‌خان** **دولیعهد** په تبر **یك کی هـم یـوه** قصیده **ویلی‌وه ۱۲۹۰ ق** .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۱۹ ش
۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

ملا محمد یوسف هراتی دقندهار سابقه دار معلم په گرشك کی وفات سو (حمل ۱۹ مارچ ۴۰)

دافغا نستان بانك اساس نامه خپره سوه (۵ جوزا)

دتجارت داطاقو اصو لنامه خپره سوه (۵ جوزا)

د۱۳۱۹ ش کـال دولتـی واردات ۱۴۸ ملیونه مصارف ۱۷۲ ملیو نه کسر ۲۴ ملیونه افغانی و.

په ۱۳۱۹ ش کال په افغا نستان کی ۳۲۴ مکتبونه ۶۰ زره شاگردان او ۱۹۹۰ تنه معلمان وو.

په دغه کال دقره قلی صا درات ۳۵۴، ۶۷۴، ۴ ډالرو ته ور سیده.

میرزا خداداد ثاقب دمزار شر یف فارسی شاعر وفات سو (یکشنبه ۱۳ ذی الحجه ۵۹ق).

میر زا محمد اسحاق زرین قلم دغوث الدین زوی دکـابل خـطا ط وفات سو (۱۹ش)

داحمد شاه ابدالی پښتو دیوان د عبد الحی حبیبی په ترتیب اواهتمام پښتو ټولنی چاپ کیء (کابل)

۱۳۲۰ ش
(۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق)

دچك وردگ دبریښنا کار خانه چی په ۱۳۱۶ ش کال شرو سوی وه بریښنا یی ۴۴ زره ولټه کابل ته جاری سوه (حمل ۲۰).

دبوری اوقند اونساجی شرکتونه جوړسول (مئی ۴۰ـ جوزا ۲۰ ش).

دا فغانستان او شور وی اتحاد تجارتی قرار داد(۲۹ جولایـی ۴۰م اسـد ۲۰).

دافغانستان تاریخ په دوه ټوکه کی زرمخه په فارسی ژبه داحمدعلی کهزاد تالیف چاپ اود تاریخ ټولنی خپور کی، لهقبل التاریخ څخه بیاد اسلام تر راتگه.

۱۹۴۱ م ۱۳۲۰ ش ۱۳۶۰ ق

اقتصادی پلان اعلان سو چی په ۵کالوکی بهافغانستان ۵۰فیصدهخپل دلباس اړتیا او ۸۰ فیصده بهدبوری اړتیا پوره کوی (جنوری ۴۱جدی ـ ۲۰).

ژو زف هاکن فرانسوی مستشرق چیله ۱۹۲۴م څخهیی په افغانستان کی تاریخی تحقیقات کـړی وو ، داسپانیا دشمال غرب په دریابکی په کښتئی کی ډوب سو (۲۴فروری ۴۱ حوت ۲۰).

دپښتو جیبی قاموس (لس زره لغتونه)دمحمد اعظم ایازی تا لیف، پښتو ټولنی چاپ کیء (کابل).

دعسکری مکلفیت نوی اصولنامه خپره سوه (۱۴ میزان ۲۰).

د ۱۳۲۰ ش کال دولتی واردات ۱۶۱ ملیونه مصارف ۱۶۶ ملیو نه کسر (۵) ملیونه افغانیو .

د ۱۳۲۰ ش کال افغانستان ۳۳۱ مکتبونه ۶۴ زره شاگردان ۲۱۹۰تنه معلمان درلودل .

۱۳۲۱ ش
۱۹۴۱ م ۱۳۶۱ ق

افغا نستان خپله بیطرفی پهدوهم جهانی جنگ کی بیا تـایید کـړه (۲۸ جولائی ۴۱سرطان ۲۱)

افغا نستان دبر تانیا او شـوروی اتحاد په غـو ښتنه جـر منیان او ایتالو یان له مملکته وایستل(۱۹ اکتو بر ۴۱ میزان ۲۱)

حاجی ولی محمدمخلص دسلطانمحمد زوی دقند هار تکړه نقاد پښتوشاعر هلته ۶۲ کلن وفات سو (۳دلو ۲۱) (ولادت ئی قند هار ۱۲۵۹ ش).

شیخ محمد رضا هروی خطاطنقاش، منجم ،مورخ او شاعر په کابل کی وفات سو. (۱۵ صفر ۶۱ ق)

دپښتنانه شعراء لو مړی ټـوک دعبد الحی حبیبی تالیـف دپښتو ټولنی له خوا په کابل کی چاپ سو.

په ۱۳۲۰ کال دغه اصو لنامی خپری سوی :

(۱) دتجارت اصو لنامه ۳۰ جوزا
(۲) دتجارت دثبتاصو لنامه۳۰جوزا
(۳) دتجارتی دفتر ونو اصو لنا مه ۸سرطان
(۴) ددلالی اصو لنامه ۲۳سرطان.
(۵) دافلاس او دیوالی توب اصولنامه ۱۵ قوس.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتی واردات ۱۰۳ ملیونه مصارف ۱۶۳ ملیو نه کسر ۶۰ ملیونه افغانی و.

په ۱۳۲۱ ش کال افغـا نستان ۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شا گردان او ۲۵۴۸ تنه معلمان لرل.

۱۳۲۲ ش
(۱۹۴۳ م ۱۳۶۲ ق)

قاری عبدا للـه ملك الشعراء د حافظ قطب الدین زوی په کابل کی ۷۵ کلن مړ او ښخ سو (جمعه۹ثور ۲۲) ولادت ئی کابل ۱۲۸۸ ش و.

دافغا نستان قو نسلگری پهنیویارك کی افتتاح سوه (۱۵ مئی ۴۳ م)

د افغانستان لومړی وزیر مختار عبد الحسین عزیز خپله اعتماد نامه دامریکا رئیس جمهور ته وړاندی کړه (۵ جون ۴۳ جوزا ۲۲) .

د ۱۳۲۲ ش کال دولتی واردات ۱۱۷ ملیونه مصارف ۱۸۰ ملیونه کسر ۶۳ ملیونه افغانی و.

په ۱۳۲۲ کال ټول د قره قلـی صادرات ۸۳۹ ، ۱۸۰۱ پوسته پـه ۶۹۰، ۰۸۳، ۸ ډالره قیمت وه.

سرا ورل ستین مشهور انگلیسی مستشرق او پوهاند په کابل کـی مړ اوښخ سو(سه شنبـه ۲ عقـرب ۲۶ اکتوبر ۴۳)

دسعد آباد تړون تر پنځو کـالـو وروسته پخپله تجـدیـد سو (۲۸ دسمبر ۴۳ قوس ۲۲)

په ۱۳۲۲ ش افغا نستان پـه ۳۵۳ مکتبو کی ۱۲۶، ۸۴ تنه شا گردان او ۲۴۵۴ معلمان لرل.

دلوی احمد شاه بابا شرح حال دمیر غلام محمد غبار تالیف پهکابل کی په فارسی چاپ سو ۳۵۲ مخه.

۱۹۴۴ م ۱۳۲۲ ش

د افـغا نستان او چین دمـودت معا هده لاسلیك سوه (۵ مـارچ حوت ۲۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۲۳ش
(۱۹٤٤ م ۱۳٦٤ ق)

دهرات لوی مسجد نوی تر میم او تزئین سو.

دپښتو شاعر عبد العلی اخندزاده خالوزی کاکړ دملا عبد الخالق زوی دملا عبدالرحمن لمسی په۱۹۳۰ م دخان قلات قاضی القضات، په ۱٦ شوال ٦٤ق دپښین په خالوزو کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی خالو زی ۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق)

میر سید عالم محمد دامیر سید عبد الاحد زوی دبخارا پخوانی پاچا په کابل کی ٦٤ کلن و فات او په شهدای صا لحین کی ښخ سو (شنبه ٥ جمادی الاولی ٦۳ق ۹ثور ۲۳) دده جلوس په بخارا کی ۱۳۲۹ ق.

میر محمد علی آزاد دقاضی میر محمد حسن زوی دفارسی شاعر او منشی او مولف په کابل کی وفات سو (پنجشنبه ۲۰ ذیحجه ٦۳ ق ۱٥ قوس ۲۳) دده ولادت په بالاحصار کی رمضان ۱۲۹٥ ق.

دسید جمال الدین افغانی تابوت له استانبوله کابل ته را وړل سو او په پوهنتون کی ښخ سو(یکشنبه ۱۰ جدی ۲۳)

پټه خزانه دپښتو تذکرهٔ شعراء د محمد هوتك تالیف (۱۱٤۲ ق) د عبد الحی حبیبی په اهتمام کشف او له کابله چاپ او نشر سوه (۲۳ ش)

دعبد الرؤف بینوا تالیف پښتنی میر منی په کابل کی چاپ سو.

د ۱۳۲۳ ش کال دولتی واردات ۲۱۹ ملیونه مصارف ۱٦۷ ملیو نه سپما ٥۲ ملیونه وه.

په ۱۳۲۳ ش کال د افغا نستان په ۳٤۸ مکتبو کی ۸۷،٥۳۹ تنه شا گردان او ۲٥۲۲ تنه معلمان لرل.

د۱۳۲۳ کال ټول دقره قلی صا درات ۱،۹۱۰،۰۱۹ پوستې په ۱۲،۷۱۱،۲٦٥ ډالره وه

۱۳۲٤ ش
(۱۹٤٥ م ۱۳٦٥ ق)

د پښتو ادبیاتو تاریخ لو مړی ټوك دعبدالحی حبیبی په قلم له کابله چاپ سو.

دوهم ټوك ئی په ۱۳٤۲ ش کال په کابل کی چاپ سوی دی ء .

حاجی اسماعیل سیاه د اخوند ملاعبدالاحد نوروزی هروی زوی، ظریف او ناقد شاعر (متخلص په گوزك) دفارسی دیوان خاوند په هرات کی وفات سو (۱۰ عقرب ۲٤ش ۲٦ ذی قعده ٦٤ ق) د ده ولادت په کرخ کی ۱۲۷۲ق و.

غلام جیلانی اعظمی دخوشدلخان پو پلزی زوی شاعر او لیکوال په کابل کی مړ سو (سه شنبه ۲٦قوس ۲٤ق ش ۱۳ محرم ٦٥ ق) د ده ولادت : ۱۳۱٦ ق.

د ادبیاتو فاکولته دمعارفو د وزارت له خوا جوړه سوه او لومړی رئیس یې عبد الحی حبیبی وټاکل سو.

د ۱۳۲٤ ش کال دولتی واردات ۲۲٦ ملیونه مصارف ۲۲۹ ملیو نه اودری ملیونه افغانی کسر دی .

په ۱۳۲٤ ش کال افغا نستان په ۳٤٦ مکتبو کی۹۳،۲۷۹ تنه شاگردان او ۲٥٤٦ معلمان لرل.

په دغه کال ټول دقره قلی صادرات ۳،٤۰٦،۳۷٥ پوستې په ۲۷،۰۲۱،۱۳٤ ډالره وه.

په ټول افغا نستان کی ۷٦٦٦ حقوقی او ٦۱۱۳ جزائی دعاوی په محکمو کی فیصله سوی وی.

په ۱۳۲٤ کال دغه اصو لنا می نشر سوی :

(۱) دخارجی اتباعو دمسا فر ت او هستو گنی اصو لنا مه ۱۷ دلو
(۲) دملکی مامورینو او متقاعد ینو اصو لنامه ۱٤ قوس
(۳) دابتدایی او مرافعی او تمییزد دعوا گانو دمیعاد ټاکنه ۲۷ سنبله
(٤) دملی صنعتی مؤسسو دکار او کار گرانو اصو لنامه ۲٤ جدی.

۱۳۲٥ ش
(۱۹٤٦ م ۱۳٦۷ ق)

دافغا نستان او شوروی اتحاد سر حدی موافقت نامه د سر دار سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر او مولوتف وزیر خارجه له خوا په مسکو کی (٥) ماده او یو پروتوکول امضاء سوه (۱۳ جون ٤٦ جوزا ۲٥)

سر دار محمد هاشم خان صدراعظم دناروغی په سبب استعفاء وکړه او پرځای ئی سپه سالار شاه‌محمودخان

صد راعظم سو (۹مئی ٤٦ جوزا۲۵)
داایران سره هوایی موافقه وسوه
(۲٦ میزان ۲۵)
پهملل متحدکی دافغا نستان لومړی
نماینده عبد الحسین خان شامل‌سو
(۱۹ نومبر ٤٦ عقرب ۲۵)
دملل متحد عامی غونډی دافغانستان
ګډون په هغه موسسه کی وما نــه
(۹ نومبر ٤٦ عقرب ۲۵)
عبد الرحیم خان دعامو ګټو وز یــر
دحکومت دمخالفت په تور ونیول‌سو
(۲۹ جنوری ٤٦ جدی ۲۵)
دکابل پوهنتون دطب او حقوقو او
ادبیاتو دفا کو لتو پهشمول جوړسو
(۲۵ ش)

په ۱۳۲۵ کال دغه اصو لنا می
خپری سوی .

۱ــ دعایداتو دمالیاتواصو لنا مه
۲ــ د حکومت د اداری چــارو د
عمومی تفتیش اصولنامه ۱۰ ثور .
۳ــ دملکی مامورینو دمحاکمی‌اود
محکمو دتشکیل اصول ۷ جوزا .

په ۱۳۲۵ کال ټولــه د افغا نستان
ساتلی طلاوی دنیویا رك پهفدرا ل
بانك‌کی (۹۳۷،۷٦۷) او نسه طــلا
په(۷٦۳، ۲۳۵، ٤۳۵) افغا نی‌قیمت
وه اوهم (۱۸٦۹٤۵) مســـکو کـــی
طلاوی په (۵۱۸۰٦۵۰) ګر مه وز ن
او (۵۱۲۵٦٤۷۳۵) افغانــی قیمــت
موجودی وی .

په ۱۳۲۵ کال ټول د قــره قلــی
صادرات ۱،۵۹۸،۲۸۹ پوستڅه پــه
٤۲۲، ۱۹۸، ۲۱ ډالروه .

په ۱۳۲۵ کال افغا نستان پــه
۳۲۹ مکتبوکی ۳٤٤، ۹۳ شاګردان
او ۲٦۷۷ تنه معلمان درلو دل .

د ۱۳۲۵ ش کال ګــرده دولتی
عایدات ۳۳۸ ملیونه مصار ف ۳٤٤
ملیونه اوکسر ٦ ملیونهافغانی وی.

په ۱۳۲۵ کال دافغا نستان ځینی
احصائیی :

پو ستهخانی : ۲۳٦ پیاده رو ٤۲
موټر رو .

محکمی :

۱ تمیز + ۱۰ مرافعــی + ۱٦۱
ابتدائی = ګرده ۱۷۲ .

ما لی د وایر : ۷ مستو فیه + ۳
سر بنته داری + ۱٦٦ کنترو لــی
اداری = ګرده ۱۸٤ .

پښتو ملکی کور سونه : ګــرده
٤٤٦، معلمانئی ۲۰۹ـ زده کوونکی
۱۳۳۸۰ .

نشر الصوت : پوبروډ کاسټنګ
ناشر الصوت ۱۳ــتر احصائیی لاندی
شخصی راډیو ګانی ۳٦۲۰ .

دنخی کار خــانــو محصـــو ل :
۷۲٤،٦۹۳، ۱۰امتره ټوکر او۲۸۰۲۱
ټلچی صابون .

د کابل نقلیات: ۳۸۷۵ بایسکله
۸٦۲ تیزرفتار موټرونه، ۱۳۲۱لاری
۷۵۱ ګاډی، ټوله دکراچیو او موټر
سایکل سره = ٦۸۲۵ .

د کابل حیوانات: ۷٦۷، ۳،۸۸۰
دزراعت دائری : ولایات ۹ + امتحانی
قوریه ۲ + سیروم ســـازی ۱ + د
ځارویوروزنه ۱ + دکرنی‌ازموینیځ
ځایونه ٤ = ټول ۱۷ .

دکابل ودانی : کورونــه ۹۵۰۰
سرایونه ۱۱۲ــ دکا نونه ۵٤٦۲ ــ
حمـامـونــه ۲۷ــ یــخـــــدان ۱۵
داوبو نــلو نــه ۱۵۲ کیلو متره ــ
مسجدونه ۲۰۰ .

معادن : دتالقان مالګه۱،۱۳۲،۸٦٤
سیره‌ــ داندخوی‌مالګه ۱،۲۰۹،٦۷۲
سیره‌ــ دهرات دغو ر یان ما لـــګه
۸٤٦،۲۹٤ سیره‌ــ دتاشقرغان مالګه
۱۱۳،۲۸۱ سیره‌ــ دقندهار مــالګه
۱۲۰،۰۰۰ سره‌ــ دغو ر بند مالګــه
٤٤۰۰سیره مساوی‌ټوله۳،٤۲٦،۵۱۱
سیره ــ ډبــرین سکاره (۱۷٦۸۸)
سیره.

دحکو متواداری: نائب الحکو مګی
۷ اعلی حکام ۳ لــوی حاکــمان ۲۲
لومــړی درجه حاکمان ۲۰ دوهــمه
درجه ۳۳ــدریمه درجه ۳۸ــخطرمه
درجه ٤۱ــ علاقه‌داری ۱٤۲ــ ټوله
۳۰٦ .

قضا: په‌ټول‌افغانستان‌کی ۲٤۷۵
حقـــوقـــی او ۱۸۷۲ جـــزایــی
فیصلی سوی وی .

دکابل نفوس: چی‌دبوری کوپون
یــی ا خیستــی دی (۱۰٦،۱۹۱)
تــنه .

دخارجی ټو کر واردات :
۰۲۸، ۹٤۸، ۹۱ متره.

دامریکا اوږه: ٤۱۲، ۲٦۵ سیره
خــارجی بوره: ۸۸٤، ۲۷۰ سیره
روغتونونه: ۱۹۲، ۳۷۱ تنورجوع
کړیده

دکابل ښار دکانونه:
ډوډی هوټلو نه ۳۵ــ سماوار چی
۱۵۱ ــ کلچه پزی ٤٤ ــ وریجی‌والا
۵۰ ــ کبابی ۳۵ ــ سابه والا ۳۵
پالوده والا ۵۹ ــ میوه والا ۵۳ ــ
بقال ٤۰۸ ــډوډی والا ۱۰٤ــ بنیــه
ګــر ۱٦۵ ــ قنــاد ۱۵۱ ــ عطـار
۱۷۵ــزرګر ۱۷۷ــدرملتو نونه‌ــ۱۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۲۶ ش .
(۱۹۴۷م ۱۳۶۸ ق)

د افغانستان او شوروی د رادیو تلګرافی معاهده ۱۶ مادی په کابل کی امضاء سوه (۱۳ اپریل ۴۷ حمل ۲۶) .

دافغانستان و فد تا شکند ته ورسیدی چی د شوروی مملکته سره سرحدونه و ټاکی (۲۴ اپریل ۴۷م ثور ۲۶).

څکه چی دهندوستان ویش ومنل سو، نو افغانستان برتانیا اود هند حکومت ته ویلیکل، چی دافغانستان له سر حداتو تر اباسینه پوری خلک پښتانه دی او بنایی چی دوی پخپله دافیصله وکړی، چی آزاد پاتیږی، که له افغانستان یا هندیا پاکستا نه سره ګډیږی (۱۳جون۴۷ جوزا۲۶).

برتانیا افغانستان ته جواب ورکی چی د ۱۹۲۱ کال په تړون کی سرحدونه منل سوی دی، نو څکه هندوستانیا نو ته دقدرت دانتقال په وخت کی باید افغانستان په شمال غربی سرحد کی هیڅ دول مداخله و نه کړی (۳ جولایی ۴۷ سرطان ۲۶) .

افغانستان دپښتونستان د خلکو دحقوقو مطالبه بیا برتانیا ته وکړه(۱۰ جولایی ۴۷ سرطان ۲۶).

سردار شاه‌محمود خان صدراعظم لندن ته ولاړ (۲۶ جولایی ۴۷ م اسد ۲۶) .

سردار شاه محمود خان نیویارک ته ورسیدی (۳ اګست ۴۷ م اسد ۲۶) .

ایران په سیستان کی دهلمند د اوبو دلږوالی شکوه وکړه (۱۸ستمبر ۴۷م سنبله ۲۶) .

افغانستان دپښتنو په طرفداری دپاکستان دشاملیدو پر خلاف د ملل متحد غونډه کی رای ورکړه . (۳۰ستمبر ۴۷ میزان ۲۶) .

د افغانستان او سویډن د مؤدت معاهده (۲۲ـ اکتوبر ۴۷م۲۸ میزان ۲۶).

نجیب‌الله خان دافغانستان نماینده دپښتونستان دخلکو دحقوقو مذاکره د پاکستان د مشرانو سره وکړه (نومبر ۴۷ عقرب ۲۶) .

دصافو او نورستانیانو د جنګ په بندو نه کی دعسکر و مدا خله (۲۹ نومبر قوس ۲۶) .

۱۹۴۸ م ۱۳۲۶ ش ۱۳۶۹ ق

عبد الحسین عزیز د افغانستان نماینده په کشمیر کانفرانس کی وغوښته چی دقبایلی سیمو پر وضعیت باندی د افغانستان سره مشوره وسی (۲۲ جنوری ۴۸ دلو ۲۶).

په ۱۳۲۶ کال دغه اصولنا می خپری سوی .

۱ـ دترافیک اصولنامه ۱۷سنبله.
۲ـ دښاروالیو اصولنامه ۱۰سنبله.
۳ـ دعسکری جزا اصولنامه ۳میزان.
۴ـ دعسکری محاکماتو اصولنامه ۱۳ میزان .

د ۱۳۲۶ ش کال دولتی واردات ۲۸۱ ملیونه او مصارف ۲۸۳ ملیونه کسر دوه ملیونه افغانۍ و .

په ۱۳۲۶ ش کال افغانستان په ۳۳۸ مکتبو کی ۹۸،۶۳۱ شاګردان او ۲۷۴۷ معلمان لرل .

په دغه کال ټول دقرقلی صادرات ۲،۴۱۶،۲۰۸ پوسته په ۱۶،۲۵۰،۹۹۷ ډالره وه .

دکابل صحی اداری: سناتوریم ۲ دکوچنو روغتون۱ـ دښځو روغتون۱ دبندیانو روغتون۱ ګرزنده روغتون۲ عمومی روغتو نونه ۳ـ ګرده ۲۱ شفاخانی: قندهار ۵ـ مزار ۶ هرات ۷ قطغن ۸مشرقی۵ میمنه ۳ فراه ۲بدخشان ۱ = ګرده ۷ دکابل ښار ۲۱ مساوی ګر ده ۶۷

۱۳۲۷ ش
۱۹۴۸ م ۱۳۶۹ ق

سردار محمد نعیم خان په‌تازونی کی دافغانستان‌لوی سفیر مقررسو: (۱ اپریل ۴۸ حمل ۴۷ حمل ۲۷)

شاه عبدالله بدخشی د بدخشان د جرم د میر محمد سید خان زوی چی لیکوال او محقق سړی و په کابل کی په ۲۶ حمل ۱۳۲۷ ش وفات سو (ولادت ئی په‌جرم بدخشان کی ۱۳۳۰ ق)

محمد یحیی نادم میمنه وال د دیوان خاوند شاعر په میمنه کی ۷۹ کلن وفات سو (سه شنبه ۷ ثور ۲۷) .

سر ګیلیس سکوائر په کابل کی د بر تانیا سفیر سو (۲۳ اپریل ۴۸ ثور ۲۷) .

سردار فیض محمد خان په بر تانیا کی د افغانستان لوی سفیر سو (۶ می ۴۸ ثور ۲۷).

دامریکا وزارت مختاری په کابل کی په لوی سفارت بدله سوه او لومړی لوی سفیر ای-پالمیر خپله اعتماد نامه وړاندی کړه (۵ جون ۴۸ جوزا ۲۷) .

افغانستان په راډیو او مطبوعاتو کی د پښتونستان تحریک شروع کړی او پاکستان خان عبدالغفار خان بندی کړی (۱۶جون ۴۸جوزا ۲۷)

د افغان او شوروی اتحاد ګډ کمسیون د سرحداتو ټاکنه بشپړه کړه او موافقت نامه ئی امضا سوه (۲۹ ستمبر ۴۸ سنبله ۲۷) .

کسر شپږ ملیونه افغانی و .

د ۱۳۲۷ ش کال دولتی واردت ۳۱۱ ملیونه مصارف ۳۱۷ملیو نه

په ۱۳۲۷ ش کال په ۳۲۵ مکتبو کی ۶۶۰ ، ۹۸ شاګردان او ۲۷۵۸ معلمان وو .

په دغه کال ګرده د قرقلی صادرات ۸۶۶ ، ۳۶۵ ، ۱ پوسته په ۲۲،۶۰۵،۷۲۱ ډالره وه.

په دغه کال د مالګی واردات مالیه وزارت ته (۳۵۷، ۴۲۲ ، ۱) اود ډبرینو سکرو (۱۹۵ ، ۵۶۱) افغانی وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه کال کی د کابل د سینما گانو عایدات (۲٦۹ ، ٤۸۷ ، ۱) افغانی وی .

په دغه کال افغانستان له خارجه ۱٤۱،۳٥۱ بوری بوره ٥ـ٤٤،۰۹۸ سیـــره په (۳۹٦، ٤٦٥، ٤۱) افغانی را نیولی وه . او داخلی د بغلان بوره لـه ... ، ۳۲ ټـنو لیلبو شخـه ٤۲،٦۸۳ بـــو ر ی ٥٤۷،۲۲٥ سیره سوی وه.

درا ډیواصو لنامه خپره سوه(٥اسد) داحمد تو کلی کتاب (روابط سیاسی ایران وافغانستان)له‌تهرانه چـاپ سو (۲۷شس)

۱۳۲۸ ش

(۱۹٤۹م ۱۳۷۰ق)

خارجه وزارت‌وویل چی‌دپاکستانی گورنرجنرال داخبره‌چی‌قبایلی‌سیمی دپاکستان نه‌جلاکیدونکی برخی دی دجناح‌د۱۹٤۸م له‌ویناسره مخا لفه ده (۲٤مارچ ٤۹م ٤ حمل ۲۸).

د افغانستان شارژ دافرپه کراچی کی د وزیرستان پربمباری بانـدی دپاکستان حکومت تـه غـاوو کـی (۲ اپریل ٤۹ حمل ۲۸) .

لویس ډر یفیوس پـه کابل کـی دامریکا لوی سفیر سو (۲۰ اپریل ٤۹ ثور ۲۸) .

افغانستان پر سرحداتو باندی د پاکستان خواته دگاډیو تګ‌راتګ بندیدکی‌ء (٤ جون).

پاکستانی طیارو پرمغلگی بمباری وکړه او ۳۲ تنه افغانان یی‌مړه‌کړل اود افغانستان حکومت پردی واقعه سخت احتجاج وکی (۱۲ جون ٤۹ جوزا ۲۸) .

الفریډ گاردنر په کابـل کـی د برتانیا لوی سفیر سو (۲۰ جـون ٤۹ جوزا ۲۸) .

فیض محمد خان دافغانستان لوی سفیر پـه لندن کی وویـل، چـی افغانستان به‌دپاکستان سره دخپلی شخړی د فیصلی لپاره د بـرتانیا کو مك وغواړی،مگر پاکستان‌وویل: چی په سرحدی صوبه کی دمخه د خلکو رایه اخیستله سویده ، اود داکار دپاکستان په داخلی چاروکی مداخله‌ده (جوزا ۲۸) .

د شورای ملی اومه دورهـ چـی آزاده شورااوبلله سوهـ افتتاح‌سوه (۳۰ جون ٤۹ ســر طــان ۲۸).

دپاکستان خارجه وزیر وویــل : چی پاکستان به‌دافغا نستان‌سره د اقتصادی همکاری خبری وکی، خود قبایلی سیمو مسئله به‌ردکی. (۱۱ جو لایی ٤۹ سر طان ۲۸).

د افغانستان ملی شورا ډیورنډ لین ردکی‌ء، اود پښتو نستان‌دخلکو جهادیی دآزادی لپاره تاییدکی‌ء .

(۲٦ جولایی ٤۹م اسد ۲۸) .

مولوی سیف الرحمن الکوزی د افغانستان قاضی عسکر ۱۱۰ کلن دپیښور دچار سدی پـه دوابـه او مهتره کلی کی وفات او ښخ سو . (شنبه ۷ جـمادی الاولـــی ٦۹ ق ۱۳۲۸ ش) .

د سوات والی میانگل عبدالودود

خپل زوی عبدالحق جهان زیب خپل جا نشین کی‌ء اودریاست حکمرانی ور وسپارله سوه (۱۲ دسمبر ٤۹ قوس ۲۸) .

۱۹٥۰ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۷۱ ق

د افغا نستان او هند دروغـی او مؤدت معاهده وسوه (٤جنوری ٥۰م ۱٤ جدی ۲۸)

افغا نستان دچین دخلکو حکومت په رسمیت وپیژاند (۱۳ جنـوری ٥۰ جدی ۲۸)

سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر خپله اعتماد نامه پـه مسکو کـی د شوروی اتحاد مشر ته وړاندی کړه (۲٦ جنوری ٥۰ دلو ۲۸)

دافغا نستان پاد شاه پـه رسمی میلمستیا مصـر تـه ولاړ (۸ مـارچ ٥۰ حوت ۲۸)

۱۹٤۹ م ۱۳۲۸ ش ۱۳٦۹ ق

دمنهاج سراج جوز جانی دطبقات ناصری کامله نسخه دعبـد الحـی حبیبی په تعلیق او تحشیه په لاهور او کوټه کی سنگی چاپ سوه. دوهمه طبع ئی له کابله دوه ټوکه او مکمله ۱۹٦۳ ر ۱۹٦٤ م

د ۱۳۲۸ ش کال دولتی وار دات ۳۲۹ ملیونه مصارف ۳۳٦ ملیونه‌او کسر اوه ملیونه افغانی و.

په ۱۳۲۸ ش کال په ۳۲۸ مکتبو کی ۹٥،۹۸۲ زده کوونکـی او ۲۸۳۳ ښوونکی وو.

په دغه کال گرده دقـره قـلـی صا درات ۱،٦٥٦،٦۱٦ پو سته په ۱۰،٤۳۷،۲۳۷ ډا لره وه.

په دغه کال‌مالیه‌وزارت‌ته دمالکی عاید ات (۲،۰۲۷،۹۲۰) اود ډبرینو سکرو (۱،۱٦۰،۹۸۷) افغانی او د کابل د سینما گـانـو عـا یـدات (۱،٦٥٥،۸۸۷) افغانی اود دولتی ملا کو عایـد ات (۱،٦٥٤،۳۸۹) افغـانـی اود گـمـرك مـحصـول (۱۳٥،۹۲۲،۸۸٥) افغا نی وی. او افغا نستان ته گرده (۲،۹٦٥،۹۰۷) گیلنه پټرول را وړل سوی وو.

دافغا نستان بانك دارا ئی:

طلا ٥۱۲،٥۸٤،۹٥٥

نقره ٦٤،٥٦۸،۲۸٥

خارجه اسعار ۱٤۱،۷۸۳،۷۲۱

دو لتی نوټ ۱۷٥،۹۳۷،۱۳٥

مسکو ك ۱،۳۸٦،۹۷۳

بانکی نوټ ۸٥،۳۹٦،۷۲٥

گرده (۹۸۱ ،٦٥۷،٦۹٤) افغانی.

دافغا نستان بودجه :

دمځکی او څاروو مالیه	۱۱٤ملیونه
د گمرك محصول	۱٥۰ رر
پر عایداتو مالیات	۳٥ رر
دبانکو گټې	۱٥ ملیو نه
دو لتی انحصا رات	۱٦ رر
کا نونه او متفرقات	٦۰ رر
گرده عایدات	۳۹۰ رر

مصارف هم دغونی دی.

دافغا نستان دبریښنا دپیدا ښت اندازه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجبل سراج اوبه ۱۰۰۰ کلیواټه
دچك وردگ اوبه ۲۳۰۰ رر
دقند هار اوبه ۳۳۰ رر
د هرات اوبه ۹۰ رر
دپزلی ۱۵۰کلیواټه
د پغمان ۵۰ رر
دپل خمری ۴۸۰۰ رر
د سروبی ۲٤،۰۰۰ رر

ټوله تخمینی دبر یښنا قوه (۳٤) زره کیلواټه .

دافغا نستان صادرات خارج ته:

وچه میوه ٤۰ زره ټونه
قیمت ۱۲۵ ملیونه افغانی
لنده میوه ۱۵ زره ټونه
قیمت ٤۵ ملیو نه افغا نی
عقاقیر او لرگی ۱۵ زره ټونه
قیمت ٤۰ ملیو نه افغا نی
پنبه ۱۲ زره ټو نه
قیمت ۱۲ ملیو نه افغا نی .
قره‌قلی اونور پوستونه ۲ملیونه
قیمت ۲۵۰ ملیو نه افغا نی .
وړی ۸ زره ټونه
قیمت ٤۰ ملیو نه‌افغانی .
غالی ٦۰ زره متر مربع
قیمت ۷ ملیو نه افغانی .

نور مواد ، کو لمی ، کمبلی، پو ستین ، خرمن ۵ ملیونه افغانی.
اودلی شیان شل ملیو نه افغانی.

گرده صادرات :یولک ټونه او تخمینی قیمت‌ئی ۵۵۰ ملیونه افغانی

دافغا نستان دمځکی له۳۰۰،۰۰۰ مربع میل ځخه فقط پنځمه بر خه‌آبی یاللمی کرل کیږی چه له‌هغه ځخه ۱۹۱،۰۰۰ ټو نه غنم ۱۲۸،۰۰۰ ور بشی ۳٤۷،۰۰۰ جو ار۲۵،۰۰۰ پنبه ۳۵،۰۰۰ قندی لبلبو۲۵،۰۰۰ ور یجی – ۱۸۹،۵۰۰ حبوبات – ۱۰۰،۰۰۰ ټونه‌میوی اخیسته‌کیږی.

دافغا نستان واردات لکه کالی ، بوره، چای، دواوی، دخا نیات، ماشینونه ، موټرونه ،دبریښناسامان د ودانی لوازم، لوښی، فلزات اونور تر ۳۰ زره ټونه.

څلور ملیونه گیلنه تیل.

ټول: ۵۰۰ تر ٦۰۰ ملیونه افغانی

دکانی او مصنوعی مالگی پیدا ینبت ۱۵ زره ټونه په لس ملیونه افغانی، کانی سکاره لس زره ټونه په لس ملیونه افغانی.

د افغانستان بانك‌سرمایه ۱،۱۸۲ ملیونه .

دکاغذی نوټ خپرونه ۸٤۵

د نیویارك په ریز رو بانك کی پښتونه (۷٦۷، ۹۳۷) اونس‌طلا .

دکابل‌په خزانه کی(٦۵۰، ۵،۱۸۰ گرامه)

بی سکی طلا او (۹٤۵ر۱۸٦) دمسکوکه طلا .

او (۵٦۷،۰۰۰، ٦٤) مسکو ك نقره .

دریز رو بانك دطلا قیمت : (۷۳۵ ، ۵٦٤ ، ۵۱۲) افغا نی

(د افغانستان بانك رسمی راپورټ ۱۳۲۸ ش) .

په ۱۳۲۸ ش کال د افغا نستان

نفوس ۱۲ ملیو نه تخمین سوی دی .

په ۱۳۲۸کال دغه اصو لنا مې خپری سوی :

۱–دنکاح اوسنتی اوواده اصولنا مه ۸حمل .

۲– دپاتا مراسم ۲۸ حمل .

۳– دصنایعو دتشویق اصولنامه ۳۰ حمل .

۱۳۲۹ ش
(۱۹۵۰م ۱۳۷۱ ق)

د افغانستان پادشاه په ر سمی میلمستیا ایران ته ولاړ (۲۷ مارچ ۷ حمل ۲۹) .

د افغانستان حکو مت وغوښتل چی دپاکستان‌دلوی سفارت غیری دی ددی ځای قوانین ونه‌ماتوی (۲٦مارچ ۵۰م٦ حمل ۲۹) .

د افغانستان او شوروی داجناسو دمبادلی موا فقت نامه ۱٤ ما د ی امضاء سوه (۱۷ جو لا یی ۵۰ سرطان ۲۹) .

دمتحدو ملتو دتخنیکی امداد پله کابل ته راغله چی په انکشافی‌پلانو کی مشوره ورکی (۲۲ جون ۵۰ سرطان ۲۹) .

جون ۱۹۵۰ – اپریل ۱۹۵۲ م جوزا ۱۳۲۹ – ۱۳۳۱ ش دقندهار په شمال شر قی ٤۰ کیلو متری دهله کی دارغند او پر رود یو دم جوړ سو: لوړتیا ۵۰ متره – اوږد والی ۵۳۰ متره– پسور ۱۰متره– ظرفیت یوملیون جریب مکعب– د دم نس ۳۰۰، ۲۵ جریب– ددم داوبو اوږد والی ۱۸کیلو متره– پسورېی اوسط ۲کیلو متره– مځکه تر اوبو لاندی ٤۸۰،۰۰۰ جریبه – دبریښنا قوه ٦٤۰۰ کیلواټه .

د یونسف سره دسلو زرو ډالرو دامداد قرارداد د کوچنیانو دمرینی دلرلو لپاره (۱۱ جولا یی ۵۰ سرطان ۲۹) .

دافغانستان او اتحاد شوروی د څلورو کالو تجارتی قرارداد (۱۸ جولایی ۵سرطان ۲۹).

دافغانستان اوشرق اردن دمودت معاهده (۲ ستمبر ۵۰م ۱۰ سنبله ۲۹ ش) .

د افغانستان او لبنان د مودت معاهده (٦ ستمبر ۵۰م ۱٤ سنبله ۲۹ ش) ..

د افغانستان او سوریه دمودت معاهده (۱۲ اکتوبر ۵۰م ۱۹ میزان ۲۹ ش) .

د سردار شاه محمود خان نوی کابینه داسی‌اعلان سوه :(۱٤اکتوبر ۵ میزان ۲۹) .

ښاغلی محمد داؤد دحرب وزیر علی محمد خار جه و ز یر – عبدالاحد داخله وزیر– محمد نوروز مالیه وزیر– میر سید قاسم عدلیه وزیر – عبدالمجیددمعارفو وزیر – میر محمدحیدر دملی اقتصاد وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلام فاروق صحیه وزیر_ محمداکرم دفواید عامه وزیر_ محمد نعیم‌دکانو وزیر .

له افغانستا نه یهود اسراییل ته‌لاړل (اکتو بر ٥ میزان ۲۹).

افغانستان دپاکستان‌داتور ردکی چی په ۳۰ ستمبر ددی خاې قبایلی یا عسکری خلك تر سرحداتو تیر سویدی (۲٤ اکتوبر ٥عقرب ۲۹).

له‌اوومنارو څخه چی دهرات پـــه مصلاکی پاتــه وی یـوه ونړیده . (چهار شنبه ۱۸ دلو ۲۹) .

۱۹٥۱ م ۱۳۲۹ ش ۱۳۷۲ ق .

د امریکا دمتحده ایالاتـو سـره دتخنیکی مرستی قرارداد (۹فروری ٥۱ حوت ۲۹) .

جارج میریل دامریکا لوی سفیر کابل ته وتاکل سو (۱۹ مارچ ٥۱م ۲۸ حوت ۲۹) .

د ۱۳۲۹ ش کال دولتی واردات ۳۹۷ ملیونه مصارف هم دغونی‌و .

پـه ۱۳۲۹ ش کـال پـه ۳۳٤ ښوونځو کی ۷۸۸، ۹۹ زده کوونکی او ۳۰۰۷ ښوونکی‌وو .

په دغه کال کـی گـرده مالیات برعایدات ۲٤۹ ملیونه وه . دمخکو مالیه ۱۷۹ر ٤۲٦ ر۲۸_ دمواشـــی مالیه ۲۸،٤۷۱،۲۷۲_ اصنافی مالیه ۰۲٦، ٤۲۸_ او گـــر ده مـالیـه (٤۷۸، ۳۲٥، ٥۷) افغانی‌وه .

د افـغـا نستان بانـك دا رایی ۱۳۲۹ ش :

طلا ۸۱٤، ٥۰۲، ٥۱۲ افغانی .

نقره ۲۸٥، ٦۰۳، ٦٤ زر خارجه اسعار ۹٥۲، ۱۳۱، ۳٥٦ افغانی .

دولتی نوټ ۹۰۲، ۹۸۰، ۱۷٥ افغانی .

مـسـکـــــو ك ٥٥۲ ، ۳۲٤، ۱ افغانی .

بانـکی نـوټ ۸۱٥، ٥۱۷، ۷۱ افغانی .

گـــــر ده ۰٦۲،۳۲۰ ، ۱،۱۸۲ افغانی .

دافغانستان بانك‌مفاد ٤۲،۱۰۷،۲۰٦ افغانی .

داسعارو قیمتونه (۱۳۲۹ ش) .

سل‌ډالره پەرسمی قیمت۱٦۷٥_ افغانی. پەآزادقیمت ۲۰۹٥_ افغانی.

سل هندی کلدا ری قیمت ۳٥۱ افغانی په آزاد قیمت ٤۳۹ افغانی

سل پاکستانی‌کلداری قیمت ٥۰٦ افغانی پەآزاد قیمت ٦۳۳ افغانی.

سل‌سویسی فرانکه قیمت ۳۸۷ افغانی پەآزادقیمت ٤۸٤ افغانی.

۱۳۳۰ ش
۱۹٥۱ م ۱۳۷۲ ق

سردار شاه‌محمودخان صدراعظم امریکا ته په رسمی میلمستیا ولاړ (۲٥ اپریل ٥۱ ثور ۳۰) .

دملل متحده کومك دشمال دنفتو دکشف لپاره (۲۸ مئی ٥۱جوزا۳۰)

۱۹٥۲ م ۱۳۳۰_ ۳۱ .

صوفی عبدالحق بیتاب دعبدالاحد عطار زوی ته چی په ۱۳۰٦ق دکابل پـه قصاب کوچه کــی زیږیدلی‌و . دملك‌الشعراء لقب‌ورکړسو (۱۸دلو ۳۰ ش) .

سید صدیق‌گوهری دمزارشریف دسیدعثمان زوی شاعر او خطاط او نقشبندی صوفی ٦۸ کلن پەمدینه کی وفات او په جنت البقیع‌کی ښخ سو، (۳۰ ش) .

د افغانستا د پنبی تولیدات چی پخوا شپږ زره ټنه‌وو، اوس ۱۳زره ټنو ته ورسیده .

د ۱۳۳۰ ش کال‌واردات اومصارف ۳۸۸ ملیونه افغانی وی .

په ۱۳۳۰ ش کال په ۳۹۷ نارینه مکتبو او ۱۱ د ښځو مـکتبو کــی ۹۳،۳٦۷ متعلمان او ٥۳۷۱ متعلمات او ۲۸۷۸ معلمان او ۲٥۰ معلمات‌وو.

د ۱۳۳۰ کال تر پایه دافغانستان دقـره‌قلی صـــادرات ٦٦۳ ، ۹۲۱ پوستنه .

د پنبی صادرات ۰۰٥ ټنه شو روی اتحاد ته _ ۱٥۰۰ ټنه هند ته _۱۰۰۰ ټنه جرمنی ته .

۱۳۳۱ ش
۱۹٥۲ م ۱۳۷۳ ق

افغانستان د اتحاد شوروی هغه نوټه ردکړه، چی گوندی دملل‌متحده دتخنیکی امداد متخصصان دشوروی سرحدوته نژدی کوم فعالیتونه‌کوی (۲۳ ستمبر ٥۲ میزان ۳۱) .

۱۹٥۳ م ۱۳۳۱ ش ۱۳۷۳ ق

امریکا دغنمو رانیولو لپاره یونیم ملیون ډالره پور افغانستان ته‌ورکی (۸ جنوری ٥۳ جدی ۳۱) .

د هند سره هوایی موا فقت‌نامه وسوه (٦ دلو ۳۱ ش) .

سلطان احمد خان خارجه وزیـــر مقرر سو. او علی‌محمد خان یوا زی دصدارت معاون پاته سو (۱۸ مارچ ٥۳ حوت ۳۱) .

د ۱۳۳۱ ش کال دولتی واردات ٥٤٦ ملیونه مصار ف ٥۳٥ ملیونه افغانی کسر ۹ ملیونه افغـــا نـی

په ۱۳۳۲ ش کـــال د نارینــه وو ښوونځی ٥۲۸ دښځو ښوونځی ۱۷ وو، چی په دغو کی ٦۲۲، ۹۹ تنه هلکان او۲٦۳ ، ٦ نجونی‌وی، معلمان ۳۰٦٤ تنه‌وو‌ښځی ښوونکی‌یی ۲۸۷ تنی‌وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۳۲ ش
(۱۹۵۳ م ۱۳۷٤ ق

سر دار شاه‌محمود خان دناروغی په سبب له صدار ته استعفا وکړه او ښاغلی محمد داؤد تـه دکابینی جوړولو فرمان صادر سو (٦ ستمبر ٥٣ سنبله ۳۲)

ښاغلی محمد داؤد خپله کابینه‌داسی اعلان کړه:

علی محمد دصدارت عظمی معاون– محمد عارف ددفاع وزیر– سر دار محمد نعیم خارجه وزیر– عبد الملك دمالیه وزیر کفیل– عبد الحکیـم د فواید عا مـه و زیر– عبدالمجیـد د معا رفو وزیر ـ غلام فاروق صحیـه وزیر ـ محمد یوسف دکانو وز یر ـ شمس‌الدین مجروح دقبایلومستقل رئیس ـ میر محمد یوسف دزراعت مستقل رئیس–صلاح الدین‌سلجوقی دمطبو عاتو مستقل رئیس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تـر ۱۹٤٦ م پـو ری صد راعظم و، په کابل کی وفات سو (۲٦ اکتوبر ٥۳ ـ ۳ عقرب ۳۲)

دامریکا دصا دراتو– وار داتو بانك اتلس نیم ملیونه ډالـره دهلمند د سیمی‌دانکشاف لپاره‌پور افغانستان ته ورکیٔ .(نومبر ٥۳ قوس ۳۲)

ښا غلی محمد داؤد صد راعظم ، پاکستان ته دامریکا عسکری ا مداد، دافغا نستان دروغی‌اود ساتنی لپاره خطر ناك وګاڼه (۳۰ دسمبر ٥۳جدی ۳۲)

دهلمند پر رود دکجکی لوی بند جوړ سو (٥۳ م ۳۲ ش ۷۳ ق)

ظـرفیت ئی ٦،۳۰۰،۰۰۰ جریـب مکعب.

لوړتیا ۱۰۰ متره.

پنډ والی :لوړ ۱۰ متره، کښتـه ۲۰ متره.

د بند نس: ٦۰،۰۰۰ جریبه.

د اوبو اوږد والی ٥۸ کیلو متره.

تر اوبولاندی مځکی : ۵۵۰،۰۰۰ ایکړه.

میرزا میر آقا حسینی هروی‌خطاط دمیر محمد کاظم زوی په هرا ت کی وفات سو. (۲۲ سرطان ۳۲)

دپل خمری کار خانی د۱٥ زرودوکو نوی ماشینونه پر کار سوه.

د ګل بهار د او دلو کار خـا نـه چه ۱۸۰۰ دستګاه هونه او ٦۰ زره دوکه لری .

او د کاله ٥۸٥۰ ټنـه سپنسی وریښی بشپړه سوه (اپریـل ٥۳ حمل ۳۲) .

۱۳۳۳ ش
۱۹٥٤ م ۱۳۷٤ ق

افغانستان د آسیا لپاره دمتحـدو ملتو داقتصادی کمسیون غړی سو. (۲۰ اپریل ٥٤ ثور ۳۳) .

هاشم شایق دمحمد یعقوب‌بخاری زوی دبخارا پخوانی سفیر په کابل کی وفات او ښخ سو (چهار شنبه ۱٥ ستمبر ۱۹٥٤ م سنبله ۳۳) .

ښاغلی محمد نعیم خار جه وزیر کراچی ته ولاړ ،چی د افغانستان‌او پاکستان پر روابـطو خبری وکـی (۱۷ستمبر ٥٤م سنبله ۳۳) .

ښاغلی محمد نعیم خار جه وزیر په‌یوی هفتی‌رسمی میلمستیاسعودی عرب ته ورسیدی (۲۸ اکتوبر ٥٤

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیـــر اعـلان و کـی چی د پښتو نستـان مسئله دسیمی نیولو خبره نده،بلکه غواړو چی د هغه ځای پښتنو تـه موقع ورکړسی، چی خپل‌خواهشونه ښکاره کړای سی (۷ نو مبـــر ٥٤ عقرب ۳۳) .

د افغانستان او یوګوسلا ویـا د مودت معاهده (۳۰ دسمبر ٥٤م ۸ جدی ۳۳ شں) .

۱۹٥٥ م ۱۳۳۳ شں ۱۳۷٥ ق

دمخنی صدراعظم سردار شاه‌محمود غازی دپاکستان دصد راعظم سره ولیدل (۱٤ جنوری ٥٥ جدی ۳۳)

افغا نستان اودچین دخلکوجمهوریت خپل سیاسی روابط دلویو سفارتو په کچه ومنل (۱۹ جنوری ٥٥جدی ۳۳) .

دمشرانو په جرګه کی دافغا نستان دعسکری تقویت تصویب ومنل سو (۲٥ جنوری ٥٥ جدی ۳۳)

دافغا نستان ددایرة المعارف ټولنی یو ټوک دافغا نستان په نامه خپور کیٔ چی عمومی معلومات لری.

له چکو سلواکیا څخه یوه د سمنټـو کار خانه رانیوله سوه (۱٥ فبروری ٥٥ دلو ۳۳) .

جاپان دقندوز دچینی جوړ ولو پـه کار خانه کی دسر مایی ور کو لو موافقه وکړه(۲٥بروری ٥٥دلو ۳۳).

د ۱۳۳۳ ش کال دولتی وار دات ۱٤٤۱ ملیونه‌اومصارف ۱۱٤۱ملیونه او سپما ۳۲۷ ملیونه افغانی وی.

د ۱۳۳۳ ش کا ل پو هنشمیـر .

(۷۷۰) دنرو ښوونځی ـ۲۱دنجونو ښوونځی– نارینه زد ه کو ونـــکی ۲۷۰ ر۱۰٦– نجونی زده کوو نکی ۸،٦۷۸– نارینه ښوونکی ۳٤۷٥– ښځی ښو ونکی ۲٦۸ –

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۳٤ ش
۱۹۵۵ م ۱۳۷۵ ق

ښاغلی محمد داؤد صد راعظم پاکستان ته اخطار ورکیٔ چی په‌غربی پاکستان کی د پښتو نستان دسیمو گډول ناوړی نتیجی لری .

(۲۹ مارچ ۵۵ م ۸ حمل ۳٤) .

په کابل کی مظاهره کوونکو د پاکستان د سفارت او د سفیر د ټاټوبی سره مظاهره وکړه .

(۳۰ مارچ ۵۵ م ۹ حمل ۳٤) .

په قندهار کی د پاکستان د قونسل خانی سره مظاهری و سوی (۳۱ مارچ ۵۵ م ۱۰ حمل ۳٤) .

په پیښور کی پر افغان قونسل خانه باندی حمله وسوه (۱ اپریل ۵۵ حمل ۳٤) .

په جلال آباد کی د پاکستا ن د قونسل خانی سره مظاهری وسوی (۱ اپریل ۱۹۵۵ حمل ۳٤) .

انګریز ــ ترکی ــ امریکا په کابل کی د پاکستان د سفارت سره پر مظاهرو تشو یش ښکار ه کیٔ (٤ــ اپریل ۵۵ حمل ۳٤)

پاکستان د افغانستان د حکومت جواب و نه مانه، او ددپلوما تا نو کورنی ئی له کابله وایستی په جلال آبادکی خپله قونسلگر ی وتړله (۱۲ اپریل ۵۵ حمل ۳٤) .

وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم د بندونګ کنفرانس ته ولاړ (۱۸ اپریل ۵۵ حمل ۳٤)

د افغانستان اواندو نیزیا دمودت تړون لاسس لیك سو . (۲٤ اپریل ۵۵ ثور ۳٤) .

جمال عبدالناصر د مصر لوی مشر په رسمی میلمستیا کابل ته راغی . (۲۹ اپریل ۵۵ ثور ۳٤) .

افغانستان موافقه وکړه که په پیښور کی د افغانی بیرق دسپکاوی تلافی و سی . نو به‌په کابل کی د پاکستان دبیرق دسپکاوی تلا فی وسی ، او د سفارت د تلفاتوعوض به ورکړه‌سی . (۲۹ اپریل ۵۵ثور ۳٤) .

افغانستان پاکستان د هغوامو الو دناوان مسؤول و گاڼه. کو م چی د پیښور یا کوټی له لاری راځی .

(۱٤ می ۵۵ ثور ۳٤) .

پاکستان خپلی قونسل خانی په افغانستان کی وتړلی او خواهش ئی وکیٔ ، چی افغانستان دی هم خپلی قونسل خانی په پاکستان کی بندی کړی (اپریل ۵۵ ثور ۳٤) .

په افغانستان کی د عسکرو د تیار سیٔ امر صادر سو (۱٤ می ۵۵ ثور ۳٤) .

افغانستان او پاکستان دسعودی عرب بو گاڼی (منځگړی) و منله (۱۳ می ۵۵ ثور ۳٤) .

د شوروی اتحاد سره د پنځو کالو موافقه وسوه ، چی دواړه مملکتونه دی خپل اموال دوړ یا ترانزیټ په‌ډول د یوه بل په‌مملکت کی ترې راوړی .

(۲۱ جون ۵۵ جوزا ۳٤) .

د افغانستان‌اوشوروی‌د ترانزیت موافقه نلومه ۸ مادی په ماسکو کی امضا سوه (۲۸ جون ۵۵ سرطان

د سعودی عرب منځگړی د خپل تجویز ناکامی اعلان کړه (۲۸ جوز ۵۵ سرطان ۳٤) .

د چین د خلکو د حکومت لوی سفیر تین ــ کوو ــ یوخپله اعتماد نامه په‌کابل کی وړاند ی کړه (۵ جولائی ۵۵ سرطان ۳٤) .

افغانستان د بین‌المللی بانک غړی سو (۱٤ جولائی ۵۵ سرطان

په افغانستان کی دتیا سیٔ او اضطرار حالت ختم‌سو (۲۸ جو لای ۵۵ م اسد ۳٤).

دافغا نستان او شوروی د پستی اتحاد موافقه (۱٤ اگست ۵۵ م اسد ۳٤) .

هندو ستان د کوټها طیار ی افغا نستان‌ته را واردوی (۱۷اگست ۵۵م است ۳٤) .

دافغانستان خارجه وزیر اودپاکستان لوی سفیر د مخالفانه انګروزو (پرو پاگند) دبندولو موافقه وکړه ــ (۹ ستمبر ۵۵ سنبله ۳٤) .

د پاکستان پر لوی سفارت دهغه دولت بیرق بیرته په کابل کی وریول سو (۱۳ ستمبر ۵۵ سنبله ۳٤) .

د جلال آباد د پاکستان پرقونسل گری دهغه دولت بیرق بیرته جګ سو (۱٤ ستمبر ۵۵ سنبله ۳٤) .

دپیښور د افغان پرقو نسلگری بیا د افغانستان بیرق و درول سو (۱۵ ستمبر ۵۵ سنبله ۳٤) .

افغانستان په پاکستان کی دیوه یونټ دجوړو لو سره مخالفت وکیٔ خو پاکستان ونه مانه .

(۱۱ اکتو بر ۵۵ میزان ۳٤).

افغانستان خپل لوی سفیر له کراچی څخه راوغوښت او سیاسی روابط ئی ورسره پری کړه (۱۷ اکتوبر ۵۵ میزان ۳٤) .

پاکستان هم خپل لوی سفیر له کابله وغوښت (۱۸ اکتوبر ۵۵ میزان ۳٤) .

افغانستان پر پاکستان پروتسټ وکیٔ چی‌ولی دافغانستان ترانزیت مالو ته زیات اړیکی اچوی (۸ نومبر ۵۵ عقرب ۳٤) .

په کابل کی لویه جرگه جوړه سوه چی پس له پنځو ورځو خبرویی دپښتونستا ن دخلکو څخه را ی اخیستنه وغوښته چی خپل مقر رات پخپله فیصله‌کی. جرگی وغوښتل‌چی حکو مت با ید د پا کستا ن سره د قوت تعادل چی د امریکا وسله ئی اخیستی ده و سا تی. او پښتونستان د پاکستان یو ټوکونه پیژنی (۲۰ نومبر ۵۵ عقرب ۳٤).

فاطمه د ښځو د مکتب لومړی معلمه او شاعره په کابل کی وفات سوه جمعه ۱۱ عقرب ۳٤ش (ولادت ئی په بالاحصار کی ۱۲۸۸ ق) .

د دفاع وزیر محمد عارف استعفا وکړه (٦ دسمبر ۵۵ قوس ۳٤) .

دشوروی‌دولت‌مارشال‌ورشیلوف کابل‌ته‌راغی (۱۸ دسمبر ۵۵قوس

داتحاد شوروی مشر و زیر بلگانین او دکمو نسټ پا ر ټی سکرتر خرو شچیف په رسمی میلمستیا کابل ته راغلل (۱۵ ــ۱۸ دسمبر ۵۵ قوس ۳٤) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتحاد جماهیر شوروی د پښتونستان په باب د افغانستا ن موقف تایید کیء (۱٦ د سمبر ۵۵ قوس ۳٤) .

د افغانستان او اتحاد شور وی دری تړونونه امضا سوه (۱۸دسمبر ۵۵ قوس ۳٤) .

۱ ــ دسلو ملیونو پور تړون .

۲ ــ د ۱۹۳۱ م د بیطرفی او عدم تعرض د تړون تجدید .

۳ ــ د خارجی سیاست داصولو توضیح ، چی د افغانستان بیطرفی قوی کوی .

د امریکا حکومت وغوښتل چی د افغانستان او پاکستان تر منځ د پښتونستان په‌شخړه کی دمنځگړی بوگاڼښ وکی (۲۱ دسمبر ۵۵قوس ۳٤) .

۱۹۵٦ م ۱۳۳٤ ش ۱۳۷٦ ق

د پاکستان په‌غوښتنه د افغانستان قونسل له کوټی څخه کابل تــــه راستون سو او دغسی هم دپاکستان عسکری اتاشه له کابله وغوښــت سو (۸ جنوری ۵٦ جدی ۳٤)

په ۱۳۳٤ ش کال ټول دولتی‌واردات ۱۳۰۱ ملیونه افغانــی او مصارف همد غونی و.

د ۱۳۳٤ پو هنشمیر: ۷۵۰ دنرو ښوونځی ــ۲۳ دنجونو ښوو نځی‌ــ ۱۱۱،۱۲۱ تنه هلکان‌ــ۹۹٦۹نجونی ــ۳۵۸٤ نر ښوونکی ــ۳۲۹ ښځی ښوونکی‌ــ

۱۳۳۵ ش
(۱۹۵٦ م ۱۳۷۵ ق)

دافغا نستان او شوروی اتحاد د هوایی سرویس موافقه لس مادی په کابل کی امضا سوه (۲٤ مارچ ۵٦م ٤ حمل ۳۵)

افغا نستان دسیتو دغه ادعا رسما رد کړه ،چی ډیورنډ لین‌دافغا نستان او پاکستان سرحد دی. (۲٦ مارچ ۵٦م ٦ حمل ۳۵)

داتا زونی (امریکا) دبین المللی همکاری اداری ۹۹۷ زره ډا لـــره دکو لمبیا دپو هنتون دار المعلمین ته ور کړه چی دانگریزی ژبی پرو گرامونه دافغا نستان په متو سطو مکتبو کی تقویه کی، اود انگریزی معلمان په ورو زی. (۳۱ مارچ ۵٦م ۱۱ حمل ۳۵)

دشو روی اتحاد له خوا دکابل ښار والی ته ۱۵ بسو نه اودسل بستره شفا خانی اسباب اهــداء سو (۳۱ مارچ ۵٦ م حمل ۳۵)

خلیفه قزل ایاق نقشبندی پیر د شبر غان په قزل ایاق کی ۹٦ کلن وفات‌سو.

(۲۱ حمل ۳۵ شــ ۲۹ شعبان ۷۵ق. تولد ئــی پــه کرکی کـــی : ۱۲۷۹ ق)

راتگ ئی له بخارا څخه افغا نستان ته: ۱۳۳۸ ق

د افغا نستان عسکــری هیئـــت چکو سلواکیا ته ولاړ (٤ــ۱۸ اپریل ۵٦ حمل ۳۵)

دافغا نستان او پاکستان هوائی موافقه امضا سوه، چی دکراچی لــه لوری اروپا ته سفر وسی (۷ مئی۵٦ ثور ۳۵) .

د افغا نستان دملکی هوا بازی لپاره ۱٤ ملیو نو پور موا فـــقه لــــه اتازونی سره وسوه (۲۷ جون ۵٦ جوزا ۳۵) .

د ترکو صدراعظم عدنان مندرس په رسمی میلمستیا کابل ته راغـــی (۲٦ــ۳۰ جولایی ۵٦م اسد ۳۵) .

دننگرهار داوبو لگولوپروژه اتحاد جماهیر شورروی‌پرخپله غاړه‌واخیسته (۲٦ جو لایی ۵٦ م اسد ۳۵) .

د افغانستان او پولینډ تجار تی قرارداد (٤ اگست ۵٦ م اسد ۳۵)

دپاکستان صدر اعظم اسکندرمیر زا کابل ته راغیء (۷ــ۱۱ اگست۵٦م اسد ۳۵) .

ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم د عسکری وسلو رانیولو موافقه نامه له چیکو سلواکیا او شوروی اتحاد سره اعــلان کــړه (۲۵ اگست ۵٦ سنبله ۳۵) .

دپان امریکن سره موافقه وسوه چی‌له ۱٤ ملیونو ډالرو پور څخه په دوه‌نیم ملیونه پیلو تـــان اود ملکی هوایی میدانو کار کوونکی و روزی، اوپه ۵ ملیونه به‌د قندهارهوایی‌ډگر جوړوی. (۱۲ ستمبر٦۵ سنبله۳۵)

دایران سره هوایـــی تگ راتگ شر وسو (٤۲ ستمبر ۵٦ میـــزا ن

(c) ketabton.com: The Digital Library

له شوروی اتحاد او چکوسلواکیا
څخه لومړی جوپه وسله راورسیده
(۲۷ستمبر ٥٦ میزان ۳٥) .

ښاغلی محمدداؤد صدراعظم شوروی
اتحاد ته ولاړ (۱۷ــ ۳۰ ستمبر ٥٦
میزان ۳٥) .

یوولس جټ طیاری د شوروی
اتحاد لهخوا دافغان هوایی قواو ته
ورسیدی (۲۸ اکتوبر ٦عقرب ۳٤).

د افغانستان حکومت دملل متحد
تو جه را وګرزوله چیداسرا ئیـل
برتانیاـ فـرانس حمله پـر کانال
سـویـز پـا نـدی د ملـل متـحد
دمنشور مخـالفت دی (٥نومبر ٥٦ م
۱٦ عقرب ۳٥) .

د افغانستان اوبرما دمودت تړون
(۸ نومبر ٥٦م ۱٦ عقرب ۳٥ ش) .

جنرال محمد عمر پـه هند کـی
دافغانستان لوی سفیرسو (۱۰نومبر
۱۹٥٦ عقرب ۳٥).

افغانستان د سویز کانال لپاره
دملل متحده په پولیسی قواوو کی
خپله برخه وړاندی کول ومنله .
(۱٦ نومبر ٥٦ عقرب ۳٥) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم په
کراچی کی د پاکستان له مشرانو
سره پر پښتو نستان باندی خبری
وکړی. (۲ دسمبر ٥٦ قوس ۳٥) .

۱۹٥۷ م ۱۳۳٥ ش ۱۳۷۷ ق

داتحاد شوروی سره تجار تـی
پروتوکول امضا سو (۸جنوری ٥۷
جدی ۳٥) .

چاوـ انـ لای دچین دخلـکو د
جمهوریت صدراعظم افغانستان تـه
راغیء (۱۹ـ۲۳جنوری ٥۷جدی۳٥)

م – سی ګیلیټ په کابل کی د
برتانیا لوی سفیر سو (۲۷ جنوری
٥۷ دلو ۳٥) .

په کابل پوهنتون کی د اقتصاد
دپوهنځی دجوړولو سپارښت وسو
(۳۰ جنوری ٥۷ دلو ۳٥)

د افیونو دکنترول دموافقتنامی
تائید پهملل متحده کی دافغانستان
دنماینده لهخـوا وسو ٤ فـر و ری
٥۷ دلو ۳٥) .

راډیو مسکو پښتو پروګرام شرو
کیء (۱۰ فروری ٥۷ دلو ۳٥) .

د ۱۳۳٥ ش کال دولتی واردات
ګرده ۱۸۲۲ ملیو نـه افغانـی او
مصارف هم دغونیو .

د ۱۳۳٥ ش کـال پوهنشمیر :
۷٤۸ د نرو مکتبو نهـ ۲٦ د نجو نو
مکتبو نـه ـ ۹٦۷ ، ۱۱٤ هلکانـ
۱۲٥، ۱۱ نجونیـ ۳٥۹۰ معلمانـ
۳۷٤ معلمات .

په ۱۳۳٥ ش کال د افغانستان
تجارتی صادرات ۲۰۷۹ ملیو نـه او
واردات ۲۳۰۷ ملیونه وه .

۱۳۳٦ ش

(۱۹٥۷ م ۱۳۷۷ق

د امریـکا د میانه شرق خاص
لوی سفیر جیمز ریچارډ کابل تـه
راغی او یوه مشترکه اعلامیه خپره
سوه چی افغانستان د ایـزنهـاور
اقتصادی پروګرام د منځنی شرق
لپاره په خـوښی منی (۳۱ مارچ۳
اپریل ٥۷ حمل ۳٦ .

ښاغلی محمد داود صدر اعظـم
ترکیی او چکوسلواکیا او پولینـډ
او استریا او مصر تـه ولاړ (۱٤
اپریل تـــر ۱۹منی ٥۷ حمل ـ ثور
۳٦) .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
ترکیی او پاکستان ته ولاړ (۱٤ ـ
۲۹ اپریل ٥۷ حمل ۳٦) .

له چکوسلواکیا سره د امداد د
زیاتوب موافقه وسوه (۲۷ اپـریل
٥۷ حمل ۳٦) .

دپاکستان صدراعظم سهروردی
کـابـل تـه راغی ، دواړو مملکتـو
د سیاسی روابطـو د بیانښلولـو
موافقه سره وکړه ، د ۱۹٥٥ پـه
اکتـو برکـی سیاسی روابـط سره
شلیدلـی وو (۸ ـ ۱۱ جـون ۷٥
جوزا ۳٦) .

افغانستان د اتومیک انرجـی
د بین الملـلی اختیار اصول ومنل
(۱٥ جون ٥۷ جوزا ۳٦) .

اتازونی ... ، ۷٥۰ ، ٥ ډالـره
پـور د هلمـند د سیمی لـپاره او
۰۰۰ ، ۸٦۰ ۲ دلارو او د پر سونل
روزنی لپاره افغانستان ته ورکـــی
(۳۰ جون ٥۷ سرطان ۳٦) .

د پاکستان سرههوایی موافقت
نامه وسوه (۱ سرطان ۳٦) .

عبدالملک وزیر مالیه معزول او
بندی سو (۷ جولایی ٥۷ م اسد
۳٦) .

یـوه پټـه ناکامـه د اغتشاش
اچولو دسیسه کشف سوه اوعاملین
یی ونیول سوه (۱۱ جولایی ٥۷م
اسد ۳٦) .

د افغانستان پادشاه د شوروی
اتحاد مملکت ته رسمی سفر وکـی
(۱۷ ـ ۳۱ جولایی ٥۷ سرطان ۳٦)
او په رسمی ګډه اعلامیه کی وویل
سوه : چی اتحـاد شوروی بـه د
افغانستانه سره د تیلو په تلاښ کی
کومک وکی ـ او هم به د سرحدی
شخړو لپاره یـو خـاص کمیسون
وټاکی ـ او هم به د مشترکو اوبـو
د استعمال لپاره یوه موافقـه سره
وکی .

د افغانستان او چین د خلکو د
جموریت تجارتی قـرار داد (۲۸
جولایی ٥۷ م اسد ۳٦) .

په پاریس کی د افغانستان لوی
سفیر غلام محمدشیرزاددتجارت وزیر
سو (۱۰ ګست ٥۷م اسـد ۳٦)

ښاغلی محمد نعیم وزیر خارجه
وویل ، چی د وسلـی رانیـولـو د
موافقت نامـی سره سم چـی پـه
۱۹٥٦ کال دشوروی اتحاد سـره
امضا سوی وه ، د ۲٥ ملیونو ډالرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلې راسیدلی دی (۳۱ اگسست۵۷
۷۵ سنبله ۳۶) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم په چین کی خپل سفر شروع کی (۲۲ اکتوبر ۵۷ عقرب ۳۶).

د افغانستان او اسپانیا د مؤدت معاهده (۲۸ اکتوبر ۵۷ م ۶ عقرب ۳۶ ش) .

اندری گرو میکو د جماهیراتحاد شوروی خارجه وزیر د افغانستان‌له استاځو سره په مسکو کی د نوی سر حدی موا فقت نامی په باب‌کی خبری وکــړی (۲۱ د سمبر ۵۷ قوس ۳۶) .

د سید قاسم رښتیا تا لیـــــف (افغانستان در قرن ۱۹) په کابل کی چاپ سو .

۱۹۵۸ م ۱۳۳۶ ش ۱۳۷۸ق

شوروی اتحاد په افغانستان کی دتیلو سروی ومنله (۸ جنوری۵۸م ۱۸ جدی ۳۶) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظــم د اتحاد جماهیر شوروی دپیشنهاد تایید وکی ،چی دلویو مشرانـــــو کنفرانس دی جــوړ سی . (۱۱ جنوری ۵۸ م ۲۱ جدی ۳۶) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د سر حداتو قرار داد (۵۱) مادی په مسکو کی امضا سو (۱۸جنوری

۵۸ م ۲۸ جدی ۳۶) .

د افغــانستان پادشاه پاکستان ته په رسمی میلمستیا ولاړ . (۱ ــ ۵ فبروری ۵۸ دلو ۳۶).

د ترکیی سره هوایی مــوافقت نامه وسوه (۲۵ دلو ۳۶) .

دافــغــا نستان پادشاه د (۲) هفتو په رسمی میلمستیا هند تــه ولاړ (۱۱ ــ ۲۶ فبروری۵۸ حــوت ۳۶) .

د ۱۳۳۶ ش کال دولتی واردات ۲۱۱۳ ملیونه افغانــی او مصارف عمدونی و.

د ۱۳۳۶ کـــال پــو هنشمیر :
۸۵۰ د هلکانــو مکتبــونه ــ ٦٤ د نجــونــو مکتبونــه ــ ۹۵۸ ، ۱۲۸ هلــکان ــ ۵۷۸ ، ۱۲ نجــونــی ــ ۳۷٦۵ معلمان ــ ٤۳۱ معلمات.

په ۱۳۳٦ کــال د افغــانستان صادرات ۲٦٤۸ ملیونه او واردات یی ۲٤۱۵ ملیونه افغانی وی .

۱۳۳۷ ش .
۱۹۵۸ م ۱۳۷۸ ق) .

ادعربو دمتحد جمهوریت (مصر) سره کلتوری موافقت نامه امضا ء سوه (۳۰ مارچ ۵۸ حمل ۳۷) .

دافغانستان دملل متحده نماینده په افغانستان کی دافیونو دکرلو او وړلو منع کول اعلان کړل (٦ مئی ۵۸ ثور ۳۷) .

د افغانستان او اِتازونی کلتوری موافقت نامه (۲٦ جون ۵۸ جوزا۳۷)

دشوروی اتحاد سره دآمو له‌اوبو څـخه دگتهی اخیستو پروتو کــول (۲٦ جون ۵۸ جوزا ۳۷ .

ښاغلی محمد داؤد صدر ا عظم داِتازونی په سفر ولاړ (۳۰جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

اتازونی موافقه وکړه‌چی دافغانستان سره له سپین بولدك ترکابله‌دلویی لاری جوړ ولو کومك وکی ، اوهم پاکستان ته ۰۰۰، ۷۰۸، ۷ ډالره ورکی، چــی دحمل ونــقل لاری د افغانستان خواته‌سمی‌کړی ۳۰جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

دمځکنی لاری څخه دپاکستان‌سره دمال راوړلو موافقه (۱۷ جولایی ۵۸ سرطان ۳۷) .

داطریش سره هوایی موافقت‌نامه (۲۰ سرطان ۳۷) .

افغانستا ن دعراق نوی حکومت په رسمیت وپیژاند . (۲٦ جولایی ۵۸ سرطان ۳۷) .

دچکوسلواکیا صدراعظم کابل ته راغی (۲ــ۵ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷ جکوسلواکیا ومنله چی په قند ها ر کی دتیلفون دمبادلی مرکز جوړکی. (۱۱ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷) .

د افغانستان دمتحده‌ملتو نماینده داخبره ردکړه، چی‌گوندی افغانستان دایران‌ــ ترکیی او پاکستانه سره یوکنفډراسیون جوړوی (۱ــاکتوبر ۵۸ میزان ۳۷) .

د هالینډ سره هوایی موافقت‌نامه (۲٤ میزان ۳۷) .

مارشال ورو شیلو ف د اتحاد جماهیر شوروی مشر افغانستان ته راغی (۱ــ۵ اکتوبر ۵۸ میزان ۳۷)

دافغانستـــان تجا رتــی اود حــمل ونقل قرار دادونه دچکوسلواکیا او پولینډ سره‌نوی سوه (۷ نومبر ۵۸ عقرب ۲۷) .

دخارجی سر مایه گذاری قانون نشر سو (۱۸ نومبر ۵۸ عقرب ۳۷)

۲ افغانیگی او پنځه افغانیگی سکی چالوسولی (۷دسمبر ۵۸ قوس۳۷)

۱۹۵۹ م ۱۳۳۷ ش ۱۳۷۹ ق

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر دشوروی اتحاد په سفر ولاړ (۱ــ٦ جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .

اتازونی پنځوس زره تــنه غنــم افغانستان ته راولیږل (۱۲ جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .

هنری بایروډ په‌کابل‌کی داتازونی لوی سفیر ســو (۲۰ جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .

د افغانستان او شور وی اتحاد دراډیو تیلفونی ارتباط موافقت نامه ۱۳ مــادی وســوه (٤فبــروری ۵۹م ،

ښا غلی محمد داوْد صدر اعظم هندوستان ته ولاړ (۵ــ۱۳ فبروری ۵۹ دلو ۳۷

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د بغداد پکټ، د بین‌المللی تشویش سبب وگاڼه (۹ مارچ ۵۹ حوت۳۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۳۸ ش
۱۹۵۹ م ۱۳۷۹ ق

دمتحدو ملتو سکرتر جنرال داك همرشولد کابل ته راغیء (۲۲ـ۲٤ مارچ ۵۹ حمل ۳۸) .

دامواالو دمبادلیپروتوکول داتحاد شور وی سـره (۲۳ اپـریل ۵۹ ثور ۳۸) .

ښاغلی محمدداؤد صدراعظم اتحاد جماهیر شوروی ته ولاړ (۱۸ـ۲۲ مئی ۵۹ ثور ۳۸) .

د شوروی اتحاد سره د قندهار هرات ـ کشك د ۷۵۰ کیلومترولویی لاری دجوړولو موافقت نامـه وسوه (۲۸ مئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د اقتصادی همکاری دتوسعی موافقت نامه اود هرات ـ قندهار دلاریپخول ۷۵۰ کیلـو متره (۲۸ مـئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغا نستان او شوروی اتحاد موافقت نامه ددروپلو جوړ ولو لپاره په بهسود ـ کا مـه اسمـار کـی تړله اوه مادی (۱۸ جـولا یـی ۵۹ سرطان ۳۸) .

دافغا نستان یوه عسکری ډلـه ترکیی اود عربو متحد جمهور یت (مصر) ته ولاړه (۱۵ جولائـی ۵۹ سرطان ۳۸)

دجلال آباد دکانال او بر ېښنااو اړبولو پروتو کول ۵مادی لهشوروی اتحاده سره (۲۳) اگسـت ۵۹م۳۱ اسد ۳۸) پهدی پروژه کی د درونټی دبند ارتفاع ۲۲متـره او دا وبـــو بهیدنګ ئی په یوه ثانیه کی ۱۳۰ مکعب متره اود برېښنا اندازه ئـی یوولس زره کـیلوواټه ده. دکـانال اوږدوالی ۷۰ کیلومتره دی، چی ګواده ۱۲۹ زره جریبه مځکهاو بوی، اوهر جریب پهلس زره افغا نـۍ(۲۰۰ ډالره)تما میږی .ټول مصار ف ئی ۳٦٦ ملیونه مساو ی۱۸ ملیو نـــه ډالره دی اوعایدات ئی دکاله ۲۱٤ ملیونه افغانۍ تخمین سوی وو .

دننـــګر هار داوبو لـــود پرو ژی لپاره اتحاد جماهیر شورو ی نو ر امداد ومانه «۲۳ اگست ۵۹سنبله ۳۸» دښځو دلځ مخی اعلان وســو اود استقلال په جشن کیپه لځمخ راو وتی. «۳۱ ا گست ۵۹ سنبله ۳۸» جواهر لال نهرو د هندو ستان صدراعظم افغانستان ته راغی ،ا و دده په میلمستیا کی افغانی ښځـو پهلځ مخ ګډون وکی .«۱٤ستمبر۵۹ سنبله ۳۸».

ښا غلی محمد نعیم خارجه وزیر دچین په سفر ولاړ (۵ ستمبر ۵۹ سنبله ۳۸)

ښاغلی محمد نعیم خار جه وزیر واشنګټون ته ولاړ، اود پاکســتا ن دایوب خان دنوی حکومت لهنماینده سره ئیلومړی لید نه وکـړه (۱۱ اکتو بر ۵۹ عقرب ۳۸) .

ښاغلی محمد نعیم خار جه وز یر یوګو ســلا ویــاته ولاړ (۲۰ـ ۲۸ اکتوبر ۵۹عقرب ۳۸) .

دافغان اوسو یټ ددو ستی ټولنه تأسیس سوه (۲۸ اکتوبر ۵۹عقرب ۳۸).

دافغانستان او ترکیی کــلتو ری موافقت نـــامه «۷نومبر ۵۹ عقـر ب ۳۸».

دآمو دریا ګډه سرو ی داتـحا د شوروی او افغانستان له خواشروع سوه چی دبرېښنا او اوبو لو لپا ره دم‌پر جوړ کی. (۱دسمبر ۵۹قوس ۳۸).

داتا زونی دجمهو رمشر ایزنهاور شپږ ساعته پهکابل کی تیر کړ هاو افغا نستان تهئی داقتصادی مرستی داوږ دولو ډاډ ورکیء .

(۹ دسمبر ۵۹ قوس ۳۸)

پهقندهار کیدیوهمرتجعا نهحرکت کنبینول دپو لیسو او عسکرو پـه وسیله (۲۱ سمبر ۵۹جد ی۳۸) .

الله بخښ یو ســفی دپښتـــنو تارخ (تارخ آزاد پټهان) دوهتوکه پهاردو وکیښس «کرا چی چاپ ۵۹م»

د۱۳۳۷ شي کال عایدات اومصارف ۲۱۱۳ملیو نه افغانی و ی.

د۱۳۳۷ کال پوهنشمیر :۸٦۳ د هلکانو ښوونځی ـ۴۰ دنجو نـــو ښوونځی ـ۱٤۰،۹۷۸ هلکان۱٤۰۳٦ نجونی ـ ۳۸۹۷ نارینه ښوو نکی ـ ٤٦۱ښځی ښوونکی .

په ۱۳۳۷ کال دافغانستانصادرات ۲۰۸۸ملیو نه او وار دات ئی ۳۲۷٤ ملیونه افغا نۍ وی .

دټول افغانستان دمیو یصادرات خارج ته (۱٤٤،۵۰۲۵٤۰)افغا نی وی .

(انیس ۷ جون ۱۹۵۹)

۱۹٦۰ م۱۳۳۸ ش ۱۳۸۰ق

دافغا نستان اویو ګو سلا ویاد تجارتی او اقتصادی ا و تخنیکـــی همکاری قرار داد «٦جنوری ٦۰جدی ۳۸».

ښاغلی محمد نعیم خارجه وز یر پاکستان ته ولاړ (۱۰ جنـوری ٦۰ جدی ۳۸).

افغا نستان دشوروی اتحاد هسره دکابل پرزود داوبو لو او برېښنـــا دپروژی موافقت وکی ء «۱۹جنوری ٦ جدی ۳۸».

سپه سالار شاه محمودخا نغازی دمخنی صدراعظم اویاکلـن وفـا ت سو. (د۳جدی شپه ۳۸).

دیوګوسلا ویا سره هوایی موافقت نامه «۱٦جدی ۳۸».

دغربی آلمان سره هوایی موا فقت نامه وسوه (۲۰ جدی ۳۸) .

داتحاد شـــو روی صـــد راعظـم خرو شچیف کابلته راغی، دسویټ دکومك پروژیئی وکتلی ، دکلتوری همکاری قرار دادئـیامضا کی، ا و افغانستان تهئی دپښتو نستان پــه شخړه کی دتایید وعده ورکړه(۲ ـ ۵مارچ حوت ۳۸).

دافغانستان او اتحاد شور و ی فرهنګی موافقت پاڼه پهپښتو ٦مادو

په کابل کی دور صدراعظمانولاس لیك کړه . (٤مار چ ٦٠حوت ٣٨) .

پاکستان دپښتو نستان په‌شخړه کی داتحادی شوروی‌تایید دپاکستان په داخلی چارو کی مدا خله وبلـله (٦ مارچ ـ٦حوت ٣٨).

اتحا دشوروی پنځو سو زره ټنه غله افغا نستان ته اهداکړه «٦مارچ ٦ حوت ٣٨»

ښاغلی محمد دا ؤد صدرا عظم وویل چی پاکستان په افغا نستا ن کی داصلاحاتو پر خلاف پرو پاګنډو کوی، خود افغانستان دولت غواړی چی خلکو ته دحکومت دطرز دټاکلو اود سیاسی ګوند ود جوړو لو حق ورکی (٧ مارچ ـ٦ حوت ٣٨)

ښاغلی محمد دا ؤد صدرا عظـم ایران ته ولاړ .(١٧ مرچ ـ٦ حو ت ٣٨).

د ١٣٣٨ ش کال دولتی واردات و مصارف ٢٤٢٨ ملیونه افغانی وی
د ١٣٣٨ ش کال پو هنشمیر :
١٠٢٨ دنړو ښوونځی ـ٦٥ دنجونو ښوو نځـی ـ ١٤٨،٢٩٥ هلکـان ١٧،٣٠١ نجونی ـ ٤١٥٦ ښوونکی ٥٢١... ښځی ښوونکی.

په ١٣٣٨ کال دافغانستان صادرات ٢٧١٦ ملیونه او وار دات ئی٣٦٤٩ ملیونه افغانی وی.

١٣٣٩ ش
(١٩٦٠ م ١٣٨٠ ق)

د قند هـار او هرات او کشک دلویی لاری پـه جوړولو پیل وسو (٣ اپریل ٦ حمل ٣٩)

اعلیحضرت امان الله خـان غازی دسوویت زرلیند په زوریخ‌کی ٦٨کلن وفات سو (دوشنبه ٢٥ اپریل ٦٠م ٥ ثور ٣٩)

په شنبی ٧ مئی ٦٠م مازد یګـر ٤ بجی په جلال آباد کی دخپل‌پلار امیر حبیب الله دځنګه ښخ سو .
(ولادت ئی دپغمان ددرهٔ زرګر د حاجـی اسـد خان په کور کـی ٥ ذی قعده پنجشنبه ١٣٠٩ ق)

دیوګو سلاویا خارجه وزیر کابل ته راغیٔ (٢٧ اپریـل ٦ ثـور ٣٩)

جګن ناته دهامی جی په کابل کی‌د هندلری سفیر سو(٦مئـی ٦ثـو ر ٣٩)

ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم چـی مسکو ته دعلاج لپاره‌تللی و، داتحاد شوروی دصدرا عظم خرو شچیف سره ئی ولیدل (١٣ می ٦ثور ٣٩

دافغا نستان خارجه وزیر پاکستان ته اتازونی ته پرو تسټ ور کیٔ‌چی ولی داتا زونی (یـو ـ٢) طیـاری دافغا نستان پر خاورو تجاوز کړی دیٔ (١٨ مئی ٦ ثور ٣٩)

انقزل کلا دبندر دفنی معـا ونت پروتو کول دافغا نستان او شوروی اتحاد ترمنځ ٥ مادی امضا سو(٢٥ مئی ـ٦ جوزا ٣٩)

دافغا نستان او ایران ترمنځ دحمل ونقل موا فقت نامه امضا سوه (٢٦ جون ـ٦ جوزا ٣٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجنګلك دموټر دترمیم کار خانه افتتاح سوه (٢ جولائی ٦٠م اسـد ٣٩)

د شوروی اتحاد دتیلو دپلټنی ډلـی په شمالی افغا نستان کی دپټرولو او طبیعی ګاز دپانګو دپیدا کو لـو اعـلان وکیٔ (١٥ جولا ئـی ٦٠ م اسد ٣٩)

چکو سلوا کیا دیو ملیونو ډالرو تخنیکی مرسته ومنله (٤ اګسـت ٦٠ سنبله ٣٩)

دافغا نستان او سویډن سیا سی روابط دلوی سفارت په کچه لـوړ کړل سوه (٨ اګست ٦٠ سنبله٣٩)

د شوروی اتحاد سره ددوو کالو دحمل ونقل قرار داد(١٠ اګست ٦٠ سنبله ٣٩)

دوو پاکستانیو طیارو دافغا نستان پر فضا دقند هار پر سیمه تجاوز وکیٔ (١٣ اګست)پاکستان وویل چی دا سهوه ده ،نوطیاری اوپیلوټان ئی بیرته پا کستان ته ستا نه سول (١٧ ستمبر ٦٠ میزان ٣٩)

د درونټی کانال داتحاد شوروی په مرسته جوړ او افتتاح سو(١٨ اګست ٦٠ سنبله ٣٩)

دچین دخلکو د جمهوریت خارجه وزیر چین‌ـ یی افغا نستان ته راغی (٢١ـ٢٦ آګست ٦٠ سنبله ٣٩) .

د افغا نستان او چین دمودت او عـدم تعر ضـ معاهده امضا سوه (٢٦ اګست ٦٠م ٤ سنبله ٣٩ ش)

تجارتی اوډ ادائنی موافقت‌نامه هم‌تجدید سوه .(٢ ستمبر٦٠سنبله ٣٩)

د اتازونی دانکشافی پانګی څخه یو لك ډالره مرسته دآریانا هوائی شرکت ته ور کړه سوه (٢ستمبر ٦٠)

دپو لینډ صد راعظم کابل ته‌راغیٔ اودتخنیکی همـــــکاری قرار داد وسو (١٩ ستمبر ٦٠ سنبله ٣٩)

کابل راډیو داخبره رد کړه چی ګوندی افغا نستان دپاکستان پـر سر حداتو باندی خپل عسکر زیات کړی دی .(٢٦ ستمبر ٦٠ میزان ٣٩)

دالمان دفیډرالی حکومت داقتصاد وزیر لوډ ونګ ار هارډ کابل تـه را غیٔ (٣ اکتوبر ٦٠ میزان ٣٩)

د افغا نستان پاچا دعربو متحد جمهوریت (مصر) ته ولاړ. (٢٢ـ٣١ اکتوبر ٦٠ عقرب ٣٩) او پـه (٣١ اکتوبر ٦٠ عقرب ٣٩) یوګو سلا ویا ته ور سیدیٔ.

خارجه وزارت پـر پـا کستان پروتیسټ وکیٔ چی ولی پاکستانی عسکرو پر تومن خیلو باندی حمله کړیده (٣٠ نومبر ٦٠ قوس ٣٩)

دایران صد راعظم کابل ته‌راغیٔ او تجارتی او ترا نزیتی قرار داد ور سره امضا سو (٣ دسمبر ٦٠ قوس ٣٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دباختر اژانس د تاس اژانس قرار داد سره وسو (۱۹ دسمبر ٦ قوس ۳۹)

۱۹٦۱ م ۱۳۳۹ ش ۱۳۸۱ ق

د افغا نستان او هند دتجارت دزیا توالی موا فقت نامه امضا سوه (۱۵ فبروری ٦۱ دلو ۳۹)

پر باجوړ باندی دپا کستان بمباری (۱ مارچ ٦۱ حوت ۳۹)

دجاپان سره دتخنیکی امداد موا فقت نامه (۱۵ مارچ ٦۱ حوت ۳۹)

د۱۳۳۹ ش کال دولتی واردات او مصارف ٤۵۰۰ ملیونه افغا نی وی.

د ۱۳۳۹ ین کال پو هنشمیر : ۱۱۱۲ دهلکانو ښوو نځی- ۱۲٦ دنجونو ښوو نځی - ۹۳۳، ۱۷۰ هلکان ٦٤۱ ،۲۲ نجونی -٤۳۵٤ ښوونکی ۷۰۰ ښځی ښوونکی .

په ۱۳۳۹ کال دافغانستان صادرات ۲۲٤٤ ملیونه او واردات یی ۳۹۰۵ ملیونه افغانی وی .

۱۳٤۰ ش

۱۹٦۱ م ۱۳۸۱ ق

ښاغلی محمد داود صدرا عظم پسله طبی عملیاتو لهروم څخهمسکو تهولاړ، او هلتهیی د خرو شچیف سره مرکه وکړه، دپراودا روزنامی ولیکل چی دپښتنو لهوضعیته سره شوروی اتحاد بی علاقی ندی . (۵ اپریل ٦۱ حمل ٤۰) .

د افغانستان او فیډرال جر منی کلتوری موافقت نامه امضا سوه (۱۸ اپریل ٦۱ حمل ٤۰) .

د افغانستان او چکو سلوا کیا کلتوری موفقت نامهامضا سوه (۲٤ اپریل ٦۱ حمل ٤۰) .

افغانستان دپاکستان هغه تور ردکیء چیګوندی دافغانستانعسکر په سرحدی جنګو کی برخه لری (۱۹مئی ٦۱ ثور ٤۰).

دفرانسس سره هوایی موافقت نامه (۲۵ ثور ٤۰) .

دافغنستان او بلغاریا تجارتی تړون وسو (۳ جون ٦۱ جوزا ٤۰)

ښاغلی محمد داود صدراعظم وویل- چی پاکستان د وحشیانو په څیر پر پښتنو پههغو طیاروبمباری کوی چی داتازونی له خوا ورکړی سوی دی.اوهم یی په ۵ ورځوکی تر ۱۲۰۰ تنو پوری دپښتنو مشرانپه پیښور کی په جزا محکوم کړی دی ده داخبره ردکړه چی افغانستان د دپښتنو قبایل ولاړیدو تهلمسوی (٦ جون ٦۱ جوزا ٤۰) .

دافغانستان پاچا دملی شورا په افتتاحیه وینا کی دپښتونستاندخلکو لپاره دخود مختاری حقوق وغوښتل اوډکټر عبدالظاهر دملیشورارییس کړسو (۸ جون ٦۱ جوزا ٤۰) .

پاکستان پر افغانستان دتیری او لمسون تورولګاوه او پرو تښت یی ورکیء ۱۵ جون ٦۱ جوزا ٤۰) .

د افغانستان جټ طیاره دکابل د بدیهوا په سبب په پیښور کی کښینسته (۱۸ جون ٦۱ جوزا ٤۰).

دراډیوکابل په قول دافغا نستان دپادشاه اود پاکستان د صدرایوب خان دملاقات امکان سته. (۲۰ جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

پاکستان إعلان وکیء چی افغانی پونده بیله پاسپورټه او ویزی او بین المللی صحی اجازته پاکستان تهنسی را تلای (۲۲ جو ن ٦۱ سرطان ٤۰) .

پاکستان وویل : چی بایده د مشرانو تر سره لیدنی دمخهد افغانستان او پاکستان تر منځ یوه دوستانه فضا موجوده سی ۰ (۲۳ جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

د اتازونی سره د پنځو سوزرو ټنو غلی راوړلو قرار داد (۲۳ جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

ښاغلی محمد داؤد صداعظم په لنډن کی د انګریز د خارجه وزیر هوم او د ملکه الیزابت سره ولیدل (۲٦ جون ٦۱) .

د باجوړ او کورم پر کلو باندی د پاکستانی عسکرو حملی (جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

ښاغلی محمدنعیم وزیرخارجه وویل چی دپښتنو خو د مختاری غوښتنه هغه یوازینی خبره ده چی د افغانستان او پاکستان روابط یی سره خراب کړی دی ، او پر هغه باندی باید خبری وسی .

دلته د پاکستان د تمامیت او سیمی خبره نسته ، بلکه د پښتنو په قبیلو کی د پاکستان جار حانه اعمال نه زغملی کیږی . (۲۸ جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

افغانستان او مکسیکو خپل سیاسی روابط د لوی سفارت تکانی ته لوړ کړل (۲۹ جون ٦۱ سرطان ٤۰) .

افغانستان او نیپال هم خپل سیاسی روابط د لوی سفارت تکانی ته لوړ کړل (۱ جولایی ٦۱ سرطان ٤۰) .

ښاغلی محمد داؤد فیلډ رال جرمنی جمهوریت ته ولاړ . (۳ - ۸ جولایی ٦۱ سرطان ٤۰) .

د اتحاد شوروی د اتومی انرجی هیئت له وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم سره وکتل . (۸ جولایی ٦۱ سرطان ٤۰)

پهاتازونی کیافغانیلویسفیردرئیس جمهور کنیډی د لیدنی پر وخت د خپل حکومت عمیق تشویش پردی خبره ښکاره کی ، چی پاکستان امریکایی وسلی پر پښتنو قبایلو باندی استعمالوی ۰ (۲۳ جولایی ٦۱ م اسد ٤۰) .

د بلجیم سره هوائی موافقت نامه (۱۹ اسد ٤۰) .

د افغانستان او چکوسلواکیاملکی هوائی موافقت نامه (۳۱ جو لا یی ٦۱) .

د إفغانستان او متحده عربی جمهوریت ملکی هوائی موافقت نامه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲آگست م ۱۰ اسد ٤۰).

پاکستان دافغانستان **قونسلگری** او **تجارتی** وکالتونه وتړل ، **اوټولی** دترانزیټ اسانی ئـــی هم پـــر افغانستان **بندی** کړی (**۲۳ اگست** ٦۱ سنبله ٤۰) .

افغـانستان د پاکستان د ۲۳ اگست د نوټی په جواب کی وویل چی د پاکستان دغه اقـدام یـو د دښمنی عمل بولـی او دسیاســـی روابطو سره پر یکول به ئی **نتیجه** را وخیـــژی . (۳۰ اگســـت ٦۱ سنبله ٤۰) .

ښاغلی محمد داؤد **صدراعظـم** د نامنسلکو مملکتـو د **کنفـرانس** لپاره بلگراد ته ولاړ (**۳۰ اگست** ٦۱) .

پاکستان په یوه سپین کتاب‌کی پـر افغانستان تـورولگاوه چـی د توسیع غوښتنی سیاست لــری‌اود پاکستان د **قونسلگریو د کارو مانع** دی (!) (۲ ستمبر ٦۱سنبله ٤۰) دافغانستان اوپاکستان سر حدو نه وتـړل سوه، او دما لو ترانـز یـټ هم بندسو.(۳ستمبر٦۱ سنبله٤۰).

افغانستان خپل **سیاسی روابط** د پاکستانه **سره وشلـولـه** . (٦ ستمبر ٦۱ **سنبله ٤۰)** .

افغانستان هغه پیشنهاد ردکــی چی برتانیا د **پاکستان منافــع پــه** افغانستان کی **وساتی (۷ ستمبر** ٦۱ سنبله ٤۰) .

دیـروشلـم اسلامـی کـانگرس خواهش وکیء چی افغانـــستان او پاکستان خپل **اختلافونه سره حـل** کی (۱۲ **ستمبر** ٦۱ سنبله ٤۰) .

ښاغلی **محمد نعیم خارجه وزیر** جماهیر اتحاد **شوروی تــه ولاړ** •
(۱٦ــ۲۰ ستمبر ۱٦ سنبله ٤۰)

افغانستان د **پاکستان هغه ادعا** تکـذیب کــړه ، **چــی د افغانستان** اقتصادی **محاصره‌پخپله دافغانستان** له لاسه ده **چی د پاکستان له لاری** د خپلو تجارتی **اموالــو د تیرولــو** لپاره نور وسایل **نه منی** . **مکـــر** افغانستان وویل . **پاکستان** غواړی چی د **قونسلگریو اوتجارتی وکالتو** په **بنــدولــو سره افــغانستان پــه** اقتصادی محا صره اخته کیء.(۱۷ ستمبر ٦۱ سنبله ٤۰).

پاکستان . دایران منځکړ یتـــوب د پښتونستان د **شخړی د حــل لپاره** ومانه **(۱۸ ستمبر ٦۱ سنـــبله ٤۰)**

سعودی عــربــی حــکومت پــه افغانستان **کی د پاکستان د منافعو** ساتنه ومنله (**۱۹ ستمبر ٦۱)** .

د عربو متحده جمهوریت ومنله چی د افغانستان **منافع په پاکستان** کی وساتی (۲۱ ستمبر ٦۱ سنبلــه ٤۰) .

د افغانستان خارجه وزیر ښاغلی محمدنعیم وویل : چی‌افغانستان **بــه** تر **هغه وخته خپل ترانزیتی مالونه** د پاکستان **له خوا رانوړی خوچــی** د افغانستان **قونسلگری او تجارتی**

دفترونه هلته **بیا خــلاص نسی** • (۲۷ ستمبر ٦۱ میزان ٤۰) .

د پاکستان صدر **ایــوب خان د** افغانستان **د سیاسی او تجـارتــی** ادارو بیا خلاصول نه **ومنل** ، **ځکه** چی دده په **قول هغه اداری دتخریبی** چارو لپاره استعمال **کیدی** • (۲۹ ستمبر ٦۱ میزان ٤۰) .

د اتازونی **رئیس جمهور کنیډی** د افغانستان **پاچا او صدر ایوب‌خان** ته پیغامونه راولیږل **چی هغه دولت بــه د افغانستـــان او پاکستـــان د** سیاسی روابطو **د بیا ښښلونی لپاره** خپل ښه **مساعــی ونــه سپموی** • (٤ اکتوبر ٦۱ **میزان ٤۰) .**

راډیو کابل **هغــه خبر رد کـــی** چی گوندی افغانی عسکرو **د باجوړ** پر د وو کلو حمله **کړیده** ، **بلکــه** دایی وویل . **چی هلتــه پاکستان** بمباری کوی . (۹ اکتوبـــر ٦۱ میزان ٤۰) .

دشوروی اتحاد عســـــکری ډله د ۱۱ **ورځو میلمستیا لپاره کــابل** ته‌راغله ۱۱اکتوبر ٦۱ میزان ٤۰).

د افــغانستانــه سره د اتحــاد شوروی د **تخنیــکــی او اقتصادی** همکاری موافقت نامه ۱٦ اکتوبـــر ٦۱).

افغانستان د **امــریکا د متحــدو** ایالاتو د **رئیس کنیډی له خوا دده** دشخصی نماینده په ډول دلیونگ **ستون مرچنټ** تاکنه **ومنله** ، **چــی** دی به **خپل** ښه **مساعی** دافغانستان اوپاکستان دشخړی دپـــــر یکړی لپاره په کار **واچوی** • (**۱۹ اکتوبر** ٦۱ میزان ٤۰).

د **سویس سره هوایی موافقت** نامه (**۲۵ میزان ٤۰)** .

دشوروی اتحاد دفواید عامـــه‌د **وزیر معین کابل** ته **راغی چی هغــه** پروژی **وگوری کومی چی د شوروی** اتحاد په **کومک جوړیږی** • (**۲٤** اکتوبر ٦۱ **عقرب ٤۰).**

د **رئیس جمهور کنیډی خاص** نمایـنـده **لیونگ ستـون مــرچنټ** افغانستان او پاکستان ته **راغی خو** د پښتونستان د شخړی **حل یــی** نه وموند ، او **دایی ومنل چی خپل** ښه **مساعی** به له **دیپلو ماسی لاری** جاری **وساتی** . (**۲ ــ ۸ نــومبــر** ٦۱ عقرب ٤۰).

د **چکوسلوا کیــا سره تــجارتی** پروتوکول امضاسو، **چی‌دافغانستان** ډیره میوه به **رانیسی. (۵ نومبر ٦۱** عقرب ٤۰) .

افغانستان **او پاکستان دواړو یو** دبل پر **سرحداتو دعسکرو تولولو** شکــوه **وکــړه** ، **(۱۲ نــومبر ٦۱** عقرب ٤۰) .

ښاغلی محمدداؤد صدراعظم وویل چی افغانستان به **د خپلی بیطرفی** پالیسی **ساتی، مکر پاکستان ته‌یی** دلمسون **اخطار ورکیء** . **(۱٤نومبر** ٦۱ عقرب ٤۰) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ضمیمه ترانزیتی موافقت‌نامه دشور وی اتحاد سره امضاء سوه چی د افغانستان ترانزیتی مالوته نوری اسانی هم په هغه مملکت کی وکړه سی . (۱۹ نو مبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

۱۹۶۲ م ۱۳۴۰ ش ۱۳۸۲ ق

دافغانستان نماینده په ملل متحده کی وویل :

چی افغانستان دپښتونستان‌لپاره دحقیقت پالونکی ډلی راتلو ته تیار دیء، خوافغا نستان به هغه وخت داشخړه ملل متحده ته راوړی که‌د مذاکری له‌لاری حل‌نسی. (۹جنوری ۶۲ جدی ۴۰) .

دافغانستان او شوروی اتحاد د مصرف عامه د اجناسو ور کولو موافقت نامه اته‌مادی امضا سوه (۱۳ جنوری ۶۲ جدی ۴۰) .

په پاکستان کی دایران لوی‌سفیر دپاکستان ــ ایران ــ افغا نستان فیډریشن پیشنهادکیء . ۲۰جنوری ۶۲ جدی ۴۰) .

محمد انور بسمل دناظر صفرخان زوی ددری شاعر او صوفی په‌کابل کی وفات سو (۳جدی ۴۰) .

دشوروی اتحاد سره د هواشناسی دانکشاف لپاره دخلورو کالوموافقت نامه (۲۳جنوری ۶۲ دلو ۴۰) .

جان ایم ستهیویس په کابل کی داتازونی لوی سفیرسو (۲۴جنوری ۶۲ دلو ۴۰) .

افغانستان خپل سرحدونه اته هفتی له پاکستانه سره خلاص کړل چی داتازونی امدادی مالونه راوړل سی. (۲۹ جنوری ۶۲ دلو ۴۰) .

داتازونی دجمهور رئیس کنیډی بل شخصی نماینده چستر باولیس کابل ته راغیء (۲۷ فروری ۶۲ حوت ۴۰) .

د ۱۳۴۰ ش کال دولتی عایدات او مصارف ۲۰۱۲ ملیو نه افغانی وی .

د۱۳۴۰ کال پوهنشمیر : ۱۲۴۸ دهلکانو مکتبونه ــ ۱۷۸ نجو نو مکتبونه ــ ۲۰۳۶۱۲ هلکان ــ ۳۱،۶۸۹ نجونی ــ ۴۸۲۸ ښوونکی ــ ۸۷۰ ښځی ښوونکی .

په۱۳۴۰کال دافغانستان صادرات ۴۰۲۵ ملیونه او وارداتیی ۴۴۵۹ ملیونه افغانی وی .

۱۳۴۱ ش
(۱۹۶۲ م ۱۳۸۲ ق)

د افغا نستان او شو روی اتحاد دکورجوړولو اودکابل ښار پراخولو د همکاری موا فقت نامه لس مادی امضاسوه (۲۲ حمل ۴۱ش ۱۱اپریل ۶۲)

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم دوهم پنځه کلنی پلان اعلان کیء چی ۳ر۳۱ بلیونه افغانی مصرف لری.له دغو څخه یوه دریمه برخه په کانو او صنایعو .و یوه څلورمه به په اوبو لګولو او کرنی ــ او یوه څلورمه په موا صلاتو او لارو خرڅیږی (۱۴ اپریل ۶۲ حمل ۴۱)

له ایرانه سره دپنځو کالو د ترا نزیټ موا فقت نامه امضا سوه. (۲۰ اپریل ۶۲ حمل ۴۱)

د پل خمری دبر یښنا فا بر یکه دشوروی په امداد افتتاح سوه(۶ مئی ۶۲ ثور ۴۱)

دافغا نستان او شو روی اتحادم (۱۸) ملیونو روبلو او ۲۵ ر ۱۶ ملیونو ډالرو دپور موا فقت نامه د سالنګ دلاری‌جوړ ولو اودجلال‌آباد دکانال دنورو چارو لپاره وسوه (۱۷ مئی ۶۲ م ۲۷ ثور ۴۱)

پا کستان دایران دپاد شاه هغه پیشنهاد ومانه چی دافغا نستان سره دپاکستان داختلاف په پر یکړه کی منځګړی‌وکی. (۱ جولائی ۶۲ سرطان ۴۱)

افغا نستا دایران دپاد شاه هغه پیشنهاد ومانه ، چی دپاکستانه‌سره دافغا نستان دااختلاف په پریکړه‌کی منځګړی‌و کی ۱۲جولای۶۲ــسرطان ۴۱.

دپولنډ سره دافغانستان هوائی موا فقت نامه (۶ سرطان ۴۱)

په کابل کی داعلیحضر تینو محمد ظاهر شاه اومحمد رضاپهلوی او په راو لپنډی کی د اعلیحضرت محمد رضا پهلوی او جنرال ایوب خان ابتدائی خبری وسوی، چی څنګه دافغان ــ پاکستان اختلاف‌سره حل کاندی. (۲۷ــ ۳۱ جولائی ۶۲ سرطان ۴۱)

په‌کابل اوتهران کی‌یوه‌مشترکه‌اعلامیه خپره سوه چی اعلیحضرت محمدرضا پهاوی به خپل ښه مساعی جاری و ساتی، چی دافغا نستان اوپا کستان روابط سره ښه سی. (۱ اګست ۶۲ م اسد ۴۱)

جنرال ایوب خان دپا کستان رئیس جمهور په کوټه کی وویل :چی که دپا کستان ــ افغا نستان ــ ایران ترمنځ‌یوکا نفیډ ریشن جوړ سی، نو به دوی دخارجی فشاره سره مقابله وکړای سی. (۶ اګست ۶۲م اسد ۴۱)

دافغا نستان پاچا شو روی اتحاد ته په سفر ولاړ (۶ــ۱۵ اګست۶۲م اسد ۴۱)

دپاکستان دجمهور رئیس ایوب‌خان بیاد درو مملکتو دکا نفیډ ریشن خبره تکرار کړه او دائی و ویل : چی ددغو درو هیوادو مشران دی‌په تهران کی ژر سره وګوری. (۱۵ اګست ۶۲ م اسد ۴۱)

...abton.com: The Digital Library

پـه تهران کـی دافغا نستان او پا کستان دخارجه وزیرانو مجـوز ملا قات دوخت نلرلو پـه سبب وځنډ یدیء.
(۱۲ ستمبر ٦٢ سنبله ٤١)

ایرن غاووکیء چی پرهلمند باندی دم جوړ ولو له ایرانه اوبه گرزولی او کنبتونه ئی سوځلی دی. (۱۹ اکتوبر ٦٢ میزان ٤١)

دافغا نستان دجرمنی ادفیډ رال جمهوریته سره د (۲۰۰) ملیو نو مارکو دپور قرار داد امضا کیءچـی دبرینبنا دفابریکی اودزیم دوچولـو اودچبنگک داوبو اود صنعتی چارو لپاره گټه ځنی واخیستله سی.
(۲٤ اکتوبر ٦۲سنبله ٤١)

دپاکستان خارجه وزیر وویل : چی دافغانستان اوپاکستان دنمایند گانو مجوزه لیـدنه داعلیحضـر ت محمد رضا شاه پهلوی سره معطله سوه ۱۲ اکتوبر ٦۲ سنبله ٤١

دافغانستان یوی تجا رتی ډلـی دایران لهمامورینو سره دافغانستان دمالونو دوړو راوړو او په خر مشهر اومشهد کیدگداموانورو مشکلاتو دهیسته کولو خبری وکړی. (۱۰ـ ۳۰ نومبر ٦۲ قوس ٤١)

بناغلی محمد نعیم وزیر خارجه ، پاکستان دشخړو پهاوږدولو وغانده (۱٤ دسمبر ٦۲ قوس ٤١)

د خواجه عبدالله انصاری طبقات الصو فیه په۷۳۸ مخه کیدعبدالحی حبیبی دتعلیقاتو سره په کابل کی چاپ سو (میزان ۱۳٤۱)

۱۹٦۳م ۱۳٤۱ ش ۱۳۸۲ ق

جان ستیویس داتـا زونی لـــوی شخړه باندی درئیس جمهورکنیډی سفیر دافغا نستان او پا کستان ېر سره خبری وکړی. (۱۸ جنوری ٦۳م

دننگرهار پوهنتون دطب دپو هنځی جدی ٤١)
سو (٥ فروری ٦۳ دلو ٤١)

په افتتاح سره په جلال آباد کیجوړ

اتا زونی ټول دمرستی مالونـه دایران له لاری افغا نستان تـه وا ستول (۱۲ فروری ٦۳ دلو ٤١)

داتحاد جما هیر شو روی دمرستی موافقه نامه دافغا نستان سره (۲٥ فروری ٦۳ دلو ٤١)

بناغلی محمد داؤد صدرا عظـم استعفا وکړه (۱۰ مارچ ٦۳ م ۱۹ حوت ٤١)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library